

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı

**TARİHÎ VE ETİMOLOJİK TÜRKİYE TÜRKÇESİ LUGATI'NDE
ALINTI SÖZLER**

Gizem KILIÇ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

TARİHÎ VE ETİMOLOJİK TÜRKİYE TÜRKÇESİ LUGATI'NDE ALINTI SÖZLER

Gizem KILIÇ

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2023

KABUL VE ONAY

Gizem KILIÇ tarafından hazırlanan ‘‘Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati’nde Alıntı Sözler’’ başlıklı bu çalışma, 22.12.2022 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Emine YILMAZ (Başkan)

Prof. Dr. Nurettin DEMİR (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Bilge GÖKTER GENÇER (ye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen ğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŐEN

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinleri yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

...../...../.....

[İmza]

Gizem KILIÇ

“*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*”

- (1) *Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.*
- (2) *Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.*
- (3) *Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.*
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

* *Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.*

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında zgn olduğunu, **Prof. Dr. Nurettin DEMİR** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

[İmza]

Gizem KILIÇ

TEŞEKKÜR

Öncelikle yıllar süren bir çalışmanın neticesinde ortaya çıkan *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*'nin başkahramanı Andreas Tietze'yi saygıyla anıyor, bu kıymetli eser üzerinde ilk baskından bugüne değin emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Bursiyer olarak yer aldığım TÜBİTAK 1002-Hızlı Destek Programı 121K713 numaralı *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati ve Türkçe Sözcük Sözlüğü* başlıklı proje kapsamında ortaya çıkan bu tezde, engin bilgileriyle beni aydınlatan, karşılaştığım tüm zorluklarda kıymetli zamanını bana ayırıp sorunlarımı çözmeye çalışan ve öğrencisi olmaktan her zaman onur duyduğum danışman hocam Prof. Dr. Nurettin Demir'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca lisans eğitimimden beri ufku açıyan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Emine Yılmaz'a çok teşekkür ederim. Yine bugünkü alan bilgilerim üzerinde emekleri olan Prof. Dr. Mevlüt Erdem'e, Prof. Dr. İbrahim Ahmet Aydemir'e, Prof. Dr. Sema Aslan Demir'e, Doç. Dr. Nurtaç Ergün Atbaşı'na, Dr. Öğr. Üyesi Hasan Güzel'e ve tüm Hacettepe ÇTLE hocalarına; tez savunma sınavındaki değerlendirme ve katkıları için Dr. Öğr. Üyesi Bilge Gökter Genç'er'e teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak beni büyüten, yazma sürecim boyunca bana moral veren canım annem Yasemin'e, maddi manevi bana hep destek olan babam Hayri'ye ve her düştüğümde beni kaldıran ağabeyim Rıdvan'a sabır ve şefkatleri için teşekkür ediyorum. Ayrıca dostluğunu her zaman hissettiğim Seher'e akademik katkıları ve dostluğu için teşekkür ederim.

ÖZET

KILIÇ, Gizem. *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'nde Alıntı Sözlükler*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2023.

Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati (TETTL), yapısında ve manasında açıklanabilecek bir husus olan, genel sözlüklere girmemiş kelimelerden, tamlamalardan vb. oluşmaktadır. Güncel etimolojik sözlükler arasında oldukça önemli olan bu sözlüğün sözvarlığı üzerine yapılacak birçok çalışma vardır. Bu çalışmalardan biri dil ilişkileri sonucunda ortaya çıkan alıntı kelimeler üzerinedir. Çalışmada, gözden geçirilmiş ve genişletilmiş ikinci baskısı 2021 yılında yayımlanan *TETTL*'deki alıntı madde başlarının ortaya konulması amaçlanmıştır.

Bu çalışma genelde iki, özelde dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm giriş niteliğinde olup sözlük, sözlükçülük ve *TETTL* hakkında genel bir bilgi içermektedir. İkinci bölümde tarihsel arka planıyla birlikte dil ilişkileri ve çalışmada kullanılan sınıflandırmanın temel kavramları üzerinde durulup tanıtılmıştır. Ardından sözlükteki alıntıların listesi temelinde bir değerlendirme ve sonuç kısmı gelmektedir. Sondaki “Ek 1” bölümünde sözlükteki alıntılarının listesi alınış şekilleri, köken dilleri, yüzyılları ve alanları temelinde verilmiştir.

Anahtar Sözcükler

Andreas Tietze, Etimoloji, Alıntı, Yüzyıl, Dil İlişkileri

ABSTRACT

KILIÇ, Gizem. *Loan Words in the Historical and Etymological Turkish Dictionary*, Master's Thesis, Ankara, 2023.

Historical and Etymological Turkish Dictionary words, phrases, etc. not included in general dictionaries, something that can be explained in the structure and meaning, consists of. There is a lot of work to be done on the vocabulary of this dictionary, which is very important among current etymological dictionaries. One of these studies is on loanwords that emerge as a result of language contact. The goal of this study is to uncover the loan words in *TETTL*, the second edition which revised and expanded was published in 2021.

This study consists of two parts in general and four parts in particular. The first chapter is introductory and contains general information about the dictionary, lexicography and *TETTL*. In the second part, language relations with its historical background and the basic concepts of classification used in the study are emphasized and introduced. Then comes an evaluation and conclusion based on the list of quotations in the dictionary. In the "Annex 1" section at the end, the list of quotations in the dictionary is given on the basis of the way they were taken, their language of origin, centuries and areas.

Keywords

Andreas Tietze, Etymology, Loan Words, Century, Language Contact

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM: SÖZLÜK VE SÖZLÜKLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	6
1.1. SÖZLÜK TANIMI.....	6
1.2. SÖZLÜKBİLİMİ VE SÖZLÜKÇÜLÜK.....	7
1.3. SÖZLÜKÇÜLÜĞÜN TARİHÇESİ	8
1.4. SÖZLÜK TÜRLERİ.....	12
1.5. TÜRK DİLİNİN ETİMOLOJİK SÖZLÜKLERİ.....	15
1.6. <i>TARİHİ VE ETİMOLOJİK TÜRKİYE TÜRKÇESİ LUGATİ</i>	18
1.6.1. Yazarı.....	21
1.6.2. Sözvarlığı ve Kaynakları.....	22
2. BÖLÜM: TÜRKÇE DİL İLİŞKİLERİ.....	26
2.1. DİL İLİŞKİLERİ VE ALINTI SÖZLER	26
2.2. TÜRK DİLİ TARİHİ BOYUNCA DİL İLİŞKİLERİ	30
2.2.1. Eski Türkçeden Orta Türkçeye	31
2.2.2. Eski Anadolu Türkçesinden Günümüze.....	35
SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER.....	41
KAYNAKÇA.....	52
EKLER	57
Ek 1: SÖZLÜKTEKİ ALINTI KELİMELERİN LİSTESİ.....	57
1. DOĞRUDAN ALINAN ALINTILAR.....	57
1.1. ARAPÇA KÖKENLİ.....	57
1.1.1. Farsça Üzerinden.....	145
1.1.2. Arapçanın Ağzlarından.....	150

1.1.3. Diğer Dillerden	152
1.1.4. Kökeni Bilinmeyen Ancak Arapçadan Alınanlar	153
1.1.5. Arapça veya Başka Bir Dil Kökenli	153
1.2. FARŞÇA KÖKENLİ	155
1.2.1. Arapça Üzerinden.....	210
1.2.2. Bir İran Dili Kökenli.....	211
1.2.3. Diğer Dillerden	211
1.2.4. Kökeni Bilinmeyen Ancak Farsçadan Alınanlar.....	212
1.2.5. Farsça veya Başka Bir Dil Kökenli.....	213
1.3. FRANSTZCA KÖKENLİ	215
1.3.1. İtalyanca Üzerinden	234
1.3.2. Yunanca Üzerinden	235
1.3.3. Diğer Dillerden	235
1.3.4. Kökeni Bilinmeyen Ancak Fransızcadan Alınanlar	235
1.3.5. Fransızca veya Başka Bir Dil Kökenli	235
1.4. YUNANCA KÖKENLİ	236
1.4.1. Yunancanın Ağızlarından	266
1.4.2. Fransızca Üzerinden.....	270
1.4.3. Arapça Üzerinden	277
1.4.4. İtalyanca ve Ağızları Üzerinden.....	279
1.4.5. Diğer Dillerden	280
1.4.6. Kökeni Bilinmeyen Ancak Yunancadan Alınanlar.....	282
1.4.7. Yunanca veya Başka Bir Dil Kökenli	282
1.5. LATİNCE KÖKENLİ.....	284
1.5.1. Fransızca Üzerinden.....	285
1.5.2. Yunanca Üzerinden	291
1.5.3. İtalyanca ve Ağızları Üzerinden.....	293
1.5.4. Almanca Üzerinden.....	295
1.5.5. İngilizce Üzerinden.....	296
1.5.6. Arapça Üzerinden.....	296
1.5.7. Diğer Dillerden	297
1.5.8. Latince veya Başka Bir Dil Kökenli	298
1.6. İNGİLİZCE KÖKENLİ.....	299
1.6.1. Fransızca Üzerinden.....	302
1.6.2. Diğer Dillerden	303
1.6.3. Kökeni Bilinmeyen Ancak İngilizceden Alınanlar	303

1.6.4. İngilizce veya Başka Bir Dil Kökenli	304
1.7. İTALYANCA KÖKENLİ.....	304
1.7.1. İtalyancanın Ağızlarından	316
1.7.2. Yunanca Üzerinden	319
1.7.3. Fransızca Üzerinden.....	322
1.7.4. Diğer Dillerden.....	323
1.7.5. Kökeni Bilinmeyen Ancak İtalyancadan Alınanlar	323
1.7.6. İtalyanca veya Başka Bir Dil Kökenli	324
1.8. ERMENİCE KÖKENLİ	324
1.8.1. Ermenicenin Ağızlarından.....	334
1.8.2. Diğer Dillerden	334
1.8.3. Kökeni Bilinmeyen Ancak Ermeniceden Alınanlar.....	335
1.8.4. Ermenice veya Başka Bir Dil Kökenli	335
1.9. İSPANYOLCA KÖKENLİ.....	336
1.9.1. İspanyolcanın Ağızlarından.....	336
1.9.2. Fransızca Üzerinden.....	337
1.9.3. Diğer Dillerden	337
1.9.4. Hangi Dilden Alındığı Bilinmeyenler	337
1.10. MOĞOLCA KÖKENLİ	337
1.10.1. Aracı Dillerden.....	340
1.10.2. Moğolca veya Başka Bir Dil Kökenli	340
1.11. ALMANCA KÖKENLİ	340
1.11.1. Fransızca Üzerinden.....	341
1.11.2. İtalyanca ve Ağızları Üzerinden	342
1.11.3. Diğer Dillerden.....	342
1.11.4. Almanca veya Başka Bir Dil Kökenli	343
1.12. SLAV DİLLERİ KÖKENLİ.....	343
1.12.1. Rusça Kökenli	346
1.12.2. Bulgarca Kökenli	348
1.12.3. Sırp-Hırvatça Kökenli	350
1.12.4. Diğer Slav Dilleri Kökenli	351
1.12.5. Slavca veya Başka Bir Dil Kökenli.....	352
1.13. TÜRKÎ DİLLER KÖKENLİ ALINTILAR	353
1.14. DİĞER DİLLERE AİT ALINTILAR	358
1.15. KÖKENİ BİLİNMEYEN ANCAK ALINTI OLDUĞU DÜŞÜNÜLENLER	373
1.16. BİR DİLDEN GELMEYEN ALINTILAR	373

2. BİR DEN FAZLA DİLE AİT UNSURLA OLUŞAN ALINTILAR	378
2.1. TÜM UNSURLARI ALINTI OLANLAR	378
2.1.1. Alıntı Kelime + Alıntı Kelime	378
2.1.2. Alıntı Kelime + Alıntı Ek.....	385
2.1.3. Alıntı Ek + Alıntı Kelime.....	396
2.1.4. Bir Dilden Gelmeyen Unsur + Alıntı	399
2.1.5. Alıntı + Bir Dilden Gelmeyen Unsur.....	400
2.1.6. Birinci veya İkinci Unsuru Kesin Olmayanlar	400
2.2. BİRİNCİ UNSURU TÜRKÇE OLANLAR.....	401
2.2.1. Türkçe + Alıntı.....	401
2.2.2. Türkçe + Alıntı + Türkçe	406
2.3. İKİNCİ UNSURU TÜRKÇE OLANLAR	409
2.3.1. Alıntı + Yapım Eki.....	409
2.3.2. Alıntı + Çekim Eki.....	425
2.3.3. Alıntı + Yapım Eki + Çekim Eki	427
2.3.4. Alıntı + Fiil	427
2.3.5. Alıntı + Edat	439
2.3.6. Alıntı + İsim.....	440
2.4. BİRİNCİ VEYA İKİNCİ UNSURUNUN KÖKENİ BİLİNMEYENLER.....	445
2.5. DİĞER	447
3. ÇEVİRİYLE OLUŞAN ALINTILAR.....	450
4. HALK ETİMOLOJİSİYLE OLUŞAN ALINTILAR.....	456
5. ÖRNEKSEMELERLE OLUŞAN ALINTILAR.....	458
6. UYDURMALARLA OLUŞAN ALINTILAR	460
7. GERİ DÖNEN ALINTILAR	461
8. KONULARINA GÖRE ALINTILAR.....	463
Ek 2: ORJİNALLİK RAPORU.....	524
Ek 3: ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU.....	526

KISALTMALAR DİZİNİ

AD.	: Anadolu Türk Diyalektleri
Ar.	: Arapça
Az. Tk.	: Azerbaycan Türkçesi
bk.	: bakınız
BSTT	: Bugünkü Standart Türkiye Türkçesi
Bulg.	: Bulgarca
Çağ.	: Çağatayca
diyal.	: diyalekt/leri
EFr.	: Eski Fransızca
EO.	: Eski Osmanlı Türkçesi
ET.	: Eski Türkçe
EYun.	: Klasik Yunanca
Fa.	: Farsça
Fr.	: Fransızca
Gag.	: Gagavuzca
İng.	: İngilizce
İsp.	: İspanyolca
İt.	: İtalyanca
Karaç.	: Karaçayca
Mo.	: Moğolca
MÖ	: milattan önce
ms.	: mesela
O.	: Osmanlı Türkçesi
Pehl.	: Pehlevi
Port.	: Portekizce
RD.	: Rumeli Türk Diyalektleri

Rum.	: Rumence
Sl.	: Slavca
Süry.	: Süryanice
TDK	: Türk Dil Kurumu
TETTL	: <i>Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati</i>
Tk.	: Türkçe
vs.	: ve saire
Yun.	: Yunanca
YUyg.	: Yeni Uygurca

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Zgusta'nın sözlük türleri sınıflandırması

Tablo 2. Alıntıların dillere göre dağılımı

Tablo 3. Alıntıların köken dillere göre dağılımı

Tablo 4. Alıntıların alındıkları dillere göre dağılımı

Tablo 5. Alınış şekillerine göre alıntılar

Tablo 6. Çeviri alıntılarının dağılımı

Tablo 7. Yüzyıllara göre alıntılarının sayısı

Tablo 8. Alıntılarının konulara göre dağılımı

GİRİŞ

Tarih boyunca çeşitli sebeplerden dolayı karşı karşıya gelen diller birbirlerinden etkilenmiştir. Türkçe ise yapı açısından kendisine benzeyen veya benzemeyen pek çok dille karşılaşmış ve onları etkilediği gibi onlardan da etkilenmiştir. Bu etkileşim bazen ses, biçim, söz dizimi kalıpları bazen de kelime düzeyinde gerçekleşmiştir. Bugün Türkiye Türkçesinin sözvarlığını hem başka dillerden giren alıntı kelimeler hem de köken olarak Türkçe kabul edilen öz/yerli kelimeler oluşturmaktadır.

Türkiye Türkçesinin sözvarlığını içeren pek çok sözlük türü vardır. Bu sözlük türlerinden biri, kelimelerin kökeniyle ilgili bilgiler veren etimolojik sözlüklerdir. Türkiye Türkçesinin genel sözlüklere girmemiş kelimelerini içeren güncel etimolojik sözlükleri arasında Andreas Tietze'nin sözlüğü yer almaktadır. Tietze'nin *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*'ni (=TETTL) daha iyi anlayabilmek için çalışılabilecek konulardan biri, sözlükteki yabancı kökenli maddeler üzerinedir. Bu tezin konusu, Avusturyalı Türkolog Andreas Tietze'nin 1930'lardan 2000'lerin başına kadar metin tarama yöntemiyle 700 yıllık bir döneme ait pek çok kitaptan örnek aldığı ve gözden geçirilmiş ve genişletilmiş ikinci baskısı 2021 yılında Prof. Dr. Emine Yılmaz ile Prof. Dr. Nurettin Demir editörlüğünde yayımlanan *TETTL*'deki alıntı sözlerin ortaya konulmasını içermektedir. Sözlüğün önemi ve Türkçenin diğer etimolojik sözlüklerinden farkı, Tietze'nin de söylediği gibi (2021-I: 57) “yapısında ve manasında açıklanabilecek bir husus olan” kelimeleri içermesidir. Yani bu sözlükteki maddeler her yerde karşılaşılmayan, genel sözlüklere girmemiş kelimelerden oluşmaktadır. Ayrıca Tietze, sözlükte alıntı kelimenin sadece hangi dilden alındığını değil varsa kökenindeki diğer dili de göstermiştir. Tüm bunları tanıklarıyla birlikte vermiştir.

Tez genelde iki, özelde dört bölümden oluşmaktadır. Girişte tezin konusu, amacı, kapsamı, yöntem ve sınırlılıkları verilmiştir. Birinci bölüm sözlük, sözlükçülük vb. konularla *TETTL* hakkında genel bilgileri içermektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde, alıntı teriminden bahsedilmiş ve Türkçenin dil etkileşimini, alıntı sözvarlığını tarihsel arka planıyla daha iyi anlayabilmek için Türkçe ve diğer diller arasındaki ilk temasın ne zaman ve ne şekilde gerçekleştiği üzerinde durulmuştur.

Ekler kısmındaki “Sözlükteki Alıntı Kelimelerin Listesi” başlıklı Ek 1, sonuca ulaşmamızı sağlayan verileri içermektedir. Bu listedeki veriler ele alınarak sonuç ve değerlendirmelere ulaşılmıştır.

Sözlükteki alıntı maddeler ses, biçim gibi uyarlama sürecinden geçtikten sonra doğrudan alınmış (ms. Tk. *aciz* < Ar. *‘āciz*), çeviriyle alınmış (ms. Tk. *artalan* < Fr. *arrière-plan*; Alm. *Hintergrund*), benzerlik ilişkisi kurarak yeni bir kelime oluşturan örneksemelerle (ms. Tk. *boyut* < Ar. *bu’d*), uydurmalarla (ms. *dolan II* < Fr. *dolérite* < EYun. *δολερος*) ya da birden fazla dile ait unsurun birleşimiyle (ms. Tk. *acizane* < Ar. *‘āciz* ve Fa. *-āna*) oluşmuş olabilir. Sondaki gruba dahil olan kelimeler *tüm unsurları alıntı olanlar*, *birinci unsuru Türkçe olanlar*, *ikinci unsuru Türkçe olanlar* ve *birinci veya ikinci unsurunun kökeni bilinmeyenler* olmak üzere alt başlıklara ayrılmıştır. Ayrıca sözlükteki tüm alıntı kelimelerin köken dillerinin, alınış ve kuruluş şekillerinin yanı sıra sözlükte hangi yüzyılda görüldüklerine dikkat edilmiştir. Tezde hangi kaynağa göre yüzyılların belirlendiğine sözlüğün ulaşılabilir olup kontrolünün mümkün olması sebebiyle ayrıca yer verilmemiş, çalışmanın amacı doğrultusunda sadece dil ve yüzyıl temelinde sınıflandırmanın yapılması uygun görülmüştür.

Tezin sonuç ve değerlendirmeler bölümünde, “Ek 1: Sözlükteki Alıntı Kelimelerin Listesi” başlıklı kısımda ortaya konulan alıntı madde başlarının istatistiksel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Sonuç olarak bu çalışmayla *TETTL*’de Türkçenin hangi alanında hangi dilden, ilgili dilin varsa hangi varyantından, Türkçeye kaç kelime girdiği, kelimelerin sözlükte hangi yüzyılda görüldükleri ve alıntıların nasıl alındığı tespit edilmiştir.

I. KONUSU

Bu çalışmada genişletilmiş ve gözden geçirilmiş ikinci baskısı 2021’de yayımlanan *TETTL*’deki alıntı kelimeler ele alınmıştır. Tüm dillerde olduğu gibi Türkçede de dolayısıyla Türkiye Türkçesinin genel sözlüklerine girmemiş kelimelerini içeren *TETTL*’de birçok yabancı kelime vardır. Bu kelimelerin ortaya konulmasının ve sözlükteki alıntı kelimelerin daha iyi anlaşılmasının gerekliliği çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

II. AMAÇ

Bu çalışma, *TETTL*’nin genişletilmiş ve gözden geçirilmiş ikinci baskısındaki alıntı sözleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışma boyunca aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Kelimeler hangi dillerden girmiştir ve kelimelerin dillere göre dağılımı nasıldır?
2. Türkçeye ilgili dillerden kaç kelime girmiştir?

3. Kelimelerin belli alanlara yoğunlaşması söz konusu mudur?
4. Kelimeler sözlükte en eski hangi yüzyılda görülmektedir?
5. Kelimelerin Türkçeye ilgili dilin hangi varyantından girdiği belirlenebiliyor mu?

III. KAPSAM

Çalışmada köken açıklaması yapılan alıntı madde başları ele alınmıştır. Alt maddeler sadece köken açıklaması yapılan çeviri alıntılarda alınmıştır. Çalışmaya alınmayan madde başları şunlardır:

1. Kökeni Türkçe olan maddeler.
2. Kökeni “??” olarak gösterilen maddeler.
3. Köken açıklamalarının yapılmadığı maddeler.
4. Alıntı bir kelimenin varyantı olanlar.

Çalışma, alıntı kelimelere odaklandığından Türkçe kökenli kelimeler incelemeye dahil edilmemiştir. İkinci ve üçüncü gruptakiler, kökenleri bilinmediğinden alınmamıştır. Dördüncü gruptaki alıntılar ise ana madde başında “/” işaretiyle zaten verilmiş olduğundan bir daha alınmasına gerek duyulmamıştır.

IV. YÖNTEM VE SINIRLILIKLAR

Bu çalışmada *TETTL*'yi temel alan içerik analizi yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemi uygularken köken açıklaması yapılan alıntı sözlere odaklanılmıştır. Ayrıca çalışmanın son bölümünde içerik analizi yöntemiyle elde edilen verileri değerlendirmek için grafik veya tablolar kullanarak istatistiksel yöntem de başvurulmuştur. İstatistiksel sonuçlara *Microsoft Excel*'in *Pivot Table* programıyla ulaşılmıştır.

TETTL'de etimoloji hakkında bilgi edinilen yerler sadece ana maddeler oldukları için ana maddelere bakıp çözüme ulaşılması kolay gibi görünse de oldukça dikkat isteyen bir iştir. Bir kelimenin Fransızca olduğu kabul edilebilir ancak bunun farklı kaynaklara götürülme ihtimali vardır. Bunun yanı sıra sözlükte bazen bir kelimenin, ilgili dilin bir diyalektinden alındığı da gösterilebilmektedir. Dolayısıyla bu ve benzeri hususlara dikkat edilmiştir.

Çalışmada öncelikle köken açıklaması yapılan alıntı madde başları tespit edilmiştir. Ardından bu alıntı madde başlarının hangi dilden girdiği, sözlükte hangi yüzyılda görüldüğü, taşıdığı

tarihî, sosyal ve yerel varyantların dağılımı, alınış şeklinin ve alanının ne olduğu belirlenerek bunlar uygun başlıklar altında alfabetik sırayla verilmiştir.

Hangi dilden girdiğini belirlerken sadece köken dil üzerinde durulmamış varsa alındığı dile veya varyanta da dikkat edilmiştir. Burada “o dilden girmiştir” anlamını taşıyan “<” belirtkesi kullanılmıştır. Ancak sadece dil kısaltması verilip köken dildeki biçimi sözlükte verilmemişse “<” belirtkesi kullanılmamıştır. Ayrıca diğerlerine göre sayıca çok olan varyantlı kelimeler başlıklandırılmamıştır. Bunlar İtalyancanın “Venedik”, Arapçanın “Suriye”, Yunancanın “diyal.” kısaltması ile “Karadeniz” diyalektidir. Eğer diyalekt alt başlığında adı geçen varyantlar yoksa o gruptaki kelimeler Venedik, Suriye veya “diyal.” ile Karadeniz diyalektine aittir.

Tarihî, sosyal ve yerel varyantların dağılımı, sözlükteki alıntı maddelerden hemen önce gelen “AD., RD., O.” gibi kısaltmalar, “Argo” gibi kelimeler veya madde başının önünde hiçbir şey olmamasıyla belirlenmiştir. Madde başının önünde hiçbir şey olmaması o kelimenin “standart Türkçeye” ait olduğunu belirtmektedir. Çalışmanın başlıkları, alıntı sözlerin alınış şekilleri ve köken dilleri dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Madde başlarının yüzyılını tespit ederken madde başındaki en erken tarihli kaynak baz alınmıştır. Ancak burada birtakım durumlarla karşılaşmıştır. Karşılaşılan durumlar şunlardır: Bazen madde başlarındaki tanık kaynak ilk kaynakken bazen değildir. Bu durumda yüzyıl belirlenirken yine ilk kaynak neyse o esas alınmıştır. Bazen madde başında tanık kaynak olmayıp sadece kelimenin alındığı kaynak gösterilmiştir. Burada kelimenin alındığı esere göre tarih belirlenmiştir. Bazen de ilgili kelimenin yüzyılını tespit edebilmek için herhangi bir bilgi verilmemiştir. Bu gibi durumlarda tespit edilen kelimeler “tarihsiz” alt başlığına yerleştirilmiştir. *TETTL*’de tarihlendirme ve kronolojide problemler olduğu için yüzyıllar ancak eldeki verilere göre tespit edilebilmiştir. Ancak yine de çalışma boyunca kaynağın içeriğine ve dolayısıyla ilgili kaynağın hangi eseri, kimi ele aldığına veya eski tarihli bir eserin yeni bir baskısı olup olmadığına dikkat edilmiştir. Ayrıca yüzyıllar belirlenirken kullanılan kaynak adı, yazarı ve sayfa numarası gibi bilgiler, çalışmanın sınırını aşacağından ayrıca verilmemiş, sözlük ulaşılabilir ve kontrol edilebilir durumda olduğundan sadece ilgili dilden alınan kelimenin yüzyıl alt başlığında verilmesi yeterli görülmüştür.

Sözlükte bazı madde başları birden fazla dile ait unsurla oluşmaktadır. Tietze “<” belirtkesini kullanarak kelimenin hangi dile ait unsurlarla oluştuğunu göstermiştir. Bunlar bazen iki dil (ms. Arapça *‘āciz* ve Farsça *-āna*) bazen de ikiden fazla dile ait (ms. *hayal-i fanus/hayal-i fener*) unsurlardır. Bu kısımdaki kelimeler beş başlıkta sınıflandırılmıştır. Bu kelimelerin bir kısmının tüm unsurları alıntıyken bir kısmının ise ya birinci unsuru ya da ikinci unsuru alıntıdır. Tüm unsurları alıntı olanlar kelime veya eklerle kurulmuştur. İkinci unsuru Türkçe olanlar ek, fiil,

edat ve isimlerle oluşmuştur. Amacımız bir dil incelemesi yapmak değildir. Buradaki amaç, unsurlarından biri alıntı olan kelimeleri de çalışmaya dahil etmektir. Bu sebepten birleşik isimler, tamlamalar, kalıp ifadeler ve diğer dilsel özellikler çalışmanın amacını ve sınırını aşacağı için ayrı ayrı incelenmemiş sadece ilgili başlıklar altında hangi dillerle oluştukları gösterilmiştir.

Doğrudan alınan ve birden fazla dile ait unsurla oluşan alıntılarının dışındaki ana başlıktaki veriler, Tietze'nin madde başlarında yaptığı açıklamalara göre sınıflandırılmıştır. Bunlar da çalışmanın sınırını aşacağı için ayrı ayrı incelenmemiş sadece Tietze'nin açıklamalarına bağlı kalınmıştır. Ancak bazı kelimeler ilk bakışta ne doğrudan alınan alıntılara ne de birden fazla dile ait unsurla oluşan alıntılara yerleştiriliyorsa burada farklılık olduğu anlaşılıp örneksene, uydurma veya halk etimolojisi başlıklarından biri olduğu düşünülmüştür. Böyle olanların sayısı çok değildir. Sözlükte "...örneğine göre kurulmuş", "...kelimesinden esinlenerek/ilham alınarak oluşturulmuş", "...kelimesine benzettirilen/benzetilmiş", "yanlış ayırmayla oluşmuş" gibi açıklamaların olduğu madde başları "örneksemeler" kategorisine dahil edilmiştir. Sözlükte "...kelimesine uydurulmuş", "Türkçede üretilmiş", "Osmanlıcada yapılmış/icat edilmiş", "...gramer kurallarına uydurulmuş", "komiklik olsun diye değiştirilmiş" gibi açıklamaların olduğu kelimeler "uydurmalar" başlığında sınıflandırılmıştır. Halk etimolojilerinde yine Tietze'nin "halk etimolojisiyle husule gelmiş", "halk ağzında sık sık meydana gelen bir gelişme" veya "...kelime ve Türkçe ...tesiri" gibi açıklamalarına bağlı kalınmıştır. Çeviri alıntılar ise "calque (ödüncleme çeviri)", "...'nın tercümesi" gibi açıklamalara göre belirlenmiştir.

Çalışmadaki "konularına göre alıntılar" başlıklı kısımda özellikle sözlükteki madde başlarının hemen yanında yer alan parantez içindeki bilgilerden yola çıkarak sınıflandırma yapılmıştır. Ancak her zaman parantez içinde bir bilgiye yer verilmemiştir. Böyle durumlarda madde açıklamalarından yola çıkıp değerlendirmeler yapılmıştır. Bir konuya dahil edilebilen kelimeler, terim alanlarına göre köken dil temelinde verilmiştir.

1. BÖLÜM: SÖZLÜK VE SÖZLÜKLE İLGİLİ KAVRAMLAR

1.1. SÖZLÜK TANIMI

Türk dilinin bilinen ilk sözlüğü olan *Dîvânu Lugâti't-Türk*'ten itibaren sözlükler için “divan, lügat, kamus, tuhfe, nuhbe, ferheng” gibi kelimeler kullanılmıştır. 1932 yılında o zamanki adı Türk Dili Tetkik Cemiyeti olan Türk Dil Kurumu tarafından bunlara karşılık Türkmencede yer alan “sözlük” kelimesi önerilmiştir (Topaloğlu ve Kaçalın, 2009: 404). Bu kelime zamanla dile yerleşerek geçmişte kullanılan, nispeten bugün de tercih edilen “lügat, kamus” gibi kelimelerin yerini almıştır.

Birçok araştırmacı sözlük kelimesini çeşitli şekillerde tanımlamıştır. Türkçeyi incelemek ve Türkçenin gelişmesini sağlamak amacıyla Türk dilinin birçok alanında çalışmalar yapan Türk Dil Kurumu, elektronik *Güncel Türkçe Sözlük*'te (*Türk Dil Kurumu Sözlükleri* (sozluk.gov.tr)) sözlüğü, “Bir dilin bütün veya belli bir çağda kullanılmış kelime ve deyimlerini alfabe sırasına göre alarak tanımlarını yapan, açıklayan, başka dillerdeki karşılıklarını veren eser, lügat. *Türkçe Sözlük, Tarama Sözlüğü, Fransızca-Türkçe Sözlük, Türkçeden Almancaya Sözlük*” olarak tanımlamaktadır. Ancak bu tanım sözlük terimini açıklamak için yeterli değildir. Öncelikle sözlükler her zaman sadece tek bir dilden oluşmamakta, iki hatta ikiden fazla dili de içerebilmektedir. Aynı zamanda sözlüklerin düzenleniş ekseriya alfabe sırasına göre olsa da her zaman böyle olmayıp kavram, hece vb. düzende sıralanmış sözlükler de bulunmaktadır. Yine sözlükler sadece kelime ve deyimlerden oluşmayıp morfemler vb. içerebilmektedir.

Aksan (2020-III: 75), sözlüğü “Bir dilin (ya da birden çok dilin) sözvarlığını, söyleyiş biçimleriyle, yazımlarıyla veren, bağımsız biçimleri temel alarak bunların, başka öğelerle kurdukları söz öğeleriyle birlikte anlamlarını, değişik kullanımlarını gösteren bir sözvarlığı kitabı” olarak tanımlamaktadır. Genel literatüre bakıldığında sözlük tanımları, Aksan'ın bu tanımıyla benzemektedir. Ancak Bergenholtz'un (2014: 18) söylediği üzere sözlüğün tek bir tanımı yoktur. Çünkü sözlüğün farklı anlamları vardır ve belirli ihtiyaçları karşılaması gereken bilgi aracıdır. Aslında burada sözlük türlerinden bahsedilmektedir. Çünkü sözlükler amaçları, düzenlenişleri vb. durumlara göre çeşitli türlere ayrılmaktadır. Böylece her bir sözlük türü için verilen tanımlar farklılık gösterebilmektedir. Özetle “sözlük nedir?” sorusuna tek bir yanıt vermenin zor olduğu ancak alanyazında sözlüklerin genellikle bir sözvarlığı kitabı olarak kabul edildiği söylenebilir.

1.2. SÖZLÜKBİLİMİ VE SÖZLÜKÇÜLÜK

Leksikografi (lexicography) terimi Türkçeye sözlükbilim, sözlük bilimi (Topaloğlu, 1989), sözlükbilgisi (Vardar, 2002), sözlükçülük (Akalin, 2010a) gibi farklı sözcüklerle çevrilmiştir. Bu durum karmaşaya sebep olmaktadır. Özellikle de leksikoloji terimiyle karıştırıldığı görülmektedir. Öyle ki başlangıçta, Batı dillerinde *lexicography* (leksikografi) ve *lexicology* (leksikoloji) terimlerinin Türkçede karşılığı olarak “sözlükçülük” ve “sözlükbilimi” terimleri kullanılmıştır. Araştırmacılar arasında bu Batı dillerine ait terimlerden hangisinin sözlükçülüğün hangisinin sözlükbilimin karşılığı olduğu ya da ikisinin birbirleriyle iç içe mi geçtiği yoksa ayrı birer dilbilim dalı mı olduğu konusunda uzlaşmış bir karar yoktur. Bunun sebebi terime farklı bakış açılarından kaynaklanmaktadır (Gökter Gençer, 2018: 6). Sözlükbilimi veya sözlükçülüğü, araştırmacıların bir kısmı bilim, bir kısmı sanat, bir kısmı da çalışma sahası olarak görmektedir.

Hartmann ve James’e göre (1998: 85) sözlükler iki temel çalışma sahasına sahiptir. Bunlar uygulama ve kuramsal tabanlıdır. Uygulama tabanlı çalışmalar sözlük hazırlama yani sözlük yazmayken kuramsal tabanlı çalışmalar sözlük araştırmalarıdır. Sözlük hazırlama çalışmaları uzun yıllardır yapılmaktadır. Türkçe sözlük hazırlama çalışmaları yaklaşık bin yıl öncesine, Kaşgarlı Mahmut’un *Dîvânu Lugâti’t-Türk*’üne kadar götürülebilir. Ancak sözlük araştırmaları oldukça yenidir (Özcan, 2018: 6). “Lexicography” sözcüğünün Türkçeye çevrilirken ikiliğin oluşmasındaki sebeplerin başında araştırmacıların uygulama alanı ve kuramsal tabanlı yaklaşımlarıyla ilgili olduğu söylenmektedir. Nitekim uygulama alanı için *sözlükçülük*, araştırma alanı için *sözlükbilimi* terimini kullanmayı tercih etmişlerdir (Özcan, 2018: 6). Leksikografi için *sözlükbilim* terimini tercih edenlerin bir kısmı bu terimi kuramsal leksikografi, bir kısmı hem uygulamalı hem de kuramsal leksikografiyi kapsayacak şekilde kullanmaktadır (Boz, 2011 :12).

Yılmaz’a göre (2017: 2) leksikografi, “Sözlük hazırlamadaki aşamaları ortaya koyup, sözlüklerin içeriksel olarak daha da gelişmesini sağlayan; sözvarlığının belirlenmesinde ve geliştirilmesinde uygun yöntemler önerip, özellikle sözlük hazırlayıcılarının dikkat etmesi ve uyması gereken ilkeler koyan, bir dil bilimi dalıdır.”

Akalin (2010a: 164), leksikoloji teriminin Türkçe karşılığı olarak *sözcük bilimi* terimini tercih etmiş ve sözcük bilimini “Bir dilin sözvarlığını oluşturan birimleri ve bu birimlerin anlamlarını, birbirleriyle ilişkilerini, zaman içinde yaşadığı değişim ve gelişmeleri araştıran dil bilimi dalına *sözcük bilimi* (lexicology) denir.” şeklinde açıklamıştır. Yine Akalin, “leksikografi” teriminin karşılığı olarak verdiği *sözlükçülük* terimi için şunları söyler: “Bir dilin veya karşılıklı olarak

daha fazla dilin sözcük varlığını sözlük biçiminde ortaya koymak üzere yöntemleri araştırma; sözlük hazırlama, yazma ilkelerini, kurallarını geliştirme ve uygulama alanına çıkarma işi diye tanımlayabiliriz.” (2010a :165).

Leksikografi kelimesi, eski Yunanca “söylem, sözcük” anlamındaki *léxis* sözcüğünden türetilen ve “sözlük” anlamına gelen *lexicón* ile “yazmak” anlamına gelen *gráphiēn* kelimelerinin birleşmesinden oluşmaktadır (Chambers, 1874: 293). Buna göre *leksikografi* birebir çeviriyle “sözlük/sözcük yazma” anlamına gelmektedir. Sözlük yazan kişiye *sözlükçü*, buna genel olarak ise *sözlükçülük* denilmektedir. O zaman Akalın’a göre (2010a: 165) leksikografi için Türkçe karşılığı olarak “sözlükçülük” denilmelidir.

Son zamanlarda kimi araştırmacılar, leksikografinin uygulamalı ve kuramsal bütün çalışmalarını içine alan, uygulamalı dilbilimin bir alt dalı olduğu görüşündedir (Gökter Genç, 2018: 6). Uygulamalı dilbilim ise sadece uygulamadan oluşmaz, ardında yatan kuramsal bir dayanak vardır (Kocaman, 1998a: 101). Alanyazında, Türkçeye “sözcükbilim” olarak çevrilebilen leksikolojinin ise (lexicology), sözcüklerin biçimi, yapısı ve anlamlarını inceleyen bir dilbilim dalı olduğu görüşü vardır (Hartmann ve James, 1998: 86). Bu bakımdan leksikoloji ve leksikografi birbirlerinin yerini almazlar. Ancak birbirleriyle ilişkilidirler (Gökter Genç, 2018: 14).

1.3. SÖZLÜKÇÜLÜĞÜN TARİHÇESİ

Tarihte ilk sözlüğün ne zaman, nerede, hangi dilde, kimler tarafından hazırlandığını bilmek oldukça zordur. İlk sözlüğün ne olduğunu ancak bugün elimizdeki bilgilerden yararlanarak söyleyebiliriz. Elimizdeki bilgilere göre bilinen ilk sözlük, Suriye’nin Ebla kalıntıları arasında bulunan ve yaklaşık olarak MÖ 2300’lü yıllarda yazıldığı tahmin edilen, karşılıklar kılavuzu biçimindeki Sümerce Akadca *Urra Hubullu*’dur. 24 tane kil tabletin üzerine yazılmış olan bu sözlüğün adı, ilk tabletin üzerindeki “faiz getiren alacak” anlamındaki *urra* ve *hubullu*’dan gelmektedir. Sözlükteki kelimeler konularına göre düzenlenmiştir. Bu konular hayvan, bitki, yıldız, taşımacılık vb. ile ilgilidir (Akalın, 2010b: 271). İlk sözlükler arasında kabul edilen başka bir eser MÖ 11. yüzyılda Bawetshi tarafından hazırlanmış, yaklaşık 40.000 kelimededen oluşan Çince bir sözlüktür (Kahraman, 2016: 3291).

MÖ 5. yüzyılda Abderalı Protagoras (MÖ 485-MÖ 410) tarafından yazılan sözlük, Homeros’un eserlerinde bilinmeyen, unutulmuş kelimeleri içermektedir. Bu sözlük hem Eski Yunancanın ilk sözlüğü olarak kabul edilmekte hem de bir eserdeki anlamı bilinmeyen sözcükler ve teknik terimlerden oluşan sözlük türünün ilk örneği olma özelliğini taşımaktadır (Akalın, 2010b: 271).

Latincenin ilk sözlüğü MÖ 1. yüzyılda Marcus Verrius Flaccus (MÖ 55-MS 20) tarafından yazılan *Libri de significatu verborum* adlı çalışmadır. Bu sözlükten günümüze sadece daha sonraları yeniden hazırlanmış olan kısaltılmış biçimlerden bazı parçalar kalmıştır (Akalın, 2010b: 273).

Günümüzdeki sözlüklere benzer ilk örnek, İskenderiye Müzesi yöneticisi Bizanslı Aristophanes tarafından yaklaşık olarak MÖ 2. yüzyılda hazırlanmıştır. Bu sözlükte, Yunancada kullanım sahası dar ve açıklaması güç bazı kelimeler bir araya getirilmiş, aynı zamanda tanımlara yer verilmiştir (Bingöl, 2006: 200).

Latince sözlük anlamına gelen “dictionnorum” 9. yüzyılda “ansiklopedi” anlamında kullanılmıştır (Bingöl, 2006: 4). 1225’te John Garland, “dictionnorum”u “sözlük” anlamında kullanan ilk kişi olmuştur (Aksan, 2020-III: 70).

Batıda sözlükçülüğün gelişimi 17. yüzyıldan itibaren hız kazanmıştır. Robert Cawdrey’in 1604 tarihinde hazırladığı, İngilizcenin ilk tek dilli sözlüğü olma özelliği taşıyan *A Tabel Alphabetical* (Alfabetik Döküm) ile İtalyancanın ilk tek dilli sözlüklerinden olup Crusca Akademisi tarafından 1612 yılında yayımlanan *Vocabulario* Batıdaki tek dilli modern sözlüklerin ilk örnekleri arasındadır (Sterkenburg, 2003: 11-12).

Batıda, Almanya, Hollanda gibi bölgelerde, Latince ve Yunancayı okuma ve yazmayı öğrenmek zorunda olanlara yönelik Latincenin tek dilli sözlüklerine dayanan küçük iki dilli sözlükler, çok dilli sözlüklerin başlangıcında görülmektedir (Sterkenburg, 2003: 10). Ancak Batıdaki çok dilli sözlükler arasındaki ilk önemli gelişme 18. yüzyılda Rus Çarıçesi II. Yekaterina tarafından Alman kökenli Rus gezgin ve doğa bilimcisi Pyotr Simon Pallas’a yaptırılmıştır (Aksan, 2020-III: 70). Rus Çarıçesi’nin emriyle toplanan bir komisyon, Rusya’nın birçok bölgesini araştırmak için seyahatler düzenlemiştir. Pallas, Rusya’nın muhtelif yerlerini dolaşarak kültür ve dil açısından zengin malzemeler toplamıştır. Bu yolculuğun sonuçlarını kitaplaştırmış ve yayımlamıştır. Onun birçok dil ve lehçenin karşılaştırmalı sözlüğünün hazırlayıcısı olarak da ünlenmesini sağlayan eser *Sravnitelniye Slovari Vseh Yazıkov i Nareçiy Sobranniye Desnitseyu Vsevisoçayşey Osobi*’dir (İmparatoriçe Hazretlerinin Kendi Eliyle Topladığı Bütün Dil ve Lehçelerin Karşılaştırmalı Sözlükleri’dir). Pallas, bu sözlükte, birçok dil ve lehçenin yanında 20 Türk lehçesi ve ağızlarına ait kelimeleri de içeren 285 kelimeyi karşılaştırmalı olarak sunmuştur (Şahin, 2015: 75-76).

1854’te Leipzig’de yayımlanan ancak 1961 yılında tamamlanabilen Alman sözlükbiliminin kurucusu olarak addedilen Grimm kardeşlerin (Jacob Grimm ve Wilhelm Grimm) *Deutsches Wörterbuch* adlı sözlüğü, Batıdaki sözlükçülüğün en önemli gelişmesi olarak kabul edilir (Yılmaz, 2017: 3). 16 ciltten oluşan ve kelimelerin en eski hangi kaynakta geçtiği, geçtiği

metindeki biçimini, anlamını, farklı lehçe ve dillerdeki şekillerini vb. veren bu sözlük kendinden sonraki çalışmalara da örnek olmuştur (Aksan, 2020-III: 71).

Batı dünyasında yayımlanan sözlükler arasında Türkçe ile ilgili çalışmalar da vardır. 15. yüzyılda Alman şövalyesi Arnold von Harff'ın notları arasında Türkçe kelimelerin, kısa cümle ve ifadelerin listesi burada bahsedilebilir. Ayrıca İtalyan Filippo Argenti'nin 1533 tarihli *Regola del parlare turcho (Türkçe Konuşma Kuralları)*, 1592 ve 1612 yılında Alman tarihçi Hieronymus Megiser'in *Dictionarium quatuor linguarum (Dört Dilli Sözlük)* ile *Institutionum Linguae Turcicae*, Fransız dil bilimci Meninski'nin 1680'de Viyana'da yayımladığı *Lexicon Turcico-Arabico-Persicum* başlıklı çalışması, 15. ve 17. yüzyıl arasında çıkarılmış ve Türkçe sözcüklerini de içeren bazı çalışmalardır. Çağatay Türkçesinin Batı'daki ilk örneği Quatremere'nin 1870'te yazdığı *Doğu Türkçesi Sözlüğü*'dür. Pavet de Courteille tarafından yazılan *Dictionnaire Turk-Oriental* Çağataycanın önemli başka bir sözlüğüdür (Kononov, 2006: 22-30).

Doğu dünyasında, Arap sözlükçülüğünde, sözlükler özellikle *Kur'ân*'da anlamı bilinmeyen kelimeler hakkında sahabelerin İslam Peygamberi Hz. Muhammet'e sorduğu sorular ve Peygamberin verdiği cevaplarla başladığı bilinmektedir (Durmuş, 2009: 402). Atâ b. Ebû Rebâh'ın derlediği İbn Abbas'ın naklettiği, *Kur'ân*'da anlamı bilinmeyen kelimelerin kimlere ait olduğuna ve ne anlama geldiğine dair rivayetlerin yer aldığı *Garîbü'l-Kur'ân*, yine İbn Abbas tarafından hazırlanan *El-Lugat fi'l-Kur'an* vb. Arap sözlükçülüğünün ilk örnekleri olarak kabul edilir (Durmuş, 2009: 402). Arap dilcisi Halil Bin Ahmet'in Arap dilinin tüm kelimelerinin alınması amacıyla hazırladığı *Kitâbü'l-Ayn* adlı eseri Arap sözlükçülüğünün ilk sözlüğü olmasa da temel eseri olarak kabul edilebilir (Durmuş, 2009: 402-144; Akalın, 2010b: 274-275). Doğu sözlükçülüğünde kelimenin son kök harfini dikkate alıp, son harfi aynı olan kelimeleri bir araya toplayarak bir nevi "kafîye yöntemi"ni ilk kez kullanan Farablî İsmail Cevheri'dir. Cevheri'nin 10. yüzyılda kaleme aldığı ve yaygın kelimeleri topladığı *Sihâh* adlı Arapça sözlüğü oldukça önemlidir (Durmuş, 2009: 402-414). Arap sözlükçülüğünde başka bir önemli çalışma, İran asıllı Arap dilcisi Firûzabadi tarafından 15. yüzyılda kaleme alınan ve birçok ciltten oluşan *El Kâmusü'l Muhit*'tir (Kahraman, 2016: 3291).

Türk dilinin bilinen ilk sözlüğü, 1072-1074 yılları arasında Kaşgarlı Mahmut tarafından hazırlanan *Kitâbu Dîvânu Lugâti't-Türk*'tür. Türkçe karşılığı "Türk Dillerini Toplayan Kitap" olan bu eser, Türkçeden Arapçaya bir sözlük olup Araplara Türkçe öğretme amacı taşımaktadır. Sözlük içerisinde şiirler ve Türk dünyası haritası da mevcuttur. Ayrıca çeşitli Türk boylarının ağızları hakkında bilgileri içermesi, dönemin diyalektolojisi hakkında fikir edinilmesini sağlar (Ercilasun, 2015: 314-319).

Türk dili sözlükçülüğü temelde üç bölümde incelenmektedir. Bunlar Kıpçakça sözlükler, Çağatayca sözlükler ve Osmanlıca sözlüklerdir. Kıpçakça sözlüklerin en eskileri arasında 12. yüzyılda Ebû'l-Kâsım Zemaşerî tarafından yazılmış olan *Mukaddimetü'l-Edeb* (Edebiyata Giriş) zikredilebilir (Bingöl, 2006: 202). Memlûk Kıpçaklarından kalan en eski sözlük ve gramer 1312'de Ebû Hayyân Muhammed Bin Yusuf tarafından Kahire'de yazılmış olan ve günümüz Türkçesine "Türklerin Dilini Anlama Kitabı" olarak çevrilen *Kitâbu'l-İdrâk li-Lisâni'l-Etrâk*'tır. Latin alfabesiyle yazılan ilk Türkçe eser olma özelliği bulunan Kıpçak dönemine ait başka bir sözlük *Codex Cumanicus*'tur (Ercilasun, 2015: 382-384).

Çağatay Türkçesi sözlükçülüğünün en önemli amacı, Ali Şir Nevaî'nin eserlerini anlamaktır (Ercilasun, 2015: 423). Bu dönem sözlükçülüğünde Arapça ve Farsça kelimelere yer verilmemesine dikkat edilmiş, zaman zaman Anadolu Türkçesinden ve Azerbaycan Türkçesinden örnekler alınmıştır (Caferoğlu, 2015: 223-224). Çağatay Türkçesi sözlüklerinden biri, 16. yüzyılda Anadolu'da yazıldığı tahmin edilen *Abuşka Lugati*'dir. Bu sözlükte, Çağatayca sözcüklerin Anadolu Türkçesindeki karşılıkları verilmektedir (Bingöl, 2006: 202). 1758-1760 yılları arasında Mirza Mehdi Han tarafından yazılan ve 6.000 sözcükten oluşan *Senglah Lugati* bir diğer önemli eserdir (Ercilasun, 2015: 424-425). Çağatay Dönemi'nden kalma birçok sözlük bulunmaktadır. Bunlar *Bedâyiü'l-Luga*, *Fazhullah Han Lugati*, *Kitâb-ı Zebân-ı Türkî*, *Hülâsa-i Abbasî*, *El-Tamga-yı Nâsirî*, *Fethali Kaçar Lugati*, *Lugat-i Çağatay ve Türkî-i Osmanî*, *Üss-i Lisân-ı Türkî*'dir.

Osmanlı Dönemi sözlüklerinin çoğu Arapça-Türkçe ve Farsça-Türkçe olmak üzere iki dilli sözlüklerdir. Anadolu sahasındaki en eski sözlük, 14. yüzyılda Ferište İbni Melik tarafından yazılan *Lugat-ı Ferišteoğlu*'dur. Osmanlı Dönemi'nde, 18. yüzyıla kadar Türkçe kelimeler madde başı olmamış, genellikle Arapça-Türkçe ve Farsça-Türkçe iki dilli sözlükler olup eğitim amacıyla hazırlanmıştır (Topaloğlu ve Kaçalın, 2009: 405). Osmanlı'daki bu iki dilli ilk sözlüklerden biri Ahterî'nin hazırladığı 1545 tarihli *Ahterî Kebir*'dir. Bu Arapça-Türkçe sözlük 40.000'den fazla maddeyi içermektedir. Vankulu Mehmet Efendi'nin 1729 tarihli *Kitab-ı Lugat-ı Vankulu* adlı çalışması, Farablı İsmail Cevheri'nin *Sıhah-ı Cevher* adlı Arapça sözlüğünden yapılmış bir çeviridir. Ayrıca Vankulu'nun bu sözlüğü Türkiye'de matbaanın bastığı ilk kitap olma özelliğini de taşımaktadır (Bingöl, 2006: 202-203). Anadolu sahasında yazılmış Farsça-Türkçe ilk sözlük, manzum olarak düzenlenen *Tuhfe-i Hüsamî*'dir (Boz, 2013: 69). Türkçe kelimelerin madde başı olarak alındığı ilk eser ise 1732 tarihli Esat Mehmet Efendi'nin *Lehçetü'l-Lugat*'idir (Bingöl, 2006: 203). Bu sözlükte Türkçe kelimelerin Arapça ve Farsçadaki eş anlamları verilmiştir.

Osmanlı'da, 19. yüzyılda Batılı sözlük geleneğiyle yazma yolundaki ilk çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Ahmet Vefik Paşa'nın *Lehçe-i Osmâni*'si Türkçeden Türkçeye ilk sözlük olup aynı zamanda Batılı anlamda sözlük yazma yolundaki ilk önemli adımdır (Yavuzarslan, 2004: 191). Muallim Naci'nin 1890'da kaleme aldığı *Lugati Naci*, Osmanlıcadaki Arapça ve Farsça sözcüklerin tanım ve karşılıklarını içerir (Bingöl, 2006: 203). Araştırmacılar tarafından döneminin en başarılı sözlükleri arasında anılan Şemsettin Sami'nin *Kâmûs-i Türki*'si, dönemin Türkçesindeki yerli ve yabancı sözcükleri, tanımları ve örnekleriyle vermiştir.

Cumhuriyetin ilanından sonra sözlük çalışmaları hız kazanmıştır. 1928 Harf Devrimi'nden sonra yayımlanan ilk sözlük, Ali Seydi tarafından 1929-1930'da çıkarılan *Resimli Yeni Türkçe Lugat*'tir. *Kâmûs-i Türki*'den çokça yararlanılan bu sözlükte kelime ve deyimlerin Fransızca karşılıkları da verilmiştir (Topaloğlu ve Kaçalın, 2009: 406). Cumhuriyet sonrası sözlük alanındaki en önemli çalışmalar Türk Dil Kurumu öncülüğünde hazırlanmıştır. Harf Devrimi sonrası yapılan tarama, derleme, dilde sadeleşme ile Arapça ve Farsça kelimelerin yerine bulunan veya türetilen yeni kelimelerin arkasından hazırlanan ilk sözlük Türk Dil Kurumunun 1945 yılında çıkartmış olduğu *Büyük Türkçe Sözlük*'tür (Topaloğlu ve Kaçalın, 2009: 406). Bu tarihten itibaren çeşitli kurum ve şahıslar tarafından Türkçenin kelime hazinesini içeren sözlükler çıkarılmış ve çıkarılmaya devam etmektedir.

1.4. SÖZLÜK TÜRLERİ

Tarih boyunca sözlükler benzer amaçlarla kullanılsa da zamanla farklı amaçları yerine getirebilmek için çeşitli türlerde hazırlanmışlardır. Sözlüklerde kullanıcının istediği ve sözlüğün hazırlanma amacı sözlüğün türünü etkilediği gibi sözlük yapımında izlenecek yöntemi de belirler (Yılmaz, 2017: 4).

Bir dilin sözvarlığını içeren sözlükler, içerdikleri dillerin sayısına, değerlendirilen malzemesine, ebatına, yayım ortamına, kapsadığı zamana, düzenlenişlerine, taşıdıkları özelliklere göre farklılık gösterirler (Kahraman, 2016: 3305; Yılmaz, 2017: 5). Böylece sözlüklerin farklılaşan yönleri bir araya getirilip, belirli kategoriler altında ele alınarak "sözlük türleri"nden bahsedilir.

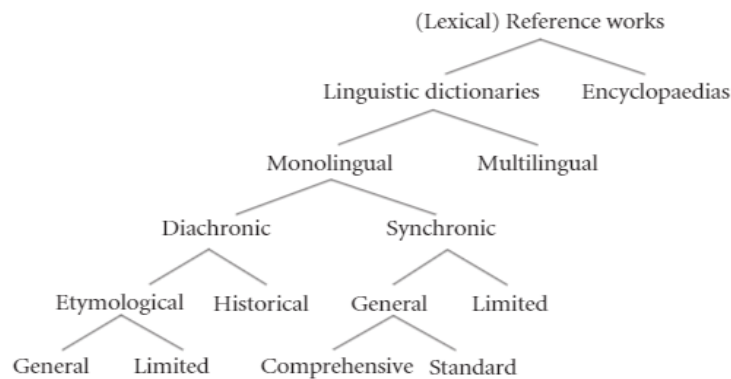
Sözlükler içerdikleri dil sayısına göre tek dilli, iki dilli ve çok dilli sözlükler olarak farklılaşabilir. Tek dilli sözlüklerde (monolingual dictionary), kelimelerin açıklamaları yine aynı dille verilmektedir. İki dilli sözlükler (bilingual dictionary), bir dilin açıklamalı tek dilli sözlüklerinin aksine çeviriyle iki dilin sözvarlığını içerir (Boz, 2018: 96). Kaynak dildeki kelimeler hedef dildeki karşılığıyla açıklanırken ikiden fazla dil varsa buna çok dilli sözlük (multilingual dictionary) denir.

Sözlükler, içeriklerine ve malzemesine göre genel sözlükler ve özel sözlükler olarak değerlendirilebilir. Genel sözlükler, belli bir dilime yönelmeden bir ülkenin standart dilinde mevcut olan sözcük, deyim, kalıp söz ve atasözlerini ortaya koyan çalışmalardır (Aksan, 2020-III: 79). Özel amaçlı sözlükler, uzmanlık isteyen alanlara ait terim sözlükleri, deyim sözlükleri vb.dir (Kahraman, 2016: 3305).

Sözlükler genellikle alfabe sırasına göre düzenlenmektedir. Ancak bunların dışında kavramlar, hece sıralanışı gibi düzenlemeler de vardır. Kavramlarına göre düzenlenmiş sözlüklerde, kelimeler konularına göre sıralanır. Ş. Recai Cin tarafından hazırlanan *Kavramlar Dizini*'nin sıralanışı bu şekildedir. Türk dilinde hazırlanmış hece düzenindeki sözlüklere verilebilecek en güzel örneklerden biri Sir Gerard Clauson'un (1972) *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish*'idir.

Sözlükler ebatlarına göre cep sözlükleri, standart sözlükler, muhtasar baskı; yayım ortamına göre basılı sözlükler, elektronik sözlükler, internet tabanlı sözlükler; kapsadığı zamana göre çağdaş sözlükler, tarihsel sözlükler; sözlükte izlenen anlayışa göre betimleyici sözlükler, kuralcı sözlükler olarak ele alınabilir (Yılmaz, 2017: 4-5).

Sözlükleri çeşitli özelliklere göre kategorize eden isimlerden biri Ladislav Zgusta'dır. 1971 yılında yayımladığı *Manual of Lexicography* (Sözlükbilim El Kitabı) adlı çalışmasında sözlükleri zaman aralığı, bütünlük derecesi, kullanılan diller, amacı gibi birkaç değişkeni kullanarak ayırt etmeye çalışmıştır. Sözlük türlerini "sözlü başvuru kaynakları" başlığı altında ele almıştır. Etimoloji sözlüklerini ise dilbilimsel sözlükler içinde, tek dilli ve artzamanlı sözlükler arasında değerlendirmiştir. Buna göre Zgusta'nın sınıflandırması şöyledir (Sterkenburg, 2003: 46):

Tablo 1. (Zgusta'nın Sözlük Türleri Sınıflandırması)

Kocaman (1998b: 111), sözlüklerin konularına ve yöntemlerine göre değişik şekillerde sınıflandırılabilirdiği söyler. Ona göre en yaygın sınıflandırmalardan biri şudur:

1. Betimlemeli/kuralcı sözlükler
2. Eşzamanlı/artzamanlı sözlükler
3. Genel/teknik sözlükler
4. Genel kullanım/öğrenim amaçlı sözlükler
5. Tek dilli/çok dilli sözlükler

Kocaman, sözlükleri, sözlükte izlenen anlayışa, sözlüğün zamansal yaklaşımına, içeriğine, amacına ve diline göre ele almıştır. Sınıflandırmasında, dilin bugünkü sözvarlığını herhangi bir zamansal karşılaştırması olmaksızın doğrudan alan sözlükler için “eşzamanlı”, kelimenin kökenine giden sözlükler için “artzamanlı” sözcüğünü kullanmıştır. Ayrıca bir yazı dilini tüm özellikleriyle ele alan sözlüklere “genel”, uzmanlık isteyen, belirli bir alana yönelik sözlüklere “teknik sözlükler” demiştir.

Aksan (2020-III: 75-76) sözlük türlerini hazırlanış amaçları, kullanım gayeleri ve taşıdıkları özelliklere göre üç temel kategoriye ayırmıştır:

1. Bir ya da birden çok dilin sözvarlığını işleme bakımından:
 - a. Tek dilli sözlükler
 - b. Çok dilli sözlükler
2. Alfabe sırasının esas alınıp alınmamış olmasına göre:
 - a. Alfabetik sözlükler
 - b. Kavram (ya da kavram alanı) sözlükleri
3. Ele alınan sözvarlığının niteliğine göre:
 - a. Genel sözlükler (ortak dil, yazı dili sözlükleri, ansiklopedik sözlükler)
 - b. Lehçebilim sözlükleri
 - c. Eş anlamlı, eşadlı, ters anlamlı ögeler sözlükleri
 - ç. Yabancı ögeler sözlükleri
 - d. Tarihsel sözlükler
 - e. Köken bilgisi sözlükleri
 - f. Uzmanlık alanı sözlükleri (terim sözlükleri)
 - g. Argo sözlükleri

- h. Deyim ve atasözü sözlükleri
- 1. Anlatımbilim sözlükleri
- i. Sanatçı ve metin sözlükleri
- j. Yanlış yerleşmiş öge sözlükleri
- k. Tersine sözlükler ve başka sözlük türleri

Etimoloji sözlükleri, Aksan'ın sınıflandırmasına göre “sözvarlığının niteliğine göre ele alınan sözlükler”, Zgusta'ya göre “tek dilli ve artzamanlı sözlükler” arasında yer almaktadır. Etimoloji sözlüklerinde, bir dilin tüm sözvarlığının kökenleri açıklanmalı ve yapıları çözümlenmeli, görüldükleri en eski metinlerden başlayarak tüm veriler kronolojik sırayla gösterilmeli, her sözcüğün akraba dillerdeki biçimleri de alınarak karşılaştırma yöntemiyle ana şekli yeniden kurulmalı, alıntı sözler de değerlendirilip hangi dilden ve ne zaman alındığı ve giriş yolları belirtilmeli, alınanlar kadar verilenler de gösterilmeli, anlamlar net olmalı, kökeninde ortak bir karar yoksa tartışılan her kelime için tüm görüşler verilmelidir (Yılmaz, 2007: 619).

1.5. TÜRK DİLİNİN ETİMOLOJİK SÖZLÜKLERİ

Türk dilinin sözvarlığını içeren etimoloji sözlüklerini başlangıçta daha çok Finli, Macar, Alman, Rus ve Polonyalı gibi yabancılar hazırlamıştır. Bu çalışmalardan ilki *A török-tatár nyelvek etymologiai szótára* (Türk-Tatar Dillerinin Etimolojik Sözlüğü) (1877) başlığıyla Macar Türkolog Ármin Vámbéry'e aittir. Vámbéry, sözlüğünde 233 maddeye yer vermiştir. Bunların kökenleri aynı, ses yapıları farklıdır (Ölmez, 1998: 176).

Türkçe üzerine “etimoloji” başlığını taşıyan ilk sözlük çalışması Bedros Keresteciyan tarafından 1905'te tamamlanan, 1912'de Londra'da basılan ve Türkçe çevirisiyle “Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü İçin Bazı Malzemeler” olan *Matériaux pour un dictionnaire étymologique de la langue turque*'dir (Ölmez, 1998: 176). 339 sayfalık bu sözlükte Türkçedeki yabancı ögeler, özellikle Yunanca alıntılar üzerinde durulmaktadır.

Alman asıllı Rus Türkolog Wilhelm Radloff'un *Versuch eines Wörterbuches der Türk-Dialecte I, II, III, IV* (Türk Lehçeleri Sözlüğü Denemesi I, II, III, IV) adlı çalışması bir diğer etimolojik sözlük denemesidir. Radloff, çalışmasının ön sözünde etimolojik bağlantıyı türetimse kök + ek, birleşirse kök + kök olarak gösterdiğini açıklamıştır. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) içindeki Türk dillerinin sözvarlığını içeren bu sözlük denemesi, etimolojik sözlük olmaktan ziyade bir karşılaştırmadır (Yılmaz, 2007: 621). Çalışmada her sözün diğer Türk dillerindeki karşılıklarına yer verilmiştir.

Martti Räsänen tarafından 1969’da yayımlanan *Versuch eines etymologischen Wörterbuchs der Türkisprachen* (Türk Dillerinin Etimolojik Sözlüğü Üzerine Bir Deneme) adlı çalışmada kelimelerin hem yeni hem de eski biçimleri madde başı olarak alınmış ve varsa farklı anlamları gösterilmiştir (Gülensoy, 2007: 37). Ayrıca Räsänen’in alıntı kelimelerin kökeninin hangi dil olduğunu gösterdiği yerler de vardır.

Başlığında etimolojik sözlük geçmemesine rağmen etimolojik sözlük niteliğindeki bir çalışma *Drevnetyurkskiy Slovar’* Türkçe çevirisiyle “Eski Türkçe Sözlük”tür. Sözlük, V. M. Nadelyayev, D. M. Nasilov, E. R. Tenişev ve A. M. Şçerbak tarafından hazırlanmıştır. Bu sözlükte Türkçe kelimelerin kök ve gövdeleri, yabancı kelimelerin kökeni ve hangi dilden alındıkları gösterilmiştir.

Sir Gerard Clauson’un Türkçenin ilk yazılı belgelerinden 13. yüzyıla kadarki sözcüklerini günümüz Türk dilleriyle karşılaştırdığı *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish* başka bir etimolojik sözlük çalışmasıdır. Bu çalışma, diğer sözlüklerden farklı olarak alfabetik değil hece düzeniyle sıralanmıştır. Bu durum, Gülensoy’a göre (2007: 37) onun kullanımını zorlaştırmış, Tekin (2013: 96) tarafından “kusur” olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Ancak bazen de bu durumun okuyucuya kolaylık sağladığı söylenmiştir. Ölmez’e göre (1998: 178) hece düzeninde, ötümlü ötümsüz, *b/p*, *t/d*, *k/g* gibi, ayırımın yapılmaması, özellikle tarihî metin üzerinde çalışma yapan araştırmacıların işini kolaylaştırmıştır. Böyle bir durumda okuyucu birden çok okunuşu mümkün olan kelimeleri art arda bulup kendi metnindeki bağlama uygun olanı seçebilir. Ayrıca bu sözlükte her kelimenin kök ve gövdesi gösterilmekte eğer alıntıyla köken dili belirtilmektedir.

Edvard Vladimiroviç Sevortyan tarafından ilk cildi 1974’te Moskova’da yayımlanan *Etimologičeskiy slovar’ tyurkskih yazıkov* (Türk Dillerinin Etimolojik Sözlüğü) adlı çalışma bir etimolojik sözlük olmaktan ziyade Türk dillerinin bir karşılaştırmasıdır (Yılmaz, 2007: 622). Bu sözlüğün ilk cildi hakkında Tekin (2013: 95-104) eleştiride bulunmuş ve pek çok hata olduğunu aktarmıştır. Tekin’e göre (2013: 104) Sevortyan’ın sözlüğü, topladığı malzeme bakımından oldukça zengin ama etimolojik açıklamalar açısından son derece zayıf ve yetersizdir.

1991 yılında Marcel Erdal’ın biri isim diğeri fiil olmak üzere iki cilt halinde yayımladığı ve Eski Türkçenin söz yapımını incelediği *Old Turkic Word Formation: A Functional Approach to the Lexicon* bu konudaki başka bir çalışmadır.

Türkiye’de yayımlanmış olan Türkçenin etimolojik sözlük çalışmalarından biri Hasan Eren’in *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*’dür. Birinci ve ikinci baskısı 1999 yılında yayımlanan bu sözlüğün Şükrü Halûk Akalın tarafından hazırlanan, geliştirilmiş ve genişletilmiş baskısı *Eren Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü (ETDES)* başlığıyla 2020 yılında yayımlanmıştır. Bu sözlükte

eski ve yeni kelimeler ile Türkiye Türkçesinin ağızlarına ait kelimeler yer almaktadır. Eren, madde başları olarak Türkiye Türkçesi verileri ve Türkiye Türkçesindeki alıntı kelimeleri seçmiştir (Yılmaz, 2007: 622). Bunları kökenleri hakkında bilgi vererek açıklamıştır. Bazen etimolojisi yapılan kelimelerin başka araştırmacılar tarafından nasıl yorumlandığını göstermiş, yeni görüşler sunmuştur. Bir kelime eğer diğer çağdaş Türk dillerinde de varsa oradaki biçimlerini ilgili madde başının altında yer vermiştir. 2020 baskısında “Kullanım Kılavuzu”, “Madde Düzeni”, “Kullanılan İşaretler”, “Çeviri Yazı Abecesi, İşaretler ve Harf Karşılıkları”, “Rumca ve Grekçe Sözcüklerde Kullanılan Yunan Abecesi ve Karşılıkları”, “Kısaltmalar”, “Terimler” ve “Dil ve Diyalekt Adları Kısaltmaları” başlıklı kısımlar eklenmiş ve madde sayısı artmıştır.

Türk dillerinin tümüne yönelik değil tek bir Türk dili için hazırlanmış etimolojik sözlükler de vardır. Çuvaşçanın etimolojik sözlüklerinden biri *Etimologiçeskiy slovar' çuvaşskogo yazıka* başlığıyla V. G. Yegorov'a aittir (Yılmaz, 2007: 627). Kuzeydoğu Türk dillerinden olan Yakutçanın sözvarlığını etimolojik açıdan ele alan sözlük yazarları M. Stachowski ve S. Kałuzyński'dir. Stachowski'nin 1993'te Yakutçanın ağızı olarak kabul edilen Dolgancadaki kelimelerin anlamları ve köken açıklamalarını verdiği *Dolganischer Wortschatz* adlı çalışması Dolganca sözlük niteliğindedir (Ölmez, 1998: 179). Yine Stachowski'nin Yakutça İncil çevirisinin sözvarlığını ele aldığı ve 1995'te yayımladığı *Studien zum Wortschatz der jakutischen Übersetzung des neuen Testaments* adlı kitabı başka bir çalışmadır (Yılmaz, 2007: 627). S. Kałuzyński, *Etimologiçeskiye issledovaniya po yakutskomu yazıku. Dvuslojniye osnovi (I-VII)* adlı bir dizi makaleyi bir araya getirerek oluşturduğu *Iacutica* adlı eserde, Yakutça kelimelerinin etimolojilerini yapar (Yılmaz, 2007: 627). Yine aynı yazar, 1961 yılında Yakutçadaki Moğolca öğeleri *Mongolische Elemente in der jakutischen Sprache* adlı kitabında yer verir.

V. İ. Rassadin, 1980 yılında *Mongolo-buryatskiye zaimstvovaniya v sibirskih tyurkskih yazıkah* başlıklı çalışmasını yayımlamıştır. Burada Sibiryaya Türk dillerindeki Moğolca ve Buryat Moğolcası alıntı sözleri etimolojik ve fonetik açıdan ele almıştır (Ölmez, 1998: 180). A. I. Iskakov, R. Sızdıkova ve Şora Ş. Sarıbayev'in 1966 tarihinde yayımladıkları *Qazaq tiliniñ kıskaşa etimologiyalıq sözdigi* Kazakça üzerine hazırlanmış etimolojik bir sözlüktür (Ölmez, 1998: 180). S. Ataniyazov tarafından hazırlanan *Türkmen Diliniñ Sözköki (Etimologik) Sözlügi*, Türkmencenin etimolojik bir sözlüğüdür. Bunlar dışında başka Türk dillerinin de etimolojik sözlükleri vardır.

Türkiye'de yayımlanan etimolojik sözlükler ve Türkiye Türkçesinin sözvarlığını içeren etimolojik sözlük çalışmaları oldukça yenidir. Bu çalışmalardan biri 1991'de *Türk Dilinin*

Etimoloji Sözlüğü başlığıyla İsmet Zeki Eyüboğlu tarafından yayımlanmıştır. Ancak bu çalışma ciddi hatalarla doludur. Tekin, bu çalışma için “amatör işi”, “fahiş hatalarla dolu”, “faydasının genel dilbilimi ile Türk dilbiliminin abecesi sayılan bilgilerden bile yoksun bir kişi günün birinde Türk dilinin etimoloji sözlüğünü yazmak gibi çok güç bir işe girer ya da kalkırırsa bunun nasıl tam bir başarısızlıkla sonuçlanacağını açıkça göstermektedir.” şeklinde yoğun eleştirilerde bulunmuştur (1997: 104-112).

Türkçenin bir diğer etimolojik sözlük denemesi Ermeni asıllı Sevan Nişanyan’a aittir. İlk baskısını 2002 yılında *Sözlerin Soyağacı/Çağdaş Türkçenin Etimolojik Sözlüğü* başlığıyla yayımlayan Nişanyan, çalışmasında ilgili kelimelerin ne zaman görüldüğü, kökenini, eğer alıntı bir kelimeyse hangi dilden girdiğini göstermiştir.

İlk cildi 2002 yılında çıkan, 2020 yılında tamamlanan ve gözden geçirilmiş ve genişletilmiş ikinci baskısı 2021’de yayımlanan Tietze’nin Türkiye Türkçesinin etimolojik sözlüğünden başka son çalışmalar arasında Tuncer Gülensoy’un *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü* adlı çalışmasından bahsedilebilir. 2007’de yayımlanan bu sözlüğünün ön sözünde Gülensoy, Nişanyan’ın “...Oysa çağdaş Türkçenin kelime hazinesi içinde dar anlamda Türkî unsurun payı %15 veya 20’yi aşmaz.” sözlerinin kendisini bu çalışmayı yapmaya ittiğini aktarır. Sözlüğün ilk cildi A-N, ikinci ve son cildi O-Z harfleri arasındaki kelimeleri içermektedir. Bu sözlükte, Türkçedeki alıntı kelimeler üzerinde durulmamış Gülensoy’a göre Türkçe olan kelimeler ele alınmıştır. Gülensoy, ilgili kelimenin kök ve eklerini, varsa Ana Altayca/Ana Türkçe, Altay dillerindeki ve Eski Türkçe, Orta Türkçe, Çağatay, Eski Anadolu Türkçesi gibi dönemlerdeki biçimini, diğer çağdaş Türk dillerindeki durumlarını ve farklı anlamlarını, Anadolu ağızlarındaki türevleri ve anlamlarını, Türkçeden başka dillere geçmişse hangi dile kopyalandığını göstermiştir. Ayrıca daha önce etimolojisi yapılan kelimelerin kimler tarafından nasıl yorumlandığına yer vermiş ve gerektiğinde tenkit etmiştir.

Son etimolojik sözlük çalışmalarından biri de Marek Stachowski’ye aittir. 2019 yılında *Kurzgefaßtes etymologisches Wörterbuch der türkischen Sprache* başlığıyla yayımlanan sözlükte kelimeler ön söz, bibliyografya ve kısaltmalardan sonra listelenmektedir. Sözlüğün sonunda kısa bir Almanca ve Lehçe dizin bulunmaktadır.

1.6. TARİHÎ VE ETİMOLOJİK TÜRKİYE TÜRKÇESİ LUGATI

Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati, 1914 yılında Viyana’da doğmuş olan Avusturyalı Türkolog Andreas Tietze’nin 1930’lu yıllardan 2000’lerin başına kadar, yani 70 yıl boyunca 700 yıllık bir döneme ait çeşitli metinler içerisinden toplamış olduğu verileri içermektedir.

Başlangıçta sözlüğün 6 cilt ve bir indeks olmak üzere toplam 7 cilt olarak yayımlanması planlanmıştır. Bu ciltlerden ilki 2002 yılında Andreas Tietze tarafından A-E harfleri arasındaki kelimeler ele alınarak çıkarılmıştır. Tietze'nin vefat etmesinin ardından sözlüğün akıbeti belirsizleşmiştir. Büyük çoğunluğu hayattayken kendisi tarafından hazırlanan, kalanı öğrencileri tarafından tamamlanan, F-J arasındaki kelimeleri içeren ikinci cilt, Avusturya Bilimler Akademisinin desteğiyle 2009'da yayımlanmıştır (Yılmaz, 2020: 45). 2015'te Türkiye Bilimler Akademisi (=TÜBA), Tietze'nin ailesi ve Avusturya Bilimler Akademisi arasında yaptığı anlaşmayla sözlüğü oluşturacak tüm malzemelerin yayın haklarını almıştır. Bu tarihten itibaren editörlük görevini Semih Tezcan üstlenmiştir. Tezcan, ilk cildi gözden geçirmiş ve cildin hacimli olmasından dolayı çalışmayı ikiye ayırmıştır. Ardından K-L arasındaki kelimeleri içeren dördüncü cildi de kendisi hazırlamıştır. Böylece Tezcan editörlüğünde A-B, C-E, F-J, K-L ciltleri toplu olarak 2016'da çıkarılmıştır (Yılmaz, 2020: 45).

2017'de Tezcan'ın vefat etmesinden sonra, 2018'de editörlük görevini Emine Yılmaz ve Nurettin Demir öncülüğündeki bir ekip üstlenmiştir. Bu ekibin çabasıyla kısa süre içerisinde sözlük, 9 cilt ve dizin olmak üzere toplam 10 cilt halinde 2020 yılında tamamlanmıştır. Ancak TÜBA'nın yeni başkanı Muzaffer Şeker sözlüğün tasarımının, yazı karakterinin uygun olmadığını ve cilt sayısının fazla olduğunu belirterek sözlüğün dağıtımını durdurmuştur (Yılmaz, 2021: 232). Bu konudaki problemlerin giderilmesi ve eski ekipteki Sena Doğan'dan alınan 6.478 yeni verinin eklenmesiyle yeni baskı hazırlanmıştır. Böylece sözlük son biçimiyle 4.215 sayfa, 41.945 madde başı, 7 cilt ve bir dizinden oluşup Aralık 2021 yılında yayımlanmıştır.

Sözlüğün paragraf yapısı şöyledir: Öncelikle ilgili kelimenin Türkiye Türkçesinin hangi alanına girdiği, kısaltma (EO., O., AD., RD.) veya ayraç içindeki kelimelerle (Argo), (Halk dili) işaretlenmiştir. Eğer kelimenin başında bunlar yoksa o kelime bugünkü standart Türkiye Türkçesine aittir. Sonra sırasıyla kelime, ayraç içinde varyantı, esas anlamı, kaynağı, etimolojisi ve bir iki tane örnek cümle gelmektedir. Fiiller, diğer leksemelerden sonradır. Aynı olan ama anlam açısından farklı olan kelimeler Romen rakamlarıyla sıralanmıştır. Bir kelime için ikiden fazla paragraf varsa asli olan ilkidir (Tietze, 2021-I: 74).

TETTL'de eğer herkes tarafından bilinen bir kelime söz konusuysa o zaman sadece b.m. "bugünkü manada" kısaltması kullanılmıştır (Tezcan, 2021-I: 17). Alıntı bir kelimenin tanımı yapıldıktan sonra tanım, köken dildekiyle aynıysa yeniden o anlam verilmeyip a.m. "aynı manada" kısaltması verilmiştir. Örneğin *fabrika* "makinelere mücehhez büyük imalathane" < İt. *fabbrica* a.m. (Tietze, 2021-III: 33).

Sözlükte yer verilme de Tietze tarafından derlenmiş “sözlü veriler” de vardır. Bunlar edebî metinler dışındaki kulaktan duyma malzemelerdir (ayrıntı için bk. Yılmaz, 2022a). Tietze bunların “kabataslak” olduğunu bildirerek sözlüğe almamıştır. Ancak bu sözlü verilerden yalnızca biri sözlükte görülmektedir. Bu kelime *amaka et-* fiilidir. Avcıların diline ait olup sadece iki kere işitilmiş ve yazılı bir kaynaktan görülmemiş olan bu kelimeyi almasının sebebinin etimolojisinin belli oluşuyla açıklamıştır (Tietze, 2021-I: 52).

(Avcıların dili) *amaka et-* ‘ben vurdum iddiasıyla başkasının vurduğu avı istemek veya almak’ < Yun. *amáka* a.m. < İt. *a maça/a maçça* ‘yok pahasına’, *amakacı* ‘bunu yapan avcı, beleşçi’ (Tietze, 2021-I: 278).

Sözlü verileri en çok eşi Süheyla Hanım’dan ve ev işleri yardımcısı Fatma’dan derlemiştir. Ancak bunların dışında derlemeleri taksici, dolmuşçu gibi çeşitli mesleklerde çalışanlar veya öğrencilerden edinmiştir. Fişlerine derleme yaptığı kişinin adını, mesleğini, memleketini, akrabalık durumunu veya lakabını not almıştır.

TETTL bir etimolojik sözlük olmasına rağmen kelimenin etimolojisi hakkında verilen bilgiler çoğu zaman en son nerede durulduğunu, hangi sonuca varıldığını göstermektedir. Kimi durumda Türkçe kelimelerin kökeninin ne olduğunu göstermeden veya alıntı olup olmadığı üzerinde durmadan okuyucu Clauson, Sevortyan, Räsänen, Erdal, Doerfer’in etimolojik sözlüklerine gönderilmiştir (Tietze, 2021-I: 33).

Sözlüğe terminoloji açısından bakıldığında “Eski Osmanlı Türkçesi” 16. yüzyıl öncesinde kullanımda olan kelimeleri ifade etmektedir. Ancak bu kelimelerin bazıları artık kullanımdan kalkmış, bazılarıysa o döneme özgü dil özelliklerini kaybetmiş olsa da günümüzde halen kullanılmaktadır. “Osmanlıca” terimi iki şekilde kullanılmıştır. Birincisi dilde Arapça ve Farsça alıntı olan ve bugün canlı olmayan kısmı ifade etmek için, ikincisi bugün sadece tarihçiler tarafından hatırlanan kurumları ve aletleri ifade etmek içindir (Tietze, 2021-I: 64). Ancak Osmanlıca olarak gösterilen kimi örneklerin Eski Osmanlı Türkçesi Dönemi’nden veya yeni tarihlerden tanıklandığı görülebilmektedir.

Tietze, alıntı kelimelerin etimolojisini yaparken başka dillerin etimolojik sözlüklerinden de yararlanmış. Kendi araştırmaları ve başkalarının araştırmalarını göstermeye çalışmış ve yeni görülen yabancı kelimelerin etimolojileri, bu konuya yer veren el kitaplarından aktarmıştır (2021-I: 64).

Sözlükte Tietze tarafından hazırlanan “toplu bakış maddeleri” vardır. Bu maddeler, açıklanması gerektiğini düşündüğü kelimelerdir. Tietze, ortak özelliği bulunan kelimeleri tekrar tekrar açıklamak yerine “[]” işaretiyle ilgili toplu bakış maddesine göndermeler yapmıştır.

beğzade/beyzade ‘bey oğlu; soylu kimse, aristokrat’ < **beğ/bey** ve Fa. - **zāda** ‘doğmuş, evlat’, b. **Acemzade** □. (Tietze, 2021-I: 521).

Bu madde başında “Acemzade” kelimesinin yanında bulunan □ işareti, toplu bakış maddelerinden “Acemzade”ye bakılması gerektiğini ifade eder. Toplu bakış maddelerinde ise *Acemzade*, “Fa.dan alınma kelimeler arasında, sonunda *-zād/-zāda* ‘doğmuş’ Fa. *zādan* ‘doğurmak, doğmak’ fiilinden gelen fiil unsuru bulunan sıfat ve isimler vardır” şeklinde açıklanır. Nitekim *Acemzade*’ye gönderilen tüm madde başları bu açıklamayı içerir.

Bu maddeler “takılara göre”, “maddelere göre” ve “konulara göre” olmak üzere üç dizinden oluşmaktadır. Maddelere göre kısmında açıklaması yapılan kelimeler verilmiş, takılarına göre kısmında ekler üzerinden açıklamalar yapılmıştır. Dördüncü ciltten sonra yeni toplu bakış maddesi yazılmamış ancak madde başlarında toplu bakış maddelerine göndermeler yapılmıştır.

1.6.1. Yazarı

Andreas Tietze, 1914 yılında sanat tarihçisi bir ailenin çocuğu olarak Viyana’da doğmuştur. 1932 yılında liseden mezun olduktan sonra aynı yıl Viyana Üniversitesi Tarih Bölümünde eğitime başlamıştır. Çeşitli hocaların yanında iktisat tarihi, Doğu Avrupa tarihi, Balkan tarihi okumuştur. Ayrıca Orta Doğu dillerini öğrenmiştir (Anetshofer, 2021-I: 39).

Daha üniversitede okurken, 1935 yılında, Türkiye’ye ilk gezisini gerçekleştirmiştir. Ardından 1936’da Orta Anadolu’da, 1937’de Batı ve Güneybatı Anadolu’da seyahat etmiştir. Yahudi kökenli olan ailesi Nazi Almanya’sının 1938 yılında Avusturya’yı ilhak etmesiyle Amerika Birleşik Devletleri’ne ve İsviçre’ye gitmek zorunda kalmıştır (Anetshofer, 2021-I: 39).

Hayatı boyunca birçok ilim yuvasında çalışmıştır. Bunlardan biri İstanbul Üniversitesi’dir. 1938-1952 yılları arasında burada okutmanlık yapmıştır. Ardından Amerika Birleşik Devletleri’ndeki İllinois Üniversitesi’nde, 1952-1953 yılları arasında yardımcı doçent olarak görev almıştır. 1953’te uzun süre çalıştığı İstanbul Üniversitesi’ne geri dönerek 1958’e kadar Almanca ve İngilizce okutmanlığı yapmıştır. Buradan yine Amerika’ya gidip California Üniversitesi’nde Orta-Doğu ve Afrika Dilleri Bölümünde Türkçe profesörü olarak çalışmıştır. Viyana Üniversitesi, Orientalistik Enstitüsünde Türk Araştırmaları konuk profesörü olarak yer almıştır. 1972’de Amerika’ya geri dönmüştür. 1973-1984 yılları arasında Viyana Üniversitesi Orientalistik Enstitüsünde ordinaryüs profesör olarak görev yapmış ve buradan emekli olmuştur. 1997’ye kadar emekli hoca olarak ders vermiştir (Anetshofer, 2021-I: 39-40).

Muhtar Fehmi Enata'nın çıkardığı Kemalist Yücel dergisinde bilimsel yazılar yazmış, çeviriler yapmıştır. İngilizce-Türkçe Redhouse sözlüğünün 1950 ve 1968 yıllarındaki baskısında görev almıştır. Yaşamı boyunca monografiler, metin yayınları, çeşitli çeviriler ve makaleler yazmıştır (Anetshofer, 2021-I: 40).

1995-2003 yılları arasında Ben Tietze, Helga Anetshofer, Kerstin Tomenendal, İnanç (Feigl) Atılğan, Sena Doğan, Diana Karabinova, Hakan Karateke, Şule Pfeiffer-Taş ve başka isimlerle birlikte daha sonra *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati* adını alacak sözlük üzerine çalışmalar yapmıştır.

1.6.2. Sözcük ve Kaynakları

TETTL'de kelimeler, deyimler, tamlamalar, kalıp ifadeler, atasözleri ve kimi ekler madde başı olarak alınmıştır. *TETTL*'deki malzemeler Anadolu'da üretilen ilk ürünlerden 21. yüzyılın başına kadar yazılmış olan eserlerden seçilmiştir. Tezcan, ilk cildin ön sözünde *TETTL*'nin maddelerinde bir araya getirilen malzemeyi şöyle sınıflandırmıştır (2021-I: 18-19):

1. Eski Osmanlı Türkçesi (EO.), Eski Anadolu Türkçesi, Eski Osmanlıca veya Eski Türkiye Türkçesi olarak adlandırılan 14.-15. yüzyılda yazılmış metinler. Tietze, bu dönemden en çok *Ferec ba'd eş-şidde*'nin 1451 tarihli Budapeşte nüshasından faydalanmıştır. Bu nüshaya, sanki transkripsiyonunu (yazı çevrimi) değil transliterasyonunu (harf çevrimi) yapıyormuş gibi sadık kalmıştır.

2. 16.-18. yüzyıl aralığındaki Orta Osmanlı Türkçesi Dönemi'nde yazılmış metinler. Zafî, Gelibolulu Ali burada zikredilebilir.

3. 19. yüzyıldan 1928'e kadar devam eden Yeni Osmanlı Türkçesine ait metinler. Namık Kemal, Ahmed Rasim, Ahmed Mithat, Hüseyin Rahmi Gürpınar gibi isimler buraya dahildir.

4. 1851'de Ermeni harfleriyle yayımlanmış ilk Türkçe roman olan Vartan Paşa'nın *Akabi Hikayesi* yararlanılan başka bir eserdir. Burada okuyucu *olduklerinden*, *piaza kuşleri* gibi biçimleri dizgi yanlışı olarak yorumlamamalıdır. Çünkü bu metnin kendine özgü yazımı değiştirilmeden transkripsiyonu yapılmıştır.

5. Evangelinos Misailidis'in *Seyreyle Dünyayı (Temaşa-i Dünya ve Cefakâr-u Cefakeş)*, 1871/72'de Yunan harfleriyle yayımlanmış ve kendine özgü yazımı, sözcük ve kaynağı olan Türkçe roman değiştirilmeden transkripsiyonu yapılmıştır. Bu yüzden *meçbur olmağ ile; beni almaklığa niyet ederek* gibi biçimler dizgi yanlışı sanılmamalıdır.

6. 1928-1950 yılları arasında yeni Türk alfabesine geçiş döneminde yazılmış olan metinlerden de yararlanılmıştır. Bu metinlerde *da/de* ayrı yazılır ama *ta/te* biçimleri de görülür. Ayrıca bugün daha çok konuşma dilinde kullanılan *söyliyeceğim, söyliyeceğim* biçimleri yazıda tercih edilir.

7. 1928-1950 yılları arasında yapılmış ve yayımlanmış ağız derlemelerinden örnek cümleler tanık olarak kullanılmıştır. Bu derlemelerin bazılarında mevcut yazım kurallarına uyulurken bazılarında uyulmamıştır.

8. Yeni alfabe ve imlânın yerleştiği 1950-1970 döneminde yazılmış olan metinlerden yararlanılmıştır. Burada *da/de* ayrı yazılır ve *ta/te* biçimi yoktur.

9. TDK yazım kurallarının geçerli olduğu 1970-1980 yılları arasında yazılmış olan metinlerden yararlanılmıştır. Bu tarih aralığındaki yazarların bir kısmı TDK kurallarına uymamıştır.

10. 1970-1980 yılları arasında derlenmiş ve yayımlanmış ağız derlemelerine ait metinlerden veriler alınmıştır.

11. 1980 sonrası metinler. Burada yazarların bir kısmı TDK'nin eski yazım kurallarına bir kısmı yeni yazım kurallarına uymuştur. TDK tarafından sıkça değiştirilen kurallar tutarsızlığa sebep olmuştur.

Tezcan, Tietze'nin sözlüğündeki kelimelerin kaynaklarını ve örneklendirmek için başvurduğu kaynakları bu 11 maddede özetlemiştir. Ayrıca bunlar, sözlüğün tarihî boyutunu da oluşturmaktadır.

TETTL'deki malzemeler genellikle mevcut sözlüklerin dışındadır. Eğer kelimeler Meninski'nin sözlüğü ile TDK'nin *Derleme Sözlüğü* ve *Tarama Sözlüğü*'nde bulunuyorsa gösterilmiştir. TDK *Türkçe Sözlük*'ten sıkça yararlanılmış ama oradan alıntı çok nadir gerçekleşmiştir. Yani *TETTL*'nin sözvarlığını sözlükler değil, edebî eserler oluşturmaktadır. Gazetelerden ise çok yararlanılmamıştır. Ancak başka bir kaynaktan örnek cümle bulunamadıysa Sermet Muhtar Alus'un özellikle Akşam Gazetesi'nde yayımladığı yazılarından yararlanılmıştır.

Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati ve Türkçe Sözvarlığı adlı proje sonucunda *TETTL*'de 895 yazar/eser tespit edilmiştir. Yazar ve eserlerden en fazla örnek alınanlar sırasıyla *Ferec ba'd eş-şidde*, Sermet Muhtar Alus, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Gelibolulu Ali, Fakir Baykurt, Orhan Kemal, Ahmet Caferoğlu, Aşıkpaşazade, Mahmut Yesari, Zatî'dir. ¹

¹ Ayrıntı için bk. TÜBİTAK 121K713 numaralı *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati ve Türkçe Sözvarlığı*.

Tietze Eski Türkçe, Çağatayca ve Moğolca veriler için Clauson'un etimolojik sözlüğünden, Doerfer'in Farsçadaki Moğolca ve Türkçe kopya kelimeleri gösterdiği 1963-1975 tarihli çalışmasından, Räsänen'in 1969, Radloff'un 1893-1911, Meninski'nin 1680 ve Tuna'nın 1972 tarihli kaynaklarından yararlanmıştır (Yılmaz, 2021: 233).

Azerbaycan Türkçesine ait veriler çağdaş Türk dilleri arasında en fazla olandır. Bunların çoğu Türkiye Türkçesinin Kuzeydoğu ve Doğu ağızlarında benzerleri bulunan kelimelerdir (Tezcan, 2021-I: 22). Ayrıca çok az sayıda olsa da Gagavuzca ve Çağatay Türkçesine ait kelimeler vardır.

Tietze'nin kelimeyi örnek cümlelerle desteklemek için yararlandığı kaynaklardan biri *Seyahatname*'dir. Bu eserden bir kelimeyi başka yerde bulamadığında yararlanmıştır. Böyle durumlarda "Bu kelimeyi başka yerde bulamadım, fakat Evliya'nın eserinde bulduğum için aldım." veya "Bu kelime Türkiye Türkçesinde yoktur, ama *Seyahatname*'de olduğu için alındı." gibi notlar düşmüştür (Tezcan, 2016-I: 22-23). *Seyahatname*'ye ait örneklerin çoğunu Robert Dankoff'un 1991 tarihli *An Evliya Çelebi Glossary*'sinden almıştır.

TETTL'de örnek cümleler arasında konuşma diline yakın yazan, köyü, yoksul kesimi konu alan, İstanbul Türkçesini yansıtan eserler ve ağız metinlerinden yararlanılmıştır (Yılmaz, 2021: 233).

Sözlükteki tanık cümleler ilgili kelimenin gerçekten var olduğunun bir kanıtıdır (Tietze, 2021-I: 63). Ayrıca örnek cümleler, kelimenin ne zaman, nerede ve hangi kültürel ortamda kullanıldığına dair okuyucuya bir bilgi aktarımı sağlar. Kelimeyi bağlam içinde gösterdiğinden o kelimenin varlığını ispat eder. Bu açıdan her kelimeyi en az bir veya iki örnekle desteklemek istemiştir.

TETTL'de *Tarama Sözlüğü*'nde yer almayan veya çok az yer alan kaynakların seçilmesine dikkat edilmiştir. Tietze, uzun yıllar Türkçenin deyimlerini derlemiştir. Ancak kitabın hacminin çok fazla olacağı düşüncesiyle sözlüğe bu deyimler arasından sadece ilgili kelimeyi büyük ölçüde değiştirenler alınmıştır.

Sözlükte Türkiye Türkçesinin ağızlarına ait kelimeler madde başı yapılırken, kelimenin önüne AD. (Anadolu Diyalekti) ve RD. (Rumeli Diyalekti) kısaltması kullanılmıştır. Ancak sadece Anadolu ve Rumeli ayrımı yapılmış, *bendo* (Kıbrıs), *çenci* (Rize), *çivangar* (Erzincan) gibi çok az örnek dışında, dil coğrafyasına ait bilgiler verilmemiştir. Ayrıca sözlükte Anadolu ağızlarına ait malzemeler sayıca fazla olmasına rağmen Rumeli ağızlarına ait malzemeler oldukça az sayıdadır. Olanlar da alıntıdan ziyade ekseriya Türkçe kökenlidir. Rumeli ağızlarına ait malzemelerin azınlıkta olması, Rumeli ağzının edebiyattaki kullanımının az olmasıyla açıklanabilir.

Tietze, Türkiye Türkçesinin ağız kelimelerini seçerken *Derleme Sözlüğü* (DS) ve başka yayınlardaki bol malzemeden dolayı çok seçici davranmıştır. Önceki yayınlara en önemli ekleme, kelimeyi bağlamıyla gösterebilmek olmuştur (2021-I: 73).

Bugün Türkiye Türkçesinin ağızlarının sözlüğüyle ilgili en önemli çalışmalardan biri olan *Derleme Sözlüğü*'nde bulunmayan pek çok veri *TETTL*'de bulunmaktadır (Tietze, 2021-I: 63). Bunlara Anadolu diyalektlerinden *cağak*, *dulku*- gibi kelimeler örnek verilebilir. Buradaki kelimeler için köy hayatını anlatan Fakir Baykurt, Mahmut Makal, Ümit Kaftancıoğlu gibi yazarlardan ve ağız derlemesi yapan Ahmet Caferoğlu, Ömer Asım Aksoy, Zeynep Korkmaz gibi araştırmacılardan bolca yararlanmıştır (Tietze, 2021-I: 63).

TETTL'de 1.172 kez argoya atıf yapılmıştır. Argo verileri için özellikle argo sözlüklerinden yararlanılmıştır. Bu argo sözlükleri çoğunlukla Hulki Aktunç'a, Ferit Devellioğlu'na, Mehmed Hâlid Bayrı'ya, Mikhaïl Mikhaïlov'a, Ali Püsküllüoğlu'na ve Hulûsi Kodaman'a aittir. Ancak edebî eserlerden alındığı ve tanıklandığı da görülmektedir. Tietze, argoyla ilgili şunları söylemektedir (2021-I: 132):

“Diyalektlerden farklı olarak, argonun coğrafî bölgelerle alakası yoktur. Argonun meydana çıktığı yer, büyük şehirlerdir ve oralardaki, büyük ekseriyet tarafından reddedilen sosyal gruplardır; bundan dolayı bazı etnik grupların argo diline katkısı nispeten büyüktür. Argo bir nevi örtmece dildir; edebî dilin tabulaştırdığı mevzulardan serbestçe ve renkli tabirlerle bahsetmeye yarar. Tk.'nin argosunu ilk toplayan Fikri'dir (1307/1901). Onu, bir Rus diplomatı olan Mikhaïlov (1930) ve Mikhaïlov'un kitabını tamamlayan Steinherr (1932) takip ettiler. Mehmed Hâlid [Bayrı]'nın kitabında (1934) birçok argo kelime bulunur. Devellioğlu, birkaç baskısı olan Türk Argosu'nda eskileri toplayıp bir miktar yeni kelime ilave etti. Fakat, Aktunç (1990), bugün mevcut olan en büyük ve en iyi Tk. argo sözlüğünü ortaya koydu, açıklamalarındaki itina ve kaynaklardan verdiği örnekler çok değerlidir. Ondan sonra çıkan Özel (1993) ve Püsküllüoğlu (1996), Aktunç'un eserine hemen hemen hiçbir şey ilave edemediler.”

Sözlükteki argo verilerin çoğu başta Yunanca, Ermenice ve İtalyanca olmak üzere alıntı kelimelerdir. Birleşik yapılarda ise sıklıkla Türkçe ve yabancı kökenli kelimeler birlikte kullanılmışlardır (Yılmaz, 2022b: 273).

2. BÖLÜM: TÜRKÇE DİL İLİŞKİLERİ

2.1. DİL İLİŞKİLERİ VE ALINTI SÖZLER

Tarih boyunca neredeyse her topluluk birbirleriyle temas etmiştir. Bu temas, onların birçok açıdan karşılıklı etkileşimini sağlamıştır. Bu etkilerden biri de dil alanında gerçekleşmiştir. İki veya daha fazla topluluk arasında kültürel, ekonomik, siyasi, ticari, din vb. açılardan temas söz konusu olduğunda dil etkileşimi de kaçınılmazdır. Türkçenin diğer dillerle etkileşimi ses bilgisi, biçim bilgisi, söz dizimi ve sözcük bilgisi gibi her alanda gerçekleşmiştir. Bir dil başka bir dilden kelime almışsa bunlara *alıntı kelimeler* (loanwords, borrowings) denilmektedir. Alıntı için ayrıca, *transfer* (transfer), *kopya* (copying), *ödüncleme* (borrowing) gibi terimler de kullanılmaktadır. Campbell (2013: 56), *alıntı kelimelerin* başka bir dilden adapte edilerek alındığını ve dilin sözcük bilgisinin bir parçası haline getirilen sözlüksel bir unsur olduğunu söylemektedir. Bu durum dil ilişkilerinin çalışma alanına girmektedir. Nitekim *dil ilişkileri* (language contact) farklı dillerin temas sonucu karşılıklı etkileşimini inceleyen bir çalışma sahasıdır.

Dil ilişkileri alanındaki önemli çalışmalardan biri ilişki durumlarında yapı özelliklerinin dil dışı unsurlardan nasıl daha baskın olduğu sorusuna cevap arayan ve bir kopyalama modeli geliştiren Lars Johanson'a aittir. Johanson'un söylediği üzere, sosyal açıdan baskın olan diller, sosyal açıdan zayıf olan dilleri etkiler (2018: 10). Baskın olup diğer dilleri etkileyen diller, yerleşik olan ve politik, ekonomik, kültürel, sayısal açıdan üstün olan topluluklara aittir (Johanson, 2018: 26). Buna göre bugün Türkçede Arapça, Farsça ve Fransızca kelimelerin olması bu dillerin kimi durumlarda Türkçe üzerinde baskınlık sağladığı anlamına gelmektedir. Yine diller arasındaki etkileşim için diğer önemli etken, iki dillilik niteliğini belirleyen ilişki süresi ve ilişki yoğunluğudur. Türkçe dil ilişkileri uzun süren iki dilliliğin izlerini taşır. Örneğin bugün Slav kökenli topluluklarla beş yüz yıldan beri bir arada yaşayan Karaylar, Slav dillerinden oldukça etkilenmiştir (Johanson, 2018: 26-27).

Johanson'a göre "kod", bir dil veya çeşitli diller için kullanılan terimdir. "Kopyalama" ise temel olarak bir kodun diğeri tarafından taklit edilmesi anlamına gelir (2021: 172). Dil unsurlarının alıntılanmasının altında yatan motifler politik ve ekonomik taleplere uyum sağlama, hayranlık duyulan grupların dili kullanmadaki tavırlarının taklidi yoluyla prestij kazanma isteğidir (Johanson, 2018: 26). Alıcı dile verici dilden kelimelerin girmesinde bunların yanı sıra birçok etken vardır. Bunlar kelime hazinesini arttırmak veya bir alandaki eksikliği gidermek olabilir (Johanson, 2021: 204). Örneğin konargöçer Türkler yerleşik yaşama geçip tarımla ilgilenince

sulama sistemi ve geleneksel bağıcılıkla ilgili kelimeleri kendi dillerinde bunların karşılığı olmadığı için başka dillerden almıştır. Tüm bunların aksine sosyal açıdan baskın olan bir dil, sosyal açıdan zayıf olan bir dilden kelime alabilir. Bunun nedeni, kelimenin sosyal açıdan zayıf olan dilde daha özel bir anlama sahip olmasıdır (Johanson, 2021: 204). Ayrıca bugün bir kelime Türkçede bulunmasına rağmen alıntı kelimelerin kullanılması konuşurun prestij kazanma isteğiyle ilgilidir.

Tekin, alıntı kelimeler için aslında adının uygun olmadığı belirterek *ödünçleme* terimini kullanmıştır. Ona göre ödünçleme “Bir dilin konuşurlarınca bilinmeyen canlı cansız varlık ve nesne adlarıyla din, bilim, teknik, sanat, askerlik vb. gibi türlü alanlarla ilgili yabancı sözlerin komşu veya kültürel ilişki içinde bulunan dillerden olduğu gibi alınması veya aktarılmasıdır.” (2013: 225).

Karaağaç, alıntı kelimeleri *bilgi alıntıları* (cultural borrowing) ve *özenti alıntılar* (prestige/intimate borrowing) olarak temelde ikiye ayırmaktadır (1997: 499). Bu sınıflandırmanın temelinde *ihtiyaç* ve Johanson’un da söylediği prestij kazanma isteği, yani *özenti* sebepleri yatmaktadır. Bilgi alıntıları, alıcı dilin daha önce karşılaşmadığı durumlarda ihtiyaçtan kaynaklanır. Özenti alıntılar ise bir kelime zaten alıcı dilde olmasına rağmen verici dildeki biçiminin kullanılmasıdır. Divan edebiyatında *güneş* yerine Arapça *şems*, *ay* yerine Arapça *kamer* veya Farsça *māh/meh*, bugün özellikle konuşma dilinde karşılaşılan *tamam*, *evet* yerine sırasıyla İngilizce *Ok*, *yes* kelimelerinin kullanılması özenti alıntı kelimelere örnektir (Karaağaç, 1997: 499-500).

Alıntılar genellikle sözcüklerden oluşmaktadır. Ancak bazen birleşik sözcük, öbek, ek veya cümle de olabilmektedirler (Haspelmath, 2009: 37). Sözcük alıntıları da birtakım uyarlamalarla sözcüğün bütün olarak alındığı *safkan alıntılar* (pure loanwords) ve bütününün değil bir kısmının alındığı *alıntı harmanları/alaşımaları* (loanblends) olarak ikiye ayrılır (Şirin, 2021: 61). Alıntılar genellikle “safkan alıntılar”dır. Alıntı alışmaları, kopyalamadan ziyade alıntı temelli türetimlerdir (Haspelmath, 2009: 39). Yani çoğunlukla verici dilde olmayan kalıpların alıcı dilde bir yabancı ve bir yerli veya yabancı unsurların birleşimidir. *TETTL*’den *buzhane* (Tk. + Fa.), *aşırmento* (Tk. + İt.) gibi biri Türkçe biri yabancı dile ait; *çulaki/çülâki/çulhaki* (Ar. + Yun.) gibi iki ayrı yabancı dile ait unsurla oluşmuş kelimeler örnek olarak verilebilir.

Alıntı türlerinden biri de *çeviri öğelerdir* (alıntı çeviri, anlam aktarması). Bunlar kelimenin, öbeğin veya cümlenin bir yabancı dilden olduğu gibi, bir bölümüyle, yabancı dildeki örneğine benzeterek veya anlam aktarmasıyla dilde oluşturulan alıntılardır (Aksan, 2020-III: 33). Çeviri alıntılarda verici dilden biçim değil, çeviri yoluyla anlam alınmaktadır. Bunlar temelde dörde ayrılır: A. tam çeviri sözcükler (calques linguistiques, translations loanwords ve calques,

Lehnübersetzungen), B. yarı çeviri sözcükler (halbe Lehnübersetzungen), C. bağımsız/serbest çeviri sözcükler (Lehnübertragungen), D. anlam etkilenmesi (Lehnbedeutung ya da Bedeutungsentlehnung) (Aksan, 2020-III: 34).

Verici dildeki her unsurun alıcı dile tam karşılıklarıyla çevrilmesine “tam çeviri sözcükler” denir. *TETTL*’de de geçen (2021-I: 346) *artalan* kelimesi bu yolla Fransızca *arrière-plan* veya Almanca *Hintergrund* kelimesinden oluşturulmuş neolojizmdir. Öbek kopyalaması da denilen (Johanson, 2018: 34) yarı çeviri sözcükler, iki ögeli birleşik sözcük, deyim, tamlama gibi sözcüklerden birinin çevrilmesi, ötekinin aynen alınmasıdır (Aksan, 2020-III: 34). Buna özellikle birleşik fiillerde sıkça rastlanır. Türkçe *bertaraf et-*, Farsça *bar-ṭaraf kardan*’dan yarı çeviridir (Tietze, 2021-I: 548). Anlam etkilenmesi ise alıcı dildeki sözcüklere, verici dilin anlamlarının eklenmesidir. İngilizce *star* kelimesinin Türkçe *star* “eğlence dünyasının yıldızı” anlamında kullanılması buna örnektir (Johanson, 2018: 33-34). Sözlükteki *âbırû dök-*, *bit pazarı*, *devekuşu*, *gözüne diken ol-*, *iğne üstünde otur-*, *halvet oda*, *madalyonun/madalyanın öteki/ters yüzü*, *tren al-* gibi Tietze’nin *calque* olarak gösterdiği maddelerin bir kısmı hem madde başı olarak verilmediğinden hem madde başının ikinci ve sonraki varyantı olduğundan hem de nereden alındığı tam olarak bilinmediğinden çalışmaya alınmamıştır.

Alıcı dil, verici dilden aldığı kelimeyi kendi dil sistemine göre uyarlayıp ona yeni bir anlam yükler. Sonra verici dil, alıcı dil konumuna geçip o kelimeyi son biçimi ve anlamıyla geri alabilir. Bunlara *geri dönen alıntılar* (reborrowing/back borrowing) denilmektedir (Karaağaç, 1997: 508; Aksan, 2020-III: 31). *TETTL*’de ise bu şekilde oluşmuş olan alıntılar mevcuttur. Örneğin alıcı dil konumundaki Yunanca, verici dil konumundaki Türkçeden *bozuk* kelimesini almış ve onu kendi dil sistemine göre uyarlayıp yeni bir anlam yükledikten sonra (*buzúki*) Türkçe son biçimiyle onu geri almıştır. Böylece *buzuki* kelimesi, bugün Türkçenin sözcük varlığında “Yunanistan’da popüler olan bir telli çalgı” anlamıyla yer alıp (Tietze, 2021-I: 689), *bozuk* kelimesinden anlamsal ve biçimsel olarak uzaklaşmıştır.

Başka dilden giren unsurlar alıcı dilin sistemine uymak için belli süreçlerden geçerler. “Uyarılma süreci” bunlardan biridir (Demir, 2003: 39). Uyarılmanın amacı yabancı kelimeyi alıcı dilin sistemine uygun hale getirmektir (Stachowski, 2011: 39). Uyarılma, genel olarak fonetik veya biçimsel değişikliklerle olur. Stachowski’ye göre “fonetik uyarılma” beş temel tipten oluşur. Bunlardan ilki, alıcı dilde bulunmayan bir sesin yerine alıcı dilde var olan bir sesin getirilmesidir. Arapçada bulunan ح’nin /h/, Yunancadaki λ’nin /l/, Batı dillerindeki /ts/’nin /ç/ veya konuşma dilinde /j/’nin /c/ ile karşılanması buna örnektir. İkincisi, yabancı dilin bir telaffuzunun tamamen yok olmasıdır. Örnek olarak Arapçadaki uzun ünlülerin Türkçede kısalması verilebilir. Üçüncüsü, yabancı telaffuzun bir özelliğinin bir sestense başka bir sese

kaymasıdır. Örneğin Fransızca *bureau* “büro” kelimesindeki [bü-] hecesi uluslararası çeviri yazımda C’V olarak gösterilir ve Lehçede bu kelime *biuro* olup hecesi de C’V’ye dönüşür. Böylece burada palatal ögenin ünlüden ünsüze kayması söz konusudur. Dördüncüsü, telaffuzun bir özelliğinin ayrı bir sese dönüşmesidir. Örneğin Farsça *herkes* kelimesinin son sesi kimi durumlarda konuşma dilinde /ş/ veya /z/ olur. Diğeri, yeni bir sesin ortaya çıkmasıdır. Örneğin *club* kelimesi Türkçe *kulüp* diye telaffuz edilmektedir (Stachowski, 2011: 42-43). Arapça ‘*abūs* “asık suratlı, somurtkan” > Türkçe *abus* kelimesine bakıldığında fonetik açıdan iki unsur uyarlandığı görülmektedir. Arapçada bulunan ξ (ayın) sesi ve uzun ünlü Türkçede yoktur. Bu sebepten ‘*abūs* kelimesi Türkçeye girerken ξ (ayın) /a/ olmuş ve uzun ünlü kısalmıştır.

Biçimsel uyarlama yöntemlerinden en çok görüleni yabancı bir kelimeye kendi dilinden bir ek getirmektir (Stachowski, 2011: 44-45). Örnek olarak Türkçe *acabla-* fiili, *ahiretlik* ismi vb. verilebilir.

Bazen verici dilden alıcı dile giren kelimelerin sesçe, biçimce uyarlamasından ziyade alıntının ses yapısının baskısıyla alıcı dilde yeni bir kelime ortaya çıkar. Buna *halk etimolojisi* denir. *TETTL*’de *eleğim sağma/eleğimsağma/eneğimsağmal* ‘kavsi kuzeh’ kelimesi Arapça *alâim-i semā*’nin halk etimolojisiyle değişimidir (Tietze, 2021-II: 530). Halk etimolojilerinin sebebi yabancı bir kelimenin söyleyiş zorluğunun giderilmesi, bilineni söyleme çabası/yerleştirme ve çağrışımdır (Aksan, 1964: 93). *TETTL*’de iki madde K.H. Menges’in bahsettiği “gelehrten Volksetymologie” yani öğretilmiş halk etimolojisi/âlimlik halk etimolojisi/ilhamlı etimolojiye aittir. Stachowski bunu, fanteziden başka bir şey olmayan, bilim açısından önemsiz, kendisini bilimmiş gibi gösteren bir halk etimolojisi olarak açıklar (2011: 19).

Bir dildeki kelimeler, örneksemeler ve uydurmalarla da oluşabilmektedir. *TETTL*’de bu türde oluşmuş kelimeler mevcuttur ancak sayıları fazla değildir. Alanyazında “analoji, benzetme, derleme, örnekleme” gibi pek çok şekilde adlandırılan örneksemeler, bir dilde mevcut olan yapı örneğine benzer biçimde yeni bir birimin oluşturulmasıdır (Yılmaz, 2012: 784). Yani örneksleme, benzerlik ilişkisiyle ses ve anlama dayalı yeni bir kelime oluşturmaktır. Örneksemelerde, sesçe ve anlamca tam bir uyum sürecinden geçilebilir veya verici dildeki yapının bir kısmı örnek alınabilir (Sarı, 2013: 14): *boyut* < Ar. *bu’d/buut* gibi. Bunların dışında sözcükten bir parçayı çıkarma işinin örnek alınarak yapıldığı *back formation* (geri oluşum) vardır. Tietze’nin yanlış ayırma/bölünme olarak adlandırdığı geri oluşum, zihinde kök olarak mevcut olan bir leksemin dilde mevcut olan biçimbirimleri barındırıyor gibi düşünüp, zihinde örneksleme yapıp çıkararak olmayan bir kök yaratmasıdır (Sarı, 2015: 60). Örneğin *TETTL*’de yer alan *enkas/engas* kelimesi, Arapça *ankastan* kelimesinin yanlış ayrılmasıyla oluşmuştur. Arapça kelimenin sonundaki *tan* hecesi Türkçe *-DAn* ayrılma durum eki olarak

düşünülmüş ve zihinde örneksenip çıkarılmasıyla *enkas/engas* gibi var olmayan bir kök ortaya çıkmıştır.

Uydurmalar ise Osmanlı Türkçesi Dönemi'nde oldukça fazladır. Bu dönemde yoğun olan Arapça ve Farsça kelimeler uydurmalarda aktif rol almıştır. Yani Arapça ve Farsça kelimeler kullanılarak adı geçen dillerde olmayan yeni kelimeler uydurulmuştur (Ediskun, 1960: 134). Arapça ve Farsçada olmayan ancak kök hecesi veya eki Arapça veya Farsça olan kelimeler Türkçede oluşturulmuştur. *TETTL*'de Arapça çokluk eki *-at* ile kurulanlar fazladır. Örnek olarak “*gudubet, asabat, akamet, akaret vs.*” verilebilir. Tietze bu durumla ilgili “Ar.dan alınma kelimelerde sonu *-iyet* ile bitenler pek çoktur ve belki de bir kısmı 19. asırda yeni türetilmiştir. Sebebi, yapılması ve anlaşılmasındaki kolaylık olabilir.” der (2021-I: 162).

2.2. TÜRK DİLİ TARİHİ BOYUNCA DİL İLİŞKİLERİ

Türkçedeki alıntı kelimeler çok eski tarihlere kadar götürülebilir. Çünkü Türkler, çok uzun süredir Türk dilini konuşmayan toplumlarla bir arada yaşamaktadır. Bu durum Türkçe ve diğer dillerin birbirleriyle temas etmesini sağlamıştır. Böylece Türkçe, birçok alanda diğer dillerle sözlüksel etkileşimde bulunmuştur. Nitekim Türk dilli toplumlar, kelime alıntılarını özellikle Türkçe konuşmayan yabancı toplumların dillerinden almıştır (Johanson, 2021: 203). Bugün Türkiye Türkçesinin sözvarlığına bakıldığında özellikle Arapça, Farsça, Fransızca ve Yunanca kelimeler dikkat çekmektedir. Ancak bu dillere göre daha az olmakla birlikte İtalyanca, Ermenice, İngilizce vb. dillere ait kelimeler de bulunmaktadır.

Türk dillerinde alıntı sözvarlığı son derece çeşitlidir. Birçok alıntı katman ayırt edilebilir. Bu katmanlar Johanson'a göre (2021: 203) şöyledir:

1. *En erken katman 4. ve 8. yüzyıllara ait Çinceden, Tabgaç Moğolcasından, İran dillerinden ve özellikle Soğdcadan alınmıştır.*
2. *İkinci katman Toharcadan, Kitan ve Yüan Moğolcasından, Sanskritçeden, Arapça ve Farsçadandır.*
3. *Geç Orta Çağ alıntı kelimeleri Yunanca ve İtalyancadandır.*
4. *En son katman heterojen alıntılar içerir. Örnek olarak Slav ve Batı Avrupa kökenli diller verilebilir. Bunlar belirli alanlarda sınırlıdır.*

Bir dilden giren kelimeler belirli alanlarda yoğunlaşmış olabilir. Burada din, denizcilik, askerlik, müzik gibi alanlardan bahsedilebilir. Din alanında, özellikle İslam'ı benimseyen Türk toplumları Arapça ve Farsçadan; Budizm, Maniheizm'i benimseyen Türk toplumları Soğdca,

Toharca ve Sanskritçeden; Museviliği benimseyen Türk toplumları İbraniceden ve başka inançlara sahip Türk toplumları, o dinin baskın olduğu toplumların dillerinden kelimeler almıştır. Ayrıca Türkçeye alıntılanmış denizcilik alanına ait kelimelerde özellikle İtalyanca ve Yunanca ön plandadır.

2.2.1. Eski Türkçeden Orta Türkçeye

Bilinen en eski yazılı Türk metinleri olan *Orhon Yazıtları*'nda az sayıda da olsa yabancı dillerden giren kelimeler vardır. Çince *totok* “askeri vali”, *bit-* “yaz-”, Sanskritçe *çintan* “sandal ağacı” az sayıdaki bu alıntı kelimelere örnektir (Akalm, 2018: 194). Göktürkler Dönemi'nde yabancı dile ait kelimelerin oranı Aksan'a göre %1'i geçmemektedir (1977: 345). Ancak bozkır kültürünün çeşitli dilleri tarafından paylaşılan yüksek unvanlar da dahil olmak üzere kökenleri açık değildir (Johanson, 2021: 204).

Türklerin en eski komşuları olan Çinlilerle ilişkileri binlerce yıl öncesine götürülebilir. Türkler ve Çinliler ticaret, savaş, dindaşlık, aynı devletin vatandaşlığı, evlilik gibi durumlardan dolayı karşı karşıya gelmişlerdir (Karaağaç, 1998: 364). Bu karşılaşma iki milletin diline de yansımıştır. Karaağaç'a göre, Çincedeki Türkçe unsurlar sözü oldukça zor söylenebilir (1998: 364). Çünkü Türkçenin ilk yazılı belgeleriyle Çincenin ilk yazılı belgeleri arasında bin yıllık bir süre vardır. Bu durum karşılaştırma yapmayı zorlaştırır. Tekin, Eski Türkçede Eski Çince denilen askerî, dinî, eğitim, teknik ve müzik gibi alanlarda birçok kelime bulunduğu belirtir (2013: 226).

Orhon Yazıtları'nda “Doğu'daki Türk düşmanı kavim” olarak geçen Kitanlar/Hitaylar Moğol asıllı bir halktır. Onların devamı olan Karahitaylar, 1009'da Batı'ya yönelerek Uygurlarla Karahanlıları tehdit etmişlerdir. Ancak 1016'da Karahanlıların onları mağlup etmesiyle tehditleri başarısızlıkla sonuçlanıp Batı'ya yönelişleri de yüz yıl ileri ertelenmiştir (Taşağıl, 2001: 415). Karahitayların göçleri Türkçe üzerinde belirli bir Moğol etkisi oluşturmuştur (Johanson, 2021: 209).

Cengiz Han'ın lider olduğu zamanlarda, özellikle göçebe toplumlar arasında kelime alışverişi oldukça artmıştır (Johanson, 2021: 209). 1271-1368 yılları arasında Çin'i egemenliğine alan Moğol asıllı Yüanlar, Eski Uygurları etkilemiştir (Prazniak ve Özgüdenli, 2019: 88). Johanson'a göre Moğolca ilk alıntılar teknik ve yönetimle ilgili terimlerden oluşmaktaydı (2021: 209). Bugün Moğolca etki hala kimi Türk dillerinde görülmektedir. En güçlü Moğolca etki, Moğollarla birlikte veya onlara daha yakın konumda yaşayan Sibiry Türk dillerinde gözlemlenmektedir. Türkiye Türkçesinde ise Moğollarla doğrudan temasın olmaması nedeniyle Moğolca kelimeler nispeten daha azdır (Johanson, 2021: 209).

Türklerin etkileşim halinde olduğu diğer bir topluluk İranlılardır. Türk toplulukları, İran topluluklarıyla Hunların göç hareketlerinin başladığı dönemden itibaren temas halinde olmuştur (Golden, 2016: 200). İran dillerinden Avestan ve Eski İranca, eski İran; Hotanca, Soğdca, Tumuşka, Harezmi, Baktirce, Partça orta İran dillerindedir (Yoshida, 2009: 279). Bunlar arasında eskiden Amuderya ve Sirderya nehirleri arasında, yani bugünkü Özbekistan topraklarında, yer alan Soğdiana Bölgesi'nde konuşulan Soğdca, Türkçe için ayrı bir yere sahiptir. 8. yüzyılda Araplar bölgeyi fethedene kadar Soğdlar, Çin'den Batı dünyasına uzanan İpek Yolu'nda ticarete aktif bir rol oynamışlardır. Bu durum, Çin ve Soğdiana arasında onların dillerini *lingua franca* haline getirmiştir (Yoshida, 2009: 279). 6. ve 8. yüzyıllar arasında Soğdiana'nın Göktürklerin hakimiyetine girmesiyle Türk-İran dilleri arasındaki ticari, askeri, idari ve diplomatik ilişkiler daha da genişlemiştir (Eker, 2010a: 197).

Bir süre Soğdcanın hem bir *lingua franca* olması hem de Soğdca konuşurların yaşadıkları bölgenin Türklerin hakimiyetinde olması Soğdca ve Türkçe arasında yoğun bir etkileşim sağlamıştır (Yoshida, 2009: 279). Hatta 580 civarında, 1. Göktürkler Dönemi'nde, dikilmiş olan *Bugut* yazıtı Türkçe değil Soğdcadır. Yine 9. yüzyılda yazıldığı tahmin edilen *Karabalgasun* yazıtı Çince, Soğdca ve Runik harfli Uygurcadır. Bu durum, Soğdcanın Türkçe metinlerde edebî dil olarak kullanıldığının bir göstergesidir. Ayrıca Orhon yazıtlarında İran dillerinden veya İran dilleri aracılığıyla alındığı düşünülen kelimeler bulunmaktadır. Bunlara *kamag*, *tarkan*, *yabgu* örnek verilebilir (Eker, 2010b: 330). Uygurca kimi metinlerde şehir hayatı, tarım, bağcılık ve özellikle din ile ilgili Soğdca alıntı kelimeler vardır. Bunlara ise *kent* < *knδh*; *bekini* “darı şarabı” < *bg'ny* örnek verilebilir (Golden, 2016: 185). Bugün de kökeni Soğdcaya götürülen kelimeler mevcuttur. Örneğin *TETTL*'de “dünya” anlamına gelen *acun* kelimesi Soğdca kökenlidir.

Eski Türkçede kökeni Hint-Avrupa dillerinden olan Sanskritçe ve Toharca gibi dillere ait kelimeler de mevcuttur. Bu dillerden giren kelimeler daha çok Uygur sahasında kendini gösterir. Sanskritçeye ait kelimeler Türkçeye özellikle, Hindistan'da doğmuş olan Budizm'in Türkler arasında yayılmaya başlamasıyla girmiştir. Uygurların Budizm, Maniheizm ve Nasturilik gibi inançları kabul etmeleriyle bu dönemde Çinceden, Soğdcadan, Sanskritçeden, Toharcadan ve başka dillerden giren kelimeler artmıştır (Akalin, 2018: 195). Bu alıntı kelimeler daha çok dinî, felsefi, siyasi ve hukuki alanlara aittir.

Işık dini olarak nitelendirilen Maniheizm, 3. yüzyılda İran'da ortaya çıkmış olan Mandeizm, Hristiyanlık ve Budizm karışımı bir dindir. Bu din, bir kültür taşıyıcısı olarak Soğd tüccarlar tarafından önce Çin'e oradan Türk coğrafyasına girmiştir (Ercilasun, 2015: 220). Bu nedenle Maniheizm çevrede Soğdca alıntı kelimeler görülmekteydi. Dinî kelimeler söz konusu olduğunda

Budist metinler, bazen Toharca veya İranlıların aracılık ettiği Sanskritçeden birçok alıntı gösterir. Nasturî metinleri, yine İranlıların aracılığıyla Süryaniceden alıntılar gösterir. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki Uygurlar yabancı kökenli dinî ve felsefi kavramlar için Türkçe karşılıklarını yaratmışlardır (Johanson, 2021: 205). Buna Sanskritçe *dharma* “iman” kelimesi yerine *kirtgünç*, *pitaka* “hazine” kelimesi yerine *agılık* kelimelerini kullanmaları örnek olarak verilebilir (Ercilasun, 2015: 282). Bu dönemde din dışı metinlerde alıntı kelimelerin oranı %2 ile %5 arasında değişmiş bazen %12’ye kadar çıkmıştır (Aksan, 1977: 345).

Türkçedeki alıntı kelimelerin önemli bir katmanı Arapçaya aittir. Bugünkü bilgilere göre Türk ve Arap milleti arasındaki ilk etkileşim, bin yıldan fazla zamana dayanmaktadır (Caferoğlu, 2015: 7; Golden, 2016: 200-201). Türklerle Araplar arasındaki ilk yakınlaşma Emevîler Dönemi’nde (661-750) başlamış, Abbasîler Dönemi’nde (750-1258) gelişmiştir (Caferoğlu, 2015: 7). Birbirinden nispeten uzak coğrafyada yaşayan Türkler ve Arapların karşılaşmasında 635 yılında Kadisiye, 641 yılında Nihavend Savaşı ile yönetimi İran asıllı Sâsânî Devleti’nin Araplar tarafından yıkılması etkili olmuştur. Devletin yıkılmasıyla 651’de şahlarının ölümü ve hanedan mensuplarının Çin’e kaçması, İslam ordularını Orta Asya sınırlarına getirmiştir (Golden, 2015: 201). Öte yandan Kafkasya’da Belencer ve Semender gibi Hazar şehirleri Araplar tarafından fethedilmiştir. Ardından İdil Bölgesi’ne geçip burayı başkent yapan Hazarlar, 737’de yine Araplara mağlup olmuş ve Hakanları Araplar tarafından teslim alınmıştır (Koca, 1996: 266). Böylece birbirinden uzak bölgelerde yaşayan Araplar ve Türkler karşılıklı etkileşim halinde olmaya başlamıştır. Bu savaşlar, Türkler ve Araplar arasındaki ilişkilerin oluşmasındaki ilk etkenlerdendir.

Çinliler ve Araplar arasındaki Talas Savaşı (751), Türk ve Arap toplumları arasındaki ilişkileri değiştirmeye başlamıştır. Başlangıçta karşılaşmaları çoğunlukla birbirleriyle veya başka toplumların savaşması sebebiyle olan Türkler ve Araplar, bu savaşta yan yana olmuşlardır. Birlikte hareket eden Türk ve Arap orduları Çin’i mağlup etmiştir. Böylece 8. yüzyılda Maverâünnehir artık İslam dünyasının bir parçası olmuştur (Golden, 2016: 202). Arapların bu galibiyeti bölgeye Müslüman ticaret kervanlarının giriş yapmalarına yol açmıştır. Sınırlar ise Türkler ve Arapların alışveriş yaptıkları bölgeler haline gelmiştir. Böylece Türkler ve Araplar birbirlerini daha yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Bu olumlu yönde ilerleyen birbirini tanımayla, Türkler İslamiyet’e ısınmaya başlamıştır (Koca, 1996: 267; Caferoğlu, 2015: 6).

Din önemli bir kültür taşıyıcısıdır. Nasıl ki Uygurlar Dönemi’nde Maniheizm, Budizm, Nasturîlik gibi dinleri benimseyen Uygurların diline bu dinlere inanan toplumların dillerine ait unsurlar girdiyse, İslam’ın benimsenmesiyle de Türkçeye İslam’ın ilk inananlarından olan Araplar ve bu toplumla bir arada yaşayan Farsların dillerine ait unsurlar girmiştir. Türklerin

kademeli olarak İslam'a geçmesi ise Abbasî Dönemi'yle başlamıştır. Öncelikle Araplar, Hazarları mağlup ettikten sonra İdil'de bıraktıkları din adamları burada İslamiyet'in temellerini atmıştır (Koca, 1996: 272). Böylece Hazar ülkesinde zamanla İslamiyet yayılmaya başlamıştır. Öte yandan ticaretle ilgilenen Müslümanlar, İslam'ın yayılmasında oldukça etkili olmuştur. Hazar Bölgesi'ndeki Müslümanların etkisiyle Bulgar hükümdarı İslam'ı tanımış ve 10. yüzyılda devletin resmî dini ilan etmiştir. Böylece ilk Müslüman Türk devletinin "İdil Bulgarları" olduğu düşünülmektedir (Koca, 1996: 273). Ardından zamanla başka Türk toplulukları da İslam'a geçmeye başlamıştır.

Araplarla olan ticaret, din kardeşliği ve bir arada yaşama gibi durumlar Türklerin dilini de etkilemiştir. Türkçe üzerindeki Arapça etki özellikle İslami kültürü benimseyen Türk toplumlarının dillerinde olmuştur. Keza bugün eski Türk inançlarını devam ettiren Yakut, Hakas ve Tuvaların dillerinde Arapça ve Farsçaya ait kelime hazinesi yok denecek kadar azdır. Aksine Farsçayla birlikte Arapça alıntılar İslami kültür alanındaki tüm Türk dillerinde sayısızdır ve İslam kültürünün çeşitli alanlarını kapsamaktadır (Johanson, 2021: 205-206).

Karahanlı Türkçesi, Türkçedeki Arapça kelimelerin tespit edilebildiği ilk Türk yazı dilidir (Johanson, 2021: 206). Ancak bu dönemde bazen Arapça kelimeler Türkçe karşılıklarıyla verilmiş bazen de Türkçe ve Arapça kelimeler bir arada kullanılarak ikilemeler yapılmıştır (Koca, 1996: 277; Johanson, 2021: 206). Örnek olarak bu dönemde Arapça *Allah* yerine "Tengri", *peygamber* yerine "yalavaç", *tövbe* yerine "ökünç veya "ökünkü" kelimelerinin kullanılması verilebilir. Bu dönemde yazılan ve İslami Türk edebiyatının bilinen ilk büyük eseri olan *Kutadgu Bilig* ve Türkçenin bilinen ilk sözlüğü olan *Dîvânu Lugâti't-Türk*'te Arapça ve Farsça kökenli kelimelerin sayısı az ve olanlar da genellikle dinsel terminolojiyle ilgilidir (Ercilasun, 2015: 352; Eker, 2016: 147).

Türkçedeki Arapça kelimelerin önemli bir kısmı Farsça üzerinden girmiştir (Tietze, 2021-I: 129). Bu, bazı fonetik farklılıklarla anlaşılabilir (Johanson, 2021: 207). Tietze bunun için şunları söyler (2021-I: 129):

"...Bu arada şunu unutmamalıdır ki Ar. kelimelerin büyük bir kısmı Tk'ye Fa. üzerinden geçmiştir. Fa.dan gelen bu büyük kütlenin ses durumları Tk.ye nasıl imtisal etmiştir? I. Fa.nın Tk.de olmayan yegâne ünsüzü /j/dir; onun yerini çok defa /c/ almıştır (b. abajur/ abajör □), fakat Fa. bilgisi olanlar Tk.nin elifbasına /j/ harfini de ilave ettiler. II. İki ünlü arasındaki /d/, Fa.da bir zamanlar bazı mıntakalarda /d/ olarak telaffuz edildiği ve noktalı yazıldığı için EO.ya da böyle geçmiş ve daha sonraya da izler bırakmıştır (b. azine □). III. Fa. /h*ā/ hecesi Tk.ye ekseriya /hō/, bazen de /hā/ olarak alınmıştır (b. hab I □). Fa. ünlülerin o çağın klasik telaffuzları ile EO.ya aynen alındığını tahmin edebiliriz. İran'daki daha sonraki gelişmelerin O.ya fazla tesir ettiği fark edilmiyor..."

Arapça kökenli bazı kelimelerin Farsça üzerinden alınmasına *TETTL*'den *abes* kelimesi örnek olarak verilebilir. Tietze bunun için Klasik Arapçadaki dişler arası /t/ sesinin, Türkçede iki karşılığı olduğunu ve ilkinde bu dişler arası sesin sızıcı /s/’ye dönüştüğünü söyler. Bu gelişmeyi ise Farsçada dişler arası /t/’nin bulunmaması ve bunun için /s/ olarak telaffuz edildiğini, dolayısıyla Türkçeye bu kelimenin Farsça üzerinden geçtiğini aktarır. Bu gibi durumlara *abes* kelimesiyle birlikte *abesiyat, asal, asar, bahis, basra, cüsse, emsal* vb. örnekleri verir (2021-I: 140). Yani Arapça kökenli bir kelime, Farsçadaki telaffuzuyla alınmıştır. Muhtemelen bazı kelimelerin doğrudan Arapça üzerinden değil, Farsça üzerinden alınmasında Türklerin İran toplumlarıyla daha eskiye dayanan etkileşimleri, daha çok bir arada bulunmaları etkili olmuştur. Ayrıca Türklerin Müslümanlaşmasındaki en büyük rolü İranlılar yüklediği için inanç ve İslami yaşamla ilgili birçok kavram Farsçadan geçmiştir (Tietze, 2021-I: 140). Örneğin Arapça *salât, savm* yerine, sırasıyla Farsça *namaz* ve “rûze” kelimesinin Türkçeleşmiş biçimi olan *oruç* kelimelerinin kullanılmasıdır (Tekin, 2001: 33).

1075 ve 1308 yılları arasında Anadolu’nun büyük bir kısmına hâkim olan Anadolu Selçuklu Devleti, Fars kültüründen oldukça etkilenmiştir. Öyle ki hükümdarlar Keyhüsrev, Keykavus gibi Farsça isimleri almışlardır (Levend, 1965: 133). Bugün Türkçeye başka dillerden girmiş kelimeler arasında Farsça kökenli kelimeler en eski tabakayı oluşturmakta ve sayıları Arapçadan girenlerin yanında ikinci sırayı almaktadır (Tietze, 2021-I: 129).

2.2.2. Eski Anadolu Türkçesinden Günümüze

13. ve 15. yüzyıl aralığında Anadolu’da gelişmeye başlayan, Oğuz yazı dilinin ilk evresi olan Eski Anadolu Türkçesinde alıntı kelimeler çok fazla değildir. Aksan, bu dönemdeki bazı eserleri inceleyerek elde ettiği bilgilere göre, alıntı kelimeler Sultan Veled’in *İbdiyaname*’sinde %13, Yunus Emre’nin *Divan*’ında %13, Aşık Paşa’nın *Garibname*’sinde %20’dir (1977: 345).

Selçuklularla birlikte Anadolu’ya giren Türkler, nereye gitmişlerse orada konuşulan dillere ait birtakım kelimeleri almışlardır. Bundan dolayı Anadolu’nun doğusunda, Ermenilerle bir arada yaşadıklarından, Ermeniceden; Anadolu’nun batısında özellikle Yunanlılarla birlikte yaşadıklarından tarım, inşaat ve benzeri terimleri Yunancadan almışlardır (Sarı, 2001: 32). Ancak Osmanlı Dönemi’nde Ermenice kelimeler sınırlı sayıdadır. Bugün Türkçede yaşayan Ermenice kelimelere *çap, pancar, petek, turtıl, torun* kelimeleri örnek verilebilir. Ermenice kökenli daha fazla kelime Türkçenin ağızlarında görülmektedir (Dankoff, 1995: 11). Buna istinaden standart Türkçedeki Yunanca kelimeler Ermeniceye göre daha fazladır. Bunun sebebi standart dilin İstanbul Türkçesini, dolayısıyla Anadolu’nun batısında konuşulan Türkçeyi esas

almasıdır. Muhtemelen Anadolu'nun batısındaki Türkler, Ermenilere göre Yunanlılarla daha fazla karşılaştıkları için Yunancaya ait kelimeler bugün standart Türkçede daha fazladır.

Karamanoğulları, Germiyanogulları, Aydınogulları gibi beyliklerde Türkçe yazılmasına dikkat edilmiştir. Arapça ve Farsçadan halkın anlayabileceği şekilde çeviriler yapılmıştır. 1278 yılında Karamanoğlu Mehmet Bey'in Türkçeyi resmî dil ilan ederek "Bundan böyle divanda, dergâhta, bârgâhta, çarşıda ve meydanda Türk dilinden başka dille konuşulmayacaktır." sözü Türkçeye ne kadar önem verildiğinin bir göstergesidir (Levend, 1965: 134-135).

Anadolu'daki Türkçenin ikinci döneminde, Osmanlı Türkçesinde, Arapça ve Farsçadan çok fazla kelime alınmıştır. Öyle ki bu dönemde alıntı kelimelerin oranı oldukça artarak %65'e kadar çıkmıştır (Aksan, 1977: 346). Ancak Osmanlı Türkçesinin yazı dilindeki alıntılar, Arapça ve Farsçayla sınırlı değildir. Bunların yanı sıra İtalyanca ve Yunanca kelimelere, bazı şairler eserlerinde yer vermiştir. Tietze, 16. yüzyıl şairlerinden olan Agehî, Nigarî, Kâtibî ve Yetim'in eserlerinde, İtalyanca ve Yunancaya ait kelimeleri kullandıklarını belirtir. Bunlara *korsan*, *kadırga*, *zifos*, *fenar*, *dümen*, *iliman*, *pusula* kelimelerini örnek olarak verir (1946-51:113-138; 1958: 501-519).

Tanzimat Devri'nde alıntı kelimeler yine yüksek oranda görülmektedir. Namık Kemal'de %62, Şemsettin Sami'de ise %64 kadardır (Aksan, 1977: 346). Dil Devrimi'nin ardından yazı dilindeki alıntı kelimeler giderek azalmaya başlamıştır.

Türkçede, Arapça ve Farsça gibi Doğu dünyasının dillerine ait kelimelerin yanı sıra Batı dünyasının dillerine ait kelimeler de bulunmaktadır. Johanson'un (2021: 203) alıntı kelimeleri sınıflandırırken "geç Orta Çağ alıntı kelimeleri" olarak adlandırdığı İtalyanca ve Yunancayla ilişkiler, diğer Avrupa dillerine göre daha kadim tarihlere uzanmaktadır. Yani Türkler, Batılılar arasında ilk olarak İtalyanlar ve Yunanlılarla çeşitli nedenlerden dolayı etkileşime geçmiştir. Bu nedenlerin birlikte yaşama ve ortaklaşa ticaret olduğu söylenebilir. Türkçe ile İtalyanca arasındaki ilişkiler daha çok ekonomik ve politik sebeplere dayalı olarak 12. ve 13. yüzyıla kadar götürülebilir (Karaağaç, 1998: 115; Sarı, 2001: 43).

Akdeniz sahillerinde ticaret yapan her milletten gemici ve tüccarlar arasında İtalyanca, İspanyolca, Yunancaya dayanan, Güney ve Doğu Akdeniz'de kullanılmış ticaret ve ulaşım dili olan *lingua franca* 16. ve 18. yüzyıllar arasında Osmanlıcaya ve bugünkü Türkçeye birçok kelime bırakmıştır (Tietze, 2021-I: 135).

Türkler Anadolu'ya girmeden önce, Anadolu'nun kıyı bölgelerinde Yunanlılar ve onlarla yakın ilişki kuran İtalyan Cumhuriyetleri yaşıyordu. Bu iki millet denizlerde ciddi bir ticaret gerçekleştiriyordu. Oysaki 11. yüzyılda Anadolu'ya giren Türk boyları, Orta Asya'nın nehirleri

ve gölleri bir kenara bırakılırsa, denizcilikle daha önce uğraşmamışlardı (Kahane ve Tietze, 1958: 2-18).

Türklerin denizcilik tarihi ve aynı şekilde İtalyan denizci tüccarlarla ilişkileri, 13. yüzyılda güneyde Alanya ve Antalya; kuzeyde Sinop limanlarının alınmasıyla başlamıştır. 14. yüzyılda, Batı kıyısındaki Ayasuluk Limanı geçici de olsa önemli bir merkez haline gelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu, 14. yüzyıldan 16. yüzyılın başlarına kadar Gelibolu Limanı'nı ana deniz üssü olarak seçmiştir. 16. yüzyılda ise Osmanlı, birçok kıyı bölgesini fethetmiş ve denizcilik alanında çok ilerlemiştir (Kahane ve Tietze, 1958: 2-18). Böylece Türkler daha erken tarihlerde İtalyanca ve Yunancayla karşılaşarak o dillerden kelimeler almıştır. İlk karşılaşmalarının kıyı bölgelerinde deniz ticaretiyle olması, İtalyanca ve Yunancadan Türkçeye denizcilik terminolojisinin girmesine vesile olmuştur.

Ayrıca İtalyancadan Türkçeye müzik terimleri de girmiştir. Tietze'ye göre, Batı müziği Türkiye'de 19. yüzyıldan beri bazı muhitlerde tanınmaya başlamıştır. Ancak Cumhuriyet Devri'nde konservatuar, konserler, opera, radyo ve televizyon vasıtasıyla geniş ölçüde yayılmıştır. Müzik terminolojisi olduğu gibi uluslararası sahadan Türkçeye aktarılmıştır. Klasik Batı müziğinin terminolojisi aslen İtalyancadır ve İtalyancadaki telaffuzunu, imlasını ve vurgusunu Türkçede de muhafaza etmektedir (2021-I: 162).

Yine yüzyıllar öncesine dayanan Türk-Yunan etkileşiminin sonucunda, Yunancadan Türkçeye genel olarak denizcilik terimleri, bitki adları, bazı bilim terimleri, balık adları ve balıkçılık terimleri geçmiştir (Kahane ve Tietze, 1958: 32). *TETTL*'de genellikle bu alanlara ait Yunanca sözcüklerle karşılaşmıştır.

Bugün Türkçedeki alıntı kelimeleri içeren diğer bir katman Fransızcaya aittir. Fransızcayla ilişkiler, Kanunî zamanında Fransızlara verilen ayrıcalıklara yani 16. yüzyıla kadar götürülebilir. Ancak asıl etki Batılılaşma hareketinden sonra gerçekleşmiştir. Osmanlı ordusu, 18. yüzyılda Batı dünyasına peş peşe yenilince aydınlar ve idareciler bunun sebeplerini aramıştır. Başta Fransa olmak üzere İngiltere ve Avusturya'ya giden elçiler gördükleri yenilikleri kaydetmişlerdir. Böylece Batı'daki gelişmeleri fark edip, öncelikle askerî alanlarda sonra eğitim ve öğretim gibi pek çok alanda onları örnek almışlardır (Ayhan, 1992: 158). 1839 Tanzimat Fermanı'yla birlikte Osmanlı, Batı'nın siyasi, edebî ve felsefi birikimini Fransız kültürü aracılığıyla almıştır. Bunda Fransa'ya gönderilen öğrenciler etkili olmuştur (Kutluer, 1992: 152).

Osmanlı'da Batılılaşma hareketi edebiyat, hukuk, eğitim ve öğretim, mimari, musiki gibi alanlarda yenilikler sağlamıştır. Batı'dan kelime alınmasının sebeplerinden biri yeni bir varlık, nesne veya kavramla karşılaşmaktır (Sarı, 2001: 29). Yani Batılılaşma hareketiyle birlikte

değişik ilim alanlarına ait kelimelerle karşılaşmıştır. Böylece Fransızcadan kelimeler alınmıştır. Bu kelimeler bazen ihtiyaçtan bazen de prestij kazanma ihtiyacı güden özentili alıntılar olarak dile girmiştir.

Fransızcayla ilişkiler başlangıçta ticarete dayandığı için daha çok ekonomik ve politik sebeplerle olmuştur. Ancak Tanzimat sonrası politik ve kültürel yön ağır basmıştır. İki millet arasındaki ilk temas ticaret aracılığıyla olmasına rağmen ekonomiye ait kelimeler Fransızcadan alınmamıştır. Bunun sebebi bu alandaki terimlerin daha önce İtalyancadan alındığı için Fransızcadan yeniden alınmasına gerek duyulmamasıdır (Sarı, 2001: 45). Bugün Türkçedeki Fransızca kelimeler bilim ve teknoloji, çoğunlukla Latince kökenli olmasına rağmen Fransızca üzerinden alınan sağlık terimleri, ekonomi ve politika, giyim kuşam, kültür ve sanat, kimyasal madde, spor vb. alanlara aittir.

Dünya dilleri arasında en fazla konuşura sahip dillerden biri olan İngilizceyle ilişkiler oldukça yenidir. Tarihi bilgilere göre İngilizceyle ilk temas, 16. yüzyılda ticaret amacıyla bölgeye gelen tüccarlarla gerçekleşmiştir (Sarı, 2001: 46). Yani ilk ilişkiler daha çok ticaret ve ekonomiye dayanmaktadır. Yukarıda da bahsedildiği üzere Türkçeye ticaretle ilgili kelimeler ilk önce İtalyancadan girdiği için ilk temasta bu alanda İngilizceden kelimeler alınmamıştır. İngilizceyle Türkçe arasındaki asıl etki İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD ile kurulan ilişkilerden ve Türkiye'nin NATO'ya üye olmasından sonra başlamıştır. Bu dönemden itibaren İngilizce kelimeler Türkçeye girmeye başlamıştır. Ayrıca İngilizce bugün ABD'nin küresel çapta üst güç olmasından dolayı Türkçe dahil birçok dili etkilemektedir.

Bazı araştırmacılara göre bugün Fransızca akışı durmuş, yerini İngilizce kelimeler almaya başlamıştır (bk. Eker, 2016: 151). Bilim ve teknoloji, ekonomi ve politika, giyim, eğlence, kültür, sanat, medya, eğitim, sağlık ve spor alanlarına ait birçok İngilizce kelime Türkçede bulunmaktadır. Tanzimat Dönemi'nde Türkçeye giren spor terimleri de aslında İngilizcedir. Ancak bu dönemde İngilizce bilenlerin sayısı az olduğu için Fransızca üzerinden alınmıştır. Tietze bu durum için şunları söylemektedir: “19. asırda İngiltere'den başlayarak yayılan spor faaliyetleri ferdi ve cemiyetin hayatını zenginleştiren bir nevi oyundan başka, maziden kalmış ve bugün artık ciddi ehemmiyeti olmayan arkaizmelerdir. Bunların Türkiye'ye girmesi 19. asrın ikinci yarısında, İngilizlerin ve Amerikalıların Türkiye'de kurdukları yabancı bir kültürü temsil eden okullar ve kolejler vasıtasıyla. Bu sayede futbolu, tenisi ve golfü popüler ettiler. Lisana getirdikleri terminoloji her şeyden evvel İngilizcedir fakat o zaman İngilizce bilen az olduğundan Fransızcadan alınmalar vardı.” (2021-I: 78-79).

Türkçede çok fazla olmasa da İspanyolcaya ait kelimeler de vardır. Türkler ve İspanyollar arasındaki ilk temas 14. yüzyıla dayanmaktadır. 1304-1305 yılları arasında Türklere karşı

Bizans'a yardıma gelen Katalanlar, kendi istediklerini alamayınca Bizans'a karşı isyan ederek Gelibolu'yu ele geçirmişlerdir. Bu sırada Karesiler ve Katalanlar arasındaki ilişkiler artmış, 1308-1311 yıllarında Türklerin desteğiyle Katalanlar Atina'yı fethetmiştir. 1351-1352'de Aragon Kralı, Venedik ve Bizans'la ittifak olup Ceneviz'e saldırırken Osmanlılar Cenevizlilerin yanında yer almıştır (İnalçık, 2008: 241-242). Böylece İspanyollarla ilk karşılaşma Karesi Beyliği'nin ittifakla, Osmanlı Beyliği'nin savaşıyla olmuştur.

16. yüzyılda denizcilik alanında gelişen Osmanlı Devleti, denizlerde İtalyan ve Yunanlıların dışında İspanyollarla da mücadele etmiştir. Böylece Türkler, İspanyollarla daha fazla karşılaşmış ve dilleriyle etkileşim halinde olmuştur. Yine aynı yüzyılda Osmanlı Devleti, İber Yarımadası'ndaki yaklaşık 100.000 İspanyol Yahudisini İspanya'nın baskısından kurtarmak için Rumeli'ye, Avlona'ya ve Selanik'e getirmiştir (İnalçık, 2008: 243). Böylece İspanyollarla bir arada bulunma durumu, İspanyolcadan kelimeler alınmasına sebep olmuştur. Bugün *bolero*, *cunta*, *çaça* gibi İspanyolca kelimeler Türkçenin sözcük hazinesinde bulunmaktadır.

Türkçenin alıntı sözcük hazinesindeki diğer bir katman Slav dillerine aittir. Türklerin Slavlarla ilişkileri çok eski tarihlere dayanmaktadır. Eski Batı Türkçesi konuşurlarının Slavca ile erken temasları ve sözcük alışverişleri olmuştur (Johanson, 2021: 212). Öyle ki Kuzey ve Güney Slavları 6. yüzyıldan itibaren önce Avarların, sonra Bulgar Türklerinin tarımla ilgilenen tebaasıydı (Karaağaç, 1998: 370). Peçenek ve Kuman kabilelerinin Macaristan, Romanya ve Bulgaristan topraklarına yerleşmesi, Türk boylarını burada önceden yaşayan toplumların dilleriyle etkileşime sokmuştur (Süleymanoğlu, 1997: 171). Uzun süre Slav halklarıyla bir arada yaşayan Türklerin onların dillerinden etkilenmesi kaçınılmaz olmuştur. Tietze, muhtemelen buna dayanarak Slav dillerine ait kelimelerin Türkçeye en fazla Balkanlar üzerinden girdiğini söylemiştir (1957: 2).

Anadolu'da ise Slav diline mensup olan Ruslarla ilişkiler oldukça geç başlamıştır. Zira Kurat'a göre (1987: 117-119), 15. yüzyıl sonlarındaki Osmanlı kaynaklarında Ruslarla ilgili bir bilgi yoktur. Zamanla Ruslar, İdil Bölgesi'nde güçlenmiş, Berlin Antlaşması'yla 1878'den 1917'ye kadar Kars, Ardahan ve Batum'da bulunmuşlardır. Bu durum, Türkiye'deki Türklerin Ruslarla daha fazla karşılaşmasına sebep olmuştur (Tietze, 1957: 2-3). Böylece Slav dilleriyle diğer bir karşılaşma Anadolu'nun kuzeydoğu bölgesinde gerçekleşmiştir. Bu süre zarfında bölgeye getirilen Ruslar, Gürcüler ve Ermenilerin dilleriyle kelime alışverişi kaçınılmaz olmuştur. Ancak Ruslarla daha fazla etkileşim halinde olan Azerbaycan Türklerinin aracılığıyla Türkçeye nüfuz eden Rusça kültürel kelimeler yadsınamazdır (Tietze, 1957: 2-3). Kısaca Slavca alıntılarının Türkçeye girişinde Türkler ve Ruslar arasındaki toprak yakınlığı, Balkan Türkleriyle Balkanlardaki Slav halklarının (Bulgarlar, Makedonlar, Sırpalar, Hırvatlar gibi) bir arada

yaşaması ve 1878'den itibaren Türkiye'ye yapılan göçler etkili olmuştur (Süleymanoğlu Yenisoy, 1998: 62). Slavca alıntılar çoğunlukla teknik, bilimsel ve idari meseleleri, siyasi ve sosyal kavramları vb. temsil etmektedir (Johanson, 2021: 213).

Bugün Türkçenin kelime hazinesinde sayıca çok olmayan Almanca kelimeler bulunmaktadır. Bazı kaynaklarda, Almanlar ve Türkler arasındaki ilişkiler Haçlı Seferleri'ne kadar götürülüp çeşitli Alman kaynaklarında Türklerden bahsedildiği söylenmektedir (bk. Keleş, 2003: 34-40). Ancak Almanlarla coğrafi komşuluk, dolayısıyla doğrudan bir arada yaşama durumu söz konusu olmadığı için bu dilden alınmış kelimeler Türkçede az sayıdadır.

Son olarak Türkçeye girmiş alıntı kelimelerin sadece burada bahsedilen dillerle sınırlı olmadığını, başka dillerden de girmiş kelimelerin olduğunu belirtmekte fayda vardır. Özellikle bu diller üzerinde durulmasının sebebi, Türkçedeki alıntı kelimelerin büyük çoğunluğunun bu dillerden girmiş olmasıdır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'ndeki köken açıklaması yapılan alıntı madde başlarını ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Standart Türkçe, Eski Osmanlı Türkçesi, Osmanlı Türkçesi, Anadolu ve Rumeli diyalektleri, konuşma dili, argo, çocuk dili, Türkî dillere ait alıntı kelimeler sözlükte yer almaktadır. Bunlar arasından en fazla standart Türkçeye ait alıntı kelimeler tespit edilmiştir. Ardından Osmanlı Türkçesi, Anadolu diyalektleri, argo, Eski Osmanlı Türkçesi ve diğerleri gelmektedir. Yüzdeliğe çevrildiğinde %56,83'ü standart Türkçe, %20,11'i Osmanlı Türkçesi, %18,66'sı Anadolu ve Rumeli diyalektleri, %2,34'ü argo, %1,08'i Eski Osmanlı Türkçesi, %0,21'i Türkî diller (%0,19'u Azerbaycan Türkçesi, %0,02'si Çağatay dili ve Gagavuzca), %0,11'i Neolojizm, %0,03'ü çocuk dili, %0,63'ü diğer dil türleri ve tarihî dönemlere aittir. Bunların %0,02'si şaka sözü ve avcılarının dili kalanı aynı madde içinde hem standart Türkçe hem Osmanlı Türkçesi hem ağızlar hem Osmanlı Türkçesi hem de standart Türkçe gibi birden fazla dil türü ve tarihî döneme aittir.

2. *TETTL*'de diyalektlere ait kelimeler verilirken sadece AD. ve RD. kısaltması tercih edilmiştir. Kelimelerin hangi yerleşim yerlerinden alındığı bilgisi yoktur. Ancak diyalektlere ait alıntı 14 maddede, kelimenin hangi bölgeye ait olduğu gösterilmiştir. Bunların 12'si Anadolu diyalektlerine 2'si Rumeli diyalektine aittir. Anadolu diyalektlerinden Akyazı, Erzincan, Hemşin, İstanbul, Kars, Kıbrıs, Tokat, Rize ve Trabzon, Rumeli diyalektlerinden Edirne'dir.

3. *TETTL*'de 41.945 madde başı vardır. Bunların 19.305'i alıntıdır.² Buna göre *TETTL*'nin sözcüklerinin %46,02'si alıntıdır.

Tablo 2: Alıntıların dillere göre dağılımı

Arapça	5.671
Farsça	4.457
Yunanca	2.671
Fransızca	1.962
İtalyanca	1.283
Köken Verilmemiş	921

² TÜBİTAK 121K713 numaralı *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati ve Türkçe Sözcükleri* adlı proje sonucu.

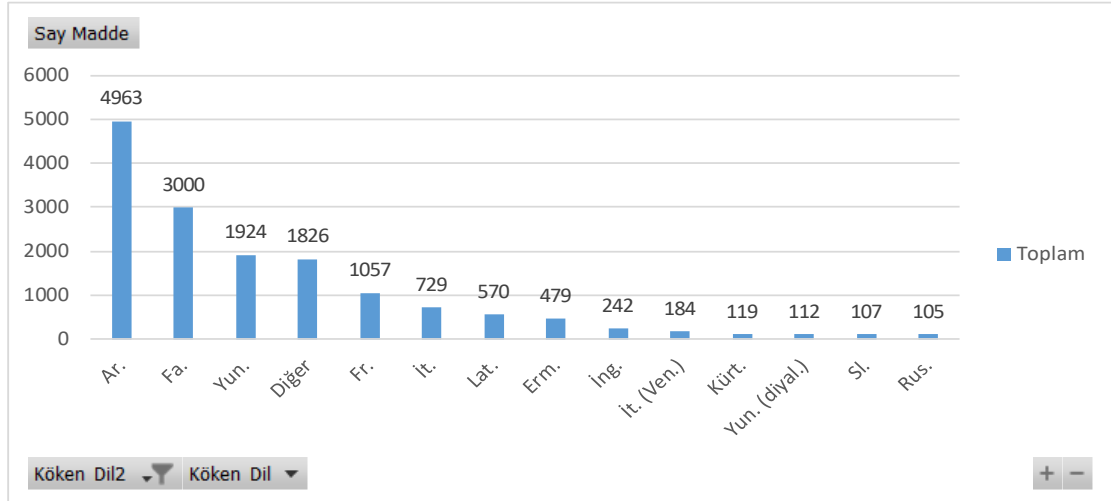
Ermenice	778
Latin Dilleri	593
Slav Dilleri	692
İngilizce	407
Kürtçe	279
Almanca	228
Moğolca	147
Gürcüce	137

Ancak bu alıntı madde başlarından bir kısmı aynı kelimenin varyantları durumundadır. Madde başlarında aynı kelimenin farklı varyantlarıyla birlikte tek bir maddede verilenlerin sayısı 17.950'dir. Bunların en fazlası yine Arapça, Farsça, Yunanca, Fransızca ve İtalyanca kökenlidir.

4. *TETTL*'de Arapça, Farsça, Fransızca, Yunanca, İtalyanca, Latince, Ermenice, İngilizce, İspanyolca, Slav dilleri (Rusça, Bulgarca, Sırp-Hırvatça, Slovence, Makedonca, Lehçe, Ukraynaca), Moğolca, Almanca, Kürtçe ve Gürcüce sayıca en fazla olanlardır. Bunların dışında Çince, Soğdca, Sanskritçe, Toharca ve İrani diller eski Türkçeden beri görülmektedir. Eski tarihlerde bulunsa da sayıca az olan ve o tarihlerde dile girişinde kısmen başka dillerin aracılık ettiği, yeni tarihlerde daha çok görülen Arnavutça, Macarca, Felemenkçe, Roma dili, İbranice, Hintçe, Rumence, Süryanice, Malayca, Keltçe, Aramice, Pehlevi veya Hint-Avrupa dili olarak işaretlenen dillere ait kelimeler vardır. Ayrıca kökeni Norveççe, Portekizce, Japonca, Tibetçe, Aromunca, Akadca, Seylanca, Eski Mısırca, Cava dili, Eskimo dili, Cermen dilleri, Bantu dilleri olan kelimeler tespit edilmiştir.

5. 17.950 alıntı madde başında kökeni Arapça olanların sayısı 4.963'tür. Arapçanın diyalektleri de eklendiğinde sayı 5.045'e çıkar (Suriye diyalekti 70, Mısır 5, diğer 7). Yüzdeler olarak bakıldığında alıntı kelimelerin %28,18'i Arapça, %16,78'i Farsça, %11,79'u Yunanca ve diyalektleri, %5,92'si Fransızca, %5,17'si İtalyanca kalanı diğer dillere aittir. Tablo 3'te kelimesi 100'den az olan diller "diğer" başlığına yerleştirilmiştir.

Tablo 3: Alıntıların köken dillere göre dağılımı

6. Yaygın bu dillerin dışında Hititçe, Asurca, Gotça, Toharca gibi ölü dillere ait kelimeler de vardır. Ancak bu dillerin girişinde başka diller aracılık etmiştir. Hititçe ve Asurca kelimelerin girişinde Arapça; Gotça kelimelerin girişinde Fransızca kısmen İtalyanca önemli bir aracı dil konumundadır. Ancak Toharca kökenli bir kelime eski Türkçeden beri görülmektedir.

7. Sözlükte yerel, daha az prestijli toplumların dillerine ait kelimeler tespit edilmiştir. Bu diller şunlardır: Avustralya, Afrika, Amerika, Brezilya, Meksika yerlilerinin dilleri olan Kızılderililerin dilleri, Keçuva dili, Maya dili, Eskimo dili, Tupi-Guarani dilleri, Aymara dili, Bantu dilleri, Nahuatl dilidir. Ancak bu dillerden kelimeler çoğu durumda doğrudan değil ilişki içinde olunan diller aracılığıyla girmiştir. Başta Fransızca olmak üzere, İspanyolca, Yunanca ve Portekizce yerel toplumların dillerine ait kelimelerin girişinde önemli bir aracıdır.

8. Yirmi dört alıntı madde başının köken dili bilinmeyip alındığı dil bilinmektedir. Bu diller Arapça, Farsça, Fransızca, Yunanca, İtalyanca, Ermenice, Kürtçe ve İngilizcedir. Bir alıntı kelimenin ise köken dili bilinip alındığı dil bilinmemektedir. Bu kelime İspanyolca kökenli *ançuvez/ançuyez/ançüez*'dir.

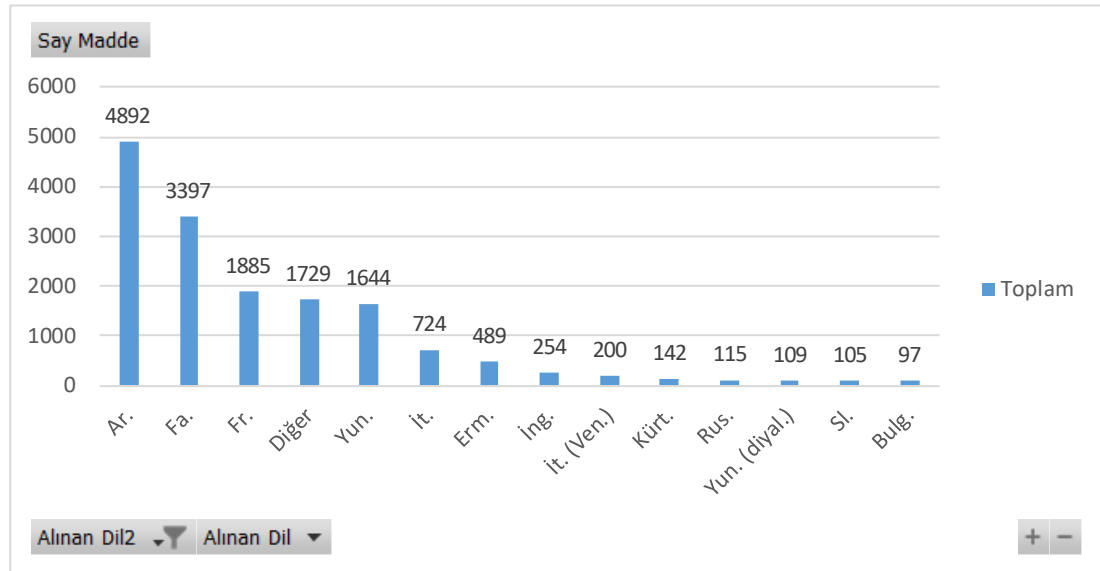
9. *TETTL*'de kelimeler sadece dillerden değil yer adları, şahıs adları, kavim/kabile adları ve ticari marka adlarından da alınmıştır. Bu durumda 171 kelime tespit edilmiştir. Bunların 84'ü şahıs adı, 68'i yer adı, 13'ü ticari marka adı ve 6'sı kavim ve kabile adı kökenlidir. Bazen bunların dile girişinde başka bir dil aracılık etmiştir. Şahıs adlarından 55'i, yer adlarından 32'si doğrudan girerken, şahıs adlarının 11'inde Fransızca, 7'sinde İngilizce, yer adlarının 23'ünde Fransızca aracı olmuştur.

10. Kelimelerin köken dili verilirken bazen o dilin hangi varyantından alındığı veya kökeninin hangi varyant olduğu gösterilmiştir. Bunlar Yunancanın Karadeniz, Tsakonia, Kapadokya, Kıbrıs, İnebolu, Anadolu diyalektleri; İtalyancanın Venedik, Cenova, Sardo, Güney İtalya

diyalektleri; İspanyolcanın Sefard, Amerikan İspanyolcası, Haiti, Yahudi İspanyolcası; Arapçanın Suriye, Mısır, Lübnan diyalektleri; İngilizcenin Amerikan İngilizcesi; Almancanın Avusturya diyalekti; Ermenicenin, Bulgarcanın, Rusçanın ve Sırp-Hırvatçanın diyalektleridir. Yunancanın diyalektleri (Karadeniz vd.) 202, İtalyancanın Venedik diyalekti 200, Arapçanın Suriye diyalekti 72 olmak üzere en fazla bir dilin diyalektinden alınmış olanlardır.

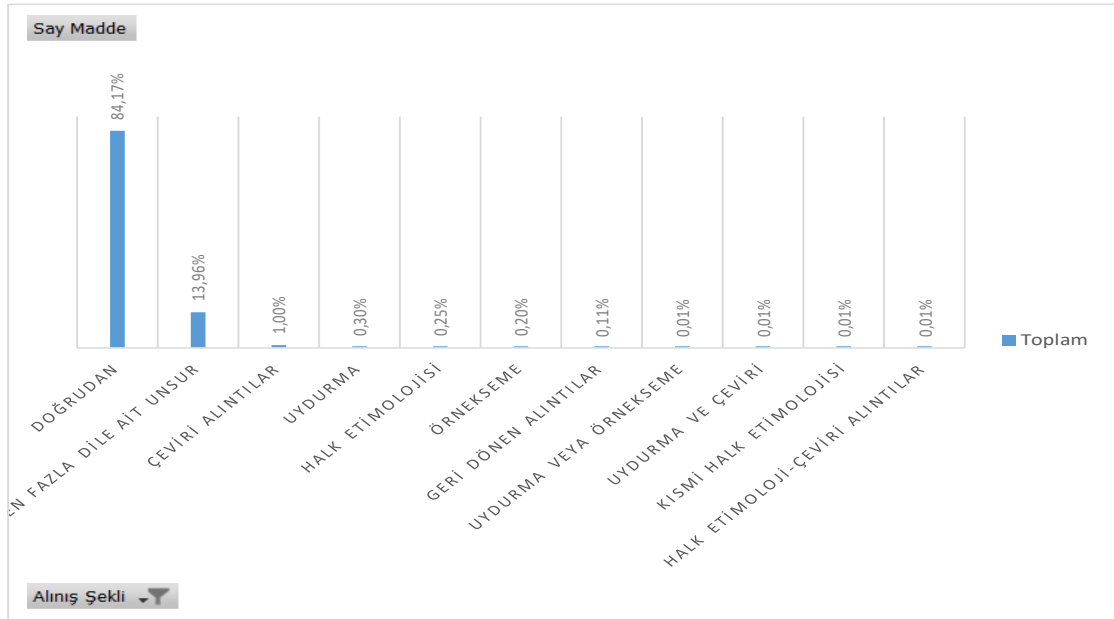
11. Kelimeler her zaman köken dil üzerinden dile girmemekte bazen başka bir dil, dile girişince aracılık etmektedir. Alınan dillere göre bakıldığında, Arapça kelimeler 4.963'ten 4.892'ye düşmekte, Farsça kelimeler 3.397'ye yükselmektedir. Sözlüğe göre Arapça kökenli kelimelerin Türkçeye girişinde Farsça, Latince kökenli kelimelerin Türkçeye girişinde Fransızca önemli bir araçtır. Tablo 4'te 95'ten az kelime alınmış diller "diğer" başlığına yerleştirilmiştir.

Tablo 4: Alıntıların alındıkları dillere göre dağılımı

12. Uyarlama sürecinden geçip doğrudan alınan alıntılarının sayısı 15.106'dır.

Tablo 5: Alınış şekillerine göre alıntılar

13. Birden fazla dile ait unsurla oluşmuş 2.505 kelime vardır. Tüm unsurları alıntı olanlarla oluşan kelime sayısı 766'dır. Bunların 365'i *alıntı kelime + alıntı ekle*, 247'si *alıntı kelime + alıntı kelimeyle*, 116'sı *alıntı ek + alıntı kelimeyle*, 25'i bir dilden gelmeyen unsur ve alıntı unsurla, 13'ü birinci veya ikinci unsuru kesin olmayan kelimelerle oluşmaktadır.

Birinci unsuru Türkçe olup ikinci unsuru alıntı olanların sayısı 257'dir. *Türkçe + alıntıyla* oluşan 194 kelime vardır. Birinci unsuru Türkçe, ardından gelen unsur alıntı ve son unsuru Türkçe ek, fiil veya isim olan 63 kelime vardır. Türkçe kelimeler ekseriya Arapça kelime, Arapça ek, Farsça kelime ve Farsça ek almıştır ve çoğu 20. yüzyıla aittir.

Birinci unsuru alıntı olup ikinci unsuru Türkçe olan 1.347 madde başı vardır. Bunların 636'sı, alıntı bir kelimenin üzerine Türkçe yapım ekleri almıştır. 254 Arapça, 208 Farsça, 41 Yunanca, 14 İtalyanca, 93 diğer dillere ait kelimelerin üzerine başta *-la-*, *-lan-*, *-laş-*, *-CX*, *-DAş*, *-IX*, *-IXk*, *-sXz* ekleri getirilmiştir. İçlerinde tamlamaların da olduğu 70 alıntı kelime üzerine, yapım eki fonksiyonunda da görüldüğü, çokluk, durum ve iyelik gibi çekim eklerini almıştır. *Alıntı + yapım eki + çekim ekiyle* oluşan 7 kelime mevcuttur.

Alıntı bir kelimenin üzerine Türkçe fiiller getirilerek büyük bir bölümü birleşik fiil oluşturan 463 kelime vardır. Bunların 247'si Arapça, 64'ü Farsça, 27'si İtalyanca, 24'ü Yunanca, 57'si kelimedeki unsurlarından biri Türkçe biri alıntı ve 38'i diğer dillere ait olan kelimelerin üzerine başta *et-*, *ol-*, *kıl-* gibi yardımcı fiiller ve *bağır-*, *çağır-*, *çal-*, *kalk-*, *şaş-* gibi diğer fiiller getirilmiştir.

Alıntı + Türkçe isimle oluşmuş 146 kelimenin 107'si 20. yüzyıla aittir. Bunların 47'si Farsça, 43'ü Arapça, 13'ü Yunanca, 9'u İtalyanca ve kalanı diğer dillere ait kelimelerin üzerine Türkçe

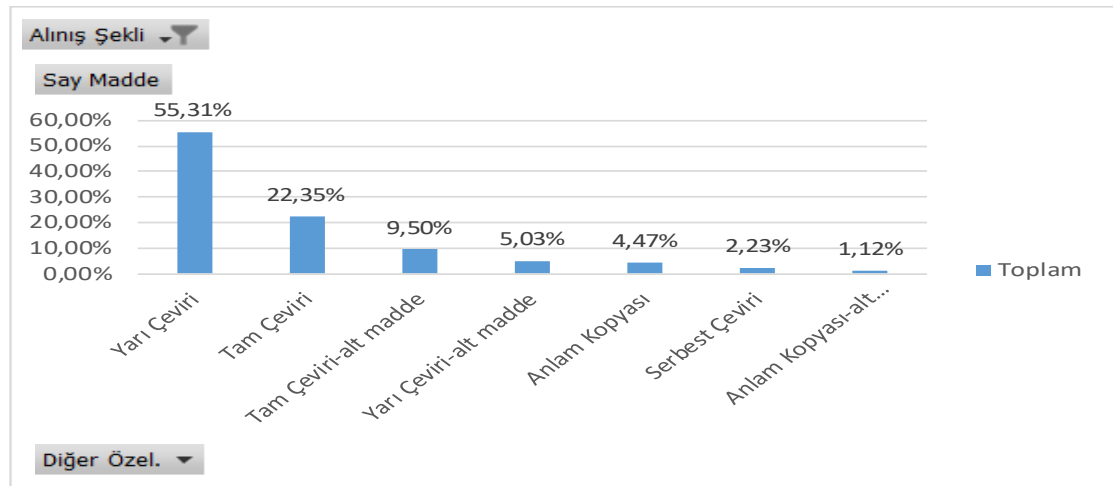
isimler getirilerek birleşik isimler, tamlamalar, ikilemeler yapılmıştır. *Alıntı + edat* ile oluşan 25 kelime vardır.

Birinci veya ikinci unsurunun kökeni bilinmeyen 55 kelime vardır. En fazla birinci unsuru bilinmeyen ikinci unsuru Farsça olan kelimeler tespit edilmiştir. Bunu takiben ikinci unsuru bilinmeyen birinci unsuru Farsça ve Arapça olan ve birinci unsuru bilinmeyen ikinci unsuru Arapça olanlar gelmektedir. Ayrıca çocuk dili ve alıntıyla oluşan kelime sayısı 11'dir.

14. Çeviri alıntılarının sayısı 179, uydurmaların 54, halk etimolojilerinin 46, örneksemelerin 36 ve geri dönen alıntılarının 19'dur.

15. Çeviri alıntılarının 108'i yarı çeviridir ve 62'si Farsçadan, 20'si Fransızcadan tercüme edilmiştir. Ayrıca tam çeviri 17, yarı çeviri 9 ve anlam kopyası 2 olmak üzere toplam 28'i alt maddedir. Sözlüğün 6. ve 7. ciltlerinde "calque" olarak kaydedilmiş herhangi bir madde yoktur.

Tablo 6: Çeviri alıntılarının dağılımı

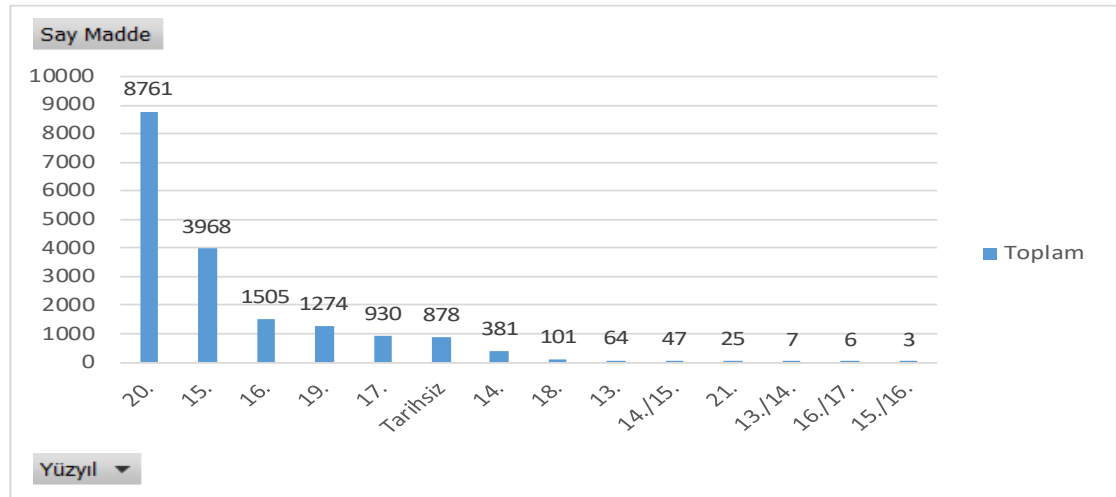
16. Türkçe kökenli kelimeler daha çok Yunanca ve Ermeniceden geri alınmıştır. Örneksemelerde ekseriya Arapça ve Farsça kelimelerin örnek alınmasıyla yeni kelimeler oluşturulmuştur. Yanlış ayırma sonucu ortaya çıkan 13 madde başı vardır. Bunların 5'i Farsça, 2'si Arapça kalanı Bulgarca, Almanca, Ermenice veya Arapça ve diğer dillere ait kelimelerin yanlış ayrılmasıyla meydana gelmiştir. Uydurmalarda ise Arapça ve Farsça gibi alıntı köklerin daha çok Arapça gramer usulüne göre çoğulu, sıfatı veya soyut ismi yapılmıştır. Ayrıca 4 madde başı, Yunanca *-aloz* ile biten kelimelere uydurulmuştur.

17. Halk etimolojisiyle oluşan 46 madde başının 10'u Arapça, 10'u Yunanca, 6'sı İtalyanca, 5'i Farsça, 5'i Fransızca kalanı ise diğer dillerin fonetik baskısıyla ortaya çıkmıştır. Ayrıca halk etimolojileri ilk dört ciltte daha yoğundur.

Bazen madde başındaki ikinci veya sonraki varyantlar halk etimolojisi olabilir. AD. *biredin/bilyedin/bir yedim/piretin*; AD. *gulan/gülayı/Gülay/gulay* gibi. Bazen de alt maddeler halk etimolojileriyle oluşmuştur: *kaparoz et-*; *kazın ayağı* gibi. Ancak bunlar madde başı olmadığı için ayrıca gösterilmemiştir. Ayrıca iki kelime ‘gelehrten Volksetymologie” yani öğretilmiş halk etimolojisi/âlimlik halk etimolojisi/ilhamlı etimolojiye aittir. Bu kelimelerin biri Yunanca biri Arapça olarak gösterilmiştir.

18. TETTL’de en fazla 20. ve 15. yüzyıla ait kelimeler tespit edilmiştir. 878 alıntı tarih olmadan kaydedilmiştir. Alıntılarının %48,81’i 20., %22,11’i 15., %8,38’i 16., %7,10’u 19. yüzyıla kalanları diğer yüzyıllara aittir. %4,89’unun ise tespit edilebilir bir tarihi yoktur.

Tablo 7: Yüzyıllara göre alıntılarının sayısı

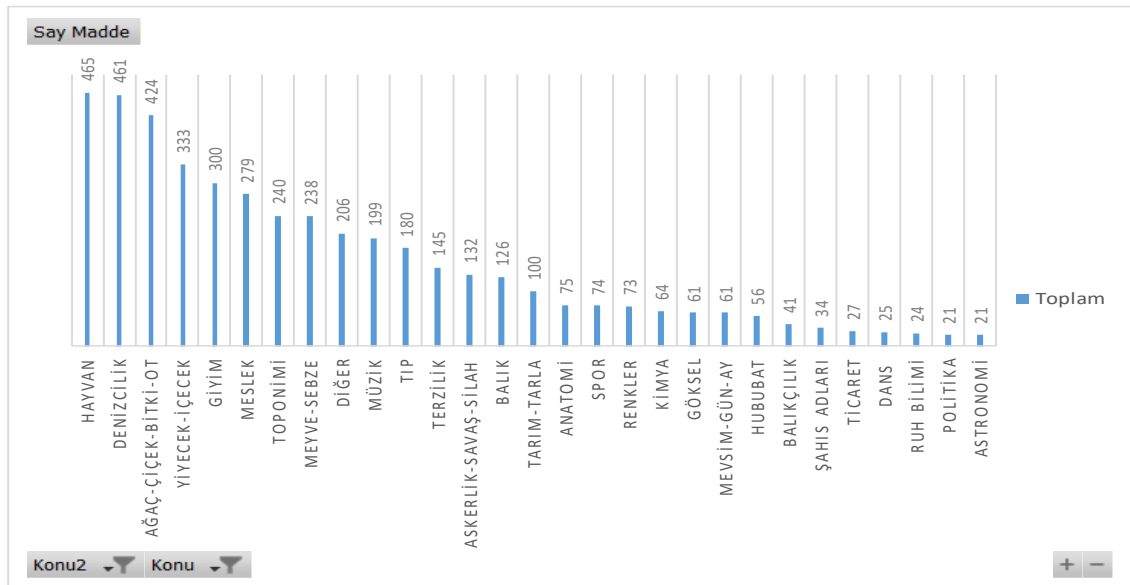
Neredeyse her yüzyılda Arapça yoğundur. Ancak 20. yüzyıldan itibaren Fransızca öne geçmiştir. Yüzyıllarda aracı dil konumunda en fazla görülen diller sırasıyla şöyledir:

- 13. yüzyılda Farsça, Arapça, Soğdca;
- 14. yüzyılda Farsça, Arapça, Yunanca;
- 15. ve 16. yüzyılda Arapça ve Farsça;
- 17. yüzyılda Arapça, Farsça, Yunanca;
- 18. yüzyılda Arapça, Farsça;
- 19. yüzyılda Arapça, Farsça, Yunanca, İtalyanca, Fransızca;
- 20. yüzyılda Fransızca, Arapça, Yunanca, Farsça, İtalyanca, Ermenice, İngilizce;
- 21. yüzyılda Fransızca, İngilizce ve Arapça;
- Tarihsiz olanlarda Fransızca, Arapça, Farsça, Yunanca.

19. Arapça ve Farsça kökenli kelimeler 13. yüzyıldan itibaren gözlemlenmektedir. Fransızca kökenli kelimeler ise 19. yüzyılda görülmeye ve artmaya başlamıştır. Ancak daha 14. yüzyıldaki bir kelimenin (*İngiliz I*) kökeni Fransızcadır. Kelime elbette bu dönemde Fransızcadan girmemiştir. Dile girişinde İtalyanca aracılık etmiştir. Batı kökenli kelimeler 19. yüzyıl sonrası yoğunlaşmaktadır. Ancak bu örnekteki gibi çok az sayıda da olsa daha erken dönemlerde görülebilmektedir. Tabii bunların dile girişinde Türkçenin etkileşim halinde olduğu diller etkilidir ve altında açıklanabilir bir sebep vardır.

20. 17.950 alıntı madde başının 4.485'i bir konuda sınıflandırılmıştır. En fazla hayvan, denizcilik, ağaç-çiçek-bitki-ot, yiyecek-içecek, giyim, meslek, toponimi, meyve-sebze, müzik, tıp alanlarında alıntı kelimeler tespit edilmiştir. Tablo 8'de bunların dağılımı gösterilmiş ve sayısı 20'den az olanlar "diğer" başlığına yerleştirilmiştir.

Tablo 8: Alıntıların konulara göre dağılımı

21. Hayvan başlığına yerleştirilen 465 kelimenin %24,95'i Yunanca ve diyalektlerine aittir. %18,71'i Farsça, %14,62'si Arapça kökenlidir. Tespit edilen 126 balık isminin %78,56'sı Yunancadır. Geriye kalanların %9,52'si İtalyanca diğerleri Slav dilleri, Farsça ve Latinceye aittir. %3,17'si Türkçe ve Yunanca kelimelerin ardına İtalyanca, Yunanca ve Türkçe kelimelerin gelmesiyle oluşmuştur.

Denizcilik alanındaki kelimelerin %70,72'si İtalyanca ve diyalektlerine aittir. Onu takiben %10,2'yle Yunanca gelmektedir. 461 kelimenin 15'i ise birden fazla dile ait unsurla oluşmuştur. Bunların 13'ü İtalyanca kelime ve Türkçe yardımcı fiil ve isimle, kalanı Yunanca kelime ve Türkçe ek ve isimle oluşmuştur.

Ağaç-çiçek-bitki-ot başlığındaki 424 kelimenin %29,5'i Yunanca ve Yunancanın Karadeniz ve Tsakonia diyalektine, %20,05'i Arapça ve Arapçanın Suriye diyalektine, %14,16'sı Farsçaya aittir. Ayrıca 19'u birden fazla dile ait unsurla oluşmuştur. Burada daha çok Arapça ve Farsça kelimelerin üzerine Türkçe kelime ve ek getirilmiştir. Türkçe kelime olarak "ot" kelimesi göze çarpmaktadır.

Yiyecek-içecek alanındaki 333 kelimenin %20,42'si Arapça ve Arapçanın Suriye ile Mısır diyalektine, %18,02'si Farsçaya ve %11,41'i Yunancaya aittir. 333 kelimenin 26'sı iki dile ait unsurla oluşmuştur. İlk unsurlarında yoğun olarak Arapça, Farsça ve Yunanca, ikinci unsurlarında yoğun olarak Türkçe, Farsça ve Arapça görülmektedir.

Giyimdeki 300 kelime içinde kökeni Arapça ve Farsça olanların sayısı her ikisinde de 51 olmak üzere toplam 102'dir. Fransızca 44 kelime vardır. Terzilik alanına yerleştirilen 53 Fransızca kökenli kelime vardır. Giyime bu alan da dahil edilirse Fransızca kökenli kelimelerin sayısı 97, Arapçanın 66, Farsçanın 62 olduğu görülür. Kısacası giyim ve terzilikle ilgili kelimeler daha çok Fransızca kökenlidir.

Meslek dallarına ait kelimelerin %30,47'si Arapça, %19'u Farsça olmak üzere neredeyse yarısı Arapça ve Farsçadan alınmıştır. Kalanlar ise Fransızca, Yunanca, Latince, İtalyanca, İngilizce, Bulgarca, Ermenice gibi dillere aittir. Meslek dallarına ait kelimelerin %16,13'ü iki dile ait unsurla oluşmaktadır. Burada alıntı kelimelerin üzerine Türkçe *-CX*, *-IXk*, Farsça *-baz*, *-dar*, *-bend*, *-fürûş* ve *-gar*, Arapça *-î* eki getirilmiştir.

Toponimide ise Yunanca kökenli kelimelerin genel toplama göre oranı %52,5'tir. Yunancadan şehir, köy ve kasaba adları alınmıştır. Bunun dışında Arapçanın oranı %8,33, İtalyancanın %6,25'tir. Türkiye'nin doğusu ve güneyindeki ülke, şehir vb. adlar daha çok Arapça ve Farsçadan, Batı ülkelerinin adları (Fransa, Brezilya, Danimarka, Estonya, İngiltere vb.) daha çok İtalyanca üzerinden alınmıştır. 16 kelimenin 13'ü alıntı kelime ve alıntı ekle oluşmuştur. Bu şekilde oluşmaların ikinci unsuru Farsça *-istan* ekidir. Kalanlardan biri alıntı kelime ve alıntı kelimeyle, biri alıntı kelime ve Türkçe kelimeyle diğeri de alıntı kelime ve kökeni bilinmeyen unsurla oluşmuştur.

Meyve-sebze alanındaki 238 kelimenin %31,51'i Yunanca ve diyalektlerine, %19,33'ü Farsçaya, %13,87'si Arapçaya aittir. %4,20'siyse birden fazla dile ait unsurla oluşmuştur.

Müzikte İtalyanca ve Farsça; tıpta klasik Yunanca, Latince ve Fransızca; askerlik-savaş-silah alanında Farsça, İtalyanca, Fransızca ve Arapça kökenli kelimeler yoğundur.

Diğer konuların köken dillere göre dağılımı şöyledir:

- Tarım-Tarla: Yunanca %35, Ermenice %24, Arapça %11.

- Anatomi: Arapça %34,67, Yunanca %21,33, Farsça %16.
- Spor: İngilizce %39,19, Fransızca %25,68, Yunanca %13,51.
- Renkler: Birden fazla dile ait unsur %41,10, Arapça %19,18, Farsça %15,07, Fransızca %6,85.
- Kimya: Fransızca %21,88, Latince %20,31, Farsça %14,06, Yunanca %14,06, Arapça %12,50.
- Göksel: Arapça %24,59, Yunanca %22,95, Farsça %14,75, Ermenice %11,48.
- Mevsim-Gün-Ay: Arapça %29,51, Farsça %26,23, Yunanca %18,03, Latince %13,11.
- Hububat: Farsça %26,79, Yunanca %26,78, Arapça %21,43.
- Balıkçılık: Yunanca %63,41, İtalyanca %9,76.
- Şahıs Adları: Arapça %41,18, Yunanca %26,47, Farsça %14,71, İbranice %8,82.
- Ticaret: İtalyanca %29,63, Latince %22,22, Yunanca %11,11, Arapça %11,11.
- Dans: Yunanca %24, İspanyolca %20, Fransızca %12.
- Ruh Bilimi: Fransızca %45,83, Yunanca %20,83, Latince %16,67.
- Politika: Fransızca %38,10, Arapça %23,81, İtalyanca %14,29.
- Astronomi: Arapça %52,38, Farsça %19,05, Yunanca %14,29.
- Bilim Dalları: Yunanca %72,22, Fransızca %16,67.
- Hukuk: Arapça %77,78.
- Eczacılık: Arapça %31,25, Latince %18,75, Farsça, Yunanca, İtalyanca %12,50.
- Matematik: Arapça %57,14, Fransızca %21,43, Yunanca %21,43.
- Matbaacılık: Fransızca %30, Yunanca %30.
- Fizik: Yunanca %70, Arapça %20, Fransızca %10.

TETTL'de en fazla yer edinen dillerin konulara göre dağılımına bakıldığında, Arapçadan meslek ve ağaç-çiçek-bitki-ot; Farsçadan hayvan ve yiyecek-içecek; Yunancadan toponimi, ağaç-çiçek-bitki-ot ve hayvan (özellikle balık); İtalyancadan denizcilik ve müzik; Fransızcadan giyim, meslek, tıp ve spor; İngilizceden spor ve yiyecek-içecek adları alınmıştır.

22. Kökeni üzerinde emin olunmayıp “veya” olarak verilen 298 kelime vardır. Bu durumda en fazla Arapça veya Farsça, Yunanca veya İtalyanca, Fransızca veya İtalyanca, Ermenice ve/veya Kürtçe görülmektedir.

23. Sözlükte aynı zamanda “...kelimesinin varyantı” vb. şeklinde yer edinen ve bir kelimenin varyantı olan alıntılar vardır. Bu şekilde 237 alıntı kelime tespit edilmiştir. Kelimenin aslına gönderilen varyantlı kelimelerin 86’sı Arapça, 58’i Farsça, 30’u Yunanca, 10’u Fransızca,

kalanı diğerk dillere aittir. Ayrıca varyantlı kelimeler Anadolu diyalektlerinde diğerk dil türleri ve tarihî dönemlere göre daha fazladır.

24. Sözlükte üzerinde ayrıca durulması gereken ancak çalışmanın sınırları gereği sadece adını anmakla yetindiğimiz alıntı kelimelerle yapılan ikilemeler, pekiştirmeler, kısaltmalar, kaynaşmalar, metatezler ve karışmalar mevcuttur. İkilemelerin sayısı 80, pekiştirmelerin 55, kısaltmaların 60, kaynaşmaların 44, metatezli kuruluşların 11'dir. İkilemelerin 33'ü Arapça, 21'i Farsça; pekiştirmelerin 25'i Farsça, 17'si Arapça olmak üzere ekseriya Arapça ve Farsçayla yapılmıştır. Kısaltmalar, kaynaşmalar ve karışmalar birden fazla dile ait unsurla ve Arapça, Yunancadan oluşmaktadır. Metatezli kuruluşların neredeyse hepsi Arapçadır. Ayrıca *TETTL*'de madde başı olan alıntı 5 ek vardır. Bunlar Yunanca *-opo*, Latince *-syon*, Arapça *-vârî* ve Farsça *be* ile *-sâz*'dir.

Sonuç olarak bu çalışmada hâlihazırda Türkçenin en geniş tarihî ve etimolojik sözlüğü konumunda olan *TETTL*'deki alıntı sözvarlığı hakkında birçok yeni bilgilere ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Akalın, Ş. H. (2010a). Sözcük Bilimi ve Sözlükçülük. *Türk Dili*. 698. 162-169.
- Akalın, Ş. H. (2010b). Sözlüğün Tarihi. *Türk Dili*. 699. 268-279.
- Akalın, Ş. H. (2018). Diller Arası Etkileşim ve Türkçe. (Ed. M. Macit ve S. Cavkaytar). *Türk Dili I* içinde (s. 188-207). Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Aksan, D. (1964). *Genel Dilbilimi Yönünden Halk Etimolojisi ve Türkçedeki Örnekleri*. (Yayımlanmamış Doçentlik Tezi). Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi. Ankara.
- Aksan, D. (1977). Köktürkçeden Bugüne Türkçede Ödünçlemeler Üzerine Bir Sözcük İstatistiği Araştırması. *Türk Dili*. 36(313). 344-347.
- Aksan, D. (2020). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Anetshofer, H. (2021). Andreas Tietze'nin Hayatı. (Çev. S. Tezcan). *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati* içinde (s. 39-41). (Ed. E. Yılmaz ve N. Demir). Ankara: TÜBA.
- Ayhan, H. (1992). Batılılaşma. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5. 158-162. İstanbul: TDV Yayınları.
- Bergenholtz, H. (2013). Sözlük Nedir? (Çev. E. Corga). *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*.10. 7-21.
- Bingöl, Z. (2006). Sözlük ve Sözlükçülük Üzerine Bir Araştırma. *Akademik Bakış*. (9). 197-207.
- Boz, E. (2011). Leksikografi Teriminin Tanımı ve Türkçe Karşılığı Üzerine. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*. (4). 9-14.
- Boz, E. (2013). Farsça-Türkçe İlk Manzum Sözlük Tuhfe-i Hüsâmî'nin Bursa (İneybey) Nüshası. *Osmanlı Bursası'nda Dil-Kültür ve Edebiyat Bilgi Şöleni* içinde (s. 69-74). Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.
- Boz, E. (2018). İki Dilli Sözlükler. (Ed. D. Ceran ve D. Yıldız). *Prof. Dr. Halim Serarlan'a Armağan* içinde (s. 95-99). Konya. Eğitim Yayınevi.
- Caferoğlu, A. (2015). *Türk Dili Tarihi*. Ankara: Altınordu Yayınları.
- Campbell, L. (2013). *Historical Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Chambers (1874). *Chambers's Dictionary of Etymology of the English Languages*. London and Edinburgh.

- Dankoff, R. (1995). *Armenian Loanwords in Turkish*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.
- Demir, N. (2003). Popüler Dil Tartışmalarına Dil İlişkileri Açısından Bakış. *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Türkçemiz* içinde (s. 37-44). Ankara: Ankara Ticaret Odası-Anadolu Çağdaş Eğitim Vakfı.
- Durmuş, İ. (2009). Sözlük. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 37. 398-401. İstanbul: TDV Yayınları.
- Ediskun, H. (1960). Dilde Uydurmacılık. *Türk Dili*. 10(111). 134-137.
- Eker, S. (2010a). Türkçe-Farsça Dil İlişkilerinde Anlam Kopyaları Üzerine Notlar. (Ed. N. Güngör Ergan, E. Burcu ve B. Şahin). *Prof. Dr. M. Cihat Özönder'in Anısına Sosyoloji Yazıları I* içinde (s. 197-211). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Eker, S. (2010b). Orhon Yazıtları: İran Dilleri ile İlk Temaslar ve Benzer Birkaç Öge Üzerine. (Ed. Ü. Çelik Şavk). *III. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı* içinde (s. 321-332). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Eker, S. (2016). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ercilasun, A. B. (2015). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Golden, P. B. (2016). *Türk Halkları Tarihine Giriş*. (Çev. O. Karatay). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Gökter Gençer, B. (2018). *Tek Dilli Genel Sözlüklerde Tanım*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Gülensoy, T. (2007). Türkiye’de Etimolojik Sözlük ve Sözcük Etimolojisi Üzerine Yayımlanan Makalelere Dair Bir Bibliyografya Denemesi. *TDAY Belleten*. 55(2). 35-66.
- Hartmann, R. R. K. & James, G. (1998). *Dictionary of Lexicography*. London and New York: Routledge.
- Haspelmath, M. (2009). Lexical Borrowing: Concepts and Issues. In (Ed. M. Haspelmath & U. Tadmor). *Loanwords in the World’s Languages: A Comparative Handbook* (pp. 35-54). Berlin: Walter de Gruyter.
- İnalcık, H. (2008). İspanyol-Türk İlişkilerine Kuşbakışı (1300-1584). Ö. Kumrular. *Türk Korkusu* içinde (s. 241-245). İstanbul: Doğan Kitap.
- Johanson, L. (2018). *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler*. (Çev. N. Demir). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Johanson, L. (2021). *Turkic*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Kahane, H. R. & Tietze, A. (1958). *The Lingua Franca in the Levant-Turkish Nautical Terms of Italian and Greek Origin*. Urbana: University of Illinois Press.
- Kahraman, M. (2016). Sözlük Bilim Kuram, İlke ve Yöntemler Üzerine. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5(8). 3288-3312.
- Karaağaç, G. (1997). Alıntı Kelimeler Üzerine Düşünceler. *Türk Dili*. (552). 499-511.
- Karaağaç, G. (1998). Türkçenin Komşularıyla İlişkilerine Genel Bir Bakış. *İ.Ü. Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*. 28. 359-406.
- Keleş, N. (2003). Türk Dili ve Kültürünün Alman Dili ve Kültürüne Etkisi. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 10(21). 33-51.
- Koca, S. (1996). Türkler ve İslâmiyet. *Erdem*. 8(22). 263-286.
- Kocaman, A. (1998a). Uygulamalı Dilbilim. *Dilbilim Araştırmaları*. 9. 101-106.
- Kocaman, A. (1998b). Dilbilim, Sözlük, Sözlükçülük. *Kebikeç*. (6). 111-113.
- Kononov, A. N. (2006). *Türk Dili Araştırmaları Tarihi*. (Çev. K. Koç). İstanbul: Multilingual.
- Kurat, A. N. (1987). *Rusya Tarihi-Başlangıçtan 1917'ye Kadar*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Kutluer, İ. (1992). Batılılaşma. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5. 152-158. İstanbul: TDV Yayınları.
- Levend, A. S. (1965). Tarih Boyunca Türk Dili. *TDAY Belleten*. 13. 129-147.
- Menges, K. H. (1984). Das Problem der gelehrten Volksetymologie. *Die slawischen Sprachen*. Bd. 6. München.
- Ölmez, M. (1998). Etimoloji Sözlükleri. *Kebikeç*. (6). 175-184.
- Özcan, E. (2018). Sözlükbilim ve Sözlükçülük Terimlerinin Kullanımı Üzerine. *YILDIZ Journal of Educational Research*. 3(2). 1-13.
- Prazniak, R. ve Özgüdenli, O. G. (2019). Kubilay Kağan. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 2. 88-89. Ankara: TDV Yayınları.
- Sarı, M. (2001). *Anlam ve Yapı Açısından Türkçenin Batı Dilleriyle İlişkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

- Sarı, İ. (2013). Dil Etkileşimi Bağlamında Ses-Anlam Eşlemesi ve Türkçedeki Örnekleri. *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*. 6(1). 1-27.
- Sarı, İ. (2015). *Türkçede Ekleme Dışı Sözcük Yapımı ve Sözlükselleşme*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Stachowski, M. (2011). *Etimoloji*. Ankara: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları.
- Sterkenburg, P. V. (2003). *A Practical Guide to Lexicography*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Süleymanoğlu, H. (1997). Türk-Bulgar Dil İlişkilerine Toplu Bir Bakış. *Bilig Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*. 4. 170-174.
- Süleymanoğlu Yenisoy, H. (1998). *Tarih Boyunca Slav-Türk Dil İlişkileri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Şahin, E. (2015). Pyotr Simon Pallas'ın Sravnitelnyye Slovari Vseh Yazıkov i Nareçiy Sobrannıye Desnitseyu Vsevısoçayşey Osobı (İmparatoriçe Hazretlerinin Kendi Eliyle Topladığı Bütün Dil ve Lehçelerin Karşılaştırmalı Sözlükleri) Adlı Eserinde Türk Lehçeleri ve Ağızları. *Marmara Türkiyat Araştırmaları Dergisi*. 11(1). 73-85.
- Şirin, H. (2021). Türkçenin Köken Bilgisi Sözlüğünde Alıntı Sözcüklerin Yazımına Dair Notlar. *Türkbilig*. 2021(42). 57-68.
- Taşagül, A. (2001). Karahıtaylar. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 24. 415-416. İstanbul: TDV Yayınları.
- Tekin, Ş. (2001). *İştikakçının Köşesi-Türk Dilinde Kelimelerin ve Eklerin Hayatı Üzerine Denemeler*. İstanbul: Simurg Yayınları.
- Tekin, T. (1997). *Türkoloji Eleştirileri*. Ankara: Simurg Yayınları.
- Tekin, T. (2013). *Makaleler 2-Tarihî Türk Yazı Dilleri*. (haz. E. Yılmaz ve N. Demir). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tezcan, S. (2021). Ön Söz. (Ed. E. Yılmaz ve N. Demir). *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati içinde* (s. 17-23). Ankara: TÜBA.
- Tietze, A. (1951). XVI. Asır Türk Şiirinde Gemici Dili (Âgehi Kasidesi ve Tahmisleri). *Türkiyat Mecmuası*. 9. 113-138.
- Tietze, A. (1957). Slavische Lehnwörter in der türkischen Volkssprache. *Oriens*. 10(1). 1-47.

- Tietze, A. (2021). *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati. I-VIII. 2. Baskı.* (Ed. E. Yılmaz ve N. Demir). Ankara: TÜBA.
- Topaloğlu, A. (1989). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Topaloğlu, A. ve Kaçalın, M. S. (2009). Sözlük. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi. 37.* 402-414. İstanbul: TDV Yayınları.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü.* İstanbul: Multilingual.
- Yavuzarslan, P. (2004). Türk Sözlükçülük Geleneği Açısından Osmanlı Dönemi Sözlükleri ve Şemseddin Sâmî'nin Kâmûs-ı Türkî'si. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi. 44(2).* 185-202.
- Yılmaz, E. (2007). Kökenbilim (Etimoloji) Sözlüğü ve Türkçenin Kökenbilim Sözlükleri. (Ed. A. Külahlıoğlu İslam ve S. Eker). *Edebiyat ve Dil Yazıları* içinde (s. 619-630). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Yılmaz, E. (2012). Türkiye Türkolojisi ve Karşılaştırma(ma)lı Dilbilim Çalışmaları. *IV. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildirileri* içinde (s. 779-789). Muğla, 22-24 Aralık 2011. 2. Muğla: Sıtkı Koçman Üniversitesi Yayınları.
- Yılmaz, E. (2020). Semih Tezcan ve *Tarihî Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati* (= TETTL). (Ed. E. Yılmaz, N. Tezcan ve N. Demir). *Semih Tezcan Kitabı* içinde. 45-56. Ankara: Nobel.
- Yılmaz, E. (2021). Hacettepe Üniversitesinde Etimoloji Araştırmaları: Andreas Tietze'nin *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*'nde Söz Varlığı. *Actual Problems of Study and Teaching the Turkic Languages and Literature, International Scientific Conference Proceeding. 232-235.* Sumqayıt: Sumqayıt State University.
- Yılmaz, E. (2022a). *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*'nde Sözlü Veriler. (Ed. E. Yılmaz, N. Demir ve E. Çetinkaya). *Andreas Tietze ve Avusturya Türkolojisi* içinde (s. 105-111). Wien: Neue Welt Verlag.
- Yılmaz, E. (2022b). Andreas Tietze'nin *Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*'nde Argo. (Haz. Ş. H. Akalın ve E. Gürsoy Naskali). *Geçmişten Günümüze Yazılmayan Türkçe-Türkçenin Art ve Eş Zamanlı Değişkeleri* içinde (s. 271-285). İstanbul: Elginkan Vakfı.
- Yılmaz, E. (2017). *Sözlük Bilimi Üzerine Araştırmalar.* Ankara: PEGEM Akademi Yayınları.
- Yoshida, Y. (2009). Sogdian. In (Ed. G. Windfuhr). *The Iranian languages* (pp. 279-335). London and New York: Routledge.
- Zgusta, L. (1971). *Manual of Lexicography.* The Hague-Paris: Mouton.

EKLER

Ek 1: SÖZLÜKTEKİ ALINTI KELİMELERİN LİSTESİ

1. DOĞRUDAN ALINAN ALINTILAR

1.1. ARAPÇA KÖKENLİ

13. yüzyıl

cür'a/cüra < *cur'a*

evliya II < *awliyā*

fani < *fānī*

fark I < *farq*

hadis I < *hadīṭ*

O. halaik/halayık I < *ḥalā'ik*

Halik < *Hālik*

hayr/hayır II < *ḥayr*

ilm/ilim < *ilm*

İsa/İsī < *İsā*

kâfir < *kāfir*

lahza < *lahza*

sebep/sebeb/sepep < *sebeb*

sevdâ I Çağ. < *sevdā*

şeytan I < *şeyṭān*

zahmet < *zahmet*

13./14. yüzyıl

fikr/fikir < *fikr*

O. kumaş I < *ḳumāş*

naşi/naşı < *nāşī*

14. yüzyıl

O. âdemî < *Adem I* veya *âdamī*

O. ahad I < *aḥad*

âlet/alat < *āla*

O. amari < *'ammārīya*

O. azr < *'azr*

bakkam/bakam < *baḳḳam*

AD. balk < *barq*

O. bam II < *bamm*

bayat < *bā'it*

bey'at/biat < *bay'a*

bühtan < *buhtān*

cemre < *camra*

cevelân/cevlân < *cawalān*

EO. Çalab/Çalap < M. Erdal 1982 s. 409–
415 *Calab* < *callāb*

deva < *dawā'*

O. deyyar < *dayyār*

diyet I < *diya*

el-aman/elaman < *al-'amān*

O. emn < *amn*

O. eser I < *aṭar*

AD. fakı/fahı < *fakih*

ferc/ferç < *farc*

fodul/hodul < *fuzūlī*

O. fuka < *fukḳā'*

fursat/BSTT fırsat < *furṣa*

O. galaba I/galebe I/kalaba < *ḡalaba*

O. garaz I < *ḡaraḍ*

gurbet I < *ḡurba*

O. gussa < *ḡuṣṣa*

O. hace < *ḥ^wāca*

O. hadd/had II < *ḥadd*

hadım < *ḥādım*

O. hali II < *ḥālī*

harab/harap < *ḥarāb*

haram < *ḥarām*

harc/harç I < *ḥarc*

EO. hata III < *hata I*

havc/hevc/havic/haviç/BSTT havuç I < *ḥawc*

O. ihlas I < *iḥlāṣ*

ihtiyar III < *iḥtiyar II*

ihtiyat < *iḥtiyāt*

O. itab < *'itāb*

O. ivaz < *'iwad*

O. kalak IV < *ḳalak*

kazi/kadı I < *ḳāzī*

kefaf/kifaf < *ḳafāf*

O. keff/kef II < *ḳaff*

kısas < *ḳiṣāṣ*

kız III/BSTT kıt I < *ḳaḥṭ*

kumrî/BSTT kumru < *kumrī*

kurban < *ḳurbān*

kuvvet II < *kuvvet I*

lokma I < *luḳma*

EO. meşgul < *maşḡūl*

muhannes/muhanat II/muhannet < *muḥannaṭ*

nakş/nakış/nagiş/naaş < *naḳş*

resm I/resim I < *rasm*

ret/redd < *redd*

sâ'at < *sā'at*

sabır/sabr/sebir/sebr < *ṣabr*

suret < *surat II*

Varyantlı Kelimeler

O. devran < *deveran*

14./15. yüzyıl

alassabâh/alessabah < *'alā + ṣabāḥ*

amel I < *'amal*

bakla < *baḳla*

cemi < *camī'*

O. galat I < *ḡalaṭ*

gaza < *ḡazā'*

harf < *ḥarf*

heca/BSTT hece < *ḥacā'*

O. herise < *harīsa*

O. illet II < *'illa*

*Varyantlı Kelimeler*kutbe/kudbe < *hutbe***15. yüzyıl**O. a'cab < *a'cab*O. a'nak < *a'nāk*A'rabî < *A'rābī*O. A'raf < *A'rāf*O. a'rāk < *a'rāk*O. a'taf < *a'tāf*O. abdal III/aptal < *abdāl*O. abher < *abhar*O. âbide II < *âbida*O. abir < *abīr*AD. ablak I < *ablak*O. abret < *abra*O. âc < *âc*O. acab I/aceb I < *acab*O. acab II/aceb II < *acab*acaib/acayıp < *acā'ib*O. acaibat/acayıbat < *acā'ib*acele I < *acala*O. acīb < *acīb*âcil < *âcil*aciz < *âciz*O. acûz < *acûz*acuze < *acûz*adavet < *adāwa*aded/adet < *'adad*adem II < *'adam*O. âdemîyet < *âdamīya*O. adîl < *'adīl*O. adim < *'adīm*O. adl/adel/adil < *'adl*O. adüvv/ado/adû < *'adūw*O. afak < *âfāk*O. afarit < *'afārīt*O. ağani < *ağānin*O. ağniya < *ağniyā*O. ağreb < *ağrab*O. ağyâr < *ağyār*O. ahbâr < *aḥbār*O. ahbârî < *aḥbārī*ahd/ahit I < *'ahd*ahd/ahit II < *'ahd*EO. aḥı II/akı < *aḥī*O. ahır III < *ahır II*ahir/ahır < *âḥir*ahiret/ahret < *âḥira*ahkâm < *aḥkām*ahmak < *aḥmaḥ*EO. ahmal/ehmal < *aḥmāl*O. ahmer < *aḥmar*O. ahrâr < *aḥrār*O. ahtân < *aḥtān*

- ahval < *aḥwāl*
- O. ahvel < *aḥwal*
- O. a'kal < *a'kal*
- O. akalim < *aḳālīm*
- O. akall/akal < *aḳall*
- akar II < *aḳār*
- O. akarib < *aḳārib*
- akd/akit < *aḳd*
- âkıl/âkil < *âḳil*
- O. âkile/akile < *âḳila*
- akîk/hakik < *aḳîḳ*
- akim < *aḳīm*
- O. akke/ake < *akka*
- akl/akıl < *aḳl*
- EO. akreb II < *aḳrab*
- aks I/akis < *aks*
- O. akvâ < *aḳwâ*
- O. alâ < *alâ*
- âlâ < *a'lâ*
- O. alâim/alâyim < *alâ'im*
- alâmeleinnas/AD. aleminas < *'alâ mala'i*
n-nâs
- alâmet < *alâma*
- O. alât < *âlât*
- AD. alef/alaf < *alaf*
- O. alelfevr < *ala l-fawr*
- âlem I < *âlam*
- âlem II < *'âlam*
- O. ale-re'sî < *'ala r-ra'sî*
- O. alesseviye < *'ala s-sawîya*
- EO. Alevi I < *'Alawî*
- aleyhisselâm < *'alayhi-s-salâm*
- aleyk/aleyke
- aleykesselâm < *alayka s-salâm*
- O. âli < *âlî*
- âlim < *âlim*
- Allah < *al-lâh*
- allâme < *'allâma*
- O. alûfe < *'ulûfa*
- O. am II < *'amm*
- aman I/eman < *amân*
- O. amden < *'amdan*
- O. amîk < *'amîḳ*
- O. âmm/âm < *'âmm*
- O. ammâl < *'ammâl*
- AD. ammo, O. ammu < *'ammî*
- O. amud < *'amūd*
- O. anâ < *'anâ*
- O. anem < *'anam*
- O. ankarib < *'an ḳarîb*
- O. ansâr/ensâr < *ansâr*
- Arab/Arap/araf < *'Arab*
- Arafat < *'Arafût*
- O. arak I < *'araḳ*

- araz < *a rād*
- O. ârız < *'arid*
- ariyet < *'āriya*
- O. arîz < *'arīd*
- O. arsa II
- O. arş IV < *'arş*
- O. arus < *'arūs*
- arz II < *'arđ*
- O. arz III < *'arđ*
- arzullahi vasıa < *arđu llāhi wāsi 'a*
- O. as III < *ās*
- asaba/asabe < *'aşaba/ 'aşba*
- O. asar I < *āşār*
- O. asdaf/esdaf < *aşdāf*
- O. ases I < *'asas*
- O. asfer < *aşfar*
- O. ashab < *aşhāb*
- O. ashar < *aşhār*
- asi < *āşī*
- O. asife < *'āşifa*
- asil < *aşīl*
- asl/asıl < *aşl*
- O. aslah < *aşlah*
- O. asr/asır I < *'aşr*
- O. asvat < *aşwāt*
- O. asveb < *aşwab*
- O. aşair/aşayir < *'aşā'ir*
- O. aşer < *'aşara*
- âşık < *'āşik*
- aşk/ışk < *'işk*
- O. atâ < *'atā*
- O. ataş I < *'ataş*
- O. ataya < *'atāyā*
- O. atıbba/etibba < *aşibbā*
- âtlı II < *'atıl*
- atlas I < *aşlas*
- O. atrika < *aşrika*
- O. attar I < *'atşār*
- avdet < *'awda*
- O. avn < *'awn*
- ayal < *'iyāl*
- ayan I < *'iyān*
- O. ayan II < *a 'yān*
- ayar < *'iyār*
- ayb/ayıb/ayıp < *'ayb*
- âyet I < *āya*
- O. âyet II < *āya*
- O. ayn II < *'ayn*
- O. ayn III < *'ayn*
- EO. ayn IV < *'ayn*
- O. ayş < *'ayş*
- ayyuk < *'ayyūk*
- O. az'af < *ağ'āf*
- aza < *a 'dā*

- O. azâ < 'azā
 azab I/azap < 'aḏāb
 O. azab II/azeb/azap < 'azab
 O. azaim/azayim < 'azā'im
 O. âzam < a'zam
 azamet < 'azama
 AD. azı II < 'azā
 O. azb < 'aḏb
 azîm < 'azîm
 O. azimet II < 'azîma
 aziz I < 'azîz
 O. aziz II < 'azîz
 azl/azil < 'azl
 azm/azim < 'azm
 O. bab I < bāb
 O. bab/bap II < bāb
 O. ba'delyevm < ba'da l-yawm
 O. ba'dema < ba'da-mā
 O. badiye < bādiya
 O. bahil/pahil < baḥîl
 O. bahir < bāhir
 O. bahr I /bahir < baḥr
 O. baid < ba'îd
 O. bakar II < baḳar
 bakiye/bakiye < baḳîya
 baki < bāḳî
 O. bani < bānî
 O. bari II < bāri'
 O. bark II/berk < barḳ
 O. basıra I < bāşira
 O. basir < başîr
 basiret/basarat/basarak < başîra
 basit II < basit I
 O. bast < başt
 O. batalet II < baḫāla
 batıl < bāḫîl
 O. batın < bāḫîn
 O. bedahet < badāha
 beden I < badan
 bedevî I < badawî
 O. bedevi II/bidevi < bedevi I
 O. bedi < badî'
 EO. bedl < baḏl
 O. bedle < badla
 O. behime < bahîma
 belâ I < balâ'
 O. belâğ < balâğ
 O. belid < balîd
 O. beliğ I < balîğ
 O. bena < banā'
 O. benat < banāt
 O. beni < banî
 O. benna < bannā'
 O. berd I < bard

- O. berda'î < *barḍa* 'î
- O. berekât < *barakât*
- bereket I < *baraka*
- O. beri I < *barî*'
- O. berr/ber < *barr*
- O. berrî < *barrî*
- O. beşaret I < *başāra*
- O. beşâset < *başāşa*
- O. beşer II < *başar*
- O. bey/beyi < *bay*'
- beyan I < *bayān*
- beyt II/beyit < *bayt*
- O. beytül'ahzān < *bayt*, harfitarif /l/ ve *ahzān*
- O. beytülmal < *baytu l-māl*
- O. bezzaz < *bazzāz*
- O. biucerihi ve bücerihi < *bi-'ucarihī wa bucarihī*
- bid'at < *bid'a*
- bidayet < *bidāya*
- O. biemrillâh < *bi-'amri llāh*
- bihamdillah < *bi-ḥamdi llāhi*
- O. bihar I < *biḥār*
- O. biiznillahi < *bi-'idni llāhi*
- bikr/bikir < *bikr*
- O. bilâd < *bilād*
- O. bilâihmal < *bilā* ve *ihmāl*
- O. bilâmüzahim < *bilā-* ve *muzāḥim*
- O. bilhayat < *bi-l-ḥayāt*
- O. bilkasd < *bi-, l* ve *kaşḍ*
- O. bilkemal < *bi-l-kemāl*
- O. bilkülliye < *bi-l-kullīya*
- billahi < *bi-llāhi*
- bina I < *binā*'
- AD. birge/bülke/bürke < *birka*
- O. birke < *birka*
- O. bisat < *bisāt*
- O. bitemamihi < *bi-tamāmihī*
- O. bittemam velkemal < *bi-, /t/, tamām, wa, /l/, kamāl*
- O. bituliha < *bi-ṭūlihā*
- O. bizaat < *biḍā'a*
- buğz/buğuz < *buğḍ*
- buhar < *buhār*
- O. buhelâ < *buhālā*
- buhran < *buhṛān*
- buhur < *baḥūr*
- O. buk'a < *buk'a*
- O. bulfakir < *bū + /l/ ve faḳīr*
- buluğ/bülûğ < *bulūğ*
- burc I < *burc*
- O. burka < *burka*'
- O. bül'acab/bül'aceb < *bu l-'acab*
- bürhan/burhan < *burhān*

O. büruc < <i>burūc</i>	O. celil < <i>calīl</i>
O. bürük < <i>burūk</i>	O. celiyyeihal < <i>calīya</i>
O. bürüz < <i>burūz</i>	cellâd/cellat < <i>callād</i>
cahil < <i>cāhil</i>	O. cellâse < <i>callās</i>
O. cahiliyet < <i>cāhilīya</i>	celve/cilve < <i>cilwa</i>
caiz/cayiz < <i>cā'iz</i>	cem I < <i>cam</i> '
cami < <i>cāmi</i> '	cemaat < <i>camā'a</i>
canib/canip < <i>cānib</i>	cemal < <i>camāl</i>
AD. cara I/cere/cıra < <i>carra</i>	O. cemel < <i>camal</i>
O. care < <i>cāra</i>	cemil < <i>camīl</i>
cari II < <i>cārī</i>	cemiyet < <i>cam'īya</i>
O. carih < <i>carīh</i>	O. cenib < <i>canīb</i>
cariye < <i>cāriya</i>	Cennet < <i>canna</i>
casus < <i>cāsūs</i>	O. cerad < <i>carād</i>
AD. cavk < <i>cawķ</i>	EO. ceres < <i>caras</i>
cazib/cazip < <i>cāḏib</i>	cereyan < <i>carayān</i>
O. cazim < <i>cāzim</i>	O. cerr I/cer I < <i>carr</i>
ceb/cep < <i>cayb</i>	cerrah < <i>carrāh</i>
cebbar I < <i>cabbār</i>	cerrar I < <i>carrār</i>
O. cebhe I < <i>cabha</i>	cesed/ceset < <i>casad</i>
cebr I/cebir I < <i>cabr</i>	cevab/cevap < <i>cawāb</i>
O. cedde < <i>cadda</i>	cevahir < <i>cawāhir</i>
cedi < <i>cadī</i>	O. cevami < <i>cawāmi</i> '
cedid I/cedit < <i>cadīd</i>	O. cevanib < <i>cawānib</i>
cefa < <i>cafā</i>	O. cevherî I < <i>cawharī</i>
cehd/ceht < <i>cahd</i>	cevr/cevir < <i>cawr</i>
cehl/cehil < <i>cahl</i>	cevz/ceviz < <i>cawz</i>

- Cevza < *al-cawzā*
- ceza < *cazā'*
- O. ceza' < *caza*
- O. cezayir < *cazā'ir*
- cezbe < *caḏba*
- O. cezire I < *cazīra*
- O. cezm < *cazm*
- O. cibillet < *cibilla*
- cibilliyet < *cibilla*
- O. cidd/cid < *cidd*
- O. cife < *cīfa*
- cihaz I < *cihāz*
- cihaz II/BSTT çeyiz < *cihaz I*
- cihet I < *ciha*
- O. cihetan < *cihatān*
- cilâ I < *calā*
- O. cinan < *cinān*
- cinayet < *cināya*
- cinaze/BSTT cenaze < *cināza/canāza*
- cinn/cin < *cinn*
- AD. cinni < *cinnī*
- O. cinniye < *cinnīya*
- EO. cinsiyet I < *cinsīya*
- O. cirahat/cerahat < *cirāḥa*
- O. ciraye < *cirāya*
- O. cu < *cū'*
- O. cud < *cūd*
- cum'a/cuma < *cum'a*
- cumhur/cümhur < *cumhūr*
- cübbe/cüppe < *cubba*
- O. cümeyz < *cummayz*
- cümle I < *cumla*
- O. cümletülmülk < *cumla*, harfitarif ve *mülk*
- cünun < *cunūn*
- cünüb/cünüp < *cunub*
- cür'et/cüret < *cur'a*
- cürm/cürüm < *curm*
- O. cüzaf < *cüzāf*
- O. cüz'iyet < *cüz'ī + -(y)et*
- AD. dabak I/tabak/debbağ < *debbağ*
- O. dafık < *dāfīk*
- O. dahil < *daḥīl*
- O. dahl/dahil II < *daḥl*
- O. dai < *dā'ī*
- O. dak II < *daḳḳ*
- O. dakika I < *daḳīka*
- O. dâl I < *dāl*
- O. dâr II < *dār*
- O. darb I/darp I < *ḏarb*
- O. darülmülk < *dār, l* harfitarif ve *mülk*
- dava < *da'wā*
- da'vet/davet < *da'wa*
- O. debabic < *dabābīc*

- O. debbağ < *dabbāğ*
- O. def II < *dafʿ*
- defʿa/defa I < *dafʿa/dufʿa*
- O. deffafʿ < *daffāf*
- define < *dafīna*
- defn/defin < *dafn*
- O. dehr < *dahr*
- dehşet I < *dahşa*
- O. delal < *dalāl*
- delalet < *dalāla*
- O. delil I < *dalīl*
- delil II < *dalīl*
- dellâl/tellal < *dallāl*
- O. demʿ < *damʿ*
- dem I < *dam*
- O. demar < *damār*
- O. demdeme < *damdama*
- O. denanir < *danānīr*
- deni < *danīy*
- O. derahim II < *darāhim*
- O. derc < *darç*
- O. derec < *darac*
- derece I < *daraca*
- ders < *dars*
- O. devlet I < *dawla*
- O. devr/devir I < *dawr*
- devr/devir II < *dawr*
- devre I < *dawra*
- O. deyn < *dayn*
- O. deyr < *dayr*
- O. dikkat I < *dikḳa*
- dikkat II < *dikḳat I*
- dimağ < *dimāğ*
- dimen < *dīman*
- din III < *dīn*
- diyanet < *diyāna*
- diyar < *diyār*
- dua < *duʿā*
- O. duhne < *duḥna*
- O. duhul < *duḥūl*
- O. dun < *dūn*
- O. dunelbülûğ < *dūna l-bulūğ*
- O. dühn < *duhn*
- dünya/dünye < *dunyā*
- dünyavi/dünyevi < *dunyawī*
- O. dürc < *durç*
- O. dürrâa < *durrāʿa*
- AD. dürrac/turaç < *durrāc*
- O. ebed < *abad*
- O. ebeda/ebeden < *abadan*
- O. ebgaz < *abğaç*
- O. ebkem < *abkam*
- ebleh < *ablah*
- O. ebna < *abnāʿ*

- O. ebniye < *abniya*
- O. ebras < *abraş*
- O. ebter I < *abtar*
- O. ebyat < *abyāt*
- ecel < *acal*
- O. ecnad < *acnād*
- O. ecnas < *acnās*
- ecnebi < *acnabī*
- O. ecsad < *acsād*
- O. ecvibe < *acwiba*
- eda II < *adā'*
- edeb/edep < *adab*
- edib/edip < *adīb*
- O. edim < *adīm*
- O. edna < *adnā*
- O. edviye < *adwiya*
- O. ef'al II < *af'āl*
- O. ef'i < *af'an*
- O. efzal < *afdal*
- O. ehl I < *ahl*
- ehl II/ehli < *ehl I*
- ehl III/ehil < *ehl I*
- O. ehliyet < *ahlīya*
- O. eimme/eyimme < *a'imma*
- ekâbir < *akābir*
- O. ekmeş < *akmah*
- O. eknaf < *aknāf*
- ekser I < *aktar*
- elbette/elbetde/elbet/helbet < *al-battata*
- elem < *alam*
- O. elez < *aladđ*
- O. elf < *alf*
- O. elhak < *al-ḥaḳḳ*
- O. el-haletü hazihi < *al-ḥālatu hādihī*
- el-hamdu lillāhi/el-hamdu lillāh < *al-ḥamdu li-llāhi*
- O. elhan < *alḥān*
- elhasil < *al-ḥāşil*
- O. el-hükmü lillahi < *al-ḥukmu li-llāhi*
- O. el-iyazu billah < *al-'iyādu bi-llāhi*
- O. eltaf < *alṭāf*
- O. emanet I < *amāna*
- emanet II < *emanet I*
- emel < *amal*
- O. emin II < *emin I*
- emin/imin I < *amīn*
- emir I < *amīr*
- O. emirülmü'minin < *amīru l-mu'minīn*
- emlâk < *amlāk*
- emr I/emir < *amr*
- O. emr II < *amr*
- O. emraz < *amrād*
- O. emvac < *amwāc*
- O. enalhak/enelhak < *anā l-Ḥaḳḳ*

- O. enbiya < *anbiyā*
- O. enfâs < *anfās*
- O. enhar < *anhār*
- O. enhas < *anḥas*
- O. enis < *anīs*
- O. enmat < *anmāt*
- O. en-nefir < *an-nafir*
- O. ensab < *ansāb*
- O. enseb < *ansab*
- enva < *anwā*´
- O. envar < *anwār*
- O. enver I < *anwar*
- O. enver II < *anwar*
- erbab/erbap < *arbāb*
- AD. erçel/epçel < *arcal*
- erkân I
- erkân II < *arkān*
- O. eryahî < *aryahî*
- esas < *asās*
- O. esavir < *asāwir*
- O. esbab I < *asbāb*
- O. esbab II < *asbāb*
- O. esfar < *asfār*
- O. es'ile/esvile < *as'ila*
- esir I < *asîr*
- O. eskal < *aṭkāl*
- O. esma II < *asmā*´
- esna < *aṭnā*´
- O. esnaf I < *aṣnāf*
- O. esrar I < *asrār*
- O. esvak < *aswāk*
- O. eşcar < *aşcār*
- O. eşed < *aşadd*
- O. eşhas < *aşḥāş*
- O. eşkâl < *aşkāl*
- O. etfal < *aṭfāl*
- etraf I < *aṭraf*
- O. evani < *awānī*
- O. evbaş < *awbāş*
- O. evc/eviç I < *awc*
- evkaf < *awkāf*
- O. evkat < *awkāt*
- O. evla < *awlā*
- O. evliya I < *awliyā*
- O. evrad < *awrād*
- O. evrak < *awrāk*
- O. evtar < *awtār*
- evvel I < *awwal*
- evvel II < *evvel I*
- O. evza < *awḏā*´
- O. eyyam < *ayyām*
- O. ez'af < *aḏ'af*
- ezan < *aḏān*
- ezel < *azal*

- O. fadıl/fazıl I < *fādīl*
- O. fagafire < *fağāfira*
- O. fahir < *fāhir*
- fahişe < *fāhişa*
- O. fahr/fahar/fahır < *faḥr*
- faide/fayide/BSTT fayda < *fā`ida*
- fakih < *faḳīh*
- O. fakr/fakar/fakır < *faḳr*
- O. fal I < *fa`l*
- fal II < *fal I*
- O. fariğ < *fāriğ*
- O. fariğülbal < *fāriğu l-bāl*
- O. faris < *fāris*
- O. fark II < *farḳ*
- farz I < *farḏ*
- fasahat/fesahat < *faşāḥa*
- O. fasd < *faşḏ*
- O. fasid < *fāsīd*
- fasih < *faşīh*
- O. fasl/fasıl I < *faşl*
- O. fasl/fasıl II < *faşl*
- fasl/fasıl IV < *faşl*
- O. fatir < *faḫīr*
- O. fazail/fazayil < *faḏā`il*
- O. fazl/fazal/fazıl II < *faḏl*
- fazla I < *faḏla*
- O. fazzî/fazî < *faḏḏī*
- O. febiha < *fa-bihā*
- O. fehm < *fahm*
- felâh < *falāḥ*
- felek I < *falak*
- felek II < *felek I*
- fellâh < *fallāḥ*
- fen < *fann*
- O. fena I < *fanā`*
- fena II < *fena I*
- O. ferağ < *farag*
- ferah I < *ferah*
- ferah II < *ferah I*
- O. feraiz/ferayiz < *farā`iğ*
- O. ferec II < *farac*
- O. feres < *faras*
- O. ferhan < *farḥān*
- O. feridüddehr < *farīdü d-dahr*
- O. ferraş < *farrāş*
- O. ferş < *farş*
- O. fesad I < *fasād*
- fesad II/fesat < *fasād*
- O. feterat < *fatarāt*
- O. feth I < *fath*
- feth II/fetih < *fath*
- fettan < *fattān*
- fetva < *fatwā*
- O. fevaid/fevayid < *fawā`id*

- O. fevc < *fawc*
- O. fevk < *fawķ*
- O. fevware I < *fawwāra*
- O. fevware II < *fawwāra[tu l-wark]*
- feyz/feiz < *fayḏ*
- O. feza II < *faza*´
- fikh/fikh < *fiķh*
- O. fisk < *fisk*
- fida/feda < *fidā*´
- O. fiemanillahi < *fi´emāni l-lāhi*
- O. fikret < *fikra*
- fi´l/fiil I < *fi´l*
- O. fila´netillahi < *fi la´nati llāhi*
- O. filcümle < *fi l-cumla*
- O. filhal < *fi l-ḥāl*
- firak < *firāk*
- firaset/feraset < *firāsa*
- O. fırye < *fırya*
- O. fitne I < *fitna*
- fitne II < *fitna*
- O. fuhul < *fuhūl*
- fulan/fülân/filân < *fulān*
- O. furkat < *furķa*
- futa/fita I < *fūṭa*
- O. fuzuli I < *fudūlī*
- O. fıruş < *fıruş*
- O. fütur < *futūr*
- O. fütüvvet < *futūwa*
- gabgab/gapgap < *gabgab*
- O. gabinet/gabiynet < *gabīna*
- O. gabuk < *gabūk*
- gaddar < *ḡaddār*
- gadr/gadir < *ḡadr*
- O. Gaffar < *ḡaffār*
- gafil < *ḡāfil*
- gaflet < *ḡafla*
- O. gaib/gayib/kayıp < *ḡā´ib*
- O. galaba II/galebe II < *ḡalaba*
- galib/galip I < *ḡālib*
- O. galk < *ḡalk*
- O. galle < *ḡalla*
- gam I < *ḡamm*
- O. gamze I < *ḡamza*
- O. gana < *ḡanā*
- O. gani I < *ḡanī*
- O. ganim < *ḡānim*
- ganimet < *ḡanīma*
- O. gar II < *ḡār*
- O. garamet < *ḡarāma*
- O. garet < *ḡāra*
- garib/garip I < *ḡarīb*
- garib/garip II < *ḡarīb*
- O. garibşekl < *garib II* ve *şekl*
- O. garik < *ḡarīķ*

- O. garim I < *ġarīm*
- O. garim II < *ġarīm*
- O. garimet < **ġarīma*
- O. gark I < *ġarġ*
- O. gaṣiye/haṣiye < *ġāṣiya*
- O. gavga/BSTT kavga < *ġawġā'*
- O. gavr < *ġawr*
- O. gavvas < *ġawwāṣ*
- O. gaybet < *ġayba*
- gayret < *ġayra*
- O. gayrihi < *ġayruhū/ġayrihī*
- gazab/gazap < *ġaḏab*
- gazel II < *ġazal*
- gazi < *al-ġāzī*
- O. gilman < *ġilmān*
- O. gubar I < *ġubār*
- O. gul II < *ġull*
- gurfe < *ġurfa*
- gusl/gusül < *ġusl*
- habar/BSTT haber I < *ḥabar*
- habar/BSTT haber II < *habar/haber I*
- O. habbe I < *ḥabbe*
- O. habib < *ḥabīb*
- O. habîr < *ḥabîr*
- habis < *ḥabîṭ*
- O. habl < *ḥabl*
- habs/hapis < *ḥabs*
- hac < *ḥacc*
- hacalet < *ḥacāla*
- hacamat < *ḥicāma*
- O. hacat I < *ḥācāt*
- O. haccam < *ḥaccām*
- hacet < *ḥāca*
- O. hacib < *ḥācib*
- O. hacibeyn < *ḥācibayn*
- O. hacil I < *ḥacil*
- hadd/had I < *ḥadd*
- O. hadd/had IV < *ḥadd*
- O. hadem < *ḥadam*
- O. hades II < *ḥadas*
- hadis II < *ḥādīt*
- hadise I < *ḥādīta*
- hafakan/AD. afakan < *ḥafaḳān*
- O. hafi < *ḥaft*
- O. hafir < *ḥafîr*
- O. ḥāib/hāyib < *ḥā'ib*
- O. hail < *ḥā'il*
- hain/hayın I < *ḥā'in*
- hakaret < *ḥaḳāra*
- O. haki < *ḥākī*
- hakikat I < *ḥaḳīka*
- hakikat II/hakkat < *ḥaḳīka*
- hâkim I < *ḥākīm*
- O. hakîm III < *ḥakîm*

O. hakime < *ḥākima*

Hakk/Hak < *al-Ḥaḥḥ*

hakk/hak I < *ḥaḥḥ*

hakk/hak II < *hakk/hak I*

hakk/hak III < *hakk/hak I*

O. Hakka/hakka < *Ḥaḥḥā*

hal II < *ḥāl*

O. halâhil < *ḥalâhil*

halal/helâl II < *helâl I*

O. halâs < *ḥalâş*

O. ḥalata II/halıtı < *ḥulaḥā*

halavet < *ḥalāwa*

halef < *ḥalaf*

halel < *ḥalal*

O. halet < *ḥāla*

O. half < *ḥalf*

halhal < *ḥalḥāl*

O. hali I < *ḥālī*

halife < *ḥalīfa*

O. halifetî < *halife[t] + -î*

halis < *ḥālīş*

halk I < *ḥalk*

O. halk II < *ḥalk*

halka I < *ḥalka*

hall II/hal IV < *hall I*

halva/helva < *ḥalwā'*

halvet I < *ḥalwa*

halvet II < *ḥalvet I*

hamakat < *ḥamāḥa*

O. hamel < *ḥamal*

Hamel < *hamel*

hami < *ḥāmī*

O. hamid/hamide < *ḥamīd/ḥamīda*

hamil < *ḥāmil*

hamiyet < *ḥamīya*

haml < *ḥaml*

hamle/hamla < *ḥamla*

O. hamm/ham II < *ḥāmm*

hammal/BSTT hamal < *ḥammāl*

hammam/BSTT hamam < *ḥammām*

O. hammar < *ḥammār*

hancer/BSTT hançer < *ḥancar*

handak/kandak/BSTT hendek < *ḥandaḥ*

harabe < *ḥarāba*

harac/haraç < *ḥarāc*

O. harair/harayir < *ḥarā'ir*

harami < *ḥarāmī*

O. hare III < *ḥāra*

harekât < *ḥarakāt*

hareke < medrese Arapçası *ḥaraka*

hareme < *ḥaram*

haric/hariç < *ḥāric*

haricen < *haric + -an/-en*

O. harir < *ḥarīr*

- O. harire < *harīra*
- O. hasanet < *haṣāna*
- hasar < *hasāra*
- O. hasaret < *hasāra*
- O. hasbelmeşruh < *hasba l-maşrūh*
- O. haseb neseb < *hasab* ve *nasab*
- hased/haset < *hasad*
- O. hasen < *hasan*
- O. hasenat < *hasanāt*
- hasıl I < *hāşıl*
- AD. hasıl II < *hasıl I* veya *kaşıl*
- O. hasib u nesib/hasib nesib < *hasīb* ve *nasīb*
- O. hasid < *hāsīd*
- hasir/hasır < *haşīr*
- hasis < *hasīs*
- O. haslet < *haşla*
- hasm/hasım < *haşm*
- O. hasna/AD. hesna < *hasnā*'
- hasret I/haseret < *hasra*
- hasret II < *hasret I*
- hasret III < *hasret I*
- hass/has I < *hāşş*
- O. hass/has II < *hass/has I*
- hassa I < *hāşşa*
- O. hassiyet/hasiyet < *hāşşīya*
- O. hasud < *hasūd*
- hâşâ/hâşâ ki < *hāşâ*
- O. haşem < *haşam*
- haşerat < *haşarāt*
- haşhaş < *haşhāş*
- haşin < *haşīn*
- haşiyet < *hāşīya*
- O. haşr < *haşr*
- hata I < *haṭā*'
- O. hata II < *hata I*
- hatar < *haṭar*
- hatır I < *hāṭīr*
- hatır II < *hatır I*
- hatır III < *hatır I*
- hatib/hatip I < *haṭīb*
- O. hatîr < *haṭīr*
- hatt/hat < *haṭṭ*
- hava I < *hawā*'
- hava III < *hava I*
- O. hava V/heva < *hawā*'
- havadis I < *hawādīṭ*
- O. havaic/havayic < *hawā'ic*
- havale I < *hawāla*
- havali < *hawālī*
- O. havass/havas < *hawāşş*
- O. havatim < *hawātīm/hawātīm*
- havel < *hawal*
- O. havh < *hawh*

- O. havsala I < *ḥavşala*
- havz/BSTT havuz < *ḥawḍ*
- haya II < *ḥayā`*
- hayal I/ayhal < *ḥayāl*
- hayat I < *ḥayāt*
- O. hayevan < *ḥayawān*
- O. hayf/hayıf I < *ḥayf*
- hayf/hayıf II < *ḥayf*
- O. ḥayl < *ḥayl*
- O. hayme/AD. hayma < *ḥayma*
- hayr/BSTT hayır I < *ḥayr*
- O. hayran I < *ḥayrān*
- O. hayrat < *ḥayrāt*
- O. hayret I < *ḥayra*
- hayret II < *hayret I*
- hayvan < *ḥayawān*
- O. hayyiz-i imkanda < *fī ḥayyizi l-imkān*
- hayzeran/hazeran/hezaren/hezaran < *ḥayzurān*
- O. hazayin < *ḥazāyin*
- O. hazer < *ḥaḍar*
- O. hazım I < *ḥāzım*
- hazır I < *ḥāḍir*
- hazır II < *ḥāḍir*
- hazim < *ḥāzım*
- hazin I < *ḥazīn*
- O. hazin II < *ḥāzın*
- hazine/hazna < *ḥazīna*
- O. hazret I < *ḥaḍra*
- hazret II < *ḥaḍra*
- O. hazz/haz I < *ḥazz*
- O. hedaya < *hadāyā*
- hedef < *hadaf*
- hediye < *hadīya*
- O. helâhil
- helâk < *halāk*
- helâl/halal /BSTT helal I < *ḥalāl*
- herif I < *ḥarīf*
- AD. herif II < *herif I*
- heves/haves < *ḥavas*
- O. hey`et I < *hay`a*
- heybet < *hayba*
- heyhat < *hayhāt*
- heykel < *haykal*
- O. hınta < *ḥinṭa*
- hırs I < *ḥirş*
- O. hırz < *ḥirz*
- O. hışâl < *ḥişāl*
- hışm/hışım < *ḥişm*
- O. hıtmî/hatmi/RD. hıtmı < *ḥitmî/ḥaṭmî*
- O. ḥıṭṭa < *ḥıṭṭa*
- hıyar I < *ḥiyār*
- Hızır İlyās/Hidrellez < *Ḥıḍr İlyās*
- O. hibâle < *ḥibāla*

hibe < <i>hiba</i>	hukuk < <i>ḥuḳūḳ</i>
hicab/hicap < <i>ḥicāb</i>	O. Huld < <i>Huld</i>
O. hicran < <i>hicrān</i>	O. hulk
hiddet < <i>ḥidda</i>	humar < <i>ḥumār</i>
hidmet/hizmet < <i>ḥidma</i>	O. hur < <i>ḥūr</i>
O. hikâyat < <i>ḥikāyāt</i>	hurmet I/hörmet/hürmet < <i>ḥurma</i>
hikâyet/BSTT hikâye/ikayet < <i>ḥikāya</i>	O. hursifât < <i>ḥūr</i> ve <i>şifāt</i>
hikmet < <i>ḥikma</i>	O. husama < <i>ḥuṣamā</i>
O. hil'at/hilat < <i>ḥil'at</i>	husul < <i>ḥuṣūl</i>
hilaf < <i>ḥilāf</i>	husumet < <i>ḥuṣūma</i>
hilafet < <i>ḥilāfa</i>	O. hut < <i>ḥūt</i>
hilâl I < <i>hilāl</i>	hutbe < <i>ḥuṭba</i>
hilâl II < <i>ḥilāl</i>	huzur I < <i>ḥuzūr</i>
O. hilm < <i>ḥilm</i>	huzur III < <i>huzur I</i>
O. himar < <i>ḥimār</i>	O. hüccāb < <i>ḥuccāb</i>
himmət/himət < <i>himma</i>	O. hüccac < <i>ḥuccāc</i>
O. hırfet < <i>ḥirfa</i>	hüccet < <i>ḥucca</i>
O. hirman < <i>ḥirmān</i>	hücre/höcre I < <i>ḥucra</i>
hisab/hesab/hesap < <i>ḥisāb</i>	hücüm < <i>hucūm</i>
hiss/his < <i>ḥiss</i>	O. hükema < <i>ḥukamā'</i>
hisse < <i>ḥiṣṣa</i>	O. hükkâm < <i>ḥukkām</i>
O. hişmet < <i>ḥişma</i>	hüküm/hüküm < <i>ḥukm</i>
hitab/hitap < <i>ḥiṭāb</i>	O. hümam < <i>humām</i>
hiyanet/hıyanet < <i>ḥiyāna</i>	O. hümmum < <i>humūm</i>
O. hizebr < <i>hizabr</i>	hürri/hür < <i>ḥurr</i>
O. hizlân < <i>ḥiḏlān</i>	O. hürre < <i>hurra</i>
horasani/BSTT horasan I < <i>Horasanî</i>	O. hüsn/hüsün < <i>ḥusn</i>

O. hüve < <i>huwa</i>	O. icazet < <i>icāza</i>
O. ikd < <i>ikd</i>	icra II < <i>icrā</i>
ırak II < <i>Irak</i>	O. îd < <i>îd</i>
EO. ırz I < <i>ırđ</i>	O. iddet < <i>idda</i>
ırz II < <i>ırz I</i>	idrak < <i>idrāk</i>
ıztırab/ıztırap/ızdırıp < <i>iđirāb</i>	O. idrar II < <i>idrār</i>
i'lâm < <i>i'lām</i>	iffet < <i>ıffa</i>
O. i'raz < <i>i'rāz</i>	O. iflac < <i>ıflāc</i>
i'tibar/itibar < <i>i'tibār</i>	ifrat < <i>ıfrāt</i>
O. i'tikad I < <i>i'tikād</i>	ifraz < <i>ıfrāz</i>
i'tikad II/itikad < <i>i'tikād</i>	O. ifrit I < <i>ıfrīt</i>
i'timad/itimat < <i>i'timād</i>	ifrit II < <i>ıfrīt I</i>
i'tina/itina < <i>i'tinā</i>	iğvâ < <i>iğwā</i>
i'tirâf/itiraf < <i>i'tirāf</i>	O. ihanet I < <i>ihāna</i>
O. i'tizar/i'tidar < <i>i'tidār</i>	ihata < <i>ihāta</i>
O. i'tizaz < <i>i'tizāz</i>	O. ihfa < <i>ihfā</i>
O. i'zaz < <i>i'zāz</i>	ihsan < <i>ihsān</i>
O. iade II < <i>iade I</i>	O. ihticâc < <i>ihticāc</i>
O. ibad < <i>ibād</i>	O. ihtimam < <i>ihtimām</i>
ibadet < <i>ibāda</i>	O. ihtiram < <i>ihtirām</i>
ibaret I/BSTT ibare < <i>ibāra</i>	ihtiraz < <i>ihtirāz</i>
ibram < <i>ibrām</i>	ihtişam < <i>ihtişām</i>
ibret < <i>ibra</i>	ihtiyar I < <i>ihtiyār</i>
ibrık/ırbıl/ıbrık/ıbrık/ıbrıg/ufrug < <i>ıbrık</i>	ihtiyâr II < <i>ihtiyar I</i>
ibtal/iptal < <i>ıbtāl</i>	O. ihtiyarî I < <i>ihtiyārî</i>
icab/icap < <i>icāb</i>	O. ihvan < <i>iḥwān</i>
icabet < <i>icāba</i>	ihya < <i>iḥyā</i>

- O. ika < *ikā'*
- O. ikab < *ikāb*
- O. ikabeyn/ikabet < *ikābayn*
- ikamet I < *ikāma*
- O. ikamet II < *ikāma*
- ikbal I < *ikbāl*
- ikram < *ikrām*
- O. ikrar < *ikrār*
- O. ilâc/ilâç < *ilâc*
- İlâhî < *ilāhî*
- ilâka < *ilāka*
- O. ilka < *ilkā'*
- O. illâ/ve illâ < *illā*
- ille < *illā*
- illet I < *illa*
- O. iltikâţ < *iltikāţ*
- O. iltimas I < *iltimās*
- imam < *imām*
- O. imame I < *imāma*
- iman < *imān*
- O. imaret I < *imāra*
- imaret II < *imāra*
- imkân < *imkān*
- imtina I < *imtinā'*
- imtiyaz < *imtiyāz a*
- imza < *imzā*
- in şā'a l-lāhu/inşā'allāh < *in, şā'a* ve *Allāh*
- O. in'am/inam < *in'ām*
- O. inabet < *ināba*
- inad/inat I < *inād*
- inan I < *inān*
- O. inas < *ināţ*
- inat III < *inad/inat I*
- inayet < *ināya*
- O. inbisat < *inbisāţ*
- indellah < *inde'l-lāh*
- O. infak < *infāk*
- infial < *infi'āl*
- inhiraf < *inḥirāf*
- inkâr < *inkār*
- O. inklâb I < *inḳilāb*
- O. ins < *ins*
- insaf < *inşāf*
- insan I < *insān*
- O. insan IV < *insānu l-'ayn*
- insaniyet < *insānīya*
- O. insî < *insī*
- inşa II < *inşā'*
- intikam < *intikām*
- intizar I < *intizār*
- inziva < *inziwā'*
- iradet/BSTT irade II < *irāda*

iradetullah < *iradet* ve *Allāh*

İrem < *İram*

isbat < *işbāt*

ism/isim < *ism*

ismet < *işma*

israf < *isrāf*

O. isre haza < *ıtra hāzā*

O. isti'cāl < *isti'cāl*

O. isti'sal/istiysal < *isti'sāl*

O. istianet < *isti'āna*

O. istib'ad < *istib'ād*

O. istibāhat < *istibāha*

O. istid'a I < *istid'ā*

O. istigfar < *istiğfār*

O. istihbar < *istihbār*

O. istihfaf < *istihfāf*

O. istihrac < *istihrāc*

istihza < *istihzā*

O. istikamet I < *istikāma*

istikbal I < *istikbāl*

O. istikmal < *istikmāl*

O. istikşaf < *istikşāf*

O. istima < *istimā*

O. istimālet < *istimāla*

O. istimsak < *istimsāk*

O. istirāk < *istirāk*

istiskan < *istiskā*

O. istitbā < *istitbā*

istiva < *istiwā*

O. istiynās < *isti'nās*

O. istizhar < *istizhār*

isyan < *işyān*

işaret < *işāra*

işret < *işra*

O. iştigal < *iştigāl*

iştiyāk < *iştiyāk*

itaat < *iṭā'a*

itiraz < *i'tirāz*

O. ittulâ < *ittilâ*

ittifak I < *ittifāk*

O. ittifak II < *ittifāk*

O. ittifak III < *ittifaka* veya *bil-ittifak*

O. ittifākā < *ittifākan*

O. ittifākī < *ittifak I + -ī*

ittihad/ittihat < *ittihād*

O. ittihaz < *ittihād*

O. ittisāl < *ittişāl*

O. iyādet < *iyāda*

O. izar < *izār*

O. izdirad < *izdirād*

izhar < *izhār*

O. izz < *izz*

izzet < *izza*

O. ka II < *kā*

ka'beteyn < <i>ka'batayn</i>	kâhin < <i>kâhin</i>
O. kaat < <i>ḳā'āt</i>	kahkaha < <i>ḳahḳaha</i>
O. kaba III < <i>ḳabā'</i>	kahr/kahır < <i>ḳahr</i>
O. kabail < <i>ḳabā'il</i>	kaide < <i>ḳā'ida</i>
O. kabala I/kabale < <i>ḳabāla</i>	O. kaim/kayim < <i>ḳā'im</i>
O. kabih < <i>ḳabīḥ</i>	kâinat/kâyinat < <i>kā'ināt</i>
kabil I/kaabil < <i>ḳābil</i>	kal'a/kale I < <i>kal'a</i>
kabile < <i>kabīla</i>	kalayı/kalay I < <i>al-ḳalīy</i>
O. kabz < <i>ḳabḏ</i>	kalb II < <i>ḳalb</i>
kabza I < <i>ḳabḏa</i>	O. kalil < <i>ḳalīl</i>
kadd/kad < <i>ḳadd</i>	O. kaliye < <i>ḳaliyya</i>
kadeh/kade II/gade < <i>ḳadaḥ</i>	kallâş/ḳalâş/BSTT kalleş < <i>ḳallâş</i>
O. kadem < <i>kadam</i>	O. kalle I < <i>ḳalla</i>
kader < <i>ḳadar</i>	kamer I < <i>ḳamar</i>
kadid < <i>ḳadīd</i>	kamet I < <i>ḳāma</i>
kadīm < <i>ḳadīm</i>	kâmil I < <i>kāmil</i>
kadir I < <i>ḳādir</i>	O. kamra < <i>ḳamrā'</i>
O. kadr/kadir < <i>ḳadr</i>	kanaat < <i>ḳanā'a</i>
Kaf < <i>Ḳāf</i>	kani II < <i>ḳāni'</i>
O. kafa I < <i>ḳafā'</i>	O. kanine < <i>ḳinnīna</i>
kafa II < <i>kafa I</i>	kanun II < <i>ḳānūn</i>
O. kâfi I < <i>kāfī</i>	karabet < <i>ḳarāba</i>
O. kâfil II < <i>kāfil</i>	O. karain/karayin < <i>ḳarā'in</i>
kafile < <i>ḳāfila</i>	O. karar I < <i>karār</i>
AD. kafle < <i>ḳāfila</i>	karar II < <i>karar I</i>
kahbe/kahpe < <i>ḳaḥba</i>	karar III/garer < <i>karar I</i>
kâhi < <i>kaḥk</i>	O. kasab < <i>ḳaşab</i>

- kasd I/kasıt I < *kaşd*
 kasden/kasdâ < *kaşdan*
 kasem < *kasam*
 O. kasıd < *kaşid*
 O. kasır < *kaşir*
 kaside < *kaşida*
 kassab/kasap < *kaşşāb*
 O. kat' < *kaṭ'*
 kâtib/kâtip < *kâtib*
 katran < *kaṭrān* < *kaṭra*
 O. katre < *kaṭra*
 kattâ' < *qaṭṭā'*
 AD. kavvad/kavad/kavat II < *kaṭwād*
 kavi < *kaṭwiy*
 O. kavl < *kaṭwl*
 kavm/kavum/BSTT kavim < *kaṭwm*
 kavs < *kaṭvş*
 kavsu kuzeh/kavsükuzeh < *kaṭwsu*
 kaṭzaḥa
 O. kayd I < *kaṭyd*
 kaza I < *kaṭdā'*
 kaza II < *kaṭza I*
 O. kazaullah < *bi-kaṭdā' i llāh*
 O. kazaz < *kaṭzāz*
 O. kâzib < *kāṭḍib*
 O. kazielkuzat/kazielkudat < *kaṭḍi'a*
 l-kaṭḍāt
- kaziye/kaziyye < *kaṭḍiya*
 kazurat/(halk ağzı) kazulet < *kaṭḍūrāt*
 kebâb/kebab < *kabāb*
 O. kebîr < *kabîr*
 O. kebş < *kabş*
 O. kefâ'et/kifâ'et/kifayet < *kaṭfā'a*
 kefâret/keferet < *kaṭfāra*
 kefen/kefin < *kaṭfan*
 keffe/BSTT kefe < *kaṭffa*
 O. kehene < *kaḥana*
 O. kelâğ < *kalāğ*
 kelimat < *kalimāt*
 kelime II < *kalima*
 kemal < *kamāl'*
 kemalât < *kamālāt*
 O. kenef I < *kanaf*
 keramet < *karāma*
 kerem < *karam*
 kerim < *karīm*
 kerret/kerre/BSTT kere II < *karra*
 kesad/kesat < *kasād*
 O. kesb/keseb < *kasb*
 keşf/keşif < *kaşf*
 O. ketibe < *kaṭiba*
 kettan/ketān/BSTT keten < *kattān*
 O. kevkebe/kevkiye < *kavkaba*
 O. keyd I < *kaṭyd*

- O. keyd II < *kayd*
- keyfiyet I/keyfiyyet I < *kayfīya*
- O. kılâde < *ķilāda*
- O. kınâ < *ķinā'*
- O. kıraz < *ķirāđ*
- O. kısmet I < *ķisma*
- kısmet II < *ķisma*
- kıssa II < *ķiṣṣa*
- kıyam < *ķiyām*
- kıyâmet I < *ķiyāma*
- kıyas < *ķiyās*
- kibr/kibir < *kibr*
- kimet/BSTT kıymet < *ķīma*
- O. kir II < *ķīr*
- kubbe I < *ķubba*
- kudret/kuduret < *ķudra*
- O. kudum I/kudüm I < *ķudūm*
- O. kufl/kuful < *kufl*
- kuhl < *kuhl*
- kulhuvallah/kulhüvallah < *ķul*
huva'l-lāh
- O. kulle I < *ķulla*
- kumaş II < *ķumāṣ*
- Kur'an < *al-ķur'ān*
- kur'a < *ķur'a*
- kursa I < *ķurṣa*
- kursa II < *ķurṣa*
- kusur I < *ķuṣūr*
- O. kusur II < *ķuṣūr*
- O. kut III < *ķūt*
- O. kutb < *ķutb*
- kuvā < *ķuvvā*
- O. kuvvā < *ķuvvā*
- kuvvet I/kuvve < *ķuwwa*
- O. kuzat < *ķudāt*
- O. kübera < *kubarā*
- O. kübra < *kubrā*
- O. küduret < *kudūra*
- küfr/küfür I < *kufr*
- O. küfrān < *kufrānu bi-n-ni'ma*
- O. küfriyāt < *kufr + -iyat*
- küfv/küfüv/küf II < *kufw*
- O. küllî I < *kullī*
- külliyet < *kullīya*
- kümeyt < *kumayt*
- O. künuz < *kunūz*
- O. kürema < *kuramā*
- kürsî/kürsü I < *kursīy*
- küsûf < *kusūf*
- O. küttab/küttap < *kuttāb*
- O. lâ < *lā*
- lâbüd < *lā budd*
- O. lâcerem < *lā carama*
- lafz/lafız < *lafz*

lâhavle < <i>Lā ḥawla</i>	levh/loh < <i>lawḥ</i>
O. lahm < <i>lahm</i>	O. levz < <i>lawz</i>
lâ`ik I/lâyık < <i>lā`ik</i>	O. leyl < <i>layl</i>
laîn < <i>la`in</i>	O. lezzat < <i>lazẓāt</i>
lâkin < <i>lākin</i>	O. libas < <i>libās</i>
Lâķīs < <i>laķīs</i>	O. lisam < <i>lišām</i>
laķiyt < <i>laķit</i>	lisan I < <i>lisān</i>
O. lakve < <i>laķwa</i>	lisan II < <i>lisān</i>
lâ`I/lâl II < <i>la`I</i>	liyakat < <i>liyāka</i>
lâ–mekân < <i>lâ</i> ve <i>mekân</i>	lu`b < <i>lu`b</i>
lâm–elif	lûbet < <i>lu`ba</i>
lânet I/(halk ağzı) nalet < <i>la`na</i>	lutf/lutuf < <i>luṭf</i>
O. lâ–şerik < <i>lā</i> ve <i>şerik</i>	O. lü`lü < <i>lu`lu`</i>
latif < <i>laṭif</i>	O. ma fihâ < <i>mā, fī, hā</i>
latife < <i>laṭifa</i>	ma I < <i>mā</i>
O. lâ–ya`kil < <i>lā ya`kil</i>	ma II < <i>mā</i>
O. lâ–yenkati < <i>lā yanķati`</i>	(Argo) mabad II/mabat < <i>maba`d I</i>
O. lâyih < <i>lāyih</i>	ma`hud/mahut < <i>ma`hūd</i>
lâzım < <i>lāzim</i>	ma`a hâzâ/maahaza < <i>ma`a</i> ve <i>hâzâ</i>
lebban < <i>labbān</i>	ma`ânî/maani < <i>ma`ānī</i>
lebbeyk/lebbey < <i>labbay–ka</i>	O. maaş I/ma`âş < <i>ma`āş</i>
O. lebib < <i>labīb</i>	ma`âşir < <i>mu`āşir</i>
lehce/lehçe < <i>lahca</i>	ma`azallah/maazallah/ maazallahi
leim < <i>la`im</i>	mabud < <i>ma`būd</i>
lekas < <i>laķas</i>	macera < <i>mā`carā</i>
lemyezel < <i>lam yazal</i>	ma`den I < <i>ma`dan</i>
letafet < <i>laṭāfa</i>	mağara < <i>mağāra</i>

mağbun < *mağbūn*

mağfîret < *mağfîra*

O. mağluk < *mağlūk*

mağmum < *mağmūm*

Mağrib/Mağrip < *Mağrib*

Mağribî < *Mağrib* + *-î*

mağrur < *mağrūr*

mahabbet/BSTT muhabbet < *maḥabba*

mahal < *maḥall*

mahalle < *maḥalla*

maharet/meharet < *mahāra*

O. mahasal < *mā* ve *ḥaşal*

mahazar/mâ-hâzır < *mā* ve *ḥazara*

mahbub I < *maḥbūb*

O. mahbûbe < *maḥbūb* + *-e*

mahbus/mahpus/mapus I < *maḥbūs*

O. mahdum I < *maḥdūm*

O. mahdume < *maḥdūm I* + *-e*

mahfi < *maḥfî*

mahfil/mahfel < *maḥfil*

O. mahir < *māhir*

mahkeme < *maḥkama*

mahleb < *maḥlab*

mahlûk < *maḥlūk*

mahmur < *maḥmūr*

mahrum < *maḥrūm*

mahrutî < *maḥrūtî*

mahsul < *maḥşūl*

O. mahsus I < *maḥsūs*

mahşer/(halk ağzı) maşar < *maḥşar*

O. mahuf < *maḥūf*

mahzun < *maḥzūn*

O. mahzuz < *maḥzūz*

maişet < *ma* *īşa*

makalet/BSTT makale < *maḥāla*

makam I < *maḥām*

makam II < *makam I*

O. makhur < *maḥhūr*

makruh I/mekruh < *maḥrūḥ*

maksad/maksat < *maḥşad*

maksud < *maḥşūd*

O. ma'kūd < *ma* *'kūd*

makul < *ma* *'kūl*

O. ma'kuliyyet < *ma* *'kūl -īya*

malûm < *ma* *'lūm*

mamur/ma'mûre/mamir < *ma* *'mūr*

mâni' < *māni'*

mansıb/mansab < *manşib*

O. mansûb < *manşūb*

mansur < *manşūr*

manzara I < *manzara*

maraz I < *marad*

O. masaff/masaf/musaff/musaf < *maşaff*

maslahat I < *maşlaḥa*

maslahat II < <i>maslahat I</i>	O. mebûn < <i>ma`bûn</i>
masruf < <i>maşrûf</i>	O. mebus I < <i>mab`ûş</i>
mastaba < <i>maştaba</i>	O. mecanin < <i>macânî</i>
maşita/mişâta < <i>māşîta</i>	mecâzî < <i>macâz</i>
maşrik < <i>maşriḳ</i>	mechul/meçhul < <i>machûl</i>
maşrikî < <i>maşriḳ + -î</i>	meclis < <i>maclis</i>
maşuk I < <i>ma`şûḳ</i>	mecmu < <i>macmû`</i>
maşuka I < <i>ma`şûḳa</i>	mecrûh < <i>macrûḥ</i>
O. matalibî < <i>aşḥābu l-maṭālib</i>	meded/medet < <i>madad</i>
O. matbu I < <i>maṭbû`</i>	O. medfen < <i>madfan</i>
matem < <i>ma`tam</i>	O. medh/medih/meth < <i>madḥ</i>
matlab < <i>maṭlab</i>	O. medhuş < <i>madhûş</i>
matlub < <i>maṭlûb</i>	medrese < <i>madrassa</i>
matrak I < <i>miṭraḳ</i>	O. mefhar/mafhar < <i>maḥfar</i>
O. mazahik < <i>maḏāḥik</i>	O. mefluc < <i>maflûc</i>
mâzî < <i>māzin/al-māzî</i>	O. mefluk < <i>maflûk</i>
mazlum < <i>mazlûm</i>	mefred/mefret
mazmun < <i>mazmûn</i>	O. mefreş < <i>mafraş</i>
O. mazrub < <i>maẓrûb</i>	O. mefruş < <i>mafrûş</i>
mazul < <i>ma`zûl</i>	meftuh < <i>mefṭûḥ</i>
mazur < <i>ma`ḏûr</i>	O. meftul < <i>maftûl</i>
O. mazyaa < <i>maḏya`a</i>	mehcûr < <i>mehcûr</i>
O. me`ûf < <i>ma`ûf</i>	mehl/mehel II/meel < <i>mehl</i>
meâl < <i>ma`âl</i>	O. mehmedet < <i>maḥmada</i>
O. mebhût < <i>mebhût</i>	mehr/mihr < <i>mahr</i>
meblağ < <i>mablağ</i>	O. mekârih < <i>makârih</i>
O. mebtun < <i>mabṭûn</i>	mekkâr I/mekâr < <i>makkâr</i>

mekkâre < *mukârin*

O. mekmen < *makman*

mekr/meker/mekir < *makr*

mekruh II < *makrûh*

O. meksebe < *maksab*

mekşuf < *makşûf*

mekteb/mektep/nekteb/nektep < *maktab*

mektub/mektup < *maktûb*

O. melâ < *malâ*'

O. melah II < *malah*

melâhat < *malâha*

melâmet < *malâma*

melek I < *malak*

melhuz < *malhûz*

melik < *malik*

melike < *malik* + *-e*

melikî < *melik* + *-î*

O. mellâh/melâh < *mallâh*

melül I < *malûl*

memduh < *mamdûh*

memleket/(halk ağzı) **melmeket** <
mamlaka

O. memnu I < *mamnû*'

O. memnun I < *mamnûn*

menar < *manâr*

O. menas < *manâş*

O. menazil < *manâzil*

menfaat < *manfa'a*

O. menî' < *manî'*

menî/meni < *minan*

menkul < *manķûl*

mensî < *mansiy*

menşe < *manşa*'

O. menuţ < *manûţ*

menzil I < *manzil*

menzil II < *manzil*

mercan < *marcân*

mercûme < *marcûm*

mergub < *marġûb*

merhaba < *marĥaban bika!*

merhamet < *marĥama*

merhum/merhume < *marĥûm/marĥûma*

merî < *mar'î*

Merih < *Mirrîh*

merkad/merkat < *marķad*

merkeb I < *markab*

merkeb II/merkep < *merkeb I*

merkez < *markaz*

mertebe < *martaba*

merzî < *murġin*

mesabe < *maţâba*

mescid/mescit < *mascid*

mesel I/metel I/BSTT masal < *maţal*

O. meselâ < *maţalan*

mesele < <i>mas'ala</i>	meyl/meyil < <i>mayl</i>
mesken < <i>maskan</i>	O. meyyit < <i>mayyit</i>
O. meskûk < <i>maskūk</i>	mezar < <i>mazār</i>
meskûn < <i>maskûn</i>	mezellet < <i>mazalla</i>
O. meslûb < <i>maslûb</i>	O. mikraa < <i>miḳra'a</i>
O. meslûl < <i>maslûl</i>	mısmıl II/mismil < <i>bismil</i>
mesned I < <i>masnad</i>	Mısr/Mısır < <i>Miṣr</i>
mesrur < <i>masrūr</i>	miad/miy'ad < <i>mī'ād</i>
meş'ale < <i>maş'ala</i>	miftah < <i>miftāḥ</i>
meşahir < <i>maşāhīr</i>	mihadde < <i>miḥadda</i>
meşakkat/meşakat < <i>maşakka</i>	O. mihleb/mihlep < <i>miḥlab</i>
O. meşâta < <i>maşşāta</i>	mihnet < <i>miḥna</i>
meşgale < <i>maşgala</i>	mihrab/mihrap I < <i>miḥrāb</i>
meşkûr < <i>maşkūr</i>	mikdar/miktar < <i>miḳdār</i>
O. meşmum < <i>maşmūm</i>	milk I/mülk I < <i>miḥk</i>
meşru < <i>maşrū'</i>	milk II/mülk II < <i>miḥk</i>
O. mevani < <i>mawāni'</i>	millet < <i>milla</i>
mevc < <i>mave</i>	mimar < <i>mi'mār</i>
mevcud/mevcut < <i>mawcūd</i>	mina/mîna < <i>mīnā'</i>
mevki < <i>mawḳi'</i>	O. minhet < <i>minḥa</i>
O. mevkuf I < <i>mawḳūf</i>	minkar < <i>miḳkār</i>
O. mevlûd I < <i>mawlūd</i>	minnet < <i>minna</i>
mevrus < <i>mawrūs</i>	miras < <i>mīrāt</i>
mevsuf < <i>mawşūf</i>	misal II < <i>mişāl I</i>
mevt < <i>mawt</i>	miskal < <i>mişkāl</i>
mevz/mûz < <i>mawz</i>	misl/misil < <i>miṣl</i>
mevzun < <i>mawzūn</i>	mizac/mizaç < <i>mizāc</i>

- O. mizan I < *mīzān*
- O. muabbâ < *mu'abbā*
- muabbir < *mu'abbir*
- O. muahaza/muaheze < *mu'āḥaḍa*
- muahede < *mu'āhada*
- O. mualece < *mu'ālaca*
- O. muallak < *mu'allak*
- muallim < *mu'allim*
- muamele < *mu'āmala*
- O. muaraza < *mu'āraza*
- muattal < *mu'aṭṭal*
- O. muattar < *mu'aṭṭar*
- muavenet < *mu'āwana*
- O. muavvec < *mu'awwac*
- O. muâyene < *mu'āyana*
- muayyen < *mu'ayyan*
- O. muazzeb/muazzep < *mu'azzab*
- O. muazzez < *mu'azzez*
- O. muazzim < *mu'azzim*
- mubalağa/mübalağa I < *mubālağa*
- mubarek/mübarek < *mubārak*
- mubassır < *mubaşşır*
- mufassal/mufassalan/mufassalâ < *mufaşşal*
- muganni/muganniy < *mugannī*
- O. muğaylân/mugaylân < *ummu ğīlān*
- muğlak < *muğlak*
- muhaddere < *mühaddara*
- O. muhadese < *muḥādasa*
- O. muhaffef < *muḥaffaf*
- muhakkak/muhakak < *muhakḳak*
- muhakkar < *muḥakḳar*
- muhakkarat < *muhakkar* + *-at*
- muhâl < *muḥāl*
- muhâlât < *muhâl* + *-at*
- muhalefet < *muḥālaḥa*
- muhâlif < *muḥālif*
- muhâllel < *muḥallal*
- muharrîk < *muḥarrîk*
- muhâsib/muhâsip < *muḥāsib*
- O. muhatabe < *muḥāṭaba*
- muhâtura I < *muḥāṭara*
- muhâtura II < *muhâtura I* veya *muhâtaralu*
- muhâvere < *muḥāwara*
- O. muhâvvata < *muḥawwaṭa*
- muhâvvîf < *muḥawwîf*
- muhîbb/muhîb/muhîp < *muḥîbb*
- O. muhit II/muhit denizi < *muhît I*
- muhkem < *muḥkam*
- O. muhlis < *muḥliş*
- muhtac/muhtaç < *muḥtâc*
- muhtasar < *muḥtaşar*
- muhtelif < *muḥtalîf*

O. muhterif < <i>muhterif</i>	musahib/musahip < <i>muṣāhib</i>
muhzır < <i>muḥzır</i>	O. musavvir < <i>muṣawwir</i>
mukaddem < <i>muḳaddam</i>	mustatil < <i>müstaṭıl</i>
mukadder < <i>muḳaddar</i>	O. mutrib < <i>muṭrib</i>
mukaddime < <i>muḳaddima</i>	O. muttali < <i>muṭṭali</i> ´
O. mukarreb < <i>muḳarrab</i>	muttasıl < <i>muttaṣıl</i>
mukavves < <i>muḳavves</i>	O. muvacehe < <i>muwācaha</i>
mukavvim < <i>muḳawwim</i>	O. muvahhid < <i>muwaḥḥid</i>
O. mukayyed < <i>muḳayyad</i>	O. muvaneset < <i>mu`āneset</i>
O. mukfel < <i>muḳfal</i>	muzâfât < <i>izâfât</i>
mukim < <i>muḳîm</i>	mübâlât < <i>mubâlât</i>
O. mukni < <i>muḳni</i> ´	mübariz < <i>mubâriz</i>
mungalık < <i>munḡalıḳ</i>	mübaşeret I < <i>mubâşara</i>
munis < <i>mūnis</i>	O. mübeşşir < <i>mubaşşir</i>
munkabız < <i>munḳabiż</i>	mübhem/BSTT müphem < <i>mubham</i>
munkadd/munkaz < <i>munḳadd</i>	O. mübtelâ I < <i>mubtalâ</i>
munsif < <i>munşif</i>	mübtelâ II/müptelâ < <i>mübtelâ I</i>
muntazım/BSTT muntazam < <i>muntazım</i>	mücavir < <i>mucâwir</i>
muntazır < <i>muntazır</i>	müceddeden < <i>mucaddadan</i>
murad/murat < <i>murâd</i>	mücerred I < <i>mucarrad</i>
O. murakka < <i>muraḳḳa</i> ´	mücessem < <i>mucassam</i>
murassa < <i>muraşsa</i> ´	mücevvef < <i>mucawwaf</i>
O. musabbebe < <i>muşabbab</i>	mücîb
O. musaddi´ < <i>muşaddi</i> ´	mücmelen < <i>mucmalan</i>
musademe < <i>muşādama</i>	EO. mücerred III < <i>mücerred I</i>
musadere < <i>muşādara</i>	mücrim < <i>mucrim</i>
musaffâ < <i>muşaffâ</i>	müdarâ/mudara < <i>mudârâtun</i>

O. müdbir < <i>mudbir</i>	mülâkat < <i>mulâkat</i>
müdebbir < <i>mudabbir</i>	mülâzim < <i>mulâzim</i>
müderris < <i>mudarris</i>	mülemma < <i>mulamma</i> ´
O. müdevver < <i>mudavvar</i>	mülevven < <i>mulawwan</i>
müdrük < <i>mudrik</i>	mülhid < <i>mulhid</i>
O. müeddeb < <i>mu'addab</i>	mülk I < <i>mulk</i>
müezzin < <i>mu'adḍin</i>	mülk II < <i>mülk I</i>
O. müfârakât < <i>mufâraḳa</i>	mülzem < <i>mulzam</i>
O. müferriḥ < <i>mufarriḥ</i>	O. mümekken < <i>mumakkan</i>
O. müfesser < <i>mufassar</i>	O. mümerred < <i>mumarrad</i>
müflis < <i>muflis</i>	O. mümetti < <i>mumatti</i> ´
müfsid/müfsit < <i>muḥsid</i>	mümin < <i>mu'mîn</i>
müftehir < <i>muḥtaḥir</i>	mümkün/ BSTT mümkün < <i>mumkin</i>
müfti/müftü < <i>muftin</i>	mümkinat < <i>mumkinât</i>
mühendis < <i>muḥandis</i>	münacat < <i>munâcât</i>
müheyya < <i>muḥayyâ</i> ´	münadi < <i>munâdin</i>
O. mühezzeb < <i>muḥaḥhab</i>	O. münakkaş < <i>munakkaş</i>
mühimm/mühim < <i>muḥimm</i>	münasib/münaseb/BSTT münasip < <i>munâsib</i>
mühlet < <i>muḥla</i>	münazara < <i>munâzara</i>
mühlik < <i>muḥlik</i>	müneccim < <i>munaccim</i>
mühmel < <i>muḥmal</i>	O. münfasıl < <i>munfaşıl</i>
mükafat < <i>mukâfât</i>	münharif < <i>munḥarif</i>
mükâleme < <i>mukâlama</i>	O. münim < <i>mun'im</i>
O. mükâri < <i>mukârin</i>	münkad/münkat < <i>munḳâd</i>
mükedder < <i>mukaddar</i>	münkir < <i>munkir</i>
O. mükellel < <i>mukallal</i>	münşerih < <i>munşariḥ</i>
mükerrem < <i>mukarram</i>	

müntefi < <i>muntafi</i> ´	müstakbel < <i>mustakbal</i>
münteha < <i>muntahan</i>	müstakîm I < <i>mustakîm</i>
münteşir < <i>muntaşir</i>	O. müstehaza < <i>mustahāza</i>
münzevi < <i>munzawī</i>	müsterih < <i>mustarīh</i>
O. münzir < <i>munḏir</i>	O. müsteslim < <i>mustaslim</i>
mürebî < <i>murabbîn</i>	müstesna II < <i>müstesna I</i>
O. müretteb < <i>murattab</i>	O. müstetâl < <i>mustaṭâl</i>
O. mürevvak < <i>murawwak</i>	O. müstevcib < <i>mustawcib</i>
O. mürid/BSTT mürit < <i>murīd</i>	O. müstevfi < <i>mustawfī</i>
mürsel < <i>mursal</i>	O. müşafehe < <i>muşāfaha</i>
O. mürtefi < <i>murtafi</i> ´	müşâhede I < <i>muşāhada</i>
mürüvvet I < <i>murū´a/murūwa</i>	(Halk Ağzı) müşâhede II < <i>müşahede I</i>
müsaade < <i>musā´ada</i>	O. müşâhere < <i>muşāhara</i>
müsafir I < <i>musāfir</i>	müşevveş < <i>muşawwaş</i>
müsaid/müsait < <i>musā´id</i>	O. müşeyyed < <i>muşayyad</i>
müsavat < <i>musāwāt</i>	müşfik < <i>muşfik</i>
müsekkîn < <i>musakkîn</i>	O. müşir < <i>muşir</i>
O. müselleme < <i>musallam</i>	müşkil/BSTT müşkül II < <i>müşkil/müşkül I</i>
O. müselsele < <i>musalsal</i>	müşkil/BSTT müşkül I < <i>muşkil</i>
O. müsemmen < <i>musamman</i>	müşkilât/müşkülât < <i>müşkil/müşkül II</i>
O. müsevden < <i>musawdan</i>	O. müştâğıl < <i>muştağıl</i>
O. müslet-i fir´avn < <i>misellet</i>	O. müşteha < <i>muştahan</i>
müsrif < <i>musrif</i>	müşteri I < <i>muştarin</i>
O. müstâğıs < <i>mustağıtı</i>	müşteri II < <i>Muştarin</i>
O. müstâğırık < <i>mustağırık</i>	O. müteabbid < <i>muta´abbid</i>
O. müstaid/müstaid < <i>musta´idd</i>	müteallik < <i>muta´allık</i>
O. müstakarr/müstakar < <i>mustakarr</i>	O. müteayyin < <i>muta´ayyin</i>

- O. müteberrek < *mutabarrak*
- O. mütecennib < *mutacannib*
- müteekkid < *muta`akkid*
- müteellim < *muta`allim*
- mütefekkir < *mutafakkir*
- mütefennin < *mutafannin*
- O. mütekaddim < *mutaḳaddim*
- O. mütekâsir < *mutakâfir*
- O. mütelevven < *mutalawwan*
- O. mütemekkin < *mutamakkin*
- mütenasib < *mutanâsib*
- O. mütenebbih < *mutanabbih*
- O. müteneffis < *mutanaffis*
- O. mütenekkiren/mütenekkir suret ile < *mutanakkiran*
- mütereddid < *mutaraddid*
- mütevali < *mutawâlin*
- O. mütevattın < *mutawaṭṭin*
- O. müteyyem < *mutayyam*
- O. mütezaif < *mutazâ`if*
- O. mütlif < *mutlif*
- müttefik < *muttafiḳ*
- O. müttehid < *muttaḥid*
- O. müttesi < *muttasi`*
- O. müvekkel < *muwakkal*
- müverred/mürevved < *muwarrad*
- O. müzavvak < *muzawwaḳ*
- müzehheb/müzehhep < *mudahhab*
- O. müzeyyin < *muzayyin*
- O. naam < *na`am*
- nabz/nabezid < *nabz*
- nafaka < *nafaḳa*
- nafi < *nâfi`*
- nafid I < *nâfid*
- nafid II < *nâfid*
- O. nagamat < *naḡamât*
- nahhas < *naḥḥâs*
- nahif < *naḥîf*
- nahiyet/nahiyyet/BSTT nahiye < *naḥiya*
- nahv/nahiv < *naḥv*
- nakd/nakit < *naḳd*
- nakıs < *nâḳıṣ*
- nakkare < *nuḳayra*
- nakkaş/nakaş < *naḳḳâş*
- nakkib < *naḳîb*
- nakl I/nakil < *naḳl*
- nakl II/nakal/nakıl II/nakul < *naḳl*
- O. naks < *naḳş*
- nasib/nasîb/nasip < *naşîb*
- nasihat/nasîhat < *naşîḥat*
- nat II < *naṭ`*
- nazar < *naẓar*
- nazif < *naẓîf*
- nebat/nebât-ı Mıṣrî < *nabât*

nebbaş < <i>nabbāş</i>	nev/nevi < <i>naw' / nau'</i>
nebi I/navi I < <i>nabī/an-nabī</i>	nevadirden < <i>nāwādir</i>
necabet < <i>nacāba</i>	nevahi < <i>nawāhin</i>
necâr < <i>nacār</i>	nevale < <i>nawāla</i>
necat < <i>nacūt</i>	nevbet/nebet/löbet/löbet/nüvbet/ BSTT nöbet < <i>nawba/nauba</i>
O. neccam < <i>naccām</i>	nevha < <i>nafha</i>
nedamet < <i>nadūma</i>	nez' /nezi' < <i>naz'</i>
O. nedavet < <i>nadāwa</i>	nezahet < <i>nazāha</i>
nedim I < <i>nadīm</i>	nısf < <i>nısf</i>
nefer < <i>nafar</i>	nikab/nikap < <i>niķāb</i>
nefes I < <i>nafas</i>	nikâh < <i>nikāh</i>
nefes II < <i>nefes I</i>	nimet < <i>ni'mat</i>
O. nefir < <i>nafīr</i>	nisvan < <i>niswān</i>
nefis III < <i>nafīs</i>	niyet/niyyet < <i>nīya</i>
nefret < <i>nafra</i>	niza/nizah < <i>nizā'</i>
nefs/nefis I < <i>nafs</i>	nukl/nukul < <i>nuķl</i>
O. nehb < <i>nahb</i>	nukuş < <i>nuķūş</i>
nekbet/negbet < <i>nakba</i>	nur < <i>nūr</i>
nekebat < <i>nakabūt</i>	nurani < <i>nūrānī</i>
nemle < <i>namla</i>	nutk I < <i>nuķ</i>
nesak < <i>nasak</i>	O. nu'umet < <i>nu'ūma</i>
nesanis < <i>nasānis</i>	Osmân/(halk ağzı) Otmân < <i>'Utmān</i>
neseb < <i>nasab</i>	ömür I < <i>umr</i>
nesnas < <i>nasnās</i>	AD. örf < <i>urf</i>
netice I/netice < <i>natīca</i>	özr/özür < <i>'uğr</i>
O. netuc < <i>natūc</i>	AD. pahal/pahıl/pahil/bahil < <i>baħıl</i>
neûzübillah < <i>na'ūdu bi-llāhi</i>	

rabbülâlem < *rabbu l- 'âlem*

rad < *ra 'd*

rağbet < *rağba*

râğıb < *rāğıb*

O. rah II < *rāh*

rahat < *rāha*

rahib/rahip < *rāhib*

O. rāhile < *rāhila*

rahîm < *rahîm*

rahmet I < *rahma*

rakayik < *raķā`ik*

rakkas < *raķķāş*

raks < *raķş*

ramazan I/remezan < *ramazān*

rânâ < *ra 'nā*

ratbu l-lisan < *raţbu l-lisān*

O. râtib < *rātib*

O. râviy < *rāwin*

O. ravza < *ravđa*

râzı < *rāzı*

râzık < *rāzık*

rebab/rebap < *rabāb*

recm/recim < *racm*

O. recmen < *racman*

O. ref' < *raf'*

(Halk Ağzı) refahiyyet < *refah + -iyyet*

refi' < *raft'*

refref < *rafraf*

O. rehavi < *rahā'ı*

reis/reyiz < *ra`ıs*

rekat < *rak'a*

remil/remil < *raml*

remmal < *rammāl*

remz < *ramz*

resul < *rasūl*

O. reşaş < *raşşāş*

O. reşk < *raşk*

revnak < *rawnaķ*

O. reyâhîn < *rayāhîn*

reyhan/reyhalaya < *rayhān*

O. rıfk < *rifķ*

rıza < *riżā*

rızık < *riżık*

riayet I < *ri'āya*

ribat < *ribāţ*

ricâl < *ricāl*

ricat < *ric'a*

rihlet < *rihle*

rikâb < *rikāb*

rikkat < *riķķa'*

rivayet < *riwāya*

O. riyâh < *riyāh*

O. riyaset < *riyāsa*

rub II < *rub'*

ruhban < <i>ruhbān</i>	sumat < <i>sumāt</i>
O. ruka I < <i>rukʿa</i>	surat II < <i>šūret</i>
O. rutabî < <i>ruṭab</i>	şahna/şahne < <i>şihna</i>
O. ruud < <i>ruʿūd</i>	şarap/şarab/şerab < <i>şarāb</i>
O. rümûz < <i>rumūz</i>	şecere < <i>şacara</i>
saba < <i>şabā</i>	şekil/şekl < <i>şakl</i>
sabah < <i>şabāḥ</i>	şemme < <i>şamma</i>
sabun < <i>şābūn</i>	şerbet < <i>şarba</i>
sadaka < <i>şadaḳa</i>	şeref < <i>şaraf</i>
safâ/sefâ < <i>şafā</i>	şerha < <i>şarḥa</i>
safra I < <i>şafrā</i>	şeyh u şab < <i>şeyḥ + şāb</i>
sah < <i>şah</i>	şikayet < <i>şikaya</i>
satır II < <i>saṭr</i>	şirket < <i>şirka</i>
sefer < <i>sefer</i>	şöhret < <i>şuhra</i>
selâm < <i>selam</i>	şûle < <i>şuʿla</i>
semâ I/semâʿ/semah < <i>semāʿ</i>	şüphe/şübhe/şüpfе < <i>şubhe</i>
sevdâ II < <i>sevdā I</i>	takaza < <i>taḳāza</i>
sıla < <i>şila</i>	tehdit/tehdid < <i>tehdīd</i>
sihr/sihir/sıhır < <i>siḥr</i>	tekke < <i>tekiyye</i>
silsile/sinsile < <i>silsile</i>	temiz < <i>temyīz</i>
simât I < <i>simāt</i>	tereddüt < <i>tereddud</i>
simât II < <i>simāt</i>	tertıp I < <i>tertīb</i>
sof/suf < <i>şūf</i>	tesellâ/teselli < <i>tesellī</i>
sokak/zokak < <i>zuḳāḳ</i>	tılsım/tılısım < <i>tılısm</i>
sual/süal < <i>suʿāl</i>	tüffahiyye < <i>tuffāhiyye</i>
subh-ı sadık < <i>şubḥ-ı şādıḳ</i>	ʿulûfe < <i>ʿulūfe</i>
sud < <i>şūd</i>	uryan/üryan < <i>ʿuryân</i>

vasiyet < *vaşiyyet*

vatan < *vaṭan*

vâveylâ/vâveylî < *vâveylâ*

vehim < *vehm*

velime < *velîme*

velvele < *velvele*

vücut < *vücûd*

yemin < *yamîn*

zad/zat < *zâd*

zafer < *zâfer*

zar I/ızar/izar < *izâr*

zarar < *zârar*

zemzem < *zemzem*

Deyimler

O. ba'de harab-il-Basra < *ba'da ḥarâbi l-Başra*

O. ba'de l-lütayyâ ve'llati < *ba'da l-lutayyâ wa-llatî*

Birinci Kelimesi Farsçadan Alınmış Olanlar

O. hurizar < **ḥūrî* ve *izâr*

O. hurimanzar < *ḥūrî* ve *manzar*

Varyantlı Kelimeler

O. îş < *ayş*

mahafe < *muhaffe*

EO. mezgît I < *mescid*

Belki Arapça Kökenli Olanlar

O. çeledi I < M. Erdal 1982 s. 409–415'e ve başkalarına göre *çalab + -î*

mefrağ < *mufrağ*

Farsça Terkipler Kurulu Olanlar

O. kamergabgab < *kamer I* ve *gabgab*

Kısaltmayla Oluşanlar

EO. bismil /mısmıl /musmul < *bismillah /mismillâ*

hasil III/hasılı < *velhasil*

İkilemeler

hayır bayır < *ḥâ'ir* ve mühmel

kara kura/karakura I < *kara II*

15./16. yüzyıl

O. habbaz < *ḥabbâz*

Varyantlı Kelimeler

EO. dehul < *davul*

16. yüzyıl

a'ma/âmâ < *a'mâ*

O. a'ni-bih < *a'nî bih*

a'sar/âsar < *a'sâr*

O. a'vân < *a'wân*

EO. abdal II < *abdâl*

O. abdülbatn < *'abd* ve *baṭn*

AD. ablak IV < *ablak I*

abus I/abuş < *'abûs*

O. acemî < *'acamî*

acemi/acamı/acami < *'acamî*

- O. acîbüledâ < 'acîbu-l-'adâ
 O. acve < 'acwa
 acz/aciz < 'acz
 adab/adap < *ādāb*
 O. âdad < *a dād*
 adalet < 'adāla
 O. ades < 'adas
 O. âfât < *āfāt*
 O. ağbiyâ < *ağbiyā*
 O. ahab < *aḥabb*
 ahali/ehali I < *ahālī*
 O. ahali/ehali II < *ahālī*
 ahar II/aher < *āḥar*
 O. ahillâ < *aḥillā*
 O. ahissa < *aḥissā*
 O. ahsen < *aḥsan*
 ahz/ahiz < *aḥḏ*
 O. aide < 'ā'ida
 O. akab < 'akîb
 EO. akaid/akayid < 'akā'id
 EO. akavil < *aḳāwīl*
 O. akdem < *aḳdam*
 EO. akîbetül'emr < 'akîbatu l-amr
 EO. akîb < 'akab
 O. aklâm < *aḳlām*
 akli < 'akl + -î
 EO. akmişe < *aḳmīşa*
- akran < *aḳrān*
 akreb I/akrep < 'aḳrab
 EO. aksa < *aḳşā*
 aksam < *aḳsām*
 O. aksar < *aḳşar*
 AD. akur < 'aḳūr
 O. akval < *aḳwāl*
 O. alâküllihal < 'alā kulli ḥālin
 O. alâyık < 'alā'îḳ
 O. alelittifak < 'ala l-ittifāḳ
 O. alettafsil < 'ala t-tafşīl
 O. alettevali < 'ala t-tawālī
 Alevi II < 'Alawī
 O. alîk < 'alîḳ
 alil < 'alīl
 O. amair/amayir < 'amā'ir
 amel II < 'amal
 O. amelen bilvücud < 'amalan + bilvücūd
 O. âmil I < 'āmil
 amma/ama < *ammā*
 amme < 'amma
 O. ammeten < 'āmmatan
 an'ane I < 'an'ana
 O. andelib < 'andalīb
 O. anenfeanen < *ānan fa-ānan*
 O. ankebut < 'ankabūt
 anzarut/enzerut < 'anzarūt

- âr < 'ār
 O. ar'ar < 'ar'ar
 arak II < 'arāk
 Arasat < 'Arašāt
 arazi < arāḏī
 arefe/arife < yawm 'arafa
 arif < 'ārīf
 O. arşi < 'arşī
 O. arusiye < 'arūs ve -iye
 O. arz I < arḏ
 O. asagir < aşāḡīr
 O. asaleten < aşālatan
 O. asdıka < aşdıkā
 O. asel < 'asal
 O. asesiye < ases I
 O. asesiye < ases I + -iye
 O. ashiya < aşḡiyā
 asli ve asliye < aşlī ve aşlīye
 asr/asır II < 'aşr
 aşiret < 'aşīra
 O. aşşab < 'aşşāb
 O. atabe/atebe < 'ataba
 âtl I < 'āḡīl
 O. âtır < 'āḡīr
 O. atîk I < 'atīk
 O. atiyüzzikr < ati, -y- ve zikr
 avaid/avayid < 'awā'id
 O. avakıb < 'awāḡıb
 avam < 'awāmm
 O. avarız < 'āriža
 O. âyat < āyāt
 O. Aynıbahr < ayn II ve bahr I
 O. azimet I < 'azīma
 O. ba'd/ba'de < ba'd/ba'da
 O. baḡdadî < Baḡdadī
 O. bâh < bāh
 bahar II < bahār
 bahr II < baḡr
 bahs/bahis II < bahs/bahis I
 O. bais < bā'ıt
 O. baka/beka < baḡā'
 O. bakaya/bekaya < baḡāyā
 O. bakıyetüssüyuf < baḡīyatu s-suyūf
 bakkal < baḡḡāl
 O. barekallah < bāraka llāhu
 O. barid < bārid
 bariz < bāriz
 O. basal II < başal
 O. basar < başar
 O. basit IV < başt
 O. batalet I < baḡāla
 O. batn/batın < baḡn
 O. battih < baḡḡīḡ
 O. bazil < bāḡīl

- bedel I < *badal*
- beden II < *beden I*
- O. bedihe < *badīha*
- bedr/bedir < *badr*
- O. behcet < *bahca*
- O. behic < *bahīc*
- O. bel' < *bal'*
- O. belâdet < *balâda*
- O. beledî < *baladî*
- O. beliye < *balīya*
- AD. bellût < *ballût*
- O. benan < *banān*
- O. beraya < *barāyā*
- Berberî < *Barbarî*
- O. berraş < *barrāş*
- O. berriye < *barrīya*
- AD. bersim < *Bîrsim*
- O. berş < *barş*
- O. besatin < *basâtîn*
- O. besbase < *basbāsa*
- beşeriyet < *başarīya*
- O. bevadi < *bawādî*
- O. bevâ'is < *bawā'it*
- O. bevasir < *bawāsîr*
- O. bevatn < *bawāţin*
- beyaz I < *bayāđ*
- O. beynelakran < *bayna l-aqrān*
- O. beynennas < *bayna n-nās*
- O. beynessalâteyn < *bayna ş-şalâtayn*
- O. beyt I < *bayt*
- O. Beytullah
- beyyine < *bayyina*
- (Argo) beyza < *bayđā*
- O. bıka < *biķā'*
- O. bıttih < *biţţih*
- O. biddefaat < *bi-/d/ + dafa'āt*
- O. bihaseb < *bi-ħasab*
- O. biinayetillāhi < *bi-'ināyati llāhi*
- O. bilâmani < *bilā-ve māni'*
- O. bilâniyye < *bilā-ve niyya*
- O. bilâözr < *bilā-ve 'uğr*
- O. bilâsahib < *bilā-ve şāhib*
- O. bilataab < *bilā-ve ta'ab*
- O. bilâtehir < *bilā-ve ta'hîr*
- O. bilaterahi < *bilā-ve terāhî*
- O. bilâzaruretin < *bilā-ve đarūra*
- O. bilbedahe < *bi-l-badāhati*
- bilcümle < *bi-l-cumlati*
- binaen < *binā'an ('alā ...)*
- O. binaenalâzalik < *binā'an, 'alā, ve đālîka*
- O. bitariki < *bi-ţarîki*
- O. bittemam < *tamām, bi-ve /t/*
- O. bizzarure < *bi-đ-đarūra*

Burak < *al-Burāk*

O. bülega < *bulaġā'*

O. büyut < *buyūt*

calis < *cālis*

O. canibeyn < *canib* + *-eyn*

O. cari I < *cārī*

O. cebabire < *cabābira*

O. cebel < *cabal*

O. cebr III < *cabr*

O. cedel < *cadal*

cehalet < *cahāla*

O. celâdet < *calāda*

celâl I < *calāl*

celb/celp < *calb*

O. celbe < *calba*

O. celilürrütbe < *celīl*, harfitarif ve *rütbe*

O. celis < *calīs*

O. cellâyi < *calā*

celse < *calsa*

cem'an < *cem* + *-an*

O. cemian < *camī'an*

O. cenab/cenap < *canāb*

O. ceraim/cerayim < *carā'im*

O. ceri < *carī*

O. cerib < *carīb*

O. cerim < *carm*

O. ceriyüllisan < *carī'*, *l* ve *lisān*

cerrar II < **carrār*

O. cevad < *cawād*

O. cevaiz < *cawā'iz*

O. cevali < *cawāla*

O. cevamis < *cawāmīs*

O. cevari < *cawārin*

cevaz < *cawāz*

O. cevşen < *cawşan*

O. cevvar < */cwr/*

O. cezebat < *caḡba*

O. cezil < *cazīl*

O. cibal < *cibāl*

O. cibalî < *cibal* + *-ī*

O. cidal < *cidāl*

O. cihat < *cihāt*

O. cihet II < *ciha*

cild/cilt I < *cīld*

O. cilt < *cīlf*

cism/cisim < *cism*

O. cizye < *cizya*

O. cübn/cübün < *cubn*

O. cüdam < *cüzam*

O. cüll/cül I < *cull*

O. cülûsiye < *cülûs* + *-iye*

cümle II < *cumla*

cümleten < *cumlatan*

O. cündî/cindî < *cundī*

O. cüsur < *cusūr*

cüz'î < *cuz'î*

çul < *cull*

dahil I < *dāhil*

O. dakik II < *daḳīḳ*

O. dakkakiye < *daḳḳāḳ + -īye*

O. dall/dal I < *dāll*

darb II/darp II/zarb/zarp < *darb I*

O. darüddeve < *dār*, harfitarif ve *dawla*

O. darülhadis < *dār*, harfitarif ve *ḥadīṯ*

O. darülharb < *dār*, harfitarif ve *ḥarb*

O. darül'islâm < *dār*, harfitarif ve *İslām*

O. Darüssaade < *dār*, harfitarif ve *sa'āda*

O. darüşşifa' < *dār*, harfitarif ve *şifā*

davudî' < K. Uz 1954 s. 18'e göre *davud + -î*

AD. debbe/tepbe/tepme II < *dabba*

O. decac < *dacāc*

O. def'aten < *daf'atan/duf'atan*

O. dellale < *dallāla*

Delv < *dalw*

O. devab < *dawābb*

O. devha < *dawḥa*

devlet II < *dawla*

(Argo) devlet III < *devlet I*

O. devre III < belki **devre/devri I*

O. deycur < *daycūr*

AD. dımışkı II < *Dimišk + -î*

O. Dımışkî < *Dimišk + -î*

O. dibagat/debagat < *dibāga*

O. dıbs < *dıbs*

O. diraset < *dirāsa*

O. disar < *diṯār*

O. dud II/dude < *dūd/dūda*

O. duhan < *duḥān*

dükkân/tükkân < *dukkān*

O. düsturül'amel

O. ebkar < *abkār*

Ebülhevl < *Abu l-hawl*

O. ebvab < *abwāb*

ecdad/ecdat < *acdād*

O. echel < *achal*

ecr/ecir < *acr*

O. edvar < *adwār*

O. ef'al I < *af'āl*

O. eflâk < *aflāk*

O. ehval < *ahwāl*

O. ekl/ekil < *akl*

O. Ekrad < *Akrād*

O. ekul < *akūl*

O. ekvan < *akwān*

O. elfaz < *alfāz*

O. elyak < *alyaḳ*

O. emtia < *amti'a*

- O. emval < *amwāl*
- O. encüm < *ancum*
- O. eramil < *arāmil*
- O. Eramine < *Arāmina*
- O. erbain < *arba 'in*
- O. esami/esame < *asāmī*
- O. esma I < *asmā'*
- esrar II < *esrar I*
- O. eş'ar < *aş'ār*
- O. eşirra < *aşirrā'*
- eşkiya < *aşkiyā'*
- O. eşribe < *aşribe*
- O. Etrak < *Atrāk*
- O. evail/evayil < *awā'il*
- O. evamir < *awāmir*
- O. evan < *awān*
- O. evasit < *awāşit*
- O. evfak < *awfāk*
- evlād/evlāt < *awlād*
- evsaf < *awşāf*
- O. evsat < *awsat*
- eyalet < *iyāla*
- O. eyman < *aymān*
- O. eytam < *aytām*
- eza I < *ađā*
- AD. fak < *fahh*
- O. faka < *fāka*
- fakir < *fakīr*
- farzan/faraza < *farđan*
- fasihüllisan < *faşih*, harfitarif ve *lisān*
- Fatiha < *Fātiha*
- O. fazahatmeal < *fazāha* ve *ma'al*
- fazalat/fazelāt < *fazalāt*
- O. feddan < *faddān*
- O. fela akal < *fa-lā aqall*
- O. felâ cerem < *fa-lā carama*
- O. fem < *fam*
- O. fesadat/fesedat < *fasādāt*
- fetret < *fatra*
- O. fevakih < *fawākih*
- O. fevkaniye < *fevkanî + -iye*
- fezā < *fađā'*
- O. fi zamanina < *fī* ve *zamāninā*
- O. filhakika < *fī l-ħakīka*
- O. filmesel < *fī* + harfitarif + *maṭal*
- O. fimabad < *fī, mā, ba'da*
- O. finnart/finnar < *fī* ve harfitarif + *nār*
- O. firaş < *firāş*
- fitil I/fetil II < *fatīl*
- fodula/fodla < *fuđūla*
- O. fukara/fıkara I < *fuḳarū*
- O. fülk < *fulk*
- O. fūnun < *funūn*
- O. fürce < *furca*

- O. füşarat < *fuşārāt
- O. gabn/gabin < ğabn
- O. gaddare I/gaddariye/gaddari < ğaddāra
- O. galiz < ğalīz
- O. gallât < ğallāt
- O. gallevat < galle + -at
- O. ganem < ğanam
- O. Garbiye < Ğarbīya
- O. gassale < ğassāla
- O. gaşim < ğaşīm
- O. Gayb < Ğayb
- O. gayur < ğayūr
- O. gıbbe zalik < ğibba dālīka
- O. gına < ğınā/ğanā'
- O. gırare/garare < ğirāra
- O. ğilal < ğilāl
- O. gilmaniye < ğilmān + -iye
- O. gulât < ğulāt
- O. guluv < ğulūw
- O. habbülhan < habbu l-hān
- O. habere/habara < habara
- hacer < hacar
- O. hadaik/hadayık < hadā'ik
- hademe < hadama
- O. hades I < hadağ
- hadise II < hadise I
- O. haffaf < haffāf
- halâ II/BSTT helâ < halā'
- O. halat II < hālāt
- halen < hālan
- O. Halikulberaya < hālīku l-barāyā
- hall I/hal III < hall
- halt < halı
- O. hamim < hamīm
- O. hamis < hamīs
- O. hamr < hamr
- O. hanazir < hanāzīr
- AD. harar/haral/harer/herer/horor < ğirār
- O. harbî < harbī
- O. Haremeyn < Ğaramayn
- AD. harnup/harnıp/harnub/harup < ğurnūb
- O. harr/har < ğarr
- (Halk Ağzı) has II < has I
- hasad/hasat < ğişād
- O. hasene < hasana
- O. hasiy < ğaşīy
- O. hassa tabib < hass/has II ve tabib
- hatime < hātīma
- hatta < hattā
- O. hattar < hattār
- O. havadis III < havadis II

havale II < *havale I*

O. hayder < *ḥaydar*

O. haysiyet II < *ḥayfīya*

hayvanat < *ḥayawānāt*

hayvaniyet < *ḥaya"ūnīya*

O. hayyal < *ḥayyāl*

O. hazakat < *ḥazākāt*

hazm/hazım < *ḥaḏm*

heğbe/heybe < *ḥağḫba*

hendese < *handasa*

hınna/BSTT kına < *ḥinnā'*

O. hınzir < *ḥinzīr*

(Argo) hıyar II < *hıyar I*

O. hitabet I < *ḥiṭāba*

Horasan < *ḥorāsān*

Horasanî < *Horasan + -î*

hububat < *ḥubūb + -āt*

O. huddam < *ḥuddām*

hulus < *ḥulūş*

O. hurmet II < *ḥurma*

O. hutaba < *ḥuṭabā'*

O. huzur II < *huzur I*

O. Irakayn < *al-'Irākān*

ıskat < *ışkaṭ*

O. ıstilahat < *ıştılāḫāt*

O. itr < *'iṭr*

ıztırar < *ıdṭırār*

O. iba < *ibā'*

ibaret II < *'ibārat 'an*

ibtida/iptida I < *ibtidā'*

icad/icat < *īcād*

O. icazat < *icazet*

O. iccas < *iccāş*

O. icra I < *icrā'*

O. idad < *'idād*

iddia < *iddi 'ā'*

O. ifade I < *ifāda*

O. iğtirar < *iğtirār*

O. iham < *ihām*

ihanet II < *iḥānet*

O. ihda < *ihdā'*

ihmal < *ihmāl*

ihrac/ihraç < *iḥrāc*

O. ihracat < *ihrac + -āt*

ihram < *iḥrām*

ihtikâr < *iḥtikār*

ihtilâl < *iḥtilāl*

ihtilât < *iḥtilāṭ*

ihtimal I < *iḥtimāl*

O. ihtisab < *iḥtisāb*

O. ihtiyarat < *ihtiyar I + -āt*

O. ikfar < *ikfār*

O. ikrah < *ikrāh*

O. iksar < *iktār*

- iktifa < *iktifā*'
- O. iktiḥal < *iktiḥāl*
- O. iktisab < *iktisāb*
- O. i'lâ < *i'lā*'
- O. ile l-ân/ilel-ân < *ilâ/ile* ve *ân*
- iltizam < *iltizām*
- O. imtinan < *imtinān*
- O. inhizam < *inhizām*
- inkıraz < *inkırād*
- inkıta < *inkıṭā*'
- O. inkisar I < *inkisār*
- O. intihab I < *intiḥāb*
- intişar < *intişār*
- O. irdeb/erdeb < *irdabb*
- O. irsaliye < *irsāl* + *-iye*
- ishal < *ishāl*
- O. İskenderānī
- O. isnad/isnat < *isnād*
- O. istidrāk < *istidrāk*
- istifrag < *istifrāğ*
- O. istigna < *istiğnā*'
- istihdam < *istiḥdām*
- istihkak < *istiḥkāk*
- istihzar < *istiḥzār*
- istiklal < *istiklāl*
- istikraz < *istikrāz*
- istilâ < *istilā*
- istiska < *istiskā*'
- O. iştira < *iştirā*'
- iştirak < *iştirāk*
- O. îza < *îzā*
- O. izdiyad < *izdiyād*
- Kâ'be/Kâbe < *Ka'ba*
- O. ḳabîḥü l-manzar < *ḳabîḥ* ve *manzar*
- Kahire < *Mısr al-Ḳāhira*
- O. kaht < *ḳaḥṭ*
- O. kaimmakam/kaymakam I < *ḳā'im-maḳām*
- O. kalilü l-ittihad < *kalil* ve *ittihād*
- O. kallâb < *ḳallāb*
- kamer II < *kamer I*
- kamet II/kamat I < *kamet I*
- O. kanadil < *ḳanādīl*
- karra/kara II < *ḳārra*
- Kartaca/Kartacına < *Ḳarṭacanna*
- O. karte < *ḳarṭa*
- O. karye < *ḳarya*
- Kasim/Kasım < *Ḳāsım*
- O. kâşif < *kāşif*
- O. kat'an < *ḳaṭ'an*
- katl/katil II < *ḳatl*
- O. kayid < *ḳā'id*
- O. kaza III < *kaza I*
- kaza IV < *ḳadā*'

O. ke'enne < *ka'anna*

kefere < *kafara*

kefil < *kafîl*

kelb/kelp < *kalb*

O. kemâ hüve hakkuhû < *ka-mâ huwa*
haqquhû

O. kemâ yenbagî < *ka-mâ yanbagî*

AD. keme II < *kam'a*

kemmiyet/kemiyet < *kammîya*

kerih < *karîh*

O. kesir < *kaşîr*

O. kesvet/kisvet I < *kaswa/kiswa*

O. ketm < *katm*

O. kevr < *kawr*

kevser < *kevşer*

keyf II < *keyf I*

keyfiyet II/keyfiyyet II < *keyfiyet I*

O. kılâ < *kîlâ'*

O. kibrî I < *kibrî*

O. kiraren < *kirâren*

kitab/kitap < *kitâb*

Kudüs/Kuds II < *al-Ḳuds*

O. kurâ < *ḳurâ*

kurs I < *ḳurş*

O. küffar < *küffâr*

kükürt/kükürd < *kibrî*

O. küllî II < *küllî I*

O. küreyş/küreyşî < *ḳurayş*

O. küvare/küvvare < *kuwâra*

O. lâ-be's < *lâ ba's*

Lahsa < *al-Aḥsâ'/al-Ḥasâ'*

lâ-siyyemâ < *lâ siyyamâ*

O. lâzimül-himaye < *lâzim + ül + himaye*

O. lâzimül-intibah < *lâzim + ül + intibah*

O. lâzimül-irsal < *lâzim + ül + irsâl*

O. leffaf < *laḳḳâf*

levazim < *lawâzim*

O. lezaiz/lezâyiz < *lezâ'iz*

lika II/lıka/lekka/laka < *lîka*

linet/liynet < *lîna*

O. liva < *liwâ'*

O. lübb/lüb < *lubb*

ma la yutak/mâlâyutak < *mâ lâ yuṭâk*

mâ lâ-nihâye < *mâ lâ-nihâya*

ma'a zalik/maazalik < *ma'a ḳâlîka*

maa/ma'a < *ma'a*

mabad I < *mâ* ve *ba'da*

O. ma'dûm < *ma'dûm*

mağlub < *mağlûb*

AD. mahmil < *maḥmil*

makas I < *miḳaşş*

O. makdur < *maḳdûr*

mâkûs < *ma'kûs*

malâkelâm/mâ lâ-keâm

- malâyani/mâ lâ-ya 'nî
 maliye < *mālīya*
 maliyet < *mal* + *-iyet*
 O. manzur < *manzūr*
 marhasiye < *marhasa* + *-iye*
 mariz I < *marīz*
 matbah/mutbah/BSTT mutfak < *maṭbah*
 O. mehma emken < *maḥmā amkan*
 O. mekel < *ma'kal*
 O. melâhi < *malāhī*
 melikü l-ümerâ
 O. mesavi < *masāwī*
 O. mesmu 'ül-kavl < *masmū'* ve *ḳawl*
 O. mevfurül-makal < *mawfūr* ve *maḳāl*
 mezad/mezat < *mazād*
 O. mezârât < *mazārāt*
 mezheb/mezhlep/messep < *mazhab*
 miraren < *mirāran*
 misal I < *miṣāl*
 O. misk-i Rûmî < *al-misku r-Rûmī*
 O. misvak < *miswāk*
 O. muanaka < *mu'ānaḳa*
 müselles II < *müselles I*
 müstakil < *mustakīl*
 O. müşârün ileyh bil-benân
 O. müşterik < *muştarik*
 O. mütehattim < *mutaḥattim*
- O. mütekâ'id < *mutaḳā'id*
 O. mütelâzim < *mutalāzim*
 O. mütemevvil < *mutamawwil*
 O. müzaheme/müzahemet < *muzāḥama*
 müzahrefat < *muzahrafāt*
 nakîr u kıtmîr < *naḳîr wa ḳıtmîr*
 nakkad < *naḳḳād*
 nane < *na'na'na'nā'*
 nebze < *nabḏa*
 neccar < *naccār*
 necm < *nacm*
 O. noksan I < *nuḳşān*
 rabt < *rabṭ*
 râci < *rāci'*
 racih < *rāciḥa*
 rakabe I < *raḳaba*
 rakı < *arakı*
 râşî < *rāşī*
 ray III < *ra'y*
 râyiha/râiha < *rāyiḥa*
 razaka/rezaka < *razaḳa*
 redif I < *radīf*
 O. re's < *ra's*
 reyb < *rayb*
 rey'el-'ayn < *rey'e* ve *'ayn*
 rıbat < *ribāt*
 rıbh < *ribḥ*

O. ribka < *ribka*

riâyet II < *riâyet I*

ricadiye < *ric'ad + iye*

ruhsat < *ruḥṣat*

sadrizam < *şadr-ı â'zam*

saf I < *şâf*

sahib/sahip < *şahib*

sâ'ishâne < *sâ'is-hâne*

sanduk < *şanduk*

seccade < *seccâde*

semt < *semt*

sene < *sene*

seyb < *seyb*

sıfır I < *şifr*

susam I < *sīsâm*

sükut < *sükût*

sünnet < *sünnet*

şahit < *şâhid*

şap I < *şabb*

şehit/şehid < *şehid*

şeriat I/şeraat < *şerī'a*

şerit/şirit < *şerīṭ*

şirret < *şirra*

şükür/şükr < *şukr*

tebdil < *tebdil*

teklif < *teklif*

terbiye II < *terbiye*

terk II < *terk*

tevatür < *tevâtür*

'ulûm-i 'akliye < 'ulûm-i 'akliyye

'ulûm-i kesbîye < 'ulûm-i kesbîye

umûr-ı cumhur < *umûr + cumhûr*

umûr-ı cüz'îye < *umûr + cüz'îyye*

'urûz < 'arż

vaka < *vâkı'a*

vazife < *vazîfe*

yâhu I < *yâ, hû*

yakînî < *yaqîn + -î*

yemenî II < *yemen + -î*

yesâr < *yasâr*

yevmü'ssu'âl < *yavm ve su'âl*

Yûsufî < *Yûsuf + -î*

zann < *zann*

zeyt/zeyit/zeyt yağı/zeytûn yağı < *zeyt*

zeytin/zeytin/zeytin/zeytûn < *zeytûn*

Varyantlı Kelimeler

O. galib II < *galiba*

O. isteva < *ḥaṭṭu l-istiwâ'*

Belki Arapça Kökenli Olanlar

gurbet III/kurbet < **gurbet*

İkilemeler

fasla fasla/fasl fasl/fasır fasır < *fasıla*

fasıla

17. yüzyıl

abdülleziz/abtülleziz/habbülleziz	<	(Konuşma dili ve halk ağzı) cüzvi/cizvi <
<i>ḥabbal–‘azīz</i>		<i>cüz’i</i>
abraş/apraş < <i>abraş</i>		O. dalye < <i>dāliya</i>
afakî < <i>āfākī</i>		O. danz/tanz < <i>ṭanz</i>
O. akaba I < <i>‘aḳaba</i>		davul < <i>ṭabl</i>
O. aleddevâm < <i>‘alā</i> ve <i>dawām</i>		defe/tefe < <i>daffa</i>
O. anka II < <i>Anka I</i>		dellâk/dellek/tellak/telekII < <i>dallāk</i>
asfur/AD. aspur/hasbir/haspir < <i>‘uṣfur</i>		O. devm < <i>dawm</i>
asilbend/aselbend < <i>‘asal–lubnā</i>		O. dürre < <i>durra</i>
badana I < <i>biṭāna</i>		ecinne/ecinni < <i>acinna</i>
O. batran < <i>baṭrān</i>		O. ecl/ecil < <i>‘anaclihādā</i>
bekâret < <i>bakāra</i>		ecza II/ezza < <i>ecza I</i>
O. belâya < <i>balāyā</i>		emaneten < <i>amūnatan</i>
O. berranî < <i>barrānī</i>		O. emleç < <i>amlac</i>
bezir < <i>baḍr</i>		esvab/espab/esvap < <i>aṭwāb</i>
buhurumeryem/buhuru Meryem < <i>baḥūr Maryam</i>		AD. ferik III/firik III/filik < <i>farīk</i>
O. calk		fevrî < <i>fawrī</i>
O. cavri < <i>cūrī</i>		O. firah < <i>firāḥ</i>
AD. cebbar II/ceber < <i>cebbar I</i>		fīrar < <i>firār</i>
O. cedid II < <i>cedid/cedit</i>		fitil III < <i>fatīl</i>
O. cehcehe < <i>cahcaha</i>		AD. fiza/fizâa/fizah < <i>fīzā‘</i>
O. celâcil < <i>calācil</i>		O. fod/fot < <i>faḍḍ</i>
O. cellâbe < <i>callāb</i>		O. gafir < <i>ḡafir</i>
O. cille < <i>cilla/culla</i>		O. gasul < <i>ḡāsūl</i>
AD. curun < <i>curn</i>		O. gayetülgaye < <i>ḡāyatul-ḡāya</i>
cüzam/cüzzam < <i>cuḍām</i>		O. gaytan I < <i>ḡūṭān</i>
		gurabiye/kurabiye I < <i>ḡurābīya</i>

gurur < *gürür*

AD. **habennaka/hebenneka** < *habannak*

Habeş < *al-Habaş*

halete/halite < *hala* + müenneslik

AD. **halta** < *çalāda*

hamla < *hamle*

(Halk Ağzı) **hapis** < *habs*

O. **hasba/haspa I** < *haşba*

hasılat < *hāşilāt*

O. **havf** < *hawf*

AD. **hayat II/hayad** < *hā'it*

O. **hırak** < *hırāk*

O. **hin II** < *hīn*

hokna < *huḡna*

hurtum/BSTT hortum II < *hurṭūm*

RD. **ıslah II/ısla/isla** < *ıslah I*

İbran/Ibran < *İbranî*

İbranî/Ibranî < *İbrānî*

ihtimal II < *ihtimal I*

ihtiyac/ihtiyaç < *ihtiyāc*

ilhak < *ilhāk*

iştah < *iştihā'*

izdiham < *izdiḡām*

(Halk Ağzı) **kabal/gabal** < *kabala II*

kalbur/galbur < *gīrbāl*

AD. **kanaraI/kanare/ganara** < *ḡinnāra*

karine II < *ḡarīna*

O. **karnasa/karınsa** < *ḡarnaşa*

kasryed/kasriyed < *ḡaşr* ve *yed*

AD. **kaşmer** < *ḡaşmar*

kataif/kadaif/kadayıf I/kadayif I < *ḡaṭā'if*

O. **kefr/kefir** < *kafr*

keyf I < *kayfa*

kılıf < *ḡilāf*

kıst < *ḡisṭ*

kisvet II/kisbet/kispet < *kiswa*

O. **kurb** < *ḡurb*

kurkaş < *ḡulḡās*

O. **kuttu/kuta** < *ḡitta*

küheylân/köheylân < *kuḡaylān*

kürre II/(halk ağzı)gülle II/güle < *kürre I*

O. **lâklâk** < *laḡlâḡ*

O. **laklaka/bakbaka** < *laḡlaka*

lâ-nazir < *lâ* ve *nazīr*

lehhe'at < *leḡḡe'at*

levzurimte < *lawz* + *rimt*

leziz < *laḡīḡ*

liban < *libān*

mahlûlII < *maḡlûl*

mankala < *minḡala*

menare/menaret/BSTT minare < *manāra*

mest II < *maşḡ*

AD. **muhanat II** < *muhannes* veya

muḡannat

muharrâ < <i>muharra</i> ´	rika/ruka < <i>riḵ</i> ´a
muhayyar < <i>muhayyar</i>	rîm I < <i>rîm</i>
mürekkeb/mürekkep II < <i>mürekkeb I</i>	rimke < <i>ramak</i>
nağme I < <i>nağma</i>	riyal < <i>riyāl</i>
AD. nakıl < <i>naḥl</i>	riyâzet < <i>riyâda</i>
nalın < <i>na`layn</i>	ruh I < <i>rūḥ</i>
namus III < <i>nāmūs</i>	rutubet < <i>ruṭūba</i>
navi/nebi < <i>nabî</i>	sâis/seis < <i>sāyis</i>
rabat < <i>rabāt</i>	saka I < <i>sakḵā</i>
rabıta < <i>rābiṭa</i>	salavat < <i>şalavāt</i>
radde < <i>rādda</i>	salise < <i>şālise</i>
rahle < <i>raḥla</i>	sam II < <i>sāmm</i>
rakib/rakip < <i>raḵīb</i>	sarraı < <i>şarrāı</i>
rakkase < <i>raḵḵāşa</i>	selâmet/salâmet < <i>selâmet</i>
ramak < <i>ramak</i>	selâtin < <i>selâtin</i>
rasas < <i>raşās</i>	selsebil < <i>selsebîl</i>
rebi < <i>rabî</i> ´	servet < <i>şervet</i>
refah < <i>rafāḥ</i>	sıhhat/saat < <i>şihḥa</i>
refik < <i>rafîḵ</i>	sıklet < <i>şikla</i>
resen < <i>rasan</i>	sitar < <i>sitār</i>
revaç < <i>rawāc</i>	suffa/sofa/soffet < <i>şuffe</i>
revak < <i>rawāḵ</i> veya <i>riwāḵ</i>	sübyan/subyan < <i>şibyān</i>
rey/ray I < <i>re`y</i>	sülâle < <i>sülâle</i>
rezalet < <i>raḍāla</i>	süleymani/süleyman < <i>süleymānî</i>
rıdvān I < <i>rıḍvān</i>	AD. süllüm < <i>süllem</i>
O. ribâ < <i>ribā</i>	şehab/şihab/şahab < <i>şihāb</i>
ricâ/recâ < <i>racā</i> ´	şekâ/şikâ < <i>şakā</i> ´

tellal < *dallāl*

terciman < *tercemān*

teslim < *teslīm*

timinni/timin/timinnağı < *tumn*

tövbe/töbe/tevbe/tevbet < *tevbe*

türbe/tülbe < *turba*

uhde/uhte < *uhde*

umum < *umûm*

umur < *umûr*

varak-ı mihr ü vefa < *varağ-ı mihr ü vefa*

vabal/vabal < *vebāl*

vekil-i harc/vekilharç < *vekil-i harç*

veledizina < *veled-izinā*

velev < *velev*

velhasıl < *el-ḥāşıl*

vefîni 'met/velinimet < *veliyy-ini 'met*

vesselâm < *vesselām*

vesvas < *vesvās*

yemen/yemenîl < *yaman*

yezid < *yazîd*

zamk/zamka < *şamg*

zar III < *zār*

zemheri/zemhari/zehmeri/zemherir/zehmer
er < *zamḥarîr*

zılgıt/zılkıt/zılkıç/zırgıt < *zalgūṭa*

zubun/zıbın/zibin < *zubūn*

Kısaltmayla Oluşanlar

lokum I < *rāḥatu l-ḥulḳum*

Metatezli Kuruluşlar

cenes < *necis*

Varyantlı Kelimeler

(Halk Ağzı) fend II < *fen*

fursant/fürsant/firsant < *fursat/fırsat*

AD. menşur/manşır < *meşhur*

İkilemeler

hüve hüve/hüvesi hüvesine/hüve hüvesine
< *hüve*

vekil vükela < *vekil, vükelā*

vezir vüzera < *vezir, vüzerū*

Yanlış Kayıt

O. *baltıma < belki *bal 'ama*

18. yüzyıl

aceleten < *'acala*

O. asir II < *'asîr*

O. bayi < *bāyi*

cesim < *casîm*

desise < *dasîsa*

ebced < *abcad*

ebeveyn < *abawayn*

O. ecza I < *aczā*

ehven < *ahwan*

O. ehveniyet < *ehven + -iyet*

O. enin < *anîn*

eşraf < *aşrāf*

faaliyet < *faal* + *-iyet*

O. fettane < *fettān* + *-e*

fevkalade < *fawḵ al-‘āda*

O. haşviyat < *haşw* + *-īyāt*

(Argo) hokka II < *hokka I*

kallâde < *ḵilāda*

katife/BSTT kadife < *ḵaṭīfa*

O. kıbal < *ḵibāl*

kıble < *ḵibla*

rasat I < *raşad*

satır I/satur < *sātūr*

söhbət Az. < *şuḵbet*

sülüs < *şülş*

telaş < *telāşī*

tencere < *tancara*

19. yüzyıl

O. a'lâ < *i'lā'*

O. âbâ < *ābā*

Abbasî < *al-‘Abbās* ve *-î*

abdüsselâtin < *ḵabb as-salāṭīn*

acelacaib/ecelacaip < *‘acal* + *‘acā’ib*

acem III < *‘acam*

O. aceze < *‘acaza*

O. âda < *a’dā*

O. âdat < *‘ādāt*

O. adîd/adîde I < *‘adīd*

âdil < *‘ādīl*

afif < *‘afīf*

AD. aflah/afalak/aflak/hafallak/haflak < *ablah*

afv/aff/afiv/af < *‘afw*

O. ağleb < *ağlab*

O. âhâd < *āḵād*

ahbab/ahbap < *aḵbāb*

O. ahcar < *aḵcār*

O. ahiren < *aḵīran*

O. ahlâf/ehlaf < *aḵlāf*

EO. akvam < *aḵwām*

O. âl IV < *āl*

alâka < *‘alāḵa*

O. âlâm < *ālām*

O. alâmat < *‘alāmāt*

alâniyet/aleniyet < *‘alāniya*

O. alel’amyā < *‘ala l-‘amyā*

O. alel’ıtlak < *‘ala l-ıtlāk*

O. alelgafle < *‘ala l-ğafla*

alelumum < *‘ala l-‘umūm*

O. alessheher < *‘ala s-saḵar*

allâk/allek/ellak/ellek < *‘allāk*

âmâl < *āmāl*

amelî < *‘amalī*

O. âminen < *āmin* + *-en*

amir I < *āmīr*

Anka < *‘anḵā’*

- AD. antari/anteri/enteri/BSTT entari < 'antari'
- O. anud/anut < 'anūd
- arbede < 'arbada
- arize < 'arīḍa
- arzuhal/arzihal < arz-ı hal
- asa I < 'aşā
- O. asabiyet II < 'aşabiya
- O. asakir < 'asākīr
- asker I < 'askar
- atf/atıf < 'atf
- O. atiyye < 'atīya
- O. atş < 'atş
- O. avân < awān
- O. avvad < 'awwād
- O. aynelyakin < 'ayn ve yakīn
- O. azbülbeyan < 'aḍbu l-bayān
- O. azv/aziv < 'azw
- O. badi II < bādī'
- O. baġteten < 'alā baġtatin
- O. balgami < balġamī
- O. barika < bārīka
- O. barkî/berkî < barkī
- O. bati < baḥī'
- battal I < baḥḥāl
- O. bed' < bad'
- bedia < badī'a
- O. beht < baht
- beraat/beraet < barā'a
- berzah II < barzah
- O. besalet < basāla
- O. beşerî < başarī
- beyan II < beyan I
- O. beyne < bayn/bayna
- O. beytüzzıf < bayt, /z/ ve zıfāf
- O. bigayrihakkin < bi-ḥaḳḳin, gayr
- bihakkin < bi-ḥaḳḳin
- O. bilâihtiraz < bilā ve ihtirāz
- O. bilâihtiyar < bilā- ve ihtiyār
- O. bilâiltizam < bilā ve iltizām
- O. bilâistisna < bilā ve istinā
- O. bilâiştirak < bilā- ve iştirāk
- O. bilâruhsat < bilā ve ruḥşa
- O. bilâsebeb < bilā- ve sabab
- O. bilâşübhe < bilā ve şubha
- O. bilâtereddüd < bilā ve taraddud
- bilfarz < bi-l-farḍ
- bilhassa < bi-l-ḥāşşa
- O. bil'icra < bi-, /l/ ve icrā
- O. bililtizam < bi-, /l/ ve iltizām
- O. bil'iştirigal < bi-, /l/ ve iştirigāl
- O. bil'ittifak < bi-, /l/ ve ittifāk
- binaenaleyh < binā'an ve 'alayhi
- O. binnisbe < bi-n-nisbati

- O. bittesadüf < *taşāduf*, *bi-* ve /t/ harfitarif
- bizzat < *bi-d-dāt*
- bu'd/buut < *bu'd*
- budala < *büdelâ*
- O. cebanet < *cabāna*
- O. cebin I < *cabīn*
- cedvel II/cetvel I < *cadwal*
- O. cehren < *cahran*
- O. celi < *calī*
- O. cemad < *camād*
- cerbeze < *carbaza*
- cesamet < *casāma*
- cesur < *casūr*
- cevaben < *cevab* + *-en*
- O. ciddiyat < *ciddī* + *-āt*
- cihad < *cihād*
- cimcime I < *cumcuma*
- O. cismaniyet < **cismānīya*
- cülûs < *culūs*
- cünha < *cunḥa*
- O. dağdağa < *dağdağa*
- O. daiye < *dā'īya*
- O. dek IV/tek IV < *dakk*
- O. dellaliye < *dellâl* + *-iye*
- O. devair/devayir < *dawā'ir*
- O. devr/devir III < *dawr*
- dübür < *dubur*
- O. düyun < *duyūn*
- ebucehil < *abū cahl*
- edebiyat < *edebî* + *-iyat*
- ekseriyet < *akṭarīya*
- elhap/el-hap/hab < *ḥabṭ/ ḥabaṭ* ve harfitarif
- O. elifba
- emniyet < *emin* + *-iyet*
- emsal I < *amṭāl*
- O. enaiyet < *anā'īya*
- enfiye < *anfīya*
- evc/eviç II < *evc I*
- evvelemirde/evel emirde < *evvel I* ve *emr II*
(Halk Ağzı) *fahriyet* < *fahr* + *-iyet*
- O. falla- < *fa'ala*
- farz II < *farḍ*
- O. fasık < *fāsik*
- (Halk Ağzı) *fasl/fasıl III* < *fasl/fasıl I*
- O. fatanet < *faṭīn*
- O. fehva < *faḥwā*
- fennî < *fannī*
- O. ferden ba'de ferdin/ferden ba'de ferd
< *fardan ba'da fardin*
- O. fikdan < *fikdān*
- fitrat < *fiṭra*
- O. galiba II < *gālib* ve *-an*
- gul I < *gūl*

(Halk Ağzı) gururiyet < *gurur* + *-iyet*

hamilen < *hamil* + *-en*

RD. harbak < *harbak*

hazz/haz II/hez < *hazz*

AD. hel < *hall/hal I*

helâlî < *helâl/halal* + *-î*

hinzire II < *hinzire I*

hicaz < *Hicâz*

horasani/horasan II < *horasani/horasan I*

ıslah I < *işlâh*

ibtida/iptida II < *ibtida I*

inad/inat II < *inad/inat I*

insan II < *insan I*

O. irtikâb < *irtikâb*

O. iskât < *iskât*

O. iştihar < *iştihâr*

kal II < *kâl*

kalbî < *kalb I/kalp I* + *-î*

(Halk Ağzı) kaspahanek/kaspanak < *ğaşban 'annak*

keder II < *kadar*

O. kutu lâ-yemut/kutulâyemut < *kūt* ve *lā yamūt*

küsur/kusur III < *kusūr*

lânet II < *lânet I*

leffen < *laffan*

lemteremâ < *lam tara mâ*

levm/levim < *lawm*

lisanen < *lisan II* + *-en*

lüzucî < *luzūc* + *-i*

lüzum < *luzūm*

maat < *miḥatt*

mağdur/(halk ağzı) madur < *mağdūr*

makam III < *makam I*

(Argo) maraza < *mu 'āraza*

masraf < *maşraf*

mesul < *mas 'ul*

mezbele < *mezbele*

mukallid < *muḳallid*

mücerred II/mücerret < *mücerred I*

münasebet < *munāsaba*

mürebbiye I < *murabbīya*

nal I < *na 'l*

nâr II < *nār*

nukbe < *nuḳba*

AD. oflaz/aflaz/oflas/ohlaz/uflaz < *iḥlâş*

rahatülhulkum < *rāḥatu l-ḥulḳūm*

rahibe < *rahibe*

rakam < *raḳam*

rassât < *raşşād*

ratb < *rabṭ*

rebiülevvel < *rabī' + avval*

recez < *racaz*

rekabet < *raḳāba*

resmen < <i>rasm</i> + <i>-an</i>	sıska < <i>istiskā</i> ´
rıfz < <i>rıfđ</i>	siftah/O. sifde/sifte/sefde/sefte < <i>istiftāh</i>
rıkkıyet < <i>rikkıya</i>	sigasıyga < <i>şġga</i>
risale < <i>risāla</i>	simsar < <i>simsār</i>
sabit kadem < <i>şābit kadem</i>	sirkat < <i>sirkat</i>
sadrı esbak < <i>şadr</i> + <i>esbak</i>	sisam < <i>sīsām</i>
saf II < <i>şaff</i>	sittinsene < <i>sittin</i> ve <i>sene</i>
safalak < <i>şāf</i>	siyasa < <i>siyāsa</i>
safran < <i>zaferan</i>	sukut < <i>sukut</i>
sakangur < <i>sakankur</i>	suretā < <i>suret I</i>
samıt < <i>şāmit</i>	sünbüle < <i>sünbüle</i>
saniye < <i>şāniye</i>	süphaneke < <i>sübĥāne</i>
satlıcan/saplıcan/setelcem < <i>zāt-ül-cenb</i>	şairiyet < <i>şāiriya</i>
sebil < <i>sebīl</i>	şarkı I < <i>şarkī</i>
sebilhane < <i>sebīl-hāne</i>	şart < <i>şart</i>
seferî < <i>seferī</i>	şey I < <i>şay</i> ´
sehabe < <i>sehābe</i>	şıfa < <i>şıfa</i>
sehare < <i>şahāre</i>	tandır/tandur/tendir < <i>tannūr</i>
sel I < <i>seyl</i>	tecavüz < <i>tecāvüz</i>
sele I < <i>salla</i>	tecazüb < <i>tecazüb</i>
semâ II < <i>semā</i>	tecir I < <i>tācir</i>
senet < <i>sened</i>	tekavüt/tekavit/tekâüd < <i>teķāud</i>
sevab < <i>şevāb</i>	teklif tekellüf < <i>teklif</i> + <i>tekellüf</i>
sevayı/sevai/süvai < <i>sevā</i> ´	telaşe < <i>telāşī</i>
seyil/sehil/sahil/zehel I/zehil < <i>sāhil</i>	tembih/tenbih < <i>tenbīh</i>
seyir/seyr < <i>seyr</i>	temmuz/tomus/tamus < <i>temmüz</i>
seyyâh < <i>seyyāh</i>	tena´um < <i>tena´um</i>

- tesir < *te'sīr*
- tevarüs < *tevarüs*
- tevekkeli/tevekkelli/tevekküllü/tevekellü
< *tevekkül*
- tevsür < *taşvīr*
- tıynet/-tiynet < *ḫīnet*
- tiryak < *tiryāk*
- tohma/tokma < *tuhme*
- tuhaf < *tuhfe*
- tura III < *ḫurre*
- uflaz/aflaz/oflaz < *iḥlāş*
- urub/urup < *rubū'*
- vaziyet < *vaz'iyet*
- velet < *veled*
- verem < *verem*
- yakînen < *yaḳīn + -en*
- yevmiye < *yavmī + -an*
- za'fiyet < *za'fiyyet*
- zahir/zağar/zaar/zeher/zahar < *zāhir*
- zahma < *zahme*
- zakir < *zākir*
- zakkum < *zaḳḳūm*
- zaptiye < *zabḫiyye*
- zarûrî < *zarūrī*
- zati/zata < *zāten*
- zebil II < *sebīl*
- zelle < *zelle*
- zellet < *lezzet*
- zenaat < *şinā'at*
- zenci < *zencī*
- zevk < *zevḳ*
- Ekler*
- vârî < *-vārī*
- Varyantlı Kelimeler*
- (Halk Ağzı) lağap/lağıp/laub/lab < *lakab*
- Metatezli Kuruluşlar*
- (Halk Ağzı) cezire II < *zecer/zecir*
- İkilemeler*
- üryan püryan < *'uryân + püryan*
- şahrem şahrem/şerham şerham < *şahr*
- tedric tedric/tedriç tedriç/dedriç dedriç < *tedrīc*
- zayıf nahif < *za'īf + nahīf*
- Kısaltmayla Oluşanlar*
- darı II < *li-llāhi darruhū*
- Kelimesi Farsçadan Alınan*
- O. abesiyat < *abes + -ī- + -āt*
- Belki Arapça Kökenli Varyantlı Kelimeler*
- RD., AD. lobut II/lopüt I < K. Emiroğlu
1989 s. 174'e göre *nabbūt*
- martaval/AD. martuval /martival
/martufal /martal /martoğa < *maval*
20. yüzyıl
- O. a'mak < *a'māḳ*
- AD. abaytaran/baytaran < *'abaytarān*

- O. *abd* < ‘*abd*
- AD. *abdāl* IV/avdal < *abdāl* II
- abdüsselam* < *yabruḥ al-šanam*
- AD. *abeş/afeş/eveş* < *ağbaş* ya da *vabiş*
- O. *âbid* < ‘*âbid*
- âbidevî* < *âbide* I + –vî
- ablak* II/apalak/apılak < *ablak* I
- AD. *ablak* III < *ablak* II
- abrak* < *abraḳ*
- acele* II < ‘*acala*
- Acem* I < ‘*acam*
- AD. *acevit/acavit/ecevit* < *acāvīdū* ‘l-*ḳavm*
- âcilen* < ‘*âcil* + –en
- aciliyet* < *âcil* + –iyet
- acûl* < ‘*acûl*
- adale/adele* < ‘*aḳala*
- âdeta* I < *âdetâ*
- âdeta* II < *âdetâ*
- adi* < ‘*ādī*
- adlî* < ‘*adlī*
- O. *afafet* < ‘*afāfa*
- AD. *afar* < ‘*afar*
- AD. *afara/avara* IV < ‘*afara*
- AD. *afat* < *āfa*
- AD. *afiyet* II/avat II/avayet/avcade < ‘*avā*’id
- O. *ağnam* < *ağnām*
- AD. *ahad* II/ahet < *aḳad*
- ahadis* < *aḳādīṭ*
- AD. *ahe/ahiy* < *aḳī*
- ahfad* < *aḳfād*
- Ahfeş/Ahfaş*
- O. *ahibba/ehibba* < *aḳibbā*
- AD. *ahil/ahıl* < *āhil*
- ahkâmüküm* < *aḳkām* + *kum*
- ahlâk* < *aḳlāḳ*
- ahlâken* < *aḳlāḳan*
- ahlakî* < *aḳlāḳī*
- Ahmed* < *Aḳmad*
- AD. *ahraz/akraz* < *aḳras*
- ahreç* < *aḳrac*
- ahşab/ahşap* < *aḳşāb*
- AD. *ahu* < *aḳı* III
- (Gündelik konuşma dili) *ahvad* < *aḳfad*
- O. *ahyânen* < *aḳyānan*
- aidat* < *aide*
- aidiyet* < ‘*ā*’idīya
- aile* < ‘*ā*’ila
- ailevî* < *aile* + –vî
- akaba* II/ağba/akabe < ‘*aḳaba*
- akalliyet/ekalliyet* < *aḳallīya*
- akide* I < ‘*aḳīda*
- AD. *akir/ekir/hekir* < ‘*akar*
- EO. *akkâm* < ‘*akkām*

- AD. akkaş < *haşhāş*
- aklen < *'aklan*
- akliyat < *aklî + -āt*
- akraba < *aḳribā*
- akrep II/aḡrap/aḡrep/akrap/ehrep < *'aḳrab*
- aksan II < *aksam*
- aksata < *ahz-u-ita*
- aksi < *aks/akis + -î*
- aktar I < *'aṯṯār*
- aktariye < *aktar + -iye*
- AD. akurkaa < *ḳarḳa 'a*
- O. alameratibihim < *'alā marātibihim*
- O. alâ-rivayetin < *'alā ve riwāyatın*
- AD. alefe < *'alūfa*
- alel'acele < *'alā, /l/, 'acala*
- alel'acaib/alelacayip < *'alā, /l/, 'acā'ib*
- alelade < *'ala l- 'ūda*
- O. alelekser < *'alā l- 'aḳtar*
- alelhesap < *'ala l-ḥisāb*
- alelhusus < *'ala l-ḥuşuş*
- alelusul < *'ala l-uşūl*
- alem < *'alam*
- âlemşümül < *'âlam ve şümūl*
- alenen < *'alanan*
- alenî < *'alanî*
- aleyh < *'alayhi*
- aleyhillâne < *'alayhi l-la 'na*
- aleyküm selâm < *'alaykum salām*
- alihe < *āliha*
- alimallah < *'alima-llāh*
- aliyülâlâ < *'alīyu l-a 'lā*
- AD. allâf/allef < *'allāf*
- Allahıma < *Allāhumma*
- Allahu-âlem < *Allāhu a 'lam*
- Allahuekber < *Allāhu akbar*
- AD. allık < *'alīḳ*
- amal < *a 'māl*
- aman II < *amān*
- AD. ame/eme < *'amma*
- amele < *'amala*
- ameliyat < *'amalīyāt*
- ameliye < *'amalīya*
- amenna < *amannā*
- amentü < *amantu*
- AD. amışk < *'amīşka*
- âmil II < *'āmīl*
- amir II < *āmīr*
- amman < *aman II*
- Amme < *'amma*
- AD. ammi/emmi < *'ammī*
- amudi < *'amūdī*
- ân I < *ān*
- an samimilkalb < *'an samīmi l-ḳalb*

- O. an'anat < 'an'anāt
 an'ane II/anane < 'an'ana
 an-asıl < 'an aşl
 anasır < 'anāşir
 (Argo) andelip < andelib
 anga < 'ankā
 anha minha < 'anhā ve minhā
 anî < ân I + -î
 AD. ankastan/angasdan/angesten/anges-
 lek < 'an kaçdin
 (Argo) anzarot/anzorat < anzarut
 AD. araca < ucarā
 arakiye I < 'araķīya
 arakiye II < 'araķīya
 AD. arati/ayreten/ayreti < 'āriya veya
 āriya
 AD. arbe < al-arba 'a
 AD. arbet < ibret
 O. âri < 'ārī
 AD. arkap/arhap < raķaba
 arsa I < 'arşa
 aruz < 'arūd
 AD. asa II < hasa/hase
 asab/asap < a 'şāb
 asabi < 'aşabī
 asabiye < 'aşabī
 asabiyet I < 'aşabīya
 asalet < aşāla
 asıl II < asl/asıl
 AD. asıl III < asıl I
 AD. asıl IV < hasıl
 AD. aside/heside < 'aşīda
 askerî < 'askarī
 askeriye < 'askarīya
 asrî < 'aşrī
 Asur < Ātūr
 Asurî < Atūrī
 AD. aşkar I < aşkar
 aşr/aşır/aşir < 'aşara
 O. at'ime < at'ima
 atalet < 'atāla
 ateh < 'atah
 atıfet < 'āţifa
 ati < 'ātī
 AD. attar II < attar I
 AD. attarya < aktariye
 Avdetî < avdet + -î
 avret/avrat < 'awra
 AD. avza < ecza
 AD. ayan III < ayan II
 AD. ayat < hayat II
 aynabakar < 'ayn-baķar
 aynen I < 'ayn II + -en
 aynen II < 'ayn + -en

aynî < *ayn* + *-î*

ayniyat < ‘*aynî* + *-ât*

O. ayniye < ‘*aynīya*

ayniyet < *aynīya*

AD. ayvaz II < ‘*iwaḍ*

AD. azap/azzap < ‘*azab*

AD. azbet < ‘*ḥazba*

azize < *aziz* + *-e*

O. babet/babat/bafat < *bāba*

Babıali

(Argo) badana II < ‘*biṭāna*

O. ba’dehu < *ba’dahū*

badire < *bādıra*

Bağdad < *Bağdād*

O. Bağdadî < *Bağdādî*

bağdadi < *Bağdadî*

baharat < *bahārāt*

O. bahren < *bahr I* + *-en*

bahrî < *baḥrî*

bahriye < *baḥrīya*

bahs/bahis I < ‘*baḥṣ*

O. bahur < ‘*baḥūr*

AD. bakara II /bekere /magıra /mahara
/mêgere /mekere < *bakra*

bakkaliye < *bakkal* + *-iye*

AD. bardâ < *barda’ a*

AD. barhaba < ‘*maḥrama*

basit I < *basîṭ*

AD. basra/basıra II/masıra/pasra < *batra*

basur < *bāsūr*

basübadelmeyt < *ba’ṭa ba’da l-mawt*

O. bataet < ‘*baṭî’*

AD. batbat/batbit/batbat otu/patpat otu
< ‘*baṭbāt*

battaniye < ‘*baṭṭānīya*

ba’zan/bazen < *ba’z* + *-an/-en*

AD. bazrakı < *bazzāḳa*

AD. bedel II < *bedel I*

bedenî < *beden* + *-î*

AD. bed’inden < *bad’*

belâgat I < *balāḡa*

belâgat II < *balāḡa*

belâhet < *badāha*

belde < *balda*

belediye < *baladīya*

belesir < *baylasān* ya da *balasān*

O. beliğ II < ‘*balīḡ*

AD. benne < *bannā’*

berdelacuz < *bard al-’acūz*

AD. berdi/birdi < *bardî*

bereket II < *bereket I*

AD. bereket III < *bereket I*

AD. berhay < *barḥā*

berrak < *barrāḳ*

- AD. **berrana** < *berrani*
- O. **berren** < *barran*
- AD. **berri** < *berrî* veya *berriye*
- berzah I** < *barzah*
- be's/beis** < *ba's*
- O. **besatet** < *basit*
- besmele** < *basmala*
- beşaret II** < *beşaret*
- beşriye**
- O. **beşuş** < *başuş*
- bevliye** < *al-amrûd al-bawlîya*
- O. **bevvab/bevwap** < *bawwâb*
- beyanat** < *beyan I* + *-ât*
- (Argo) **beyaz II** < *beyaz*
- O. **beynel'avam** < *bayna l- 'awâmm*
- beynelmilel** < *bayna l-milal*
- O. **beynessema vel'arz** < *bayna*, harfitarif
/s/, *samâ*, *wal-* + harfitarif, *arđ*
- AD. **beytî** < *baytî*
- O. **beytute** < *baytûta*
- beyzî** < *baydî*
- bez** < *baz*
- beze I** < *bayda*
- AD. **bezeleme /bezeme /bezenme /bezime**
/bezme < *bayza*
- AD. **bezeke** < *bazzâka*
- AD. **bısat** < *bisât*
- AD. **bider/mider** < *bidâr, bdâr*
- O. **bihikmetillah** < *bi-hikmati llâh*
- O. **bilâ** < *bilâ*
- O. **bilâfasıla** < *bilâ* ve *fâşila*
- O. **bilâfütur** < *bilâ* ve *futûr*
- bilahare** < *bi-l- 'âhara*
- bilakis** < *bi-l- 'aks*
- O. **bilâlüzum** < *bilâ* ve *luzûm*
- (Halk Ağzı) **bilâmeccani** < *bilâ-* ve
meccani
- O. **bilâmenfaat** < *bilâ-* ve *manfa'a*
- O. **bilâmünakaşa** < *bilâ* ve *munâkaşa*
- O. **bilânoksan** < *bilâ* ve *noksan*
- O. **bilâveled** < *bilâ* ve *veled*
- bilfiil** < *bi-l-fi'l*
- O. **bil'icab** < *bi-*, /l/ ve *icâb*
- bilistifade** < *bi-l-istifâda*
- (Halk Ağzı) **biltekmil** < *bi-t-takmîl*
- O. **binnetice** < *bi-n-natîca*
- bismillâh/AD. mismillâ** < *ism* + *b-* ve *-i*
ve *llâh*
- bittabi** < *biṭ-tab'*
- O. **bizatihi** < *bi-dâtihi*
- AD. **bolut/palıt** < *ballûṭ*
- AD. **borada** < *burâda*
- AD. **bön II** < *bunn*
- AD. **bukbuka** < *baḳbaḳa*

- AD. butum/buttum < *buṭm*
- AD. butur/botur/bıtır < *baṭır*
- O. būdelâ/BSTT budala < *budalā'*
- O. būkâ < *bukā*
- būnye < *bunya*
- AD. būrke < *birke*
- būrudet < *burūda*
- AD. cabı < *al-cābi*
- cadde < *cādda*
- cafcaf < *cafcafa*
- caize/cayize < *cā'iza*
- cakcaka < *caḡcaḡa*
- O. calib/calip < *cālib*
- cani < *cānī*
- AD. car/çar III < *cer*
- AD. caral/çaral/çaran < *caral*
- AD. carcar/cercer/circır I < *carcar*
- AD. carcara < *carcara*
- AD. cardın/cardon/cartın/circan/cirman
< *cirdawn*
- AD. carıs/carız/carıs/carist/cırıs < *cāris*
- cazibe < *cāḡiba*
- ceberut II < *ceberut I*
- cebhe II/cephe < *cabha*
- AD. cebin II < *cebin I*
- cebr II/cebir II < *ilm ul-cabr*
- cebren < *cebr + -en*
- cebrî < *cebr + -î*
- cedd/ced/cet < *cadd*
- ceffelkalem < *caffa l-ḡalam*
- O. cehele < *cahala*
- O. cehrî II < *cahrî*
- celâl II < *celâl*
- AD. celeb/celep I < *celebkeş* veya *callāb*
- cemaziyül'evvel/cemaziyel'evvel <
cumādi l-ūlā
- cemi cümle < *cemi* ve *cümle*
- cenabet I < *canāba*
- cenabet II < *cenabet I*
- cenah < *canāḡ*
- cenin < *canīn*
- cenub/cenup < *canūb*
- O. cenuben < *canūb + -en*
- cerh < *carḡ*
- ceride < *carīda*
- AD. cerme < *carma*
- cesaret < *casāra*
- cetvel II < *cedvel II*
- AD. cevizi < *ceviz + -i*
- cevval < *cawwāl*
- cevvî < *cawwī*
- cezr I/cezir I < *cazr*
- cezve < *caḡwa*
- AD. cibar/cıbar < *cibāra*

O. cibillî < *cibillî*

cidden < *ciddan*

ciddî < *ciddî*

ciddiyet < *ciddîya*

AD. ciga/cığa < *ciğka*

cilâ II/cıla < *cilâ*

cild/cilt II < *cild*

cim I < *cîm*

cima < *cimâ*

AD. cimcime II < *cimcime I*

cinaî/cinai < *cinâî*

cinnet < *cinna*

cinsiyet II < *cinsîya*

cirit < *carîd*

civar < *ciwâr*

coğrafi < *cuğrâfi*

AD. culban/cılban I/cilban/çulbant < *culbân*

AD. culcul II < *culcul*

cumhuriyet < *cumhūrîya*

(Argo) cura V < *cür'a*

AD. curna < *carîma*

O. cühelâ < *cühalâ*

AD. cülcül/cüçüldarı < *culcul*

cümbür /comfur /compur /cumbur II
/çombul < *cumhur*

cümle III < *cumla*

AD. cüre II < *cür'a*

cüruf/cürüf < *curûf*

cüsse < *cutta*

cüz < *cuz'*

AD. çamış/camış/çambış < *şamûş*

çelebi II < *çelebi I*

EO. çımara/çumara < *camrî*

O. dafia < *al-kuwwatu d-dâfi'a*

dâhi < *dâhî*

dahiliye < *dahilî + -iye*

dakik I < *dağîk*

O. dâll/dâl II < *dâll*

AD. daman < *damân*

O. damarhindi < *tamr hindî*

AD. daraba/taraba/tarabı < *darrâba*

O. daraban < *darabân*

darbe < *darba*

AD. darp I < *darb*

darül'aceze < *dâr*, harfitarif ve *'acaza*

Darülbedayi < *dâr*, harfitarif ve *badâyi*

O. Darülfünun < *dâr*, harfitarif ve *funûn*

O. Darülmusikî < *dâr*, harfitarif ve *mûsikî*

AD. daun/davun < *taun*

daussilâ < *dâ'* + *şila*

da'vetiye/davetiye < *da'vet/davet + -iye*

AD. davrı < *tawr*

O. deffeteyn < *daffa + -ayn*

- deha III < *dahā*'
- dehrî < *dehr* + *-î*
- dehşet II/dehşetli < *dehşet I*
- O. delâil < *dalā*'il
- dem II < *dem I*
- dem III < *dem I*
- demirhindi < *tamr hindî*
- denaet < *danā*'a
- AD. derence/terence < *daraca*
- O. dessor < *dassās*
- devam < *dawām*
- AD. devlip /değlip /delip /delip /davlip
/devlit < *dawālīb*
- devre II < *dawra*
- devren < *devr/devir I* + *-en*
- devriye < *dawrīya*
- deyyus/AD. doyyüs/deyyas < *dayyūt*
- AD. dıbık/dıbıh < *dibķ*
- AD. dık II/dik < *dikķ*
- AD. dımışkı I < *dımışkı II*
- O. dızbî
- O. dirayet < *dirāya*
- O. dumur < *đumūr*
- AD. dura/durra/tura II < *đurra*
- AD. düldül I < *Düldül* < *Duldul*
- O. dürzî/BSTT dürzü < *Durzî*
- O. düvel < *duwal*
- O. eazım < *a*'*āzim*
- O. ebaanceddin/ebaanced/ebenced <
ab[ā] ve *'an* + *cadd*
- ebabil < *abābīl*
- ebedî < *abadî*
- ebediyen < *ebedî* + *-en*
- ebediyet < *ebedî* + *-iyet*
- AD. ebidük < *abūdīk*
- AD. ebune < *abūnā*
- O. ebüşşikem < *abū ş-şikam*
- O. ecvef < *acwaf*
- edebî < *adabî*
- edevat < *adawāt*
- efkâr I < *afkār*
- O. efrad < *afrād*
- O. ehem < *ahamm*
- ehram I < *ahrām*
- ehram/ehrem II < *ihrām*
- AD. ekir/eğir II < *akir*
- el'an < *al-*'*ān*
- elbise < *albisa*
- O. el-cevab/elcevap < *al-cawāb*
- elif < *alif*
- O. elim < *alīm*
- el-insaf < harfitarif ve *insaf*. Belki
al-inşāfu nişfu d-dīn
- AD. ellâlem/ellelem/ellehem/ellēm vs. <
Allāhu a'lam

- elveda < *al-wadā'*
- elzem < *alzam*
- O. elzemiyet < *elzem + -iyet*
- AD. em III/emi/emmi < *am II*
- O. em'a < *am 'ā*
- (Argo) emanet III < *emanet II*
- O. emanetullah < *amānatu-llāhi*
- emare < *amāra*
- RD. emmeten < *ammeten < 'āmmatan*
- O. emri emriküm < *amru amrukum*
- O. emsile < *amṣila*
- ender I < *andar*
- enfes < *anfas*
- enkaz < *anḳād*
- en-netice/en netice < *en + natīca*
- ennihayet/en nihayet < *fī n-nihāyati*
- O. enzar < *anzār*
- AD. Eref < *Arab*
- O. ervah < *arwāḥ*
- AD. erz < *arz*
- erzak < *arzāḳ*
- erzel < *arzal*
- esaret < *esir* kelimesinden soyut isim
- esasen < *asāsan*
- (Halk Ağzı) esaset < *esas + -et*
- esbak < *asbaḳ*
- esef < *asaf*
- eser II < *aṭar*
- O. esfel < *asfal*
- O. eslâf < *aslāf*
- esmer < *asmar*
- (Argo) esnaf III < *esnaf II*
- esre < *kasra*
- AD. essah < *aṣaḥḥ*
- eşref < *aşraf*
- eşya < *aşyā'*
- etraf II < *etrafi I*
- Ettahiyat < *at-Tahīyāt*
- O. etvar < *aṭwār*
- evham < *awhām*
- O. ev'iyeye < *aw'īya*
- O. evleviyet < *awlawīya*
- (Argo) evliya III < *evliya II*
- evvelallah/evelallah < *evvel* yahut *evvelâ*
ve *Allah*
- O. evvelen < *awwalan*
- evveliyat < *evvel II + -iyat*
- eyne II < *ayna*
- O. eyne-l-mefer < *ayna l-mafarr*
- AD. eza II < *ecza/ezza*
- ezanî saat < *ezan + -î* ve *saat*
- ezelî < *ezel + -î*
- eziyet < *aḏīya*
- O. ezvak < *aḏwāḳ*

- faal < *fa'āl*
- facia < *fāci'a*
- fahrî < *fahr + -î*
- faikiyet < *faik + -iyet*
- fail II < *fā'il*
- faiz < *fā'iz*
- AD. fallik < *fa'ala*
- faraç < *farāş*
- faraş < *ferraş*
- faraziye < *farqī + -iye*
- O. farda < *farda*
- fare < *fāra*
- Farisi < *Fārisī*
- fasıla < *fāşila*
- fasile < *faşıla*
- fassal < *fasl/fasıl III*
- fatih < *fātiḥ*
- fazilet < *faḍīla*
- fazla II < *fazla I*
- O. fecr/fecir < *facr*
- fedai < *fidā'ī*
- (Argo) felaket II
- felc/felç < *falc*
- ferade ferade < *farādan/farādā*
- ferd/fert < *fard*
- ferdî < *fardī*
- ferdiyet < *fardīya*
- AD. fere < *farḥa*
- O. ferik IV < *farīk*
- ferşiyat < *ferş + -īyāt*
- fesh/fesih < *fash*
- feveran < *fawarān*
- fevkalbeşer < *fevk*, harfitarif, *beşer II*
- AD. feyl/feyil < *fi'l*
- O. fezleke < *faḍlaka*
- fıkra < *fiḳra*
- fırka II < *fırka*
- fituk < *fatḳ*
- fitri < *fiṭrī*
- fi I < *fī*
- fi'liyat/fiiliyat < *fi'li + -at*
- fiat/fiyat < *fi'a*
- fidye < *fidya*
- AD. fiki < *fākiha*
- fıkrî < *fıkrī*
- O. fikriyat < *fıkrīyāt*
- fi'l/fiil II < *fi'l*
- fi'len/filen < *fi'lan*
- AD. firik IV < *ferik/firik III*
- O. fisebilillâh < *fī sabīli llāhi*
- AD. fit IV < *fit III*
- (Argo) fitil II/fitil gibi < *fitil I*
- fitre I < *şadaḳatu l-fiṭra*
- fukara/fıkara II < *fukara I*

ful < *fūl*

O. Furkan < *Furkān*

fuzuli II < *fuzuli I*

füc'eten/fücceten/(halk ağzı) hücceten <
fac'atan

O. fülüs < *fulūs*

gada/kada < *kaḏā*

gaile < *gā'ila*

AD. galak II < *galak*

galeyan < *galayān*

galiba I < *gāliban*

galibiyet < *gālibīya*

O. galiya/galiye < *gāliya*

gamze II < *gamze I*

(Argo) ganayim < *ganā'im*

gani II < *gani I*

AD. gar I < *gār*

garaz III/garez II < *garaz I*

AD. garbi II < *garbi I* veya *gārbī*

(Argo) gargara II/gargarı/karkarı <
gargara I

O. gars II < *gars*

O. gasbeanek/gaspaanek < *gaşban 'anak*

gaye < *gāya*

AD. gayer/kayar < *giyār*

gazal I < *gāzāl*

AD. gazil/gazıl/kazil/kazıl < *gāzıl*

gazve < *gāzwa*

AD. gedek I < *geder* < *kadar*

gıpta/gıpta < *gıpta*

gıza/gıda < *gıdā'*

AD. gubar II/kubar < *gubār*

AD. gudüm < *kudum*

(Argo) gurbet II < *gurbet I*

habb/hap II < *habb*

habbüselâtin < *habbu s-salāfīn*

habeşî < *Habaşī*

AD. hacat II < *hacet*

hacce < *hācca*

hacı < *hāccin*

hacz/haciz < *haciz*

hadde/hedde < *hadīda*

hadeka < *hadēka*

hafazanallah < *hafazanā llāh*

hafız I < *hāfız*

hafız II < *hafız I*

hafıza < *hāfıza*

O. hafid < *hafīd*

hafif < *hafīf*

hafifmeşrep < *hafif* ve *meşrep*

AD. haft/haf III/hauz/havıt II /havız
/havut /havt /heviz/hut II < *hawḏ*

hain/hayın II < *hain I*

Hak şükür! < *Hak* ve *şükür*

hakem < *ḥakam*

O. hakeza < *hākaḏā*

hâkimiyet < *hakim I* + *-iyet*

O. hakir < *ḥaḳīr*

AD. hakk/hak IV < *hakk/hak I*

AD. hakk/hak V < *hakk/hak I*

O. hakkalinsaf < *bi-ḥaḳḳa l-inṣāf*

AD. hâl I < *ḥāl*

halaik/halayık II < *halaik/halayık I*

Haliç I < *ḥalīc*

O. halisüddem < *ḥālīşü d-dam*

halita < *ḥalīt*

(Argo) halka II < *halka I*

hallac/hallaç < *hallāc*

hamasi < *ḥamāsī*

AD. hamazevi < *ḥamāsīn*

AD. hambeles/hambelez < *ḥambalās*

hamd < *ḥamd*

hamdele < *ḥamdala*

AD. hamıza < *ḥāmiḏa*

hamile/hamle < *ḥāmila*

hamiş < *hāmīş*

hamsin < *ḥamsīn*

hançere < *ḥancara*

hararet < *ḥarāra*

AD. haraza I < *mu'araza*

(Konuşma dili) haraza II < *haraza I*

AD. haraza III/halaza/hareze/hereze < *ḥaraza*

harb/harp II < *ḥarb*

AD. harbi I < *ḥarbī*

AD. harbi II < *ḥarbi I*

(Argo) harbi zar < *ḥarbi II* ve *zar*

harc/harç II < *harc/harç I*

harc/harç III < *ḥarc*

hardal/hardal otu < *ḥardal*

hardaliye < *hardal* + *-iye*

harhara < *ḥarḥara*

AD. harım/arım ?/herem ? < *ḥarīm*

AD. harın/havrın < *ḥarūn*

harikulâde < *ḥāriḳu l-’āda*

O. harim II < *ḥarīm*

AD. hartlap I/hartlak < *ḥaṭlab*

AD. hartlap II < *hartlap I*

AD. has III < *ḥass*

hasbel’icab/hasbel’icap < *ḥasbe l-īcāb*

O. haseb < *ḥasab*

AD. haside < *’aşīda*

haspa II/haspam < *hasba/haspa*

hassa II/hasa/hase/hesa < *ḥāşşa*

hassas < *ḥassās*

AD. hasut < *hasud*

O. hâşâ min el-huzur/hâşâ min huzur < *ḥāşâ min al-ḥuḏūr*

haşgiş < *haşhaş*

AD. haşim/haşım < *ḡaṣīm*

haşyet < *haşya*

AD. hatab/hatap I < *ḡatab*

hatm/hatim < *ḡatm*

hattat < *ḡaṭṭāt*

hava II < *hava I*

hava IV/ava III < *hava I*

havadis II < *ḡawādiṭ*

(Kumarbaz Argosu) havaî III < *havaî I*

havaiyyat/havaiyat < *havaî I + -ūt*

havale III/havala < *ḡawāla*

havari < *ḡawārī*

havl < *havl*

havsala II < *havsala I*

AD. havş/haviş/havuç II/havuş < *ḡawş*

hayalet < *ḡayāla*

hayalî I < *ḡayāl-i*

O. hayalî II < *hayal II + -î*

hayran II < *hayran I*

hayrdua/hayırdua < *hayr/hayır II ve dua*

haysiyet I < *ḡayfiya*

O. hayz/hayız < *ḡayḡ*

haza < *ḡāḡā*

hazır III < *hazır II*

heccav < *heccāv*

hecin < *ḡacīn*

helme < *ḡalīma*

RD. heḡri/heyri/heeri < *herif*

AD. hememet < *ḡammāmāt*

AD. hevdeş < *ḡawdac*

AD. hevşe < **ḡawşa*

heyecan < *ḡayacān*

heyet II < *hey'et I*

heyulâ < *ḡayulā/hayyulā*

AD. heyye < *ḡayya*

O. hezele < *ḡazala*

hezeyan < *ḡaḡayan*

AD. hıltan < *ḡilla*

hıncır < *ḡunzir*

(Halk Ağzı) hışım I < *ḡışm/ḡışım*

AD. hıta < *ḡittā'*

(Argo) hıyar III < *ḡıyar I*

Hızır < *ḡıḡr*

AD. hızma < *ḡızām*

hicv/hiciv < *ḡacw*

hidayet < *ḡidāya*

hidiv < *ḡidīw*

hilkaten < *ḡilkat + -en*

hirab

hitam < *ḡitām*

hiza < *ḡıḡā*

hizb/hizib/hizip < *ḡızb*

hortum I < *ḡurtum/hortum*

hulasa II < <i>hulasa I</i>	iftar < <i>iftār</i>
hulkum < <i>ḥulḳūm</i>	iftira < <i>iftirā'</i>
humma < <i>ḥummā</i>	iğfal < <i>iğfāl</i>
hurafe < <i>ḥurāfe</i>	iğtişaş < <i>iğtişāş</i>
hurmeten < <i>hurmet/hürmet + -en</i>	ihtilâm < <i>iḥtilām</i>
husus < <i>ḥuşūş</i>	ik'ansese/ikansese < <i>iḳ'ansasa</i>
husye < <i>ḥuşya</i>	O. ikbal II < <i>ikbal I</i>
huşu < <i>ḥuşū'</i>	O. ikkil < <i>ikkil</i>
hükûmet/hükümet < <i>ḥukūma</i>	ilâ < <i>ilā</i>
hüzme < <i>ḥuzma</i>	ilah < <i>ilāh</i>
hüzn/hüzün < <i>huzn</i>	ilahi < <i>İlâhî</i>
ısrar < <i>ısrār</i>	ilahi < <i>İlāhî</i>
ıtır < <i>utr</i>	ilan I/ilân < <i>i'lân</i>
i'dam/idam < <i>i'dām</i>	ilânen < <i>ilân + -en</i>
i'rab/irap < <i>i'rāb</i>	ilel–ebed/ilelebet < <i>ila l-abad</i>
iade I < <i>i'āda</i>	illallah < <i>illâ</i> ve <i>Allah</i>
iaşe < <i>i'āşa</i>	(Konuşma dili) illet III < <i>illet I</i>
ibadullah II < <i>ibadullah I</i>	iltifat < <i>iltifāt</i>
ibate < <i>ibāta</i>	iltihâp < <i>iltihāb</i>
ibne < <i>ibna</i>	iltimas II < <i>iltimas I</i>
ibre < <i>ibra</i>	imaliye < <i>imal + -iye</i>
idare I < <i>idāra</i>	O. imlâ I < <i>imlā</i>
idare II < <i>idare I</i>	imsak II < <i>imsāk</i>
idrar I < <i>idrār</i>	imtihan/(halk ağzı) imtiham < <i>imtiḥān</i>
ifade II < <i>ifāda</i>	O. imtilâ < <i>imtilā'</i>
iflâh/iflah < <i>iflāh</i>	imtizaç < <i>imtizāç</i>
iflâs < <i>iflās</i>	infaz < <i>infāz</i>

AD. ingastan/ingastan < *ankastan*

inkisar II < *inkisār*

insan III < *insan I*

insiyâkî < *insiyāk*

intihar < *intiḥār*

O. irade I < *irade II*

iradî < *irādī*

AD. irek I < *rakk*

irticai < *irticā ʾ*

irticalen < *irticālan*

isabet < *işāba*

İslam I < *İslām*

ismen < *isman*

AD. isneyn/isnahen < *yawm al-iṭṭayn*

istifade < *istifāda*

istihale < *istiḥāle*

istihare < *istiḥār*

istimal < *isti`māl*

O. istinbat < *istinbāt*

AD. istiraç/ıstıraç < *istiḥrāc*

işgal < *işgāl*

işgaliye < *işgal + -iye*

O. iştidad < *iştidād*

izafiyet < *idāfiya*

izdivac/izdivaç < *izdivāc*

izn/izin < *izn*

kâ`b/kâb < *ka`b*

AD. kabala II < *kabala I*

kabil II/kabîl < *ḡabîl*

kabr/kabir < *ḡabr*

kâbus < *kābūs*

(Argo) kabza II < *kabza I*

kabzımal < *kabz ve mal*

(Argo) kadayıf II < *kadayıf I*

kafa III < *kafa I*

kafa IV < *kafa I*

kafa V < *kafa I*

kafa VI < *kafa I*

kafa VII < *kafa I*

kâfi II < *kâfī I*

kahve/AD. kayfe/gayfe < *ḡahwa*

O. kaime/AD. gayma/kayme I < *ḡā`ime-i mu`tebere-i `oşmānīye*

kaimmakam/kaymakam II < *kaimmakam/kaymakam I*

kâin < *kā`in*

kakule I < *ḡaḡulla*

RD., AD. kalaba < *galaba I*

(Argo) kalay II < *kalay I*

kalak V/galak IV < *ḡalaḡ*

kalb I/kalp I < *ḡalb*

kale II < *kale I*

(Argo) kale III < *kale II*

kalfa < *ḡalīfa*

kalıb/kalıp II < *kalıb I*

(Argo) **kalle II** < Aktunç'a göre *galla*

O. kalûbelâ/kalûbelâdan/kalûbelâdan
beri < *ḳālū belā*

kalye/galye/galle II/kalle III < *ḳaliyye*

kameriye < *ḳamar* + *-īya*

(Argo) **kâmil II** < *kâmil I*

AD. **kantara** /*kandara* /*kantarma II*
/*gandara* < *ḳanṭara*

kânun < *kānūn*

AD. **kanya** < *ḳannīna*

AD. **kapkap/habbak** < *ḳabḳāb*

AD. **karakura II** < *kara kura/karakura I*

kariha < *ḳarīḥa*

O. **kassam** < *ḳassām*

O. **kassas/kasas** < *ḳaṣṣāṣ*

kavaf < *ḥaffāf*

AD. **kavsara** /*gavsara* /*kalsıra* < *ḳawṣara*

AD. **kayda/kade I** < *kaide*

AD. **kayme II** < *ḳā'ima*

kazaen < *kaza II* + *-en*

(Halk Ağzı) **kebabiye/kebabye** < *kebab* +
-iye

O. **keduret** < *kudūra*

kelâm < *kalām*

kemafissabık/kemafisabih < *ka-*, *mā*, *fī*,
as-sābiḳ

kemakân < *ka-*, *mā-*, *kān[a]*

kenef II < *kanīf* ya da *kenef I*

kerime < *kerim* + *-e*

(Halk Ağzı) **ketebe II** < *ketebe I*

ketum/ketüm < *katūm*

keyf III < *keyf I*

keza < *ka-dā*

kıbyde < *ḳilīde*

AD. **kıfıl I/gıfıl** < *ḳufl*

O. **kıft/gıf** < *ḡibṭ*

AD. **kımıl/gımıl** < *ḳaml*

AD. **kınara** < *ḳinnāra*

(Argo) **kırba II** < *kırba I*

kırbız < *kīrmīz*

AD. **kırf/gırf etmek** < *ḳirf*

kısım/BSTT kısım < *ḳism*

Kıtmir/Kıtmir < *Ḳiṭmīr*

kıvām < *ḳiwām*

(Konuşma dili) **kıyamet II** < *kıyamet I*

kıyafet < *ḳiyāfa*

kıyasen < *ḳiyāsan*

kibar I < *kibār*

kibar II < *kibar I*

kibrit II < *kibrit I*

kinaye < *kināye*

AD. **köre II** < *küre III*

AD. **körsü** < *kursī*

kubbe II < *kubba*

- AD. kudama /kudayma /cudayma
/budayma < *kuḍāma*
- (Argo) kuduru hak < *ḡuddura Ḥaḡḡ*
- kulle II/BSTT kule < *kulle I*
- kur IV < *kur*´
- (Argo) kurabiye II < *kurabiye I*
- AD. kurdi < Emiroḡlu’na göre *kutni*
- AD. kurna II/gurna < *ḡurna*
- kuskus < *kuskusū/kuskusī*
- kutnu/kutni/kutmu/gutmu/gutnu/guyni <
ḡuṡnī
- kutur II < *ḡutr*
- kuvet < *ḡuwwa*
- kübbad < *kubbād*
- O. külliyat < *küll + -iyat*
- AD. külte/kelete II < *kulta*
- AD. künefe/könefe < *kunāfa, kināfa* vs.
- künye I < *kunya*
- (Argo) künye II < *künye I*
- (Argo) küre IV < *küre III*
- kürre I/küre III < *kurra*
- O. lâedri < *lā adrī*
- lahmacun < *lahm ül-`acīn*
- O. lahn/lahin < *lahn*
- lakab/lakap/lâkap < *laḡab*
- (Argo) lâl III < *lâl II*
- O. lâ-şey < *lā ve şay*´
- lâşuur < *lā ve şuur*
- lâteşbih < *lā ve teşbih*
- latilokum/lâti lokum < *rāḡatü l-ḡulḡum*
- O. lâyetagayyer < *lā yataḡayyar*
- levha < *lawḡa*
- (Argo) leylâ < *Leyla*
- leylâk < *leylâḡ*
- leylâkî < *leylâk + -î*
- leylek < *laḡlâḡ*
- leylî/leyli < *leyl + -î*
- (Argo) lıklık < *nīknīk < nicho nicho < nāka*
- O. lihye < *liḡya*
- AD. lobut III/loput II < *lobut II/loput I*
- lokma II < *lokma I*
- lokum II < *lokum I*
- lugat/lügat < *luḡa*
- maâda/ma`âda < *mā`ada*
- maalesef/ma`a l-esef/ ma`a t-te`essüf <
ma`a, l/t, esef/te`essüf
- maamafih/mâmafih/maamafi/mamafi <
ma`a ve mā ve fih
- maaş II/mayış/mayış < *maaş I*
- O. ma`bude/mabude < *ma`bud + -e*
- maḡbar/magbar < *ma`bar*
- mahalakallah < *mā ḡalaḡa-llāhu*
- mahaşerallah < *mā, ḡaşara ve Allāh*
- mahcub/mahcup < *maḡcūb*

mahkûm II < *maḥkûm*

mahrem < *maḥram*

mahsub/mahsup

mahsus II < *maḥşûş*

mahzur < *maḥdūr*

makara < *bakara II*

makas III < *makas I*

AD. makat II < *mak'ad*

makbul < *maḥbûl*

maktaiye < *maḥta'* + *-iye*

mal I < *mâl*

malûlen < *ma'lûl* + *-en*

AD. mâmiren/mamiran < *ma'mûrîn*

mânevîyet/BSTT mâneviyat < *ma'nâviyât*

mangal < *manḡal*

AD. manıt < *mu'annid*

mânia < *mâni'a*

AD. manit < *mu'anid*

mankaş/mangaş < *minḡaş*

(Argo) manzara II < *manzara I*

(Halk Ağzı) maraz II < *maraz I*

marazi < *maraz I* + *-î*

marhasa/merhasa < *marḡaşa*

masat/mazap

masdar/mastar < *masdar*

AD. maslak I < *mslaḡ*

AD. maslak < *milḡafa/malḡafa*

maş II < *māş*

maşlah < *maşlah*

AD. maşraba II/maşurba/marfaşa/neşirfe

< *maşraba*

(Argo) matrak II < *matrak I*

(Argo) matrakuka < *matrak*

O. maval I < *mawwâl*

(Argo) maval II < *maval I*

mavrak/mevrak/mafrak/maflak/mevlâk/

maplak/mablak/mablaḡ/bablak/matla

k/ablah < *ma'laḡa* < *mal'aḡa'eş-*
şarâbâtî

mazmaza < *mazmaza*

mebus II < *meb'us I*

mecbur < *macbūr*

mecburi < *mecbur* + *-î*

meclûb/meclûp < *maclûb*

medar/meder/medder < *madâr*

melekussiyane < *melek*, harfitarif, *siyanet*

melül II/AD. mayıl/melil

memûl < *ma'mûl*

menfur

AD. mennek < *menyūk*

AD. mentir < *manşūr*

mephut < *mebhût*

meram < *marâm*

AD. mered I/meret I < *marîd*

(Halk Ağzı) mered II/meret II < *marta*

- AD. mereke < *ma' raka*
- meremmet < *maramma*
- AD. meres II/meresz < *maras*
- merkûb/merkup/merkop < *markûb*
- mesag < *masâğ*
- mesh/mesih < *maşh*
- mesned II/mesnet < *mesned I*
- meşgul II < *meşgul I*
- meşhud/meşhut < *maşhūd*
- meşhur < *maşhūr*
- O. meşta < *maştan*
- O. meta/ matah/mata < *matā'*
- metanet < *matāna*
- mevlâ/Mevlâ < *mawlâ*
- meymenet < *maymana*
- AD. miğal/mağıl/mağal < *muğall*
- mızrak < *mizrāk*
- (Argo) mihrab/mihrap II < *mihrab II*
- mihver
- AD. milak < *mi' lāk*
- mim
- min el-bab ile l-mihrab
- minelgaraip < *min l-garā'ib*
- minha < *min-hā*
- minval < *minwāl*
- mistar/mıstar < *miştar*
- AD. muğal < *muğall*
- muhacir < *muhācir*
- Muharrem < *Muḥarram*
- muhit I < *muḥit*
- AD. muhlu/muhul/muylu/mühnü < *muḥl*
- muhtar/mıhdar < *muḥtār*
- mukasseten < *muḥassaṭan*
- AD. mulak/molak < *mi' lāk*
- mumya < *mūmiyā*
- muris < *mūriṭ*
- musibet I < *muşibet*
- musibet II < *musibet I*
- AD. muşabak/muşamak < *muşabbak*
- muşamma/BSTT muşamba < *muşamma'*
- mutad < *mu' tād*
- mücadele < *mucādala*
- AD. müceddere < *mucaddara*
- müdavim < *mudāwim*
- müddet I < *mudda*
- AD. müdem
- mühliye
- mükellef I < *mukallaf*
- mükevvenat < *mukawwanāt*
- mürai < *murā'in*
- müsevid/müsevvit < *musawwid*
- müstahsil < *mustaḥşil*
- müstecab/müstecap < *mustacāb*
- O. müstedir < *mustadīr*

müstehlik < <i>mustahlik</i>	AD. reşme/ireşme < <i>raşma</i>
müstesna I < <i>musteşnā</i>	rezil < <i>reẓīl</i>
müstetir < <i>mustatar</i>	rub I < <i>rub</i> ´
müşevvik < <i>muşawwiķ</i>	rüsum < <i>rusūm</i>
(Argo) mütayit < <i>müteahhid</i>	sabi < <i>şabī</i>
mütevettir < <i>mutawattir</i>	sacır < <i>sacır</i>
müzellef < <i>zülüf</i> kelimesinden usulü	sahne < <i>şahne</i>
nafile I < <i>nāfila</i>	sair filmenam < <i>sā`ir-fi-l-menām</i>
nafile II < <i>nafile I</i>	sak II < <i>sāk</i>
namet < <i>ni`met</i>	sâlih < <i>şālīh</i>
O. nasiye < <i>nāşiya</i>	sallak/salak V/şatlak < <i>sallāh</i>
nekahet < <i>neķāhat</i>	sarat/sarad/sarrat < <i>sarrād</i>
nevl < <i>nawl/naul</i>	sarfınazar < <i>şarf + nazar</i>
nezaketen < <i>nezaket + -en</i>	sati/sate < <i>zāten</i>
nisbet I < <i>nisbe</i>	savak III < <i>savak</i>
nobran < <i>nabr</i>	saykal/sıykıl < <i>şayķal</i>
noksan II < <i>noksan I</i>	sekir < <i>sekr</i>
nokta I < <i>nuķta</i>	sekran < <i>sekrān</i>
nokul < <i>nuķl</i>	sekte-i kalb < <i>sekte-i ķalb</i>
AD. nokul < <i>nuķl</i>	selāmun aleyküm < <i>selāmun-`aleyküm</i>
nuhuset/nuhset < <i>nuḥūsa</i>	sellem aleyhi sellem < <i>sellem</i>
nusha/nusga/nohsa BSTT muska < <i>nuşa</i>	set III < <i>sedd</i>
AD. obal < <i>vabāl</i>	setre pontur/setre pantol < <i>setre</i>
öşür < <i>uşr</i>	sevk-i tabiî < <i>sevķ-i tabī`ī</i>
pehlül/pehlil < <i>buhlül</i>	seyyar < <i>seyyār</i>
AD. pusat II < <i>bisāt</i>	seyyip < <i>seyyib</i>
rağmen < <i>rağm + an</i>	sıfır II < <i>sıfır I</i>

- sıhhiye < *şihhiyya*
 sırfen < *şurf* + *-en*
 sırsır I < *sırsır*
 sırsır II < *sırsır*
 sırsıra/sırsır II/salsal Az. < *sarsar*
 sikke/şikge/zikke < *sikka*
 sinameki < *senā-i mekkī*
 sitteisevir < *sitte* + *sevr*
 siy/siğ < *ziye*
 siyaneten < *şiyāna*
 AD. siyir < *sihr*
 sosrat/sorsat/sürsat/sürset < *sosiret*
 suğra II < *suğrā*
 sulta < *sulṭa*
 sükül < *sakr*
 sülman < *süleymān*
 süne < *sūna*
 sütre < *sütre*
 şafak/şafah < *şafaḳ*
 şahika < *şāhiḳa*
 şakayik < *şakā`iḳ*
 şakıs < *şahş*
 şamıt < *şammūṭ*
 şapşak < *şapşak*
 şapşal I < *şapşale*
 şarabî < *şarāb* + *-ī*
 şedde < *şadda*
 şekere < *şkāra*
 sellav/şello < *şallāf*
 şelme < *şamle*
 şert Az. < *şarṭ*
 şetil/şitil/çetil/çitil < *şatl*
 şih/şık < *şeyḥ*
 şimal < *şammūl*
 şifa < *şifā`*
 şil < *şell*
 şirk < *şirk*
 şor IV < *şōr*
 şorta < *şurṭa*
 şufan < *şufan*
 şular/şulal/şural/şulan < *şulāl*
 şücet Az. < *şucā`a*
 taka I/taha/tağ/tağa/toka/tokka < *ṭāḳa*
 talvar/talva/talpar/talbar/talfar/dalvar < *talewār*
 taşkala < *taşgala*
 tehliil < *tehlil*
 telbiz I/telbis/darbız < *tarbīş*
 temesik < *temeşik*
 tuffağıadem < *tuffāḥ* + *ādem*
 tuhuf < *tuhaf*
 tükkân < *dukkān*
 tüncina
 usturup < *üslüb*

usul < *uṣūl*

vecibe < *vecībe*

yahudu < *yahūdī*

yakaza < *yaḳāza*

yallah < *yā Allāh*

yarabbi < *yā rabbī*

yecüzü < *yacūzu*

yetim < *yaṭīm*

zabuk < *zabuḳ*

zahir bahir < *zāhir + bāhir*

zahra/zahre/zâra/zat zahre < *zahīre*

zahter < *sa 'tar*

zamah/zamak/samah < *samāḥ*

zanzalak/zamzalak/zenzelak < *zanzalaḥt*

zarb < *zarb*

zarta < *zarṭa*

zebellâ < *zeballā*

zeh < *zeh*

zerk < *zerk*

zıkkım/zıkkı/zohum < *zaḳḳūm*

zıvan < *zıvan*

zurba/zurva/zorba/zırba/zıpıra < *surba*

Kısaltmayla Oluşanlar

Arabî < *lisān-i 'arabī* ['arabī]

elham < *al-ḥamdu li-llāh*

fit III < *fītil*

hariciye < *emraz-ı ḥāricīye şubesi*

ihlas II < *Sure-i İhlas*

O. kuzahî < *kavs-i kuzah*

müddei < *müddeiumumî*

papa IV < *papağan*

İkilemeler

afra tafra < *ṭawr*

afur tafur/avur tavor < *ṭawr*

AD. an san < *an* ve *san*

anlı şanlı < *şan*

AD. aşer ma'şer < *a'şer* ve *ma'şer*

bet bereket < *bereket*

AD. cer cihaz

AD. patul patul < *patul* < *faṭīr*

ferih fahur < *fariḥ*

hak hukuk < *hakk/hak II* ve *hukuk*

RD. hâlâ-hâşâ < *hâlâ* + ikileme

halim selim < *halim* ve *selim*

AD. hal çul < *hal* ve *çul*

(Konuşma dili) harabı turab < *harab/harap* ve *turab*

haraç mezad/haraç mezat < *mazād*

hayal meyal < *hayal I* ve *meyal*

hınzır hıyız < *hınzır* ve *hıyız*

hile hud'a/(halk ağzı) hile hurda < *hile* ve *hud'a*

AD. ihtiyaç muhtaç < *muhtaç*

sabah sabah < *şabāḥ*

sabi sübyan < *sabi, sübyan*

vezir vekil < *vezîr + vekil*

Varyantlı Kelimeler

EO. baba IV < *veba*

AD. bayik < *bayi*

AD. bezez < *bezzaz*

AD. bidene < *badana*

AD. buran < *burhan*

AD. canp < *canb*

AD. cuvab/cuvap < *cevap*

AD. dalyasan/taylasan < *taylasân*

(Halk Ağzı) defam < *defa I + /m/*

AD. efen < *ehven*

DS. ekebir < *ekâbir*

AD. eme < *ame*

AD. emme < *amma*

(Konuşma dili) emmelim < *emme*

AD. eylam < *eyyam*

AD. gattî < *kat'î*

AD. genel < *karar*

AD. gıfır/kafır/kıfıl II/kıfır < *kafr*

AD. gır I < *ķîr*

AD. hacil II < *hacil I*

AD. haflek < *ebleh*

AD. hambal/hembal < *hammal/hamal*

harıp ağacı < belki *harnıp*

AD. harmut I < *harnup*

AD. hasbir < *asfur/aspur*

AD. haşal < *haşıl*

AD. hayıt < *ayıt*

(Konuşma dili) helbette/helbet < belki
elbette/elbet

AD. helhel < *halhal*

AD. helheli < *helheli* < *halhal*

AD. hökûmat < *hükümet*

AD., O. humra < *humra*

hurda III < *hud'a*

hünnab/hünnap < *innab/innap*

AD. ifta/ipta < *ibtidâ' II* veya *iftitâh*

(Halk Ağzı) ikman < *idman*

AD. ilokum < *lokum*

(Halk Ağzı) intizar II < *inkisar*

AD. irahan/irihan < *reyhan*

AD. irza < *eza II*

AD. kalek/kaley/galek/gelek II < *halayık*

AD. kelle VI < *kerre/kere*

(Halk Ağzı) kerrek < *kerre + -k*

(Halk Ağzı) macir < *muhacir*

AD. mapis/mapıs < *mahbus*

(Halk Ağzı) mazife < *vazife*

AD. mazmanta/mazmata < *mazbata*

AD. mefat < *vefat*

AD. mehendiz < *mühendis*

melil < belki *melûl*

(Halk Ağzı) **mencilis** < *meclis*

AD. **merem** < *verem*

AD. **meseleme** < *mesele*

muguf < *vakıf*

(Halk Ağzı) **muhabbet II** < *müebbed*

AD. **muhanet** < *muavenet*

AD. **mukaat/mukat** < *vukuat*

müddeyüm < *müddeiumum*

(Halk Ağzı) **müvendiz** < *mühendis*

(Halk Ağzı) **nezzet** < *lezzet*

AD. **nisan** < *lisan*

AD. **şirnet** < *şirra*

Benzeşmeli Kelimeler

AD. **çencere** < *tencere*

Deyimler

O. **balığan mabelâğ** < *bālīğan mā balāğ*

(Halk Ağzı) **cümbür cemaat** < *cumhur cemaat*

kellim kelim, lâ yenfâ < *kallim, lâ yanfa*

Belki Arapça Kökenli Olanlar

ancef

AD. ***devre/devri/devresi/devrisi** < *devre III*

hât/haaat < *rahat*

kama III < V.I. Abayev 1973 II, 260–261'e göre *qam*'a

Bağlaçla Bağlananlar

efâil ve tefâil < *efâil ve tefâil*

şek ve şüphe < *şakk ve şubha*

Kaynaşmayla Oluşanlar

(Argo) **beleş** < *bilā şey*

Kısaltmayla Oluşanlar

adliye < *umur–u adliye*

Metatezli Kuruluşlar

AD. **cebreze** < *cerbeze*

AD. **celbeze** < *cerbeze*

AD. **dof dof** < *fawc fawc*

AD. **kirbit/kirpit** < *kibrit II*

nalet < *lânet*

21. yüzyıl

hasbelkader < *hasbe l-kader*

mazeret < *ma'zeret*

mesâî < *mesâ'î*

rida < *rida'*

safir < *şafîr*

Tarihsiz

abdal I/ebdal < *abdâl*

abuzambak < *abū zamzağ'*

adalî < *'adala + -î*

ağşiyē < *ağşiyā*

ahdî < *ahd/ahit I + -î*

O. **ahsent/ahsente** < *aḥsanta*

ahşa < *aḥşā*

akarat < *'akārūt*

akliye < *aklî + -ye*

- O. aktar II < *aḳṭār*
- âlâhazret < *a 'lā* ve *ḥaḍret*
- O. âlemî < *'ālamī*
- O. amuden < *'amūdan*
- an'anevî < *an'ane II + -vī*
- ananet < *'innn*
- anberbaris/amberbaris < *barbārīs*
- anifûlbeyan < *ānifu l-bayān*
- O. anilgiyab < *'ani l-giyāb*
- anilmerkez < *'ani l-markaz*
- Aramî < *Ārāmī*
- ariyeten < *'ūriyatan*
- O. asabe < *'aşaba*
- O. asafî < *âsaf + -ī*
- AD. asal < *maṭal*
- aşarî < *a 'şārī*
- aşerat < *'aşara + -āt*
- aşug < *âşık*
- atfen < *'atf* ve *-en*
- O. atîk II < *'atīk*
- O. atiyen < *ātī* ve *-an/-en*
- O. âver/avar < *a 'war*
- ayn I < *'ayn*
- bahri < *baḥrī*
- Bali < *bāl + -î*
- O. barbah/barebah < *barbā*
- AD. batt < *baṭṭ*
- O. battal II < *baṭal*
- Bayezid < *Abū Yazīd/Abā Yazīd*
- AD. behi < *bayi*
- AD. bellea/bellua < *ballā 'a/ballū 'a*
- belsem < *balsam*
- Beynennehreyn < *bayna, /n/* ve *nahrayn*
- bızır < *baẓr*
- O. Bilâdülcebel < *Bilādu l-cabal*
- O. bundukî < *bunduḳī*
- O. Bundukiye < *Bunduḳīya*
- O. bundukiye < *bunduḳīya*
- O. cabi < *cābī*
- Cahiliye < *cāhilīya*
- Cebelitarık/Cebeltarık < *Cabal Ṭārīk*
- O. ceberut I < *cabarūt*
- O. cebin III < *cabīn*
- O. cedvel I < *cadwal*
- cemaziyül'âhir/cemaziyel'âhir < *cumādi l-âḥira*
- cemile < *camīl*
- O. cenbiye/cembiye < *canbīya*
- cenubî < *canūbī*
- cerr II/cer II < *cerr/cer I*
- cerrahiye < *cerrah + -iye*
- cezir II/cezir II < *caḍr*
- AD. cımcime
- cırboa/cırboğa < *carbū 'a*

- O. cibayet < *cibāya*
- O. Cumadel'ahire < *Cumāda l-āhira*
- O. Cumadel'ulâ < *Cumāda l-ūlâ*
- (Argo) çirkef I < *çirkev/çirkef II*
- Darüşşafaka < *dār*, harfitarif ve *şafağa*
- dehalet < *daḥāla*
- demevi < *dem I*
- O. derahim I < *darāhim*
- AD. derece II < *daracāye*
- O. desakir < *dasākir*
- O. Dımişk < *Dimaşq/Dimişq*
- Diyarбекr/Diyarбекir < *Diyār Bakr*
- duhuliye < *duhul + -iye*
- edat < *adāt*
- ehlî < *ahlî*
- el-Cezire < *cezire* < *cazīra*
- Emeviler < *Umayya*
- Erzurum < *Arz-ı Rūm* [*arđ* ve *Rūm*] ya da
Arzan-ı/Erzen-ı Rūm
- esnâf II < *esnaf I*
- etraf III < *etraf I*
- O. evahir < *awāhir*
- faik < *fā'ik*
- fail I < *fā'il*
- Fatih < *fatih*
- Fatma < *Fāḫima*
- O. fevkanî < *fawḳānî*
- feyezan < *fayaḏān*
- fırka I < *fırka*
- filiz IV < *filizz*
- fuḥş/fuḥuş < *fuḥş*
- O. fulâd < *fūlād*
- O. fücür < *fucūr*
- O. gabavet < *gabāwa*
- gabi < *gabi*
- garaz II/garez I < *garaz I*
- garb/garp < *garb*
- Garb/Garp < *garb/garp*
- garbi I < *garb + -î*
- gargara I < *garğara*
- gaybubet < *gaybūba*
- O. gibbettahkik < *gibbe t-tahḳḳ*
- gıybet < *gīma*
- O. gulâm < *gulām*
- habbe II < *habbe I*
- hacm/hacim < *ḥacm*
- hadd/had III < *ḥādd*
- O. haffar < *ḥaffār*
- hakikaten < *hakikat I + -en*
- hakikî < *ḥaḳḳī*
- hâkim II < *ḥakim I*
- O. halâ I < *ḥalā*
- O. halim < *ḥalīm*

- hammaliye/hamaliye I < *hammal /hamal*
+ *-iye*
- Hariciye < *ḥāric* + *-iye*
- O. harik I < *ḥarīk*
- O. harim I < *ḥarīm*
- haşış < *ḥaşīş*
- hatib/hatip II < *ḥatib* I
- havai I < *hawā`ī*
- havariyun < *ḥawārīyūn*
- O. hınzire I < *ḥinzīra*
- Hicaz < *Ḥicāz*
- O. hidemat < *ḥidamāt*
- hitabet II < *ḥitabet* I
- O. hu III < *hūwa*
- hud'a/huda I < *ḥud`a*
- hulasa I < *ḥulāşa*
- innab/innap/hünnap < *`unnāb*
- Irak < *al-`Irāk*
- ibadullah I < *ibād* ve *Allāh*
- imame II < *imame* I
- imdad/imdat < *imdād*
- imsak I < *imsāk*
- inkılâb II/inkılâp < *inkılâb* I
- inşâ I < *inşā`*
- intihab II/intihap < *intihab* I
- irtica < *irticā`*
- O. irtişâ < *irtişā`*
- İslam II < *İslam* I veya *İslami*
- istid'a II/istida < *istid`ā* I
- istikamet II < *istikamet* I
- istikbal II < *istikbal* I
- O. istikrah < *istikrāh*
- kabız < *ḳābız*
- kasd II/kasıt II < *kasd* I
- kavas < *ḳawwāş/ḳawwās*
- kayyum I < *ḳayyim*
- O. Kebikec < *ḳabīkac*
- O. keder I < *kadar*
- O. ketebe I < *kataba*
- kırba I < *ḳırba*
- kubûr < *ḳubûr*
- kutup < *ḳutb*
- küll/kül < *kull*
- küme II < *kūma*
- kürevi < *küre* III + *-vî*
- kütlevi < *ḳutla*
- lağv < *lağv*
- lahika < *lāḥiḳa*
- lahmî < *laḥmī*
- lâlettayin < *lā`alā t-ta'yīn*
- O. lâya'ni < *lā* ve *ya'nī*
- O. lâyemut < *lā yamūt*
- lâ-yezali < *lā yazālī*
- lâyiha < *lā`iḥa*

lehim < *liḥām*

O. lihaf < *liḥāf*

livata < *livāṭa*

luab/loğap < *lu'āb*

mahrut < *maḥrūt*

makad/makat I < *maḵ'ad*

makta' < *maḵṭa'*

matbu II < *maṭbū'*

mazbata < *maḏbaṭa*

mazgala < *mişkala*

memnun II < *memnun I*

mevkuf II < *mawḵūf*

müever < *mucaffar*

mülevvez < *mulawwaz*

mürekkeb/mürekkep I < *murakkab*

müselles I < *muṭallat*

natır < *nāṭır*

papağan < *babağāl/babbağū*

rafızî < *rāfiẓī*

râkiben < *rakibā*

raptiye/rabtiye < *rabṭiye*

rebiülahir < *rabṭ' + aḥir*

ribab < *ribāb*

rie < *ri'e*

rivay < *rivā*

selsele Gag. < *silsile*

siyeç I < *siyāc*

şiar < *şi'ār*

şihne < *şihna*

tahın < *ṭā'ūn*

tasık < *tās*

tebellür < *tebellür*

teberük < *teberrük*

usa < *guşsa*

yamenhu

Varyantlı Kelimeler

AD. efiyen < *enfiye*

AD. gaybat/gaybent < *ğıybet*

AD. gelvir < *kalbur*

İkilemeler

seher-seher < *seher*

1.1.1. Farsça Üzerinden

13. yüzyıl

hamir/BSTT hamur < *ḥamīr* < *ḥamīr*

14. yüzyıl

abes < *'abat* < *'abaṭan*

O. ayyar I < *'ayyār* < *'ayyār*

O. celd < *cald* < *cald*

O. cir < *cīra*

EO. da'vi < *da'vī* < *da'wā*

O. elâ II < *alā* < *a-lā*

gammaz < *ğammāz* [*ğamaza*]

hilet/BSTT hile < *ḥīlat* < *ḥīla*

O. ray I/rez < *rāy* < *ra'y*

15. yüzyılO. âb II < *âb* < *âb*acaba I/aceba I < '*acabā* < '*acaban*afet < *âfat* < *âfa*afiyet < *âfiyat* < '*âfiya*akıbet/akıbet < < '*ākība*alicensab < < '*ālī* ve *canāb*anber/amber < *anbar/ambar* < '*anbar*O. anka I < '*anḳā* < '*anḳā*'ariyetî < '*āriyetī* ['*āriyat* + -ī]O. arusi < '*arūsī* ['*arūs* ve -ī]batman < M. Räsänen 1969 s. 65. 73'e
göre *vaznūn* < *wazn*O. ba'z < *ba'z* < *ba'd*O. bedre < < *badra*O. behr I < *bahr* < *buhr*O. bervefkimurad < *bar vafḳ-i murād* <
'*alā vafḳi l-murād*O. bezle II < *bidla/biḏla* < *biḏla*O. cemiz < *camīz* < *cummayz*cerime < *carīma* < *carīma*O. cilbab < *cilbāb* < *callābīya*O. daim/dayim < *dāyim* < *dā'im*daima/dayima < *dāyimā* < *dā'imān*O. dair/dayir I < *dāyir*daire I/dayire < *dāyira* < *dā'ira*O. dakaik/dakayık < *daḳāyık* < *daḳā'ik*def I/tef < *daf* < *daff*O. devat < *davāt* < *dawāt*dükân/düven II < *dukān* < *dukkān*O. dürr/dür < *dur* < *durr*O. elvan I < *alvān* < *alwān*falan < *falān* < *fulān*felaket I < *falākat* [*falak*]feragat < *farāḡat* [*farāḡ*]O. fūruset/furusiyet < *furūsat/furūsīyat* <
*furūsa/furūsīya*O. gayet I < *ḡāyat* < *ḡāya*O. haclet < *ḥaclet* < *ḥacla*hala < *ḥāla* < *ḥāla*O. haliya/haliye < *ḥāliyā* < *ḥāliyan*O. harabat < *ḥarābāt* < *ḥarābāt*hareket < *ḥarakat* < *ḥaraka*O. havaşi < *ḥavāşī* < *ḥāşīya*O. hazana/hizana < *ḥazāna/hizāna* <
*ḥazāna*hazırcevab/hazırcevap < *ḥāzīr-cavāb*
[*ḥāzīr II* ve *cevāb*]hırkat/BSTT hırka < *ḥırḳat/ḥırḳa* < *ḥırḳa*himayet/BSTT himaye < *ḥimāyat* <
*ḥimāya*hisar < *ḥişār* < *ḥişār*hokka I/hoka < *ḥuḳḳat/ḥuḳḳa* < *ḥuḳḳa*huri/hörü < *ḥūrī* < *ḥūr*

- O. hususan/husususa < *huşūşan/huşūşā* < *huşūş* + *-en*
- O. işk/BSTT aşk < *’işk* < *’işk*
- O. ihtisas I < *iḥtişās* < *iḥtişās*
- O. imlâ II < *imlā* < *imlā I*
- O. istiklalî < *istiklālî* [*istiklāl* + *-î*]
- O. işve < *işva* < *’işwa*
- kadar I < *ḳadar* < *ḳadr*
- O. kadimî < *ḳadīmî* [*ḳadīm* + *-î*]
- kâhil < *kāhil/kāhel* < *kāhil*
- O. kemine I/kemin < *kamīn* < *kamīn*
- AD. kelbeteyn/kelbetin/BSTT kerpeten < *kalbatayn* < *kalbatayn*
- O. kerihlika < **karīh-liḳā* < *karīh* ve *liḳā*
- kımar/BSTT kumar < *ḳimār* < *ḳimār*
- kira/kirî < *kirî* < *kirā*
- kuds I < *ḳuds* < *ḳuds*
- O. lâreyb < *lā-rayb* < *lā rayb fihî*
- AD. libade/yibate/ilibade/ilibada II < *labāda* < *lubbāda*
- lâ`ubali < *lā ubālî* < *lā ubālî*
- O. livan < *līvān* < *al-aywān*
- madilet < *ma`dalat/ma`dilat* < /`dl/
- mahber < *maḥbar* < *maḥbar*
- mahlûc < *maḥlûc*
- mail/mayil < *mā`il/māyil* < *mā`il*
- mazarrat < *maḏarrat* < *maḏarra*
- mecal/(halk ağzı) mücal < *macāl* < *macāl*
- mehabet/mahabet < *mahābat* < *mahāba*
- O. mehar < *mahār/mihār* < *mihār*
- melâlet < *malālat* < *malūl*
- mesafet/BSTT mesafe < *masāfat* < *masāfa*
- O. meyâmin < *mayāmin* < *mayāmin*
- O. meymun I < *maymūn* < *maymūn*
- me`yus/meyus < *ma`yūs*
- misal III < *mişāl* < *misal I*
- O. muamber < *mu`ambar* < *mu`anbar*
- O. muğrak < *muğrak*
- mukbil < *muḳbil* < *muḳbil*
- O. müreffeh < *muraffah*
- O. müstemend < *mustamand* < *mustamidd*
veya ona benzer bir kelime –*mand*
- O. müvecceh < *muveccah*
- nâyib/nâ`ib/BSTT naip < *nāyib/nā`ib* < *nā`ib*
- O. risalet < *risālat* < *risāla*
- O. rukak < *ruḳāḳ*
- seme/semelek/sömelek < < *sīma*
- Belki Farsça Üzerinden*
- O. rümman < *rummān; rummān*
- 16. yüzyıl**
- âdet I < *’ādat* < *’āda*
- O. âdetâ < < *’ādatan*
- O. adîd II < *’adīd* < *’adīd*
- O. âlemmedâr < *’ālam-madār*
- EO. âlişan < *’ālî-şān* [*’ālî* ve *şa`n*]

asla < *aşlan* [*aşlan*]

O. baridkelâm < *bārid-kalām*

O. benat-ı na'ş < < *banāt na'ş*

berat < *barāt* < *barā'a*

O. beyn beyn < *bayn bayn* [*bayn/bayna*]

O. daimülevkat/dayimülevkat < <
dāyimulavkāt < *dā'imu l-awkāt*

O. daire III/dayra < *daire I*

O. da'vetî < **da'vatî* [*da'vat* + *-î*]

O. deavi < *da'āvî* < *da'āwā*

O. desturül'amel < <

O. duhanî < *duhānî* [*duhān* + *-î*]

Ermeni < *Armanî* < *Armanî*

O. erüz/erz < *arz* < *aruzz*

O. garra < < *ğarrā*

O. kabahat I < *kabāhat* < *kabāha*

kaşlış/kâşşış/kanış < *ğanc* < *ğanc*

kulp I < *kulāb* < *kullāb*

kulp II < *kulp I*

mesire < *masīrat*

Deyimler

O. lâzim-i mâ lâ kelâm < *lāzım-ı mâ-lâ-kalām* < *lāzım-ı mâ-lâ-kalām*

17. yüzyıl

cereme < *cerime*

AD. cırba/cırbağ/cırbağa/cırbana < *carbā* < *cırbe* ve *carbāne*

O. çelipa < *çalīpā* < *şalīb*

O. darat < *dārāt* < *dārāt*

dut/tut < *tūt* < *tūt*

AD. galyan/galyen/galyon II /galagan /kalayın /kalayın /kalın /kallen /kallün/kalyon/ kaylın < *ğalyān* < *ğalyūn*

lâ-ilâc < *lā- 'ilâc* [*lâ* + *ilâc I*]

maşa I < *māşa* < *mihaşsa*

mihek/mehek/mehenk/mihenk < *mihak* < *mihakk*

refakat < *rafākāt*

sitil III/satıl III/sitilik < *satl* < *sidl* < *saşl*

soytarı < *sa'tar* + *î*, *sutarî*

18. yüzyıl

O. âdeten < < *'ādatan*

19. yüzyıl

bedihi < < *badīhî*

ca'li < *ca'îl* [*c'îl* + *-î*]

O. cennetmekân < *cannat-makān* [*cannat* ve *makān*]

daire II < *daire I*

O. enaniyet < *anānīyat* < *anā'īya*

EO. fakat I < < *fakaş*

hâlâ < *hālā* < *hālan*

imlâ III < *imlâ II*

kanunî < *ğānūnî*

Arapçanın Diyalekti Kökenli

AD. firde < *fırda* < *fırda* < *furda*, *farda*

20. yüzyılacaba II/aceba II < *acaba I*âdet II < *âdet I*

ait < 'ā'id < 'ā'id

anbere

AD. 'annâbi < 'unnābī ['unnāb + -î]

arıza < 'āriẓa < 'āriḏa

AD. asar II < *ḥiṣār* < *ḥiṣār*aslen < *aşlan* < *aşlan*AD. ayyar II < *ayyar I*

ayyaş < 'ayyāş < 'ayyāş

AD. belet < *balad* < *baladī*AD. celeb/celep II < *calab* < *calab*AD. cere < *cīra*cerrahî < *carrāḥī* [*carrāḥ* + *ī*]AD. cevlen < *cavlān* < *cavalān*O. dâği < *ḏāğī* < *ḏāğī*dair III < *dair I*AD. dair IV < *dair III*darbimesel < *ḏarb-i maşal* [*ḏarb* ve *maşal*]debdebe < *dabdaba* < *dabdaba*AD. debre < *dabara* < *dabra*AD. deyre/dayra/değre < *daire I*O. divit < *devat*ekseriya < *akşarīya* < *aktarīya*enayi I < *anāyī* < *anāyī*evvelâ < *avvalā*/*avvalan* < *awwalan*fakat II < *fakat I*AD. fetir /fedil /fetele /fetil I /fitil V /patıl
/pıtıl < *faṭīr* < *faṭīr*AD. fitı < *fetir*(Halk Ağzı) *firade firade/firede firede* <
furāda furāda < *furāda furāda*O. firari < *firārī* [*firār* ve *-ī*]hamail/hamaylı/hammaliye/hamaliye <
ḥamā'il < *ḥamā'il*harabatî/arabati < *ḥarbatī* [*ḥarābat* + *-ī*]haşari/haşarı < *ḥaşrī* < *ḥaşrī*havai II/havai mavi < *havā'ī* [*havā* + *-ī*]O. hercümerc < *harc u marc* < *harc wa marc*innabî < 'unnābī ['unnāb + *-ī*]AD. iciran/icran < *ciryān* < *carayān*istiare < *istiḥāre* < *istiḥār*RD. ka I < *kadar*kabahat II < *kabahat I*kadar II < *kadar I*kadar III < *kadar I*kadar IV < *kadar I*kalb III/kalp II < *ḳalbī* < *ḳalb*kalmakal/AD. galmagal < *ḳāl-maḳāl* <
*ḳāl wa ḳāl*AD. kullep/küllep/kullab/gullap < *ḳullāb*
< *kullāb*küfr/küfür II < *küfr* < *küfr*

AD. kürsü II < *korsī* < *kürsī I*

maşa II < *maşa I*

mehmiz/BSTT mahmuz < *mahmīz* < *mihmaz*

tafana/takana/tokana/tokanak/tavana/tohana/tokhane/tovhana < *ṭabḥḥāna* < *ṭabḥ*

Arapçanın Diyalekti Kökenli

AD. havşa < *ḥoşe* < *ḥawaşa*

Varyantlı Kelimeler

AD. davı < *da'vi*

Tarihsiz

O. durubı emsal < *ḡurūb-i amṣāl* < *ḡurūb al-amṣāl*

emaret I < *amārat* < *imāra*

kündür < *kundur* < *kandar*

lâkayd/lâkayt

Leyli/Leylâ < *Leylī* < *Leylā*

Varyantlı Kelimeler

AD. dare II/dariye < *daire III*

1.1.2. Arapçanın Ağızlarından

14. yüzyıl

O. amu < *'amū*

15. yüzyıl

O. eşkıyannas < *aşka n-nās*

EO. makrama/mekrame < *maḡrame*

O. mecbub < **cabb*

Mısır Diyalekti

O. neyde/nân-ı neyde < *mejdā/neyde*

16. yüzyıl

O. avanî < *'awānī*

O. addan < *'addān*

ağda < *'aḡīda*

akide II < *'aḡīda*

AD. celep II < O. < *celep I*

O. erazil < *arāḡīl*

AD. kasil/gasil/hasıl < *kaşīl*

17. yüzyıl

AD. celep II/celef < *cālab*

AD. cudam < *jdām* < *cudām*

O. eş III < *'ēş*

hasbi/hesbi < *ḥasbī*

korsan/kursan < *ḡurşān*

AD. lüffan/lüfan/lifan < *lüffān*

Varyantlı Kelimeler

mahraba/mahrama/mahrava/makrama/mahrıma < *makrama*

18. yüzyıl

habbe III < *ḥabba*

Mısır Diyalekti

(Argo) mübarek II

19. yüzyıl

anberiyе/amberiyе < *'anbarīya*

AD. eşbah/eşbeh/eşbek/eşpek < *aşbah*

AD. kurada /gurada /korada/BSTT hurada < *ḡrāḡa*

20. yüzyıl

AD. abara/abbara < 'abbāra

AD. abarruh < 'a barr ruh!

AD. acebe < 'icba

agel < 'agel, 'iḳāl

AD. akıt/akıd/akıda < 'aḳīda

AD. akitin/'agit < 'aḳīdīn

AD. ankut II < 'anḳūd

AD. argalla < 'arḳala

AD. arış IV/arış < 'arīř

AD. arkula < 'āḳūla

AD. arnat II < 'irnās

AD. bartış < birḫāř

AD. belben/belbel < malban

AD. billor < ballór, ballóra

AD. bostana < bústāne

AD. cisir < cısır

AD. delle < dalla

AD. denes/deneş < denes

AD. dık I < diḳḳ

AD. felhan/ferhan II /velhan /velhen
/velkan/velken < falḫān

AD. feşer/feşal/feşel < fařřār

AD. garib/garip III < ġarīb < garib II

AD. hama < häme

AD. hapise < ḫabīřa

AD. haşil/haşıl/hoşul < ḫařīn

AD. havara < ḫawāra

AD. henifiyye/hanef < ḫanafiyye

AD. hızna < ḫzēne

AD. kalak II /kalag < ġalak

AD. kanne/kanye/kenne/ganne/gonne <
ḳinnīna

AD. kedene < kaddāne

kefiyye/kefiye < kaffīyye

AD. kelep/kelef/gelep/helep II < kalab

AD. kellim II < kallīn

AD. ma III < mā'

AD. madırga/madurga < maḫraḳa

AD. maharma < makrama

malafa < mlaff

AD. malak II < maġlak < miġlak

AD. melhe < malḫa

AD. mider I < madār

AD. ölbe I < 'ulba

AD. partıl II/bartıl/baltır < bartıl

çahra < řāḫrā

şakakul < řaḳāḳel

şakşakı II/şakşakalillo/şıkık < řaḳřaḳīḳ

şiveydiz < şeve dest

Belki Arapça Kökenli

carta/zarta < řarḫa

Varyantlı Kelimeler

AD. mağrama/mağrım /maharma
/mahrıma /marhama /makrama <
makrama

(Argo) iskata < *şkātā*

(Argo) mafiş I

Lübnan Diyalakti

AD. arağa/arakiya/erağa < 'arağa

Mısır Diyalakti

gebre I/gepre

küspe < *kusbe*

(Argo) menzul/mensul < *maanżül*

1.1.3. Diğer Dillerden

15. yüzyıl

İtalyanca Üzerinden

O. dragman/diregümen < *dragomanno* <
tarcumān

16. yüzyıl

İtalyanca Üzerinden

dara/tara < *tara* < *tarḥ*

mağaza II < G. Meyer 1893 s. 62'ye göre
magazzino < *maḥāzin*

17. yüzyıl

Yunanca Üzerinden

safra II/sabura/zafra < *σαβουρα*, *sabura*
< *şābūra*

İtalyanca Üzerinden

tersane/tershane < *tersana* < *dār şinā* 'a

Türkî Dillerden

makta-/mahta- < Çağ. < *madḥ* ?

19. yüzyıl

Kürtçe Üzerinden

AD. cımcıma < *cımcimū* < *cumcuma* <
cumcuma

Fransızca Üzerinden

kalibre < *calibre* < *calibro* < *qālab/qālib*

20. yüzyıl

Yunanca Üzerinden

AD. cıfra/cıbra/cibre I/cifre <
τζίφρα/τσιφρα < *cıfra* < *şifr*

AD. gaytan III < *Γαιτάνης* < *gaytan I*

Fransızca Üzerinden

albatros < *albatros* < *alcatraz* < *al-ğatḥās*

alkol < *alcohol* < *al-kuḥl*

amiral < *amiral* < *amiralho* < *amīr ar-*
raḥl

barbakan < *barbacane* [*barbacana* < *bāb-*
al-bāqara]

jüpon < *jüpon* < *cubba*

kaban I < *caban* < *capano* < *qabā* 'ı

küsküt < *cuscute* < *cuscuta* < *kaşūş*

İtalyanca Üzerinden

avarya < *avarıa* < 'awārīya

karafa < *caraffa* < *garrafa* < *ğarrāfa*

AD. kermesut < ihtimal **chirmisotto* <
kermes

mağaza I < *magazén* < *maḥzan*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. **gen III** < *gänd* < *ḳand* < *ḳand*

AD. **gesir** < *häsir* < *ḥaşīr* < *ḥaşīr*

AD. **külfet** < *külfüt* < *kulfat* < *kulfa*

Kürtçe Üzerinden

AD. **beyar** < *beyar* < *bā'ir*

AD. **Fille I** < *file* < *fallāḥ*

AD. **hevir** < *hewur* < *ya'mūr*

Kesin Olmayanlar

AD. **lıva/luva** < *liva/luva* < *lubbād*

Bulgarca veya Rusçanın Ağızlarından

AD. **kartof / gartof / kartol / kardoş /
kaltur /koltor** < *kartol* veya *kartoşka*
< *kartofel'* < *Kartoffel* < *carciuffi* <
ḥurşūf

Belki Rusça Üzerinden

AD. **alat I/halat III** < *ḥalat* < *ḥil'at*

Ermenice Üzerinden

AD. **kubli/kıbil** < *koğpel*, *ḳufl*

Tarihsiz

Fransızca Üzerinden

averaj/avaraj < *avérage* < *'awārīya*

Kökeninde Arapça Bulunanlar

fermejüp < *ferme-jupe* < *cubba*

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

alkali < *alcali* < *al-ḳālī*

Kürtçe Üzerinden

AD. **cusun** < *cisin* < *cins*

1.1.4. Kökeni Bilinmeyen Ancak Arapçadan Alınanlar

15. yüzyıl

dehliz < *dahlīz* < ?

1.1.5. Arapça veya Başka Bir Dil Kökenli

14. yüzyıl

Arapça veya Farsça Kökenli

mum < *mūm*

14./15. yüzyıl

Arapça ve/veya Farsça Kökenli

kerefiz/BSTT kereviz < *karafs*

15. yüzyıl

Arapça ve/veya Farsça Kökenli

ah < *āh*

O. **fağfur** < *fağfūr*

O. **fağfurî** < *fağfūrī*

kaysı/kayı < G. Doerfer 1967 III, no. 1602'ye göre *kajszi*; Theodoridis, *Ḳaysī*; H. Eren 1999 s. 222–223 *ḳaysī*

mânâ/ma'nî < *ma'nā* veya *ma'nī*

Arapça veya Yunanca Kökenli

kaleb/kalib/kalıp/galıp/gallip <
ḳālab/ḳālib veya *ḳālab/ḳālib* <
καλόπους

lidre/lidire/lodra/lodre < *λίτρα* fakat F. Kraeletz 1921 s. 103'e göre *lodra*
raṭl/riṭl

Arapça veya Ermenice Kökenli

O. **mezyer/mezer** < *mi'zar'* fakat R. Dankoff 1995 no. 510'a göre *mezar*

Arapça ve Kürtçe Kökenli

zifir/zipir < *zafir, zefer*

16. yüzyıl

Arapça ve/veya Farsça Kökenli

Hind/Hint

yerekân < *yaraḳān, yaraḳān*

Arapça veya Yunanca Kökenli

O. **berş 'isā** < *barši 'iā* veya *Περσιθεα*

tiryaki < *tiryak, τηριακός*

Arapça veya Türkçe Kökenli

O. **ışık III** < *ışık I* veya *şayh*

Arapça veya İtalyanca Kökenli

kaytan/gaytan II < *hayt/hūṭān, γαιτάνι* < *Gaetano*

17. yüzyıl

Arapça ve/veya Farsça Kökenli

puluç/buluç < Meninski *pulūc* için Fa., fakat F. Steingass 1930 s. 199 *bulūc* < **balūc*

şahul/şakul/şakula < *şāḳūl, şāhūl*

Arapça ve Moğolca Kökenli

kubur I < *kubūr* ve *ḳobūr*

Arapça veya Yunanca Kökenli

AD. **ilif** < Ch. Tzitzilis 1987 no. 111'e göre bir Yun.; R. Dankoff *lif*

karnabit I < *κραμβίδιον*; M. Räsänen 1969 s. 238, *ḳarnabīt*

19. yüzyıl

Arapça ve Farsça Kökenli

teyrek < *tiryak, taryak, tiryāk*

Arapça veya Yunanca Kökenli

O. **birzevn** < *birḳawn; bouṛdōn*

Arapça veya Latince Kökenli

O. **buk I** < *būḳ*; G. Meyer 1893 s. 61'e göre *buccina*

Arapça veya Kürtçe Kökenli

telbiz II/terpiz/tilbi/tibili < *talbase* < *talbīs, telbisi*

Kelimesi Arapça veya Türkçe Olan

ardiye < *ard* + *-iye* veya *art-* + *iye*

20. yüzyıl

Arapça ve/veya Farsça Kökenli

bamya/bamye < *bāmiya* veya *bāmiyā/bāmiya*

şakrak II < *şikrāk, şikarrāk*

AD. **cavır** < *gāvur* < *gabr* belki *kāfir*

Varyantlı Kelimeler

AD. **gayrim/gayrım** < *gayri/gayrı II* + *-m*

Kökeninde Sanskritçe Bulunanlar

kırmızı < *ḳirmizī* [*ḳırmız* + *-ī*]

Kürtçe Üzerinden

AD. **kespara/kespere** < *kesbere* < *kuzbara* /*kuzbura* veya *kuzbura* /*kusbara*

Arapça veya Türkçe Kökenli

AD. **arvat** < *avret* veya *urağut*

şaltak/şiltakçı < *şaltak*, *şiltāk*

Arapça veya Fransızca Kökenli

gala < *gala* < *gale* veya *hil'a*

Arapça ve/veya Yunanca Kökenli

baboş < *παππος/παππους* veya *ba'būş*

AD. **culuf** < **γλουπα* veya *cüruf*

AD. **fısga** < *kızha* fakat Ch. Tzitzilis 1987g no. 144'e göre *ίσκα*

karnabit II < *karnabit I*

AD. **kıska/kıhsa/ıska II/isga/fıska III** /*tıska* /*sıska* < ilk ikisi *kızha*; hepsi için menşei belli olmayan *ίσκα*

AD. **kofra I/korfa** < belki *koftra* veya *gofra*

sim II < *σήμα* veya *sime*

Arapça veya Latince Kökenli

AD. **ammete/amete/emete/emeti** < *α'μιτα* < *amita* belki *'amma[t]*

Arapça veya İngilizce Kökenli

bukran < *buckram*; K. Lokotsch 1927 no. 250'e göre *barrakān*

Arapça veya Kürtçe Kökenli

tok II/dok II < *ṭawḳ*, *tok*

Arapça ve Moğolca Kökenli

arış II < *'arīş*, *aral*

Arapça veya Ermenice Kökenli

AD. **çaman** < *çaan* veya *çáman*, *çámman*

AD. **hanek/henek/hernek** < *hanak* veya *hanak/henel*

AD. **hu V** /*huğ* /*huğul* /*hukul* /*huv* /*huk* /*huyma* /*hüğ/küğ* < *kūh* veya *hul*

Yunanca Kelimeye Benzetilenler

AD. **hırızma II** < *hızma* kelimesinin *hırızma I* kelimesine benzetilmiş

Tarihsiz

Arapça veya Farsça Kökenli

O. **bezle I** < *bazla*; F. Steingass 1930 s. 184'e göre < *badla*

Arapça veya Yunanca Kökenli

birsam/bersam < *birsām* veya < Aramice < *μαρασμος*

1.2. FARŞÇA KÖKENLİ

13. yüzyıl

gâvur < *Gebr*

O. ger I < *gar*

gerçi < *gar-çi*

gevür/gâvur/AD. cavır < *gebr*

O. güher < *guhar*

EO. gülef < *gülâb*

O. hergiz < *hargiz*

O. kûden/gûden < *kûdan*

O. kulmaşî < *kulmāşī*

mayrâ

müzd < *muzd*

şâr < *şahr*

13./14. yüzyıl

O. gümrah I < *gum-rāh*

14. yüzyıl

O. alala/alale < *'alālā*

O. bareha < *bāra + -hā*

O. başed < *bāşad*

bedbaht/bezbaht < *bad-baht*

O. bihod/bihuz < *bī-ḥod/bī-ḥud*

EO. buta I/pota/puta < *būta/pūta*

O. cavidan/cāvizān < *cāvidān*

cihan < *cahān/cihān*

O. cihangeşte < *cihān* ve *gašta*

O. cülāh < *cüllāh*

AD. cura III/cöre/cüre III < *curra*

O. cuş < *cūş*

O. cüda/cüza < *cudā*

çapük/BSTT çabuk/AD. çabık III <
çabük

çare < *çāra*

çeltük/çeltik < *şaltük*

EO. çepel I < *çapal*

çeşta/çeşte < *şeş-tā*

çıra < *çirāğ*

çile I < *çilla/çila*

AD. çini II < *çini I*

O. çirâğ/çirak < *çirāğ*

O. çüst/cüst < *çust*

O. dâd III < *dâd II*

deng I/denk I/teng/tek IX < *dang*

dolab I/dolap I < *dolāb*

dürger/BSTT dülger < *durūd-gar*

O. düşhar/düşvar < *duşḥār*

ebrişim/ebrişüm/ibrişim < *abrīşam*
/abrīşum

O. gâzür/kâzur < *gāzur*

O. gülâb/güllâb < *gul-āb*

ham I < *ḥām*

O. han III/hon/huvān < *ḥ"ān*

O. hare I < *ḥāra*

O. hayltaş < *ḥayl-tāş*

hele II < *hala*

heyahey < *hay + ā + hay*

hezarruh < *hezār-ruḥ*

hire < *ḥīra*

hoca < *ḥ"āca*

hu IV/BSTT huy < *ḥū/ḥūy*

O. kakum < *ḳāḳum*

kârban/kâruban/kârvan/kâruvan/kârev
an/BSTT kervan < *kārbān/kārvān*

AD. kaygana/gaygana/kayağına <
ḥayagīna/ḥāygīna

kemazar < *kam-āzār*

kemend/kement < *kamand*

kemer I < *kamar*

O. kemha < *kamḥā*

kerkes/ kelkekez/ kelkenez II/ kelkerez
/kerkencik/kerkenek/kerkenes/kerken
ez < *kargas*

ki I < *ki*

kin < *kīn*

O. kirpas/kirpes < *kirpās*

kise/BSTT kese II < *kīsa*

AD. kozak II/kozalak < *goza/gūja*

AD. külle /gülve /kuvle /küvle /küfle
/külfe/külve/küġli < *gulva*

O. lâçin I < *lāçīn*

O. lâğ < *lāğ*

O. lût < *lôt*

EO. meşe I < *bīşa*

meydan < *maydān*

nakes/BSTT nekes < *nā-kes*

oruc/oruç < *rūza*

AD. palas I/palaz I/pelas I < *pālās*

perde I < *perde*

pes III < *pes*

O. peyveste < *pai-veste*

pota I < *būta/pūta* < *buta*

O. raz < *rāz*

riya < *riyā*

serseri < *serserī*

sille/sili I < *şīla*

şah I/şeh < *şāh*

şayet < *şāyed*

şeker < *şakar*

şekerriz < *şakar-rīz*

şumar < *şumār*

teber I < *tabar*

ten III < *ten*

tenha/tehne < *tenhā*

terazi/terazu/terezi < *tarāzū*

tez bâzâr/tez pazar/tîz bâzâr < *tēz + bāzār*

tohum II/tuhm < *tuḥm*

tort/torti/dört/dürd/dürdî < *durd*

turfan/turfanda/turvanda/turvende/tarva
nda < *tarvanda*

ümîd/ümüt/ümüd < *ümīd*

verhem < *berhem*

yaban < *biyābān*

yâd/yat I < *yād*

yâr < *yār*

yek < *yak*

zahm < *zaḥm*

zebun/zabın < *zebūn*

Eski Türkçeden Beri Olanlar

dâğ < *dağ* < *dāğ*

Belki Farsça Kökenli

kerpüc/BSTT kerpiç < *kah* + *-pīç*

Kısaltmayla Oluşanlar

EO. *ho* I < *hod*

Varyantlı Kelimeler

O. *çorpa/çurpa* < belki *çolpa/çulpa*

Ekler

be I < *ba*

Bağlaçlar

ya ... ya ... II/ya ... ya da ... /ye ... ye ... <
yā

ye < yā

14./15. yüzyıl

ayva I < *ābia*

badya/batya < *bādiya* < *batiakē*

O. bahş < *baḥş*

EO. beze V < *baza*

O. bihişt < *bihişt*

O. çak II < *çāk*

çoban/şaban II < *çōbān/çōpān* < *şubān*

O. emiri ahur/imrahor < *amīr-i āḥ^wur*

O. isfinac < *isfināc*

kör III < *kūra*

künbed/kümbed/kümbet/günbed I <
gunbad

lâş/BSTT leş/AD. ileş < *lāş*

pencik/pençik < *pencik*

siper < *siper*

yârân/yâren < *yār, -ān*

İkilemeler

herze merze < *herze* ve *merze*

15. yüzyıl

O. â < *ā*

abadan < *ābādān*

EO. Abbasiyan < ‘*Abbāsī*

O. abdan < *ābdān*

O. abdar < *ābdār*

abdest I/abdes/abdez/apdes/avdas <
ābdast

O. abirevan < *āb-i ravān*

O. âbızülâl < *āb-i zulāl*

O. abisten < *ābistan*

O. âbrîz /O. abiriz < *āb-rîz*

O. âbru < *āb-rū*

O. âbyârî < *ābyārī*

O. acabrûdî/acebrûdî/acebrûzî <
‘acabrūd

O. âdemîgâh < *ādamîgāh*

O. âdemîzâd < *ādamī-zād*

O. adl-u-dâd < ‘*adl u dād*

O. aferide < *āfarīda*

O. aferidegâr < *āfarīdagār*

aferin < *āfrīn/āfirīn*

O. aferiniş < *āfrīniş*

O. afitab < *āftāb*

- O. âfitabe/O. aflafa /aftafa /agdafa /aktafa < *âftāba*
- O. afitabperest < *âftāb-parast*
- afsun/efsun < *afsūn*
- agâh < *âgāh*
- O. ageh < *âgah*
- O. ahendil < *âhan-dil*
- aheng/ahenk I/AD. ehenk < *âhang*
- aheste < *âhista*
- O. ahter < *ahtar*
- ahu I < *âhū*
- O. ahuçeşm < *âhū-çaşm*
- âlemtab < *âlam-tāb*
- O. alihimem < *âlî-himam*
- O. alinazar < *âlî-nazar*
- O. alîneseb < *âlî-nasab*
- O. anberine/amberine < *anbarîna*
- O. ârâm < *ârām*
- O. araste < *ârâsta*
- O. arayide < *ârâyīda*
- O. arayış < *ârâyış*
- AD. arış III < *aras*
- O. ârî < *ârî*
- armud/armut < *emrud/emruz*
- arzu < *ârzū*
- O. arzumend < *ârzūmand*
- O. As < *Ās*
- O. asan < *āsān*
- asayış < *āsāyış*
- O. asib < *āsīb*
- O. astin < *āstīn*
- O. asude < *āsūda*
- O. aşikârâ < *âşkārā*
- O. aşikâre < *âşkāra*
- O. aşub < *âşub*
- aşüfte/aşifte < *âşufta*
- O. ateşbar < *âtiş-bār*
- O. ateşin < *âtişīn*
- O. atlasrengin < *atlas* ve *rengīn*
- avare I < *āvāra*
- avaz < *āvāz*
- avaze < *avāze*
- O. aver < *āvar*
- O. avihte < *āvīhta*
- O. ay vay/ayvay < *ay vāy*
- EO. âyâ < *âyā*
- O. ayende < *âyanda*
- ayin < *âyīn*
- O. ayine < *âyīna/âyīna*
- AD. ayvan/eyvan < *ayvān*
- azad/azat < *âzād*
- azade < *âzāda*
- O. azadmerd < *âzād mard*
- azar I < *âzār*

- O. azer < *āzar*
- EO. azine < *ādīna*
- O. ba I < *bā*
- O. bab III < *bāb*
- O. bac/baç/AD. paç I < *bāc*
- baca I/bece/pace < *bāca*
- O. bad I < *bād*
- O. badam < *bādām*
- O. bade < *bāda*
- O. badincan/badılcan/badlıcan/pathıcan < *bādincān/bādılçān*
- O. badpa < *bād-pā*
- O. bafende < *bāfanda*
- O. bafer < *bā-far*
- O. bagal < *bağal*
- bağ III < *bāğ*
- O. bağban /bağman /bağmançı /bağuban/bağvan /bağvant < *bāğbān*
- O. bağçe/bahçe < *bāğça*
- bağış < *bağış*
- baha/beha/paha < *bahā*
- bahane/behane < *bahāna*
- bahçıvan < *bāğçivān*
- bahşış < *bağşış*
- baht < *baht*
- O. baiheme < *bā īn hama*
- O. bak < *bāk*
- O. bakisaray < *bākī* ve *saray*
- O. bal II < *bāl*
- O. bam I < *bām*
- O. banu < *bānū*
- EO. bañ < *bāng*
- O. bar V < *bār*
- O. bar VI < *bār*
- O. bar VII < *bār*
- O. bar VIII < *bār*
- O. baran III < *bārān*
- O. bardar < *bār-dār*
- O. bargâh/baregâh/barigâh < *bārgâh*
- bari I < *bārī*
- O. baru I/bar IX/barı < *bārū*
- O. baz IV < *bāz*
- O. bazar II < *bāzār*
- O. bâzârî < *bāzārī*
- O. bazî < *bāzī*
- O. baziçe < *bāziçe*
- O. bazirgân/bazergân < *bāzargān*
- O. bazu/pazı III < *bāzū*
- O. bebr < *babr*
- O. beçe < *baça/baçça*
- bed/bet < *bad*
- O. bed-enderûn < *bad* ve *andarûn*
- O. bedfial < *bad-fi'āl*
- O. bedfiil < *bad-fi'l*

- O. bedhisal < *bad-ḥiṣāl*
- O. bedhu < *bad-ḥū*
- O. bedkâr < *bad-kār*
- O. bedmest < *bad-mast*
- O. bednam < *bad-nām*
- O. bedraka < *badraḳa*
- O. bedreg < *bad-rag*
- O. bedtab < *bad-ṭab* ‘
- O. bedter < *bad + -tar*
- O. begter/bekter < *bagtar*
- beher < *ba-har*
- O. behr II < *bahr*
- O. behreman I < *bahramān*
- O. behuda < *ba-Ḥudā*
- O. behükmi rabbani < *ba-ḥukm-i rabbānī*
- O. behükmi teberrük < *ba-ḥukm-i tabarruk*
- O. behükmi temâşâ < *ba-ḥukm-i tamāşā*
- O. bekâm < *ba-kām*
- O. benahak < *ba-nā-ḥaḳ*
- O. bend III < *band*
- bend/bent I < *band*
- O. bende < *banda*
- bendehane < *banda-ḥāna*
- O. bendenevaz/bendenüvaz < *banda-nawāz*
- O. bender < *bandar*
- O. bendezade < *banda-zāda*
- O. bendküşad < *band-kuşād*
- O. benefşe/AD. benevşe < *banafşa*
- O. beng < *bang*
- O. ber I < *bar*
- EO. beraber I < *bar-ā-bar*
- O. beraverde < *bar-āvarda*
- O. berayı < *barāy-i*
- O. berbat II < *barbaṭ*
- O. bere IV < *bara*
- O. berehne/birehne < *barahna*
- O. berg I < *barg*
- O. berg II < *barg*
- O. bergüzide < *bar-guzīda*
- O. berhordar/berhurdar < *bar-ḥ^war-dār/ bar-ḥ^wurdār*
- O. berna < *bernā*
- O. bes II < *bas*
- O. be-ser u çeşm < *ba-, sar, u, çeşm*
- O. bestenigâr < *basta-nigār*
- O. beyaban/biyaban < *bayābān/biyābān*
- O. beyekbaregî < *ba-yakbāragī*
- beyhude < *bayhūda/bīhūda*
- O. beze IV < *baza*
- O. bezm < *bezm*
- O. be-zur-ı < *zūr, ba- ve -ı*
- O. biaded < *bī- ‘adad*

- O. biakl < *bī-* ‘*aql*
- O. biasib < *bī-* ve *āsīb*
- O. bibak < *bī-bāk*
- O. bibakâne < *bī-bākāna*
- O. bibünyad < *bī-bunyād*
- O. bican < *bī-cān*
- O. bicift < *bī-* ve *cuft/cift*
- biçare < *bī-çāra*
- O. biçiz < *bī-çīz*
- O. biçun < *bī-çün*
- O. bid < *bīd*
- O. bidar < *bīdār*
- O. bidil < *bī-dil*
- O. bidin < *bī-dīn*
- O. bidireng < *bī-dirang*
- O. bidirig < *bī-dirīg*
- O. bifaide/bifayide < *bī-fā`ida*
- O. bigam < *bī-ğam*
- O. bigüft < *bī-* ve *guft*
- O. bigüman < *bī-gümān*
- bigünah < *bī-gunāh*
- O. bihab < *bī-ḥāb*
- bihaber < *bī-ḥabar*
- O. bihamal/bihemal/bihümal < *bī-hāmāl/bī-hamāl/bī-humāl*
- O. bihar II < *bī-ḥār*
- O. bihemta < *bī-hamtā*
- O. bihired < *bī-* ve *ḥirad*
- O. bihisab < *bī-ḥisāb*
- O. bihišten < *bī-ḥīṣṭan*
- O. bihiştî < *bihiṣṭī*
- O. bihuş/bihoş < *bī-hūş*
- O. bihüner < *bī-hunar*
- O. bikâr < *bī-kār*
- O. bikarar < *bī-ḳarār*
- O. bikes < *bī-kas*
- O. bim < *bīm*
- O. bimaristan < *bīmāristān*
- O. bina II < *bīnā*
- O. binagûş < *bunāgūş*
- O. binemek < *bī-namak*
- O. bineva < *bī-navā*
- O. biniyaz < *bī-niyāz*
- O. bipayan < *bī-pāyān*
- birader < *birādar*
- O. biraderan < *birādarān*
- O. bireng < *bī-* ve *rang*
- birinc/pirinç II < *birinc/pirinc*
- O. biryan/pıryan < *biryān*
- O. bisyar/biseyar < *bisyār*
- O. bişe I < *bīşa*
- O. bişerm < *bī-* ve *şarm*
- O. bişümar < *bī-* ve *şümār*
- O. biyar < *bī-* ve *yār*

- O. bu V/buy < *bū/būy*
- O. buefraz < *bū* ve *afrāz*
- O. bûm < *būm*
- O. buriya < *būriyā*
- O. buriyabaf < *būriyā-bāf*
- O. bûs < *būs*
- buse < *būsa*
- buselik < *bū-selīk*
- O. buzine < *būzīne*
- bülbül < *bulbul*
- O. bülend < *buland*
- O. büngâh < *bangâh*
- O. bünyad < *bunyād*
- O. bürna < *burnā*
- O. büste < *busta*
- O. büt I < *but*
- O. bütperest < *but-parast*
- O. büzürg I < *buzurg*
- büzürg II/büzrük < *buzurg*
- O. büzürgvar < *buzurgvār*
- O. büzürgzade < *buzurg-zāda*
- O. cabeca < *cā-ba-cā*
- O. cablus < *cāblūs*
- cadı < *cādū/cāzū*
- O. cadu/cazu/cazı < *cādū/cāzū*
- O. cah < *cāh*
- O. cam I < *cām*
- O. came < *cāma*
- O. camedan I < *cāmadān*
- O. câmehab/camehob < *cāma-i ḥ"āb*
- can I < *cān*
- canan < *cānān*
- canavar < *cānvar/cānvār*
- O. candar < *cān-dār*
- O. candirazî < *cān-dirāzī*
- O. cansuz < *cān-sūz*
- O. cayigâh < *cāygāh*
- ceng/cenk < *cang*
- O. cev II < *cev I*
- O. cevabat < *cawābāt*
- EO. cift I/cüft I < *cift/cuft*
- EO. cift II/cüft II < *cift/cuft*
- EO. cigergûşe < *cigar-gūşa*
- ciğerköşe < *cigar-gūşa*
- O. cihanara < *cihān-ārā*
- O. cihanarayî < *cihān-ārāyī*
- O. cihandar < *cihān-dār*
- O. cihandide < *cihān-dāda*
- O. cihangir < *cihān-gīr*
- O. cihanî < *cihanī*
- O. cihanpenah < *cihān-panāh*
- cihar < *çar/çehar*
- EO. cimri I < *cimrī*
- O. cuşan < *cūşān*

- O. cuzab < *cūzāb*
- O. cüll/cül II < *cull/cul*
- O. cüstücu/cüstücu < *cust u cū/cust u cūy*
- cüvan < *civan*
- O. cüvanbaht < *cavān-baht*
- O. cüvanî < *cavānî*
- O. cüvanmerd < *cavān-mard*
- O. çabük < *çābuk*
- O. çabükdest < *çābuk-dast*
- O. çabüksüvar < *çābuk-suvār*
- O. çâçî keman < *kamān-i çāçî*
- O. çader/çadir < *çādar*
- O. çaderşeb < *çādar-şab*
- O. çah < *çāh*
- O. çalak < *çālāk*
- O. çar II/çahar/çehar < *çār/çahār*
- çardak < *çār-ṭāḳ*
- çarh/çark < *çarḥ*
- çarmıh/çarmık < *çār-mīḥ*
- O. çarnaçar < *çār nā-çār*
- O. çarpa/çarva < *çār-pā/çār-vā*
- çarpara/çarpare < *çār pāra*
- O. çaşni/çeşni < *çāšnî*
- EO. çebük/çevük < *çābük*
- O. çeharbalış < *çār-bāliš/çahār-bāliš*
- çehre < *çihre*
- O. çember II < *çanbar/çambar*
- O. çendin < *çandīn*
- O. çeng I/çenk < *çang*
- O. çeng II < *çang*
- çengel < *çangal*
- O. çengî < *çangî*
- O. çep-u-rast < *cap, u, rāst*
- O. çerb I < *çarb*
- O. çerb II < *çarb*
- O. çerbdest < *çarb-dast*
- O. çerbzüban < *çarb-zabān*
- O. çerende < *çaranda*
- O. çerme < *çarma*
- O. çeşm < *çaşm*
- çeşme I < *çaşma*
- O. çeşmesar < *çaşma-sār*
- O. çevgan I < *çaugān*
- çift/çif I < *cift/cüft*
- çift < *cift/cuft*
- çifte II < *çifte I*
- O. çihre < *çihra*
- O. Çini < *Çīnî*
- çirkin < *çirkīn*
- EO. çopan < *çoban*
- O. çu/çü/çun/çün I < *çū/çu/çūn/çun*
- O. çu/çü/çun/çün II < *çū/çu/çūn/çun*
- O. çu/çü/çun/çün III < *çū/çu/çūn/çun*

- çuha/çuka/AD. coħa, cufa, çuha < *çōħā*
 AD. çukundur/çuhundur/çükündür < *çuğundur*
 O. çunin < *çunīn*
 O. çunki/çünkü I < *çun II* ve *ki*
 çuval < *cuvāl*
 O. çürbek < *çurbak*
 O. dād II < *dād*
 O. dad–dihiş/dad u dihiş < *dād–dihīş*
 O. dād–istād/dād–sitād < *dād–istād/dād–sitād*
 O. dadu < *dādū*
 O. dağa < *dağā–būz*
 O. dahme I < *dahma*
 O. dām < *dām*
 damad/damat < *dāmād*
 O. damen < *dāman*
 O. damengir < *dāman–gīr*
 O. dānâ < *dānā*
 dane I/tane/dene < *dāna*
 O. dang I/deng V < *dāng*
 O. danişmend < *dānişmand*
 EO. dâr I < *dār*
 O. dar u gir/darugir < *dār u gīr*
 O. daru I < *dārū*
 O. dastan/dasitan < *dāstān*
 EO. davlbaz/daulbaz/davulbaz < *ṭabl–bāz*
 EO. davlunbaz < *davulbaz*
 O. daya/daye/taya < *dāya*
 AD. debe/tebe < *daba*
 O. debir < *dabīr*
 O. ded/dez < *dad*
 def'a/defa II < *def'i*
 O. deh III < *dah*
 O. dehan/dehen < *dahān/dahan*
 dem IV < *dam*
 dem V < *dam*
 O. dembeste < *dam–basta*
 O. demsaz < *dam–sāz*
 O. dendan < *dandūn*
 O. der II < *dar*
 der III < *dar*
 derbeder < *dar–ba–dar*
 derbend/derbent < *dar–band*
 derd/dert < *dard*
 O. derdmend/ derdümend < *dardmand*
 dere < *daryā*
 dergâh < *dargāh*
 derman I < *darmān*
 O. dermande < *dar–mānda*
 O. dermandegân < *dar–māndagān*
 O. dervaze < *darvāza*
 O. derviş I < *darvīş*
 O. dervişane < *dervīş I + -āna*

- derya < *daryā*
- O. deryabar < *deryābār*
- O. deryadil I < *daryā-dil*
- O. deryuze < *daryūza*
- O. dest < *dast*
- O. destansaz < *destan* + *-sāz*
- O. destarçe < *dastārça*
- O. destbus < *dast-būs*
- O. destbürd < *dast-burd*
- O. destdiraz < *dast-darāz*
- deste I < *dasta*
- O. destgir/destigir/destegir < *dast-gīr*
- O. destmal/destimal < *dast-māl*
- O. destnamaz < *dast-namāz*
- O. destres/destüres < *dast-ras*
- O. destşu < *dast-şū/dast-şüy*
- destur I < *dastūr*
- O. deşne < *deşne*
- O. deşt < *daşt*
- O. dırahşan < *duruḥşān*
- O. dıraht < *diraht*
- diba/diyba/ziba < *dībā*
- O. didar < *dīdār*
- O. dide/dize < *dīde*
- O. dig < *dīg*
- diger/diğer < *dīgar*
- O. dih < *dīh*
- O. dihkan < *dihkān*
- O. dilara < *dil-ārā*
- O. dilaram < *dil-ārām*
- O. dilaver < *dil-āvar*
- O. dilaviz < *dil-āvīz*
- O. dilbend I < *dil-band*
- dilber < *dilbar*
- O. dildar < *dil-dār*
- O. dilefruz < *dil V + afrūz*
- O. dilfigâr < *dil-figār*
- O. dilfirib < *dil-firīb*
- O. dilgerm < *dil-garm*
- O. dilgir < *dil-gīr*
- O. dilgüşa < *dil-guşā*
- O. dilhah < *dil-hāh*
- O. dilhoş < *dil-hōş/dil-h"uş*
- O. dilir < *dilīr*
- O. dilkeş < *dil-kaş*
- O. dilnövaz < *dil-navāz*
- O. dilpezir < *dil-pazīr*
- O. dilriş < *dil-rīş*
- O. dilrüba < *dil-rubā*
- O. dilşad < *dil-şād'*
- O. dilteng < *dil-tang*
- O. dir II < *dīr*
- O. dirazgûş < *dirāz-gūş*
- O. direng < *dirang*

- O. diriğ I < *dirīg*
- O. diriğ II < *dirīg*
- O. diriğâ < *dirīgâ*
- O. dirine < *dīrīna*
- O. div < *dīv*
- O. divan I < *dīvān*
- divane < *dīvāna*
- divar/duvar < *dīvār*
- O. divek I < *dīv + -ak*
- O. diz II < *diz*
- dost < *dōst, dūst*
- O. dostdar < *dōst-dār, dūst-dār*
- O. dosti < *dōstī, dūstī*
- O. dud I < *dūd*
- O. duhter < *duhtar*
- O. dur < *dūr*
- O. durbaş < *dūr-bāş*
- O. durbin < *dūr-bīn*
- O. duş < *dūş*
- O. duşine < *dūşīna*
- O. duşize < *dūşīza*
- O. dü < *du/dū*
- O. düğâne < *du-gāna*
- O. dühül < *duhul*
- dülbend/tülbent/tülbend/tülbet < *dul-*
band < dil-band
- O. düm I < *dum*
- O. dümpa/dümpay < *dumba*
- O. dürbar < *dur + -bār*
- O. dürd-alude < *düird* ve *ālūda*
- O. dürud < *durūd*
- O. düruğ < *durūğ*
- dürüst < *durust*
- O. düşembe < *du-şanbah/du-şambah*
- düşman < *duşman*
- O. düşmen < *duşman*
- O. düşnam < *duş-nām*
- O. düvist < *duvist*
- O. düzd < *duzd*
- O. eba < *abū*
- O. ebr < *abr*
- O. ebrişimin < *abrişamīn*
- O. ebru I < *abrū*
- eda I < *adā*
- O. efgâr/efkar/evgâr < *afgâr/avgâr*
- O. efsus < *afsūs*
- eger/eğer < *agar/gar*
- O. egerçi/eğerçi < *agar-çi*
- O. ehren < *ahran*
- O. ejdeha < *ajdahā*
- O. emanetkâr < *amānat-kār*
- O. emrud/emruz < *amrūd*
- O. enar < *anār*
- O. enbuh < *anbūh*

- encir/ıncir < *encir*
- endam/AD. endem < *andām*
- O. endaze < *andāza*
- endişe < *andīşa*
- O. enduh < *andūh*
- O. engur < *angūr*
- O. engübin < *angubīn*
- O. engüşteri < *anguştari*
- ergavan/erguvan < *argavān*
- O. esb < *asb*
- O. ester < *astar*
- O. eşk < *aşk*
- O. ey < *ay*
- O. ez behr-ı Huda < *az bahr* ve *Hudā*
- ezber I < *az bar*
- O. ezruyi < *az rūy-i*
- O. faş < *fāş*
- O. fer/ferr < *fer*
- O. ferbih < *farbih*
- O. ferheng < *farhang*
- O. ferhunde < *farhunda*
- ferman < *farmā*
- O. fermandar < *farmān-bardār*
- O. fermandih/fermandeh < *farmān-dih*
- O. fermanrevan < *farmān-ravā*
- O. ferruh < *farruḥ/faruḥ*
- O. ferseng < *farsang*
- O. fertut < *fartūt*
- feryad/feryat < *faryād*
- O. feryadkünan < *feryad + -kunān*
- O. feryadres < *faryād-ras*
- O. ferzane I < *farzāna*
- O. ferzend < *farzand*
- figan < *fiḡān*
- O. filbend < *fil-band/pil-band*
- O. firavan < *farāvān/ferāvān*
- O. firib < *firīb*
- O. firişte/ferişte < *firišta*
- O. fürumande < *firū-mānda*
- O. fürumaye < *firū-māya*
- gâh I/geh < *gâh/gah*
- O. gâhubigâh < *gâh* ve *bigâh*
- O. galtan < *galṭān*
- O. gav I < *gāv*
- O. gavzur < *gāv-zōr/gāv-zūr*
- O. Gebran < *Gabrān*
- O. geda < *gadā*
- geh...geh < *gah*
- O. gehvare < *gahvāra*
- O. genc II < *ganc*
- O. genchane < *ganc-hāna*
- O. gende < *ganda*
- O. gendüm < *gandum*
- O. gengel I < *gangal*

- O. gerd < *gard*
- O. gerdan I < *gardān*
- gerdek/gerdeklik < *girdek*
- O. gerden I < *gardan*
- O. gerdenefraz < *gerden I + -afrūz*
- O. gerdenkeş < *gardan-kaş*
- O. gerdenkeşi < *gardan-kaşī*
- O. gerdiş < *gardiş*
- O. gerdun < *gardūn*
- O. germ < *garm*
- O. germsīri/geremsīri < *garm-sērī*
- O. germtek < **garm-tak*
- O. gerni/ve gerni < *ger-nī*
- O. gevher/gövher < *gavhar*
- O. gevherdar < *gavhar-dār*
- O. gevzine < *gawzīna*
- O. geysu/gisu/giysu < *gēsū/gīsū*
- O. gezende/O. gezenti < *gazanda*
- O. gezir < *gazīr*
- O. gil < *gil*
- O. gile I < *gila*
- O. gilim/gelim/BSTT kilim < *gilīm*
- O. giran I/geran I < *girān*
- O. giranbeha/geranbeha < *girān-bahā*
- O. giranmaye < *girān-māya*
- O. gird < *gird*
- O. girdab < *gird-āb*
- O. girdagird < *gird-ā-gird*
- AD. girde/kirde < *girda*
- O. girev < *gireu*
- O. giriftar < *giriftār*
- O. girih < *giriḥ*
- O. girişme < *karaşma*
- O. giryan/giriyān < *giryān*
- O. girye/gireye < *giryā*
- O. giveduz/gyiveduz < *gīva-dūz*
- gonçe I/BSTT gonca/konca I < *ğunça*
- gulgir < *gul* ve *gir*
- O. gûnagûn < *gûn + -ā-*
- O. gûr I < *gûr*
- O. gûr II < *gûr*
- O. gûrhane < *gûr-ḥāna*
- O. gûristan/gûrsitan < *gûristān/gûrsitān*
- O. gûş < *gûş*
- O. gûşe/kûşe/BSTT köşe < *gōşa*
- O. gûşt < *gûşt*
- O. gûy < *gûy*
- gûya/gûya ki/gûya < *gûyā*
- O. gûyende < *gûyanda*
- O. güftar < *guftār*
- O. güft-ü-gû/güftügû < *guft u gû*
- gül I < *gul*
- O. gülâle < *gulāla*
- Gülbahar I < *gül I* ve *bahar I*

- O. gülbang < *gulbāng*
- gülbeşeker/gülbeşekker < *gul ba-şakar*
- O. gülbu < *gul-bū*
- O. gülistan I/gülsitan < *gulistān/gulsitān*
- O. gülsruh < *gul-ruḥ*
- O. gülşen < *gulşan*
- O. gülşensaray < *gulşan-sarāy*
- O. gülzar < *gulzār*
- güman/guman/gümen II / hümen /
hümmen/kuman II < *gumān*
- günah/güneh < *gunāh*
- günāhkâr/günehkâr < *gunāh-kār*
/gulah-kār
- O. günde II < *gunda*
- güng/BSTT künk I < *gung*
- O. güng/künk II < *gung*
- O. gürg < *gurg*
- O. gürgsak < **gurg-sāḳ*
- O. güruh I < *gurūh*
- güstah/BSTT küstah < *gustāh*
- O. güstahane < *gustāhāna*
- O. güstahvar < *gustāh + -vār*
- O. güvah < *guvāh*
- O. güvariş < *guvāriş*
- O. güzaf < *guzāf*
- O. güzeran/ güderan < *gudārān*
- güzeran < *guzārān*
- güzergâh < *guzār + -gāh*
- O. güzeşte/güdeşte < *guldašta*
- O. güzide/güziyde < *guzīda*
- O. güzin/güziyn < *guzīn*
- O. hab I < *ḥʷāb*
- O. hadeng < *ḥadang*
- hafta < *hafta* < *haft*
- O. hah... hah < *ḥʷāh... ḥʷāh*
- O. hahan < *ḥʷāhān*
- O. haher < *ḥʷāhar*
- O. haherhande < *ḥʷāhar-ḥʷānda*
- O. hahnahah < *ḥʷāh nā-ḥʷāh*
- O. hâk < *ḥāk*
- O. hâk-i pay/hakipay < *ḥāk-i pāy*
- O. haksar/hakisar < *ḥāksār*
- O. halvethane/halvet oda < *ḥalvat-ḥāna*
- O. hamedanî < *ḥamdānī* < *ḥamdān*
- O. hamuş < *ḥāmūş*
- han II < *ḥān*
- O. han u man/hanuman < *ḥān u mān*
/ḥānumān
- O. hança I/honça < *ḥʷānça*
- O. handan < *ḥandān*
- O. handanleb/handanleblü < *ḥandān* ve
lab
- O. hande < *ḥanda*
- hane < *ḥāna*

- O. hanedan I < *hānadān*
- hanedan II < *hānedān I*
- O. hanegi < *hānagī*
- O. hanekah < *hānaḳāh*
- O. hansalar/honsalar < *h^wānsālār*
- O. har I < *har*
- O. har II < *hār*
- O. har III/BSTT hor < *h^wār*
- O. *harid u fūrūht/hırid u fūrūht < *harīdan* ve *furūhtan*
- O. har u haşak/haşak u har < *hār u hāşāk*
- O. hara < *hārā*
- O. harbende/harmanda/harmandal < *har-banda*
- O. hare II < *hāra*
- O. hârî/horî < *h^wārî*
- O. haridar/hıridar < *harīdār*
- O. haridargir < *harīdār-gīr*
- O. hassagî/haseki < *haşşagī*
- hasta < *hasta*
- O. hastadil < *hasta-dil*
- O. hastar II/hostar/hustar < *h^wāstār*
- haşmet < *haşmat*
- O. haver I < *hāvar*
- O. haye/BSTT haya I < *hāya*
- hayli < *haylī*
- O. hazan < *hazān*
- heb/hep I < *ham*
- heb/hep II < *heb I*
- O. heftruze < *haft* ve *rūza*
- hele I < *hala*
- hem < *ham*
- O. heman I < *hamān*
- O. hemana ki/heman ki < *hamānā ki*
- O. hemandem < *hamān dam*
- O. hambāz < *hambāz*
- O. hemçu/hemçun < *ham-çū/ham-çūn*
- O. hemçunin < *ham-çūn-īn*
- O. hemdem < *ham-dam*
- O. heme < *hama*
- O. hemegi < *hamagī*
- O. hemhal < *ham-hāl*
- O. hemin I < *ham-īn*
- O. hemin II < *hamīn*
- O. hemişe/hemiyşe < *hamīşa*
- O. hemneşin/hemnişin < *ham-nişīn*
- O. hemrah/hemreh < *ham-rāh/ham-rah*
- O. hemraz < *ham-rāz*
- O. hemreng < *ham* ve *rang*
- O. hemsaye < *ham-sāya*
- O. hemser < *ham-sar*
- hemşehrî/hemşeri < *ham-şahrī*
- O. hemşir < *ham-şīr*
- O. hemşire I < *ham-şīra*

- O. hemta < *ham-tā*
- O. hemyan < *hamyān*
- O. hemzād < *ham-zād*
- O. hengâm < *hangām*
- O. hengâme I < *hangāma*
- henuz/BSTT henüz < *hanūz*
- O. her çend ki I < *har çand ki*
- O. her çend < *har çand*
- her dem < *har dam*
- O. her gâh/hergâh < *har-gâh*
- her < *har*
- O. herçibadabad/her ci bādā bād < *har çi bādā bād*
- O. herçihübter < *har çi hübter*
- AD. hergele I < *hargala*
- O. herze I < *harza*
- O. herzegû/herzegûy < *harza-gû/harza-gûy*
- O. heştad < *haştād*
- hey I < *hay*
- O. hezar < *hazār*
- O. hezardestan < *hazār-dastān*
- O. hıra I < *hīra*
- O. hırāmān < *hīrāmān*
- O. hırmen/BSTT harman/AD. girman < *hīrman*
- O. hırs II < *hīrs*
- O. hışt I/hışt I < *hīşt*
- O. hıştzen < *hīşt-zan*
- O. hiç kes < *hīç kes*
- hiç/hic I/O. heç I < *hīç*
- EO. hiç/hic II < *hiç I*
- Hindu < *Hindū*
- O. hirāsān < *hīrāsān*
- O. hiştendar < *hīṣṭan-dār*
- O. hod/hod < *hūd/hod*
- O. hodbin < *hod-bīn*
- O. hodrāy < *hod-rāy*
- AD. horanta/horanda/oranda < *hāranda*
- horus/BSTT horoz III < *hurūs*
- hôş/hoş < *hōş*
- O. hōşab II < *hōş-ab*
- O. hoşbuy < *hōş-būy*
- O. hōşdil/hoşdil < *hōş-dil*
- O. hōşgüvar < *hōş-guvār*
- O. hōşhuy < *hōş-hūy*
- O. hoşnihad < *hōş-nihād*
- hoşnud/hoşnut < *hoşnūd*
- O. hōşperdaht/hoşperdaht < *hōş ve perdāht*
- hovahān < *hāhān*
- AD. hu I < *hūd/hūd*
- O. hub < *hūb*
- O. huban < *hūbān*
- O. hub-avaz < *hūb-āvāz*

- EO. hub-nihad < *hūb-nihād*
- hub-ru/hub-ruy < *hūb-rūy*
- O. hucestedem < *huceste* ve *dem*
- huda II/Huda < *hudā/Hudā*
- O. hudaşinas < *hudā-şinās*
- O. hudavend < *hudāvand*
- O. Hudavendigâr/hünkâr/hundgâr < *hudāvandgâr*
- O. hudavendzade < *hudāvand* ve *-zāda*
- O. Hudāyā! < *Hudā* + *-(y)ā*
- O. hūk < *hūk*
- O. hullepuş < *hulla* ve *-pūş*
- O. humayun/hümayun < *humāyūn*
- O. humhane < *hum-hāna*
- O. hun I < *hūn*
- O. hunab/hunabe < *hūn-āb/hūn-āba*
- O. hunhar/hunhor < *hūn-hār*
- O. hurd < *hurd*
- O. hurdebin < *hurda-bīn*
- O. hurdefürüş < *hurda-furūş*
- hurma/furma < *hurmā*
- O. hurrem < *hurram*
- O. hurremdil < *hurram-dil*
- O. hursend < *hursand*
- O. hurşid < *hurşid*
- O. hurüş < *hurüş*
- O. husrev < *husrav*
- O. husrevanî < *husravānī*
- O. husrevnijad < *husrev* ve *nijād*
- O. hūş < *hūş*
- O. huşe < *hūşa*
- O. huşk < *huşk*
- O. huşkebend < *huşk-band*
- O. huşyar < *hūşyār*
- O. huz/huze < *hūd*
- O. hüma < *humā*
- O. hümasaye < *hümā* ve *sāya*
- hüner < *hunar*
- O. hünermend < *hunarmand*
- kaftan < *kaftān*
- kâged/kâğız/BSTT kâğıd/kâğıt < *kāgez*
/kâğız
- O. kakummuy < *kākum* ve *mū/mūy*
- EO. kaltaban/kartaban < *kalṭbān*
/kalṭabān
- O. kâm I < *kām*
- O. kâm u nakâm/kâm-nakâm < *kām-nā-kām*
- O. kâmgâr/kāmugâr < *kām-gār*
- O. kâmran/kâmuran < *kām-rān*
- O. kân < *kān*
- O. kâr I < *kār*
- kâr II < *kâr I*
- kârbansera/kârvansera/kârevansarây/B
STT kervansaray < *kārvānsarāy*

- O. kârdân < *kâr-dân*
- O. kârdiyde < *kâr-dīde*
- O. kârevânî < *kārevānī*
- O. karevânsâlâr < *kārvān-sālār*
- O. kârhane/(halk ağzı) kerhane < *kâr-
hāna*
- O. kârîz/kâriz < *kārīz*
- O. kârkün < *kār-kun*
- O. karsaz < *kār-sāz*
- O. kâşâne < *kāşāna*
- kâşki/BSTT keşke < *kāş/kāş-ki*
- O. kebg < *kebg*
- O. kebuterhane < *kebüter-hāna*
- O. kedbânû/kezbânû < *kad-bānū*
- O. kedhuda/kethüda < *ked-hudā*
- AD. keşger/köşker < *kafşgar/kausgar*
- O. kehkeşan < *kah-kaşān*
- O. kehriz < *keh-rīz*
- O. kej < *kaj*
- kel I < *kal*
- AD. kelem < *kalam*
- kelle I < *kalla*
- O. kem I < *kam*
- O. keman I < *kamān*
- kemer II < *kamar*
- O. kemine II < *kamīna*
- kenar I < *kanār/kinār*
- O. kenar II < *kinār*
- O. kenare < *kanāra*
- O. kenizek/keniyzek < *kanīzak*
- O. ker I < *kar*
- O. kes I < *kas*
- O. keşîdegûş < *kaşīda* ve *gōş/gūş*
- keşiş < *kaşīş*
- O. keştî < *kaştī*
- Keyvan < *Kayvān*
- O. kihân/kehân < *kihān/kahān*
- kimetî/kıymetî < *kīmatī*
- O. kine II/kîne < *kīne*
- O. kinecu < *kine II + -cū*
- EO. kirişme < *kirişma*
- O. kisebür < *kīsabur*
- Kişmir < *Kaşmīr*
- O. kişt < *kīşt*
- kondak I/kundak I < **kunda[k]*
- O. kos I/kûs < *kōs*
- köftehor/küftehür < *kōfta-h"ār*
- kör I/kür < *kūr*
- kör II < *kör I*
- O. körî < *kūrī*
- kös I < *kōs*
- köşk I/köşük < *kūşk*
- köy/köv < *kūy*
- O. kûçe/AD. küce/küçe < *kūça*

- O. kûdek < *kūdek*
- O. kûdekâne < *kūdek* + *-āna*
- O. kûh < *kūh*
- kûhistan/kühistan < *kūhistān*
- O. kulmaş < *kulmāş*
- EO. kulmaş < *ḵulmāş*
- O. kûn < *kūn*
- O. kûr u ker < *kūr, u, kar*
- O. kûrbaht/körbaht < *kūr-baht*
- O. kûşiş < *kūşiş*
- O. kûtah < *kōtāh*
- O. kûtah–nazar < *kōtāh–nazar*
- EO. kūy < *kūy*
- O. kühün < *kuhan/kuhun*
- külâh I < *kulāh*
- külhan < *kalhan/kal–hān*
- külîçe I/AD. külçe I < *kulīça*
- külîçe II/külçe II < *külīçe I*
- külüng/külünk < *kulung*
- O. künc < *kunc*
- AD. küre II/köre I < *kūra*
- O. küşade < *guşāda*
- O. küşade-duş < *guşāda* ve *dūş*
- O. küşâde-rûy < *guşāda* ve *rûy*
- O. küşte < *kušta*
- O. küštenî < *kuştanî*
- O. lâbe < *lāba*
- lâf u güzaf < *lâf* ve *güzaf*
- lağar < *lāğar*
- O. lâl I < *lāl*
- lâla < *lālā*
- O. lâleruh < *lāla–ruh*
- lavaş < *lawāş*
- O. leb < *lab*
- O. leked < *lakad*
- leng/lenk < *lang*
- O. lerzan < *larzān*
- O. leşker/leşger < *laškar*
- EO. leşkerğâh < *laškerğāh*
- O. levzine/nevzine < *lavzīna*
- O. lîkin/lîk < *lîkin/lîk*
- lula/lûle/lüle < *lōla/lūla*
- Mâcîn/Maçin < *Mā–Cīn*
- O. mâde < *māda*
- mâder/mazer < *mādar*
- mâderzâd < *mādar–zād*
- mah < *māh*
- mahdidar < *māh* ve *dīdār*
- O. mahi < *māhī*
- O. mahkûm I < *maḥkūm*
- O. mah–peyker/mahipeyker/mahbeyker
< *māh* ve *paykar*
- O. mahrû/mahrûy/mehru < *māh* ve
rû/rûy

- mahruh < *māh-ruh*
 mâmûmiyye < *māmūnīyā*
 manend < *mānand*
 mânidar/ma' nidar < *mā' nīdār*
 O. maye < *māya*
 O. mebad/mebâdâ / mübâdâ < *mabād*
 /*mabādā*
 meger/meğer I < *magar*
 meger/meğer II
 meger/meğer III
 meger/meğer IV
 meger/meğer V
 meger/meğer VI
 menzile/menzilet < *manzila/manzilat*
 menzilgâh < *manzil-gāh*
 O. merd < *mard*
 O. merdan < *mardān*
 merdane I/merdânâ < *mardāna*
 O. merdek < *mardak*
 O. merdnevâz < *mard + -navāz*
 O. merdüm
 O. merdümhor < *merdüm + ḥ"ār*
 merg < *marg*
 O. mergul/murgul < *marġūl*
 mest I < *mast*
 meteris/metelis/meters < *ma tars!*
 mey < *may*
 meyhane < *mey-ḥāna*
 mih/mık/mik < *mēḥ*
 mihman < *mihmān*
 mihman-hane < *mihmān-ḥāna*
 mihr II/mihir < *mihr*
 O. mihr-çihir/mihr-cihir < *mihr* ve *çihir*
 mihriban/mihrüban < *mihrbān*
 O. mihter < *mihter*
 mir/mîr < *mîr*
 mir-şikâr < *mîr-şikār*
 miskin I < *miskīn*
 EO. mîşe/meşe < *bîşa*
 mîve/meyve/meyva < *mîva/mayva*
 mivedar/meyvedar < *mîva-dār*
 miyan < *miyān*
 O. miyansara/miyansaray < *miyān-sar*
 /*miyān-sarāy*
 O. mu/muy < *mū/mūy*
 mubed < *mūbad*
 mûbedân < *mūbadān*
 O. muğ < *mōğ*
 murdar/mundâr < *murdār*
 O. muze < *mūza*
 mühre < *muhra*
 mühür I < *muhr/muhur*
 mürde < *murda*
 O. mürġ < *murġ*

O. mürğabi < *murgābī*

mürğan

O. mürğzar/mürğizâr/mûrgüzâr

mürvârîd < *morvārīd*

müşk < *muşk*

O. müşk-bû/müşk-bûy < *muşk-bû/muşk-bûy*

O. müşkîn < *muşkīn*

müşt < *muşt*

O. nâb < *nāb*

O. nabekâr < *nā-bekār*

O. nabina/nabîna < *nā-bīnā*

naçar < *nā-çār*

nadan < *nā-dān*

nadanter < *nā-dān-ter*

nadaşt < *nā-dāşt*

O. naf < *nāf*

nagâh/nageh < *nā-gāh/nā-gah*

nagehan < *nāgehān*

O. nahalef < *nā-ḥalaf*

Nahid < *Nāhīd*

nahoş < *nā-ḥōş*

nalân < *nālān*

nale < *nāla*

nam I < *nām*

namahrem < *nā-maḥram*

namaz < *namāz*

namazgâh < *namāzghāh*

namdar < *nāmdār*

name < *nāma*

namurad < *nā-murād*

namünasib < *nā-munāsib*

namvar < *nāmvār*

O. nan < *nān*

napak < *nā-pāk*

nar I/enar < *anār*

narh/nark < *narḥ*

O. nasinc < *nāsinc*

naşinev < *nā-şinavā`ī* veya *nā-şinavā*

naümid/naümmid < *nā-umīd/nā-ummīd*

nay/BSTT ney II < *nāy*

naz I < *nāz*

nazenin/nazinin < *nāzanīn*

nazük/BSTT nazik I < *nāzük*

neft/nefd < *naft*

nehali < *nahālī*

neheng < *nahang*

O. nekuhiş < *nakūhiş*

nem I < *nam*

nemnâk < *nam-nāk*

ner < *nar*

nerd < *nard*

nerdübân/merdübân/merdüvân/BSTT

merdiven < *nardubān*

- nergis < *nargis*
- O. nerm < *narm*
- nesrin < *nasrīn*
- nesteren/nestren < *nastaran*
- neva II < *navā*
- nevaht < *navāht*
- O. nevber < *naubar*
- nevcivan/nevcüvan < *nau-cawān*
- nevmid/nevmit < *nauméd*
- Nevruz < *navrūz/aurūz*
- neyşeker < *ney-şākār*
- nezdik < *nazdīk*
- nigâh < *nigāh*
- nikbaz < *nīk* ve *-bāz*
- nikhâh < *nīk* ve *hāh*
- nilüfer I/kulfar/kulfal < *nīlūfar*
- nīm < *nīm*
- nîme < *nīma*
- O. nimetî < *ni'matī*
- nīm-mürde < *nīm* ve *mürde*
- nīm-sir/nîmsîr < *nīm* ve *sîr*
- nimsuht < *nīm-sūht*
- nimşeb < *nīm* ve *şab*
- nimten I/nimtene < *nīm-tana*
- nist < *nīst*
- niyaz < *niyāz*
- nize/nîze < *nēza/nīza*
- O. pâ/pây II < *pā/pāy*
- paça I/baca II < *pāça*
- pâdişâh/pâdeşâh/pâdeşâ < *pādsāh/pādsā*
- pâdişâhâne < *pâdişâh* + *-ane*
- pâdişâh-zâde < *pādsāh-zāda*
- pak < *pāk*
- pâkîze < *pākīze*
- O. palan < *pālān*
- palûde/palûze/palizza/pelize < *pālūde*
- panbuk/pambuk/pambık/pampık BSTT
pamuk < *banbag* veya *bunbag*
- pansad < *pān-sad*
- para I/pâre I < *pāre*
- para II/pâre II < *pāre I*
- para III/pâre III < *pāre I*
- parsa II < *pārsā*
- O. pas IV < *pās*
- O. pasban/pasuban/pasvan < *pāsbān*
- O. patava/patave < *patāva/patāba*
- O. pâyidâr < *pāydār*
- pâyigâh < *pāy-gāh*
- pâyimâl/pâyumâl < *pāy-māl*
- O. pâyimerd < *pāy-mard*
- pazar I < *bāzār*
- O. peder/pezer < *peder*
- pehlivan/pehlevan < *pahlavan*
- pelenk/pelek I/peleng < *peleng/pelenk*

- O. pelîd I < *pelîd*
- O. penc < *panc*
- O. pencâh-sâle < *pencâh-sâle*
- pencere/pençere < *pencere*
- pencüyek < *penc, u, yek*
- pençe I/pence < *pence*
- O. pend < *pend*
- penhân/pinhân < *penhân/pinhân*
- penhâni < *pinhânî*
- perâkende I < *perâkende*
- perde II < *perde I*
- perende < *perende*
- perhiz/pehriz < *perhîz*
- peri < *perî*
- O. peri-çihre/peri-çehre < *perî* ve *çihre*
/çehre
- O. peri-peyker < *perî-peyker*
- perişan < *perîşân*
- O. periveş < *perî-veş*
- O. pertev < *pertev*
- pervâ < *pervâ*
- pervâne < *pervâne*
- O. perverde < *perverde*
- pes II < *pes*
- peşiman/peşîman/ BSTT pişman <
peşîmân/pîşmân
- O. peşmine < *peşmîne*
- O. peşşe-hâne/beşhana < *paşşa-hâna*
- peyâpey < *pai-â-pai*
- O. peygam < *baiğâm/paiğam*
- peygamber/peyamber < *paiğâambar*
- peykân < *peykân*
- peymân < *peymân*
- peymâne < *peymâne*
- O. peyrev < *pai-rev*
- O. pil I < *pîl*
- pilav I < *palāv/pilāv*
- pîr I < *pîr*
- O. piraste < *pîrâsta/pêrâsta*
- O. pirâyê/pîrâyâ < *pîrâyê/pêrâyê*
- O. pîre-zen < *pîre-zen*
- O. pîrûz/bîrûz < *pîrûz/bîrûz*
- pîrûze < *bîrûza*
- O. pisendîde/pesendîde < *pesendîde*
- O. piser < *piser/puser*
- O. pistân < *pistân*
- O. piste < *pista*
- O. piste-dehen < *piste-dehân*
- O. pisteveş < *pista* ve *-veş*
- O. pîşe/piyşe < *pîşe*
- piş-kadem < *pîşgüdâm*
- pişkeş/pîşkeş/peşkeş < *pîşkeş/pêşkeş*
- piyâde I < *piyâde*
- O. piyâle/peyâle < *piyâle*

- RD. prinç < *birinc I*
- pul I < *pūl*
- O. rāğ < *rāğ*
- rah I/reh < *rāh/rāh*
- O. rahdar < *rāhdār*
- rahşan < *rahşān*
- raht < *rah̄t*
- rahvar/revâr/rahvan < *rahvār*
- ram < *rām*
- rast I < *rāst*
- rast II < *rāst*
- rasta/reste < *rūstā/rasta*
- rastî restî < *rāstī + rastī*
- O. râstkâr < *rāst-kār*
- râyigân/râyegân < *rāygān*
- razdar < *rāzdār*
- rehber < *rahbar*
- O. rehzen/rahzen < *rahzan*
- O. remide < *ramīda*
- renc < *ranc*
- rencber/rençper < *rancbar*
- EO. renci- < *rancīdan*
- O. rencide I < *rancīda*
- O. rencur < *rancūr*
- reng I/renk I < *rang*
- reng II/renk II < *rang*
- rengârenk < *rang-ā-rang*
- O. rengrez < *rang-réz*
- O. reside/rasada < *rasīda*
- O. restegâr < *rastagār*
- revâ < *ravā*
- revan I < *ravān*
- revende < *ravanda*
- rîg < *rīg*
- rind/rint < *rind*
- O. risman < *rismân/rīsmân*
- rîş-hand < *rīş-hand*
- O. ru/ruh III/ruy < *rū/rūy*
- O. rûbâh < *rubāh*
- rubâi < *rubā'ī*
- ruh III/ru/ruy < *rū*
- O. ruhâm < *ruhām*
- ruhsâr < *ruh̄sār*
- O. ruşen < *rūşan*
- O. ruşenâ < *rūşanā*
- O. ruşendil < *rūşan-dil*
- O. ruz I < *roz*
- O. rûzberûz < *roz-ba-roz*
- O. ruzedar < *roza-dār*
- O. ruzî < *rozī*
- O. rûzigâr I < *rozgār*
- rûzigâr II/ rezger/BSTT rûzgâr /ürüzger
/örüzgâr I / örüzger I/ölüzgâr/ ölüzger
< *rozgār*

O. rübude < *rubūda*

rüsvâ/rüsvay < *rusvâ/rusvāy*

sayvan/sayban/sayvant/sayfan < *sāyabān*

saz I < *sāz*

selmek < *selmek*

sepet/seped < *seped, sebed*

ser I < *ser*

sercümle < *ser-cümle*

serkeş < *serkeş*

sermâye/sermeye/serme < *sermāye*

sersem/serâsime/serâsîme < *ser-sām*

seylâb < *sēlāb*

sımarla- < *osparla-* < *avispār-*

sim I < *sīm*

sine I < *sīne*

sini/siney < *sīnī*

sirke II < *sirke*

süsen < *sūsen*

şah II < *şāḥ*

şahmaran/şahmeran/şehmeran < *şāh-t
mārān*

şeftali I/şeftalu/şefteli < *şaftālū*

şehir/şehet/şehr < *şahr*

şırlan/şırlagan/şırlıgan/şırlıgun/şırlık <
şīr-rauğan

şikâr I < *şikār*

şirin < *şīrīn*

şişe I/şüşe < *şīşa*

şive I < *şīva*

şiven/şivan/şüven < *şīvan*

şom I/şum < *şūm*

tahta < *tahta*

temaşa < *temāşā*

terane < *terāne*

terzi/derzi < *derzī*

tez I < *tīz*

tığ II < *tīğ*

tıraş/traş < *terāş*

tülüngi/tülüngü < *tülengī*

usta/ustad < *ustād*

ustura < *ustura*

vaya Az. < *vāye*

yâdigâr/yâdgâr/yâdegâr < *yād-gār*

yahni < *yaḥnī*

yahu II < *yā, ḥōd*

yelve/yelvi/yebre/yelfe < *yalva/yalvī*

zağ II < *zāg*

zehir < *zehr*

zemberek/zembelek/zenbelek < *zenbürek*

Eski Türkçeden Beri Olanlar

armağan < *armağan/yarmağan* <
armagan

EO. barcın < *barçın* < *übrüşīm*

ısmarla-/sımarla- I < *osparla-* < *avispār-*

AD. **koz II** < *koz* < *gawz*

İkilemeler

çör çöp/çer çöp

**huyu husu/huyu hulku/huyu suyu/huyu
tüyü** < *huy*

O. **keşan keşan** < *kaşīdan* + *-ān*

pare pare < *pare*

tez-tez < *tēz*

Varyantlı Kelimeler

EO. **birazer** < *birader*

cühan < *cihan*

EO. **çazer/çazir** < *çader/çadir*

Bağlaçlar

O. **demî ... demî ...** < *dam* + *-ī*

hem... hem.../hem... hem de... < *hem*

tâ-ki < *tā* + *ki*

Belki Farsça Kökenli

EO. **dersu** < *sū, der*

Farsça Sentaks

O. **her ki**

Ekler

-sâz < *sāz*

16. yüzyıl

O. **ab I/âv** < *āb/āv*

O. **abgine** < *āb-gīna*

O. **âbhane/avğana** < *āb-ḥāna*

O. **âbiru** < *āb-rū*

O. **âbî I** < *ābī*

abudane < *āb u dāna*

O. **âdemiyan** < *ādamīyān*

O. **ahen** < *āhan*

O. **ahenger** < *āhangar*

O. **ahenin** < *āhanīn*

ahır I/ağır I/ahur < *āḥur/āḥūr*

amade < *āmāda*

ambar < *anbār/ambār*

O. **ân II** < *ān*

O. **aramiş** < *ārāmiş*

O. **ârifane II** < *harīfāna*

O. **asiyab** < *āsiyāb/āsyāb*

O. **asuman** < *āsmān*

aşına I < *āşnā*

ateş/ataş < *ātiş*

O. **ateşbaz** < *ātiş-bāz*

O. **ateşdan** < *ātiş-dān*

O. **âvâ II** < *āvā*

O. **aveng** < *āvang*

AD. **aya III** < *ayā*

O. **ayinedar** < *āyīna-dār*

azadegân < *āzādagān*

O. **azmayiş** < *āzmāyiş*

O. **bacdar** < *bāc-dār*

badem I < *badam*

O. **bademî** < *bādāmī*

- bahar I** < *bahār*
- O. bâlâ < *bālā*
- O. balater < *bālā*
- O. balin < *bālīn*
- O. baliş < *bālīş*
- O. bazaristan < *bāzāristān*
- O. bazdar < *bāzdār*
- O. bazubend < *bāzūband*
- O. bazuvan < *bāzūvān*
- O. beaşart–ki/beşartian–ki < *ba–ān–şart*
ki/ba–şart–ı ān ki
- O. be–çeşm < *ba–çaşm*
- Bedahşan** < *Badahşān*
- O. bed–avaze < *bed* ve *avaze*
- O. bedayi I < *badā`i`*
- O. bedayi II < *badā`i`*
- O. bedra < *bad–rā*
- O. bedzindegâne < *bad–zīndagānī*
- behre I** < *bahra*
- O. behredar < *bahra–dār*
- O. behregir < *bahra* ve *–gīr*
- O. behreman II < *bahramān*
- O. behreman III < *bahramand*
- O. behrever < *bahra–var*
- O. benam < *ba–nām*
- O. bendergâh < *bandar–gâh*
- O. berbatnevaz < *berbat* + *–navāz*
- O. berduş I < *bar* ve *dūş*
- O. berf < *barf*
- O. bergeşte < *bar–gaşta*
- O. berin < *barīn*
- bertaraf** < *bar–ţaraf*
- O. berter < *bartar*
- O. bezmara < *bazm–ārā*
- O. bi II < *bī*
- O. biar < *bī–`ār*
- O. biaynihi < *bī–`aynihī*
- O. bibahane/bibehane < *bī–* ve *bahāna*
- bibehre** < *bī–* ve *bahra*
- O. bidad < *bī–dād*
- O. biderman < *bī–darmān*
- O. biendaze < *bī–andāza*
- O. bifürüĝ < *bī–furūĝ*
- bigâne** < *bīgāna*
- O. bigayret < *bī–ĝayrat*
- O. bigiran/bikeran < *bīgirān/bī–karān*
- O. bigüftar < *bī–* ve *guftār*
- O. bihamiyet < *bī–hamīyat*
- O. bihemak < *bī–*ve *hamāk*
- O. bihiştasa < *bihişt* ve *–āsā*
- O. bihuzur < *bī–huzūr*
- O. biintizam < *bī–intizām*
- O. bikemukâst < *bī–kem–u–kūst*
- O. bikusur < *bī–kuşūr*

O. bimer < *bī-mar*

binamaz/beynamaz < *bī-namāz*

O. binişan < *bī-* ve *nişān*

birinc/pirinç I < *birinc*

O. birun < *bīrūn*

O. biruni < *bīrūnī*

O. bist < *bīst*

O. bive < *bīva*

O. bizarî < *bīzārī*

bostan < *bustān/būstān*

O. bürrân < *burrān*

O. bütan I < *butān*

O. ca/cay < *cā/cāy*

camekân < *cāma-kan* veya *cāmkān*

O. canbaha < **cān-bahā*

O. canperver < *cān-parvar*

O. cansitan < *cān-sitān*

O. caru < *cārū*

cendere < *candara*

O. cerahor < **carā-ḥōr*

O. cev I < *cau/cav*

O. cevanî < *cavānī*

O. cevherî II < *cauharī*

cıva < *cīva/jīva*

ciğer I < *cigar*

O. cihanbanî < *cihān-bānī*

O. cuybar < *cūy-bār*

cüce II < *cuce I*

O. cüllâh/cülâh < *cullāh/culāh*

cümbüş I < *cünbiş*

O. cünbiş/cümbiş < *cunbiş/cumbiş*

çaharşenbih < *çahār-şanbih*

O. çarebru < *çār* ve *abrū*

O. çaresaz < *çāra-sāz*

O. çarsu < *çār-sū*

O. çarüm < *çārum*

O. çaşnigir/çeşnigir < *çāşnī-gīr*

çavdar < *çūdār*

O. çeharpa < *çahār-pā*

çember I < *çanbar/çambar*

O. çendân < *çandān*

O. çep < *çap*

çeprast/çaparis/çaparız/çaprast/çapraz/ç
apras/çeperiz < *çap-rāst*

O. çerminebaz < *çarmīna-bāz*

O. çille < *çéllé*

çini I < *çīnī* < *Çini*

O. çirk I < *çirk*

O. çuhadar < *çōḥā + -dār*

O. çühre < *çuhra*

O. çühregân < *çuhragān*

O. dâd I < *dād*

O. dair/dayir II < *dāyir*

O. damen-alude < *dāman* ve *ālūda*

- O. damen–dermiyan < *dāman dar miyān*
- O. darbuzan/zarbuzan < *zarbuzan*
- darçın/tarçın < *dār–çīnī*
- AD. dastar/destar < *dastār*
- O. def’î < *daf’î*
- O. defterî < *daftārī*
- O. demadem < *dam–ā–dam*
- O. dembedem < *dam ba–dam*
- O. deng III < *dang*
- O. derban < *dar–bān*
- O. derek < *dar + -ak*
- O. derî < *darī*
- derkenar < *dar–kanār*
- O. dermiyan/dermeyan < *dar miyān*
- O. derun < *darūn*
- O. deryaçe < *daryā–ça*
- O. deryaşinas < *derya* ve *-şinās*
- destere/testere < *dastara*
- destgâh/tezgâh I < *dast–gâh*
- desti/testi < *dastī*
- O. destmüzd < *dast–muzd*
- AD. deştban/deştivan/deştiman/deştimal
< *daştubān*
- O. devan < *davān*
- dibace < *dībāca*
- O. dideban < *dīdabān*
- O. dihende < *dihanda*
- O. dil V < *dil*
- O. dilbeste < *dil–beste*
- O. dilpesend II < *dilpesend I*
- O. dilsuz < *dil–sūz*
- divan II < *dīvān*
- O. dizdar < *dizdār*
- O. dunhimmet < *dūn–himmat*
- O. duşab < *dūşāb*
- O. dümbeki < Redhouse 1890 s. 916’ya
göre kelime *dunbakī* ve *dunbak*
- O. dümuy < *du–mūy*
- O. dünim < *du* ve *nīm*
- O. dürd < *durd*
- düşeş < *du* ve *şaş*
- O. efser < *afsar*
- AD. efşan/evşan/evşen < *ab–efşan*
- O. efzun I < *afzūn*
- O. ehremen < *Āhraman/ahraman*
- ejder/ejderha < *ajdar, ajdarhā*
- O. encam I < *ancām*
- O. endeksal < *andak–sāl*
- O. Enderun < *andarūn*
- AD. engel I < *angal*
- O. engüştünuma < *angüşt–numā*
- O. ercümend < *arcmand*
- erişte/erüşte/rişte < *rišta*
- O. erre < *arra*

- O. erzen < *arzan*
- O. evgâr < *avgâr*
- O. ferda < *fardâ*
- O. ferzane II < *fîrzân*
- O. firistade < *fîristâda*
- O. fûruht < *furûht*
- O. fûruzan < *furûzân*
- O. gâvers/gâverse < *gâvers*
- O. gehvarenişin < *gahvâra + nişîn*
- O. germabe < *garm-âba*
- O. gevâre < *gavâra*
- O. girift I < *girift*
- O. girive < *girîva*
- O. giyah < *giyâh*
- gûfte < *gufta*
- gülâbdan/AD. gülümdanlık < *gul-âb-dân*
- O. gürbe < *gurba*
- Gürcistan/Gürcüstan < *Gurcistân*
- AD. güre I/küre I < *kurra/kura*
- O. gürgâne < *gurg + -âna*
- O. gürizpa < *gurtz-pâ*
- O. güvâre < *guvâra*
- O. haftan < *haftân*
- hanende < *hânende*
- O. haneperver I < *hâna-parvar*
- O. haneperver II < *haneperver I*
- O. harhar < *hârhar*
- O. hatırnüvaz < *hâfir-navâz*
- O. hemanen/hemana < *hamânâ*
- O. hembezm < *ham-bazm*
- hemvare < *hamvâra*
- O. her çend ki II < *her çend ki I*
- O. hoşab < *hōş-âb*
- hoşaf < *hōş-âb*
- O. hōşdem < *hōş-dam*
- O. humbara/BSTT kumbara I < *hum* ve *bâra/pâre*
- O. hunya < *hunyâ*
- O. hunyager < *hunyâgar*
- O. isfidac < *isfidâc*
- işkence I < *işkanca*
- karpuz < *harbuz/harbuza*
- O. kâşî < *kâşî < Kâşânî*
- O. kecnihad < *kac-nihâd*
- kehle < R. Dankoff 1991 s. 6 *kahla*
- kehrüba/BSTT kehlibâr < *kah-rubâ*
- kelle III < *kelle < kelle I*
- kellepuş/kelepuş < *kalla-puş*
- kepade < *kabâda*
- keşkül I/keçkül < *kaşkûl/kaşkul/kaşkûl*
- kilk < *kilk*
- köhne- < *köhne*
- kunt I/künd/künt < *kund*
- kûze/göze III/gürze/köze/küze < *kûza*

- kündebaz < *künde II* + *-bāz*
- küşayış < *kuşāyış*
- lâceverd/BSTT lacivert < *lācavard*
- lebâbû/leblebi I < *lablabū*
- AD. leke II < *laka/lakka*
- AD. lobiya /lobiye /lübye /labiye /lobya < *lūbiyā*
- lûş < *lūş*
- O. mahbub II < *zar-i maḥbūb*
- makule/makule < *maḥūla*
- O. mâlî < *mālī*
- masura/masra/masur/masır/masure < *māsūra*
- maymun < *meymun II*
- mazı/mazu I < *māz*
- O. mertebân < *martabān*
- meserretresan < *masarrat* + *-rasān*
- O. mey-âşâmî < *mey* + *-āşām* + *-ī*
- meymunbaz < *maymūnbaz*
- O. musikar < *mūsiḳār*
- O. müzdur < *muzdwar/muzdūr*
- nakâm < *nā-kām*
- nayab < *nā-yāb*
- necm-i gīsū-dār < *nacm-i gīsū-dār*
- nokrad < *nuḳrāt* < *nuḳra*
- orospu/oruspu/ruspi < *rūspī*
- pâbûc/pâbûc/papuş/babiç/babuş II < *pā-pūş*
- para IV/pâre IV < *pare*
- pelengi-reng < *pelenk* + *reng*
- O. pembe I/penbe I < *panba/pamba*
- O. peyvend/AD. peyvet < *pai-bend*
- O. pisend/pesend < *pisend/pesend*
- post < *pōst/post*
- postin < *postīn*
- O. puhte < *puhta*
- pulad/pulat/bolat/fulad < *pulād*
- pür II < *pūr*
- râst-bîn < *rāst* + *bīn*
- râst-gû < *rāst* + *gū*
- râst-gûftâr < *rāst* + *gūftār*
- râst-nişîn < *rast* + *nişīn*
- ravend < *rāvand-i Çīnī/rīvend-i Çīnī*
- reh-güzar < *rāh/rah* + *güzār*
- rengin < *rengin*
- revan II < *revān*
- O. revgan < *ravḡan*
- rezm < *razm*
- O. ruzmerre < *rōz-marra*
- serbest/selbes < *serbest*
- sutara < *sitāre*
- şahbaz/şahpaz < *şāhbāz*
- şal < *şāl*
- şalgam < *şalḡam*
- şalvar < *şalvār*

şegirt < *şākird*

şeş I < *şaş*

şıra I/şire < *şīra*

teleme/deleme < *dalama, dalamak*

tirşe I < *terāşe*

turp < *turb, turub*

turunca < *turunç*

tüfek/tüfenk < *tufeng*

ûrmân/orman < *ûrmān*

zahman < *zahmān*

zencep II/zincef/zencef/sicef < *şincāf*
sancaf

zerengade/zerrin kadeh < *zerīn-kadeh*

Varyantlı Kelimeler

ay va/ayva II < *ay vay/ayvay*

İkilemeler

O. ceste ceste < *casta casta*

rize rize < *rīza rīza kardan*

Belki Farsça Kökenli

ülke/hülke/ölke < *ülkā* veya *ölkā*

vaşak < *vişāk*

16./17. yüzyıl

dümdar/dümdar < *dum-dār*

17. yüzyıl

AD. acene/ecene/ecine/eçene/icene <
ājana

AD. adna/ayna/eyne < *ādīna*

O. atespare < *ātiş-pāra*

avruz/abrez/havrız/havruz/mavrız I <
ābrīz

O. babulhane < *bābul-hāna*

O. bafte < *bāfta*

AD. balaban < *bālābān*

O. bargir < *bārgīr*

bedestan/bezesten < *bazzāzistān*

O. behbeh < *bih şudan*

O. bekâr I < *ba-kār*

beste < *bastā*

beygir < *bargīr*

O. camadan I/camedan II < *camedan*

O. cameşuy < *cāma-şūy*

canbaz/cambaz II < *cānbāz*

cop/cob/cop/cöp/çup < *çōb*

coş- < *cūşīdan*

cömerd/cömert < *cū-mard* < *cuvān-mard*

O. cülâver < *cül* ve *-āvar*

çalpara < *çarpara*

çamaşır < *cāme-şūy*

AD. çamçak < Meninski 1680 I, 1649 ve
M. Räsänen 1969 s. 98'e göre *çamça*

AD. çangal < *çangāl*

O. çapraz II < *çeprast/çapraz*

AD. çaput/çabıt/çabut/çapıt/çapurt <
çağbut/çağbūt

O. çarçube < *çār-çūba*

O. çardarb/çarzarb < *çār-żarb-zada*

- çarşaf < *çaderşeb*
- O. çarta < *çār-tār*
- çeleng/çelenk < *şālang*
- çerçeve/çerçive < *çār-çūba*
- çerviş/çevriş < *çarbiş*
- çeyrek < *çār-yak*
- çift/çif II < *çift/çif I*
- O. çifte III < *cuftī*
- çilingir/çilinger < *çilingar*
- çimşir < *şimşir*
- dadı < *dadu*
- O. danedar < *dāna + -dār*
- O. demkeş I < *dam-kaş*
- O. dengâdenk < *dang-ā-dang*
- depser-/tepsir-/tepsir- < *tabsīdan*
- derviş II < *derviş I*
- destgâh/tezgâh II < *dast-gâh*
- O. destvan < *dast-vān*
- dolab III/dolap II < *dolāb* veya *dolab II*
- dolab IV/dolap III < *dolāb* veya *dolab/dolap I*
- O. duedar/tolatar < *dūla + -dār*
- dürbin/dürbün < *durbin*
- O. efsar < *afsār*
- AD. ereze /erezene /ireze /irze
/razga/reze/rezle < *raza*
- O. fehferre < *fahfara*
- O. fend I/fent < *fand*
- fol III < *fol*
- fustukî/fistikî < *fustuķī*
- AD. ger II < *gar*
- O. gezend < *gazand*
- O. gidi I < *gīdī*
- AD. göremez /gölemez /koremes /kölemez
/köremez/küremez < *gūr-māst*
- gulâmbare/(halk ağzı) kulambara /
kulampara < *gulām-bāra*
- AD. henim < *hemīn*
- heveng/hevenk/hevek < *āvang*
- O. hıyarşembe/hıyarşembe < *hiyār-şanbar*
- O. hime < *hīma*
- hindivane < *hindivāna*
- O. hiz I/hız < *hīz*
- humbara/BSTT kumbara II < *humbara I*
- ispenet < R. Dankoff *isfand*
- O. ispererek < *isparag*
- AD. ispir I/ispiri < *isparī*
- işkil II < *işkil/işkil*
- jiyan < *jiyān*
- kâhya/kihaya < *kedhuda/kethüda*
- AD. kayasa < *hayāsa*
- kebçe/kepçe/kefçe I < *kabça/kapça/kafça*
- kef I < *kaf*
- kefgir/kevgir < *kafk-gīr/kaf-gīr*

AD. kemre/gemre/kerme < *kamra*

AD. kergah/gergâf/BSTT gergef < *kâr-gāh*

AD. keşkek < *kaşkak*

kişnic/kişniş < *kişnīc*

kondak III/kundak III < *kondak/kundak I*

köfte I < *kōfta*

O. kûse destâr < *kosa* ve *destar*

kutahane/kötane II/kötene II < *kōtāhāna*

künde III < *kondū*

lahşa < *laḡça*

lâle II < *lâle I*

lengeri < *langarī*

mala/male < *māla*

AD. melengiç /melengeç /menengiş I
/menengiç /meneviş II /merengiç
/beneviş < *benefş*

menteşe < *band-kaşa*

mercümek/mercimek < *marcumak*

meze II < *meze I*

meze III < *meze II*

müft < *muft*

müjde/muştu < *mujda*

namerd/namert < *nā-mard*

nanfruş < *nān + -furūş*

nevreste < *nau-rasta*

nişasta < *nişāsta*

nohudap < *nuḡūd-āb*

nûre < *nūrā/nūra*

pâbend < *pābend*

paçıla < *pāçīla*

pâkbâz < *pāk + bāz*

pâkdâmen < *pāk + dāmen*

AD. paldım I/paldun/pandıl/baldun I <
pāl-dum/pār-dum

panzehir < *pād-zehr*

parsa I/pasa < *pārsa*

pâyân < *pāyān*

pâyanda I/bayanda < *pāyanda*

pâye < *pāya*

pehle < *pehlū*

pejmürde < *pıjmürde/peşmürde*

pekmez/bekmez < *bekmez*

pelengine/pelenk < *peleng/pelenk*

pembe II/AD. pempe

perçem < *perçem*

perçin < *perçīn*

perdaht/perdah < *perdāht*

perdenişin < *perdenişīn*

pergar/perger/pergal/pergel < *pergār*
/pergāl

perhizkâr < *perhizkār*

perşembe/peşembe < *pençşembe*

pertâb/pertâv < *pertāb, pertāv*

pervaz < *pervaz*

- pervin < *pervīn*
- perviz < *pervīz*
- peşkir < *pîşgîr*
- peşkun/AD. peşkün /peşgün /peşgin < *peşhvān/pēşh'ān*
- peşrev I/peşref I < *pîşrev*
- peştahta/piştahta < *pîş-tahta/pēs-tahta*
- (Halk Ağzı) peydah/peydâ < *paidā*
- peyk < *peyk*
- peyker < *peyke*
- peynir/penir/pendir < *penīr*
- piyâz I < *piyāz*
- pul II < *pul I*
- pusus < *pīh-sūz*
- puştivan/peştivan < *puşt + -bān*
- rahne < *rahna*
- rahnümâ/rehnümâ/rehnumâ < *rāh + numā*
- rastık I < *rāsuḥ/rāsuḥt*
- reçel/riçâl < *riçāl*
- rende < *randa*
- rengâmiz < *rang + -āmīz*
- rindane < *rind + āna*
- rîş < *rîş*
- riyakâr < *riyākār*
- rugan < *revgan*
- sade < *sāde*
- savza/sebze < *sabza*
- serencâm/serenceme/serinceme < *ser-encām*
- sernâme
- serüven < *servā*
- servi I/selvi/selv/sevli < *sarv*
- sümbül/sünbül < *sünbül*
- şatır < *şāṭīr*
- şirden < *şīrdān*
- tebeşür/tebeşir/debeşür < *tebāşir*
- teğelti/teyelti < *tagaltū, tagaltī*
- tenbelit/tambalit/tenbelti < *tembelit*
- teneke I < *tenge, tenüke*
- tırabuzan/tırabzan/tırabazan/trabzan/ter evzin/dırabızın/dırabzon/dırabzan < *darbazīn*
- tirit/tirid < *terīd*
- tolvay/tulvay < *tūlvāy*
- tovga/tovka/toyga/toğka < *doğ-wā*
- tula I/tola/tale < *tōla*
- tuman/tumman/tomman/tumançah/tuva n/toman/tümen/toban/tıman < *tunbān*
- üsküre/üskündüre < *uskara*
- Eski Türkçeden Beri Olanlar*
- AD. çögen I/cögen < *çögen < çaugān*
- Varyantlı Kelimeler*
- eğreti/eyreti/iğreti < *ariyeti*
- meneviş I < *bunafş/binafş*

Belki Farsça Kökenli

lepadandin

18. yüzyıl

âhenpuş < *āhan-pūş*

avize < *āvīza*

O. ciğerdar < *cigar-dār*

civan < *cavān*

AD. culha/cülha < *culāh*

O. çerağ < *çirāğ*

çeres/çerez I < *çaras*

O. çevgan II < *çevgan I*

O. dilhun < *dil-hūn*

dürüş < *duruşt*

O. ferz < *fīrz*

gerdan II < *gerden*

gonçe II/gonçe < *gonçe I*

işkenbe/işkembe < *işkanba/şikanba*

(Argo) kâse II < *kâse I*

köhne < *kuhna*

O. peftere < *peftere*

yârgâr < *yâri gâr*

Varyantlı Kelimeler

AD. culfa/çulfa < *culha*

19. yüzyıl

O. afakgir < *āfāk-gīr*

aguş/ağuş < *āgūş*

O. amacgâh < *āmāc + -gāh*

O. anbean < *ān-ba-ān*

arabân < ‘*arabān*

O. ârâmgâh < *ārāmgāh*

AD. asdana/O. asitane < *āsītāna/āstāna*

astar I < *astar*

O. aşıyan/aşıyane < *āşyān/āşyāna*

(Argo) ayna II < *ayna I*

O. azadeser < *āzāda* ve *sar*

O. azürdedil < *āzarda-dil*

O. beca < *ba-cā*

O. behemehal < *ba-hama hāl*

AD. benava < *bī-nawā*

bend/bent IV < *bend III*

berbad/berbat I < *bar bād*

bestekâr < *beste + -kâr*

(Halk Ağzı) beyhuş/beyhoş < *bihuş*

O. bezlegû < *bazla-gû*

O. bibaka/bibeka < *bī-bakā*

O. biinsaf < *bī-inşāf*

O. bikıymet < *bī-ķīmat*

O. bimanend/bimenend < *bī-mānand*

O. bimar < *bīmār*

O. binaberin < *binā, bar, īn*

biperva < *bī-parvā*

O. biraderzade < *birādar-zāda*

O. biümid < *bī- ve umīd*

O. bivaye < *bīvāya*

- bumbar/bombar/mumbar/pumbarı < *mubār*
- O. canbazhane/cambazhane < *canbaz I* ve *hane*
- O. canfeza < *cān-fizā*
- O. cengâver < *cang-āvar*
- çargâh < *çār-gāh*
- O. çaryek < *çār-yak*
- çember IV < *çember I*
- O. çemenistan < *çamanistān*
- O. çemenzar < *çaman-zār*
- O. dağdar < *dāğ-dār*
- O. daniş < *dāniş*
- O. derkâr < *derkâr*
- O. dilazar I < *dil-āzār*
- O. dilbaz I < *dil-bāz*
- O. dilpesend I < *dil-pasand*
- AD. dudu II < *dudu I*
- O. duradur < *dūr-ā-dūr*
- düyek < *du/dū* ve *yak*
- Efgan/Afgan/Efganlı < *Afgān*
- (Halk Ağzı) encam II < *encam I*
- O. ender II < *andar*
- O. endişenak < *andīşa-nāk*
- ezcümle < *az īn cumla*
- O. feşafeş < *faşāfaş*
- gerdaniye < *gardānīya*
- O. girift II < *girift*
- O. giriftzen < *girift II + -zan*
- gizir/kizir < *gizīr*
- gusale < *gō-sāla*
- gülâc/güllâc/kulaç II < *gulāc*
- O. güldeste < *gul-dasta*
- O. herzevekil < *harza-vakīl*
- O. hışt II/hışt II < *hişt*
- AD. ısmarış/ısmarış < *sipāriş*
- O. jale < *jāla*
- kemançe/kemençe < *kamānça*
- kûçek/köçek II < *köçek I*
- künde II < *kondü*
- O. mahdum II < *mahdūm*
- AD. maya IV < *maya*
- mededkâr < *madadgār*
- merak II < *merak I*
- meyan I < *mayān*
- meyane II < *meyane II*
- nevbahar I < *nav-bahār*
- para V/pâre V/pere I < *pāre I*
- parça < *pārça*
- parsal < *pārsāl*
- Pârsî < *pārsī*
- pazar II < *pazar I*
- pehlûdar < *pehlū + dār*
- pelengîr < *pehngîr*

pembezar < <i>penbezār</i>	raziyane/rezene/rezdene < <i>rāziyāna</i> <i>/rāzyānac/rāzyām</i>
penâgâh < <i>penāh + -gāh</i>	samsa/senbûse < <i>zen-bûse</i>
penâh < <i>penāh</i>	sandaloz < <i>senderūs</i>
pencâh < <i>pencāh</i>	saray < <i>sarāy</i>
pencşembih < <i>pencşenbih</i>	savran < <i>sārbān, sārvān</i>
perdedar < <i>perdedār</i>	saye/saya < <i>sāye</i>
perend < <i>perend</i>	sazandar Az. < <i>sāzande</i>
perestiş < <i>perestiş</i>	serapa < <i>ser-ā-pā</i>
pertâvsız < <i>pertev-sūz</i>	serbâr < <i>serbār</i>
pes I < <i>pes</i>	sergerde < <i>sergerde</i>
AD. pespente/pesvende/peperte < <i>pes-</i> <i>mānde</i>	sincap < <i>sincāb</i>
peş I < <i>peş</i>	sitayiş < <i>sitāyiş</i>
peş II < <i>peş</i>	siyah puş < <i>siyah + pūş</i>
AD. peşeng/beşenk/peşenk < <i>pīş-āheng</i>	sunturaç/sunduraç/suntıraş < <i>sumtirāş</i>
peşin < <i>peşīn</i>	sülahi/sürahi < <i>şürāhi</i>
peşrev II/peşref II < <i>peşref I, peşrev I</i>	şespa < <i>şespā</i>
peykâr < <i>peykār</i>	tav/dav I < <i>tāb, tāw</i>
peyke < <i>pāygāh</i>	teçkere/teçgere/teskere/keşkere/geçber/geçgere/gezgere < <i>deskere</i>
pirâhen < <i>pirāhen</i>	tenperest < <i>ten + perest</i>
pîrâmen < <i>pîrāmen</i>	tere < <i>tara</i>
pis I < <i>pīs/pēs</i>	tezek/tazak/tezüg < <i>tezek</i>
pişaheng < <i>pīşāheng</i>	tezene/tazene < <i>tāziyāne</i>
pîşekâr/peşekâr < <i>pīşekār</i>	tımarhane < <i>tīmār + hāne</i>
piy/piğ < <i>pīh</i>	turşu < <i>turş, turş + -î</i>
(Argo) puşt < <i>puşt</i>	tümen III < <i>tōmēn, tūmēn</i>

tüvana < *tüvānā*

ya VII Az. < *yā*

yabı Az. < *yābū*

yades < *yād est*

yahud ki/yahut ki < *yāḥōd'* ve *ki*

yava II/yâve/yavu/yavı/yavi < *yāva*

zade < *zāde*

zavzana < *sebze + ḥāne*

zencef I/zencef < *zincef*

zenen Az. < *zenān*

zengin < *sengīn*

zerencam < *serencām*

zir < *zīr*

zor < *zūr*

zorbaz < *zūrbāz*

İkilemeler

zar zor/zor zar < *zūr*

Belki Farsça Kökenli

AD. pampal/pampul < *pamuk*

20. yüzyıl

abdest II/aptes < *ābdast*

abdesthane/aptesane < *abdest II* ve *hane*

AD. abır/abur II < *āb-i rū*

EO. abkeş < *āb-kaş*

ademâbad < *'adam-ābād*

O. âdetperest < *'ādat -parast*

AD. aferim < *aferin*

O. aferinbad < *āfirīn/āfirīn* ve *bād*

afyonkeş < *afyūn-kaş*

ahar III/akar III < *āḥar*

ahengdar/ahentkar < *āhang-dār*

aheste beste < *āhista basta*

ahunt < *aḥūnd*

AD. akıldane < *'āḳil u dānā*

alâyiş < *ālāyiş*

AD. albalı I < *ālūbālū*

AD. alo II < *ālū*

AD. aluçā/alça/alluca < *ālūçā*

alüfte < *ālufṭa*

amedî < *āmadī*

AD. ampa/hampa < *ham-pā*

AD. anaşta < *nāştā*

AD. andah/andaḥ < *endaht*

AD. arabana < *'arabāna*

AD. arabati < *harābatī*

arasta/arasa/arasda/arasde < *rāsta*

AD. arvan < *sārvān/sārbān*

AD. arvana/avrana/arfana < *arvāna*

AD. arzam < *ārzān*

AD. arzumand/arzıman II/arzuman < *arzumend*

AD. asta < *āhasta*

AD. astar II < *astar I*

aşikâr < *āşkār*

- O. aşina II < *āṣnā*
- AD. aşkın II/ahşun/aşhun < *aşḳʷān/işhūn*
- O. avadan I < *āvādān*
- O. avadan II < *āvādān*
- AD. avar I < *urvār*
- AD. avara I < *āvāra*
- avara II < *āvāra*
- AD. avcar < *afzār/abzār/avzār*
- AD. avgan/avgant/avkan/avkant < *āb-kand*
- AD. avsın I/O. avsun < *afsūn*
- AD. aya II < *hāya*
- ayna I < *āyina*
- AD. azat I < *āzād*
- O. babune < *bābūna*
- badem II < *bādām*
- AD. badıramba < *bādranbūya/bād-rang-būya*
- AD. badigir < *bād-gīr*
- AD. badrambaz < *bārān-bāzī*
- O. bah < *paḥ*
- O. bahanecu/behanecu < *bahāna-cū*
- AD. bahdavar < *baḥt-āvar*
- bahtiyar < *baḥtiyār*
- AD. bâk < *bang*
- EO. bakyaz < *bağyūz*
- AD. bala II/vala < *vālā*
- AD. balı < *bālū*
- AD. bank IV/mank < *bang*
- AD. barama < *bahrama*
- O. barani < *bārānī*
- AD. bardan < *bār-dān*
- AD. bardaş < *bārdāş*
- AD. barhana /barana/ bahrana /barkana /berhana < *bār-ḥāna*
- AD. batgan < *bādgān*
- bayındır < *pāyanda* veya *pāyandār*
- AD. bazar I < *bāzār*
- EO. becek < *pīçak*
- bedbin < *bad-bīn*
- AD. bedes < *ba-dast*
- O. bedest! < *ba-* ve *dast*
- AD. bedreng/bedirenk/bedrek < *bad-rang*
- beh/peh < *bah*
- AD. behre II < *behre I*
- bekâr II < *bekâr I*
- bel IV/mel < *bēl/bīl*
- AD. belçe < *bēlça*
- beli < *bale*
- AD. ben/beğ III < *ban*
- bend/bent II < *band*
- O. bendegân < *bandagān*
- beraber II/AD. barabar < *beraber I*

O. berceste < *bar-casta*

berduş II < *haneberduş* < *hāna-bar-dūş*

berduşane < *berduş* + *-ane*

AD. berge/berke < *barga-i zardālū* vs.

berhane < *barhana*

berhudar < *barhū-dār*

AD. besa! II < *bas* ve *a!*

AD. bet II < *bend/bent II*

O. betekrar < *takrār* ve *ba-*

beter I < *batar*

AD. beter II < *beter I*

AD. beyman < *bī-īmān*

AD. bezer < *bīzār*

AD. bıkyaz < *bakyaz*

(Halk Ağzı) bilâder I < *birader*

birincasif < *birincāsf/birincāsb*

bitab/bitap < *bītāb*

bizar < *bīzār*

O. bizeban < *bī- + zabān*

AD. bolat < *pulād*

AD. boyra I < *būriyā*

AD. büryan/biran < *biryān*

AD. cadır < *çādar*

AD. cağ II/çağ II/çah III/çarh II < *çāh*

cam II < *cām*

(Konuşma dili) cam III < *cam II*

AD. cam IV < *cam II*

AD. cam VI/cem < *cam I*

camadan II < *camadan I*

AD. camus/camuş/ camız < *cāmūs/ cāmūs*

can II < *can I*

canbaz/cambaz I < *cān-bāz*

canhıraş < *cān-ḥarāş*

O. canrüba < *cān-rubā*

cansiperane < *cān-siparāna*

AD. cargama/cangama/cankama < *çār-gāma*

AD. cehre/çahıra/çahra < *cahra*

AD. cel < *cal*

AD. celâl III < *calāl*

Cemşit < *Camşīd*

cengâr/cenkâr/AD. cenger < *jangār*

cengâri < *jangārī*

O. cengcu < *cang-cū*

AD. cenk I < *çang*

AD. cep < *çap*

AD. cerp < *çarb*

AD. cıbban < *cumbān*

AD. cımba/cumba II < *cunbad*

ciğerpere < *cigar-pāra*

cihannüma < *cihān-numā*

O. cildbend/cilbent < **cild-band*

cilve < *cilva*

cimri II < *cimri I*

- AD. cire < *cīra*
- AD. comart < *cū-mard* < *cuvān-mard*
- cumba < *cunbad*
- cura I/cora/cüre I < *curra*
- AD. cura IV/cüre IV < *curra*
- AD. cüce I/cücü/cücen < *cūca*
- AD. çabuk I < *çapuk/çabuk I*
- çağala/çağla < *çağāna*
- çağana < *çağāna/çağana*
- AD. çağanak < *çağāna*
- AD. çağşır/çaşkır/çaşkur/kâşkir/kâşir < *çahcīr*
- AD. çal I < *çāl*
- AD. çalak < *çālāk*
- O. çâlâkî < *çālākī*
- AD. çalpatur < *çārpā-dār*
- çam < *çam*
- AD. çamça < *çamça*
- AD. çampara/çanpara < *çarpara*
- AD. çap IV < *çap*
- AD. çapar III < *çapār*
- çapraz I < *çeprast/çapraz*
- AD. çargat < *çār-ğad*
- AD. çarköşe < *çār-gūşa*
- çarşamba < *çārşambih*
- çarşı < *çarsu*
- AD. çebres < *çapraz II*
- AD. çedene/çedeme/çetene I/çetine/çetele
I < *caudāna*
- AD. çek II < *çak*
- AD. çelem < *şalam*
- AD. çelen/çelen < *çeleng*
- AD. çember III < *çember I*
- AD. çenge < *çang*
- AD. çepel II/çevel < *çepel I*
- AD. çeşme II < *çeşme I*
- AD. çeşmek < *çaşmak*
- AD. çeşmezen < *çaşma-zan* < *çaşm-zan*
- çevik < *çebük/çevük*
- AD. çiğşana/çihşana < *şeşhane*
- çınar < *çanār*
- çırak < *çırağ*
- AD. çırakpa/çırakma/çırakman < *çirāğ-pā*
- O. çitari II/çitari < M.Z. Pakalın 1946 I, 379'a göre *se* ve *tār*
- çifte I < *cifta/cufta*
- çifthane < *çift I* ve *hane*
- çile II < *çile I*
- çile III < *çille*
- AD. çile IV < *çille*
- AD. çile V < *çile I*
- çilekeş < *çile* + *kaş*
- AD. çilte II < *çilta*
- çirkev/çirkef II < *çirk-āb*

- çolpa/çulpa < *çül* ve *pā*
 çorba/şora II < *şōrbā/şōrvā* < *şōrbā/şōrvā*
 AD. çöpel < *çepel*
 O. çunki/çünkü II < *çun III* ve *ki*
 çuvaldız < *cuvāldūz*
 çünkü/çünkü < *çunki II*
 AD. çüt < *cüvt* < *cuft*
 AD. dacik < *Tācik/Tācīk*
 dağdağan/dardağan < *dağdağān*
 dâhiyane < *dāhiyāna*
 O. dahme II < *dahme I*
 AD. dalân < *dālān*
 AD. dambal < *danbāl/dambāl*
 dambıra < *tanbūra*
 dana I < *daenu*
 darbuka < *dabūqa*
 AD. darun/daun II/dav II < *dārvan*
 AD. davlanbaz < *davlbaz/davulbaz*
 davlumbaz/dalimbaz < *davlunbaz*
 AD. dele < *dala/dalla*
 AD. dembel/BSTT tembel < *tanbal/tambal*
 AD. dembelek < *danbal/dambal* + *-ek*
 AD. dengeser < **dang-sar*
 derman II < *derman I*
 derslane/dersane < *dars-ḥūna*
 AD. derviş III < *derviş II*
 deryadil II < *deryadil I*
 AD. derz < *darz*
 destan < *dastān*
 deste II < *dasta*
 destek < *dastak*
 AD. destuvan < *dastār-ḥwān*
 dev I < *dīv*
 dev II < *dev I*
 devasa < *dev* + *-āsā*
 O. dilaşub < *dil-āşūb*
 dildade I < *dil-dāda*
 O. dildade II < *dildade I*
 AD. dingana/dingene < *dinghane*
 AD. direz /direzin /direzi < *dirāz,*
darāzīna, darāza
 divan III < *dīvān* < *divan I*
 AD. divel < *duvāl*
 AD. dol I < *dōl*
 O. dolab V < *dolāb*
 AD. dolça/dolca < *dōlça*
 dubara/dübara I < *dō-bāra/du-bāra*
 (Argo) dubara II < *dubara I*
 dudu I < *ḏūḏ*
 AD. dudu III < *dudu II*
 durendiş < *dūr-endīş*
 O. durudiraz < *dūr u dirāz*
 düse/düsse < *du* ve *se*
 O. düzdeşar < *duzd-afşār*

ebru II < *ebru I*

Efganistan/Afganistan < *Afghanistān*

efsane < *afsāna*

O. efsunkâr < *afsūn + -kār*

elmastraş < *almās-tarūş*

AD. emaret II/emeret/amaret < *amārat*

emsal II/O. emsel < *hamsāl*

O. encamkâr < *ancām-i kār*

encümen < *ancuman*

(Argo) endaht II < *endaht I*

engel II < *angal*

AD. engez I < *angūz*

AD. engez II < *engez I*

AD. engişdene/engiş/engiç < *anguştdān, anguştāna*

AD. engüşte < *angušta*

O. ezhercihet < *az har cihat*

(Kumarbaz Argosu) fendbaz < *fend + -bāz*

ferah feza < *ferahfeza*

ferah III < *farāh*

O. ferahi/feraiye < *farahī*

AD. ferik I /feriç /filik III/firik III /perik /verik < *farūk*

AD. ferik II/firik II/feruk < *ferik/firik I*

feriştah I < *ferişte*

(Halk Ağzı) feriştah II < *feriştah I*

AD. fermande/fermanâ < *firō-mānda*

firda < *hurda*

AD. fıfır/fıfıra < *farfar/farfara*

AD. fıfırık/fıfırık/fırık < *farfarūk*

firuze < *fırūza*

O. füsün < *fusūn*

AD. gaddere II < *gādāra*

AD. galan II < *kalān*

AD. gayganah/gayganak < **hayginak*

AD. gendime/kendime < *ganduma*

AD. gerdane/gerdene < *gardāna*

AD. gerden II/gerdan tatlısı < *gerden I*

AD. geriz I/keriz III < *kārīz*

O. germî < *garmī*

AD. gezengevi/gezen II/gezengi/gezo < *gaz-angubīn/gaz-angū*

AD. gezer/gesir < *gazar*

AD. gızır < *gizīr*

AD. gidi II < *gidi I*

AD. gile II < *gila*

AD. giliz < *gilīz/galīz*

O. girdibad/girdibat < *gird-bād*

girift III < *girifta*

girizgâh < *gürīz-gāh*

AD. gor < *gūr*

AD. göde/gödek I/ködelek/kötemen < *kötāh/kotah*

RD. göne < *gūna*

göyna < *gūnā*

(Argo) **gül II** < *gül I*

güldan < *guldān*

gülhane < *gül I* ve *hane*

gülibrişim < *gul-i abrīşam*

(Argo) **gülistan II** < *gülistan I*

gülle I < *gulūla*

AD. **gümanlı/gümanni** < *güman I*

AD. **gümrah II** < *gümrah I*

gümrah III < *gümrah II*

Gürcü < *Gurcī*

AD. **güre II** < *güre I*

güruh II < *güruh I*

AD. **hakendaz** < *hāk-andāz*

hakî/haki renk < *hākī*

AD. **hamança/hamence** < *havānça*

AD. **hampa** < *ham-pā*

AD. **hança II/gonça/hanca/honça II/hunça** < *hança I*

haneberduş < *hāna-bar-dūş*

AD. **hanpas** < *hembāz*

AD. **harazan I/harazın** < **harazan*

O. **hargûş** < *har gūş*

AD. **harman II** < *harman I*

AD. **harpušta/harpışda/harpışta** < *har-püşta*

haşmetmeab/haşmetmeap < *haşmatma'āb*

havan < *hāvan*

heman II/hemen I < *heman I*

heman III/hemen II < *heman*

AD. **hemençe** < **hamyānça*

AD. **hengâme II/hengeme** < *hengâme I*

AD. **hengem** < *hangām*

hepyek < *hep* ve *yek*

hercai < *harcā'ī*

AD. **herək III/herik** < *harak*

(Konuşma dili) **hergele II** < *hergele I*

herhal/BSTT her halde < *har hāl*

AD. **hersek I** < *har-sang*

AD. **herze II** < *herze I*

AD. **heşteek** < *haştak*

AD. **hevekdeste** < *havan* ve *deste*

hey gidi < *hey* ve *gidi*

AD. **hınam** < *hunām*

AD. **hırı/hıra III/hire çiçeği/hiri** < *hīrī*

hız I < *hiz II* veya ses taklidi

AD. **hirsenk** < *hīrsak*

O. **hiz II** < *hēz/hīz*

O. **hodpesend/hotpesent** < *hod-pasand*

AD. **hor IV** < *hūr*

hoşbeş < *hōş bāşad*

humba < *hunba*

AD. **huna** < *hanūr, hunūr*

AD. **hurda I** < *hurdā*

(Argo) hurda II < hurda I

AD. hüdüdük < hudhud

AD. hülü < hulū

O. hünük < hunuk

AD. ırama < rama

AD. ırasada < rasīda

AD. ırıhtı < raht

AD. ırıktım < rīhtim

AD. ilengere/ilenger

AD. ilezik < rāzak

AD. ipar < ipār

AD. ispatan/ıstapan < ispandān

AD. işkence II /işkence /ışgence < eşkanceh/şekanceh

AD. işkene/işgene < işkina

AD. işkil I/işgil < şikīl/şigil/aşkal

AD. kacele/gacele < kacala

kahraman < kahramān

AD. kako/kaka IV/kakko/keki < kākū

kâkül/kâhkül/kekil < kākūl

AD. kal/kel III < kāl

AD. kambaş < gāv–mēş

AD. kar II < kar

kâraşına < kār I ve āşinā

kâse I < kāsa

kaselis < kāsa–līs

kazara < kazā rā

AD. kecaba /kejava /kejova < kacāba /kacāva/kajāba/kajāva

AD. keci I < kac/kaj

AD. keçel < kaçal

kefter/katar/kafdar < keftūr

kek I < kak

kekik I < kākūl

AD. kel II < kal

AD. kelebe/keleve/kelefe I < kalāba

kelek II < kālak

AD. kelle II < kelle I

AD. kelle IV < kelle I

keman II < keman I

kemane II

kene I < kana

(Argo) kene II < kene I

kenger/çenger/gangal/gengel II / genger /ginger/henger/kenker/kengir/kengel < kangar

kepaze < kepade

kepçe III < kepçe I

AD. keşkef < kaşkāv

AD. keşkil < kaşkūl/kaşkul

keşmekeş < kaş–ma–kaş

AD. ketir < katīr

AD. keviş < kafş

kindar < kīn/kīna ve -dar

kireç < giraç

AD. kiri I/kırı/kürü/hüre < *kurra*

kişmiş < *kişmiş*

kodaman < *hudāvand*

(Argo) konca II < *konca I*

kondak II/kundak II < *kondak I/kundak I*

AD. kora I < *gōra*

AD. kostak II/kosbak/koşmak < H. Eren
1999 s. 253'e göre *kustāh*

koza < *gōza*

köçek I < *kūçak*

AD. köde < *kōtāh/kotah*

AD. köhi < *kōhī*

AD. kökür < *kaf-gūr*

AD. kön I < *kūn*

kös II < *kos*

köse < *kōsa*

köseç < *kūsac/kausc*

kösele I < *gosāla*

(Argo) kösele II < *kösele I*

köşk II < *kōşk I*

kûhî < *kūhī*

(Argo) kumbara III < *kumbara II*

AD. kuncuk/kuncik I < *kunc + -ik*

AD. kunkul < *kâkül*

kunt III/künt/künde IV < *gunda*

küke < *kūka*

külâh II < *külâh I*

küle < *gola*

(Argo) kümbet II < *kümbet I*

AD. küncüt /göncü /güncü /künci /künce
/küncü/küncid < *kuncīd*

künde V < *kunda*

kürdü < *kurđī*

kütah < *kūtāh*

küzbere < *kuzbura*

lâf < *lāf*

lâle I < *lāla*

lâledan < *lâle* ve *-dān*

O. lâne < *lāna*

lebaleb/lebalep < *lab-ā-lab*

(Argo) leblebi II < *leblebi I*

leke I < *laka/lakka*

AD. ley < *lēk*

AD. lüleyin < *lūlü`īn*

AD. lülük II/lüllük/lolik II < *lüle + -ik*

mahtab II/maytab/maytap/mehtap II <
māhtāb-i ātişīn

AD. maya I < *māya*

maya III < *māya*

mekük/mekik < *makū/makūk*

mendebur < *mandbūr*

menend < *mānand*

AD. mengiş/menkiş/mengüz < *mangōş*

O. merak I < *mirāq, mārāğ*

merâkaver < *merāk II* + *-āvar*

AD. merdane II/merdene < *vardana*

AD. merk < *marġ*

merte mert < *mārde–mārdāne*

AD. merze I < *marza*

mestane < *mest I* ve *-āne*

meşe II < *meşe I*

AD. meşgi < *maşkū*

meşin < *maşīn*

meyane I < *miyāna*

O. meyhur < *mai–h^wur*

meyvahoş < *meyve* ve *huşk*

AD. mirav/merav/imral/imrav/imrul <
mīr–āb, amīr–i āb

misk/mis/müşk < *muşk*

AD. mişne/meşne < *mīşīna*

AD. mot < *miŋt*

AD. möhre I < *muhra*

mumar < *mū* ve *mār*

AD. mumurgan /mumurhan /mumuran
/mumlġan/momurhan/mumırhan <
mūm–rauġan

mušta < *muşt*

AD. mut III/mot < *muft*

AD. münnet < *bunyād*

mürdümek/mürdük < *mardumak*

AD. müre /mühre II /müfre /möhre
II/möhle/muġla < *muhra*

Müsülman/Müslüman < *Musulmān*

nadide < *nā–dīde*

AD. nalbeki/nelbeki < *nā'lbākī*

nankör < *nān–kūr*

nardeng/nardenk/nardek < *nārdan*

nardin < *nārdīn*

nargile < *nārgīl*

AD. nehre/nekre < *nahra*

AD. neve < *nava*

AD. nevine < *lauzīna*

AD. nimten II/mintan/minten < *nīm–tan*

nohud I/nohut I < *nuḡūd*

örcin < *arçīn*

ören < *vīrān*

AD. örene < *vīrāna*

paça II < *paça I*

pafta I < *bāfta*

(Mektepli ve Asker Argosu) palas II <
palas I

AD. palayış < *pālāyiş/pālāyeş*

AD. palaz II/pelas II < *palas I*

AD. paldım II < *paldım I*

AD. pañça/pañçak < *panca*

AD. parpı/pırpı/perpi/parpu

pâyitaht < *pāy–taht*

peçal/beçel < *paçal*

(Argo) peçiz/piçiz < *biçiz*

AD. **pedahta/badahtı** < *pā-tahta*

pedermande < *peder + -mānde*

pelte II < *palīta*

pencidü/pencodo < *penc, u, do*

pencüse < *penc, ū, se*

AD. **pençe II** < *pençe I*

penek < *panang*

per IV < *per*

perese II/persek < *pār-seng*

persek/perese II < *pār-seng*

pespaye < *pest-pāye*

peşe I < *pēşa*

peşmâne < *peşmîne*

peştemal/peştanbal/peştimal < *destmal*
/destimal; *puşt-māl*

peydemal/peytemal < *pāymâl*

pırazvana < *birizbān/birizvān*

pilpâye < *pīl-pāye*

pineke < *pīnekī*

pîr II < *pir I*

pirinc I/pirinç I < *birinc*

pirinc II/pirinç II < *birinc/biranc*

pîrûpak < *pîr-u-pāk*

(Argo) **piyaz II** < *piyâz I*

pota III < *bûte*

pösteki < *pūstek*

pulaştı < *pulust*

rencâver < *ranc-āvar*

rihtım < *rīhtım*

salyan/sayılan < *sāliyān*

samsı < *samosa*

saruç < *sārūc*

sat < *sād*

savdal < *sāf-dāl*

sebadü/sebayidü < *se-bā-dū*

selav < *seylab*

senger < *senger*

sengi < *sengī*

sepi < *sape*

serazad < *serāzād*

sersile < *sarsarī*

seyek < *se + yek*

seymen/seğmen/sagmen/selmen/sevmen/s
eyman < *sagbān*

sinci I < *sence*

sirkan/sirken < *sarkan*

sis < *sīs*

soydayar Az. < *sevdākâr*

supa II < *sih-pā*

O. **supara/sıpara/sıpra/zıpra** < *sī + pāra*

suvari < *sevārī*

sükre < *sükre*

sürk < *surk*

sütun < *sütün*

- sütül < *sütül*
- süzenek < *suzenek*
- şabaş/şapaş < *şābāş* < *şād bāş!*
- şahin-şongar < *şāhīn* + *şungār*
- şahniş < *şāhnişīn*
- şene < *şana*
- şengil < *şankū*
- şev/şiv < *şīb*
- şımar- < *şumār*
- şırana/şilene/şirevit/şarapane/şarapkına/şırapkana/şarakmana/şıhrana/şırahna < *şīra, hane*
- şif II < *şīb*
- şile II Az. < *şīla*
- şin < *şīn*
- şiraze < *şīrāze*
- şirmayı Az. < *şīrmahī*
- şirpençe < *şīrpence*
- şitari < *sitārī*
- şive II < *şive I*
- AD. tahra /dahra /darha /dehle /tehere /tehre < *dahra*
- tarma < *tāram*
- tava/tavı < *tābā*
- tele < *tala*
- terendaz/tirendaz/tirendez/tırandaz/tırıngez/tirengiz < *tīrendāz*
- teşt/teşd/teşti/teş/teç/teç/tiç/deşd/keşk II < *taş*
- tezberi/tezeliberi/tezkeri/tezce < *tez-kār*
- (Argo) tıraş < *terāş*
- torak II < *durag*
- töhmekân/töhmeken/tokmakan/tühmeke n/töymeken/tomekân/tohmegen < *tuḥmugān*
- tum II Az. < *tohum II*
- tumançag < *tuman*
- ustun/üsün/üstün < *sütün*
- viranbağ < *vīrān*
- ya VI < *yā*
- yafta < *yāfta*
- yainki Az. < *yā, īn + ki*
- yâren II/yeren < *yan*
- yavaşa/yavaşçi/yavaşu/yaveşi < *labāşa /lavāşa*
- yeğe/yeye < *yaka*
- yekeyek < *yake yake*
- yekta < *yektā*
- yelese/yelemse < *yarāsa*
- zakca < *zāgça*
- zarı naçar < *zār + nāçār*
- zavga/zavuz/zavzı/zavzu/zavzalık < *sebze*
- zelber/zeber/zilverce/silverce/serverce < *sarbār*
- zeli < *zalū*

zembil/zenbil/zembül < <i>zenbīl</i>	AD. afur < <i>ahr I</i>
zembildek/zemberek/zenbildek zamburak	AD. balcan < <i>patlıcan</i>
zenk < <i>zang</i>	AD. cirşane < <i>şeşhane</i>
zerdek < <i>zardak</i>	AD. çivit < <i>çift</i>
zerzemi/ zeyremi/ zerzem/ zerzamba/ zerzembi/ zerzeme/ zelzem/ zemlik/ zelzeme/ erzem/ yerzem < <i>zīr-zemin</i>	AD. çoba < <i>şabaş</i>
zeyrek/zerek/zeprik/zeylek/zeğerek < zagīr + -(a)k	AD. devrend /devrent < <i>derbend /derbent</i>
zikir/zeykir/zekir/züfkür < <i>zihgīr</i>	EO. dolav < <i>dolab I</i>
<i>İkilemeler</i>	AD. dos < <i>dost</i>
azad buzat < <i>azad/azat</i>	AD. düldül II < <i>dürbün</i> < <i>durbin</i>
beçiş beçiş < <i>bacīc/baçīç</i>	AD. elvan II < <i>pehlivan</i>
böbür böbür < <i>böbürlen-</i>	AD. eşkere < <i>aşikâre</i>
hele hele < <i>hele</i>	AD. fattıke < <i>fahte</i>
heman heman/hemen hemen < <i>heman</i> /hemen	AD. gazal II/gazel I < <i>hazan</i>
kerli ferli/kerli felli/kelli felli < <i>karr u</i> <i>farr</i>	AD. genegerçek /generçek /kenekeçek < *kana-karçak
perçem perçem < <i>perçem</i>	AD. haman < <i>heman/hemen</i>
yegân yegân < <i>yagân yagân</i>	AD. hanbar/hambar < <i>anbar/ambar</i>
<i>Eski Türkçeden Beri Olanlar</i>	AD. havdan /havtan /heğden /hekden /herden/heyden < <i>abdan</i>
AD., RD. bakır II < <i>bakır I</i>	AD. havıt I/havut I < <i>havīt</i>
çeküç/çekkiç II < <i>çekük</i> ve <i>çeküş</i> < <i>çakuş</i>	AD. hazal/hezal/hezel < <i>hazan</i>
ısmarla- II < <i>ısmarla-I</i>	AD. hiş I < <i>hiç</i>
AD. ışkın/ısgın < <i>ışğun</i> < <i>aşhuwān</i>	AD. icene < <i>acene</i>
<i>Varyantlı Kelimeler</i>	AD. irek II < <i>irenk</i>
	AD. irençper < <i>rençper</i>
	AD. kânkul/kenkül < <i>kâkül</i>
	AD. kemane I < <i>kamāna</i>

(Halk Ağzı) keşkem/keşkeme < *kâşki*
/keške

AD. kine I < *ki I*

AD. kumbar < *bumbar*

AD. kure < *kura/kūra*

AD. kürte/kürde III < *kurta/kurtak*

AD. ladigâr/ladiger < *yadigâr*

(Halk Ağzı) mahana/mahna < *bahane*

AD. meşemeş < *kaş-ma-kaş*

AD. muşda < *moşteh*

AD. nırg < *narh*

AD. pina I/pine I/pına < *pīna*

AD. balim/bâlim < *bari I*

AD. barilim/parlım < *bari I*

AD. barım < *bari*

(Halk Ağzı) çünküm < *çunkim* veya *çünkü*

AD. egerem/eğerim < ilk varyantın izahı
güçtür; ikinci *agar/gar* + *-m*

ha... ha... I < *hah... hah...*

ha... ha... II < *ha... ha... I*

(Halk Ağzı) herhalım < *herhal*

lem < *nem*

namkör < *nankör*

Kısaltmayla Oluşanlar

ibrim ibrim < *ebrişim*

(Halk Ağzı) lâci < *lacivert*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. destamaz < *destnamaz*

sirkengebin/sirkencebin < *sirke* +
angabîn/angubîn

Pekiştirmeli Kuruluşlar

gül pembe/gülpembe < *gül I* ve *pembe*

İkilemeler

(Argo) aşna fişne/aşna vişne < *aşına fişne*

RD. çengel çüngel < *çengel*

AD. yaf yaf < *yāf*

Metatezli Kuruluşlar

AD. çapula/capula/çabula/çapıla/çapla <
pāçīla

Belki Farsça Kökenli Olanlar

çılbur II/çilbur < *cunbul*; U. Bläsing 1995
s. 45–46'ya göre kelimenin ikinci hecesi
olan *-bur abur*

küf I < *kaf*

leşga < *leş*

narpuz/narbız/narpız < *nūr-post*

Bağlaçlar

ya... ya ... I < *yā*

21. yüzyıl

ahesterevan < *aheste* + *revan*

Tarihsiz

O. âbî II < *ābī*

adın < *ādīne*

O. asudedil < *āsūda-dil*

aşiran < *'aşīrān*

ateşperest < *ātiş-parast*

Azerî < *Āzarî*

O. badban < *bādbān*

O. badefürüş < *bāda-furūş*

O. badenuş < *bāda-nūş*

O. badeperest < *bāda-parast*

O. badepeyma < *bāda-paymā*

O. bengî < *bangî*

O. ber II < *bar*

bergüzar < *bar-gudār*

AD. beşöyür < *bī-şu 'ūr*

AD. beštahta < *pīş-tahta*

(Halk Ağzı) bilâder II < *birader*

O. bimarhane < *bīmār-hāna*

Bülücistan < *Bulūcistān*

O. büthane < *but-hāna*

civanmerd/civanmert < *cavān-mard*

cümbüş II < *cümbüş I*

O. çırağ < *çirāğ*

O. çilehane/çillehane < *çilla-hāna*

O. çuban < *çōbān*

AD. dambur < *tambura* < *tanbūra*
/*ṭambūra*

AD. demkeç < *damkash*

Derî < *derî*

destur II < *destur I*

digerkâm < *dīgar* ve *kām*

divik < *dēvak*

O. dolab II < *dolāb*

AD. döl II < *dōl*

dudu IV < *dudu II*

dügâh < *dū-gāh*

Emrah/Emre < *ham-rāh/ham-rah*

endaht I < *andāht*

O. endek < *andak*

O. fâm < *fām*

fihrist < *fihrist*

O. gahî < *kāhî*

Gebr < *Gabr*

O. giriban < *girībān*

O. give < *gīva*

O. gürz < *gurz*

O. hame < *hāma*

Hersek < *hersek I*

Husrev < *Ḥosrou*

İsfahan < *ispāh*

İsi < *İsî*

kayganacuk < *kaygana*

O. kebûter < *kabūtar*

AD. kere I/kere yağı/BSTT tereyağı <
kara

keşkül II < *keşkül I*

kevşür < *kefşîr*

kezzap < *tîz-âb*

kil < *gil*

kurde < *kūrdī*

küleş < *kuleş*

küngüre II < *kungura*

kürrase < *kurāse*

lâdes < *yād ast*

lafazan/lâfzan < *lāf-zan*

O. lâşe < *lāşa*

O. lika I < *liḳā*

O. meviz < *mavīz*

O. meymun II < *maymūn*

O. meze I < *maza*

mutaf < *mūy-tāb*

neyzen < *nāy-zan*

pelâspûş < *pelās + pūş*

perendin < *perendin*

petgir < *petgīr*

petyâre < *petyāre*

peyderpey < *peyderpey*

peygâle < *peygāle*

rîş-gâv < *rīşgāv*

şengar/şenger < *şengār*

tecir II < *tecīr*

tem < *tam*

teşme I < *çeşme*

tingir/tingir < *tengīrē*

tun I < *tun*

tut II < *tūta*

yabanı < *yabānī*

Varyantlı Kelimeler

O. gehî < *gahī*

O. güneh < *gunah*

1.2.1. Arapça Üzerinden

14. yüzyıl

Belki

O. avan I/even < *a 'wān* < *'avān*

15. yüzyıl

AD. babıneç/babunç/babunec/baybunuç
< *bābūnac* < *bābūna*

cevher I < *cawhar* < *gauhar*

O. cüllâb < *cullāb* < *gul-āb*

O. cüllenar/cülinnar < *cullanār* < *gul-nār*

çorak II/şorak < *çorak I*

fil < *fīl* < *pīl*

O. Firdevs < *Firdaws* < *pairidaēza*

O. künbuş < *kanbūş* < **kun-pūş*

narenc/narinc/narenc sîbi < *naranc* <
narang ve *sīb*

Okuma Hatası Olanlar

EO. *çork < *çorak*

16. yüzyıl

O. benadir < *banādir*

O. debbus < *dabbūs* < *dabūs*

O. fersah < *farsah* < *farsang*

17. yüzyılO. *cuvariş* < *cuwāriş* < *guvāriş*çorab/çorap < *cawrab* < *gūrāb*çorak I < *şūrac/şūrak* < *şōra***20. yüzyıl**cevher II < *cawhar* < *gauhar*AD. çavşır/çaşur/çaşır/çağşır < *cawşīr*
/ *cāwşīr* < *gāvşīr*AD. colab < *culāb/cullāb* < *gul-āb*AD. colaf < *colab*O. düstur < *dustūr* < *dastūr*fincan/filcan < *fincān* < *pingān*AD. kasar I/gasar/kastar I/kaser < *kaşr* <
*kaşşār*AD. katar II < *katar I*AD. katar III < *katar I*kıtar I/katar I/gater < *kiṭūr* < *kiṭūr/kaṭār**İkilemeler*fersah fersah < *fersah***Tarihsiz**Fars < *Fārs* < *Pārs***1.2.2. Bir İran Dili Kökenli****14. yüzyıl***Eski Türkçeden Beri Olanlar*bayram < *baḍram*EO. esen < *esen*EO. yalavaç I/yalavac/yalawaçi/yalvaç <
*yalavaç***15. yüzyıl***Eski Türkçeden Beri Olanlar*put I/but II < *but***16. yüzyıl**

nacak < G. Doerfer 1975 no. 1753'e göre

*Eski Türkçeden Beri Olanlar*bakır I < *baḳır***20. yüzyıl**AD. kurk/gurk/gırk < Kuzey Doğu İran
dillerinden eskiden alınma < *kurg**Eski Türkçeden Beri Olanlar*bars/pars < *bars***1.2.3. Diğer Dillerden****15. yüzyıl**

Kürtçe Üzerinden

AD. bes I < *bes* < *bas*AD. halıça/halça/O. haliçe/kaliçe < *haliçe*
< *kaḷīça*AD. kömüş < *gawmiş* < *gāwmēş***16. yüzyıl**

Ermenice Üzerinden

lor < *loṛ* < *lor*

Kürtçe Üzerinden

O. cume < **cūme* < *cāma***17. yüzyıl**

Ermenice Üzerinden

AD. kalacoş/galecoş < *galacoş* < *kālcūş*

20. yüzyıl

Kürtçe Üzerinden

AD. **adar** < < *āḍar*AD. **cinde** < *jinde* < *janda*AD. **havzal/hazval/hazvel/hazver/hizver**
< *hawzar* < *hāksār*AD. **keci II** < *keji* < *kacī***kürde I** < *kurdī* < *kürdī/kürdīn***şaba** < *şābāş* < *şābāş**Varyantlı Kelimeler*AD. **halaça** < *halıça/halça*

Ermenice Üzerinden

AD. **kumeç** < *kumēz*, *gomēz/gumēz* <
İranî diller: Pehl. *gōmēz*, Avestaca
*gaomaēza*AD. **lalik I/laluk/laluç/laloş** < *lalik* < *lāl* +
*-ik*AD. **lölük** < *lalik* < *lāl**Belki Ermeniceden*AD. **lāk/lak II** < *lāk* veya *lak* < *lāk*

Ermenice veya Kürtçe Üzerinden

AD. **kerti I** < *k'art'u*, *kartū* < *kārdū*Azerbaycan Türkçesi ve Rusça
ÜzerindenAD. **albhara** < *albuḥara* ve *al'boḥara* <
ālūbuḥārā

Fransızca Üzerinden

boraks < *borax* < *būraḳ* < *būrah***bronz** < *bronze* < *bronzō* < *pirinc/birinc*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. **balıñ** < *balınc* < belki *bālīn* ile *bālīş*AD. **çort/çot IV/çört** < *çorta get-* < *çurt*AD. **deledüz** < *dālādūz* < **dalladūz*AD. **hum** < < *ḥum***kızak/hizek II** < *ḥizāk* < **ḥīzak*AD. **limçe** < *nimçä* < *nīmça***minder** < *nimdār* < *nīm-dār*AD. **mindeş** < *nimdāş* < *nīm-dāşt***nögüt/nöyüt** < *nāft* < *naft***peyle- II/payla-** < *peylā-* < *pāyīden*AD. **püşk** < *püşk* < *pişk***Tarihsiz**

İngilizce Üzerinden

çek I < *cheque/check* < EFr. < Ar. < *şāh***1.2.4. Kökeni Bilinmeyen Ancak
Farsçadan Alınanlar****13./14. Yüzyıl**O. **kâbin/kebin/kevin/kübin** < *kābīn* < ??**14. yüzyıl**O. **derik** < *darak* < ??**14./15. yüzyıl**AD. **azvay** < *āzvāy* < ?**15. yüzyıl****kali/BSTT halı** < *ḳālī* < ??O. **kelbetere** < *kalpatra* < ??

17. yüzyıl

AD. **çömçe/çomçe/çomçu/çömçü** < *çumça*
< ??

20. yüzyıl

AD. **aşkar II** < *aḥār* < ?

AD. **avgun/avgın/avgon/avkım/avkun** <
āvgūn < *āv* + ??

cacım/cecim/cicim < *cācim/cācīm* < ??

AD. **çomça** < *çömçe*

kalender < *kalandar* < ??

1.2.5. Farsça veya Başka Bir Dil Kökenli

14. yüzyıl

Bir İran Dili ve Türkçe Kökenli

Eski Türkçeden Beri Olanlar

amac/amaç I/emeç/EO. omaç I/umaç I

Farsça veya Türkçe Kökenli

çöp < *çūb*, fakat ET. *çöb* ile karışmış

Farsça ve/veya Kürtçe Kökenli

AD. **küt I** < *kūt, kout*

turuş/turş/tiriş < *turş, turş, turch*

Farsça veya Ermenice Kökenli

AD. **çaç I/çeç/ceç/çeş/tec/teç II/seç/keç II**
< *çāç; dēz*

Farsça veya Latince Kökenli

Ya Rumenceden Alınan Latince Kelime ya da Kürtçeden Alınan Farsça Kelime

AD. **keş II/keşk I** < *caş* < *caseus* ya da
keşk < *kaşk*

15. yüzyıl

Farsça veya Türkçe Kökenli

boza < *būza*; Doerfer 1965 II, no. 788 Tk.

Farsça ve Kürtçe Kökenli

zili/sili II < *zīlū, zili*

Farsça veya Moğolca Kökenli

hatun < *ḥātūn*; G. Doerfer 1992 s. 48 ve
1993 s. 80'e göre *katun*

Farsça veya Yunanca Kökenli

**kulübe/O. külbe I /galbe /galıf /gelif
/gulbe/kalaf/AD. kalif/kelefe II/kuliba**
< *kulba* veya *καλόβη*

Farsça, Çince veya Türkçe Kökenli

çaṅ/çan I < *çay; çēng* veya *çang*

Farsça Kökenli veya Farsçaya
Türkçeden Girmiş Olanlar

O. **çemen II** < *çaman* [*çimgen*]

16. yüzyıl

Farsça veya Türkçe Kökenli

benek I < *benek* veya *banak*

O. **benek II** < *benek I*

AD. **çakşur/çahşır/çağşır** < *çakşūr*

Farsça ve Kürtçe Kökenli

tiftik/diftik < *taftik, t'yvt, t'yvtik*

Farsça veya Yunanca Kökenli

AD. **köfter** < *kōftar*, fakat Ch. Tzitzilis
1987g no. 225'e göre *κοπτάριον*

köknar < *kūknār* veya *κουκουνάρι*

O. **kuknâr/küknâr** < *kūknār* veya
< *κουκουνάρι*

AD. **küknar/küyner/kükner/koynara** <
kūknār veya *κουκουνάρι*

17. yüzyıl

Farsça veya İtalyanca Kökenli

O. **pişar/pişyar** < F. Steinherr s. 193'e göre
pīšdār, M.L. Wagner s. 28'e göre
pisciare

Yunanca Üzerinden

paçares/paçaris/paçarış/paçarız/paçaroz

I/peçerez < *πατσαρής* < *impazzare*;
veya *çapariz*

18. yüzyıl

Farsça, Çince veya Türkçe Kökenli

deng II/teng II/tek/denk II < K.H.
Menges'e ve onu takiben G. Doerfer
1965 II, no. 941'e göre Çince; Clauson
Tk.

19. yüzyıl

Farsça veya İtalyanca Kökenli

Yunanca Üzerinden

AD. **çaparız/çapariz** < *paçariz*, *πατσαρω*
< *impazzare* veya *çap-rāst*

Farsça veya Yunanca Kökenli

tarhana/tarana < *tarhāna*; Ch.
Symeonides 1973 no. 218'e göre
τραχανά

siğil I/siğil < *zigīl* veya *σίγνα*

Farsça, Çince veya Türkçe Kökenli

RD. **çaṅ II** < *çay I*

20. yüzyıl

Soğdca veya Eski Farsça Kökenli

Eski Türkçeden Beri Olanlar

aḥşam/ağşam/aḥçam/akşam/āşam/aşgam
/ayşam < *aḥşam* < < *ḥşapan/ḥşap*

Bir İran Dili ve Türkçe Kökenli

EO. **avurda** < *āvirdā/avurta* belki bir İran
dilinden

çıkırık < *çığrı* fakat G.J. Ramstedt ve M.
Vasmer'e göre İran asıllı bir kelimedden

güveç < *küveç*; Clauson 1972 s. 757'e göre
eski bir İran diyalektinden

Farsça veya Türkçe Kökenli

boy IV < *boy*; *bū/būy*

AD. **çapan** < *çapan*, *çapān*

AD. **dongabaş** < Az. Tk. *donga* ve *baş*. K.
Emiroğlu 1989 s. 83'e göre *dang*

kargaşa/karkaşa < *karğāşa* veya *ḥarḥāşa*
/ḥarḥīşa

yemşen/yemişen/yemişgen/yemişken <
yamşan veya *yemşen*

Farsça veya Ermenice Kökenli

AD. **cen/cenk/cenk** < *jang* veya *jank*

AD. **dink/ling/link I/tink** < *nig* veya *ding*

AD. **heng/henk I** < *heng* veya *aheng*

AD. **hıyız** < *hīz* veya *hīzan*

AD. **hişte** < *hiştak* veya *hştak*

AD. **leçer** < *laç'ar* veya belki *lüçär*

Ermenice Üzerinden

AD. **çank** < *cank/cang* < *çank/çang* veya *çang*

Farsça ve Kürtçe Kökenli

AD. **avşar** < *afsār, h'efsar*

AD. **çor II/şor III** < *şör, şur*

AD. **çora** < *şūra, şure*

AD. **davrada** < *darvaza, dervaze*

AD. **den** < *dān, dan*

AD. **fitik** < *tefilek, tiftik*

AD. **güz III** < *kūz, kuz*

AD. **hatırnaz** < *hātirnās* belki *hātır-navāz*

pirpirim/perper/parpar/perpin/pürpürü
m < *perperem, p'yrp'yr'k*

Kesin Olmayanlar

küt IV < *küt I*

Farsça veya Yunanca Kökenli

AD. **çerik** < *çeyrek*; Ch. Tzitzilis 1987g no. 519'a göre < *τζαρικιον*

AD. **çilte I** < *şilte* veya *çilta*

AD. **hırpıt/hırpıç** < *har-bağ* veya *περιπόδι*

AD. **iliz** < *ύλιζω* veya *rīz*

pabba/babba/papı/papo/papuk II < *patik*
veya *pabuç*

Farsça veya Moğolca Kökenli

AD. **kadın II/gadın** < *kadın I*

Farsça veya Roma Dili Kökenli

(Argo) **astar III/hastar** < *astar I* veya *astaráva*

Farsça Üzerinden veya Eski Türkçeden
Alınanlar

çimen < *çemen* veya *çimgen*

Farsça veya Gürcüce Kökenli

takça/tağça/tahç/tokça < *tākça, taxça*

tetri/tetile/tetir/tetre/tetire/tetere < *tetrī, tuturo*

Farsça veya Kökeni Bilinmeyen

kelepçe < ?? H. Eren 1999 s. 228'e göre
kalāba/kalāfa ve *-ça*

Varyantlı Kelimeler

AD. **kelepçek** < *kelepçe*

Tarihsiz

Farsça veya Yunanca Kökenli

kelam < *κεάμβη, karamb, kalam*

1.3. FRANSIZCA KÖKENLİ

16. yüzyıl

konsül < *consul*

soltad/soldat/soltat < *soldat*

17. yüzyıl

reyye/reye < *rayé*

tıragidiya < *tragédie*

19. yüzyıl

abajur/abajör < *abat-jour*

abone < *abonné*

abonman < *abonnement*

angajman < *engagement*

arş III < *marche!*

astrakan/astragan < *astracan*

(Argo) avanta II < *avantage*

bank II < *banque*

O. bomb < *bombe*

Bonmarşe/bonmarşe < *bon Marché*

broş/AD. boruş < *broche*

O. büro I < *bureau*

caket/ceket < *jaquette*

dans < *danse*

domino II/domina/domine < *dominos*

fasone < *façonné*

fildekos/fildakos/firdekos/firdekoz < *fil*

d'Écosse

(Argo) fos II < *fausse*

frank < *franc*

gron < *gros grain*

kabuşan < *cabochon*

klavsen/kılavisen < *clavecin*

kloroform < *chloroforme*

konsol < *console*

kontrol/konturol < *contrôle*

kozmorama < *cosmorama*

kravat/gravat < *cravatte* < *Croate*

krep < *crêpe*

lak III < *lac*

madam < *madame*

madmamzel/madmamzal/matmazel/mad
mazel < *mademoiselle*

marş III < *marş I*

maşin enfernal < *machine infernale*

maun (ağacı)

mersi < *merci*

mitralyöz < *mitrailleuse*

model < *modèle*

mozaik < *mosaïque*

muş I < *mouche*

obüs I/obus I < *obus*

otel < *hôtel*

palto < *paletot*

panjur/pancur < *abat-jour*

panorama < *panorama*

parke < *parquet*

parlamentarizm < *parlementarisme*

pazen < *basin*

plançete < *planchette*

pike I < *piqué*

potin/botin/fotin < *bottine*

randevu < *rendez-vous*

silindir I < *cylindre*

silindir II < *silindir I*

sitara < *cithare*

şinil < *chenille*

şose/şosa < *chausée*

tel III < *télégraphe*

telgraf I < *télégraphe*

tırabuşon < *tire-bouchon*

ton < *ton*

tüberkül < *tuberculose*

Varyantlı Kelimeler

çurçal < *carcur*

19./20. yüzyıl

abandone < *abandonné*

20. yüzyıl

abiye < *habillé*

adapte < *adapté*

adaptör < *adaptateur*

adisyon < *addition*

afrit < *affrite*

afro < *afro*

agrandisman/ağrandisman < *agran-*
dissement

agreman < *agrément*

akademisyen < *académicien*

akordeonist < *accordéoniste*

akrobasi < *acrobatie*

akü < *accu*

alabros/alabrus/alaburus < *à la brosse*

alafransez < *à la française*

alagarson < *à la garçon*

alagrek < *à la grecque*

alajapone < *à la japonais*

alâkok/alakok < *à la coque*

alalman < *à l'allemand*

alangle < *à l'anglais*

alegorik < *allégorique*

alfabetik < *alphabetique*

(Argo) alfons < *Alphonse*

alize < *alizés*

Alman < *Allemand*

alo I < *allô*

amalgam < *amalgame*

ambalaj < *emballage*

ambale < *emballé*

ambiyans < *ambiance*

amerikanize < *americanisé*

amino asit < *amino acide*

amorti < *amortir*

anakronizm/anakronizim < *anachronisme*

anarya < *en arrière*

anguaz < *angoisse*

ankart < <i>en cartes</i>	atölye/atelye < <i>atelier</i>
(Argo) anut/hannut < <i>en outre</i>	avan II < <i>avant</i>
antet < <i>en-tête</i>	avangard < <i>avant-garde</i>
antikor < <i>anticorps</i>	avanproje/avan proje < <i>avan-projet</i>
antiparantez < <i>entreprenthèse</i>	avantürist < <i>aventurier</i>
(Günlük dil) antrak < <i>entracte</i>	(Argo) bado < <i>badaud</i>
antrakt < <i>entracte</i>	baget < <i>baguette</i>
antre < <i>entrée</i>	bakara I < <i>baccara</i> < <i>Baccarat</i>
antrenman < <i>entraînement</i>	balata < <i>plateau</i>
antrepo < <i>entrepôt</i>	balen < <i>baleine</i>
apar < <i>à part</i>	band/bant < <i>bande</i>
aplik < <i>applique</i>	banket I < <i>banquette</i>
apolet/apulet < <i>épaulette</i>	banket II < <i>banquette</i>
aport < <i>apporte</i>	banliyö < <i>banlieue</i>
(Kumarbaz Argosu) apro < <i>emprisonné</i>	bar II < <i>barre</i>
aranjman/arancman < <i>arrangement</i>	baraj < <i>barrage</i>
argo < <i>argot</i>	baro I < <i>barreau</i>
arivist < <i>arriviste</i>	barones < <i>baronesse</i>
ark II < <i>arc</i>	bas II < <i>basse</i>
arozöz/arazöz/arazoz < <i>arroseuse</i>	basen < <i>bassin</i>
artist < <i>artiste</i>	baskül < <i>bascule</i>
artistik < <i>artistique</i>	bateri < <i>batterie</i>
asorti < <i>assorti</i>	baterist < <i>batteriste</i>
asosyal < <i>asocial</i>	O. bato < <i>bateau</i>
ataş II < <i>attache</i>	bayon < <i>Bayonne</i>
ataşe < <i>attaché</i>	bej < <i>beige</i>
ataşemiliter < <i>attaché militaire</i>	bekas < <i>bécasse</i>

benediktin < <i>bénédictine</i>	borlo < <i>brulé</i>
bere II < <i>béret</i>	bot I < <i>botte</i>
berjer < <i>bergère</i>	brans/bıranş < <i>branche</i>
betonarme < <i>béton armé</i>	breş < <i>brèche</i>
betoniyer < <i>bétonière</i>	briket I < <i>brique</i>
biblo < <i>bibelot</i>	briket II < <i>brique</i>
bidon < <i>bidon</i> [belki bir İskandinavya dilinden]	briton < <i>breton</i>
bigudi/bugidi < <i>bigoudi</i>	brizbiz < <i>brise-bise</i>
bijuteri < <i>bijouterie</i>	bronşit < <i>bronchite</i>
biye < <i>biais</i>	broşür/buroşür < <i>brochure</i>
biyokimya < <i>biochimie</i>	buket < <i>bouquet</i>
Bizans < <i>Byzance</i>	buklet < <i>bouclette</i>
blokaaj < <i>bloquage</i>	burjuva/burcuva < <i>bourgeois</i>
blum/blüm/bulim/bulüm < <i>blum</i>	burjuvazi < <i>bourgeoisie</i>
bobin < <i>bobine</i>	buton I < <i>bouton</i>
bobinatör < <i>bobinateur</i>	buton II < <i>bouton</i>
(Argo) bom I < <i>bomb</i>	büfe I < <i>buffet</i>
bombardıman < <i>bombardement</i>	büfe II < <i>buffet</i>
bombe < <i>bombé</i>	büfe III < <i>buffet</i>
bone < <i>bonnet</i>	büro II < <i>bureau</i>
bonfile < <i>bon</i> ve <i>filet</i>	bürokrasi < <i>bureaucratie</i>
O. bonjur < <i>bonjour</i>	bürokratik < <i>bureaucratique</i>
bonkör < <i>de bon coeur</i>	büstüyer < <i>bustier</i>
bonservis < <i>bon</i> ve <i>service</i>	cant < <i>jante</i>
bordro < <i>bordereau</i>	Cezvit/Cizvit/Çezvit/Jesvit < <i>jésuite</i>
bordür < <i>bordure</i>	curnal < <i>journal</i>
	çiklet/ciklet/çiklet/jiklet < <i>jiklet</i> < <i>jiclet</i>

dalya II < <i>dahlia</i>	diopter/diyopter < <i>dioptre</i>
dansöz < <i>danseuse</i>	diplomat < <i>diplomate</i>
dantel < <i>dentelle</i>	direksiyon II/(halk ağzı) dreksiyon < <i>direction</i>
debrayaj/debriyaj < <i>débrayage</i>	direktif < <i>directive</i>
defile < <i>défilé</i>	disiplin II < <i>discipline</i>
degrade < <i>dégradé</i>	diskalifiye < <i>disqualifié</i>
dekape < <i>décapé</i>	disket < <i>disquette</i>
dekapotablı < <i>décapotable</i>	disko < <i>disco</i>
dekatraş < <i>décadragé</i>	diskotek < <i>discothèque</i>
deklase < <i>déclassé</i>	AD. dival < <i>toile</i>
dekovil < <i>decauville</i>	dosya < <i>dossier</i>
dekupaj < <i>découpage</i>	döper < <i>deux paires</i>
dekupe < <i>découpé</i>	döpiyes < <i>deux pièces</i>
demagoji < <i>démagogie</i>	döviz II < <i>devise</i>
demode < <i>démodé</i>	dramatik < <i>dramatique</i>
depar < <i>départ</i>	dublaj < <i>doublage</i>
depresif < <i>dépressif</i>	düşes < <i>duchesse</i>
desi < <i>déci</i>	egzantrik/eksantrik < <i>excentrique</i>
despot II < <i>despote</i>	egzistensiyalist < <i>existencialiste</i>
detay < <i>détail</i>	egzistansiyalizm < <i>existencialisme</i>
determinizm < <i>déterminisme</i>	eklampsi < <i>éclampsie</i>
detone < <i>détonné</i>	ekolojist < <i>écologiste</i>
(Argo) didon I < <i>dis donc</i>	ekonoma < <i>économat</i>
didon II < <i>guidon</i>	ekonomik < <i>économique</i>
diferansiyel/defransiyel < <i>différentiel</i>	ekose < <i>écossais</i>
O. dilijans < <i>diligence</i>	ekosid < <i>*écocide</i>
dinamizm < <i>dynamisme</i>	

ekspozisyon < <i>exposition</i>	farenjit/faranjit < <i>pharyngite</i>
elektro < <i>électro</i>	fars I < <i>farce</i>
elektrokardiyograf < <i>électrocardiographie</i>	fasamen < <i>face-à-main</i>
elektronik < <i>électronique</i>	fason < <i>façon</i>
emaye < <i>émaillé</i>	favori II < <i>favoris</i>
empas < <i>impasse</i>	fayans < <i>faïence</i>
emperyalizm < <i>imperialisme</i>	ferforje < <i>fer forgé</i>
emprime < <i>imprimé</i>	fermuar < <i>fermoir</i>
endirekt < <i>indirect</i>	figüran < <i>figurant</i>
enerjik < <i>énergique</i>	fiks I < <i>fixe</i>
enstantane < <i>instantané</i>	fiksaj < <i>fixage</i>
ensüfisyans < <i>insuffisance</i>	filâfil < <i>fil-à-fil</i>
enteresan < <i>intéressant</i>	filatür/flâtor < <i>filature</i>
epiküryen < <i>épicurien</i>	file < <i>filet</i>
erotizm < <i>érotisme</i>	fiş I < <i>fiche</i>
erozyon < <i>érosion</i>	fiş II < <i>fiche</i>
espiyonaj < <i>espionage</i>	fiş III < <i>fiche</i>
estetik II < <i>esthétique</i>	fizibilite < <i>faisibilité</i>
eşantiyon I < <i>échantillon</i>	fizyolojik < <i>physiologique</i>
eşofman < <i>échauffement</i>	Flaman < <i>Flamand</i>
etilen < <i>éthylène</i>	flânşör < <i>flancheur</i>
etüd/etüt II < <i>étude</i>	floresan/floresant/fuleresanlı < <i>fluorescent</i>
fantaziya I/fanteziya < <i>fantasia</i> < <i>fantaziya I</i>	floş < <i>floche</i>
fantezi/fantazi < <i>fantaisie</i>	fon II < <i>fonds</i>
fantezist < <i>fantaisiste</i>	fondan < <i>fondant</i>
far II < <i>fard</i>	fondöten < <i>fond de teint</i>

fors III < <i>force</i>	(Halk Ağzı) gipur < <i>kupür</i> < <i>coupure</i>
AD. fortman < <i>porte–monnaie</i>	gişe < <i>guichet</i>
fotoğrafi/fotografi < <i>photographie</i>	glayöl < <i>glaïeul</i>
fotoroman < <i>photoroman</i>	gondol < <i>gondole</i>
föy < <i>feuille</i>	goşist < <i>gauchiste</i>
frapan/fırapan < <i>frappant</i>	gotik < <i>gothique</i>
fulâr < <i>foulard</i>	gravür < <i>gravure</i>
fule I < <i>foulée</i>	grizu < <i>grisou</i> < <i>Feu grégeois</i>
füme I < <i>fumée</i>	hangar < <i>hangar</i>
füme II < <i>fumé</i>	hara II < <i>haras</i>
fümüar < <i>fumoir</i>	hidrolik < <i>hydraulique</i>
gaf < <i>gaffe</i>	hipotansiyon < <i>hypotension</i>
AD. galan < <i>galant</i>	hoparlör < <i>hautparleur</i>
(Argo) galan III < <i>galant</i>	hormon < <i>hormone</i>
galon < <i>galon</i>	iberik < <i>iberique</i>
galoş/galaş/kaloş < <i>galoche</i>	ideal < <i>idéal</i>
gante/gant < <i>gant</i>	idealist < <i>idéaliste</i>
(Argo) ganyot/ganyato < <i>cagnotte</i>	idealizm < <i>idéalisme</i>
AD. gaput < <i>capote</i>	illegal < <i>illégal</i>
garanti II < <i>garanti</i>	illüzyonist < <i>illusioniste</i>
gardırob/gardrob/gardrop < <i>garde–robe</i>	iskandal < <i>scandale</i>
gato < <i>gateau</i>	(Argo) istasyon II < <i>istasyon I</i>
garson < <i>garçon</i>	isterik < <i>hystérique</i>
garsonyer < <i>garçonnière</i>	istilo < <i>stylo</i>
gazoz I < <i>gazeuse</i>	jabo < <i>jabot</i>
(Argo) gazoz II < <i>gazoz I</i>	jaketatay/jaket atay/caketatay/ceketatay
gıra/gra < <i>Gras</i>	< <i>jaquette à taille</i>

jaluzi < <i>jalousie</i>	kaniş < <i>caniche</i> < <i>cane</i>
japone < <i>japonais</i>	AD. kanve < <i>canevas</i>
jartiyer < <i>jarretière</i>	kaotik < <i>chaotique</i>
jelatin < <i>gélatine</i>	kapitone < <i>capitoné</i>
jeneratör < <i>générateur</i>	kapot II/kaput II/kapıt < <i>capote</i>
jenerik < <i>générique</i>	kaput III < <i>capote</i>
jerse/jarse < <i>jersey</i>	(Argo) kaput IV < <i>capot</i>
jest < <i>geste</i>	karambol/karampol < <i>carambole</i>
jeton < <i>jeton</i>	karbonat < <i>carbonate</i>
jigolo/jigola < <i>gigolo</i> < <i>gigue</i>	kardiak < <i>cardiaque</i>
jiklet/ciklet < <i>jiclet</i>	kare II < <i>carré</i>
jöle I < <i>jelée</i>	karizmatik < <i>charismatique</i>
jöle II < <i>jöle I</i>	karkas II < <i>karkas I</i>
jönprömiye < <i>jeune premier</i>	kart II < <i>carte</i>
jüri < <i>jury</i> < <i>jury</i> < <i>jurée</i>	kartdövizit/kartvizit < <i>carte visite</i>
kabare < <i>cabaret</i>	kartonpiyer < <i>carton–pierre</i>
kabine < <i>cabinet</i>	kartpostal < <i>carte postale</i>
kadro II < <i>cadre</i>	kasket < <i>casquette</i>
kadron < <i>cadron</i>	kaşe < <i>cachet</i>
kafe < <i>café</i>	kaşkorse < <i>cache–corset</i>
kafeşantan < <i>café chantant</i>	kaşpusiyer < <i>cache–poussière</i>
kaligrafi < <i>calligraphie</i>	kırlent < <i>guirlande</i>
kamburu < <i>cambrure</i>	klaket < <i>claquette</i>
kamufle/(halk ağzı) komofile < <i>camouflé</i>	(Konuşma dili) klas < <i>classe</i>
kamyon < <i>camion</i>	klâsör < <i>classeur</i>
kanadiyen/kanadyen < <i>canadienne</i>	kle I < <i>clé/clef</i>
kanalizasyon < <i>canalisation</i>	kle II < <i>clé/clef</i>

kleptomani/kiloptomani < <i>kleptomani</i>	konkasör < <i>concasseur</i>
klima < <i>climat</i>	konser < <i>concert</i>
klostrofobi < <i>claustrophobie</i>	konsomatris < <i>consommatrice</i>
klostrofobik < <i>claustrofobique</i>	kont II < <i>comte/conte</i>
koalisyon < <i>coalition</i>	kont III < <i>conte</i>
kofra II < <i>coffre</i>	kontak I < <i>contact</i>
kokain < <i>cocain</i>	kontes < <i>comtesse</i>
kokard/kokart < <i>cocardé</i>	kontrbas/kontrobas < <i>contrebasse</i>
kokot < <i>cocotte</i>	kontrgaranti < <i>contregarantie</i>
kolye < <i>collier</i>	kontrplak/kontraplâk/konturplak < <i>contreplaque</i>
komedi < <i>comédie</i>	kooperatif/koparatif < <i>coopérative</i>
komedyen < <i>comédien</i>	koordinat
komik I < <i>comique</i>	korozman < <i>croisement</i>
komik II < <i>comique</i>	korsa/korse < <i>corset</i>
komisyon < <i>commission</i>	korsaj < <i>corsage</i>
komod/komot < <i>commode</i>	kot II < <i>cotte</i>
kompile < <i>complet</i>	kotyon/kotiyon < <i>cotillon</i>
komple < <i>complet</i>	kramp < <i>crampe</i>
kompliman < <i>compliment</i>	kredi < <i>crédit</i>
komplo < <i>complot</i>	krem II < <i>crème</i>
kompozitör < <i>compositeur</i>	krepdamur < <i>crêpe d'amour</i>
kompresör < <i>compresseur</i>	krepdöşin < <i>crêpe de Chine</i>
komünist/gumulüs < <i>communiste</i>	krepporjet < <i>crêpe georgette</i>
komütatör < <i>commutateur</i>	krepon/krapon kâğıdı < <i>crépon</i>
konfor/komfor < <i>confort</i>	kritik < <i>critique</i>
koni < <i>coni</i>	kriz II < <i>crise</i>
konkan/konken	

krizet < <i>crizette</i>	lâmbri/lambiri < <i>lambris</i>
kroki < <i>croquis</i>	lame < <i>lamé</i>
kronometre < <i>chronomètre</i>	lastik I < <i>élastique</i>
kroşe I < <i>croches</i>	AD. lastik II < <i>lastik I</i>
kroşe II < <i>crochet</i>	(Argo) lastik III < <i>lastik I</i>
kruvaze < <i>croisé</i>	lento II < <i>linteau</i>
ku II < <i>coup</i>	leopar < <i>léopard</i>
kuaför/kuvaför < <i>coiffeur</i>	lesdik I < <i>élastique</i>
kuanthro < <i>cointreau</i>	lesdik II < <i>élastique</i>
kulis < <i>coulisse</i>	Levanten < <i>Levantin</i>
kulvar < <i>couloir</i>	levrak < <i>levrier</i>
kupa IV < <i>coupé</i>	levye/lövye < <i>levier</i>
kupon < <i>coupon</i>	likör < <i>liqueur</i>
kupür II/küpür/gupür II < <i>coupure</i>	litre < <i>litre</i>
kur III < <i>cour</i>	livre < <i>livret</i>
kurander < <i>courant d'air</i>	lizol < <i>lysol</i>
kursiyer < <i>coursier</i>	lizöz < <i>liseuse</i>
kurye < <i>courrier</i>	lokal < <i>local</i>
kuzen < <i>cousin</i>	lokomotif/lokomatif < <i>locomotive</i>
kuzin < <i>cousine</i>	losyon < <i>lotion</i>
kübik < <i>cubique</i>	(Argo) löpontif < <i>le pontife</i>
külot/kilot < <i>culotte</i>	luy/lui (çuhası)
(Argo) kürdan II < <i>kürdan I</i>	lünet < <i>lunette</i>
kürtaç < <i>curettage</i>	maket < <i>maquette</i>
küvet < <i>cuvette</i>	maki < <i>maquis</i>
lâke < <i>laqué</i>	maksi < <i>maxi</i>
lâm < <i>lame</i>	manda II < <i>mandat</i>

manej < <i>manège</i>	mente < <i>menthe</i>
manipülatör < <i>manipulateur</i>	metalik I < <i>métallique</i>
maniyer < <i>manière</i>	metalik II/(konuşma dili) metelik < <i>métallique</i>
manken < <i>mannequin</i>	metres/metris < <i>maitresse</i>
Manş < <i>Manche</i>	milföy < <i>mille-feuille</i>
manyak < <i>maniaque</i>	militan < <i>militant</i>
manyetik < <i>magnétique</i>	milyoner < <i>millionnaire</i>
manyeto/manyato < <i>magnéto</i>	mimik < <i>mimique</i>
margarin < <i>margarine</i>	mimoza < <i>mimosa</i>
maroken < <i>maroquin</i>	mitralyet < <i>mitraille</i>
maron < <i>marron</i>	mizer < <i>misère</i>
marş I < <i>marche!</i>	moher/muher < <i>mohair</i>
marş II/marj II < <i>marş I</i>	moket < <i>moquette</i>
marşandiz/marşandız < <i>marchandise</i>	moral < <i>morale</i>
mask < <i>masque</i>	morfin < <i>morphine</i>
mat < <i>mat</i>	motosiklet < <i>motocyclette</i>
matematik/matamatik < <i>mathématique</i>	mönü < <i>menu</i>
matine < <i>matinée</i>	muare < <i>moiré</i>
mayo < <i>maillot</i>	muflon < <i>mouflon</i>
mazoşizm < <i>masochisme</i>	müge < <i>muguet</i>
meç II < <i>mèche</i>	naif < <i>naïf</i>
medüz < <i>méduse</i>	nekrofil < <i>necrophile</i>
medyum < <i>médium</i>	nevrotik < <i>névrotique</i>
mekanik < <i>mécanique</i>	nevroz < <i>névrose</i>
melon şapka < <i>chapeau melon</i>	nikel < <i>nickel</i>
menenjit < <i>meningite</i>	nikelâj < <i>nickelage</i>
menopoz/menapoz < <i>ménopause</i>	

nostalji < <i>nostalgie</i>	paket < <i>parquet</i>
not < <i>note</i>	palmiye < <i>palmier</i>
nötr < <i>neutre</i>	pan < <i>panne</i>
nünero/nümere/lömere/BSTT numara I < <i>numéro</i>	panik < <i>panique</i>
o I < <i>oi</i>	pankart < <i>pancarte</i>
obje < <i>object</i>	pansiyon < <i>pension</i>
obsidyen < <i>obsidienne</i>	pansiyoner < <i>pensionnaire</i>
ofis < <i>office</i>	pansuman < <i>pansement</i>
ofort < <i>eau-forte</i>	papyebûvar < <i>papier-buvar</i>
oje < <i>augée</i>	papyon/papiyon < <i>papillon</i>
okaliptüs < <i>eucalyptus</i>	paradi < <i>paradis</i>
oksijen < < <i>oxygène</i>	paralel I < <i>parallèle</i>
olimpiyad/olimpiyat < <i>olympiade</i>	paralel II < <i>parallèle</i>
onur < <i>honneur</i>	paralel III < <i>parallèle</i>
opal < <i>opale</i>	paranoya < <i>paranoia</i>
operasyon I < <i>opération</i>	paraşüt < <i>parachute</i>
operet < <i>opérette</i>	parazit I < <i>parasite</i>
org < <i>orgue</i>	parazit II < <i>parazit I</i>
orijinal < <i>original</i>	pardon I < <i>pardon</i>
orkide < <i>orchidée</i>	(Argo) pardon II < <i>pardon I</i>
otobüs I/AD. otopos < <i>autobus</i>	pardösü/pardesü < <i>par-dessus</i>
otomat < <i>automate</i>	parkur < <i>parcours</i>
otomobil/tomafil < <i>automobile</i>	parti I < <i>partie</i>
otopsi < <i>autopsie</i>	parti II < <i>partie</i>
otorite < <i>autorité</i>	parti IV < <i>partie</i>
otosansür < <i>autocensure</i>	partisyon < <i>partition</i>
	partöner < <i>partenaire</i>

pasaj < <i>passage</i>	pil III < <i>pile</i>
pasiyans < <i>patience</i>	pilise/plise < <i>plissé</i>
pasyans < <i>patience</i>	pilot < <i>pilot</i>
pat I < <i>patte</i>	pinpon < <i>pimpant</i>
pat II < <i>pâte</i>	piramit < <i>pyramide</i>
patdastragan < <i>pattes d'astragan</i>	piston I < <i>piston</i>
paten < <i>patin</i>	(Argo) piston II < <i>piston</i>
patetik < <i>pathétique</i>	piyedöpul < <i>pied de poule</i>
patoz/batos I < <i>batteuse</i>	piyon I < <i>pion</i>
pavlika/pavlike/paprika < <i>fabrica</i>	piyon II < <i>pion I</i>
pavrikator/BSTT fabrikatör < <i>fabricateur</i>	piyore < <i>pyorrhée</i>
pavyon < <i>pavillon</i>	plaket < <i>plaque</i>
payet < <i>paillette</i>	plasenta < <i>placenta</i>
pedal II < <i>pédale</i>	plastron/plastorun < <i>plastron</i>
pelerin/perelin < <i>pélerine</i>	platform < <i>plateforme</i>
pelür < <i>pelure</i>	plato < <i>plateau</i>
penguen < <i>pingoin</i>	poligon < <i>polygone</i>
pens < <i>pince</i>	polis I/pulis I < <i>police</i>
penye < <i>peignée</i>	polis II/pulis II < <i>agent de police</i>
periskop < <i>périscop</i>	pompon/ponpon < <i>pompon</i>
permanant/permanat < <i>permanante</i>	porsion < <i>portion</i>
personel < <i>personnel</i>	portatif/portetik < <i>portatif</i>
peyzaj < <i>paysage</i>	portföy/portvey < <i>portefeuille</i>
pınsa < <i>pincé</i>	portmanto < <i>porte-manteau</i>
pigman/pigment < <i>pigment</i>	portre < <i>portrait</i>
pike II < <i>piqué</i>	poryon < <i>porion</i>
piko < <i>picot</i>	postiş < <i>postiche</i>

poşet < <i>pochette</i>	repertuvar < <i>répertoire</i>
AD. potisiyet/podösüet < <i>peau de Suède</i>	replik < <i>réplique</i>
potpuri/potböri < <i>pot-pourri</i>	repo < <i>repos</i>
pratisyen < <i>praticien</i>	reseptör < <i>récepteur</i>
prensens < <i>princesse</i>	rest/i-rest < <i>reste</i>
prim < <i>prime</i>	reverans < <i>révérence</i>
priz < <i>prise</i>	ritm/ritim < <i>rythme</i>
prodüktör < <i>producteur</i>	ritmik < <i>rythmique</i>
profitrol < <i>profiterole</i>	Rokoko < <i>Rococo</i>
prostat < <i>prostate</i>	rol < <i>rôle</i>
protez I < <i>prothèse</i>	rötuş I < <i>retouche</i>
psikoloji < <i>psychologie</i>	rövanş < <i>revanche</i>
psikoz < <i>psychose</i>	rövü/revü < <i>revue</i>
puantör/puvantör < <i>pointeur</i>	sabo < <i>sabot</i>
pudriyer < <i>poudrière</i>	saksafon/saksifon < <i>saxophone</i>
puf < <i>pouf</i>	sandalet < <i>sandalette</i>
radyatör < <i>radiateur</i>	santim < <i>centime</i>
radio < <i>radio</i>	satın < <i>satın</i>
radyoskopi < <i>radioscopie</i>	sauna < <i>sauna</i>
ramp < <i>rampé</i>	seans < <i>séance</i>
randıman/randuman < <i>rendement</i>	sedir ağacı < <i>cèdre</i>
rantiye < <i>rentier</i>	sek < <i>sec</i>
rapor < <i>rapport</i>	sekans < <i>séquence</i>
realist < <i>réaliste</i>	seks < <i>sexe</i>
regl < <i>règle</i>	seksi < <i>seks</i>
rejisör < <i>régisseur</i>	selli < <i>selle</i>
reno < <i>renault</i>	selülit < <i>cellulite</i>

sempati < <i>sympathie</i>	stetoskop < <i>stéthoscope</i>
sempatizan < <i>sympathisant</i>	stüdyo < <i>studio</i>
senarist < <i>scénariste</i>	subasman < <i>soubassement</i>
senaryo < <i>scénario</i>	supengle < <i>soupe anglaise</i>
senkron < <i>synchrone</i>	susa < <i>chaussée</i>
sera < <i>serre</i>	sutaşı < <i>soutache</i>
serpantin < <i>serpentin</i>	sübap < <i>soupape</i>
servant < <i>sérvant</i>	süet < <i>suède</i>
sezon < <i>saison</i>	süit < <i>suite</i>
sifon/fison < <i>siphon</i>	sükse < <i>seccès</i>
siklâmen < <i>cyclamen</i>	sümen/sumen < <i>sous main</i>
silüet < <i>silhouette</i>	sürfile < <i>sürfilé</i>
simetri < <i>symétrie</i>	sürmanşet < <i>sur manchette</i>
sinema/sinama < <i>cinéma</i>	şalama < <i>chalumeau</i>
sinematograf < <i>cinématographe</i>	şambrel < <i>chambre à air</i>
sinyal < <i>signal</i>	şampanya < <i>champagne</i>
sire < <i>ciré</i>	şanel < <i>chanel</i>
siren < <i>sirène</i>	şans < <i>chance</i>
sitil II < <i>style</i>	şantaj < <i>chantage</i>
siyatik < <i>sciatique</i>	şantiye < <i>chantier</i>
slogan < <i>slogan</i>	şantöz < <i>chanteuse</i>
soket < <i>socquette</i>	şanuvâr < <i>caht noir</i>
sos < <i>sauce</i>	şarapnel/şarapnal < <i>shrapnel</i>
sosyete < <i>société</i>	şarjör/carcur < <i>chargeur</i>
sosyetik < <i>sociétique</i>	şarpa < <i>écharpe</i>
sosyoloji < <i>sociologie</i>	şarpi/şarbi < <i>sharpie</i>
spot < <i>spot</i>	şaryo < <i>chariot</i>

şase < <i>sachet</i>	tomafil < <i>automobile</i>
şat < <i>chatte</i>	tonaj < <i>tonnage</i>
şatobiryan/şatobrian < <i>chateaubriand</i>	torpil < <i>torpille</i>
şeftren < <i>chef de train</i>	trajik < <i>tragique</i>
şezlong < <i>chaiselongue</i>	tramboy < <i>tramway</i>
şifon < <i>chiffon</i>	trampfen < <i>tremplin</i>
şike < <i>chiqué</i>	trans < <i>trance</i>
şimendifer/çimendifer < <i>chemin de fer</i>	transatlantik < <i>transatlantique</i>
şizoid < <i>schizoïde</i>	travers < <i>traverse</i>
şoson < <i>chausson</i>	travesti < <i>travesti</i>
şoşet < <i>chausette</i>	tretuvar < <i>trottoir</i>
şömine < <i>cheminée</i>	trilink < <i>tiré-ligne</i>
şövale < <i>chevalet</i>	tripleks < <i>triplex</i>
tele-sekreter < <i>télésecrétaire</i>	triporter < <i>triporteur</i>
telgraf II < <i>telgraf I</i>	tuval < <i>toile</i>
telifon < <i>téléphone</i>	tuvalet < <i>toilette</i>
tentirdiyot < <i>teinture d'iode</i>	vantilatör < <i>ventilateur</i>
terapi < <i>thérapie</i>	vantuz < <i>ventouse</i>
terapist < <i>thérapeute</i>	varis < <i>varice</i>
tergal/tergel < <i>tergal</i>	vatman palto < <i>wattman + palto</i>
termosifon < <i>thermosiphon</i>	vazistas < <i>vasistas</i>
terörist < <i>terroriste</i>	velespit < <i>vélocipède</i>
tiraktur < <i>tracteur</i>	vestiyer < <i>vestiaire</i>
tip < <i>type</i>	vitray < <i>vitrail</i>
tirad < <i>tirade</i>	vitrin < <i>vitrine</i>
tiran < <i>tyran</i>	viyolonsel/viyolonsello < <i>violoncelle</i>
tirbişon < <i>tire-bouchon</i>	vizon < <i>vison</i>

vizör < *viseur*

volan/volant < *volant*

vole < *volée*

vualet < *vualet*

Kısaltmayla Oluşanlar

degaj < *degajman*

fort < *contresfort*

(Argo) **kok II** < *kokain*

(Argo) **les** < *lesbiyen*

maniple < *manipülâtör*

milim < *millimètre*

teve < *télévision*

Belki Fransızca Kökenli

(Argo) **alengilli/alengirli** < *alangle*

dekamen/dokmen/kameen < *droit les mains*

(Homoseksüel Argosu) **kurşet** < *courgette*

Kökeninde Fransızca Bulunanlar

salamandıra tipi soba < *salamandre*

Varyantlı Kelimeler

horain < *eroïn*

lapor < *rapor*

AD. **panti II/pantı** < *palto*

AD. **papur/papır II/bapur** < *vapur*

Metatezli Kuruluşlar

AD. **fison** < *sifon*

Kökeninde Latince Bulunanlar

kaşkol < *cache-col*

21. yüzyıl

gofret < *gaufrette*

kreş < *crèche*

limuzin < *limousine*

Tarihsiz

ajur < *ajour*

alakart < *à la carte*

alonj < *allonge*

amper < *ampère*

antant < *entente*

anterlin < *entreligne*

antrenör < *entraîneur*

asamble < *assemblée*

aval II < *aval*

banal < *banal*

bandaj < *bandage*

bandrol < *banderole*

bankiz < *banquise*

barfiks < *barre fixe*

baron < *baron*

belladon < *belladone*

benmari < *bain-marie*

beze III < *baiser*

bide < *bidet*

birir < *bride*

blero < *blaireau*

brezil < <i>brésil</i> < <i>bois de Brésil</i>	kupür/gupür I < <i>coupure</i>
Brüksel < <i>Bruxelles</i>	kuşet < <i>couchette</i>
büst II < <i>buste</i>	kürdan I < <i>cure-dent</i>
davya < <i>davier</i> < <i>daviet</i>	Lâhey < <i>la Haye</i>
degajman < <i>dégagement</i>	lâik II < <i>laïque</i>
deplasman < <i>déplacement</i>	lârenjit < <i>laryngite</i>
desimetre < <i>décimètre</i>	lâvman I < <i>lavement</i>
dikte < <i>dictée</i>	lig < <i>ligue</i>
direktris < <i>directrice</i>	liken < <i>lichen</i>
dozaj < <i>dosage</i>	liste < <i>liste</i>
dublve < <i>double V</i>	mandarina/mandaline < <i>mandarine</i>
fay II < <i>faïlle</i>	Marsilya < <i>Marseille</i>
filaman < <i>filament</i>	müze I < <i>musée</i>
flüor < <i>fluor</i>	objektif < <i>objectif</i>
foto I < <i>photo</i>	observatuvar < <i>observatoire</i>
gabari < <i>gabarit</i>	oditoryum < <i>auditorium</i>
ganyan < <i>gagnant</i>	omlet < <i>omelette</i>
gardifren < <i>garde-frein</i>	omnibüs < <i>omnibus</i>
istasyon I < <i>station</i>	ondüle < <i>ondüle</i>
kankan < <i>cancan</i>	ondülasyon < <i>ondulation</i>
karkas I < <i>carcasse</i>	ons < <i>once</i>
karni < <i>cornue</i>	operatör < <i>opérateur</i>
kokainman < <i>cocainomane</i>	organize < <i>organisé</i>
koket < <i>coquette</i>	organtin < <i>organtine</i>
krom < <i>chrome</i>	orgazm < <i>orgasme</i>
kruvazör < <i>croiseur</i>	ordövr < <i>hors-d'oeuvre</i>
kup II < <i>coupe</i>	Ortodoks < <i>orthodoxe</i>

ortopedi < *orthopédie*
 otokar < *autocar*
 otokrasi < *autocratie*
 otoman < *ottoman*
 otomatik < *automatique*
 otonom < *autonome*
 otonomi < *autonomie*
 otoskop < *otoscope*
 ödem < *oedème*
 pandantif < *pendentif*
 partizan < *partisan*
 pasif < *passif*
 pili/pile/pli < *pli*
 planton < *planton*
 poplin < *popeline*
 pota II < *poteau*
 puan I/puvan I < *point*
 puan II/puvan II < *point*
 pünez < *punaise*
 radikal < *radical*
 ralanti/rölanti < *ralenti*
 raşitik < *rachitique*
 reaksiyon < *réaction*
 rektör < *recteur*
 rimel < *rimmel*
 robdöşambr < *robe de chambere*
 sinemaskop < *sinémascope*

tripo < *tripot*
 vejetariyen < *végétarien*
 viyadük < *viaduc*
Kısaltmayla Oluşanlar
 sado-mazo < *sadisme* + *masochiste*
Varyantlı Kelimeler
 AD. bapur < *vapur*
1.3.1. İtalyanca Üzerinden
14. yüzyıl
 İngiliz I < *Inglese* < *anglais*
19. yüzyıl
 bilârdo/bilyardo < *bigliardo/biliardo* < *billiard*
 bilet < *biglietto* < *billet*
 O. çigareto < *cigaretto* < *cigarette*
 damicana/damacana < *damigiana* < *dame–Jeanne*
 karabina < *carabina* < *carabin*
 salapurya < *slabri* < *slabre*
20. yüzyıl
 AD. bardel < *bordello* < *bordel*
 AD. bordel < *bordello* < *bordel*
 O. boneta < *bonetto* < *bonnet*
 galeta/galata < *galletta* < *galette*
 kanava < *canevá* < *canevas*
 paterisa/pateriça/patrısa < *paterazzo*
 /*paterasso* < *pétaras*
 saparta < *sabordo* < *sabord*

Kısaltmayla Oluşanlar

İngiliz II < *İngiliz sterlini*

Varyantlı Kelimeler

AD. **camadan III** < *damacana*

mancana II < *damicana*

mincine < *damicana*

1.3.2. Yunanca Üzerinden

19. yüzyıl

dantela < *δαντελλα* < *dentelle*

fisto < *φεστόνι* < *feston*

iskambil/ısgambil < *σκαμπίλι* < *brusquembille*

modistra < *μοδίστρα* < *modiste raftra*

20. yüzyıl

AD. **baştarda II** < *μπα'σταρδος* < *bastardo* < *bastard/bâtard*

bilya/bilez/bilye < *μπιλια* < *biglia* < *bille*

farbala/ferbelâ < *φραμπαλάς* < *falbala*,
diyal. *farbella*

(Argo) **karmanyola** < *καρμανιόλα* < *carmagnole*

Varyantlı Kelimeler

mile I < *bilye*

1.3.3. Diğer Dillerden

20. yüzyıl

İngilizce Üzerinden

piknik < *picnic* < *pique–nique*

Arapça (Suriye) Üzerinden

AD. **bik I** < *bīk* < *pic*

Almanca Üzerinden

freze < *Früse* < *fraise*

peron I < *Perron* < *perron*

Fransızcadan veya Azerbaycan
Türkçesinden

(Argo) **fors II** < *force* veya *fors* < *fors* < *force*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. **baldon/baldun II** < *baldun* < *paletot*

AD. **furgon/fürgen/vurgon** < *furgon*
< *furgon* < *fourgon*

Tarihsiz

Almanca Üzerinden

general < *General* < *général*

manşet I < *Manschette* < *manchette*

Bulgarca Üzerinden

komita < *komita* < *comité*

1.3.4. Kökeni Bilinmeyen Ancak Fransızcadan Alınanlar

20. yüzyıl

bistro < *bistro/bistrot* < ??

Tarihsiz

getr/getir < *guêtre* < * *wrist* < ??

1.3.5. Fransızca veya Başka Bir Dil Kökenli

15. yüzyıl

Fransızca veya İtalyanca Kökenli

mil I < *mille* veya *miglio*

19. yüzyıl

Fransızca ve İspanyolca Kökenli

platina/platine < ilk kelime G. Meyer 1893

s. 36'ya göre İsp.; İkinci kelime *platiné*

Fransızca veya İtalyanca Kökenli

kavalier/kavalye < *cavalière* veya
cavalier de bal

(Halk Ağzı) **kırnata /kıranta II /gırnata /
kirenete /krenete** < *cornetto /cornetta*
veya *clarinette*

kordon I/kordun < *cordone* veya *cordon*

(Halk Ağzı) **madama** < *madam* veya
madama

manevra/manevre < *manovra* veya
manoeuvre

manto < *mánto* veya *manteau*

ortanca II < *ortensia* veya *hortensia*

pomata/pomada/pomat < birinci ve ikinci
kelime *pomata* 'dan, üçüncü kelime
pommade

20. yüzyıl

Fransızca veya İngilizce Kökenli

blok II < *bloc* veya *block*

diktafon < *dictaphone*

dubleks/dupleks < *duplex*

faks < *fax*

Fransızca Üzerinden

frak < *frac* < *frock* veya *froc*

Fransızca ve/veya İtalyanca Kökenli

armonika/armonik < *armonica* veya
harmonica

aşoz < *canto* veya *chanteau*

AD. **bakasya/kakasa** < *bécasse* ile
beccaccia

ipnotizma < *ipnotismo* veya *hypnotisme*

kopya/kopye < *copia* veya *copie*

manyetizma < *magnetismo* veya
magnétisme

maskarata/maskaret < ilk kelime
mascarata, ikinci kelime *mascaret*

Fransızca veya Almanca Kökenli

kadtrat < *quadrat* veya *Quadrat*

maske < *masque* veya *Maske*

Tarihsiz

Fransızca veya İtalyanca Kökenli

akont < *acconto* veya *à compte*

Fransızca veya Almanca Kökenli

armatur < *Armatur* veya *armature*

1.4. YUNANCA KÖKENLİ

13. yüzyıl

sınır/sinor/sınur/sıñur < *σύννορον*

14. yüzyıl

EO. **Alanos** < *Αλανος*

EO. **anıhtar/BSTT anahtar** < *ανοιχτα'ρι*

O. **bedenos/bednus/bidnus** < *πετεινος*

- Erces/Erciyes/Erciyez < *Αργαίος*
- AD. gümnü/gümlü/gümlü/gümrü < *κουμνί*
- horyad /horyat /hoyrad /hoyrat I
< *χωριάτης*
- kilse/kilisa/klise/kelise/BSTT kilise
< *εκκλησία*
- EO. köriya/kubeye < *κωπία*
- kutı/BSTT kutu I < *κουτί*
- liman/iliman/limon I/limona I < *λιμένιον*
ve *λιμιων*
- malihulya/maliholiya/mahulya <
μελαγχολία
- mancınık/mancılık/mencenik/mencelik <
μαγγανικόν
- rapadiya II/rapatya/pabadça/babadiya <
rapadiya I
- tomar I < *τομάρι*
- Eski Türkçeden Beri Olanlar*
- AD. ciğan/cıgay < *çiğay/çiğay* < *τσιγγανς*
- 14./15. yüzyıl**
- kümes < *κουμάσι*
- marul/marol II < *μαρουλιον*
- prasa I/pırasa/pırsa/pıransa < *πρασά*
- 15. yüzyıl**
- EO. alay/halay < *αλλαι* < *αλλαγιον*
- O. Arvanid < *Arvanitis* < *Αρβανιτης*
- avlu/havlu/havli < *αυλη*
- O. Ayasoluk < *Αγιος Θεολογος*
- Aydın < belki *Eudon*
- bodrum < *υποδρομος*
- bre I < *vré* < *mōré*
- Bursa < *Προυσα*
- EO. Burüse < *Προυσα*
- EO. cimloz < *τζιμπλα*
- EO. çekre < *τζαγρα*
- O. despot I < *δεσποτης*
- AD. dimnid/dimlit/dilmit < *διμηνιτης*
- AD. döğer /döver /duver /düver /düğer <
δοκαρι
- Edrene/Edrine/Edirne < *Αδριανουπολις*
- efendi I < *αυθεντης*
- EO. kiraça/kirece < *κωράτσα*
- EO. Eynegöl/BSTT İnegöl < *Αγιου*
Νικολαου
- fenar/BSTT fener II < *φανάρι*
- fışkı II < *φουσκί*
- funduk I/ındık III < *ποντικόν κάρνον*
- Gebze < *Δακίβοζα* > *Κίβοζα*
- Hıristiyan/Hristiyan/Kristiyan <
χριστιανός
- istridiya/istiridya/istiridiye < *στρίδια* <
οστρίδια
- kavanos/kavanoz/kanavaz < *κάβανος*
- keremid /kiremid /kîrmîd/BSTT kiremit
< *κεραμίδι*
- EO. kilid I < *κλειδί*

- AD. kilindir/gilindir < κύλινδρος, κλοντήρι
- AD. körek/görek < κοράκι
- mağdanos/maydonoz/mâdenis/merdinoz/
bahdeniz/bahtenis/bahteniz/behteniz/
mâdeniz/merdinoz/BSTT maydanoz <
μακεδονήσι μακεδονησι
- manastır < μοναστήρι
- Misis < Μισσηγῶσα < Masisa < Μοψουεστια
- Mora II < Μωρεας
- EO. mori/more/mûrî/RD. moru < μωρε
- salya/salyar/salvar < σάλιον
- yah I/yali/yeli < γιαλός
- Varyantlı Kelimeler*
- İslambol < İstanbul
- EO. ferec I < ferrace
- 16. yüzyıl**
- AD. ağırotu/eğir II < ακορον
- ahlad/ahlat/aklap/alfat/alhat/halfat <
αχλαδι
- AD. ahriyan/ahran < αχρειανης
- AD. ameskene/amesken/emesken <
δαμα'σκηνο
- Anadolu < ανατολη
- Ankara < Anḱire < Α'γκυρα
- Antalya < Ατταλεια
- Arnavud/Arnavut < Arvanitis <
Αρβανιτης
- Atina < Αθηνα
- Ayasofya < Αγια Σοφια
- Ayastefanos < Αγιος Στεφανος
- ayazma < αιασμα
- Aynabahti < Ναυπακτος
- Aynaroz/Aynoros/Ayneroz < Αγιον Ορος
- O. Balyabadra < Παλαια Πατρα
- barud/barut < πυριτης
- Bayburd/Bayburt < Baiberdōn
- AD. civgar /çivgar /çivgar /zivgar /zivkar
/zilkar < ζευγαρι
- O. Çingane/Çingene < τσιγγανοι
- Çorlu < Τζουρουλος
- AD. diğren /dikren /diren /dirgen /dirkan
/diyren < δικρανι
- dimi/timi < διμιτο
- EO. birgos/birgaz < πυργος
- O. Engelyun < ευαγγελιον
- fanos/fanus/fanis/fēnos/panas/panaz/pun
us < φανός
- fuçi/BSTT fiçi < βουτσι
- O. funduk II < funduk I
- Gelibolu < Καλλιουπολις
- AD. gerder/gerdel/kerdel/*kerder
< καρδάρι
- AD. güğül/gügül/güvül/küfül/kühül
< κουκούλι
- O. hartı/harti < χαρτί
- havyar < χαβιάρι

- AD. **helik/celik/ellik III** /felik /halik
/helik/ hellik/helük/herik III < *χαλίκι*
- AD. **hırızma I/hırızman** < *χρίσμα*
- İğriboz/Iğriboz/Ağriboz** < *Εύριπος*
- ihtopot/ihtapot/BSTT ahtapot** < *αχταπόδι*
< *'οκταπόδιον*
- ırgat/ırgad I** < *εργάτης*
- O. **istifan** < *στεφάνι*
- İzmid/İzmit/Iznikmid** < *İsmid* < *İsminid*
< *İznikmid* < *İsnigimide* < *εις*
Νικομήδειαν
- AD. **kadoz/kaduz/kadız** < *κάδος*
- kalafat/kalfat II** < *kalafatjse*
- kandil I** < *κανδήλι*
- kefal** < *κέφαλος*
- AD. **keleme/gelembe/gelemye** < *καλαμιά*
- kösüre taşı/kösere/köçüre** < *ξύστρα*
- kukla** < *κούκλα*
- O. **kuknus** < *κόκνος*
- lahana** < *λάχανα*
- Laranda/Larenda/Larende** < *Λαράνδα*
- Lâz/Lâz** < *Λαζοί*
- Lefkoşe/Levķoşe/Lefkoşa** < *Νικοσία*
- mandra/mandıra/mandere/manar II** <
μάντρα
- Mart/Mard** < *μάρτις*
- matrabaz/ BSTT madrabaz** <
μεταπράτης
- O. **minatiko**
- muşmula I** < *μεσπιλον* veya *μουσμουλο*
- AD. **padara /padavra /pedavra /badavra**
/bedavra /bedevre < *πεταυρον*
- palamut I /balamut /balamaud /palamid**
/melemet < *βαλανιδια*
- panair/panayir/panayır/banâyir** <
πανηγυρι, παντηγυρι
- perama/pereme/peleme/bereme** < *περαμα*
- AD. **pina II/pine II/pines** < *πιννα*
- royras/foryaz/boryaz/boyras/poryaz/roy**
raz < *βοριας*
- sandal II** < *σανδάλιον*
- semer** < *Σαμάρι*
- tonaz** < *τόνος*
- tuğla** < *τούβλα*
- varıl/varil/varul/baril** < *βαρυλιον*
- vigla/vigile** < *βίγλα*
- yeke/yekeke/yeyke** < *-οιάκιον*
- Belki Arnavutça Kökenli Olup Yunancadan Girmiş Olanlar*
- pita/pide/pite** < *πιτα* fakat *Neugriechische Studien II*, 1894'e göre Arnavutça
- 16./17. Yüzyıl**
- aforos/aforoz/afaroz** < *αφοριζω*
- metropolit/metrepolid** < *μητροπολιτης*
- 17. yüzyıl**
- abli/ablo** < *απλη*

- Aksaray < *Aζαρα*
- argalya < *αργαλειο*
- O. arigan < *οριγανον*
- aterina < *αθερινα* < *atherine*
- O. ayvima < *αγιο* ve *βημα*, *diyal.αιβημα*
- AD. babır/papır I < *παπυρι παπυρος*
- O. baksimat/ beksumat/ peksimet < *paksimadin*
- Bartın < *Παρθενιος*
- O. batos II < *βα'τος*
- AD. bırnar/bordınar < *πριναρι*
- bodoslama < *ποδοσταμο*
- Bolu < *πολις*
- O. cimbistira/cimbiştira < *τζιμπηστρα*
- çağanos/çağanoz < *τζαγανος*
- O. çekeleve < *σακκολεβα*
- çipurı/cırba/cirbe/cubar/cubur/çipra/cibre II < *τσιπουρα*
- çiroz I < *τσιρος*
- dalyan I < **τ' αλιανειον*
- defne/tefne II < *δαφνη*
- demet/demed < *δεματι*
- O. diyak < *διακος*
- AD. düğen/düven I/döven < *δουκανη*
- AD. evlek I < *αβλακι*
- farfara < *φαρφαράς*
- felenk/falak/felek/filenk/pelek/pelenk < *φαλάγγι*
- O. ferrace/ferace/ferece < *φορεια*
- fesliğen/fesleğen/feslikân < *βασιλικόν*
- fiçida/fiçita < *πετσούδα*
- filar/filer < *φελάριον*
- filiz I < *φυλλις*
- fiske I < *φύσκη*
- AD. forta < *χωρατό/χωρατά*
- funda I < *İ.Z. Eyuboğlu 1991 s. 267'e göre*
φούντα
- furça/BSTT fırça I < *βούρτσα*
- AD. fuska I/fiska < *φούσκα*
- AD. gebere/gebri < *κάπαρη*
- AD. gedeleç/kedeleç < *κατακληής*
- Golos < *Γόλος/Βόλος*
- halat I < *καλώδιον*
- O. hartar/hartal < *χαρτάριον*
- AD. herek I < *χαράκι*
- herek II < *herek I*
- horos I/horon/horan/horo/BSTT hora < *χορός*
- AD. ığırp/ırıp I < *γρίπος*
- iskara/ızgara < *σκάρα*
- istakoz < *αστακός*
- ipsarya < *ψάρια*
- AD. ispit/istip < *αψίδα*
- istafilya/iştafilya < *σταφύλια*
- istavrit/iştarid/istaride < *σανυρίδι/σταυρίδι*

- istavroz < *σταυρός*
- izmarit I < *σμαρίδα, σμαρίδι*
- (Çocuk dili) kaka I < *κακά*
- kalogiriya < *καλογριά*
- kangal I < **καγκαλι*
- kerdeme/kerdime/gerdime/gedime
< *κάρδαμο*
- kerevet/kerebet/kirevet/kirevit/kevret/kıl
avat < *κρεββάτι*
- kestere < *κέστρον*
- keşişleme < *καψανεμιά*
- O. kiriç < *κυρίτζης*
- O. kiritsi < *κυρίτσης*
- külümbe/kölümbe < *κόλλυβα*
- küpeşte I < *κουπαστή*
- AD. lagos/lahos/lâkoz/logos < *βλάχος*
- lâkerda I < *λακέρδα*
- O. langer < *λάγγερος*
- lapina < *λαπίνα*
- lodos < *νότος*
- logofet < *λογοφέτης*
- malahtar < *μαλαχταρι*
- mandal I < *μαντάλι*
- mantar I < *μανιτάρι*
- mastika I/mastaka/musteka/mastiki <
μαστίχα, μαστίχι
- medre I/medire < *μητρα*
- mendirek < *μανδράκι*
- mengene < *μαγγανον*
- mersin < *σμερυνα, μερσινη/μερσινι*
- midya/midye I < *μυδι*
- molos/molaz/moloz < *βωλος*
- moruna/muruna/morina < *μουρουνα*
- AD. mudul I/modul/nodul < *μουτουλιν*
/μουτουλι
- nadas/nadaz < *νεατος*
- neftî I < *ναυτης*
- orfana/orfala < *ορφανα*
- ökse II < *ökse I*
- övendire I /ögendire /ögündüre /örende
/örgendire I / ürgendere/ üvendire
/ürendire /üğendire/ ovandere <
βουκεντρεα
- palamar < *παλαμαριν*
- palamut II < *παλαμιδα*
- rapas I/rapaz < *παπας*
- pashalya/BSTT paskalya < *πασκαλια*
- peksimet < *raksimadin* < *παζαμαδιον*
- AD. pelit/pölüt/pilit/pelid II < *βαλανιδι*
- pentafilion/pentafil/pendafil <
πενταφυλλον
- AD. perese I < < *πρασια*
- AD. pirna/pirne < *πυρηνα*
- pilic I/piliç I/pilinç/bülüş < *πουλλιτσα*
- ripsi < *ψησσι/πησσι*
- rupla/rupula/rufila < *πουπουλα*

- razaki/razdaki/râzîkî < *ρόζακί/ράζακί*
 AD. soya/soyka II < *σουγιᾶς*
 sübye I/sipiya/sipiye < *σηπιᾶ/σουπιᾶ*
 sülina < *σουλήνα/σουλήνας*
 sülüĝen < *συρικόν*
 şamama/şama/şemmam/şemmamet <
χειμωνικό
 şinik/çinik < *σοινίκι κοϊνιζ*
 tavla I < *σΤάβλος*
 tehnel/tefne/tenhel/tahnal/teynel/tehnel
çalısı/tenhel çalıısı/nehtel/defne <
δαφνη
 tiĝan/taĝan/tıyan/tahan/tuan/tıkan/tanyo/
duvan/dıĝan/dıvan < *τηγανι* < *τηγανον*
 tirabeza/tirabeze/tirapeze/tirebeze/trapet
za/trapeze/dırabıza < *τραπεζα*
 tirabuzen/tarabuzen < *Τραπεζους*
 tırmantın/tırminti < *τερεβινθος*
 tirfil/tilfil/tırfil/trefil < *τριφυλλι*
 tolaz I/toloz I/tol/tolas/tolos/tonus < *θόλος*
 usturlab < *άστρολαβος*
 üsküle/üskülü/üskül < *σκονλί*
 varyoz/varya < *βαρειά*
 vurdnar/vordinar < *πριναρι*
 yoltar/yıltar/yırtal/yultar/ıltar/hırtal/kurt
al < *λητάρι*
 yortu/yorti < *γιορτή*
 yulaf/yılaf/ulaf < *γιλάφ*
- yuliyos/yulyos < *ιούλιος*
Belki Yunanca Kökenli
 ihlamur/filamur/ohlamur < G. Meyer
 1893 s. 33'e göre
 AD. nevet/nevert < *ανεβατό*
18. yüzyıl
 (Argo) kutu II < *kutu I*
 RD. istefdiye < *σταφύλια*
 marya I < *μαργιά*
 olta I/volta I/holta I < *βόλτα*
19. yüzyıl
 (Argo) aftos–piyos < *αυτος ποιος*
 Amasya < *Αμα'σεια*
 anababulla < *αναμπαμπού'λα*
 angarya/angarye < *αγγαρει'α*
 aristolohya < *αριστολογια*
 Bakırköy < O. *Makriköyü* < *Μακρο Χοριο*
 O. baristariyon < *περιστερειων*
 AD. bukkal < *μπουκαλι*
 RD. burgaz < *πυργος*
 büritis < *πυριτις*
 AD. çito < *τσιτα!*
 AD. delfin < *δελφινι*
 AD. dikel < *δικελλι*
 AD. dikse < *ökse* < *ιζος/ιζια*
 diplarya < *διπλαρια*
 dragonya/trahonya/tırakona < *δρακαινα*

eleniyun < <i>ελενιον</i>	kalinos < <i>γλανός</i>
enginar I < <i>αγκιναρα</i>	karides < <i>καρίδες</i>
(Argo) enginar III < <i>enginar II</i>	kerata I/kârata < <i>κερατάς</i>
eparhiya < <i>επαρχια</i>	kerata II < <i>κέρατα</i>
AD. epsit < <i>αψιδα</i>	kitara < <i>κιθάρα</i>
fidan < <i>φυτάνη</i>	kolafun < <i>κολοφωνία</i>
RD. (Edirne) fokye < <i>φώκιου</i>	kolyos/kolyoz < <i>κολιός</i>
florya/filorya < <i>φλώρια</i>	kopanaki
gartkun < <i>αγαρικόν</i>	kukulya/kukunya < <i>κουκούλια</i>
glin < <i>γλήνη</i>	O. kumandarya < <i>κουμενδαρία</i>
gönye I/gonya < <i>γωνιά</i>	AD. labada/ilibada/ilabada < <i>λάπατα</i>
harita I < <i>χαρτί</i> veya <i>χάρτης</i>	lastarya < <i>βλαστάρι</i>
hondrili < <i>χονδρίλη</i>	lipari/liperi < <i>λιπαρι</i>
AD. horata/harata/horta/hota < <i>χωρατό</i> / <i>χωρατά</i>	lofar/lüfer < <i>γουνφάρι/λουφάρι</i>
huni/honi < <i>χουνί</i>	malağma/malama I < <i>μαλαγμα</i>
AD. ifteri < <i>φτέρη</i>	melissa/melisa < <i>μελισσα</i>
iskardiyun < <i>σκόρδιον</i>	AD. meride < <i>μεριδα</i>
isklavun < <i>σκλαβος</i>	mizitra < <i>μυζήθρα</i>
iskorpit II < <i>σκορπίδι</i>	musandıra I/musandra < <i>μουσάντρα</i> < <i>μεσάντρα</i>
ispari/isparya < <i>σπαρί</i> ve <i>σπαριά</i>	obolos < <i>όβολός</i>
ispazmoz/ispazmoz < <i>σπασμός</i>	oksiyakanta < <i>όξυάκανθα</i>
ispinoz < <i>σπίνος</i>	oya I < <i>ογια</i>
isterek < <i>στύραξ</i>	AD. palatır/parsi/parsi < <i>παραθυρι</i>
istohodos < <i>στοιχάς</i>	papadiya I/papadya < <i>παπαδια</i>
istrongilo < <i>στρογγύλα</i>	AD. patata < <i>πατατα</i>
AD. kafkarit < <i>καυκαλίδα</i>	(Argo) pendifrank < <i>πεντα φραγκο</i>

pestil I/pestel < παστιλος	talaz/talashk/talaza/talazlık/tanazlık/kör
peygan < πηγανον	talas < θαλασσα
pirpit < περιποδι	tapa I < τάπα
piçuta < πετσούδα	temel < θεμέλιον
pilaki I/pulaki I < πλακη	termiye/tirmiş < θέρμιο
AD. piron/peron II/pirno/biron <	tırpan I/turpan < δρεπάνι
πειρονι	tırpana/tırpane < δρεπάνι veya *δρεπάνα
piskopos < επισκοπος	tifrin < δελφίτι
planya/pılanya/pulanya < πλανια	tirhos < τριχίος
portakal I/portokal < πορτοκαλλι	tirsi < θρισσί
reçine < ρετσινι	trahoma/dırahoma/drahoma < τραχωμα
saho/sako/sakko < σάκκος	tun II/tün < θύννος
salyangoz < σάλιαγκας	türmüs < θέρμος
sekiros < σχίρρος	uskurum < σκωρα
sinavlez < κονόγλωσσον	vatoz/vato < βάτος
sırma I < σύρμα	voli < βολή
simfit < σιμφυτον	yakamoz < διακαμός
sinarit/sinagrit/sinavrit < συναγρίδα	yanar/yanariz/yanaros < γενάρις
sinod < σύνοδος	yoma/yuma < λόγωμα
sisre/sistre/sistire < ζύστρα	zağana/zaganus/zaana < τζαγανος
sitevris/suturis < σεπτέμβρις	zargana < σαργώουος
AD. somar/somarı/sonmar < ψωμιάριον	Varyanthlı Kelimeler
stefana/stefanos < στέφανα, στέφανος	emece < imece
sünger < σφουγγάρι	frilya < florya
şertuniye < χειροτονία	Belki Yunanca Kökenli
şizfun < ζιξυφον	horozbine < γουρουνόψαρον
	paydos

Karışmayla Oluşanlar(Argo) **kakanoz** < belki *kaka* ile *kokona***20. yüzyıl**AD. **aba III** < *aba*AD. **abana** < *απονα*AD. **abanges** < *απανγιος***ablatya/abulatya** < *απλαδια***Abolyont** < *Απολλωνια*AD. **abuskal** < *αποσκαλιν***Abya** < *Απια*AD., RD. **kofa II/BSTT küfe I/kufa**
I/gofa/gufa < *κόφα/κούφα*(Argo) **adadiyoz** < *ό τέτοιος*AD. **afala** < *φαλλα*AD. **afana** < *αφανος*AD. **afarna** < *φαλαινα*(Argo) **afi** < *αφη***Afrodit** < *Αφροδιτη*(Argo) **aftos** < *αυτος***agora** < *αγορα***Ağlasun** < *Αγαλασσος***Ağras** < *Αγρας*AD. **akamat** < *ακαματος***aksima** < *οξίνα*AD. **akson** < *αξονι*AD. **aksuna**AD. **akunduz** < *ακανθος*AD. **akya** < *αθιας*AD. **alafa/alafi** < *αγναφος*AD. **alafora** < *αναφορα*AD. **alağaz** < *λογας*AD. **alahta** < *γαλαχτιτα*AD. **alantin** < *αμανιτης***alanyari** < *αλανιαρις*AD. **alaturbiya** < *αποκρια'***alatya** < *αλατια*AD. **albon** < *αυλος*AD. **alefi** < *αλοιφη*AD. **aleme** < *ανε'μη*AD. **alemida** < *αλεμι'δα*AD. **algar** < *αλκα'ρι*AD. **alguş/alkuş** < *α'φοκος***Amasra** < *Αμαστρις*AD. **amata** < *αμα'δα*AD. **ambal/imbali II/imbıl/ombul/ömbül** <
*αμπο'λι*AD. **ambelebulya** < *αμπελοπου'λι*AD. **ambeliza** < *αμπελι'τζα*AD. **ameş** < *α'μαχος*AD. **amofta/amohta** < *χαμο'φτα*AD. **anadat / adanak /adanat /anadat**
/anadot /anadut /ananat /anat /anatot
/anatot /anavut /anazıt/ andat/ andut
/annat < *αναδο'τι***anafor I** < *αναφο'ρι*

- (Argo) **anafor II** < *αναφο'ρι, anafora*
- AD. **anakodos/anagodos** < *ανα'κατος*
- AD. **analiz II/analıs** < *ανάλυσς*
- Anamur** < *Ανεμου'ριν*
- anamutrata** < *ανεμοτρατα*
- anavasya/anavaşya** < *ανεβασια*
- anavata** < *αναβατα'/αναβατο'ς*
- AD. **anavul/anavali/anavalli** < *αναβολη*
- AD. **anavula** < *αναβολε'ος*
- AD. **andal/andallı** < *ανταλλος, ανταλλαγος*
- AD. **andavat** < *αντιβα'της*
- AD. **andi** < *αντι'*
- AD. **andikas/andıkas** < **αντι'κρασις*
- AD. **angur** < *αγγου'ρι*
- AD. **angurya** < *αγγου'ρια*
- AD. **anis** < *α'νισον*
- antitez** < *anti ve θεσις*
- AD. **antrahna/anderhana** < *ανδραχλη*
- AD. **apala** < *απαλο'*
- AD. **apalak I** < *παλλα'κιν*
- AD. **apalak II** < *άπαλάχι*
- AD. **apalavi/apulavi** < *απολαβη*
- AD. **apandi** < *απαντη'*
- apazlama/hapazlama** < *πλαγια'ζω*
- (Argo) **apeki** < *απεκει*
- AD. **apoks** < *αποξ'νο*
- apokurya/apukorya** < *αποκρια'*
- AD. **aposkal** < *αποσκα'λιν*
- aposi/apası II/pos** < *απο'χι*
- AD. **apsol** < *ψωλη*
- AD. **apsumati** < *αψιμα'διν*
- AD. **arahti** < *αδραχτι*
- AD. **araka/raka** < *αρακας*
- AD. **arakop** < **αροκοπι*
- AD. **arapiko** < *αραπικο*
- Arapsun** < *Αραβισος*
- armoda/armuda** < *αρμιδι*
- armoz/armuz** < *αρμος*
- Arpaz** < *Α'ρπασα*
- Arsa** < *Α'ρσαδα*
- Arsuz** < *Ρωσσος*
- (Argo) **asfalya** < *ασφαλεια*
- Asın** < *Ιασος*
- (Argo) **asparagas**
- AD. **aster** < *αστεριον*
- AD. **aşendos** < *αχερδος*
- AD. **aşinos/aşinoz** < *αχινος*
- atom** < *ατομος*
- AD. **avlar** < *αυλαρα*
- AD. **avrizi** < *βρυιδιον*
- AD. **avropsaro** < *αφροψαρο*
- AD. **avsıt /absıt /absut /apsut /avsut /ebcıt**
/epsıt/epsüt/hapsut < *αψιδα*

- AD. **ayaf**ta
ayandon firtinası < *αγι Αντωνι*
- AD. **ayeser** < **αγουσταρι*
- AD. **ayorit** < *Αγεωργιτης*
- AD. **ayrelli** < *αγρελλιν*
- ayvadana/ayvadene/anatana** < *αγιοβοτανο*
- AD. **azkura/azkuna** < *σβουρα*
- AD. **babiş/babuş** < *παπιτζα*
- AD. **babi** < *παπι*
- AD. **badama /batoma /patoma /patome /patuma I** < *πατωμα*
- AD. **badanaz** < *αποθαμενος*
- AD. **badara/badira** < *πατερο*
- AD. **badela/badila** < *πατε'λα*
- Bafra** < *Παυρα* < *Παυραι*
- AD. **bağurya/bağırya** < *παγουρια*
- AD. **balada/bolada/bulada/pulada** < *πουλαδα*
- AD. **balalas/balalos** < *παλαλο'ς* < *απολωλος*
- Balikesir** < *παλαιον καστρον*
- baloz** < *μπαλος*
- balyoz II/baryöz/varyoz** < *βαρειος*
- AD. **barabat I** < *αραπατ*
- AD. **barabat II** < *barabat I*
- AD. **baragadi** < *αραγαδι*
- AD. **baragami** < *πρακαμίν*
- AD. **baramina** < *αραμινα*
- AD. **barana I** < *περαμα*
- AD. **barapahna** < *αραπαχνα*
- AD. **baraskün** < *αρασκευη*
- O. **barbariça** < *βαρβαρικιον*
- AD. **bardi** < *παρδιν*
- AD. **barenim** < *παρωννιμιον*
- barsam/barsan** < *βαρσαμι/βαλσαμι*
- AD. **bartinya otu** < *παρθενιον*
- AD. **başkün** < *αρασκευη*
- AD. **batma/betni/patni/panti I/petni** < *πατην*
- bavurya/pavurya** < *παγουρια*
- AD. **baz III** < *μαζι*
- AD. **bedal/pedal I** < *πεταλιον*
- AD. **bedaliza/bedelize** < *πεταλουδα*
- AD. **bedeliç** < *πεταλιτσα*
- AD. **beğit** < *παγιδα*
- AD. **beladan/piladan** < *πλατανος*
- AD. **benevrek /benervek /menevrek /penevrenk** < *απανωβρακι*
- AD. **bere III** < *πορει'α*
- Bergama** < *Πε'ργαμα*
- AD. **bestar** < **πεστα'ρης*
- beta** < *βητα*
- AD. **betni** < *πα'την*
- AD. **beze II/bazi/meze II/paz II/bezi/pezi** < < *μαζα /μαζι*
- AD. **bezil/bezul** < *πεζουλι*

- biberiye** < *πιπερια*
 AD. **biberiza** < *πιπεριτζα*
 AD. **bidak/bidek** < *απιδακι*
Bigadiç < *Πηγαδια*
 AD. **biladan/piladan** < *πλατανος*
bilang < *πιλαριον*
 AD. **bilekter** < **πλεκταριον*
 AD. **bilistir** < *ομαλιστηρ*
Birgi < *Ποργιν* < *Ποργιον*
 AD. **bise I/müs/pis II /pisbal /pise /pisibal /piz /pus III/ pusa/pürz/püs/püz** < *πισσα*
 AD. **bitemi/pitemi** < *πιθαμη*
 AD. **blider** < **πλυτερι*
bocurum < *επιδρομος*
 AD. **boçça/bocca/bocce** < *μποτσα*
 AD. **bodiri** < *ποτηρι*
Bolaman/Boleman < *Πολεμωνιον*
 AD. **bolu** < *εμπόριον*
Bolvadin < *Πολυβοτον*
 AD. **bomba II** < *μπομπα*
 AD. **boppa** < *παππος*
Bor < *Πορος*
Bornova < (Argo) *Bornabad* < *Πρινοβαρις*
 AD. **borza/boraza** < *απορριζο*
bre II < *bre I* veya *vira/vire*
 AD. **budan** < **βουτανι*
- AD. **bulara** < *πουλαρα*
 AD. (Kıbrıs) **buma** < *πομα/πουμα*
 AD. **buli buli** < *buli/puli*
 AD. **buli/billi/bülü/puli** < *πουλι*
Burdur < *Πολυδοριν*
calada < *ζαλαδα*
 AD. **caleps** < *γλεπιζω*
 AD. **cam V/camat** < *δια'δημα*
 AD. **cambit/cimbi/cimli** < *τσαμπι*
 AD. **cangalaz** < *salyangoz* veya **κοχλιαγκος*
 AD. **cangaloz /cancoloz /cankalaz /concolos/congala/congoluz** < *koncolos*
cimbiz < *τσιμπιδι*
 AD. **cingar/çingar/çingar** < *τσιγκρα*
 AD. **cingil/çingil I/ciğil/çingel** < *ατσιγγανο*
 AD. **cingil/çingil II/cingır/cingil I** < *cingil I* veya ses taklidi kelimelerden
 AD. **cirikta/çirahta** < *τζιριχτα*
cirt I < *συρτης*
cirtan < *τζιρτον* < *τζιρτιζω*
 AD. **cicika** < *τζιτζικας*
 AD. **cimbiş/cimbit** < *τσιμπιδι*
 AD. **cimlâ/çimla/cimlâs/zimnas** < *τζιμπλα*
 AD. **cineya/çineya** < *τζινεα*
civatoz < *αχηβαδες*
 AD. **ciye II** < *θεια*
 AD. **curum** < *κορυμβος*

- çaça I** < *τσατσα*
çaça II < *τσατσα* < *θεία*
 AD. **çaḥo** < *τσαχος*
 (Argo) **çakanos** < *çağanoz*
 AD. **çambuna** < *τσαμπουνα* < *zampogna* < *symphonia* < *sym-rhonia*
 AD. **çami** < **τραφιον*
çamuha/çumua < *τσιμουχα*
 AD. **çangara/çangama** < *τσιγκρα*
Çankırı < *Γαγγρα*
 AD. **çarpag** < *αρπαγη*
 AD. **çebes/şebes** < *κεμος*
 AD. **çekel** < *τζακελιν*
 AD. **çekişte** < *τσακιστη*
çitari I < *κιθαρι*
çihle < *τσιχλα/τσικλα*
 AD. **çikli/çikli** < *κυκλιον*
 AD. **çilar/çalar** < **σκυλλαριον*
 AD. **çilik I** < *κιλικιον*
 AD. **çimbile-** < *τσιμπω*
 AD. **çimidi** < *σιμιδια*
 AD. **çinedur** < *σινιατηριον*
 AD. **Çingan /Cingan /Çingen /Cingen** < *Τσιγγα'νος* < *Ατσι'γγανος* < *Αθι'γγανος*
çingene < *Çingene* [τσιγγανοι]
 AD. **çipar/çipar** < *τυπαρι/κυπαρι*
çipura/çupra < *τσιπουρα* < *ἵππουρος*
- çiroz II** < *çiroz I*
 AD. **çiye I** < *θεία*
 AD. **çiynek I** < *τζινακι*
çozama < *συζωμα*
 AD. **çuğnis/cuḥnis** < *τσικνιζω*
 AD. **çukala/çokkala** < *τσουκαλα*
 AD. **çukur II/çuhur** < *τσιχοριον*
 AD. **çunkur** < *τσουγγρανα*
daktilos < *δακτυλος της θαλασσας*
Dalama < *τα Λουμα*
 AD. **dalari/dalar** < *ταλαρι*
 AD. **dalaz II/talaz** < *θαλασσα*
 AD. **damaskene** < *δαμασκηνο*
 AD. **dandan guşi/dandaniça** < *ταντανιτζα*
 AD. **darık/taraklık** < *ταριχιον*
 AD. **darp II** < *ταρπη*
 (Argo) **daskalos** < *δασκαλος*
Davala < *Ταβαλα*
Davas/Tavas < *Ταβας*
 AD. **davlı II** < *δανλι*
delta < *délta*
Demre < *τα Μυρα*
 AD. **deval** < *διβαλον*
Devrek < *Δαδυβρα*
 AD. **dılar/tılar** < *τυλαρι*
 AD. **dırağan/dırağana** < *δραγανα, τραγανος*

- AD. *dirağat/dırat/dıraat* < *δραγατης*
- AD. *diranı* < *δρανη*
- difana* < *διφανα*
- AD. *dilbidir/dilfitil/tilpitiri* < *τροπητηρι*
- AD. *dimenit* < *διμηνιτης*
- Dimetoka* < *Λιδυμοτειχος*
- AD. *dimrit* < *θυμβριτης*
- AD. *dirgona/dirvana I/tirgona* < *τρογων*
- AD. *dirmit/tirmit* < **δριμιτης* < *δριμος*
- AD. *diştir II* < *διστειρον*
- (Argo) *diyari* < *δυαρι*
- AD. *dom/tom* < *δομη, δομη*
- AD. *doma* < *δωμα*
- AD. *dona* < *δῶμα*
- AD. *dragana I* < *τραγανα/δραγανα*
- AD. *dragana II* < *τραγανα*
- AD. *duğran* < *δικρανος*
- AD. *dulup/tulup/tülüp/zulup* < *τουλουπα*
- AD. *dumban* < *τουμπανο*
- Durağan* < *Τυραιον*
- AD. *durdur/turturu* < *τουρτουρα*
- Düzce* < *Δουσαι*
- AD. *ebis* < *οπισω*
- Edremit* < *Αδραμυτι*
- AD. *efek/efek otu/efenk* < *αφακι*
- efendi II* < *efendi I*
- AD. *efil* < *φυλλον*
- O. *Efsus* < *Αραβισσος*
- (Argo) *eftamintokofti* < *εβδομη'ντα κοφτε*
- O. *Eftele* < *Πτελαι*
- efzun II/evsun* < *εφζωνας*
- AD. *egistiren /eğsiren /esrin /eyseran /hersün /ısgıran /iskıran /kisren /sıran /siren II / teysiren /örsün* vs.< *ξυστερην*
- eğre I/eyre* < *αυρα*
- AD. *eğre II* < *ακρα*
- AD. *eğren/eğir III/eğran II/ergen II /eyir /eyren/gıran II/giren I /güren /kiren* < *κρανο*
- AD. *Eğrice/eğrice/eğrilce/erik/geyis* < *Αι- Γεωργος*
- Eğridir/Eğirdir* < *Ακρωτηριν*
- AD. *eğridoma/eğridomar* < *ακρο'δωμα*
- AD. *ehnez /ahnıt /ehles /ehlez /ehlezimek /eneze/ehnezik/ehnezik/ihlez/üflez* < *αχνος*
- AD. *eksan /akson /eğsen /ehsan /eksan /eksen/esken/eysan/eysen/iğsen* < *αζονι*
- (Argo) *elâdo* < *ελα δω*
- elbir* < *βλεπάρης*
- AD. *eleği* < *αλεκατι*
- AD. *eleket/eleget/elket* < *αλεκατι*
- elektron* < *ηλεκτρον*
- AD. *eleme* < *ανεμη*
- AD. *elemit/alemidi/alemit/elemüt* < *ανεμιδι*

- AD. *elemya/elemeğe/elemiye* < *ανεμίδα*
/αλεμίδα
- Elenika** < *ελληνικά*
- (Argo) *elenika* < *Elenika*
- AD. *embel/anbal II/ enbel /ımbal /ımbal*
/imbar/ımbil/ımbiz/imdal/inbal/inbiz/
umba < *εμβολο*
- AD. *emina* < *εμμηνα*
- AD. *endeme* < *εντομη*
- endemi** < *ενταμοι*
- AD. *enderek /enderez /endire /endirek*
/endirez/endürüz < *ανδραχλη*
/ανδραχνα
- endi** < *αντιμερα*
- AD. *enek III* < *ονακι*
- AD. *enevrek* < *λαβρακι*
- Enez/İnos** < *Αινος*
- AD. *engebe /eṅgebe /engeme /engene*
/engim/engime/hengebe/ingabe/ingem
e < *εγκοπη*
- (Argo) **enginar II** < *enginar I*
- Engüre** < *Αγγαρος*
- O. **Engürü** < *Αγκυρα*
- Ereğli** < *Ηρακλεια*
- AD. *erez/irez* < *ιραις*
- O. **ergalya** < *εργαλειο*
- (Argo) **erkete** < *ερχεται*
- Erkilet** < *Αρχαλλα*
- Ermenek/Ermenak** < *Γερμανικουπολις*
- Ernes/Ernez** < *Αρνεας*
- ero** < *έαρι*
- eros** < *Ερως*
- AD. *erpeden /elbeten /elfeden /elpeden*
/elpeten/irpeden < *αρπεδονι*
- (Argo) **evlek II** < *evlek I*
- AD. *evram* < *βρομη*
- AD. *ezgâne* < *ζανιον*
- AD. *ezve* < *ασβος*
- fangri** < *φαγγρί*
- fanya** < *φανιά*
- AD. *faşoma* < *φάρσωμα*
- AD. **feleke/felike** < *πλάκα*
- fener I** < *φανάρι*
- (Argo) **fener III** < *fener II*
- Fenike** < *Φοινική*
- AD. **feslek** < *φασολάκι*
- fiçi II/fiça/fiçça/fitci/fitça/ficce/fiççe II** <
βίτδα
- AD. **fidim** < *φυτόν* < *φυτόν*
- AD. **fika** < *βίκα*
- AD. **fiki** < *βικί*
- AD. **findık I** < *funduk I*
- (Argo) **findık II** < *funduk I*
- (Argo) **fırça I** < *furça I*
- AD. **fiy-** < *φουγή*
- fide** < *φουτειά*

- AD. **fidit** < *φντίδιον
- AD. **fidya/fitye** < φντεία
- AD. **fili/fil/fille II/filli** < φηλί
- AD. **filiskin/pülüskün** < φλησκούνι
- filoz/filyoz** < φελλός
- Finike** < Φοινικέα
- AD. **finnas/hinnas** < ληνός
- fire/fira** < φύρα
- AD. **firez** < φύρες
- AD. **firten** < πύρεθρον
- AD. **fiseter** < φνσετέρ
- fiske II/fiska** < φούσκα
- AD. **fiskene** < *φύσκαϊνα
- AD. **fitra/fitire** < φύτρα
- fitrek/fitirek** < φντζάκι
- AD. **fitruka** < *φντρούκα
- AD. **fiyo** < αίθνια
- fizik I** < φνσικός
- Foça** < Φώκια
- AD. **foça** < φώκια
- AD. **foduma** < πόδημα
- fol I/AD. hol** < φωλίον
- (Argo) **fol II** < fol I
- folya/finye/fulya/funya/fünya/fünye/huni**
< φωλέα
- folyanuz** < *φωλεανός, *φωλιανός
- foroz** < φορός
- AD. **foskulak** < *φουσκαλάκι
- AD. **fotanak** < βοτανάκι
- AD. **frisa** < φρίσσα θρίσσα
- fufu** < φουφού
- AD. **furnas/furno** < φρούνος
- AD. **furokal** < φροκάλι
- fuska II** < fuska I
- AD. **fuşkulu** < φουσκάλα
- futa/fita II** < βούτα
- futa/fota/fita III** < futa/fita II
- AD. **futga/futtu** < φοντόκ κο
- AD. **gafiga** < καύκα
- AD. **galata I** < Galata
- AD. **galaz** < γάλος
- AD. **galo** < έγγαλος
- AD. **galve** < καλίβα
- gam gam /gangala /gangava /kankava**
< γαγγάμιν/γαγγάβα
- (Argo) **gamato/gamata** < γαμώτο/γαμώτα
- AD. **gangel** < γαγγλί < γάγγλιον
- AD. **gani III** < χαννί
- AD. **gargara III** < γαργάλα
- AD. **gargaris** < γαργαρίζω
- AD. **gargarizma** < γαργαρίζμα
- garoz/garas** < γάρος
- AD. **gastros** < γάστρος
- AD. **gavran I/kavran** < γαβράνι

- gazoma/gazıma/kazuma < γάζωμα
- AD. gedebot < καταπότης
- AD. gedeği < κατώγι
- AD. gelder < καρδάρι
- AD. gelemağrı < καλαμάγρωστις
- AD. gelembur/kalembur < κρεμούλι
- AD. gelemgen < καλαμοκάνι
- AD. gelis < καλεστής
- AD. gembı < κάμπη
- AD. geneksi/genişke < κανίσκι
- AD. genevit/genevirt/engevirt < καραβίδα
- AD. geradil < κερατίδ
- AD. geran II < γεράνι
- AD. gerdele < καρδάρια
- AD. gerdeliç < κατακλείδι
- Gerede < Κράτεια πόλις
- AD. geren I/kerem/keren III < κέραμος
- AD. gerevit < κροκύδι
- AD. gergelek < καρκαλάκ
- AD. gevle I < καυλί
- AD. gevle II < κατακλείδι
- AD. geyiz/gyiz < αγι Γεώργις
- Geyve < Κάβαια
- AD. gidal/gidal/gudal/güdel/kotalı/kudal
< κοντάλι
- AD. gıdık III/gedek II/dıği II/gıdı
II/gidek/gidik < γίδι
- AD. gidıra/gıbra < κύτρα/χύτρα
- AD. gıloşa/gılouşa < γλωσσα
- AD. girat/garat < κεράτιον
- AD. girgir III < γουργουρι
- AD. girziya < γριζέα
- AD. gıviz < κούφος
- AD. gilar < κελάρι
- AD. gilâvadar < κληματαριά
- AD. gilemaç < κληματίς
- AD. gilimadi/gilamaç/ilimaç/kilimaç <
κλιματίς
- AD. gilime/giline/kelime I/kılama/kiline
< κλήμα
- AD. ginik < γυναικα
- AD. gireği/gire/girevü/girey/gireyi
< κοριακή
- Giresun < Κερασούς, Κερασούντα
- AD. girevüt/gürgüt < κροκύδιον
- AD. girifteri/giriftiri < κλαδευτήρι
- AD. girizme/kirizme/kirizma/kırizma
< γύρισμα, κύλισμα
- gliyanoz < γλιανός
- glosa < γλώσσα
- AD. gobel /göbel I /göbele /göbül /gübel /
gübül I /kobel /kobil / kopel /kopeli
< κοπέλι
- AD. *gobene < κοπάνα
- AD. godaz < κόττος

- AD. **godesbana** < *κοδέσποινα*
< *οικοδέσποινα*
- AD. **gogarina/gogorina** < *κακαρίνος*
- AD. **goginap** < *κόκκινο* ve *άπιον*
- AD. **goguca** < *κοκκύτις*
- AD. **golastar/golaskar/golester/koladire**
II < *κοραστάριν/κουραστάρι*
- AD. **golohdiba** < *κωλοχτύπα*
- AD. **gomar** < *γομάρ*
- AD. **goni** < *έγγόνι*
- AD. **gopes/gupes** < *γωπες*
- AD. **gorona /gorena /korona** < *γουρούνα*
- AD. **gorona/korona** < *γουρούνα*
- AD. **govit/kohit** < *γωβίδι*
- AD. **göbele I/göble** < *κοπέλα*
- AD. **göbelek** < *κοπελλάκι*
- AD. **göce/gocu/göcü/göçe/güce** < *κοκκί*
- Gödene** < *Κότενα*
- AD. **göğer/göver** < *κοκκάρι*
- Gölde** < *Κόλιδα*
- AD. **gucilli** < *κουτζουλιά*
- AD. (Trabzon) **gudalis** < *κώταλις,*
κουταλάκι, κουτάλα
- AD. **gudi I/güdü** < *γουδί*
- AD. **gugus** < *κούκκος*
- AD. **gurgur** < *Γουργκούρι*
- AD. **gurgura** < *Γούργουρας*
- AD. **gübür/güpür/küpür** < *κόπρος*
- AD. **güdül I/güdülek/güdülük** < *κοτολη*
- AD. **güğüc/günüc** < *Κουκούτζι*
- AD. **halastar** < *γλάστρα*
- AD. **halaz/halaçi** < *χαλάζι*
- AD. **halkın/halgın/helgin/helkin/hergil** <
χάλκινο
- AD. **hamay** < *χαμόγι*
- AD. **hamukera/hamuçara** < *χαμουκέρας*
- AD. **hanay/hanaylık/haney/anay** < *ανώγι*
- AD. **hani II** < *χαννί*
- AD. **haniştra** < *κάνιστρο*
- hanos** < *χάννος*
- AD. **harama** < *χάραγμαν*, *diyal. χάραμαν*
- AD. **haranga** < *φάραγγα*
- AD. **harbala/harbalı elbise** < *φέρμελη*
- AD. **hartoma/harduma/hartama**
< *χάρτωμα*
- heğemonya** < *ήγεμονία*
- AD. **helke /halke /heke /hekke /helek**
/heleke/helike/helki/henke/herk/hörek
e < *χαλκίο*
- AD. **helkek/herkek/kelkik** < *χαλκάκι*
- AD. **hemeteşe** < *αίμάτωσις*
- AD. **hemil** < *χαμομήλι*
- AD. **herazi** < *χρειζούμενα*
- AD. **hirāzi** < *χρειαζούμενα*
- AD. **hirızma III** < *γύρισμα*
- Hiristuyena** < *Χριστούγεννα*

AD. *histiyanar* < *Χριστιεννάρης*

hinar < *χνάρη*

AD. *hinnas I* < *ληνός*

AD. *holuz/holus* < *foloz/foluz* < *βόλος*

AD. *hopça* < *κοπιτσα*

AD. *horuz* < *χορός*

hoylu < *αυλή*

AD. *hoytar/hoyder* < *χορταρι*

AD. *iglanuz* < *γλανός*

AD. *iğrip/ırıp II* < *iğrip/ırıp I*

AD. *iladanaz* < *ελάτινος*

İgaz < *Ολγασσος*

AD. *ihfit* < *ροφητόν*

AD. *isgiran* < *ξυστέριν*

iskataron < *σκάθαρος*

AD. *istar/ısdar* < *ιστάρη*

AD. *ıstavrit/ıstavrut* < *Σταυρίτες*

AD. *iza* < *ζέα/εζέα*

AD. *ıbran/ırbam* < *βρόμη*

AD. *ıbrıše* < **αναβρυσιά/μπρυσια*

AD. *ıfade IV* < *υφάδι*

AD. *ıfadi* < *ıfade IV*

AD. *ikseren* < *ξυστεριν*

AD. *ilâğat/lâhat* < *λαγούδι*

AD. *ilas* < *λάζος*

AD. *iledanaz/iladanaz II* < *ελάτινος*

AD. *ilemete/ilimete/nimeti* < *λείμματα*

AD. *ilik IV/ilig* < *ειλίκ*

AD. *ilima* < *λείμα* < *γλύμαν*, *γλύω*

AD. *iliske* < **ολύσσοκο* [< *όλυνθος*]

AD. *ilistir/iliskir/ilıştir* < *υλιστύρ*

AD. *ilizma* < *ύλισμα*

AD. *ındal/ıldal* < *ίνδαλμα*

İnebolu < *Ιωνόπολις*

AD. *ingil* < *ίγγλα*

innas < *ληνός*

ipsator < *ψαθούρη*

AD. *ipsile* < *ψιλός*, *ψελλιον*

AD. *iramaz/ıramaz* < *ρυμός*

irim/ırım/ilime/ıreme/ırme/ırma < *ρύμη*

irina/rına < *ρίνα* < *ρίνη*

AD. *iro II* < *γίρος*

AD. *isirin/isilin* < **οστρίν*

iskafandar/skafandar < *σκάφανδρο*

iskaparma < *εις καπάρωμα*

iskarmoz I < *σκαρμός*

iskarmoz III < *iskarmoz I*

iskatarya < *σκαθάρια*

iskelet II < *σκελετός*

AD. *iskelit/isgelt/iskeliç/iskelt* < *σκαλιδα*

AD. *iskender* < *ψάρι του Αλεξάντρου*

isketi II/iskete < *σκαθί*

isparça < *σπαρτζίον*

isparçına < *σπαρτσίνα*

ispargos < <i>σπάργος</i>	(Argo) kafte/gafte
AD. isparos/ispari < <i>σπάρος/σπάροι</i>	(Çocuk Dili) kaka II < <i>kaka I</i>
AD. ispir II/ispire < <i>σπυρί</i>	AD. kalafat IV < <i>kalafat II</i>
AD. istar < <i>ιστάρι</i>	kalafat/kalfat I < <i>καλαφάτης</i>
AD. istavri < <i>σταυρίον</i>	AD. kalami/kalam < <i>καλάμι</i>
AD. istemi/istemli < <i>σταμνί</i>	AD. kalamuta < <i>καλαμωτύ</i>
AD. istilar < <i>στυλάριον</i>	AD. kalat/kelet/galat < <i>καλάθι</i>
istilyoz/istalyoz < <i>στύλος/*στάλος</i>	AD. kalem V < <i>καλάμη</i>
AD. istipis < <i>στυπίζω</i>	AD. kalembes < <i>κολυμβάς</i>
AD. istriç < <i>*οστρίτσι</i>	(Argo) kalika/kolika < <i>καλλοντικά</i>
AD. işkine < <i>σκίνα</i>	(Argo) kaloger II < <i>kaloger I</i>
İyon < <i>Ίωνες</i>	AD. kalovriya < <i>kalogiriya</i>
izmarit II < <i>izmarit I</i>	AD. kamak/gemek < <i>καμάκιον</i>
(Kumarbaz Argosu) izmir I < <i>İzmir</i>	AD. kana II < <i>κάνα</i>
izmir II < <i>İzmir</i>	kandil III < <i>kandil II</i>
izmirna/zminera < <i>σμίρραινα, σμίρνα</i>	O. Kângırı < <i>Γαγγρα</i>
İznebol < <i>Ζηνωνόπολις</i>	kaos < <i>χάος</i>
İznik < <i>εις Νίκαιαν</i>	AD. kapadiko/kapadika/kabadika < <i>καπάδικο</i>
AD. kabbar < <i>κάππαρις</i>	AD. kapara I < <i>κάρπαρο</i>
AD. kaşına/gecenes/gecene < <i>κάτσινας</i>	AD. kapsa < <i>κάψα</i>
AD. kadabarlos < <i>κατόπαρδος</i>	AD. kapsak < <i>καψάκι</i>
AD. kadahana < <i>καταχανάς</i>	AD. kapsak < <i>καψάκι</i>
kadı II < <i>καδί</i>	(kara) koncolos /gancaloz /gancoloz /gançara /koncoloz /goncolos < <i>καλικάντζαρος, καρκάντζολος</i>
O. kadırga I < <i>κάτεργον</i>	O. karavi < <i>καράβιον</i>
kadırga II < <i>kadırga I</i>	AD. karavida < <i>καραβίδα</i>
kadirne < <i>καρδερίνα</i>	
AD. kafkara < <i>κάυκαρος</i>	

- AD. karavit < *κροκύνδιον*
- AD. karga II < *κρεάγρα*
- karide < *καζύδι*
- karina/karine I < *καρήνα*
- karkaryas < *καρχαρίας*
- AD. kāsī < **κασσιον*
- AD. kastara/kastira < *γάστρα*
- (Argo) katalavenkos < *κατάλαβες*
- (Argo) katalavis < *κατάλαβες*
- katamoz
- katavaşya < *καταβασία*
- katedral < *καθέδρα*
- AD. katran ağacı < *κέδρος*
- AD. kavadi < *καβάδι*
- AD. kavana/gavanoz < *γαβάνα*
- AD. kavat I < *γαβάθι*
- AD. kavro < *καβρός*
- AD. kavza < *κάψα*
- AD. kedavet/gedavet < *καταιβάτης*
- kefaloma < *κέφαλιωμα*
- AD. kefki/kefği < *καυκί*
- AD. keler I/geler/herel/kerel < *κελλάριον*
- AD. kelete I/gelete < *καλάθα*
- AD. keleter/keletir/kelter/heleter
< *καλαθαριά*
- AD. kemenk < *καμάκι*
- kemere < *καμάρι*
- kerbastı < *σκεπαστή*
- AD. kepez < *καπάδιον*
- AD. kepsel < *κάψαλον*
- AD. kerem/keren III < *κέραμος*
- (Argo) kerez < *κέρασμα*
- AD. kerkelek/kerkenek/kelkenez I
< *gergelek*
- AD. ketez < *κανθός, καθός*
- AD. kevkı/kinı < *καυκί*
- AD. kevkir/kevkür < *καυκίδι*
- AD. kevlek/kevrek < *καυλάκι*
- AD. kevsere < *καψούρα*
- AD. kevze < *κάψα*
- AD. kılamada /kılmada /kılmada
/kilemada/gilamada/gilamada/gilemed
e/gilimada < *κλήματα*
- AD. kılara < *κλάπα*
- AD. kırmandal < *κρεμανταλάς*
- AD. kırna < *κρίνα*
- AD. kibrin < *κυπρίνος*
- AD. kidoni < *κυδώνι[ον]*
- AD. kikirik I < *κικιρίκι*
- AD. kikla < *κίχλα*
- AD. kilamaç/gilamaç < *κληματίς*
- kilid II/kilit < *kilid I*
- AD. kilindar < *κουλιντάρ*
- kilindre < *κύλινδρος*
- AD. kilme < *κνημιά, κλημιά*

- AD. kiravat < *κρεβάτα*
- AD. kirebolu /kirebeli /girebo /girebolu /pirebolu/pireboli < *κερόπολη*
- AD. kiren I/giren II < *κράνο*
- (Argo) kitakse/kitaksi < *κοίταξε*
- (Argo) klefteci/kilefteci < *κλέπτης, κλέφτης*
- AD. koçala < *κότσαλο*
- AD. koçıra < *οικοκυρά*
- AD. koçozina < *κουτζουρίνα*
- AD. kodes I/ködez < *κοτέτσι*
- (Argo) kodes II < *kodes I*
- AD. kodospena < *οικοδεσπίνα*
- AD. kofana/köfene < *γόφαινα*
- AD. kofeyli < *κουφάρι*
- AD. kofos/kofo/kufu < *κωφός*
- (Argo) kofti < *κόφτω/κόπτω*
- AD. koftra/koytre < *κόφτρα*
- AD. kokal < *κόκκαλο*
- kokina/kokino** < *κόκκινος*
- kokine** < *kokina*
- AD. kokir < *οικοκύρης*
- AD. koklangoz /congalez /gortlangoz /kaflez /kahliç /kehlis /koklagaz /koklis /kortlangoz < **κοχλίαγκος, κοχλίας/κόχλες*
- (Argo) kokoniça < *κοκκωνίτσα*
- AD. kokumere /kokrama < *κουκουμάρα*
- AD. kolapana/körene/köpen/göben < *κολόπανο*
- AD. kolisavra < *χλωροσαύρα*
- AD. koliva /kolva /kölle /gölbe /gölle /golle < *κόλλυβα*
- AD. koloridye/kulurit < *κολιαρίδια*
- AD. koloz II < *χωλός*
- AD. komat < *κομμάτι*
- O. komi I/kömi/gömi/kümi < *κόμης*
- AD. kongaz < *κόγκος*
- AD. konop < *κωνόπιον*
- AD. kopali < *κοπάνι*
- kopsa/kopse** < *κόψη*
- AD. koraf < *χωράφι*
- AD. korda/kurus/BSTT kurusu < *κόρυζα, κόρις*
- AD. kordul < *κουτρούλης*
- korfus/kürfüs/körfüz/BSTT körfez I** < *κόρφος*
- (Argo) koroydo < *κοροίδο*
- AD. kors < *κόρσιον*
- kotsa** < *κότσος*
- AD. kozeftera < **κοτζοφτέρη*
- kozmos** < *κόσμος*
- köfteruz/kofteruz** < *κοφτερός*
- AD. köfün < *κοφίνι*
- AD. köndek/gundak < *κόνταξ*

könder/günder/BSTT < <i>κοντάριον</i>	gönder	küstüm/küstü/küsdü/küştüm/kustu <i>κουδτυμι</i>	<
AD. körepi/körepe/görebi/gürebi/gülebi < <i>κρόπη</i>		Kütahya < <i>Κοτυάειον</i>	
AD. körfez II < <i>körfüs</i>		AD. labaza/lapaza I < <i>λάπαθο</i>	
AD. köş < <i>κόχη</i>		Ladik < <i>Λαοδίκεια</i>	
AD. kötez < <i>κοτέτσι</i>		ladin < <i>ελάτινος</i>	
Kritiko < <i>Κρητικός</i>		lagofita < <i>λαγόφουτα/λαγόφτι</i>	
kufus/kofu/kofos/kufa III/kufu < <i>κωφός</i>		AD. lağlağı < <i>πολυλογάς</i>	
AD. kukumav /gugukmavuk < <i>κουκουβάγια</i>		(Argo) lâkerda II < <i>lâkerda I</i>	
kukunaya < <i>κουκουβάγια</i>		lalanga < <i>λαλάγγα</i>	
AD. kulik/kuluk I < <i>κουλίκι</i>		AD. lamboz < <i>*λάμβος</i>	
kumara < <i>κόμαρο/κούμαρο</i>		lamsan/namzam/namzan < <i>λαμψάνη</i>	
kumpi < <i>κουμπί</i>		lankona/langona/languna < <i>λιακόνι</i>	
kupa II < <i>κούπα</i>		AD. lapa III/lababa II < <i>βόπα/γόπα</i>	
kupes < <i>γούπες</i>		AD. lapara < <i>λαπάρα</i>	
kurna < <i>γούζνα</i>		Lâpseki < <i>Λάμψακος</i>	
AD. kuvari /göverike < <i>κουβάρι</i> <i>/κουβαρίκα</i>		AD. lasan < <i>ἑλασία/λασιά</i>	
kuyis < <i>κοῖζω</i>		Latakya < <i>Λαοδικία</i>	
AD. kuyizma < <i>κουιζμαν</i>		AD. lâtır/iletir < <i>λάθυρος</i>	
(Argo) küfe II < <i>küfe I</i>		lavta II/lavuta/AD. lavda < <i>λαβίδα</i>	
AD. külür II/kölür < <i>κουλλούρι /κολλούρι</i>		AD. lavut/lavat < <i>λαβούτον</i>	
AD. künar /küner /koynara < <i>κουκουνάρι</i> veya <i>κωναρι</i>		ledan < <i>λήδανον</i>	
(Argo) küpeşte II < <i>küpeşte I</i>		levanta < <i>λεβάντα</i>	
AD. küpren/kürben < <i>κόπρανο</i>		levrek < <i>λαβράκι</i>	
		AD. lihnos < <i>λύχνος</i>	
		AD. likans < <i>γλοκόνισο</i>	

- AD. **likman/likmen/ilikman/ilikmen**
/ilikman/dilikman < *λοχνάρι*
- likorinoz** < *λυκουρίνος*
- AD. **lineya** < *λινέεα*
- AD. **lintir** < *λθχνητήρι*
- lipsos/lipsoz/lispos** < *λειψός*
- lohusa/löhusa/loğusa** < *λοχούσα*
- londra II/lundra** < *λούντρα*
- AD. **longoz/löngüz/longaz** < *λόγγος*
- lopa** < *βόπα/γώπα*
- O. **lundra** < **λούντρα*
- AD. **lungur/löngür/lüngür**
- (Argo) **madara I/madra** < Ch. Symeonidis
1973 no. 128'e göre *μανταρα*
- mağuna/mavuna/mavna/mauna** I <
μαγουλα
- (Argo) **malama II** < *μαλαμα*
- AD. **malas** < *μαχτος*
- Malatya** < *Μελιτηνη*
- AD. **malay/malak III** < *μαλαγη*
- malopa** < *μαλλουπα*
- AD. **mamak** < *μαμμάκθοος*
- mana** < *μαννα*
- manaçi** < *μανιάκης*
- mandal II/maldan/manda** < *μάνταλο*
- mandar/mantar III** < *μαντάρι*
- maneye** < *μανέα*
- AD. **mangoz** < *μπάνγος*
- AD. **mangur** < *μαγκοῦζα*
- maniya/maneya/manya** < *μανέα*
- AD. **manna** < *μαῦνα*
- manoma** < *μάνωμαν*
- mantin** < *μαντίν.*
- AD. **mapes** < *μάππα*
- AD. **marakos** < *μηρκομάι*
- AD. **maranda II** < *αμάραντος*
- AD. **maras** < *μαρασμός*
- Maraş** < *Μαρασιον*
- AD. **marko/margo** < *Μάρκος*
- AD. **mastar I** < *μασταρι*
- mastika II** < *mastika I*
- mastori/masturi** < *μάστορις*
- mastur/mastor** < *μαστουρης*
- matiz/matiz I** < *μάτιση*
- (Argo) **matiz/matiz II** < *μεθύσι* < *μεθύσι*
- (Argo) **mavro** < *μάυρο*
- AD. **mavru/mavri/mavur** < *άγουρος*
- AD. **mayis III** < *μαηιάς*
- AD. **meğel/meyel/mehel/mekel** < *μακέλλι*
- melati/melat/malat** < *μελάτι*
- AD. **meleden** < *μαραθον*
- AD. **melenk /melen /melek II /mengez/**
menlez < *μελαγγειος*
- AD. **melis/meliz** < *μελισσα*
- melonas**

- AD. **mendil** III/merdin/meldin/meldir < *μαντηλα*
- AD. **mendiram** < *μαντρεμα/μαντρωμα*
- meneksila/meleksila/melekse** II/melekse < *μονοξυλον*
- metafeo/matafeo** < *me ton Ieon*
- (Argo) **metazori/matazori/metozori** < *με το ζορι*
- (Argo) **metizmenos** < *μεθυσμενος*
- AD. **mil** V < *αμυλιον, milin/milin*
- AD. **mile** II < *μηλο*
- mingri/miğri** < *μουγγρι*
- (Argo) **misi** < *μιση*
- AD. **misiri/misiri/mısira** < *μυστριον /μυστρι*
- AD. **mitari/mitar** < *μιταρι*
- AD. **miti** < *μυθ*
- AD. **modul** II < *mudul I*
- AD. **molozma** < *βολασμα*
- AD. **mudul** II < *mudul I*
- AD. **muni** < *Μουνι*
- muşmula** II < *muşmula I*
- natokafas** < *νέτο καφσι*
- AD. **nefel** < *νεφελη*
- nenni/ninni/nini** < *νηνι*
- Niğde** < *Νιγδη*
- niksa** < *μυξια*
- Niksar** < *Νεοκαισαρεια*
- AD. **nogammise** < *νεογαμιοσ*
- AD. **norşit/nurşit** < *νεροχύτης/νεροσϋτε*
- (Argo) **okso/oksu/oksi** I < *εξω*
- olonotranon** < *ολωνων τρανόν*
- onaforpos** < *αναφοριος*
- orfos/orfoz** < *ορφος*
- orhudo** < *αρκούδα*
- orkinos/orkinoz** < *ορκυνος*
- AD. **oya** II < *ογα I*
- ökse** I/ögse/ökse otu < *ιξία, ιξέα*
- (Argo) **ökse** III < *ökse II*
- öksürüc** < *όξυρργχόνιον τὸ*
- ölagaz/öleğez/kolakas** < *κολοκάσι*
- ölemez/ölmez/hölemez/hölmez** < *σκόλνμος*
- ölluk** < *φωλίον*
- AD. **örük** < *ορϋξ*
- övendire** II < *övendire I*
- öze** < *ζειά*
- (Argo) **paços** II/paçoz II < *ραços/ραçoz I*
- AD. **padar/badara/badıra/badra** < *πατερον*
- AD. **pafla-** < *παφλαζω*
- (Argo) **paftik** < *ψευτικος*
- AD. **pahni/pağna/pahna/pehni/mehni** < *παχνι*
- AD. **pala** III/palay < *απαλλαγι*
- AD. **palaçor** < *αλιατζουρι*

AD. palafur/balafur/balahur <i>παραφουρνιν</i>	<	paspas/papas < <i>rapas IV</i>
AD. pali II < <i>παλιον</i>		pastra I < <i>παστρα</i>
O. palikarya < <i>palika'rya</i>		pastra II/pastira/bastira < <i>pastra I</i>
(Argo) pami < <i>πμε</i>		patates < <i>παταταις</i>
(Argo) pamik < H. Aktunç 1990'a göre <i>pami</i>		AD. patir II/patiri < <i>ποτηρι</i>
AD. pana < <i>πανα</i>		patik I < <i>μπατικι</i> < <i>εμπατικιον</i> < <i>πατικι</i>
AD. panaz II < <i>πανα + -s</i>		AD. patni/petni/panti < <i>πατηνη/φατηνη</i>
AD. pandil II/pontil < <i>ποντιλα</i>		Payas < <i>Βαιαι, ταςΒαιας</i>
pandomima/pandomim < <i>παντομιμα</i>		AD. pazi II < <i>μαζι</i>
AD. panel < <i>πανερι</i>		AD. pedek < <i>υποδοκιον</i>
paner < <i>πανερι</i>		AD. pelte I/bilde < <i>πτυλα</i>
(Argo) pantufla-		Pendik < <i>Παντειχιον</i>
AD. papa II/barya < <i>παπια</i>		AD. pene < <i>πέννα</i>
rapas III/rapaz < <i>rapas I</i>		perki < <i>περκη, περκι</i>
rapas IV/paspas < <i>rapas I</i>		AD. pertuala/portahala < <i>πρωτογαλα</i>
AD. paran < <i>παραμονη</i>		AD. pestar < <i>πεσταρης</i>
AD. pardus < <i>παρδος</i>		AD. pırasit/prasit/pırasit/pıresit < <i>πρασιδι</i>
AD. parpara < <i>περπυρον</i>		AD. pırnar/pırnal/pıynar/pıner < <i>πριναριον</i>
AD. parsi II < <i>παραθιρι</i>		AD. pifoli < <i>αποφωλι</i>
parya/rouya < <i>πουρεια</i>		pika I < <i>πικα</i>
AD. pasa I < <i>πασα</i>		AD. pillak < <i>πουλακι</i>
AD. pasal/basal I/fasal < <i>πασσαλι</i>		AD. pilo < <i>πωλος</i>
(Argo) paspal I < <i>πασπαλη</i>		pinavut/pınavut/pinet/binet/bivet/binit/bi niyet/menevüt/miniget/minet < <i>πινακωτη</i>
(Argo) paspal II < <i>raspal I</i>		AD. pintar/pinter < <i>πενταρι</i>
paspal III < <i>raspal I</i>		

pirina II / <i>pirine/prina/bürün</i> < <i>πυρηνα</i>	rokovat < <i>ροκοπάτ</i>
piros < <i>πειρος</i>	rume < <i>ρυμμα</i>
AD. pisko < <i>fyskh/foyska</i>	saka II < <i>saca</i>
piyandaz < <i>πηΎαίνοντας</i>	sala III < <i>σάδα</i>
platerina < <i>πλατερινα</i>	(Argo) saloz < <i>σαλός</i>
podima/podime/bödüme/hoduma/hödüm	sapanorya < <i>σάπανώρια</i>
e < <i>ποδημα</i>	saraka < <i>σαρκάζω</i>
podiya/podiye < <i>ποδια</i>	sekman/sekmen < <i>σκαμνί</i>
polestera < <i>ποδαστηρα</i>	sel II < <i>σάλιο</i>
pontil < <i>ποντιλα</i>	senit/senid/seyit/senet/sanit < <i>σανίδ</i>
AD. por/pur < <i>πωρι/πουρι</i>	sifoni < <i>σιφών</i>
AD. royra/porya/borya I/boyra II <	siğle/sikle/siyle < <i>σίγλα</i>
πορεια	sira < <i>σείριν</i>
AD. rozfirını < <i>αποφουρνι</i>	sirtaki < <i>σιρτάκι</i>
röntügöz < <i>ποντικός</i>	sirti < <i>συτή</i>
primeçe/pürmeçe/purmaça/permeçe <	skafandar/skafada/iskafandar <
πρυματσα	σκάφανδρο
proskinis < <i>προσκυνης</i>	skafi < <i>σκάφη</i>
prostelâ/brostelâ < <i>μπροστελα</i>	sokra/sukra I/soğra/suğra < <i>σώκορο</i>
AD. putana/pitana < <i>πουτενα</i>	somata < <i>σοηάδα</i>
AD. püren/pren/piren < <i>πρινος</i>	somun I < <i>ψωμίν</i>
AD. püsür < <i>αποσουρι</i>	suğlu/suhli < <i>σούβλί</i>
radike/radika < <i>ραδικι</i>	susta < <i>σούστα</i>
AD. raf II < <i>agreifna</i>	sülen/sülümen < <i>σονλίνα</i>
risi < <i>ριζα</i>	sürtüke < <i>σοντζτοῦκο</i>
Rize < <i>Ρθζαθον, Ριζοῦζ</i>	şamandıra/şamandura < <i>τσαμαδοῦρα</i>
rokobul < <i>ροκοπουλο</i>	şifata < <i>άχηβάδα</i>
rokosup < <i>ροκοτζούπιν</i>	

- şika < *συκο/συκα*
- şira V < *σύρε*
- şifan/şifan < *σιφώνιον*
- şimbil < *τδίμπλα*
- şira/şira < *σύρε!*
- tahtakoz < *τακτικός*
- takunya/takunye < *τακούνια*
- AD. **tamas/tamuş/temas/tomas** < *δαμα'σκηνο*
- telfin < *δελφίν*
- temen/teman < *θεμωνία*
- AD. **tinaz I/tinas/dinaz I** < *θημωνιά* < *θινός*
- tırpan II < *tırpan I*
- tırpane II < *τριπάνας*
- tilye < *τίλιο*
- tingoz I < *τίγγος*
- tipota < *τίποτα*
- tirandil/tirhandil/trandil/trandil < *τρεχαντήρι*
- tiriça < *θρίτσα*
- tiriz < *τρέσα*
- tirşe II < *τριχιά*
- torahel/torakvel/torakel/durfil/dorfil/dorahili < *τροχιλος*
- torik < *ταρίχια*
- tufa I < *τούφα*
- tufana < *δίφανα*
- turta < *τονρτα*
- ütopya/utopya < *ουτοπία*
- vardola < *βάρδνλο*
- vlahos < *βλάχος*
- yanbol/yanbul < *γιάμπολη*
- AD. **yedecek /yedavla /yedegila** < *κατακλείδι*
- yılan balı < *γιάμπολη*
- yılyarya/yılar balığı/ilarya < *γολάρι*
- yumur < *γεωμόρος*
- zagota/zaguda < *τζαχότα*
- zeftir < *ζεφτήριου*
- zepsi < *ζέψη*
- zımarı < *ζομάρι*
- zimilas < *σιμιλάχιου*
- Belki Yunanca Kökenli*
- (Argo) **cavalacoz I/cavalacosti** < Ch. Symeonidis 1973 no. 54'e göre *ζαβαλης*
- AD. **emen/emmen** < *endeme*
- AD. **ilificce/ilibitce** < *ελελίφασκος*
- AD. **izmira** < *σιμινύη*
- kaldırım < *καλός δρόμος*
- kambur/kanbur < *καμπύλος*
- AD. **lifti** < *λεφτιή*
- orya/horya II** < *ορζα*
- paços I/paçoç I** < *πατσος*
- (Argo) **pandela** < *pandil II*

(Argo) **pangadoz** /bangaboz /bangoboz
/pangodoz /panguduz /pankuduz <
παναγαθος

(Argo) **patagos/patagoz/patakoz** < Ch.
Symeonidis 1973 no 169'a göre
πενταγροσον

Bugün Şüpheli Bulunanlar

Isparta < *Βάρης*

AD. **hırtı** < Ch. Tzitzilis 1987 no. 586'ya
göre *χαρτί*

AD. **kutarga** < *κντάρη*

Varyantlı Kelimeler

Anadol < *Anadolu*

AD. **beysemet** < *baksimat/beksumat*

AD. **cangalaboz/congalamas** < *cancaloz*
/congalos

AD. **filal** < *filar*

AD. **fino V/finye** < *huni*

AD. **galovriya** < *kalovriya*

AD. **gukgumak kuşu** < *kukumav*

AD. **halay** < *alay*

AD. **harılma** < *hartoma*

istefan < *istifan*

AD. **karariko** < *karadiko*

menevrek < *απανωβρακι*

AD. **minci** < *mizitra*

AD. **porum** < *polim*

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. **efe** < *efendi*

AD. **nari/ince nari** < *αζίναρι*

Kaynaşmayla Oluşanlar

Balkız < *palaio* ve *Kizikos*

İkilemeler

tiki tiki < *tik*

Metatezli Kuruluşlar

AD. **fişan** < *şifan*

Ekler

-oro < *-όπον*

Tarihsiz

akne < *ακμη*

EO. **ambol/anbal** < *αμπο'λι*

amnion < *αμνι'ον*

Aydos < *αετος*

bacına < *μπαζίνα*

Bafa < *Παφος*

Bandırma < *Πάνορμος*

baryum < *βαρυς*

Biga < *Πηγαι*

Bodrum < *bodrum*

Burgas < *burgaz* < *πυργος*

AD. **çikla II** < *τσιχλα* < *κιχλη*

Divriği < *Τεφρική*

dogma < *δογμα*

Erdek < *Αρτακη*

falanj I < *φάλαγξ*

Filibe < *Φιλιππόπολις*
funduk III < *πανδοκείον*
Galata < *Γαλάτης*
gama < *gamma*
Gediz < *Κάδους*
AD. göbre < *κόπρια*
gübre < *κόπρια*
AD. haymana
Hereke < *Χάρακες*
iskarmoz II < *iskarmoz I*
İstanbul < *εις + την + πολίς*
EO. istevret < *σταυράτον, σταυράτα*
İzmir < *Σμύρνη*
kaloger I < *καλόγερος*
kandil II < *kandil I*
kapari < *κάππαρη*
kumbaros < *κουμπάρος*
mavroşkil/maorişkil < *μαυροσκυλλο*
musandıra II < *musandıra I*
spurgut < *σπουργίτης*
titre < *χεδρία*
uflak/uflah/ufluk/oflak/ofulak < *ΙΦλάΧι*
ula II < *ovga*
Varyantlı Kelimeler
iliman < *liman*
Belki Yunanca Kökenli
AD. mucur I < *mocir*

1.4.1. Yunancanın Ağızlarından

16. yüzyıl

fiğ/fiy < *βικ, βίκιν*

17. yüzyıl

O. dangiyo < *τ' αγγειο*

perpere < *περπερα < υπερρυρα*

AD. rahna/rağna/arahna < *αραχνα/ραχνα*

19. yüzyıl

AD. andaval/andavalli/handavalli < *andalavus < αντα'λλαγος*

O. bilâkuza < *πλακουτζα*

20. yüzyıl

AD. abore < *απορε*

AD. aboşkevaris < *αποσκευαρίζω*

AD. absimisa < *αψιμιτζα*

AD. alabanı/alamanı < *αλαμανος < Αλαμαννος*

AD. anafundula < **αναφου'ντουλος*

AD. angona/ankana/ankona/lankona < *αγκο'να*

AD. ankli < *γαγγρι*

AD. annavus < *ανα'ολος*

AD. arey < *αρε/αρει*

arko < *αρκο < αρκτος*

AD. aspita < *ασπιθα*

AD. aşivada/aşvades < *ασηβαδα < αχηβαδα*

AD. aşot < *ασοτη < οχετος*

- AD. *aştiya/aşto/eşka/siye* < *ασκια, σκια*
- AD. *avat II/vat* < *αβατιν/βατιν*
- AD. *avros* < *αβροχ' < βροχι*
- AD. *babica/babiza* < *παπιτζα*
- AD. *balak III/malak* < *παλλακ < παλλακος/παλλαξ*
- AD. *ballıka* < *πολιτκα*
- AD. *baromanâ* < *παραμονα*
- AD. *bartun* < *παρθενιν/παρθεν*
- AD. (Kıbrıs) *bendo* < *pentólira*
- AD. *bileke* < *πλακα*
- AD. *bilin/pilin* < *πηλινη*
- AD. *bini II* < *πηννινη*
- AD. *bodam* < *ποταμο < hydrótono*
- AD. *bodana/bötdene/putina* < *μπουτινα/ πουτουνα < πωτινη*
- AD. *bodes* < *ποδεσιν*
- AD. *bolum* < *πολημι*
- AD. *bordana* < *προτανο; βορδωνα*
- bumbur/bunbur* < *βουμπουρας*
- AD. (Kıbrıs) *bunburiya* < *boumbulia*
- AD. *canaz/zandos/zanguş* < *τζαννος /ζαντος < σαννας*
- AD. *carı* < **τζαρο/τσαρο < ταρον*
- AD. *ciye I* < *τζια*
- AD. *cubi* < **τζουπι < στυππειον*
- AD. *çanakte* < *τσανιχτρα*
- AD. (Kıbrıs) *çerçelli* < *κερκελλι*
- AD. *çirona/çirona* < *τζιρονα*
- AD. *çirya* < *τζιρια*
- AD. *çihrit* < *τσιχριτες*
- AD. *çisan* < *κισσον*
- AD. *çitar/çitari I* < *κιταρ/κιταρι < *κιταριον*
- AD. *çiya I* < *τζια < εστια*
- AD. *çiya II* < *τσια < τρια*
- çurlamak* < *τσιουριζω*
- AD. *çurumba* < *κολουμπρα < κορυμβη*
- AD. *dandanna-* < *τανταλω/ταντανιζω*
- AD. *dargilli* < *ταργιλλη < αργιλλος*
- AD. *darnı* < *δρανι*
- AD. *dereni/deroni* < *δρανιν/δρανι*
- AD. *dişeri* < *διχερι*
- AD. *diştir I* < *δαστηρα*
- AD. *dumbi/tumbi/tombu* < *τουμπι*
- AD. *dumbuz I* < *τουμπουζι*
- AD. *eşka I* < *εσκια < σκια*
- farfatara* < *φαρφατάρα*
- fars tahtası/fars II/farş* < *φάρσα < phársos*
- AD. *felemidi/felemit* < *θαλαμίδι/φελαμίδ*
- AD. *fengo* < *φέγγος*
- AD. *feretiko/forotiko* < *φορετικό*
- AD. *fikoku/fukuku/fukoku* < **φουσκόκκο*
- fiçyo* < *φύτσο*

- AD. **fiske III** < *φούσκα*
- AD. **frahtu/firahtu/firakdu/firaklı/firakti** < *φραχτή*
- AD. **fuçan/fuçani/fusan** < *φουτζάν*
- AD. **ganzi** < *καντζίν*
- AD. **garpuca** < *καρφούτζα*
- AD. **gedergi/gedele** < *κατωρύγι*
- AD. **glima** < *γλύμαν*
- AD. **godila** < *κοτύλα*
- AD. **gorana** < *κορώνα*
- AD. **gudrup** < *κουτρούβιν*
- AD. **guduktera /gudukdena** < *κουδουχτεράς*
- AD. **guğuçi** < *κουκούτσι*
- AD. **hamofta** < *χαμόφτα*
- hamsi** < *χαψί*
- AD. **hanseps** < *χαντζεύω*
- AD. **haşofila** < *χασόφυλλα*
- AD. **hor II** < *χωρ*
- AD. **hostu** < *χωστή*
- iskala II/iskelen/iskilen** < < *σκαλόκι*
- AD. **ikogir** < *οικοκόρης*
- AD. **ilimar** < *λημάρι*
- AD. **ilingür/ilingir** < *λάγυρος/λάγερας*
- AD. **iro I** < *γίρος*
- AD. **iskolek** < *σκολέκι*
- AD. **isporit** < *σπορίδ*
- AD. **işkebir** < *σκέπιδ*
- AD. **işkep** < *σκέπη/τσέπη*
- AD. **izmilanka** < *σμιλάκι*
- AD. **izmit** < *σμίλα*
- AD. **kaçat** < *κατζάτιν*
- AD. **kadamaya/gadamaya/gadama II** < *καταμάγεια*
- AD. **kadarahti** < *καταρράχτες*
- AD. **kadarak** < *καταρράχτε*
- AD. **kafkal** < *καυκάλ*
- AD. **kahleya** < *καχλέας*
- AD. **kalander/galandar** < *Καλαντάρης*
- AD. **kambos/gambo** < *κάμπος*
- AD. **kamne** < *κάμινας*
- AD. **kamsimitra/kansimitra** < *καντζιμίτρα*
- AD. **kanzi** < *καθίν, καντζίν*
- AD. **kapeçalı** < *καπίτζιν/καπίτζ < καπίθη*
- AD. **karnal I** < *καρνάλιν*
- AD. **karot/karut/görüt** < *κορίδιν*
- AD. **karpize/karpuca/karbuzye/karkıza** < *καρφίτζα/καρφούτζα*
- AD. **katotori/kototori** < *κατωθύριν*
- AD. **kırkır/gulgulu** < *γορργούρι /κουρκούρι*
- AD. **kıtıl** < **κντάλιον*
- AD. **kirkit/girgit/kilkit** < *κερκίδα*
- AD. **koço** < *κοϋτζος*

- AD. kodaz I/kodaş I/kottaz I < *κόττος*
- AD. koğusa < *κουκουτζάς*
- AD. kohlidi/huhulita < *κοχλίδιν*
- AD. kohraka/kahraka < *κόχρακα*
/κάχρακας
- AD. kokoviça < *κοβοτίτζα/κοκοβούτζα*
- AD. kolebessa < *κολοπέτζα*
- AD. komar < *κομάρ*
- AD. konira < *κόνιρα*
- AD. korak/karak II/kora II < *κοράκι*
- korica I < *κορίτζα*
- kormi/komri/kümre < *κορμίον*
- AD. korsil/gorzit < *κορσίδιον*
- AD. korza I < *κόρτζα*
- AD. kosi/kosu < **κοσσίον*
- AD. kosifa < *κόσσυφα*
- AD. köftü/köfte II < *κοπτή*
- AD. köleter < *κλωθάρα*
- AD. kucur < *κούτζουρος*
- AD. kuça/kaça < *κούτζα* < *κουκούτζα*
- AD. kuduna/guduna < *κουτούνα*
< *κόττινα*
- AD. kurasa < *κορασά*
- AD. kurça < *κύρδα*
- AD. kutrup < *κουτρούπιν*
- kutul < Ch. Tzitzilis 1987g no. 239'a göre
κουτούνα/κουτούνι
- AD. kutuna/guduna/kutuni < *κουτούνα*
/κουτούνι
- AD. kürküt < *κροκύδι*
- AD. lagmeder < *λαγμητέρ*
- lakaz < *λιακός* < *ηλιακός*
- lâkoz II < *λιακός* < *ηλιακός*
- AD. lanca < *λάντζα*
- AD. lapaza II < *λάπατζα*
- AD. leğit < *λεγίδ/λυγίδ*
- AD. ligorisa < *γλυκόρριζα*
- AD. logofla < *ρογο* ve *fila*
- mamula < *μαμικυλο/μεμουκουλο*
- maneftera < *μανοφτέριν*
- AD. maranda I/marande < *μάραντα*
- AD. maranzul < *μαραντζούλιν*
- O. mezit/mezgit < *μαζίδιν*
- AD. midofengo < *μω τον φεγγο*
- AD. mitit < *μιτιτης*
- AD. modonilon < *μω τον ηλον*
- AD. morti < *μορτη*
- AD. mose < *τω εσ*
- AD. murseps < *μορτζεω* /*μουρτζεω*
- AD. müşkenar
- nal II < *ναλια*
- AD. nasaka < *νοσσακα*
- AD. palapur/palaspır < *παρασπορι*
/παρασπορο

AD. **pandır** < *παντουρι*
 AD. **parafloy** < *παραφλογι*
 AD. **parakamı** < *παρακαμινιν*
 AD. **parakat** < *parakat*
 AD. **patik II** < *πατηκι*
 AD. **peçiçe/peçeçe** < *πετσιτσα*
 AD. **pepeçura** < *πεπετζουρα*
 AD. **pısar** < *πισσαρι*
 AD. **pileki/bileki/pilek/pilik** < *πλακι*
 AD. **pilimi/pimli** < *πλυμα*
 AD. **pinavun/pinavluk** < *πινακιον*
 AD. **pirifte** < *πιρριφτε*
pirişil < *πετροσελινο*
 AD. **potisiya** < *ποδεσια*
Varyantlı Kelimeler
 AD. **absimat** < *apsumat*
 AD. **fink I/finik** < *fiğ βικ, βίκιν*
 Tsakonia Diyalekti
 AD. **artukal** < **αρτοκαλον*
 AD. **çonoş** < *θρονος/θρανος*
 AD. **fiçiko** < **βατσικό*
 Kıbrıs Diyalekti
 AD. (Kıbrıs) **gunna** < *κούννα*
 Anadolu Diyalekti
 AD. **meri I** < *μαλλί*
Tarihsiz
 AD. **faç** < *βάχη*

AD. **kelle-** < *kladeóω*
 AD. **likomaş** < *το λυκομασιν*
1.4.2. Fransızca Üzerinden
19. yüzyıl
absent/apsent < *absinthe* < *absinthium* < *αψινθιον*
adenit < *adénite* < *αδεν* + *-it*
akademi < *académie* < *ακαδημια*
akasya < *acacia* < *acacia* < *ακακια* < belki Eski Mısırca
amazon < *amazone* < *Αμαζών*
Aşil < *Achille* < *Αχιλλευς*
barbar < *barbare* < *βαρβαρος*
diyafram < *diaphragme* < *διαφραγμα*
dram < *drame* < *δραμα*
elektrika/BSTT elektrik/ AD. alettirik/aliktirik/alitirik < *électrique* [*ελεκτρον*]
fantom < *fantôme* < *φάντασμα*
 O. **fosfor II** < *fosfor I* < *allumettes phosphorées*
fotoğraf < *photographe* [*φώς γράφειν*]
gram < *gramme* < *γράμμα*
iskelet I < *squelette* < *σκελετός*
jeoloji < *géologie* < *γη* ve *-logie*
kanape I/kanepe < *canapé* < *cōnōrium* < *κωνωπέϊον*
kapsül/AD. gapsın < *capsule* < *capsella* < *κάψα*

katalog < *catalogue* < *catalogus*
< *κατάλογος*

litografi/litografya < *lithographie* [*λίθος*
ve *γραφειν*]

sendel < *sandalette* < *σάνδαλον*

Varyantlı Kelimeler

istenograf < *stenograf*

20. yüzyıl

abis < *abyssus* < *abyssus* < *αβυσσος*

aerodrom < *aérodrome* < *αηρ* ve *δρομος*

afazi < *aphasie* < *αφασία*

afoni < *aphonie* < *αφωνία*

aforizm/aforizma < *aphorisme* <
αφορισμός

akademik < *académique* < *academicus* <
ακαδημία ve *-ik*

akrobat < *acrobate* < *ακροβατής*

akrobatik < *acrobatique* < *ακροβατός*

akropol < *acropole* < *ακροπολις*

akrostiş < *acrostiche* < *ακρο* ve *stikhos*

akustik I < *acoustique* < *ακουστικός*

akustik II < *acoustique* < *ακουστικός*

alegori < *allégorie* < *allēgoria* < *ἀλλιγορειν*

alerji < *allergie* < *Allergie*

alerjik < *allergie* < *Allergie* + *ikós*

alfabe < *alphabet* < *αλφα, βετα*

amblem < *emblème* < < *εμβλημα*

amboli < *embolie* < *εμβολη*

ambriyon < *embryon* < *εμβρυον*

amfi/anfi < *amphi* < *αμφιθε'ατρον*

amib/amip < *amibe* < *αμοιβη*

amonyak < *ammoniaque* < *αμμωνιακον*

amorf < *amorphe* < *α'μορφος*

anakronik < *anachronique* < *ανα χρο'νος*
ve *-ikos*

analitik < *analytique* < *ανάλυσις* ve *-ikos*

analiz I < *analyse* < *ανάλυσις*

anarşi < *anarchie* < *αναρχία*

anarşik < *anarchique* < *αναρχικό'ς*

anarşist < *anarchiste*

anatomi < *anatomie* < *anatomia* <
ανατομία

androjen < *androgyné* < *ανδρ γυνη*

andropoz < *andropause* < *ανδρ* ve *παυσις*

anekdot < *anecdote* < *ανεκδοτον*

anemon < *anémone* < < *ανεμωνη*

anfizem < *emphysème* < *εμφυσημα*

anonim < *anonyme* < *ανωνυμος*

ansiklopedi < *encyclopédie* < *εγκυ'κλιος*
ve *παιδει'α*

ansiklopedik < *encyclopédique* <
εγκυ'κλιος ve *παιδει'α* ve *-ikós*

antibiyotik < *antibiotique* < *αντι* ve
βιωτικός

antidemokratik < *antidemocratique* < *anti*
ve *democratique*

antidot < <i>antidote</i> < <i>antidotum</i> < <i>αντιδοτον</i>	artist < <i>artiste</i> < <i>art</i> ve <i>-istēs</i>
antilop < <i>antilope</i> < <i>ανθο'λοψ</i>	aseksüel < <i>asexuelle</i> < <i>a-</i> ve <i>seksüel</i>
antipatik < <i>antipati</i>	asfalt < <i>asphalte</i> < <i>ασφαλτος</i>
antoloji < <i>anthologie</i> < <i>anthologia</i> < <i>α'νθος</i> ve <i>λεγειν</i>	asimetri < <i>asymétrie</i> < <i>ασυμμετρια</i>
antropolog < <i>anthropologue</i> < <i>ανθρωπος</i> ve <i>λογος</i>	asimetrik < <i>asymétrique</i> < <i>ασυμμετρικος</i>
antropoloji < <i>anthropologie</i> < <i>αντρῶπος</i> ve <i>logos</i>	astım < <i>asthme</i> < <i>asthma</i> < <i>ασθμα</i>
antropolojik < <i>anthropologique</i> < <i>αντρῶπος, logos</i> ve <i>-ikós</i>	astigmatizm < <i>astigmatisme</i> < <i>a-</i> ve <i>στιγμα</i>
apatrid < <i>apatride</i> < <i>a-</i> + <i>πατρις</i>	astronom < <i>astronome</i> < <i>αστρονομος</i>
aristokrasi < <i>aristocratie</i> < <i>αριστοκρατια</i>	astronomi < <i>astronomie</i> < <i>αστρονομια</i>
aristokrat < <i>aristocrate</i> < <i>αριστος</i> ve <i>κρατειν</i>	astronomik < <i>astronomique</i> < <i>astronomi</i> + <i>-que</i>
aristokratik < <i>aristocratique</i> < <i>aristocrate</i> < <i>αριστος</i> ve <i>κρατειν</i> + <i>-ικος</i>	ateist < <i>athéiste</i> < <i>αθεος</i>
aritmetik < <i>arithmétique</i> < <i>αριθμητικη</i>	ateizm < <i>athéisme</i> < <i>athé</i> + <i>isme</i>
arkaik < <i>archaique</i> < <i>αρχαικος</i>	atlet < <i>athlète</i> < <i>αθλητης</i>
arkeolog < <i>archéologue</i> < <i>αρχαιος</i> ve <i>λογος</i>	atletik < <i>athlétique</i> < <i>αθλητικος</i>
arkeoloji < <i>archéologie</i> < <i>αρχαιολογια</i>	atmosfer < <i>atmosphère</i> < <i>ατμος</i> ve <i>σφαιρα</i>
arkeolojik < <i>archéologique</i> < <i>αρχαιολογικος</i>	atonal < <i>atonal</i> < <i>a-</i> ve <i>τονος</i>
arketip < <i>archétype</i> < <i>αρχη</i> ve <i>τυπος</i>	azot < <i>azote</i> < <i>a-</i> ve <i>zōē</i>
Arşimet < <i>Archimède</i> < <i>Αρχιμηδης</i>	balistik < <i>balistique</i> < <i>ballista</i> < <i>βαλλειν</i>
arşipel < <i>archipel</i> < <i>αρχιπελαγος</i>	bariton < <i>baryton</i> < <i>βαρυτονος</i>
arşiv < <i>archives</i> < <i>αρχειον</i>	barometre < <i>baromètre</i> < <i>βαρος</i> ve <i>μετρον</i>
	baz I < <i>base</i> < <i>basis</i> < <i>βασις</i>
	bioenerji < <i>bioénergie</i> < <i>βιος</i> ve <i>enerji</i>
	biosfer < <i>biosphère</i> < <i>βιος</i> ve <i>σφαιρα</i>
	biyografi < <i>biographie</i> < <i>βιος</i> ve <i>γραφειν</i>
	biyolog < <i>biologue</i> < <i>βιος</i> ve <i>λογος</i>

- biyoloji < *biologie* < βιος ve λεγειν
- biyolojik < *biologique* < *biologie* + -ikos
- botanik < *botanique* < βοτανη + -ikos
- brakisefal < *brachycéphale* < βραχος ve κεφαλη'
- bronş < *bronche* < *bronchus* < βρογχος
- burs < *bourse* < *burs* < βυρσα
- butik < *boutique* < *bottega* < *apothēca* < αποθηκη
- bürokrat < *bureaucrate* < *bureau* + κρατειν
- daktilo I < *dactylo* < *dactylographe* < δακτυλος ve γραφειν
- daktilo II < *dactylo* < *dactylographe* < δακτυλος ve gráfein
- daktilografi < *dactylographie* < δακτυλος ve γραφειν
- dekad < *décade* < δεκα
- demagog < *démagogue* < δημαγωγος
- demokrasi < *démocracie* < δημοσ κρατειν
- demokrat < *démocrate* < δημοσ ve κρατειν
- demokratik < *démocratique* < *démocrate* + -ique < -ikós
- difteri < *diphthérie* < διφθερα
- dinamik I < *dynamique* < δυναμικος
- dinamik II < *dynamique* < δυναμικος
- dinamit < *dynamite* < *dynamit* < δυναμης
- dinozor/dinazor < *dinosaure* ve σαυρος
- diplomatik < *diplomatique* < *diploma* + -ique
- diyagonal < *diagonale* < *diagonalis* < διαγωνιος
- dialekt < *dialecte* < διαλεκτος
- diyalog < *dialogue* < διαλογος
- diyare < *diarrhée* < διαρροια
- diyet II < *diète* < διαιτα
- diyeyz < *dièse* < *diesis* < διεσις
- dizanteri < *dysenterie* < δυσεντερια
- dogmatik < *dogmatique* < *dogma* + -ikós
- dolikosefal < *dolichocéphale* < δολιχος ve κεφαλη
- doz < *dose* < *dosis* < δοσις
- draje < *dragée* < τραγηματα
- Efes < *Éphèse* < *Ephesus* < Εφεσος
- egoizm/egoizma < *égoïsme*
- egzema/ekzama < *eczéma* < εκζεμα
- egzotik < *exotique* < εξωτικος
- ekol < *école* < *schola* < σχολη
- ekonomi < *économie* < οικονομια
- eleji < *élegie* < *elegia* < ελεγεια
- elips < *ellipse* < ελλειψις
- emoroid/emoroid < *hémorroïdes* < αιμορροια
- enerji < *énergie* < ενεργεια
- epik < *épique* < επος
- epope < *épopée* < εποποια

- ergonomi < *ergonomie* < *εργον* ve *νομος*
- erotik < *érotique*
- estetik I < *esthétique* < *αισθητικός*
- eter < *éther* < *αιθηρ*
- etik < *éthique* < *ηθικός*
- etimoloji < *étymologie* < *ετυμος* ve *λογος*
- etnik < *ethnique* < *εθνικος*
- fantasmagori < *fantasmagorie* < *φάντασμα* ve *ἄλληγορία*
- far I < *phare* < *Φάρος*
- fenomen < *phénomène* < *φαινομενον*
- filatelist < *philatéliste* < *φίλος* ve *a-* + *τέλος*
- filozof < *philosophe* < *philosophus* < *φιλόσοφος*
- fizik III < *physique* < *fizik I*
- fizyonomi < *physionomie* < *physiognomonie* < *physiognomonía* < *φύσις* ve *γνώμων*
- fobi < *phobie* < *φόβος*
- fok < *phoque* < *φώκη*
- fosfor I < *phosphore* < *φωσφόρος*
- gastrit < *gastrite* < *γαστήρ* + *-it*
- gaz II < *gaz* < *chaos* < *χάος*
- gitar/gitara < *guitare* < *cithara* < *κιθάρα*
- gliserin < *glycérine* < *γλυκός*
- gonokok < *gonocoque* < *gonococcus* < *γόνος* ve *κόκκος*
- gonore < *gonorrhée* < *γόνος* ve *re-*
- grafik < *graphique* < < *γραφικός*
- gramer < *grammaire* < < *grammatika* < *γραμματική*
- halter < *haltère* < *halter*
- helikopter < *hélicoptère* < *ἑλιξ* ve *πτερόν*
- helyotrop < *héliotrope* < *ἥλιος* ve *τρεπ-*
- hepatit < *hépatite* < *ἥπαρ* + *-it*
- Herkül < *Hercule* < *Hercules* < *Heraklēs*
- hipermetrop < *hypermétrope* < < *hyper, metron, opsis*
- hipopotam < *hippopotame* < *hippopotamus* < *ἵπποπόταμος*
- Hippokrat < *Hippocrate* < *Ἱπποκράτης*
- hiyerarşik < *hiérarchique* < *ἱερός* ve *ἄρχ-*
- homojen < *homogène* < < *ἴμο-* ve *γενεής*
- horoskop < *horoscope* < *horoscopus* < *ὠροσκόπος*
- idil < *idylle* < *εἰδύλλιον*
- idol < *idole* < *εἰδωλον*
- ikonografi < *iconographie* < *εἰκών* + *γράφειν*
- ipotek < *hypothèque* < *ὑποθήκη*
- ipotez < *hypothèse* < *ὑπόθεσις*
- ironi < *ironie* < *ironia* < *εἰρωνεία*
- istalaktit < *stalactite* < *σταλάσσειν*
- isteri/histeri < *hystérie* < *ὑστέρα/ὑστέρα* < *ὑστερος*

iyot < *iode* < ἰώδης

jeolog < *géologue* < γῆ ve -logue

jimnastik/cimnastik < *gymnastique*
< γυμνάσιον

kakofoni/kakafoni < *cacophonie* < κακός
ve φωνη

kale IV < *galée* < *galea* <

kaktüs < *cactüs* < *cactus* < κάκτος

kalsiyum < *calcium* < *calx* < χάλιξ

kanape II < *canapé* < *kanape I*

karakter I/karakter < *caractère*
< χαρακτήρ

karakter II < *karakter I*

karyatid < *cariatide* < καρνάτιδες

katarakt/katarak < *cataracte*
< καταρράκτης

kleptoman < *kleptomane* ve μανιάς

koma < *coma* < κώμα

krater < *cratère* < *crātēr* < κρατήρ

kripto < *crypto* < κρυπτός ve γραφειν

kristal < *cristal* < *crystallus*
< κρύσταλλος

kriz I < *crise* < κρίσις

krokodil < *crocodile* < *crocodilus*
< κροκόδειλος

labirent < *labyrinthe* < λαβυρινθος

lir < *lyre* < λυρα

lise < *lycée* < Λυκείον

melankolik < *mélancolique*

menisküs/menüsküs < *ménisque* <
meniscus < μηνισκος

mozole < *mausolée* < μωσσωλειον

otrüş < *autruche* < *avis struthio* <
στρουθος

Kökeninde Yunanca Bulunanlar

aferist < *affaireste*

atrofi < *atrophie*

galaktoz/kalaktoz < *galactose* < γάλα

Kısaltmayla Oluşanlar

daktilo III < *daktilografi*

Varyantlı Kelimeler

(Halk Ağzı) cimlastik < *gymnastique* <
γυμνάσιον

21. yüzyıl

antipati < *antipathie* < αντιπαθεια

Tarihsiz

akromatik < *achromatique* < a ve χρωμα

akromegali < *acromégalie* < ακρο, megal

aksiyom < *axiome* < *axioma* < αξιωμα

amnezi < *amnésie* < αμνησι'α

ampirik < *empirique* < εμπειρικο'ς

amyant < *amiante* < αμι'αντος

anamnez < *anamnese* < ανάμνησις

anemi < *anémie* < an- ve αιμα

anestezi < *anesthésie* < an- ve αισθησις

anjin < *angine* < *angina* < αγγονη

- ankiloz < *ankylose* < ανκυλωσις
- anod/anot < *anode* < *ana-* ve *odos*
- anofel < *anophèle* < ανωφελής
- ansefalit < *encéphalite* < εγκε'φαλος
- anterit < *entérite* < ε'ντερον + *-it*
- antiseptik < *antiseptique* < *anti* ve *septikos*
- apati < *apathie* < απα'θεια
- apolitik < *apolitique* < *a-* ve *politik*
- arkaizm < *archaïsme* < αρχαισμος
- arktik < *arctique* < αρκτικός
- armoni < *harmonie* < *harmonia* < αρμονια
- arter < *artère* < *arteria* < αρτηρια
- artrit < *arthrite* < αρθρον + *-it*
- asbest < *asbeste* < ασβεστος
- aseptik < *aseptique* < *a-* ve *σηπτος*
- astrolog < *astrologue* < αστρολογος
- astronot < *astronaute* < αστρον ve ναυτης
- ate < *athée* < *a-* + Θεος
- Atlantik < *Atlantique* < *Mare Atlanticum* < πελαγος Ατλαντικον
- bakteri < *bactérie* < βακτηριον
- bakteriyolog < *bactériologie* < *bactérie* ve *-log*
- bakteriyoloji < *bactériologie* < *bactérie* ve *-logie*
- barbarizm < *barbarisme* < *barbarismus* < βαρβαρισμος
- baz II < *baz I*
- bibliyofil < *bibliophile* < βιβλιον ve φιλειν
- bibliyoman < *bibliomane* < βιβλιον ve *μανία*
- biyolojist < *biyoloji* ve *λογος* + *-ist*
- blefarit < *blépharite* < βλεφαρον + *-itiş*
- brom < *brome* < βρωμος
- dekagram < *décagramme* < δεκα ve γράμμα
- dekatlon < *décathlon* < δεκα ve αθλον
- demografi < *démographie* < δημοσ ve γραφειν
- deontoloji < *déontologie* < δεοντ- ve *λογος*
- dermatoloji < *dermatologie* < δερμα ve *λογία*
- diftong < *diphthongue* < διφθογγος
- dioptri/diyoptri < *dioptrie* < *dioptra* <
- diyabet < *diabète* < διαβητης
- diyapazon < *diapason* < διαπασων
- ekinokok < *échinocoque* < εχινος ve *coccus* < κοκκος
- eklektik < *éclectique* < εκλεκτικός
- Elen < *hellène* < Ελλην
- eosen < *éocène* < ηως ve καινος
- espas < *espace* < *spatium* < σπαδιον
- filoloji < *philologie* < *philologia* < φιλο- ve *λόγος*
- fizik II < *physique* < *fizik I*

flebit/filibit < *phlébite* < φλέψ + -it

fonem < *phonème* < φωνή

galaksi < *galaxie* < *galaxias* < γαλαξίας
κύκλος

gale < *galée* < γαλέα

gam II < *gamme* < *gamma* < γάμμα

kameleon < *caméléon* < *camaeleon*
< χαμαιλέον

koşnil < *cochenille* < *cochinilla*
< *coccinus* < κόκκινος

1.4.3. Arapça Üzerinden

13. yüzyıl

kimya < *kīmyā* < χημεία

13./14. yüzyıl

O. arganun << οργανον

14. yüzyıl

cins < *cins* < γενος

AD. kalem IV < *kalem I*

O. kayfāl < *kayfāl* < κεφαλικό

namus I < *nāmūs* < νομος

Varyantlı Kelimeler

EO. falak I < *falaka*

15. yüzyıl

O. asir I < *āṣīr* < αιθηρ

baytar/paytar < *bayṭār* < ιππιατρος

O. burc II < *burc* < πυργος

dakika II/dakka < *daḳīḳa* < λεπτον

defter < *daftar* < διφθερα

elmas < *al-mās* < αδαμας

O. feylesuf/feylezof < *faylasūf*
< φιλοσόφος

fustuk/fistik < *fustaḳ/fustuḳ* < πιστάκιον

O. harbe < *harba* << *harpa* < ἄρπη

İblis < *İblīs* < διάβολος

iklim < *iḳlīm* < κλίμα

iksir < *iksīr* < ξηρός

incil < *İncīl* < Εὐαγγέλιον

kalem I < *ḳalam* < κάλαμος

kanun I < *ḳānūn* < κανόν

O. kile < *kīla* < κοῖλον

mersin < *marsīn* < μωρσινη < μωρτος

mil II/mīl < *mīl* < μηλη

mil III/mīl < *mil II*

mil IV < *mil II*

ritl/ritil < *raṭl* < λίτρον

yakut < *yāḳūt* < ὀάκινθος

Varyantlı Kelimeler

lison/lisun < *anisan*

16. yüzyıl

afyon < *afyūn* < οπιον

anason < *anīsūn/yansūn* < ἀνήθον

bukalemun < *bū ḳalamūn* < υποκαλαμον

O. deymus < *dēmūs* < δημοσιος

falaka I < *falaḳa* < φάλαγγας

O. filunya/filonya < *filūniyā* < φιλωνεια

kalem III < *kalem I*

kiraz/çerez/çiraz/kerez/kirez/gilas/gilaz/k

irez < *karaz* < *κεράσιον*

Metatezli Kuruluşlar

AD. albız < *iblis*

17. yüzyıl

O. depter < *defter*

O. falaka II < *falaka I*

inbik/imbik < *anbīk/inbīk* < *ἄμβιξ*

kinnab/kinnap/kınap < *ḳinnāb*

< *κάνναβις*

malluta < *mallūta* < *μηλωτη*

sandal III < < *cendalum, sindalum* <

σινδών

18. yüzyıl

hale I < *hāla* < *ἄλως*

19. yüzyıl

akantiyun < < *ακανθιον*

Antakya < *Anṯākīya* < *Αντιοχεια*

O. Aristatalis < *Aristātalīs* < *Αριστοτελης*

Aristo < *Aristū* < *Αριστοτελης*

balgam < *balgam* < *φλεγμα*

O. canfes < *cunfās* < *κανναβις*

O. deymas < *daymās* < *δημοσιον*

O. ergamuni < *argāmūnī* < *εργεμωνη*

esatir < *asāfir* < *ιστορια*

O. esîr/esir II < *aṯir* < *αιθηρ*

O. ferasiyun < < *πράσιον*

O. firfiyun/ferbiyon otu < *furfūr*
< *εὐφόρβιον*

O. firfirî < *firfirī* < *πορφύρα*

ibriz < *ibrīz* < *ὄβροζον*

kantarion/kantaron/kantoron <

ḳunṯāṯ'a < *κενταύριον*

kırat < *ḳirāt* < *κεράτιον*

AD. kırmıt/gırmıt < *ḳirmīd* < *κεραμίδι*

masarika < *māsārīka* < *μεσαραικόν*

safsata < *safsata* < *σοφός*

simit/simidirik/sümüt < *semīz* <

σεμίγδαλις

sofu < *ṣūfi* < *σοφός*

Kısaltmayla Oluşanlar

hulya/BSTT hülya < *maylanhūliya*

< *μελανχολος*

20. yüzyıl

acur/acir/acir/ecir < *acūr* < *αγγουρι*

AD. almas̄t < *al-mās* < *αδαμας*

AD. almes < *al-mās* < *αδαμας*

AD. badinos II/badinoz < *baḳdūnis/*

baḳdūnas < *μακεδονησι*

O. bunduk < *bunduḳ* < *ποντικον*

Calinos < *Cālīnūs*

Eflâtun < *Aflātūn* < *Πλατων*

felsefe < *falsafa* < *φιλοσοφία*

O. Fisagor < *Fi-tāğūras* < *Πυθαγόρας*

havva < *kāwiyā'*

helezonî < *halazūnī* < 'έλιζ + ??

hindiba/hindibağ < *hindibā* < 'έντίβια

AD. ilbiz I/elbiz < *İlbiz*

AD. ilbiz II < *İlbiz*

AD. ilbiz III/ilbüz < *İlbiz*

AD. kaddus < *kādūs* < κάδος

kalem II < *kalem I*

(Halk Ağzı) Kıptî II < *Kıptî I*

AD. mihladız < *maknītis* < μαγνήτις

AD. mizmil/mizmile/bizmile < *zmīl* < σμιλη

okyanus < *ūkyānūs* < ωκεανός

seçence < *secencel*

Tarihsiz

O. Batlamyos < *Baṭlamīyūs* < Πτολεμαίος

O. Bukrat < *Buḳrāt* < Ἴπποκράτης

Filistin < *Filastīn* < *Palaestina* < Παλαιστίνη

İskender I < *al-İskandar* < Ἀλέξανδρος

İskenderun < *İskenderūn* < Ἀλεξάνδρεια

Kıptî I < *al-Ḳibṭ/al-Ḳubṭ* < Kıptice *Gūptios* < Αἰγυπτos

AD. namus II < *namus I*

1.4.4. İtalyanca ve Ağzıları Üzerinden

16. yüzyıl

EO. Anaboli < *Napoli* < *Néa-polis*

O. Çiçilya < *Sicilia* < *Sicilia* < Σικελία

Etimolojisi Tartışmalı Olanlar

şuluk/şuruk < *siroco* < καψανεμιά

16./17. yüzyıl

gondola/kondola < *gondola* < κοντούρα

17. yüzyıl

argano < *argano* < *arganum* < οργανον

O. bacaluşka/badaluşka/badaluçka < *basilisco* < *basiliscus* < βασιλισκος

fantaziya II/fantazyia /fantaziye < *fantasia* < φαντασία

filoronya < < *flórya*

19. yüzyıl

balena I/balina < *balena* < *balēna* < φαλαινα

Evropa/Avropa/Avrupa < *Europa* < Ευρωπη

kolera < *colera* < χολέρα

şiringa/şiringa < *sciringa* < συρῖγγξ

20. yüzyıl

açalya/açelya < *azalea* < αζαλεα

arya I < *aria* < *aer*, αηρ

AD. avrupa/avrumpa < *Europa* > ευρωπη

AD. basta III/bastan < < *pasta* < παστη

ceran I/caran < *geranio* < *geranium* < γερανιον

ciro < *giro* [*girus* < γυρος]

O. çurma < *zurma* < *celeusma* < κελεσµα

Dalmaçya < *Dalmazia* < *Dalmatia* [*Dalmatae* < Δαλμαται]

Varyantlı Kelimeler

AD. *ilağan* < *leğen*

AD. *iliğen* < *leğen*

Tarihsiz

borsa < *borsa* [< *βουρσα*]

1.4.5. Diğer Dillerden

15. yüzyıl

Farsça Üzerinden

O. *direm/dirhem* < *diram* < *dirham* < *δραχμη*

leğen < *lagan* < *lakan* < *λεκάνη*

lenger I < *langar* < **al-ankur* < *αγκούρα*

merhem/melhem < *marham* < *marham* < *μάλαγμα*

mermer < *marmar* < *marmar* < *μαρμαρος*

Arapça veya Farsça Üzerinden

O. *erganun* < *arğanūn* < *οργανον*

kulonç/kolonç/kulınc < *kūlanc/ḳawlanc* < Süry. < *κωλικός*

16. yüzyıl

Farsça Üzerinden

O. *keylūs* < *kaylūs* < *χολός*

Latince Üzerinden

O. *lâden* < *lādanum* < *λάδανον*

Arapça veya Farsça Üzerinden

abanoz I < *abanūs/abnūs* < *εβενος*

17. yüzyıl

Arnavutça Üzerinden

işbata/ısmata < *şpatı* < *spatha* < *σπάθη*

Macarca Üzerinden

O. *erşek* **II**/*irşek/irşik* < *érsek'* < *αρχιεπισκοπος*

18. yüzyıl

Latince veya Arapça Üzerinden

O. *basilik* < *basilica* veya *bāsilitk* < *βασιλικη*

19. yüzyıl

Farsça Üzerinden

lenfavi < *lanfānī* < *lanf* < *lymphe* < *lympa* [< *nýmphē*]

rihti < *πηκτη*

Arapça veya İtalyanca Üzerinden

coğrafya < *cuğrāfiyā* veya *geografia* < *γεωγραφια*

Fransızca veya Rusça Üzerinden

fayton/payton < *phaeton* veya *faeton* < *Phaeton* < *Φαέθων*

20.yüzyıl

Farsça Üzerinden

lenger II < *lenger I*

İngilizce Üzerinden

bancu/banço < *banjo* < *bandora* < Port. *bandura* < *πανδουρα*

cayro < *gyro* < *γυρος* ve *σκοπειν*

kanopi < *canopy* < *conopium* < *κωνωπέϊον*

Almanca Üzerinden

bağnaz < belki *Banause* < *βαναυσοσ*

Arapça veya Farsça Üzerinden

dekan < *Dekan*

abanoz II < *abanoz I*

flâster/plâster < *Pflaster* < *empiastro*
< *emplastrum* < *ἐμπλαστρον*

Abanoz < *abanoz*

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

gen IV < *Gen* < *γένος*

agnostik < *agnostique* veya *agnostic* < *a-*
ve *gno*

Latince Üzerinden

İngilizce veya Almanca Üzerinden

amfora/anfora < *amphora* < *αμφορευ'ς*

antologya < *anthologia* ve *λεγειν*

astma < *asthma* < *ασθμα*

filoksera/floksera/fulusgara < *phylloxera*
< *φύλλον* ve *ξηρός*

İngilizce-Almanca-İtalyancadan

iris < *iris* < *ἶρις*

aroma < *aroma* < *aroma* < *αρωμα*

Slav Dilleri Üzerinden

Fransızca veya Almanca Üzerinden

ikona < *ikona* < *εικόνα*

analfabet < *Analphabet* veya *analphabet* <
a-/an + *alfabe*

AD. **hiren** < *hren* < *χράνος/χρένος*

İtalyanca veya İngilizce Üzerinden

Rusça Üzerinden

diploma < *diploma* < *διπλωμα*

Kafkasya < *Kavkaz* < *Καυκασία*

Tarihsiz

Lehçe Üzerinden

İngilizce Üzerinden

bandura < *bandura* < *pandūra* <
πανδουρα

azalya/azelya < *azalea* < *αζαλεα*

Almanca Üzerinden

Ermenice Üzerinden

galalit < *Galalith* < *γάλα* ve *λίθος*

Ya Doğrudan Yunancadan Ya da Ermenice
Üzerinden Alınanlar

geometri < *Geometrie* < *geometria*
< *γεωμετρία*

murt I (ağacı)/mut < *μυρτο* veya *murd*

lepra < *Lepra* < *lepra* < *λεπράς*

Azerbaycan Türkçesinden

Latince Üzerinden

AD. **garavat** < *kravat* < *krovaty*
< *κραββάτιον*

bibliyografya < *bibliographia* < *βιβλιον* ve
γραφειν

Kürtçe Üzerinden

kist < *cystis* < *κύστις*

AD. **karasa** < *kirāse* < *καρχήσιον*

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

batiskaf < *bathyscaph* < *βαθυσ* ve *σκαφη*
disk < *disque* veya *disk* < *discus* < *δισκος*

1.4.6. Kökeni Bilinmeyen Ancak Yunancadan Alınanlar

19. yüzyıl

izmavla/izmavla < *σμέουρον* < ??

20. yüzyıl

AD. çir II/çır/çiri < *τζειριν* < ??

AD. eneke/enek IV < *ανακα* < ??

RD. iskorçila < *σκορτσίνα* < ??

AD. geder < *γάιδαρος*

1.4.7. Yunanca veya Başka Bir Dil Kökenli

15. yüzyıl

Yunanca veya Türkçe Kökenli

değnek/deynek < *δεκανικι* < *δεκανος* veya *teg-*

omuz < *'ωμος*

EO. değenek < *δεκανικι* < *δεκανος* veya *teg-*

15./16. yüzyıl

Yunanca veya İtalyanca Kökenli

O. ıgripar/ıgribar < **γριπάριον* veya *γριπαρία* < *griparia*

17. yüzyıl

Yunanca veya Macarca Kökenli

korça/gorça/korçak < K. Emiroğlu
1989s. 158'e göre *κομπίτσα*, H. Eren

1999 s. 251'e göre < Balkan dilleri < *karocs*

Yunanca ve İtalyanca Kökenli

paçavra I < *πατσαβουρα*

sardalya/serdilye/serdel < *sardella*,
σαρδέλλα

Arapça Üzerinden

navlun/navlum < *nawlūn* <
ναυλοσ/ναυλον veya *nolo*

Yunanca veya Bulgarca Kökenli

vişne < *βουσσινιά*, *vişne*

Yunanca veya Kürtçe Kökenli

zelve/zevle/zevre/zevli/zelvi/zilve/zelbe/sel
ve/sevli < *ζεύλα*, *zevle*

19. yüzyıl

Yunanca veya Bulgarca Kökenli

tırımı < *θρόνος*, *tron*

Yunanca veya Rumence Kökenli

AD. küstüre /küsdere /küşdere /küşdüre
/küştere /küştüre /küşkür /küşteri
/kürtür/ çoştura/tüsküre < *κέστρα*
veya *custura*

Yunanca veya İtalyanca Kökenli

piyata < *piatto*, *πιατα*

AD. punta < *πονντα*

Yunanca veya Türkçe Kökenli

AD. imece/emeci/imeci < *ήμίσεα*

Doğrudan Yunancadan veya
Bulgarcadan Alınan Alıntılar

rafadan/rufadan/urfadan < ροφητον
/ρφθτυ ρονφητά veya ρόνιτ, ρόφιτ <
ροφητός, ρονφιτόν

20. yüzyıl

Yunanca veya Roma Dili Kökenli

(Argo) **piyiz** < M. L. Wagner kelimeyi
πιτο ya da **Ρίανα**; Ch. Symeonidis 1973
no. 176 **πί, τό**

Yunanca ve/veya Ermenice Kökenli

AD. **anarat II** < ανε'ρωτο veya **anarat**

AD. **aros/araos/haros** < αροσιν/αρος veya
aros

AD. **bubik** /bobilik /bubulik /bübik
/bübülük /bülübük /bünbülük
/mumbuluk /münbülük < μπουμπουκι
ve **bblug** < **ppluk**

AD. **gedal** < **darkal** veya **κουτάλι**

AD. **kakali** < **κακκάλ** veya **kakal**

AD. **kanaçi** < **κανάκι** veya **kanaç i**

AD. **kapis** /gabiç /gabiz /gebiç /kepiç I <
καπίτζ < **καπίθιον** veya **kapic**

AD. **katar** IV/gadar/gidar II/citar
< ***κιδάριον** veya **katar**

AD. **kodaz** II/kodaş II/kottaz II
< **κόττος**, fakat R. Dankoff **kotoş**

AD. **kukuz** < **κουκουδα** veya **kkuz, kukuz**

AD. **hğ/hğda/hğirt** < **λίγδα** fakat R.
Dankoff 1995 no. 202 **liç**

lordu/lordi < ***λιορδί** fakat **lortu**

AD. **mitil I/mitel/metel** < **ήμιτολιον, mitúl**
fakat **mt'il**

AD. **moloşa/moloş/malaşa** < **μολοχα** <
μολοχιον fakat iki heceli varyant <
moloş

Varyantlı Kelimeler

AD. **haros** < **aros**

Yunanca, Farsça ve Ermenice Kökenli

AD. **kundur/kundul/kundıl/gundul**
< **κόντουρος, gundul, gundar, gundur**

Yunanca veya Fransızca Kökenli

sele II < **Σέλλα, selle**

Yunanca veya Rumence Kökenli

Varyantlı Kelimeler

AD. **hüşküre/hüşgüre** < **küstüre**

Yunanca veya İtalyanca Kökenli

AD. **çepin/cepin/çepen/çepi** < **τσαπι,**
τσαπιν veya < **tsepīn/tsâpūn** < **zappone**

AD. **dodili/dudili** < **τροχιλος** veya **lodola**

AD. **gundura/gondura** < **kundura**

AD. **kondura/BSTT kundura**
< **κουντούρι, κόθορνος; kundur;** belki
gondola

AD. **mora I** < **mora** veya **μουρα**

patrona II < **padrone**

Yunanca Üzerinden

AD. **iğriz** < **γρίζος** < **grigio, γρίζους**

Yunanca veya Fransızca Üzerinden

AD. **kamisela/kmsele/gamzele/gemsele** < *χλαμός*; < *καπουτσέλι* fakat *camisole* < *camiciuola*

Yunanca ve İtalyanca Kökenli

dalya I < *taglia!*; *τελεια*

ıspango/spago < *σπάγγος*; İkinci varyant < *spago*

pandufła/pantufła/pantüf < *παντοφλα*, *pantofola*

Yunancanın Kapadokya Diyalekti veya Türkçe Kökenli

AD. **kuluk II** < *κουλούκι*; fakat A.A. Papadopoulos 1958 I, 480'e göre bu kelime Tk.'den.

Yunanca veya Türkçe Kökenli

malak I < *μαλακος*, *bala* + *-k*

Varyantlı Kelimeler

RD., AD. **meci** < *imece*

Yunanca veya Moğolca Kökenli

bora I < *bora* < *Βορεας*; M. Räsänen 1969 s. 80'e göre < *boruğan*

Yunanca veya Slavca Kökenli

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. **kuku I** < ses taklidi kelime veya *kukumav* veya *kukubayka*

Yunanca ve Bulgarca Kökenli

AD. **gedakıl/dedegülüç** < *κατακλείδι* İkinci varyant *tegliç*

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. **kılıç III** < *dedekılıcı*

Yunanca veya Bulgarca Kökenli

AD. **kurka** < *κούρκα* veya *kurka*

tumba I/ tomba /tumbi /tombu /tümbe /dumbi < *τουμπί*, *τούμπα*, *tumba*

Yunanca veya Kürtçe Kökenli

tolaz II/toloz II < *dolos*, *tolaz*

zugal/ zuval/ zoval/ zoğal/ zuhal/ zaval/ çokal II/ zegur < *σβωλάχι*, *zongal*

Tarihsiz

Yunanca veya Rumence Kökenli

AD. **kürtür** < *küstüre*

1.5. LATİNCE KÖKENLİ

15. yüzyıl

şapka I < *cappa*

16. yüzyıl

O. **Engürus/Ungruz/Üngürüs** < *Ungarus/Hungarus*

O. **Kostantaniye** /Kostantin < *Constantinopolis*

ungruz < *Ungarus/Hungarus*

üngürus < *Ungarus/Hungarus*

17. yüzyıl

imperator/inperador/inpirator/BSTT **imparator** < *imperator*

O. **palatinos** < *palatinus*

19. yüzyıl

gazya < *cassia*

sakır < *securis*

vid < *videre*

Varyantlı Kelimeler

ilâtinçe

20. yüzyıl

Afrika < *Africa*

akvaryum < *aquarium*

altar < *altus* ve *ara*

Barla < *Parlaïs*

diktatorya

duodenum

ego < *ego*

feminist < *femina* + *-ist*

forum < *forum*

frijit < *frigida*

Galya < *Gallia*

Gemerek < *Armaxa*

hedera < *hedera*

kanser I < *cancer*

karbondioksit < *carbo[n]* ve *di-* + *oksit*

kompleks < *complex*

kordiyal < *cordialis*

kornea < *cornea*

labros < *lavros*

larva < *larva*

nebula < *nebula*

penis < *penis*

petrol < *petroleum*

AD. şalba/şabla/çalba < *salvia*

şapka II < *şapka I*

vajen < *vagina*

Belki Latince Kökenli

AD. avrıkı < *Afrika*

Tarihsiz

aposteriori < *a posteriori*

apriori < *a priori*

gorila < *gorilla*

lanolin < *lana* + *-ol*

1.5.1. Fransızca Üzerinden

16. yüzyıl

doj < *doge* < *doge* < *dux*

19. yüzyıl

adres < *adresse* < **addriciare*

centilmen < *gentleman* < *gentleman* < *gentilhomme* [*gentilis* ve *homo*]

enternasyonal < *international*

entriga/entrika < *intrigue* < *entrico* < *intricare*

Floransa < *Florance* < *Florentia*

kav V < *kav IV*

sülümen < *süblime* < *sublimātum*

Kökeninde Latince Bulunanlar

apartman < *appartement* < *appartamento*
[< *pars*]

20. yüzyılabse/apse < *abcès* < *abscessus*adaptasyon < *adaptation* < *ad* + *aptare* + *-syon*adrenalin < *adrénaline* < *ad-* ve *renalis*afiş < *affiche* < *affigere*afriyolant < *affriolant* < *frigere*aglutinasyon < *agglutination* < *ad-* + *glüten* + *-syon*ajan I < *agent* < *agens*ajan II < *agent* < *agens*ajanda < *agenda* < *agenda*ajans < *agence* < *agentia*akreditif < *accréditif* < *creditum* < *credere*
ve *-iv*aks II < *axe* < *axis*aksan I < *accent* < *accentus*akse < *accés* < *accessus*aksesuar < *accessoire* < *accessorium*aksiyon < *action* < *Actio*aktif < *actif* < *activus*aktör < *acteur* < *actor*aktris < *actrice* < *actor*aktüalite < *actualités* < *actum* ve *-etas/-itas*aktüel < *actuel* < *actuālis*akuzatif/aküzatif < *accusatif* < *accūsativus*akümülatör < *accumulateur* < *accumulare*alaminüt < *à la minute* < *minuta* ve *ala-*albüm < *album* < *album*alternatif < *alternatif* < *alternâre* ve *-iv*altes < *altesse* < *altitia*alüminyum/aluminyum < *aluminium* < *alumen*alyans < *alliance* < *allier* < *alligere*aman III < *amant* < *amâre*amatör < *amateur* < *amâtor*ambargo < *embargo* < *embargo* < *embargar* < **imbarricâre*ambulans < *ambulance* < *ambulans*amors < *amorce* < *amordre* < *mordere*Ampir < *Empire* < *imperium*ampul I < *ampoule* < *ampulla*ampul II < *ampoule* < *ampulla*ampütasyon < *amputation* < *amputatio*anket < *enquête* < *inquaerere*anksiyete < *anxiété* < *anxiosus*anons < *annonce* < *annuntiare*anormal < *anormal* < *a-/ab-* ve *normâlis*anten < *antenne* < *antenna/antenna*antik < *antique* < *antiquus*antişambr < *anti-chambre* < *anticamera* < *ante* ve *kamara*anüs < *anus* < *anus*

- apandisit/(halk ağzı) **apandist** < *appendicite* < *appendix* + *-it*
- aperitif/aperatif < *apéritif* < *aperîre*
- apre < *apprêt*
- ar < *are* < *ārea*
- Arjantin < *Argentine* < *Argentina*
- arma II < *armes* < *arma*
- armatör < *armateur* < *armātor*
- arş I/arşe < *arche/archet* < *arcus*
- artizan < *artisan* < *artigiano* < **artitianus*
- as I < *as* < *as*
- AD. ases II < *esans*
- aseton < *acétone* < *Azeton; acetum*
- asid/asit < *acide* < *acidus*
- asistan < *assistant* < *assister* < *assistere*
- as solist/assolist < *as II* ve *solist*
- atavik < *atavique* < *at-* + *avus*
- atavizm < *atavisme* < *atavus*
- avans < *avance* < *ab ante*
- avantaj < *avantage* < *ab-ante*
- bagaj I < *bagage* < *bagā*
- bagaj II < *bagaj I*
- bakalorya/bakalora < *baccalauréat* < *baccalaureātus*
- balad < *ballade* < *balada* < *ballāre*
- balerin < *ballerine* < *ballerina* < *ballāre* + *-ina*
- basil < *bacille* < *bacillus*
- batonsale < *bâton salé* < *bâton* < *bastum* ve *salé* < *salātus*
- beton < *béton* < *bitumen*
- biberon < *bibéron* < *bibere*
- bikarbonat < *bicarbonate* < *bi-*, *carbo*
- biseksüel < *bissexuel* < *bi-* + *sexuel*
- bisküvi/püsküvüt < *biscuit* < *biscoctus*
- biz III < *bis* < *bis*
- boa/bova < *boa* < *boa*
- bornoz < *burnous* < *burnus* < *βιρρος* < *bírros* < *bírrus*
- briyantın/biriyantin < *brillantine* < *beryllus*
- bukle < *boucle* < *buccula*
- bülten < *bulletin* < *bolletino* < *bullā*
- büst I < *buste* < *busto* < *bustum*
- bütçe < *budget* < *budget* < *bougette* < *bouge* < *bulga* + *-ette*
- Cermen < *germain* < *germanus*
- dam III < *dame* < *domina*
- debi < *débit* < *debitum*
- dedektif < *déctive* < *detective* < *detegere*
- defans I < *défense* < *defensus*
- (Argo) defans II < *defans I*
- defo < *défaut* < *fallere*
- deformasyon < *déformation* < *deformare*
- dejenerasyon < *dégénération* < *degenerare*

- dejenere < *dégénéré* < *degenerare*
- dekadan < *décadent* < *decadere*
- deklarasyon < *déclaration* < *declaratio*
- dekolte < *décolleté* < *dé-* ve *collet* < *collum*
- dekor < *décor* < *decor*
- dekoratif < *décoratif* < *decor*
- delege < *délégué* < *delēgātus*
- deodoran/deodorant < *déodorant* < *de-* ve *odor*
- depo < *dépot* < < *dēpōsitum*
- deppoy/debboy < *depo*
- desen < *dessin* < *dessiner* < *designare*
- deşarj < *décharge* < *carricare* < *carrus* ve *dis-*
- deterjan < *détergent* < *detergere*
- devalüasyon < *dévaluation* < < *valēre*
- dezavantaj < *désavantage* < *avantage* + *dés-* *ab ante*
- (Argo) dıragon < *dragon* < < *draco[n]*
- diksiyon < *diction* < *dictio*
- dikta < *dictat* < *dictatum*.
- diktatör < *dictateur* < *dictator*
- dine < *dîner* < **disjējūnāre*
- direktör/(halk ağzı) drektör < *directeur* < *dirigere*)
- disiplin I < *discipline* < *disciplina*
- diskur < *discours* < *discursus*
- dispanser < *dispensaire* < *dispensāre* + -*aire*
- doktora < *doctorat* < *doctoratum*
- doktör/doktor II/dohtur < *docteur* < *doctor*
- duayen < *doyen* < *decanus*
- duble < *doublé* < *du-**plicare*
- duş II < *douche* < *doccia* < *ductio*
- dük < *duc* < *dux*
- editör < *éditeur* < *edere* + -*ör*
- efemine < *efféminé* < *ef-* ve *femina*
- egoist < *égoïste* < *ego* + -*ist*
- egzersiz < *exercice* < *exercitium*
- ekler < *éclair* < *clarus*
- ekselans < *excellance* < *excellentia*
- ekskavatör < *excavateur* < *excavare*
- eksper < *expert* < *expertus*
- ekstra < *extra* < *extra*
- eleman I < *élément* < *elementum*
- eleman II < *eleman I*
- elit < *élite* < *ēligere*
- empermeabl < *imperméable* < *im-*, *per-*, *meare*, -*abilis*
- emperyalist < *imperialiste* < *empéreur* + -*al* + -*iste*
- endeks/indeks < *index* < *index*
- endüstri < *industrie* < *industria*
- enfarktüs < *infarctus* < *infarctus*

- enflasyon < *inflation* < *inflatio*
- enformasyon < *information* < *informare*
- engizisyon < *inquisition* < *inquisitio*, -syon
- enjektör < *injecteur* < *iniector*
- ensest < *inceste* < *incestus*
- enstitü < *institut* < *institutum*
- enstrüman < *instrument* < *instrumentum*
- entegrasyon < *intégration* < *integer*
- entellektüel/entelektüel < *intellectuel* < *intellectualis*
- entim < *intime* < *intimus*
- entramüsküler < *intramusculaire* < *intrā*
ve *muscularis*
- envanter < *inventaire* < *inventarium*
- ereksiyon < *erection* < *erectus*
- esans < *essence* < *essentia*
- eskiz < *esquisse* < *schizzo* < *schizzare* < **schediāre*
- espri < *esprit* < *spiritus*
- etajer/etejer < *étagère* < **staticum*
- etamin/etemin < *étamine* < *stamen*
- etol < *étole* < *stola*
- etüd/etüt I < *étude* < *studium*
- evye < *évier* < *aquarium*
- fabrikatör < *fabriqueur* < *fabricator*
- faktör < *facteur* < *factor*
- fakülte < *faculté* < *facultas*
- fam < *femme* < *femina*
- fanatik < *fanatique* < *fanaticus*
- fatalist < *fataliste* < *fatum* + *-ist*
- federasyon < *fédération* < *foedus*
- festival < *festival* < *festival* < *festival* < *festivus*
- figür I < *figure* < *figura*
- figür II < *figure* < *figura*
- filtre/filitre < *filtre* < *filtrum*
- final < *finale* < *finis* + *-alis*
- (Argo) firigo < *frigo* < *frigor*
- AD. fistil/fisgil < *fistule* < *fistula*
- flû < *flou* < < *flavus*
- fon I < *fond* < *fundus*
- form I < *forme* < *forma*
- formalite < *formalité* < *formalis*
- formül < *formule* < *formula*
- fors I < *force* < *fortia*
- forseps < *forceps* < *forceps*
- fosil < *fossile* < *fossilis*
- fren < *frein* < *frenum*
- frigidaire/firigidaire/frijder < *frigidaire* < *frigidus* + *-arium*
- friz < *frise* < *frisum/frigium* < *Phrygia*
- fuaye < *foyer* < *focarius*
- fujer/füjer < *fougère* < *filicaria*
- füniküler/finiküler < *funiculaire* < *funiculus*
- füze I < *fusée* < < *fusus*

- (Argo) **füze II** < *füze I*
- füzen** < *fusain* < *fusago*
- AD. **girap** < *crêpe* < *crispus*
- glase** < *glacé* < *glacies*
- goril** < *gorille* < *gorilla*
- granit** < *granit* < *granito* < *granum*
- gravite** < *gravité* < *gravitās*
- gren** < *grain* < *granum*
- guaş/guvaş/guvaj** < *gouache* < *guazzo* < *guazzare* < *aquatio*
- guatr** < *goitre* < < *goitron*, *guttur*
- gut** < *goutte* < *gutta*
- homonkül** < *homoncule/homuncule* < *homunculus*
- imaj** < *image* < *imago*
- inisiyatif** < *initiative* < *initiare*
- izolasyon** < *isolation* < *isola* < *insula*
- jambon** < *jambon* < *gamba*
- kadavra** < *cadavre* < *cadāver*
- kadran** < *cadran* < *quadrare* < *quadrare*
- (Argo) **kakavira** < *kadavra*
- kalker** < *calcaire* < *calcarius*
- kalori** < *calorie* < *calor*
- kampüs** < *campus* < *campus* < *campus*
- kapasite** < *capacité* < *capacitas*
- karbüratör** < *carburateur* < < *carbo* + *-eur*
- kare I** < *carré* < *quadratum*
- karne I** < *carnet* < *quaternio*
- karo** < *carreau* < *quadrum*
- kartabl** < *cartable* < *charta* + ??
- kav IV** < *cave* < *cava*
- kavern** < *caverne* < *cavus*
- kent III** < *quinte* < *quinta*
- kental** < *quintal* < *ķintār* < *κεντηνάριον* < *centenarium*
- kolon** < *colonne* < *columna*
- komi II** < *commis* < *commissus*
- kostüm** < *costume* < *consuetudo*
- krem I** < *crème* < *chrisma*
- kültür** < *culture* < *cultura*
- laboratuvar** < *laboratoire* < *laboratorium*
- lâv/lav** < *lave* < *lapis*
- lavabo** < *lavabo* < *lavabo*
- linyit** < *lignite*
- lüks/lüküs I** < *luxe* < *lux*
- lüks/lüküs II** < *lüks I*
- manikür** < *manucure/manicure* < *manus* ve *cura*
- rüstik** < *rustique* < *rusticus*
- Varyantlı Kelimeler*
- (Halk Ağzı) **direk II** < *direkt* < *directus*
- (Halk Ağzı) **enisdü** < *enstitü*
- (Halk Ağzı) **ligolte** < *dekolte*
- Kökeninde Latince Bulunanlar*

ampli < *ampli* < *amplificare* ve *facere*

asansör < *ascenseur* < *ascendere*

Kısaltmayla Oluşanlar

arjante < *renard argenté* < *renard argentum*

(Argo) **entel** < *entektüel*

Tarihsiz

aberasyon < *aberration* < *aberrâre*

albino < *albino* < *albino* < *albīnus*

albümin < *albumine* < *albus*

alüvyon < *alluvion* < *alluvio*

amplifikatör < *amplificateur* < *amplificare* ve *facere*

arbitraj < *arbitrage* < *arbitrare*, *arbiter*

as II < *as I*

asetik < *acétique* < *acetum*

asetilen < *acétylène* < *acetum*

atel < *attelle* < *astella*

avantür < *aventure* < *adventura*

balans < *balance* < *bilancia*

Belçika < *(Royaume) Belgique* < *Belgae*

bemol < *bémol* < *bé* ve *mol* < *molle* < *mollis*

bilyon < *billion* < *bi-* ve *million*

bitüm < *bitume* < *bitūmen*

brüt < *brut/brute* < *brutto* < *brūtus*

bütan II < *butane* < *butyrum* + *-ane*

datif < *datif* < *dativus*

debil < *débile* < *debilis*

delegasyon < *délégation* < *delēgāre*

depresyon < *dépression* < *depressus*

direksiyon I < *direction* < *directio*

direkt < *direct* < *directus*

dizyem < *dixième* < *decimus*

dömifinal < *demi-finale* < *demi* < **dimēdius* ve *finale* < *finālis*

döviz I < *devise* < *divisare*

efektif < *effectif* < *effectus*

ekinoks < *équinox* < *aequus* ve *nox*

enflüanza < *influenza* < *influenza* < *influenza* < *influentia*

enjeksiyon < *injection* < *in-iicere*; *-syon*

enspektör < *inspecteur* < *inspicere*, *-ör*

ermin < *hermine* < *mus Armenius*

faksimile < *facsimilé* < *fac* ve *simile*

fasikül < *fascicule* < *fasciculus*

fuvar < *foire* < *feriae*

furş < *fourche* < *furca*

guj < *gouge* < *gūbia*

jips < *gypse* < *gypsum*

Ekler

-syon < *-siyon/* *-syon* < *-tio[n]*

1.5.2. Yunanca Üzerinden

15. yüzyıl

iskele I < *σκάλα* < *scalae*

martolos/martoloz < *άρματολός*

İnebolu Diyalekti Üzerinden

EO. **bük II** < *μπουκι; μπουκα* < *bucca*

Varyantlı Kelimeler

kokas/kokaz < *kolakas*

16. yüzyıl

ağustos < *αγουστος* < *augustus*

gümrük < *Κομμερκιον* < *Commercium*

O. **filvaris/filüvaris** < *φλεβάρης*
< *februarius*

AD. **kanata/ganete** < *κανάτα* < *cannata*

kestane I/kestene < *καστανέα* veya
καστανία < *castanea*

kilar/BSTT kiler < *κελλάρι* < *cellarium*

kupa I/gupa < *κούπα* < *cupa*

Mesele Henüz Halledilmemiş

AD. **kebe/kepe** < Tietze 1955 no. 94, *κάπα*
< *cappa*

17. yüzyıl

O. **ahterios** < *οχτωβρης* < *october*

Balat < *παλατιον/παλατιν* < *palatium*

centiyane/cantiyane/kantiyane < *γεντιανη*
< *gentiāna*

O. **dekembris/dekevrıs** < *δεκεμβρις* <
december

O. **fevrerıs** < *Φλεβαρης* < *februarius*

AD. **gügüm I/gugum/güğüm I** < *κουκούμι*
< *κουκούμιον* < *cucuma*

iskemli/isgemi/iskemle < *σκάμνον*
< *scamnum*

ispanak/BSTT ispanak I < *σπανάκι*
< *spinaceum*

kalendas < *καλάντες* < *calendae*

Mayıs I/Mayos < *Μάιος* < *Maius*

porta/borda IV/bort < *πορτα* < *porta*

19. yüzyıl

O. ***aspre** < *ασπρον* < *asperum*

bakalyaro < *μπακαλιαρος* < *baccalaro* <
bacalao/bacalhau < *baculum*

engelika < *αγγελικα* < *angelica*

AD. **fanti** < *φάντης* < *fante* < *infant-*

fasulya/fasulye < *φασούλι* < *φασηόλιον*
< *phasēlus*

fiyonga/fiyonk < *φιόγκος* < *fiocco* < *focus*

AD. **kavata I/kovata/godafa** < *γαβάθα*
/καβάθα < *gavata*

kumbara IV < *κουμπάρα* < *comare*
< *commāter*

livari/livar < *λιβάριον* < *βιβάριον*
< *vivarium*

panukula/panukla < *πανουκλα* < *panicula*
/panucula /panucla

Patrik < *Πατρικιος* < *patricius*

tabla/tavla/talba/tapla < *τάβλα* < *tabula*

tırağıs < *τράγος* < *tragos, tragum*

20. yüzyıl

andilya < αντι'δι < *entybion* < *entybon* < *intubum/intubus*

AD. arma I < *αρμα* < *arma*

(Argo) arma V < *arma I*

(Argo) armalı < *arma I*

barba < *μπαρμπας* < *barba* < *barba*

AD. bardo < *βορδων* < *burdo*

O. batrik < *πατρι'κιος* < *patritius*

AD. bibil II < *πιπιλιν/πιπιλ* < *papilla*

AD. boylı/buylu < *βουκλα* < *buccula*

AD. buğle < *βουκλα* < *buccula*

çete II < *σαγιττα* < *sagitta*

AD. çilli < *κελλι* < *cella*

AD. çökür I < *τσεκουρι* < *securis*

dineri/dineyri/diniri < *δινερι* < *dinário* < *dēnárion* < *dēnārius*

dramudana/dıramudana < *τραμμουντανα* < *tramontana* < [*ventus*] *transmontanus*

AD. emite < *αμιτα* < *amita*

(Argo) faça II < *φάτσα* < *faccia* < *facies*

(Argo) faça III < *faça II*

AD. fava/pava < *φάβα* < *faba*

RD. fekel < *φακέλι* < *facialium*

AD. feli/fili < *φελί* < *οφέλλιον* < *ofella*

AD. fırka III < *φούρκα* < *furca*

AD. fiyango/piyango < *fiyonga*

AD. fosi < **φοσσίον* < *fossa*

AD. fule II < *βουκλί* < *buccula*

(Argo) gügüm/güğüm II < *gügüm I*

AD. gümül II < *gümül I*

AD. hardumiya < *γαρδύμιον* < *calduna*

(Argo) ispanak II < *ispanak I*

AD. iskele III < *iskele I*

AD. iskembi < *iskemi/iskemli*

AD. kalik /çelük /galik II /gelik /karik /kelek /kelik < *καλίκι* < *caliga*

kavata II < *kavata I*

kukma/gukma/gegma < *κουκούμα* < *cucuma*

kula II < *γούλα* < *gula*

AD. pafulu < *φαφουλα* < *papilla, papula*

AD. pınga /pıinka /punga /punka < *πουγγα* < *punga*

Yunancanın Ağızları Üzerinden

faska < *φάσκα* < *fascia*

AD. kumul /gumul /kümül /gümül I /gümbül < *κουμούλ* /*κουμούλι* < *κουμούλιον* < *cumulus*

Mesele Henüz Halledilmemiş

AD. geve < *kebe*

Tarihsiz

iskele II < *iskele I*

(Argo) kestane II < *kestane I*

1.5.3. İtalyanca ve Ağızları Üzerinden

15. yüzyıl

berber < *barbiere* < *barba* + *-arius*

groş, groş/goroş/graş/gıraş, gruş,
guruş/kuruş I < *grosso* < *grossus*

16. yüzyl

O. centilom < *gentiluomo* < *gentilis* ve
homo

O. flor/fuluri < *florin* < *florino* < *flor-*

O. ıskarlat/ıskaralt/ıskerlet < *scarlatto* <
saķırlat < *siķillāt* < *sigillatus*

17. yüzyl

O. balyos/balyoz I < *bailo* < *baiulus*

O. barata/berete < *berretta* < *birrum*

O. doce < *doge* < *dux*

O. duka I < *duca* < *dux*

O. grana < *grana* < *grano* < *granum*

salamura/salanbur/selamura/salamora/sa
lmora < *salamora* < *sal*

19. yüzyl

arma III < *arma* < *arma*

Avstriya/BSTT Avusturya << *Austria*

avukat < *avvocato* < *advocātus*

banyo < *bagno* < *balneum*

cenistre < *ginestra* < *genesta/genista*

civata < *giaveta* < *clavis* + küçültme eki

dama II < *dama* < *domina*

damasko < *damasco* < *Damascus*

düello < *duello* < *duellum*

düzine/düzüne < *dozzina* < *duodecim*

fabrika/favrika/paprika < *fabbrica* <
fabrica

familya < *famiglia* < *familia*

lira/lire < *lira* < *libra*

20. yüzyl

Adriatik/Adriyatik < *Adriatico* <
Adriaticum

akord/akort/akorda < *accordo, accordare*
< *acchordare*

alesta/aleste < *allesta!* < *allectâre*

allegro < *allegro* < *alacer*

alto < *alto* < *altus*

anele < *anello* < *anellus*

antena << *antenna*

AD. anur < *onore* < *honor*

AD. apartuna < *apertura* < *apertūra*

arena I/arına < *arena* < *arēna*

(Argo) arma IV < *arma III*

armador < *armadúr* < *armator*

AD. bafur < *vapore* < *vapore* < *vapor*

AD. basta IV << *pasta*

baston I < *bastone* < *bastum*

batarya I < *batteria* < *battuere*

bilanço < *bilancio* < *bilancia*

çav III < *ciao* < *schiaivo* < *sclavus*

çetele I/çetene < *cetola* < *schedula*

AD. danalya < *tenaglia* < *tenacula*

domino I < *domino* < *dominus*

(Argo) **duka II** < M.L. Wagner 1943 s. 14'e
göre *duka I*

fagot < *fagotto* < *fagus*

falso I < *falso* < *falsus*

falso II < *in faccia* ve *falso I*

faşist < *Fascista* < *fascis*

fonda/funda II < *fondo* < *fundus*

O. **fusta** < *fusta* < *fūstis*

O. **galyon I/kalyon** < *galión* < *galea* + *-on*

O. **galyota/kaliyota** < *galiota* < *galea* +
-ota

grado I/grad/krado < *grado* < *gradus*

grosa < *grossa* < *grosse* < *grossus*

gugurik/guguruk < *kukuriko* ya da *gugula*
+ küçültme eki

humanizma < *umanismo* < *humanismus*

iskala I < *scala* < *scalae*

ıspala < *spalla* < *spatula*

iskarpela I/ısgarpile < *scarpello*
< *scalpellum*

kanto < *canto* < *cantus*

karamel/karamela < *caramella* <
caramel < *caramelo* < *cannamella*

kasara < *cassaro* < *castrum*

(Argo) **kavanço II/kamanço/komanço** <
kavanca/kavanço veya *cangio* <
cambio

AD. **kayna** < *caena* < *catena*

AD. **kerusa/keruse** < *carrozza* < *carrus*

kolona I < *colonna* < *columna*

kolona II < *kolona I*

kolona III < *kolona I*

kuartana/AD. kartana II < *quartana*
< *quartana*

liret < *lira* < *libra*

İtalyancanın Ağızları Üzerinden Alınan
Kökeninde Latince Bulunan Kelimeler

alabora/alabura/albura < *albora!* < *arbor*

latin yelkeni < *latín* < *latīnus*

Varyantlı Kelimeler

kalambura < *alabora/alabura*

Tarihsiz

aççelerando < *accelerandum*

animato < *animato* < *animātus*, *animāre*

diminuendo < < *diminuere*

largo II < *larga* < *largus*

1.5.4. Almanca Üzerinden

20. yüzyıl

doçent < *Dozent* < *docens*

edikt < *Edikt* < *edictum*

element < *Element* < *elementum*

firma I < *Firma* < *firma* < *firmare*

parabellum/barebellom < < *Si vis pacem,*
para bellum

Avusturya Diyalekti Üzerinden

palaçinka < *placenta* > *placentä* >
palacsinta > *Palatschinke*

Almanya'daki Türk İşçilerin Dilinde

adrese < *Adresse* < *adresse*

Tarihsiz

akupunktur < belki *Akupunktur* < *acus* ve
punctura

akut < *akut* < *acūtus*

doktor I < *Doktor* < *doctor*

1.5.5. İngilizce Üzerinden

19. yüzyıl

Avustralya < *Australia* < *australis*

süblüme < *süblime* < *sublimatum*

20. yüzyıl

apron < *apron* < *naperon* < *mappa*

bar I < *bar* < **barra*

centiyan/censiyan < *gentian* < *gentiana*

cin II < *gin* < *jeniver* < *geneivre* < *juniper*

dizayn < *design* < *designare*

egzost/egzoz < *exhaust* < *ex-* ve *haurire*

form II < *form* < *forma*

karpit < *carbide*

Tarihsiz

brifing < *briefing* < *breve*

çarter < *charter* < *chartre* < *chartula*

çelenç < *challenge* < *calumnia*

destroyer < *destroyer* < *destrugere*

finiş < *finish* < *finir* < *finire*

1.5.6. Arapça Üzerinden

15. yüzyıl

O. dinar < *dīnār* < *dēnārius*

kafes < *kaḫaḫ* < *capsus*

kasr/kasar III < *kaḫḫ* < *castrum*

mendil II < *mandīl* < *μαντηλι* <
mantēlium

16. yüzyıl

Endelüs/Endelis/Endülüs < *al-andalus* <
Vandalicia

furun/BSTT fırın/fürun/hurun < *furn*
< *φούρνος* < *furnus*

O. fül < *fals* < *φάλλος* < *follis*

kantar < *kaḫḫar* < *centenarius*

AD. kastal/kastel/kaspal/kastar II/gastel
< *kaḫḫāl/kaḫḫāl* < *castellum*

misruditus < *Miḫrūdītūs* < *Mithridatum*

17. yüzyıl

AD. badalan/bedelen < *bādālān* < *patella*
< *patella*

O. gırbal < *gīrbāl* < *cribrum*

19. yüzyıl

adese < *ades* < *lens*

O. berid < *barīd* < *verēdus*

kaysar/kayzer < *kaḫḫsar* < *Caesar*

O. kumkuma I < *kaḫḫkuma* < *cucuma*

okka < *wiḫḫya* < *ovḫka* < *uncia*

sakr < *ḫaḫr* < *sacer*

sicill < *sicill* < *σιγίλλον/σιγίλλιον* < *sigillum*

zatr < < *satureya*

20. yüzyıl

kumkuma II < *kumkuma I*

1.5.7. Diğer Dillerden

14. yüzyıl

Arapça, Farsça Üzerinden

AD. mut II < < *modius*

16. yüzyıl

Ermenice Üzerinden

AD. abril/abrel/abrul/avril/avrul < *Abril*
< *April* < *Απριλης* < *aprilis*

Yunanca ve Arapça Üzerinden

AD. kolakas /göleğez /gukuğaz
/kolakasya/kolokas/kulkās < *κολοκάσι*
veya *κulkās* < *colocasia*

Belki Latince Olup Arapça veya
Yunanca Üzerinden

aba II/haba/hapa < *ḳabā* veya *κάπα*; belki
her ikisi < *cappa*

17. yüzyıl

Macarca Üzerinden

O. çasar < *czászár* < *caesar*

Rumence Üzerinden

O. Domna < *doamna* < *domina*

19. yüzyıl

Slav Dilleri Üzerinden

kapuska/kopuska < *kapusta* < *composita*

Rumence Üzerinden

masa < *masă* < *mensa*

Macarca Üzerinden

nasade < *nászád* < *nasade*

İtalyanca veya İspanyolca Üzerinden

O. dama I < *dama* < *domina*

Yunanca veya İtalyanca Üzerinden

O. çeremonya < *τσεριμονια, ceremonia* <
caeremōnia

AD. kukula /kukul /gugula /gugulli
/gügüle /gügüle/keküle < *cocola* veya
κουκούλλα < *cuuculla*

20. yüzyıl

İspanyolca Üzerinden

amigo < *amigo* < *amicus*

arena II < *arena* < *arēna*

averta < *abierto* < *apertus*

Rusça Üzerinden

Çar < *tsary* < *tsesary* < *Caesar*

fakt < *fakt* < *factum*

brizent < *brezent* < *presenning* < *préceinte*
< *praecincta*

Ermenice Üzerinden

AD. bahaç < *pağaç* < *pogáč* < *focaccea* <
focacea

Rusça Üzerinden

AD. budulga < *butilka* < *bouteille* < *butis*

AD. **iskem** < *skamya* < *σκάμων*
< *scamnum*

Arnavutça Üzerinden

(Halk Ağzı) **guşa/goşe** < *Guşë* < *gušã*
< *geusiae*

Bulgarca Üzerinden

AD. **koftur** /*koftar* /*koptor* /*koptar*
< *koftor* ve *koptor* < *coptor/cuptor*
< *coctorium*

Bulgarca, Sırp-Hırvatça Üzerinden

AD. **mesel II** < *mesal'*, *mesaly* < *εσαλι* <
mensalium

İngilizce Üzerinden

AD. **dabil** < *double* < *double* < *duplus*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. (Kars) **genfit** < *konfet* < *konfeta*,
< *confetto* < *confectum*

Yunanca veya Slavca Üzerinden

AD., RD. **çerge I** < *τσεργα/çerga* < *serica*

Belki Latince Olup Arapça ve Yunanca
Üzerinden

AD. **haba II/haba kilim** < *haba I* (*ḳabā*
veya *ḳápa* < belki *cappa*)

İngilizce veya Almanca Üzerinden

efekt < *effect* veya *Effekt* < *effectus*

İtalyanca ve Fransızca Üzerinden

kadro I < *quadro* ve *cadre*

Almanca veya Latince Üzerinden

homongolos < *homunculus* veya
Homunkulus < *homunculus*

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

kod II < *code* veya *code* < *codex*

Ticari Markalardan

ensülin < Ticari Ad < *insula*

formika < ticaret markası < *formica*

fön < ticaret markası < *Föhn* < *favōnius*

Tarihsiz

Fransızca veya Almanca Üzerinden

antimon < *antimoine* veya *Antimon* <
antimonium

1.5.8. Latince veya Başka Bir Dil Kökenli

18. yüzyıl

Latince veya Fransızca Kökenli

İtalyancanın Venedik Ağzından

kanal < *canal* < *canalis* veya *canal*

20. yüzyıl

Latince veya İtalyanca Kökenli

Rumence Üzerinden

kasarya < *căşare* < *casearia* veya *casaria*

Latince veya Çocuk Dili

Belki Almanca Üzerinden

(Argo) **popo** < F. Kluge 1975 s. 559'a göre

Popo < *pode*

Tarihsiz

Ya Almancadan ya da Doğrudan
Latineden Alınanlar

ekvator < *Äquator* < *aequator*

1.6. İNGİLİZCE KÖKENLİ

19. yüzyıl

AD. dok III < *duck*

istoper < *stop her!*

20. yüzyıl

Anzak < *Anzac*

ararot < *arrowroot*

avut/avt/aut < *out*

badigard < *bodyguard*

badminton < *badminton*

bat I < *butt*

bazuka/bazoka < *bazooka*

bebop < *bebop*

belboy < *bellboy*

belkaptan < *bellcaptain*

beysbol/beyzbol < *baseball*

blazer < *blazer*

blöf < *bluff*

blucin/blujin < *blue jeans*

bobi < *Bobby*

boks < *box*

bol II < *bowl*

bold < *bold*

bongo < *bongo drums*

AD. bonker < *bunker*

bot II < *boat*

boyler < *boiler*

breyk/bireyk < *break*

(Argo) buç II < *butch*

buldozer < *bulldozer*

bunker < *bunker* < *bonker*

carse < *jersey*

caz I < *jazz*

(Argo) caz II < *jazz*

cazbant < *jazzband*

cinfiz < *gin fizz*

cip I/cib < *jeep* < *G.P.*

cips < *chips*

cokey < *jockey*

combo < *combo*

Coni < *Johnny*

(Yankesici Argosu) conic < *Johnny*

çekap < *checkup*

damper < *dumper*

divitin < *tweeding*

dok IV < *dock*

donki < *donkey*

dozer < *dozer*

dretnot/diretnot/diretnavıt < *dreadnought*

faul/favul < *foul*

AD. faynapıl < *pinapple*

fayrap < *fire up!*

feribot < *ferryboat*

(Argo) fiks II < *fix*

(Argo) filispit II < *filispit I*

florin < *fluorine*

flört < *flirt*

fokstrot < *fox trot*

folispit/filispit I < *full speed*

for < *fore*

forgetminat < *forgetmenot*

forvert/forvet < *forward*

frikik/firikik I < *free kick*

(Argo) frikik/firikik II < *frikik I*

ful as < *full house*

gambot < *gunboat*

gangster < *gangster*

gardenparti < *garden party*

gaz III < *gas*

golf I < *golf*

golkip < *goalkeeper*

greyder/grayder < *grader*

greypfrut/grepfrut/greyfurt < *grapefruit*

haf II < *half*

hafbek < *halfback*

haftaym/haftayım I < *halftime*

(Argo) haftaym/haftayım II < *haftaym I*

hipi/hippi < *hippie/hippy*

hobi < *hobby*

hol I < *hall*

holding < *holding*

hostes < *hostess*

hulohop < *hoola hop*

AD. islim II < *istim/islim I*

ismokin < *smoking*

(Argo) istepne II < *istepne I*

(Argo) istim/islim II < *islim I*

istimbot < *steamboat*

istop < *stop*

kalipso < *calypso*

kamera < *camera*

kameraman < *cameraman*

karbon (kâğıdı) < *carbon*

kariyol < *carryall*

kek II/keyk < *cake*

(Argo) keko/kek III < Aktunç'a göre *cake*

kep II < *cap*

kik I < *gig*

klâkson < *Klaxon*

klip < *clip*

klöbmen < *clubman*

koka kola/kokakola < *Coca-Cola*

kompütür/kompitür < *computer*

kort I < *court*

kovboy < *cowboy*

krank/krank < *crank*

(Argo) **layn** < Aktunç'a göre *line*

lens < *lens*

lobi < *lobby*

logo < *logo*

lokavt < *lockout*

lord I/lor I < *lord*

AD. **lord II/lor II** < *lord/lor I*

(Argo) **lord III** < *lord I*

macenta/magenta < *magenta*

makferlan

malborya/malbuş < *Marlborough*

mildyu/mildiyu < *mildew*

mink < *mink*

miting < *meeting*

O. **dibet** < *tibet*

(Argo) **ofsayt** < *off side*

okey I < O.K. < *oll korreect*

overlok/overluk < *overlock*

padok < *paddock*

parti III < *party*

pas II < *pass*

pas III < *pass*

per III < *pair*

pitret < *portrait*

pikab I/pikap I < *pickup truck*

pikab II/pikap II < *pickup*

pim < *arming pin*

pleksiglas < *plexiglas*

poker < *poker*

Pomeranya finosu < *Pomeranian*

(Argo) **poppop** < Aktunç'a göre *popper*

poster < *poster*

pub < *pub*

radar < *radar*

ralli < *rally*

raund < *round*

satsuma < *satsuma*

seloteyp < *cellotape*

set I < *set*

set II < *set*

set IV < *set*

sitires/stres < *stress*

spiker/sipiker < *speaker*

starbot < *starboat*

steysin < *station*

süveter/süeter/sveter < *sweater*

şaft I < *shaft*

şilt < *shield*

şut < *shoot*

tambora < *tabouret*

tekila < *tequila*

teyp < *tape*

tinir < *thinner*

tişört < *T-shirt*

tornihayt/tornahit/tornayit < *turn-ahead*

trayler < *trailer*

trol < *trawl*

uniseks < *unisex*

vertigo < *vertigo*

video/vido < *video*

videobant < *video band*

vinileks < *vinlex*

Kısaltmayla Oluşanlar

basket III < *basketbol*

lifting < *face lifting*

Varyantlı Kelimeler

AD. mimipos < *minibüs*

Amerikan İngilizcesi Kökenli

nekel

21. yüzyıl

mandrel < *mandrel*

medya < *media*

minibüs < *minibus*

sprey < *spray*

süpermarket < *süpermarket*

Tarihsiz

AD. anarat I < *arrowroot*

basket I < *basket*

basket II < *basket*

basketbol < *basketball*

bek I < *back*

bitter < *bitter*

dipfriz < *deepfreeze*

istepne I < *stepney*

istim/islim I < *steam*

kordit < *cordite*

obligasyon < *obligation*

ofset < *offset*

oftalmoskop < *ophthalmoscope*

operatif < *operative*

pet < *pad*

rayma/rayba < *reamer*

roket < *rocket*

skreper < *scraper*

tırılama < *trill*

Kısaltmayla Oluşanlar

kola II < *koka kola*

1.6.1. Fransızca Üzerinden

19. yüzyıl

banknot/banknot < *banquenote* < *banknote*

farmason/Frank manson < *Farmaçon* < *Freemason*

magazin < *magazine* < *magazin*

revolver < *revolver* < *revolver*

20. yüzyıl

barmen < *barman* < *barman*
behavyorizm << *behaviourism*
biftek < *bifteck* < *beefsteak*
bloknot < *block-notes*
(Argo) **bobstil/bopstil** << *bobstyle*
brik/birik I < *brick* < *brig*
buldog/buldok < *bouledogue* < *bulldog*
ekspres I < *express* < *express*
AD. **ekspres II** < *ekspres I*
entertip < *telaffuz* < *intertype*
fiberglas << *fiber glass*
(Argo) **film I** < *film/filim*
flâş < *flash* < *flash*
folklor < *folklore* < *folklore*
gol < *goal* < *goal*
handikap II < *handikap I*
klüb/klüp/kulüp/külüb/külüp < *club*
< *club*
kombinezon < *combinaison*
< *combination*
kraker << *cracker*
löver/lover II/lüver < *revolver* < *revolver*
maç II < *match* < *match*
menajer < *ménager* < *manager*
psikiatrist < *telaffuz* < *psychiatrist*
ray II < *rail* < *rail*
rekor < *record* < *record*

Kökeninde Latince Bulunanlar

joker < *joker* < *joker* < *iocari*

Tarihsiz

akseptans << *acceptance*

cif < *cif* < *c.i.f. cost insurance freight*

ebonit < *ébonite* < *ebonite*

film/filim II < *film* < *film*

handikap I < *handicap* < *handicap*

jokey < *jockey* < *jockey*

raket < *racket* < *racket*

1.6.2. Diğer Dillerden

20. yüzyıl

Almanca Üzerinden

klozet < *Klosett* < *water-closet*

İtalyanca Üzerinden

kotra II < *cóttoro/cúttoro* < *cutter*

İngilizce veya Fransızca Üzerinden

futbol < *football* veya *football* < *football*

İtalyanca veya Fransızca Üzerinden

dansing << *dancing hall*

İtalyanca/Fransızca veya Doğrudan
İngilizceden

Amerikan bar

1.6.3. Kökeni Bilinmeyen Ancak İngilizceden Alınanlar

20. yüzyıl

بریç/biriç < *bridge* < ??

1.6.4. İngilizce veya Başka Bir Dil Kökenli

17. yüzyıl

İngilizce veya Felemenkçe Kökenli

İtalyanca Üzerinden

feluka/filika/fuluka < *feluca* < *falouque* < *holque*

20. yüzyıl

İngilizce veya Almanca Kökenli

drama < *drama*

İngilizce veya Felemenkçe Kökenli

İtalyanca Üzerinden (Varyantlı)

AD. **felika/feliga** < *feluka*

İngilizce veya Slavca Kökenli

AD. **birik II** < *break* < *break* veya *bríka*, *brýka*

İngilizce veya İtalyanca Kökenli

filet < *filetto* veya *flat*

1.7. İTALYANCA KÖKENLİ

14. yüzyıl

üsküf/isküf < *scuffia*

15. yüzyıl

O. Ceneviz/Cinviz/Cinibiz < *Genovese*

Papa I/Babus < *Papa*

prankı/prangi < *braga*

saya IV < *saja*

**trampet/trampeta/trampete/tranpete/tur
ampet/torompete** < *trombetta*

16. yüzyıl

alamarga < *a rimorchio*

alarga < *allarga!* ve *al largo*

O. **alavand** < *alla banda*

O. **borca** < *bolgia*

çapa I < *zappa*

Firentin < **Firentino*

França/Fransa < *Francia*

İngiltera/İngiltere < *Inghilterra*

O. **ispençe** < *spezia*

O. **köke/göge** < *cocca*

levend III/levent III < *levantino*

O. **levend IV/levent IV** < *levend
III/levent III*

mars < *marcire, pérderla marcia*

martı/marti/mart kuşu < G. Meyer 1893
s. 20'ye göre *martin pescatore*

masti/mastı < *mastino*

mole < *molo*

O. **pastiyan/bastiyun** < *bastione*

peçe II < *pezza*

pinta/pinte < *pinta*

pusola/pusula/pusla < *bussola*

salata < *salata*

uskolato < *scoglietto*

vardiyan < *guardiano, vardiano*

16./17. yüzyıl

(Argo) kakoroz/kokoroz III/kukuruz II

< İkinci kelime < *coccola***17. yüzyıl**alabanda < *alla banda!*argan II < *argano*avanta I < *avanti!*O. bardona/bradone < *bardone*

çotra / AD. çatra /çodur /çotara /çotora

/çotura/çötre/çötüre/çutra/çutura <
ciòtola

O. dalyan II

O. firkata/furkata < *fregata*filandra/filandıra < *filandra*

frencille /firañçile /francala

< Meninski'ye göre *frangella*friška/firiška < *fresco*gomena/gomine/gomene/gonine < *gómena*ıştaca/ıstanca/ıstanca < *staggio*ızbandut/ızbandut/ızbandot < *sbandito*imbat/imbad < *imbatto*iskandil < *scandiglio*

ispeçiyar /ispençiyar /speçar /ispiçer

< *speziale*istinga I < *stinga*

AD. kalçın/karçın/karçin II/galçın/garçın

< *calzino*kapot I/kaput I < *cappotto*karavana I < *karavela/karavele*kaşkaval I < *cacio cavallo*

kompari/kumpari/AD.

kumpara

< *compare*lavta I/lauta < *liuto*lenkoreta < *l'ancoretta*lensa I < *lensa*levarim/lâvarim < *leva remi*londrina < *londrino*manika/manka I < *manica*milyon < *milione/millione*(Argo) mostra < *mostra*moşkat < *moschetta/moschetto*muço/miço I < *mozzo*orsa < *orza*pala II < *pala*palavra III < *ballauro*O. papamonta < *mappamondo*O. parangun < *paragone*pasa V < *passa!*pasaporta/BSTT pasaport < *passaporto*pasta < *pasta*pastinay < *pastinaca*peneta/panata < *pennetta*pink/bink < *pinco*poca II/poça < *a poggia*polaka/pulaka/pulika < *polacca*

poliça I/police < *polizza*

pompa I < *pompa*

potat < *potentato* < *podesta/potesta*

raşa/raşe < *rascia*

ribaça/ribaçsa < *ribalza*

saparna < *salsapariglia*

sinyor < *sinyore*

tenda/tanta/tanida/tente < *tenda*

tiramola < *tiramola*

tirinketa/trinkete < *trinchetto*

trinket < *trinchetta*

tulumba II < *trompa*

vazo < *vaso*

velense/valanse/valensa < *valenciana*

volta II/olta II/holta II < *volta*

Kaynaşmayla Oluşanlar

eyyamoli < *eya + mola*

Belki İtalyanca Kökenli

iremize < *remigio*

18. yüzyıl

O. alavanta < *al avanti!*

O. firkatin/firkateyn < *fregatone*

fino I < *fino*

lancon/lancun < *lancione*

pistola/pistol/piştov/piştav < *pistola*

19. yüzyıl

afaronto < *affront*

alafranga < *alla franca*

antika < *antico*

arnika < *arnica*

ayuto < *aiuto*

AD. baçı < *bacio*

balo < *ballo*

O. balsama < *balsamo*

balya I/balye < *balla*

banda I/bando I < *banda*

AD. barbon/barbun < *barbone*

bravo < *bravo*

O. büvanda < *bevanda*

çaçaron/çeçeron < *chiacchierone*

çarlatan < *ciarlatano*

çembalo/çimbalo < *cembalo*

çinerarya/çineralya < *cineraria*

façeta < *faccetta*

favorita < *favoriti*

O. filavta < *flauto*

fit I < *fitto*

O. fondo < *fondo*

fulya I < *puglia*

gazeta/BSTT gazete < *gazzetta* < *gazeta*

gazino < *casino*

iskorçina/iskurçune < *scozonera*

iskaki < *a scacchi* < *scachi*

ispirto I < *spirito*

AD. ispirto II/ispirte/spirto/üspürte < <i>ispirto I</i>	lokanda/lokanta I < <i>locanda</i>
istofa < <i>stoffa</i>	makarna/magarina/baharna < <i>maccherone</i>
kalinis < <i>galinazza de mâr</i>	makina/makine I < <i>macchina</i>
kasa I < <i>cassa</i>	mandolin/mandalin
kerte II < <i>karta/kerte I</i>	manifatura < <i>manifattura</i>
kılarnet/klarinet/BSTT klarnet < <i>clarinetto</i>	(Argo) mantinuta /mantonita /mantineta /mantonata/mantunato /mantinut /mantenot/mantona/manita/mantinota /mantunita < <i>mantenuta</i>
kola I < <i>colla</i>	merlanos < <i>merlango</i>
komanda/kumanda I < <i>commando</i>	O. ministro < <i>ministro</i>
komandan/kumandan < <i>commandante</i>	misket I < <i>moschetto</i>
komanya/kumanya < <i>compagna</i>	O. misket II < <i>moschetto</i>
kompanya/kumpanya I < <i>compagnia</i>	moda I < <i>moda</i>
konsulto/konsolto et- < <i>consulto</i>	modista < <i>modista</i>
kontra II/kontro < <i>contra</i>	nota < <i>nota</i>
kontrabanda < <i>contrabbando</i>	opera < <i>opera</i>
kordelâ/kurdelâ/kordele < <i>cordela</i>	pafta II < <i>bavetta</i>
kors II < <i>corso</i>	palyet/palet II < <i>paglietto</i>
korte/korta II < <i>corte</i>	parapet/parampet < <i>parapetto</i>
koverta/gögerte/BSTT güverte < <i>coperta</i>	parlamento II < <i>parlamento</i>
kredito < <i>credito</i>	parlatoriyo < <i>parlatorio</i>
kukuleta/kukulete < <i>cocolletta</i>	parola/parula < <i>parola</i>
lavanda/lavanta < <i>lavanda</i>	pasaparola < <i>passaparola</i>
levend V/levent V < <i>levend III/levent III</i>	patalya II/batalya/patalye < <i>battela</i>
O. liberta/liberte/liberti < <i>libertá</i>	patenta II/patente < <i>patente</i>
limonata/limonada < <i>limonata</i>	AD. patile < <i>padella</i>
loca < <i>loggia</i>	

pero < <i>pera</i>	veranika < <i>veronica</i>
pırlanta < <i>brillante</i>	vida < * <i>vida</i> ~ <i>vite</i>
pinyal < <i>pugnale</i>	videla < <i>videla, vitello</i>
piyasa/piyaça < <i>piazza</i>	vizita < <i>visita</i>
politika < <i>politica</i>	volkan < <i>volcano</i>
pontal/puntal < <i>puntello</i>	yisa/yısa < <i>issa!</i>
posta I < <i>posta</i>	<i>İtalyanca veya İtalyancanın Ağızlarından</i>
prusya < <i>Prussia</i>	Fransız < <i>françese veya fransese</i>
pusulan < <i>pozzolana</i>	20. yüzyıl
reçete I < <i>ricetta</i>	aborda < <i>abordo</i> veya <i>abbordat</i>
riyale/iryale < <i>galera reale</i>	abrile < <i>imbrogli!</i>
salamon < <i>salamone</i>	acente/acenta < <i>agente</i>
salta/saltamarka < <i>saltamarka</i> < <i>saltambarca</i>	acitato < <i>agitato</i>
sarpa < <i>sarpa</i>	açavele I < <i>braccia in vela</i>
sedye < <i>sedia</i>	aganta < <i>agguanta</i>
sonda < <i>sonda</i>	Alamanya < <i>Alamannia/Alamagna</i>
sulünez < <i>solingtese</i>	alaportekiz < <i>alla portoghese</i>
şervete < <i>servietta</i>	alaturka < <i>alla turca</i>
tırter < <i>tartaro</i>	alkarna < <i>argagna</i>
tifo/tifos < <i>tifo</i>	allegretto
tiranti < <i>tiranti</i>	AD. amelikan < <i>amerikan</i>
torina/turina < <i>tonnina</i>	Amerikan < <i>Americano</i>
torno/turno < <i>ritorno</i>	amora/amura < <i>amura</i>
trampa < <i>tramuta</i>	andante < <i>andante</i>
(Argo) varda kosta < <i>vardacosta</i>	andantino < <i>andantino</i>
vardavela < <i>guardavela</i>	apik < <i>a picco'</i>
	apiko < <i>a picco'</i>

- arya II < *aria!*
- avara III < *vara!*
- AD. badal I < *pedale*
- baderna < *baderna*
- bakaçunya < *beccaccino*
- bakalarya < *baccalare*
- balançina/balansine < *balanzina*
/balansinna
- AD. balastır/balası < *pilastro*
- O. balkarmata < *barca armata*
- balkon II < *balconi*
- balya III/palya < *palla*
- AD. bamador/banadura < *pomodoro*
/pomodoro
- bando II < *in bando!*
- bangaçça < *bancaccia*
- (Argo) banger < *banker*
- banka I/O. panga I/panka < *banca* <
banka
- banker < *banchiere*
- banko I < *banco*
- banko II/bank < *banco*
- baraka < *baracca*
- baratarya < *baratteria*
- barbarişka < *barbaresca*
- barka < *barca*
- barkobestiya < *barco bestia*
- basso/baso < *basso*
- basta I < *basta!*
- baştar/baştarda < *bastardo*
- batarya II < *batteria*
- batikula < *batticulo*
- (Kumarbaz Argosu) batota < *battuta*
- batuta < *battuta*
- bite/pide < *bitta*
- O. boça/poca < *boccia*
- boğata < *bigotta*
- Bohemya < *Bohemia*
- bomba I < *bomba* < *bombo*
- bomba III/bumba < *boma*
- bombarda/mumbarda < *bombarda*
- O. bomborisa/bombires < *bompresso*
- bonaça/bonazza < *bonaccia*
- bonata/panat/paneta < *bonetta*
- bonavela/banavele < *bonavoglia*
- bono < *buono*
- O. bonovardiya < *bona vardia!*
- borda I < *bordo*
- O. borda II < *borda*
- borineta/burinata < *borinetta*
- borno/perno < *perno*
- braça/prasya < *braccio*
- braçiyol/paraçol/pıraçol/pıraçol <
bracciolo
- braga/bıraga < *braga*

- branda/buranda < *branda*
- Brezilya < *Brasilia*
- brigantin < *brigantino*
- bucarda < *bocciarda*
- bukina < *búccina*
- burancine/porincine < *bronzina*
- O. burtun I < *bertone*
- AD. burtun II < *burtun I*
- cırğına < **cercina*
- AD. cineviz/cinevüz < *Ceneviz/Cinviz*
- cornal < *giornale*
- (Argo) covino < *giovine*
- curnata < *giornata*
- AD. çaketa < *giacchetta*
- çapa II < *zappa*
- çello < *cello*
- çıma/cıma/çima < *cima*
- çimento < *cimento*
- çinko III < *cinque*
- çipo/çipa/çipa < *ceppo*
- daraça/taraça/tarasa < *terrazza/terrazzo*
- O. darda < *darda*
- dıraveçe < *traversa*
- diriçça/dirisa/dirise < *drizza!*
- dizbarko < *disbarco*
- (Argo) dümen II < *dümen I*
- faça I < *in faccia*
- fatura < *fattura*
- ferma/ferme/firma II < *ferma ti*
- fırıška < *fresco*
- filâri/flâri < *filare*
- filasa < *filaccia*
- fileto/fleto < *filetto*
- fino II < *fino I*
- fino III < *fino I*
- (Argo) fino IV < *fino I*
- fisket < *fischietto*
- fit II < *fit I*
- (Konuşma dili) fiyaka < *fare fiacco*
- folkon/pilakon < *forcone* ve *porca*
- fori < *fuori!*
- forkatela < *forcatella*
- forma I < *forma*
- forma II < *forma II*
- forma IV < *forma*
- fundo/funda IV < *fondo!*
- furya < *furia*
- gabya < *gabbia*
- galerya/kalarya < *galleria*
- AD. gaminato < *caminetto*
- AD. gavelete < *cavalletto*
- AD. giraboğlu /gilappa /girabolu
/gireboğlu /gireboli/girenoğlu/kilebolu
< *rappolo*

- giz < *ghis*
- gorceta < *corsietta*
- grande/grandi < *grande*
- griva/giriva < *grua*
- haltura < *altura*
- hartuç < *cartoccio*
- heyamola/hiyamola/hayamola < *eia* ve
mola
- ıskarça < *scarso*
- ıskarta < *scarto*
- ıstıraça < *straccio*
- AD. iskabel < *iskarpin*
- ıskaç < *scazza*
- iskalera < *scalera*
- ıskaleta < *scalettare*
- ıskampaviya/işkampaviya < *scampavia*
- ıskarpin < *scarpino*
- ıskarso I < *scarso*
- İskoçya < *Scozia*
- ıskopamar < *scopamare*
- ıskota < *scotta*
- İspanyol < *Spagnuolo*
- ıspanyolet < *spagnoletto*
- ıspemeçet < *spermaceti*
- ıspralya < *spiraglio*
- ıstanca < *staggio*
- ıstiralyata < *straglietto*
- ıstirangola < *strangola*
- ıstralıya/ıstiralya < *straglio*
- ıstrise/ıstirise < *strissa*
- ıstromaç < *usturmaç* < *stramazzo*
- ızbiro < *sbirro*
- kalantor < *galantuomo*
- kalastra < *calastra*
- kalçete < *garzetta*
- kamariyera < *cameriera*
- kampana < *campana*
- kampanya < *campagna*
- kana III < *canna*
- kanalet < *canaletto*
- AD. kanuta < *canuta*
- O. kapitana/kapudana < *capitana*
- kaporta I/kaport < *boccaporta*
- (Argo) kaporta II < *kaporta I*
- kapuçına/kapiçino/kapçona
< *cappuccino*
- karaço/karaçav II/karaçağ II < *carrozza*
- karadin < *garbino*
- O. karaka < *caracca*
- karantina < *quarantina*
- karavana II < *karavana I*
- O. karavela/karavele I < *caravella*
- karavele II < *caravella*
- karlenga/karlinga < *carlinga*

karlo/karula < <i>*carlo</i>	kontrato/kontorato/kontrat < <i>contratto</i>
karoça < <i>carrozza</i>	konvoy < <i>convojo</i>
karokola < <i>carrucola</i>	kordenela/kordelena < <i>ordiniera</i>
O. karta I/harita II < <i>carta</i>	kordon II/kurdun < <i>cordone</i>
O. karta II/kerte I < <i>quarta</i>	kordon III < <i>cordone</i>
kartel I < <i>caratello</i>	koriça II/kuriça/kurica < <i>coreggia</i>
kasa II < <i>gassa</i>	korna < <i>cornio</i>
kasa IV < <i>kasa I</i>	korno < <i>cornio</i>
kasavele/kasevele < <i>*cazzavela</i>	kreşendo < <i>crescendo</i>
kastanyola < <i>castagnola</i>	kriko < <i>cricco</i>
kaşkaval III < <i>cacciacavallo</i>	kropi/krupi < <i>groppo nodo/gruppo nodo</i>
AD. kavadura < <i>cavatura</i>	kulumbur II < <i>colombiere</i>
kavaleta/kaveleta < <i>cavalletto</i>	kumpanya II < <i>kumpanya I</i>
kavilya/kaveyle/kavalya/kavale/gavila < <i>caviglia</i>	(Argo) laçka I < <i>laşka</i>
AD. kerese < <i>carrozza</i>	laçka skota < <i>lascar scotta</i>
kilya < <i>chiglia</i>	lama I < <i>lama</i>
(Kumarbaz Argosu) kolpo/kolpa/kulpa < <i>colpo</i>	lamba II < <i>lembo</i>
komando I/kumando I < <i>commando</i>	lamerino/lamerina < <i>lamierino</i>
komandu II/kumando II/kumanda II < <i>comando</i>	lampasa/lambasa/lambesa < <i>lampazza</i>
komedyia < <i>comedia</i>	landa < <i>landa</i>
komodin/komidin < <i>comodino</i>	largo I < <i>largo</i>
kompas/kumpas I/kompos < <i>compasso</i>	lâta I < <i>latta</i>
komposto < <i>composta</i>	lâvantin/lâvandin < <i>lavandino</i>
konçerto < <i>concerto</i>	lâvmana/lavman II < <i>lavamano</i>
konfeti < <i>confetti</i>	lâvra I < <i>lavarò</i>
	lavra II/lağora < <i>nervo</i>
	lentiya < <i>lentia</i>

AD. lenza/lensa II/lenga < <i>lenza</i>	marinar/mariner/marinel/marnel <
lev/AD. leva < <i>allievo</i>	<i>marinaro, mariner</i>
leva/lâva < <i>levare</i>	marsapet/marsepet/marsipet <
levanti < <i>levante</i>	<i>marciapiede</i>
levend I/levent I < <i>levante</i>	matafyon < <i>matafioni</i>
levend II/levent II < <i>levend/levent I</i>	miço II < <i>miço I</i>
libre II < <i>libre I</i>	AD. misine < <i>misina</i>
lokanta II < <i>lokanda I</i>	(Argo) mort < <i>morto</i>
lustrin/lüstrin < <i>lustrino</i>	natura < <i>natura</i>
(Argo) lustur < <i>lustrascarpe</i>	nostromo < <i>nostrómo</i>
maçuna/macuna < <i>mancina</i>	orquestra < <i>orchestra</i>
madalya I < <i>medaglia</i>	paçamora < <i>mazzamurro</i>
madalyon < <i>medaglione</i>	palanga I/palanka I < <i>palanco</i>
(Halk Ağzı) makina/makine II < <i>makina I</i>	palaserte < <i>parasarta</i>
malarya < <i>malaria</i>	palastrupa/pala üstrupa/palasturpa <
maliborda < * <i>magliabordo</i> < <i>parabordo</i>	<i>palla a stroppe</i>
malta/malta taşı < <i>malta</i>	palyaço/pallâço/palyanço/AD. pallemço <
(Argo) mama II < <i>mamma</i>	<i>pagliaccio</i>
manavela/manivela/manela/manile <	(Argo) pampin < <i>bambino</i>
<i>manovella, manoéla</i>	pandispanya < <i>pan di Spagna</i>
mangasa < <i>bancaccia/bancazza</i>	AD. pango/pangu/panga < <i>banco</i>
manifesto < <i>manifesto</i>	parela/parele/parile/parle < <i>appareglio</i>
(Argo) mano < <i>mano</i>	parima/parime < <i>paroma</i>
mantikapan < <i>mante a campana</i>	parlamento I < <i>parlamento</i>
mantilya < <i>mantiglia</i>	paso II < <i>paso I</i> veya bazı oyunlarda
mapamondo/papamondi/papamonta <	kullanılan bir tabirden
<i>mapamondo/papamondo</i>	pat III < <i>patta</i>
	patakulye/batikula < <i>batticulo</i>

- (Argo) **patalya I/petalyacı** < H. Aktunç
1990 s. 224 *battella*
- patenta I/batenta** < *patente*
- perukar** < *parrucchiere/perrucchiere*
- piranga** < *brança*
- pikola** < *piccolo*
- pipre** < *pipre*
- pirina I** < *prima*
- AD. **pisitivi** < *positivo*
- piyango** < *bianco*
- piyanta** < *pianta*
- pizza** < *pizza*
- plaka I** < *placca*
- poca alabanda/poça alabanda** < *poggia
alla banda*
- poca III/poça** < *poggiare*
- ponent** < *ponente*
- posta II** < *posta/posto*
- posta III** < *posta II*
- prasya/pırasıya/bıraça/brasya** < *braccio*
- pratika/pıratika** < *pratica*
- (Argo) **prez** < *presa*
- protesto/prodesto/portuso** < *protesto*
- prova I** < *prova*
- prova III** < *prova*
- pund I/punt I** < *punto*
- (Argo) **racon/rajon** < *ragione*
- radansa** < *radancia*
- rampa I** < *rampa*
- randa** < *randa*
- raspa I** < *raspa*
- (Argo) **raspa II** < *raspa I*
- rekolte** < *raccolta*
- riga** < *riga da disegno*
- rigavo** < *ricavo*
- riziko** < *risico*
- rolo/rulo/rule** < *ruolo*
- rota** < *rotta*
- ruba** < *ruba!*
- sadakor** < *seta cruda*
- salamastra/salmastra** < *salmastra*
- skota/skuta/iskota** < *scotta*
- sota I** < *sotto*
- sota II** < *sotto*
- spagetti** < *spaghetti*
- surya** < *sicure*
- şano** < *scena*
- şarlattan** < *ciarlatano*
- timon** < *timón*
- tiyatora** < *teatro*
- tornistan** < *torno stante*
- trata** < *trata*
- tremolo** < *tremolo*
- trinkettina** < *trinchetina*

tulumba I < *tromba*

üniforma < *üniforma*

varta < *varta*

viyola < *viola*

Kaynaşmayla Oluşanlar

çipa I/çipa < *çipo* + *çapa II*

elâsa < *eya* + *isa*

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. kulete < *kukuleta*

Varyantlı Kelimeler

AD. belber < *berber*

AD. dabilyon < *madalyon*

AD. fini < *fino*

AD. kampet/kampet şekeri < *konfeti*
/konfet

AD. karevle /kalevle /kalevre /kanevra
/galivle/galifle < *karavela*

AD. makinata < *macchinetta*

İtalyancanın Güney Ağzları Kökenli

martika/martuka/martiko < < *marticana*
/martingana

Belki İtalyanca Kökenli

(Argo) abula et- < **appogliare*

lorta < H. Eren 1999 s. 283'e göre *lorta*

marsama/barsamba/barsama/marsıma/v
arsama < *balsama*

21. yüzyıl

krema < *crema*

mafya < *mafia*

Tarihsiz

avisto < *a vista*

barbata < *barbetta*

belladonna < *bella* ve *donna*

Cenevre < *Ginevra*

ciranta < *girante*

conta I < *giunto*

Danimarka < *Danimarca*

Estonya < *Estonia*

Finlandiya < *Finlandia*

fortissimo < *fortissimo*

gomalaka < *gommalacca*

gomeneta < *gomenetta*

İtalya < *Italia*

İtalyan < *Italiano*

kuna < *kulla/kunna*

Laponya < *Lapponia*

largetto < *larghetto*

legato < *legato*

lento I < *lento*

libre I < *libbra*

lustra/lostra < *lustru*

Maltız I < *malta* + *-ese*

ordino < *ordino*

palas III < *palazzo*

paso I < *dare il passo*

porto franko < *porto franco*

punyal < *pugnale*

suldat < *soldato*

toka II < *tocco*

İkilemeler

leva leva! < *levare*

1.7.1. İtalyancanın Ağızlarından

14. yüzyıl

dümen I < *timón*

15. yüzyıl

kapudan/BSTT kaptan < *capitán*

16. yüzyıl

O. barça I/parça II < *barza*

O. bilaca/palaça < *plagia*

cunda < *zonta*

O. forsa < *per forza*

fortuna/furtuna/BSTT fırtına < *fortuna*

O. kadina/kadana I < *cadena*

O. karkador < *cargador*

maryol I < *maryol II*

mayna I < *maina!*

preze/prize < *presa*

Etimolojisi Kesin Olmayanlar

poco < *pozzo*

Cenova Diyalekti

AD. mani mani/manı manı < *maniman*

17. yüzyıl

O. alborata < *alboreto*

bandıra < *bandéra*

O. ceneral < *zenerá*

falya/falye < *fala < falla*

foko/foga I < *fuoco! fogo!*

fora roba < *fora roba*

fora tente < *fora tenda*

O. iğris < *griso*

istif < *stiva*

kanca II < *ganzo*

manca < *mangia*

mancana I

marangun/marankon < *marangón*

maryol II < *mariól*

menale < *menara*

palaşkerma < *palaschermo*

O. patron/patrun < *patrón*

O. patrona I < *padrone*

pupa

urba/uruba < *ruba*

usturpa/ustrupa/istrupa < *stropa*

vardiya/vardiye < *guardia*

18. yüzyıl

O. butafoga < *butafogo*

19. yüzyıl

abloko/abluka < *abloco*

babafingo < *papafigo*

bekasa < *becazza*

fora < *fora!*

kamara II < *camara*

karyola < *cariola*

lombar/lûmbar < *rombaglio*

mayistra/mayestra/maystro/maestro <
maistro

mola < *mola!*

pastika/bastika < *pasteca*

pirzola < *brisiola*

rampa II < *rambar*

sigorta < *segurtà*

Cenova Diyalekti

portucel < *pertuzér*

Langobard Diyalekti

İtalyanca veya Fransızca Üzerinden

balkon I < *balcone* veya *balcon* < *balcone*
 < *balko*

20. yüzyıl

algarina/algarna < *argagno*

aydos < *gaitón*

balya II < *bala*

AD. bandel/bandela < *bandéra*

banka II/manka/manga < *banco*

AD. bardabaş < *vardabasso!*

barko < *barco*

basadora < *pasador*

baston II/boston < *bastón*

O. bastondiflok < *bastón di flok*

O. bergende/pergende < *bergantin*

bokaponto < **boca del ponte*

borda III < *borda!*

borina/burina < *borina*

O. borlota/burluta < *burloto*

bosa < *bozza*

bragot < *bragoto*

brakil/birakil < *braghier*

burgata/burgada < *purgada*

civarina/civarna < **ciavarina*

conta II/cunta I < *zonta*

çamariva/çımariva < *ciama arriva*

çapari < **ciaparin*

çırçıl < *sercélo*

dambuço/dambiço < *tambuccio*

destemura < *testa de moro*

doblin I < **doplin*

filador/flador < *filador*

filiz III < *friza*

filo < *filo*

flâma/filâma/filema < **flama*

flok/filok/filoka < *floco*

flokön < **flokín*

fogo/foga II < *fogo*

fonda/funda I < *fonda!*

- fora vele < *fora vele*
 fraşkon/firaşkon < *frascón*
 gadebos < **cao de posta*
 gargari < **carghera*
 gındazo < *ghindazzo*
 gırcala < *griséle*
 AD. gırcala < *grisele*
 gradin < *gradin*
 gurceta/gurcata < *croseta*
 iskancavardiya < *scangia vardia*
 ispadola < *spadola*
 ispagula/ispavli < **spagolo*
 ispalet < *spaleta*
 isparmaça < *spernáció*
 ispunca/uskunca < *sponza*
 istifador < *stivador*
 O. işklavon < *schivone*
 kabasorta < **cavo a sordo*
 kaçarula < *cazzarola*
 kaloma I/kaluma < *caloma*
 kamarot < *camaroto*
 O. kamartin < *caomartín*
 kanarya II < *camarín*
 kandelisa/kandilisa < *candelizza*
 kapon < *capón*
 karamusal II < **paramusselli*
 kargacunda < **cargazonta*
 kargafundo/gargafunda < *cargafondo*
 kargapunta < **cargapunto*
 O. karidiya < *garida*
 kasa III < *cazza!*
 kavanca/kavanço I < *caveza!* ve
caveggiare
 koladire/kuladıra/govadire/goadıra/gilâ
 dora < *coridor*
 kolona IV < *colonna*
 kontra I/kuntra < *contra*
 kontrakontrin < *contracontrín*
 kontrapapafingo/kontrababafingo <
contrapapafigo
 kontreta/kontrata/kuntrata yelkeni <
contreta
 kordelesa/kordalıça/kordilisa/kurtelaca
 < *cortelazzo*
 kordeliçin/kurtelaçin < *cortelazzín*
 korza II < *crose*
 korza III/kurza/kurus II/kuruz < *crose*
 kunya/gönye II < *cugno*
 kuzina/kuzine < *cusina*
 lânsa /lanse < *lanza*
 larmo/lermo < *arma*
 laşka I/laçka II < *lasca lascare*
 lazareto/lâzarata/lazeta < *lazareto*
 lega < *legare*
 liga II < *legar*

ligadora/ligadura < *ligadora*

limbo/limba < *libo*

loça < *l'ocio*

lomboz/lombaz/lumboz < *rombo*

maçula < *mazzóla*

manga II < *banco*

manişka < *a manesco*

maniza!/maniça! < *manizar*

manti I/manti II < *mante*

mantizelo < *mantesele*

AD. marol I < *baril*

mastaço/mistaço < *mostaccio*

mayıstra/maestra < *maistra*

AD. mayna II/mayla < *mayna I*

metafora/matafora < *metifora*

mezura < *mesura*

mornel/murnel < *merlín*

muda/moda I < *muda!*

palador < *parador*

palangarole/palangarule < *paranco di rollè*

panyol < *pagiól*

paraçera/paracera/paraçire/paçira/paçera/pıraçira/paçelâ < *brazzéra*

pasari < *passarín*

pata II < *pata*

pena < *pena*

pik < *pic*

pinel < *penelo*

piryol < *piriól*

ponton < *pontón*

portolan/portolon < *portolán*

prova II/pruva/purva < *prova*

provezza/porevençe/pirevençe/porvença/
porevença/pirevença/poravansa <
provenza

ranza < *rancio*

reyli/rili < *rei*

rişvet II/rüşvet II < *respeto*

roda/ruda < *a roda*

saka IV < *saca*

sıvasa

skancıya vardiya/skancıya vardıya <
scangia vardia! scangiar la vardia

Cenova Diyalekti

çapa III < *ciappa*

iskarso II < *a scarso*

mapa < *mappa*

mavuç < *maugiu*

portuc/portuç < *pertuzo*

Tarihsiz

Varyantlı Kelimeler

kruz < *kuruz*

1.7.2. Yunanca Üzerinden

15. yüzyıl

öreke/örek II/roka/röke < *roka* < *rocca*

16. yüzyıl

O. duzi < *ντουζής* < *dose* ve *doge*

fiston/fistan < *φουστάνι* < *fustagno*

korsar < *κουρσάρος* < *corsaro*

Ya İtalyancadan ya da Yunanca Üzerinden

Avlonya/Avlona < belki *Valona* veya *Avlôn*

17. yüzyıl

O. kolevrina/kolumborno/kulumbir I
/kulumbur I/kolunburna/kulunburna
< *κολομπρίνια* < *colubrina*

konsolos/konsoloz < *κόνσολας* < *console*

lonca < *λόντζα* < *loggia*

marankoz/BSTT marangoz < *μαραγκός* <
marangón

AD. meçik I/meçük/meküş < *ματσούκθ* <
mazuco

meçik II < *meçik I*

limon II < *λειμόνι* < *limone*

19. yüzyıl

balena II < *μπαλαινα* < *balena*

barbunya I < *μπαρμπουνι* < *barbone*

bezelya/bezelye/bezene < *μπιζελια'* <
piselli

buranca < *μποραντσα* < *borage/borace*

AD. çukali/çokalca/çokali/çokali/çukal <
τσουκαλι < *zucca*

fanta < *φανετα* < *fanetto*

ispati < *σπαθί* < *spade*

işporta < *σπόρτα* < *sporta*

kalamar < *καλαμάρι* < *calamaro*

lâmba I/lamba < *λάμπα* < *lampa*

lostarya < *λοσταρία* < *l'osteriya*

lotarya < *λοταρία* < *lotteria*

lustro < *λούστρος* < *lustro*

maça II < *ματσα* < *mazza*

palanga III < *paragka* < *baracca*

parakete/paraketa/paragadi/paragat <
παραγαδι < *barchetta*

peçete/peçata < *πετσετα* < *pezzeta*

peçota < *πετσουδα* < *pezzo* + *-ota*

peruka < *περουκα* < *parrucca/perrucca*

salça < *σάλτσα* < *salse*

tombala/tombola/tombalak < *τούμπαλα* <
tombolo, tombolato

Belki Yunanca Üzerinden

intereso < *interesse*

Kökeninde İbranice Bulunan

kapara II/kaparo/kaporo < *καπάρο*
< *caparra* < *capo* < *arabōn*

20. yüzyıl

abáşo < *αβασο* < *abasso*

AD. alça/alsa/halça < *αλτσα* < *alzo*

armadora/armadura < *αρμαδορα* <
armadura

aso < *ασσος* < *asso*

- bakaça** < *μπεκατσα* < *beccaccia*
baladur/balyadur < *μπαλαδουρος* < *imbalador*
banda II < *μπαντα* < *banda*
 AD. **bara II** < *μπαρα* < *barra*
barbunya II < *barbunya I* < *barbone*
 (Argo) **barbunya III** < *barbunya I* < *barbone*
 (Argo) **barbunya IV** < *barbunya I* < *barbone*
barlam < *μερλανος* < *merlano*
 AD. **basarna** < *πασαρνα* < *passarin*
 AD. **birbandi** < *μπιρμπαντης* < *birbante*
 AD. **cancal** < *τζαντζαλο* < *cencio*
çenci < *τζεντζι* < *cencio*
 AD. **çentes/çentez** < *τσεντεζιμο* < *centesimo*
 AD. **çimpon** < *ζαμπουνα* < *sampogna*
falçeta/falçata < *φαλτσέτα* < *falcetto*
 (Argo) **fasarya** < *φασαρία* < *fassaria*
 (Argo) **fiyaskos** < *φιάσκος* < *fiasco*
 AD. **gancoz** < *γάντζος* < *ganzo*
 AD. **garavola** < *καράβολας* < *cara-guol*
irmık I < *ορμίζω* < *ormeggio*
 AD. **isparel** < *σπαλέρι/σπαρέλ* < *spalliera*
 AD. **izbrilyoz/izbriliyoz** < *βρίλιος* < *briglio*
 AD. **kaçabruk** /*kaçaburuk* /*kaçavruk* /*gaçaburga* /*gasavruk* < *κατσαπρόκος* < *cacciabrocco*
 AD. **kadura** < *κάδρο* < *quadro*
kanela < *κάνελα* < *cannella*
kartela < *καρτέλλα* < *carta* + *küçültme eki*
kasketa < *kasketo* < *caschetto*
 AD. **kerteris** < *kerteriz*
kerteriz < *καρτάρισα* < *caratare*
konçina/konçine < *κοντσίνα* < *concina*
kuçeta/koçeta < *κουτσέτα* < *cuccetta/cocchetta*
lafina < *λαφίνα* < *la fina*
lâsta < *λάστα* < *lasta*
laterna I/latarna < *λατέρνα* < *lanterna*
 (Argo) **laterna II** < *laterna I*
lostromo < *νοστρόμος/λοστρόμος* < *nostromo*
lutriya < Emiroğlu'na göre *lotarya*
manar I < *μαννάρι* < *menara*
mandaz/mandız/mandoz < < *mante*
masteli/mastili/mastelya/mastilya/mastal ya < *μαστελθν* < *mastela*
 AD. **munzur/muncur** < *μουτσουνα* /*μουτσουνο* < *musona*
rapalina < *παπαλινα* < *rapalina*
paraşol < *παρασολι* < *parasole*
patatuka < *πατακουκα* < *patatucco*

potkal/putkal < *μπουκαλι* < *bucal*

pund II/punt II < *άπποῦντο* < *appunto*

Belki Yunanca Üzerinden

manyat < < *menáida*

Tarihsiz

steka < *στέκα* < *stecca*

1.7.3. Fransızca Üzerinden

19. yüzyıl

balon < *ballon* < *pallone* [aslı Langobard.
palla; -one]

bombort < *bombarde* < *bombarda*

faseta < *facette* < *faccetta*

karnaval < *carnaval* < *carnevale*

pantolon/pantolon/pantolon/pantol/pant
ul/pantur < *pantolon* < *pantalone*

20. yüzyıl

adacyo < *adagio* < *adagio*

akvarel < *aquarelle* < *acquarella*

alarm < *alarme* < *alle arme!*

arabesk < *arabesque* < *arabesco*

Arpej < *Arpège* < *arpeggio*

baldaken < *baldaquin* < *baldacchino*

bale < *ballet* < *balletto*

barok < *baroque* < *barocco*

baset < *bassette* < *bassetta*

bisturi < *bistouri* < *pistorino*

brokar < *brocart* < *broccato*

düetto/düeto < *duetto* < *duetto*

favori I < *favori* < *favorito*

fiyasko < *fiasco* < *far fiasco*

fresk < *fresque* < *afresco*

galeri < *galerie* < *galleria*

gidon < *guidon* < *guidone*

golet < **golette* < *goletta*

grotesk < *grotesque* < *grottesco*

kamp < *camp* < *campo*

kamouflâj < *camouflage* < *camuffare*

kapris < *caprice* < *capriccio*

kapüşon/kapışon < *capuchon* < *capuccio*

karikatür < *caricature* < *caricatura*

kariyer < *carrière* < *carriera*

karoser/karisör < *carrosserie* < *carrosse*
< *carrozza*

karton < *carton* < *cartone*

kariyer < *carrière* < *carriera*

kaset < *cassette* < *cassetta*

katafalk < *catafalque* < *catafalco*

kazak III < *casaque* < *casacca*

kontrast < *contraste* < *contrasto*

kuintet < *quintette* < *quintetto*

palet I < *palette* < *paletta*

palet III < *palette* < *paletta*

parfüm/parfön < *parfum* < *perfumo*

paseta < *bassette* < *bassetta*

pastel < *pastel* < *pastello*

piyano < *piano* < *pianoforte*

porselen < *porcelaine* < *porcellana*

21. yüzyıl

koli < *colis/coli* < *colli*

Tarihsiz

acyo < *agio* < *aggio*

barkarol < *barcarole* < *barcaruola*

bombardon < *bombardon* < *bombardone*

kartel II < *cartel* < *cartello*

1.7.4. Diğer Dillerden

14./15. yüzyıl

Bulgarca, Sırp-Hırvatça Üzerinden

poğaça/boça II/boğaça/pahaç < *pógaça* < *focaccia*

17. yüzyıl

İtalyanca ve Fransızca Üzerinden

komisar/kumisar/kumsar/BSTT komiser
< *commissario*, *commissaire*

İspanyolca veya Fransızca Üzerinden

sintina/sentine/sintine < *sentina*, *sentine* < *sentina*

20. yüzyıl

Slav Dilleri Üzerinden

AD. borla < *búriilo/burilo* < *barile*

kapela < *kapela* < *kapélo* < *capello*

Rusça Üzerinden

AD. darakka < *tarelka* < *tagliare*

AD. gazarma < *kazarma* < *caserma*

Belki Ermenice Üzerinden

AD. pastık/pastuk/bastık < *pasticca* veya
belki < *basdeğ* < *pasteğ* < *παστηλος* < *pastello*

Arapça ve Ağızları Üzerinden

AD. lâta II < *lâtiye/lâtye* < *cocolletta*

zangır/zankır/zanayır/zanagır < *saḡkari*,
saḡgari < *zingari*

Azerbaycan Türkçesi Üzerinden

AD. grafet < **ganfet* < *konfetti* < *confetti*

İtalyanca veya Rusça Üzerinden

kazake /kazaki /kazeke / kazeki
/gazeke /gazeki < *casacca* veya
kazakin

İngilizce Üzerinden

legorn/legorin/ligorin < *Leghorn* < *Livorno*

Arnavutça Üzerinden

RD. maciya < *magji* < *magia*

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

getto < *ghetto* < *ghetto*

1.7.5. Kökeni Bilinmeyen Ancak İtalyancadan Alınanlar

16. yüzyıl

O. boğası < *boccascino* < ??

Kökeni Bilinmeyen Ancak İtalyanca
veya Yunancadan Alınmış Olanlar

O. Çuka < *Κοθηρα*, *Cerigo* < ??

1.7.6. İtalyanca veya Başka Bir Dil Kökenli

17. yüzyıl

İtalyanca veya Almanca Kökenli

O. **barda** < *alabarda, Barte*

19. yüzyıl

İtalyanca veya Türkçe Kökenli

Fransızca Üzerinden

bergamat/bergamot/bergamut <
bergamotte < *bergamoto* < *pero bergamoto* veya *bergamoto* < O. *beg armudu*

İtalyanca veya İspanyolca

foya < *foglia* veya Sefard İsp. *foya*

20. yüzyıl

İtalyanca veya Türkçe Kökenli

AD. **çont/çönt** < *çot/çört*

AD. **çot I/çöt/çört**, belki de *çont/çönt* < *ciotto* ya da bunlar Tk.

İtalyanca veya Slavca Kökenli

Yunanca Üzerinden

kuka IV < *κόκκα* < *cocca, kuka*

papara I < *παπαρα* < *paparrza, pappara*

1.8. ERMENİCE KÖKENLİ

14. yüzyıl

kedi < *katu/gadu*

EO. **göbüt/köbüt** < *gobid* < *kopit*

AD. **him/hım/himi** < *himn*

tel II < *t'el*

14./15. yüzyıl

aznavur < *aznavor*

AD. **külek I/kulek/küvlek** < R. Dankoff 1995 no. 382'ye göre *kovlak, külek*

şen < *şen*

15. yüzyıl

AD. **arastak /arasdak /aristah /aristak /arustak** < *aşasdağ*

AD. **herk I/herh/herg/herik** < *herk*

AD. **hezen/hezan/hızan/hizan** < *hetsan*

haç < *haç*

O. **külek II/kölek** < *külek I*

şib < *şiw*

tereke

16. yüzyıl

Arabgir/Arapkir < *Arapker*

O. **bennak** < R. Dankoff 1995 bir ihtimal *bnak*

AD. **çap II** < *çap I*

çiriş II < *çiriş I*

AD. **küşne/güşne/kuşne** < *kuşnay*

mertek I < *mardak*

AD. **mertek II** < *mardak*

petek II < *petek I*

pinti < *p'int'i*

verev/verep < *ver*

17. yüzyılAD. bad II/bat < *bad*AD. çağ I/ çağ/çağ I < *cağ*O. cahcahun/cohcohun < *çaḥçaḥun* < *caḥcaḥun*AD. çermik < *çermug* < *cermuk*AD. çortan/çörten/cörten/çirtan/şortlan < *çrortan* < *crordan***derder** < *dêrdêr*AD. (Tokat) *gatnabur < *gatnavur*AD. gencer < *gacar* < *kaçar*AD. gom/göm/güm/kam/kem V/kom
I/kon/köm/kön/küm/küme III/kün
< *kom* < *gom***hav/kav VII** < *ḥaw*AD. kağ < *k'ağ*AD. koçırgan/koçurkan < *kots'nakan*(Argo) kodoş/godoş/koduş < *kotoş/kodoş*AD. kohik < *k'oğ/ k'ōḥk*AD. kurgut/kurkut < *krkut***lakot** < *lakot***lapa I** < *lap*AD. laran/naran < *laran*AD. nahır/nakır < *naḥir*AD. nezkeb/nezgeb < *mazkap***oskor/osgor/oskur** < *oskr/oskor*AD. paçuk < *baçuk*pezeveng/pezevenk/püzeveng/püzevenk < *bozawag*AD. poçik/poççik/poççuk/peçük < *pöçük*AD. poşi/poşu/poçu/puç < *p'oşi***pot I** < *p'ot'***potur I** < *pot*AD. pöç/pöçü/pöçük/poç/puç < *pöç/poçik*AD. pük < *buk***tırkaz/tırhaz** < *dırgoc***18. yüzyıl**AD. hızan III < *hızan I***19. yüzyıl****amira** < *amira*AD. bagas/bakas < *bagas*AD. bıdık < *bzdıg* < *pztik*(Argo) **madik** < *matn*AD. porhank /poğrenk /pöhreng
/pöğrenk/pöfrek/boyla/borya
II/hözenk < *p'öğrank***savan** < *savan***şılık** < *şil***tığ I** < *t'el***tum III/tump/tumt/tünp/tümp/tomp** < *t'umb***20. yüzyıl**AD. abris < *abris*AD. abur < *abur* < *apur*AD. abus II < *abūş*

AD. açar III/açal < aç'ar/arçar

AD. açkah/açkav < aç'k'

AD. açmegu/açmegun/açmeru < arçmeğu
< arcmegu

Agop < Agop Hagop < Hakob

ahbar < eǵpayr < eǵbayr

AD. ahbın/abgın/afgın/ahbun/akbun vs. <
aǵp[in] < aǵb[in]

(Argo) ahçik/ahciyh < aǵçig

AD. aklecüt < ak'loraçud

AD. akos/agos/hagas/hagos/hakos < agos
< akos

AD. akuka /eküge /hakürge /hekerge
/hekerke/hekövü/heküge/hekürge <
akuka < aguga

AD. anık I/anuk < annuǵ

AD. aniç < anits

antin < antên

AD. apas/apaz/hapaz < ap' + -s

AD. arçak < arç

AD. asar III < asr

(Argo) asǵısar I < hasgits'ar

(Argo) astik < asdik'

AD. avanak < havanag

aznif

AD. badar < badar

AD. badıç I/badış/badıç/badınc/padıçi <
badic

AD. badıfan < baduhan

AD. badi I/badı/badik II < bad

AD. baǵas/baǵaz < bagas

AD. bar IV < bar

AD. baran II < baran

AD. barav < barav

AD. barhar/barhal < parhrts'i

AD. barık < parēx

AD. bedrik /bedirik /bedrek /bedürük
/bödürük/pedrik/pedirik < badruyǵ

AD. bedrus/bedrüs < badruys

AD. beduk < bdug

AD. belek IV < balak'

AD. berd II < part < bard

AD. bızdık/bızdik < bzdig < pztik

AD. bocık < boç + -ik

AD. bocu/boçuk < poci < poçi

AD. boki < pok < bog/bogi

AD. buç I < boc < poç/puç veya buç

AD. caban/cavan/cavana < çevon < ç'uan
/çopan

AD. çağak < çağak

AD. cancel/cancur < cançul, cancel
/çancel

(Argo) carmak/carmakcur < cermag ve
çur

AD. carut/carık < carud/çarug

cılız < cılız

AD. cırmık/cırmık/cırmık < *çrmuk*

AD. cimre < *cimre*

AD. cirenk < *çrank'*

AD. coh/cof < *coh*

AD. con < *con*

AD. covuk < *cağ* + küçültme eki

AD. cumur/çumur < *çmur*

AD. çâç I < *ç'aç'*

AD. çamiç/çemiç I/çemiş I < *ç'amiç'*

çap I < *ç'ap'*

çap III < *çap I*

çemen I < *çaman*

AD. çıbık II < *çipr*

AD. çil V < *cil*

AD. çilik II < *dzilig* < *tsilik*

AD. çiltik < *çlt'ig*

AD. çiriş I < *çreç*

AD. çomağ < *ts'mağ*

AD. çoroş/çoruş < *ç'oroç'k'*

AD. çortutu/çortu < *ç'ort't'u*

AD. çuru/cir II/curu < *çrt*

AD. çükür/cükür/çöğür IV/çökür II
/sakur < *cgur* < *çkur*

AD. darikan/dargan < *daregan*

AD. dığa/dıgı/tığa < *dğay*

AD. dığarık < *tğaruk'*

AD. dıram/tıram < *dram*

AD. diz III < *tiz*

AD. egan < *eğan*

AD. egerti < *eğrti*

AD. eğiç/eğiş/iğiç < *agiş*

AD. eğinç < *eğic*

AD. engenek < *angan* + küçültme eki

AD. enguz < *enkoyz*

AD. erek < *erek' şabat'i*

AD. evelik /avelik /evelek /efelik
/efelek/everek < *avel* + *-ik*

AD. ficek < *viçak*

AD. gab < *gap/kap'*

AD. gaban/kaban III < *kapan*

AD. gabar < *gabbrar*

AD. gagaç/kakaç III < *gagaç'/kakaç'*
< *kakaç'*

AD. gajgın/kağcın < *gağcin* < *kağçin*

AD. galacoğ < *kalacoş* < *galaçoş*

AD. galiç /geliç II/haliç /haliç II /haloç
/kahiç /kalinç/kaloç/kaluç/kolç < R.

Dankoff 1995 s. 165 no. D23'e göre
gal-. *galiç'*, *kaliç*

AD. gargut/gırgat < *gargud* < *karkut*

(Argo) *garmircur* < *garmir* < *karmir* + *cur*

AD. gark II < *garg* < *karg*

AD. gatneri

(Argo) *gavgav* < *gogow*

AD. gecere/keçere < *gacrar* < *gaçrar*

- AD. gecig < *gdzig*
- AD. gejj < *kij* < *gij*
- AD. gem II/kem II/kam II < *gamn*
< *kamn*
- AD. gem III < *gem*
- geminti/gömeni < *gamnday/kamntay*
- AD. ger III < *ger*
- AD. gerendi/gerinti/kerendi/kerenti
< *keranti* < *gerandi*
- AD. ges < *gēs*
- AD. gesgesi < *gēs*
- AD. geveze II < *kavazan* < *gawazan*
- AD. gezen < *gadzan* < *katzan*
- AD. gjjan < *gncirn*
- AD. gıgılık < *gğ'glig*
- gılan < *klan* < *glan*
- AD. gıldik < *glig* < *klik*
- (Argo) gılır < *glir*
- AD. gındıl < *kuntul* < *gundul*
- AD. gırç II < *grcel* < *krçel*
- AD. gırgıt < *grgıt*
- AD. gılik/kılik < *gilik/glik*
- AD. giş < *kēs* < *gēs*
- AD. gocuk II < *gots'uk*
- AD. godik I/gödek II/gödük/güdük IV
< *god* + *-ik*
- AD. gogof/gogo II < *gogow*
- AD. gogof/gogo III < *gogow*
- AD. gork < *gork*
- AD. gorunga < *gorngan* < *kornkan*
- goştik/goşdik < *goşdig* < *koştik*
- AD. (Hemşin) gudeç < *gudots'* < *kutots*
- AD. govik < *kovik*
- AD. göğen III < *gogan*
- AD. gugar/kukar/kukarı/kukaçi/gogar
< *kokar/gugar* < *gogar/kukar*
- AD. gulan/gülayı/Gülay/gılay < *kulan*
< *gulan*
- AD. gumbuz /gumbik /gümp /kumbuz
< *komp* < *gomb, gumbik, kumbuz*
- AD. gurik/kurik < *Gurig* < *Kurik*
- AD. guz I < *guz*
- AD. günt < *kunt* < *gund*
- AD. görün/kurun/kürün < *kuşn* < *guşn*
- AD. güruz II < *guz*
- AD. güzük < *guzik* < *kuzik*
- AD. haçanpur < *haç* ve *apur*
- AD. haçırkat /gergicet /hacirget
/haçırdek /haçırgek /hadırçek
/hatırcek /hecirget /hecirket /heldirgeç
/helgirdeç/hetircek < *haç* ve *ererkat*
- AD. hadiç < *hadiç*
- AD. hag < *hak*
- AD. hagaragort < *hakaragort*
- AD. hağ < *ghak'*
- AD. hahut < *haħut*

- AD. **hakuka** < *hakuka*
- AD. **hameçik** < *hamaçik*
- AD. **hanav/hinav** < *honav*
- AD. **hançar** < *hancar*
- AD. **hapan I** < *hapan*
- hapaz II** < *hapaz I*
- (Argo) **hapaz III** < *hapaz I*
- AD. **harav/haraf** < *haraw*
- AD. **hargin** < *harmunk*
- AD. **harhut** < *harhut*
- AD. **harik II** < *haruk*
- AD. **harmı/harmu** < *harmi*
- AD. **harol** < *aror, haror*
- AD. **heçik** < *haçik*
- AD. **hedik I/hedek** < *hatik*
- AD. **hedik II** < *hetik*
- AD. **heğ/hek II/hey II** < *hak*
- AD. **helez/hiliv** < *hlēz*
- AD. **helon** < *uln/hlun*
- AD. **helort** < *hlurd*
- AD. **henir** < *hang*
- AD. **henk I** < *henk*
- (Argo) **hent/hunt** < *hent*
- AD. **heren** < *har*
- AD. **hernük** < *harawank*
- AD. **hevik/heveke** < *hew*
- AD. **hevn** < *hawinç*
- AD. **hezertere** < *hazar* ve *ter*
- AD. **hıbar** < *hipar*
- AD. **hıbilik** < *hipilik*
- AD. **hıc** < *hij*
- AD. **hıc/hic** < *hēj*
- AD. **hıldirik** < *hltrik*
- hıltık/hiltik** < *hldik*
- AD. **hımık/hınık II** < *hmik*
- AD. **hınaca/hınaça** < *heneç'i*
- AD. **hınami** < *hnam*
- AD. **hıncik** < *hncik*
- AD. **hındirgen/hındırgan** < *hndrakan*
- AD. **hınsan** < *hncan*
- hıram** < *hram*
- hırçın** < *hirç*
- AD. **hırhıdilik** < *hrhntuk*
- AD. **hırtık/hırtik** < *hrtuk*
- AD. **hışır I** < *hoşor*
- AD. **hışır II** < *hışır I*
- AD. **hışır III** < *hışır I*
- AD. **hışır IV** < *hşkil*
- hışik** < *hşkil*
- AD. **hıt** < *hit*
- AD. **hızan I** < *hızan*
- AD. **hızan II** < *hızan I*
- hızar** < *hizar*
- AD. **hızarık/hızerik** < *hzaruk*

- AD. hiç III < *hiç*
- AD. hilez < *hlēz*
- AD. hindik/hinik < *hlik, hnlik*
- AD. hirik < *hrik*
- AD. hoban/hopan < *hōpan*
- AD. hodak I/hadak/hodaḥ/hodoḥ < *hōtal*
- AD. hoduk/hotik < *hōrt*
- AD. hol II < *holov, hol*
- AD. hop IV < *hop*
- AD. hopal < *hawp'al/hōp'al*
- AD. hor III < *hor*
- AD. horan < *horan*
- AD. hort I < *hort*
- hortik/hortuk < *hordik*
- AD. horuk I < *horik*
- hosan < *hosank*
- (Halk Ağzı) hoşor/hoşur < *hoşor*
- AD. hov < *hov*
- hozik < *hoz + -ik*
- AD. hunk < *hunk*
- AD. irapata < *rap'at'ay*
- AD. kaa/ka < *k'a, k'ala*
- AD. kaçanık < *kac'in*
- AD. kağan/kaḥan/kaḡn < *k'aḡhan*
- AD. kahniç < *k'aḡhaniç'*
- AD. kakacur < *k'ak'acur*
- AD. kalak III/kalagaz < *k'alaḡay*
- AD. kallik < *kalek*
- AD. kalmast < *kalmas*
- kama I/kam III/kem III < *kam/gam*
- AD. kama II < *kama I*
- AD. kamus /kemis /kemiş < *k'amots'*
/k'amiç'
- AD. kander < *k'andel*
- AD. kandirif/gandiref < *kandriw*
- AD. kapan III < *kapan*
- AD. kapenk/kepenk II < *kapank*
- AD. karas < *karas*
- AD. kark < *kark*
- AD. kav III/gav II < *kaw*
- AD. keç I < *kēç/gēç*
- AD. kegank < *k'aḡhank'*
- AD. kehne/kehni < *k'al[a]han*
- AD. keran/keren II < *geran, keran*
- AD. kerman /kermen /kirman /kirmen
/german /germen /girman /girmen
< *k'arman*
- AD. kernemut < *karna[na]mud*
- AD. kertoç/kertiç < *k'arat'ot'oş/kerit'oş*
- AD. ket II < *k'ēt', gayt' gayt*
- AD. kincik < *knçirn*
- AD. kındık < *gund*
- AD. kındırak/kırtnak < *grtnak*
- AD. kıra < *k'ra*
- AD. kısak < *kc'ak*

- AD. kirik < *k'rik*
- AD. kobat /kubat /kabat /gobat /gubat
< *kopit*
- AD. koç II/goç < *koç*
- AD. koçik/gocik II/gocuk III < *kojik*
- AD. kokar /kokari /kugar < *gogaş /kukar*
- AD. kokom/kokon/gogum < *kokon,*
kōkōm
- AD. kol III/kollo < *gul, k'ōl*
- AD. kolik/golek/goldik/kolo/koluk/kölük
/kuliya/kuliye/külük II < *k'ōlik*
- AD. kolot/golot < *kolot*
- AD. kont I/gont < *kond*
- AD. korkot/korkota/karkot < *korkot*
- AD. korkut < *karkut*
- AD. kort II/gordu/gort < *gord*
- AD. korz < *gordz gts'el, gordsk*
- AD. korzeval < *gorcavar*
- AD. koşt/kuşt/goşt < *koşt*
- AD. kotan/köten/kötan/kutan < *gut'an*
/kōt'an
- AD. köftün/ködün/göğdün < *kopton*
- AD. kökneç/kognoc' < *koknots' /gognots'*
- AD. közgüç < *koçgez*
- AD. kuduk/kodoz/guduk I/guduz < *ktuts'*
- AD. kukizik < *kukuz* + küçültme eki
- AD. kunzu
- AD. kurç < *kurç*
- AD. kuzik/guzik/kuzzik/kuzuk < *kuz* +
küçültme eki
- AD. külek III/gülek/gölek < *külek I*
- AD. külük < *klik/kilik*
- AD. külül/gülül/gülür/külür I/kürül
< *glul*
- AD. kürtük I/kürdek < *koştik/kurtik*
- AD. küt II < *dut* < *kut*
- AD. labut I/labıd/labıt < *lapuday*
- AD. lago < *lagod*
- AD. lak I < *lak*
- AD. lakaş < *leşk, lakaş*
- AD. lambak/lampık < *lambak*
- AD. lap II/lep I < *lap'alp*
- AD. lap III/lep II < *lep'*
- (Argo) lapa II < *lapa I*
- AD. lebik/lebbik/leppik < *lepik*
- leçek/liçek/neçek < *laçak*
- AD. lendek < *lnderk' /Interk'*
- AD. lepsi < *lap'*
- AD. leştek < *lōř, loştak*
- AD. lıvır/livirt < *lvr*
- AD. ling/link < *nig; ling*
- AD. livik/liviş < *nuik, nvik/lvij*
- loğ/lo < *loğ*
- AD. lolik I/lalik II/lülük I < *lolik*
- AD. loti < *lot'i*

- AD. lovlaz /lolaz /loğlaz /loylaz /levlez
/levaz/leyvaz/akleyvaz/bevlez/dövdes
< *lovias*
- AD. löbüt < *lpirdz, lpît lpît*
- AD. mac/maç I < *maç*
- AD. maçkal/majgal/majkal/macgal <
maçkal
- madak/medek < *matak/medek*
- AD. madamak/madımak < *matutak*
- AD. mağal < *makal*
- AD. mahra < *maharay*
- AD. malez < *malez*
- mamuk/mamık < *mamuḥ*
- AD. man < *man*
- AD. mañçuk/mancük < *mañçuk*
- AD. manger < *manker*
- AD. manuk/manık/manik < *manuk*
- AD. maran I < *maşan*
- AD. maran II < *maşan*
- AD. mare < *moreni/mora/mormēni*
- AD. marh < *marḥ*
- marmaş < *marmaş*
- massa/masta/meses/masas < *masus*
- AD. maşara I < *maşaray*
- mazman < *mazman*
- AD. memük II < *man*
- AD. merek/marak < *marag*
- AD. meri II < *mari*
- AD. met < *mit*
- mıdır I/mucur II < *mocir*
- AD. mıçık/mucuk < *mjeḥ*
- AD. mihra
- (Argo) minas
- (Argo) minganis/minganez < *minganis*
- AD. morç/morş/murç I < *morç*
- AD. mormani < *mormeni*
- (Argo) moruk < *mōruk*
- moruz/muruz
- AD. mucuk II < *mucuk I*
- AD. mumuk < *mumuk*
- AD. murç II < *murç*
- AD. murul/molur < *mrur*
- AD. musur /müsür /müsürük/ müsürlük
/musurluk /musulluk /musul /musluk
/müsürmük/mosur < *musur/musurk*
- (Argo) nannik < Aktunç'a göre
- AD. nat I < *nat'*
- AD. nazik II/nezik/nezük < *nazuk*
- AD. nezik II/nezih < *nazuk*
- AD. nik < *nig*
- nivik/nevik < *nuik*
- oc'guş/oç'kuş < *orc*
- oğgot < *kot'*
- orcik < *roçik*
- AD. ortut/hortut < *ort'*

(Argo) **oski/oksi II** < *oski*

oş III/oşt < *öşös/öşt*

ozor < *ozor*

AD. **paç II/baçı** < *paç*

AD. **pağ/peğ/peg/pey I/pek** < *bak*

AD. **pağarç/pağaç** < *balarc*

palavara I/palavra I < *barawor*

pancar < *bancar*

AD. **parak I/parağ** < *parağ*

AD. **parç I/parçı** < *parç*

AD. **parç II** < *parç* veya *parç I*

AD. **part I** < *p'art'*

AD. **pastikan /pestikaan /peskutan**
/pastukan < *bazkat'an*

AD. **pazık/bezik II/pezik** < *bazuk*

AD. **per II** < *par*

perküten /peskütan /pesküten /pestükan
/pestüken /pestikan /peşgidan
/peşkütan < *bazkat*

petek I/pitek/bitek < *p'et'ak*

pırnakıl

pırtı/pırti < *p'ert'*

AD. **pırtık** < *p'urt'ik*

AD. **pışat** < *p'şat*

AD. **pin** < *boyn*

pingel/pingâl/pinkel/punkal/fingel <
bunkal

AD. **poşa** < *p'oşay*

AD. **pot IV/put/pıt** < *but*

pun

AD. **purut** < *prut*

rapata/rabata/rafata < *rap'at'ay*

sakgavil/seggevil/sahavel/sakgavul/seheve

ıç/çahaveli/cahavel/zahavel < *ts'ağavel*

sal II

seğen

selmin/sermin/selnür/selemüre/sermen <
salmin

serpene/serpenek

sivik/süvük/siyik < *c'uik*

sokarıç/sograç

şadra/şatra < *şadrar*

şelek < *şalak*

şif I < *şiw*

şiv I < *şil, şiv*

tar I < *t'ar*

tar II < *t'ar*

AD. **tınaz II/dınaz II** < *dnaz*

tonton < *t'ont'oş*

torun < *t'örn*

yeğinç < *eliç*

yörep < *verew*

yürük < *porik*

zangoç < *zangoç*

zavar < *savar*

*İkilemeler*AD. badıl badıl < *badi badi*lapa lapa (kar) < *lapa I**Varyantlı Kelimeler*cırnık < *cırmık/cirmuk* ya da bir hata?AD. hahcık < *ahçik**Belki Ermenice Kökenli*dangalak < *dan gluḥ*AD. harazan II < *ḥarazan*(Argo) lüp II < *lp'ṛ*AD. kurik I/kuriyh/kurık/kırık VI/kirik
I/kırık/kürük/kürük < ?? veya
< *ḫurik*pot II < *pot I*

serik

TarihsizAD. (Akyazı) bülür < *bolur*kuntuk < *k'un*sağak < *sughag***1.8.1. Ermenicenin Ağızlarından**20. yüzyıleğrica < *ağray* < *gayri*AD. gıcık < *gncirñ*AD. goğ < *goğ*AD. haş < *haş*AD. hırık < *ḫrik*AD. hortut < *ort'ot*AD. kadamloç/gedanloç/gedanluc <
*gdalnots'*kagardak < *katar*AD. kagart/kakart/gakart/gagal II/gagaç
< *kakar*AD. kertiş/kertişkene < *k'arat'ot'oş*
*/keṛt'oş*AD. kıdık I/gıdık II < *kteğ*AD. kıngılık < *k'nk'lik*AD. kırtık/kirtik < *k'ṛt'ik*AD. kırza < *grza*AD. kırçon/kırçan/gırçon < *kṛçōn*AD. kocik/gocik I/goççik/gocuk III <
*kocik/koçik*AD. kop/gop < *kob/kop'*AD. koringön/korunga < *kornkan,*
*kornka*AD. korit/korit/korut/körit/körüt <
*k'orit*AD. koşat < *k'oşot*AD. koydnuk < *köydnuk, gortnuk*AD. kulbik < *k'ulpa*AD. kurçik < *kurçik*AD. lelik < *laluk***1.8.2. Diğer Dillerden**16. yüzyıl

Arapça Üzerinden

EO. Ayntab < *'Ayntāb* < *Antap'*

20. yüzyıl

Arapça Üzerinden

âkırkarhâ < 'âkırkarhâ

Kürtçe Üzerinden

AD. **kirve/kivre** < *kirva/kivra/kriva* < *k'awor**Varyantlı Kelimeler*AD. **kivre** < *kirve*

Gürcüce Üzerinden

AD. **bızıgi** < *bziği* < *bidzag*AD. **cad/cadi/catt/cadu** < *çadi/mçadi* < *cat'*

Yunanca Üzerinden

AD. **dıza/tıza/tize** < *tıça* < *diz*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. **cece** < *Cücä* < *çaça* < *cenc* < *çenç*

Kürtçe veya Ermenice Üzerinden

per I/pere II < *bêr/bêrî, per* < *ber***Tarihsiz**

Arapça Üzerinden

Antep < 'Ayntâb < *Antap'***1.8.3. Kökeni Bilinmeyen Ancak Ermeniceden Alınanlar****20. yüzyıl**AD. **gırdan** < *gırdan* < ?**1.8.4. Ermenice veya Başka Bir Dil Kökenli****15. yüzyıl**

Ermenice veya Türkçe Kökenli

kepenk I/kepeng/kepenlik < *kapank'* veya Tk.

Ermenice veya Moğolca Kökenli

AD. **car/çar II/ocar/uçar** < *car; çar* < *çaç***17. yüzyıl**

Ermenice veya Rusça Kökenli

tırtıl/tertil/tırtar/tırtır < *t'rt'ur, tırtır***20. yüzyıl**

Ermenice veya Türkçe Kökenli

tapan/tabandaban II /tapanlama < *dap'an*, H. Eren 1999 s. 394'e göre Tk. *taban* kelimesinin yan biçimidir.

Ermenice veya Kürtçe Kökenli

pohnut < *pokhint, pogın***teşi/terşi/tersi/tişe/tişi** < *t'eşi, t'eşik, teşi*

Ermenice ve Kürtçe Kökenli

AD. **hınık I /hemik /hımık /hinik /hirmik /sümük/ümük** < *hılink*; R. Dankoff 1995 no. 251'e göre < *hlik, hnlik*AD. **hozan/hızan/kozan** < *hozan, hozan*AD. **kutik/kutuk/kuduk II /kuçık /kudik /kodik II /kıdık II/guduk II /gudik /gudi II /gıdık IV** < *kutik* ve *küçik*AD. **külbe II/kürbe** < *k'ulpa/k'urpa, kulbe*AD. **moz/moza** < *moz* ve *möz*AD. **pardı/parda/pardi/partı/perti** < *barti, pãrdı*

AD. **pohnut** < *pokhint, pogin*

AD. **ber III/bere V/beri** < *bêr/bêrî; per* < *ber*

AD. **çapuk III/çepik/çepuk/çepük I** < *çepik* veya *ç'ap'uk* < *ç'ap'*

AD. **haşı/haşa II** < *haşe, haşow*

AD. **keledoş/kelecoş/gelecoş** < *kälädoş* veya *kalacoş* < *galaçoş*

AD. **kodik I/godik II** < *kodik* veya *kot/god* + *-ik*

Ermenice veya Gürcüce Kökenli

AD. **cımak** < *cımahe, ts'mah*

AD. **gagal I/gakıl/geel/gegel/kakıl** < *gagal* < *kakal* veya *qaqal*

AD. **kod I/kot I/got** < *kot* veya *ğod-i*

Ermenice, Kürtçe ve Azerice Kökenli

AD. **partal I/partıl I/pırtal** < *p'ert, pırtı*, Az. Tk. *paltar*

AT. **partal II** < *partal I*

partoz I < *partal*

Tarihsiz

Ermenice veya Gürcüce Kökenli

AD. **dodi/dodik** < *toti; t'at'ig'*

Ermenice veya Çingenece Kökenli

(Argo) **mayın** < Karagözcülere göre Çingenece, Ritter'e göre *manru*

1.9. İSPANYOLCA KÖKENLİ

15. yüzyıl

Kedalan/Gedelan/Gâdelan/Kedelan < *Catalán*

17. yüzyıl

planketa/plakenta < *palanqueta*

19. yüzyıl

kaveza/kaveze < *cabeza*

20. yüzyıl

(Argo) **andalavizo II** < *hasta la vista*

bolero < *bolero*

cunta II < *junta*

çaça IV/çaçaça < *chacha/chachacha*

çikita < *chiquita*

flamenko < *flamenco*

komparsita < *comparsita*

(Argo) **nada** < *nada*

(Argo) **nokaris**

(Argo) **palavra II/palavara II/palarva** < *palabra*

posa < *poso*

şalupa < *scialuppa*

(Argo) **voyvo** < *huevo*

Kısaltmayla Oluşanlar

(Argo) **pap/paps** < *papel I*

İspanyolca veya Şahıs İsmi Kökenli

çaça V < *çaça IV* veya *Çaça Gabor*

1.9.1. İspanyolcanın Ağızlarından

20. yüzyıl

Haiti Diyalekti

mambo < *mambo*

Yahudi İspanyolcası

(Argo) **papel I** < *papel*

1.9.2. Fransızca Üzerinden

19. yüzyıl

merinos < *mérinos* < *merino*

20. yüzyıl

barikat < *barricade* < *barrica*

espadril < *espadrille* < *esparto*

falanj II/Falanj < *phalange* < *falange*

gabardin < *gabardine* < *gabardina*

kabotaj/kapotaj < *cabotage* < *cabo*

kadril < *quadrille* < *cuardillo*

kask < *casque* < *casco*

kastanyet < *castagnette* < *castañeta*

(Argo) **kaşalot** < *cachalot* < *cachalote*

Tarihsiz

avizo < < *aviso*

1.9.3. Diğer Dillerden

20. yüzyıl

İngilizce Üzerinden

komando III/gomandos/komandos
< *commando* < *kommando* <
commando < *commandar*

Amerikan İngilizcesi Üzerinden

kafeterya < *cafeteria* < *cafetero*

İtalyanca Üzerinden

ariva < *arriva* < *arriba*

O. **barkalonga** < *barca lunga* < *barca longa*

bavul < *baule* < *baul*

cıvadra/cıvata < *civadera/civada* <
cebadera

filotillâ < *flottiglia* < *flotilla*

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

gerillâ < *guerrilla* < *guerrilla*

kanyon < *canon* < *cañon*

Yunanca Üzerinden

istalya/istarya < *στάλια* < *stallía* ve *stariè*
< *estaría*

Tarihsiz

İtalyanca Üzerinden

kanasta < *canasta* < *canasta*

1.9.4. Hangi Dilden Alındığı Bilinmeyenler

20. yüzyıl

ançuvez/ançuyez/ançüez < ?? < *anchova*

1.10. MOĞOLCA KÖKENLİ

14. yüzyıl

EO. **dümük I** < *dümüg*

EO. **él II** < *él*

AD. **kapçur** < *kabçur*

AD. **keşik** < *keşik*

şiltak

yada- < *yada-*

14./15. yüzyıl

külüğ < *külük*

Kalmukça Kökenli

AD. keher < *kēr, keger*

15. yüzyıl

ağa/aga < *ākā*

EO. aşı III < *alçı II*

AD. beserek/besirek/besrek/peserek < *besereg*

EO. cebe < *cebü*

çöl

EO. gecim/geçim III/kecim < *kacim*

EO. karagul/karavul/BSTT karakol I
< *ķara-ğul*

EO. kebülgenci

EO. kırban

EO. koşun < *koşigun*

şölen/şülen < *silen ~ şölön*

Eski Türkçeden Beri Olanlar

AD. cıda/cida < *çıda* < *cida*

dala- < *tala-* < *tala-*

Belki Moğolca Kökenli (Eski Türkçeden Beri Olanlar)

arpa I < *arpa*

balta < *baltu* < *balta*

16. yüzyıl

AD. cılav < *cillau*

O. daruga < *daruğa*

AD. ılgar I/ırgar

nöker < *nokör/nökör*

tulga/tuvulga/tugulga < *tagulga*

17. yüzyıl

AD. ahta < *ahta/ahta*

AD. alaşa < *alaşa*

EO. bacı < *baca*

AD. borağan/boran/buran < *boruğan*
/borağan

ceyran/ceylân < *ceran II*

EO. otağa

sakağı < *sakagu*

salt/salte/salde < *saltang*

tapkur < *dapkur*

20. yüzyıl

AD. alçı II < *alçu*

EO. algasa-

argali < *argali*

AD. asar- I/asart- < *asara*

AD. ası < E.V. Sevortyan 1974 I, 194 *asra-*

EO. batur/batır < *bağatur*

bavlı- < *bavlı*

EO. bavlı < *bawliya*

EO. bavurçi < *ba'urçi*

AD. bırangar < *baran ğar*

- EO. bolcaş < *bolcal*
- AD. bödene < *bödänä*
- EO. bulcaş < *bolca-*
- EO. cankı < *canķi*
- AD. ceran II/ceren < *jērän*
- AD. cerge I < *cêrge*
- EO. cevüngar /cuñgar < *cegüngar*
/cüüngar
- AD. cıdağı/cıdav I/cıdav I < *cidüü*
- AD. cılga II/cılki < *cilga*
- AD. (Erzincan) *cıvangar < *ce'ün ğar*
- AD. cimcik/çimcik/çimçik < *çim-çi*
- EO. çandavul < *çagdagul*
- çerga < *çerge*
- EO. çıdam < *çidän*
- AD. çılбір I/cılбір/çılбір/cılбір < *çilbūr*
- çıdam < *çıdam*
- AD. dal II < EO. *đalu* < *dalu*
- AD. dapkur/tapkur < *dapkur*
- AD. dümük II < *dümük I*
- AD. ergene < *ergene*
- AD. gayçı/kayçı/kayıcı < *ķayçi; gaiçi*
- EO. gehürge < *körge*
- AD. göreğen II/goregan/göreken
< *küregen*
- AD. ılga- < *ılğa-*
- AD. kadaga < *ķadağan/ķadağa*
- kancuğa/kancığa < *ġancuğa*
- kurultay < *ķuriltay*
- küran/küren < *küren/küren*
- AD. küreken < *küreken*
- AD. maral/meral
- narin
- AD. oyulga-/oyulgala-/oyulka- < *oyu-*
- öpçin < *öpçin*
- serin < *serigün*
- sokur < *soķur*
- AD. süyem < *sögem*
- tepsi < *tebsi*
- terbiye I < *delbegen*
- torumtay < *torumtay, torimtay*
- yêke/yêkke/yike < *yêke*
- Eski Türkçeden Beri Olanlar*
- çıta < *cıda/cıda*
- Çolpan/Çulpan < *Çolpan* < *çolbun,*
çolban
- Varyantlı Kelimeler*
- AD. ava I < *ağa*
- AD. baco < *bacı*
- çimdir- II < *çimdi-*
- AD. löker < *nöker/nöger*
- Belki Moğolca Kökenli*
- (Argo) arpa II < *arpa*
- Tarihsiz

Çağatay < *Çagatay*

1.10.1. Aracı Dillerden

15. yüzyıl

Farsça Üzerinden

bahadır/bahadır < *bahādur* < *bagatur*

elçi

20. yüzyıl

Türkî Diller Üzerinden

AD. **begecin** < Karaç-Balkar. *begecin* < *Begejin*

AD. **bolcal** < Karaç. *bolcal* < *bolcal*

iğde < YUyg. *yigdü* < *jigde*

1.10.2. Moğolca veya Başka Bir Dil Kökenli

14. yüzyıl

Moğolca veya Türkçe Kökenli

EO. **keleci**

16. yüzyıl

Moğolca veya Türkçe Kökenli

AD., RD. **kuskun** < M. Räsänen 1969 s. 296'ya göre *kudurga* veya Clauson 1972 s. 604'e göre ET. *ğudruğ*

20. yüzyıl

Moğolca veya Türkçe Kökenli

celâsin/celâsun/cılasın

çakı I/çaka < *çaku* veya Tk.

çakı II < *çakı I*

kaburga < *ğaburğa, kabirka*

Farsça Üzerinden

O. **kütüval** < *kutvâl/kütvâl*

1.11. ALMANCA KÖKENLİ

14. yüzyıl

saksı/Az. sahsı < *Sachsen*

15. yüzyıl

Frenk/Firenk < *Frank*

17. yüzyıl

O. **grof** < *Graf*

19. yüzyıl

ataman/hatman < *Hauptmann*

(Argo) **fertik** < *fertig*

20. yüzyıl

dia/diya < *dia*

dramaturg < *Dramaturg*

dramaturgi/dramatürgi < *Dramaturgie*

fenik < *Pfennig*

frezya < *Freesia*

(Argo) **geştapu** < *Gestapo*

grafiker < *Graphiker*

katrat < *Quadrat*

kobalt < *Kobold*

RD. **kofer** < *Koffer*

laborant < *Laborant*

AD. **laydar/laydır** < *Leiter*

lokal anestezi < *Lokalanästhesie*

lunapark < *Lunapark*

otopark < *Autopark*

panzer < *Panzer*

peruk < *Perücke*

revir < *Revier*

setliç < *Sedlitz*

şablon < *Schablone*

şalter < *Schalter*

şivester < *Schwester*

trafo < *Trafo*

Varyantlı Kelimeler

(Halk Ağzı) levir < *revir*

Belki Almanca Kökenli

AD. gollanza < *Glanzente*

Tarihsiz

kurs II < *Kurs*

sement Az. < *Zement*

sentner Az. < *Zentner*

1.11.1. Fransızca Üzerinden

19. yüzyıl

grip/grib < *grippe* < *gripan*

20. yüzyıl

agraf < *agrafe* < *krap*

akordeon < *accordéon* < *Akkordion*

arkebüz < *arquebuse* < *Hakenbüchse*

aspirin < *aspirine* < *Aspirin*

bank I < *banc* < *bank*

bezik I < *bésigue* < *besiegen*

bizon < *bizon* < *Wisent*

blok I < *bloc* < *Block*

brak < *braque* < *Bracke*

bulvar < *boulevard* < *Bollwerk*

büz < *buse* < *Bett*

dinamo < *dynamo* < *dynamoelektrische Maschine*

dolar < *dollar* < *dollar* < *daler* < *Taler*
[aslında *Joachimstaler*]

ekip/ekib < *équipe* < *Schiff*

eskrim < *escrime* < *scrima* < **skirmiyan*

estamp < *estampe* < *stampfen*

eşarp < *écharpe* < *scherpe*

fötr/fotör/fotür < *feutre* < *filz*

frambuaz < *framboise* < *bramberi*

gid < *guide* < *guida* < *gitan*

gri < *gris* < *grīs*

hal IV < *halle* < *halla*

lando/landon < *landau* < *Landau*
/*Landauer*

lumpen/lümpen < *lumpen* < *Lumpen*
[*Proletariat*]

Kökeninde Almanca Bulunanlar

AD. çuhrut < *choucroute* [*chou* ve *croute*
< *Kraut*]

deklanşör < *déclencheur* [*clenche* < *Klinke*]

etüv < *étuve* < *stupa*

Kökeninde Almanca veya Felemenkçe
Bulunanlar

etiket < *étiquette*

Tarihsiz

bizmut < *bismuth* < *Wismut*

duy < *douille* < *Tülle*

emay < *émail* < *smalto* < *Schmalz*

etalon < *étalon* < **stalo*

feldispat < *feldispath* < *Feldspat*

fifre < *fifre* < *pfifa*

kuvars < *quartz* < *Quarz*

1.11.2. İtalyanca ve Ağızları Üzerinden

14. yüzyıl

Alaman < *alamanno* < *Alaman*

16. yüzyıl

alabarda < *alabarda* < *Helmbarte*

17. yüzyıl

alaborina < *alla borina* < *bolina* < *bôlfine*

19. yüzyıl

bira < *birra* < *Bier* < *bibere*

çinko II < *zinco* < *Zink*

20. yüzyıl

fresko < muhtemelen bir ticaret
markasından; *fresco* < *frisc*

fodere/fodra < *fodera, fodra* < *Futter*

istaka/istaka < *stecca* < *Stecken*

1.11.3. Diğer Dillerden

15. yüzyıl

Macarca Üzerinden

O. hersek II < *herceg* < *Herzog*

Çekçe Üzerinden

AD. köküs < *kukus* < *Kuxe/Kux*

Yunanca veya Slav Dilleri Üzerinden

kral/kıral < *κράλης* veya *kral* < *kirāly*
< *Karl*

16. yüzyıl

Sırp-Hırvatça Üzerinden

O. komornih < *komornik* < *Kämmerer,*
Kammerdiener

Bulgarca Üzerinden

O. palanga II/palanka II < *palanka* <
palànk < *Planke*

17. yüzyıl

Bulgarca Üzerinden

ıştıranga < *ştranga* < *ştranga* < *Strang*

palaska I < *palaska* < *palasz* < *flaskō*

Sırp-Hırvatça Üzerinden

O. kanta < *kanta* < *Kante*

19. yüzyıl

Bulgarca Üzerinden

lâdinga < *ladin* < *lyadúnka* < *Ladung*

20. yüzyıl

İngilizce veya Fransızca Üzerinden
arp/harp < *harpe* veya *harp* < *harpha*

İngilizce Üzerinden

AD. **diril** < *diril*

diril < *drill* < *drillich*

hamburger < *hamburger* < *Hamburger*

hit < *hit* < *Schlager*

Macarca Üzerinden

filinta < *flinta/filinta* < *Flinte*

Yunanca Üzerinden

ıstoko < *στόκος* < *stucco* < *stucki*

Rusça Üzerinden

AD. **eşkap** < *şkap* < *schapp*

AD. **fartuk/fartok** < *fartuk* < *Vortuch*

AD. **fint II/finti** < *vint* < *Gewinde*

AD. **haltuk** < *galstuh* < *Halstuch*

AD. **müştük** < *mundštuk* < *Mundstück*

Bulgarca Üzerinden

AD. **girgina** < *gergina* < *georgina*
< *Georgine*

klapa < belki *klapa* < *Klappe*

AD. **kobul** < *kıbil* < *Kübel*

kompir/honpur/humpur/kümpür/gupür/
BSTT **kumpir** < *kompiri/gombiri* <
Grundbirn

Balkan Dilleri Üzerinden

AD. **badron** < < *Patrone*

1.11.4. Almanca veya Başka Bir Dil Kökenli

20. yüzyıl

Almanca veya Türkçe Kökenli

baldıran < *baldırgan* veya *Baldrian*

Tarihsiz

Almanca veya İspanyolca Kökenli

Fransızca Üzerinden

biyel < *bielle* < *Bleuel* veya *bielda*

1.12. SLAV DİLLERİ KÖKENLİ

15. yüzyıl

Çeh < *Çeḥ*

16. yüzyıl

Belgrad < *bel* ve *grad*

AD. **çıbrır/çıbrır** < *çıbr*

Eflâk/İflak < *Vlaḥ*

O. **gospodar/kospodar** < *gospodar*

AD. **kolaç/kulaç I** < *kolaç*

pastav < *postav*

Belki Slav Dilleri Kökenli

AD. **basta II** < *postav*

Macarca Üzerinden

EO. **akov/ako** < *akó* < *okov*

17. yüzyıl

O. **boyar** < *bolyarin*

AD., RD. *çavka/cavka/çavga/çafka* <
çavka

RD. *devke/defke* < *deva* + *-ka*

O. *çernik*/AD. *çırnik* < *çolnak*

AD. *guşka/guçka/kuşka* < *guşka*

O. *kapaniça* /*kapaniçe* /*kabaniça*
< *kabanitsa*

O. *ladika* < *vladyka*

AD. *lapıt/labıt II/lobut I/lopata* < *lopata*

AD. *maçi* < F. Miklosich 1889 s. 142'e
göre bir Slav dilinden; Tietze 1957 no.
131, bir Balkan Slav dilinden

RD. *maçka/macka* < *maçka*

pelin (otu) < *polyn*

postal I < *postal*

puhu/puhaç/buhaç < *pugaç, puhaç* < ses
taklidi

puluğ/puluh/BSTT pulluk < *plug*

AD. *surat I/suratka* < *syvorotka,*
surovatka, surutka

Belki Slavca Kökenli

çelik I < K.H. Menges Ung Jb. XII, s. 180–
181'e göre *otsyely*

19. yüzyıl

O. *bulaçına* < *platiti, plaçati*

çete I < *çeta*

çuka I < *şçuka*

gocuk I/kocuk < *kojuh*

AD. *gönbe II* < *gomba*

AD. *himel/hemel* < *hmel, hmel'*

izbe/gizbe/izba/izme < *izba*

patika/pateka/patka < *patka*

piva

(Argo) *postal II* < *postal I*

şantav

Macarca Üzerinden

O. *ispan* < *ispán* < *župa*

Rumence Üzerinden

O. *ispravnik* < *ispravnik* < *isprave*

20. yüzyıl

AD. *akbaba II* /*akbaş* /*akbaşlık*
/*akbabatçaya* /*akbabaçça* /*akbubacca*
/*akçıibaba* / *akçılıbaba* /*babacan*
II/babaçça/babaşça < *popàdica*

AD. *aluşga/haluşga/haluşka* < *haluşka*

AD. *bedro/bedre II/vedre* < *vedro*

AD. *belâ II/bele II* < *bela*

AD. *borana/barana/borhana/buranya* <
boroná/braná/brána

AD. *böleme* < *polyana*

RD. *bulatalık* < *blato*

AD. *çaçka* < *çaşka*

AD. *çaynik/çağnik/çaymık/çaynık* <
çaynik

AD. *çebre* < *çıtır*

AD. *çereşme/çirçene/çireşne* < *çereslo*

AD. *çipa II* < *şip*

- AD. **çomak II** < *çuma*
- AD. **çula** < *çula/çul*
- dobra** < *dobro*
- AD. **durba** < *trubá*
- AD. **halapot/kalaport** < *hlopot/klopot*
- AD. **ısbaba** < *skoba*
- AD. **kapına** < *kupína/kupína*
- AD. **kaşa** < *kaşa*
- AD. **kırosna** < *krosno*
- koçan** < *koçan*
- AD. **koloz I** < *kolos*
- AD. **konik** < *konik*
- AD. **kopa** < *kopa*
- AD. **korasma** < *krosnó, krósno, krósna*
- AD. **korç** < *korç, krç*
- AD. **korta I** < *korito*
- AD. **kosa I/gosa** < *kosa*
- AD. **koşera** < *koşara*
- AD. **kotak** < *kotak*
- AD. **kuçka I/kuci** < *kuçka*
- AD. **kud/kut I** < *kut*
- RD. **kukubayka**
- AD. **kuliçka** < *kolica* + küçültme eki
- AD. **kuluf** < *gluğ*
- AD. **kunut/gunut/kımit** < *knut*
- kup I** < *kup*
- AD. **kupa III** < *kupa*
- (Argo) **kurife** < *kúrva*
- kuşara** < *koşara*
- ladya** < *ladya*
- maş I** < *matsa*
- AD. **maz I** < *maz*
- AD. **mekis/meke III** < *myakiş, mekiş*
- AD. **mızga** < *mızga*
- (Argo) **nema** < *nema*
- AD. **pacar/pocar/bocar** < *pojar*
- padval/pazval**
- AD. **palapaç** < *plakaç*
- AD. **papra** < *papraty/paprat*
- AD. **peç/piç III** < *peç*
- AD. **pelana** < *pelená*
- AD. **persi/persik** < *prase*
- potkabaç** < *podkapaty*
- potuk II** < *potok*
- puh** < *puğ*
- puhnut** < *prhut*
- pulatka (defteri)** < *platika, platika*
- AD. **pür I/pürü** < *bor*
- yarem** < *yarém*
- yedil** < *nedélja*
- yorgine** < *georgína*
- Yunanca Üzerinden*
- caneriği/can eriği** < *τζανερικι* < *çirnik*
- AD. **fedire** < *βεδούρα* < *vedró*

AD. gılava/gılayan < γκλάβα < glava

AD. ırvasa /ırbasa /ohrasa /urasa
< παβάσιν < raboş

AD. dirvana/dirvana II << dirvena

Bulgarca Üzerinden

AD. dırtlak < dırtak [dirt-]

AD. paska I < opaska < poyas + -ka

Tarihsiz

Fransızca Üzerinden

Çek < Tchèque < Çeĥ

1.12.1. Rusça Kökenli

16. yüzyıl

urus < Rus

17. yüzyıl

meç I/mec

talika < tarélka

telatin < telatina

tombaz II/tomaz/tumbaz < dubas

19. yüzyıl

pomza/ponza < pemza

zoyka < sójka

Fransızca Üzerinden

iskorbüt/iskorpit I < scorbut < scorbuto
< skropot

Macarca Üzerinden

O. astal < asztal < stol

20. yüzyıl

AD. abet < obed

Abhazya < Abhazya

AD. akuçka/akuşka < okóşko

AD. babışga/babicık/babicik < babuşka

AD. babuşka < babuşka

AD. badınos I < podnos

AD. badnus/badınos < podnos

AD. badok < podog

AD. badval < podvál

balalayka < balalayka

AD. banke < banka

AD. bıçka < spiçka

AD. bilemot < pulemyot

AD. bol III < pol

AD. bolgonik < polkovnik

Bolşevik < bol'se

borç II < borşç

briçka/bırıçka/bırışka < briçka

Çariçe < tsaritsa

AD. çortke < çotki

AD. çot III < şcot/şcotıy

AD. çotgu < çotki

AD. çuğun/cuğun < çugun

AD. çulki /çolke /çölgü /çölke /çörkü II
/çilki /çirki/çülki/çülkü < çulki

AD. dacı < dada

AD. dikar < dikar

- AD. dişti < *dışlo*
- AD. domik/domuk < *domik*
- AD. duruşga < *drojki*
- AD. gamut < *homút*
- AD. giravat < *krovaty*
- AD. giravgavga < *krovavka*
- AD. hahol/hahul < *hoşól*
- AD. hamut/hamıt < *homut*
- (Argo) haraşo I < *horoso*
- AD. hıncal < *kinjal*
- AD. iskefe/iskefiye < *skafa*
- AD. istol/isdol < *stol*
- AD. işgaf/işgab/işgap < *şkaf*
- AD. işlepe < *şlyapa*
- AD. kanişka < *knijka*
- AD. kaşka II < *kaşka*
- AD. kaşka III/kaçka < *taçka*
- kazaska** < *kazaçká*
- AD. kırış/gırış < *kryşá*
- AD. kırışka < *kryşá, kryşka*
- AD. kıvranka < *grívenka*
- AD. kolaçka I/kovaçka/kuluçka II < *kolaçka*
- korkor** < *kolokol*
- RD. kosa II < *kosá*
- kukan** < *kukán*
- AD. kuruşka < *krujka*
- lapatka/lapakka** < *lopatka*
- lempe** < *lampa*
- lok** < *log*
- AD. lom I < *lom*
- AD. malöz/maluz/maloz II < *melúz*
- AD. meşük/meşik < *meşok*
- möşüyh/moşüyh** < *meşok*
- AD. nasırğa < *nosilka*
- AD. obut < *obod*
- AD. orban < *rubánok*
- AD. paproz < *papiroza*
- AD. paraman < *porvannıy*
- AD. pasturunga < *postrumka*
- AD. peçko/beşko/peşko/pöçke/pöske < *peçka*
- pokruva/pokrova** < *pokrov*
- pupka** < *putka*
- AD. püt < *pud*
- AD. pütürge < *butılka*
- sabuk** < *sapog*
- saldat** < *soldat*
- sernik/zırnık** < *sernik*
- sudak** < *sudák*
- sulp** < *sup*
- supa I** < *sup*
- şaçkı** < *şaşkı, şaşka*
- şaşka Az.** < *şaşka*

şatala < şatala

şest Az. < çest'

şina/şına/sına < şina

şupka < şudka

turma < tyurma

yaşık < yaşıçik

(Argo) zagon < zakon

zanka/zanga < sanki

Azerbaycan Türkçesinden

AD. çotku < çotkâ < şçotka

AD. diringi < dirinkâ/dirinki

(Argo) kapik/kopek < güpik < kopeyka

AD. manat < manat < moneta

Bulgarca Üzerinden

katok < katok < katok

Tarihsiz

pilita < pilita

siferblat < şiferblat

tiringala < drında

1.12.2. Bulgarca Kökenli

16. yüzyıl

devoyka < devoyka

vire I/vere < vêra

voynık < vojnik

17. yüzyıl

AD. çerger II/çerge/çergi < çergera

ispavod < svetena voda

vedre/verdre/bedro/medre II < vědro

Bulgarcanın Ağızlarından

AD. pandar/padar/pandor/pandur < pandar ve pıdar < pıdary

19. yüzyıl

AD. kaleska/kalaska < kaleska, kalyaska

RD., AD. kukuruz I/kokoroz II < kukuruz

som II < som'

şırvatka < surovatka

ustuliça < stolica

zolota < zolota

20. yüzyıl

AD. ağense < agantse

AD. belerze

AD. bestra < bistra

RD. bog < baş boğ/başbuğ

AD. bölene < polyana

AD. bukla < bukla

Bulgarya < Bulgarya

AD. çelepne < çerepna

AD. çepik I < çepitsik

AD. çerepene /çelebne /çenepe /çerepne /çeretme /çetme /çirene /çirepene < çerepna

çetene III < çetene

AD. dıraga < draka

AD. dıraz < dras

- AD. **direp** < *dreb*
- AD. **dragamon** < *dragoman*
- RD. **gaber/gobar/kobar** < *gabır*
- AD. **gavran II** < *gavran*
- AD. **gılgır/kırgıl II** < *krıg*
- AD. **gılısa** < *gırlıtsa*
- AD. **gırba** < *gırba*
- goska** < *gıska*
- AD. **gugute** < *gugutka*
- AD. **gulya/gurya** < *gulya*
- AD. (İstanbul) **gusak** < *gusak*
- AD. **guşter/guştiri/kuşdiri** < *guştēr*
- AD. **ıstırğa** < *stırğa/strıgıa*
- AD. **kana I** < *kana*
- AD. **kıray** < *kradı*
- AD. **kırbaçka** < *grebaçka*
- AD. **kırçak** < *kırçag*
- kırçma/kırçıma** < *kırçma*
- AD. **kırpa** < *kırpa*
- AD. **kobisa** < *kobilica*
- kol ağacı** < *kol*
- AD. **kotara/kotarı/kotra I /kotar /tokara /tokura** < *kótara, kótora, kótor*
- AD. **kuçka II** < *kuçka*
- AD. **kutla** < *kutla*
- AD. **lopka I** < *lopka*
- AD. **lopka II** < *lopka*
- matan I** < *smyatana*
- matan II** < *matan I*
- AD. **meliki/melki/merki** < *mliyeçnıtsa*
- mınkıl** < *mınklo*
- AD. **milek** < *mlaka*
- ofçar** < *ovçar*
- AD. **osten** < *ostén*
- AD. **pambıl** < *mamúl*
- RD. **pale/pali I**
- AD. **patar/patır I/patır** < *patır*
- AD. **payak** < *payak/payık*
- (Argo) **petka/petko** < *petak*
- poylak**
- sako** < *sákos*
- sedile** < *tsegilo*
- şuma/şom** < *şuma*
- talaka/taliga/talika/talıga** < *talıga*
- talpa** < *talpa*
- tanur** < *tanur*
- targa/turğa** < *targa*
- tekliç/tekliçi/dekul/dedevli/dedekazıǵı/ge deliç çivisi /gevele /gerdevul /kidivele** < *teglıç*
- teta/tete** < *téta*
- tırnakip/tırnakop** < *t'rnakop*
- tor VI** < *tor*
- yarka/yarga** < *yárka*

yasla/yaslağı/yasle < *yásli*

yatka < *yadka*

zaden < *zaden*

Bulgarcanın Ağızlarından

AD. kakalaşka < *kakalaşka*

AD. karnabit III < *karnabita*

Tarihsiz

Kökeninde Bulgarca Bulunanlar

Baltalimanı < *blato*

Belki Bulgarca Kökenli

kuluz/kulüz < *kl'usa* ?

1.12.3. Sırp-Hırvatça Kökenli

15. yüzyıl

AD. becene < O. *becene* < *bežánija*
/bježánija

16. yüzyıl

O. espine < *spina*

Hırvat < *Hrvat*

O. kostaniça/kostaniçe < *kostanica*

Sırpça Kökenli

yebati < *jebati*

17. yüzyıl

O. doroda < *do roda*

kefe II < *kefe I*

AD. koloçka /gülk /kolaçka II /kuluçka I
< *kloçka*

laşka II < *laska*

RD. poyata < *poyata*

Sırpça Üzerinden

RD. hunka << *humka*

19. yüzyıl

isplâta < *splata*

Sırpça Kökenli

hokna < *okno*

ispilata < *splata*

tasla- < *tasla*

20. yüzyıl

AD. babık/babbık/pabuk/bapuk I <
púpak

AD. baska < *paska*

Boşnak < *Boşnyak*

RD. bubaçka < *buba* + küçültme eki

AD. çeşt < *çast*

AD. dırandık/tirantis/tirantis < *dşnda*
/dşndalo

AD. dobranca < *obramnica*

AD. dubak < *dubak*

AD. gacak/gıcık V < *gáčac*

AD. gupçe < *gubica*

AD. hırvat < *Hrvat*

AD. izment/izbent/izbet/izvet < *izmet*

AD. kabin/gabin II < *kabān*

AD. kefe I < *kefa*

AD. kirt/kirt < *krt*

AD. **kobak** < *ókomak*

AD. **kosat/kosot** < *kusatak*

lapan < *lâp*

AD. **mecene/mecane/mecana** < *becene*

mizara < *mûzara*

AD. **mocan** < *mo'ćan*

RD. **posipka** < *posipati*

AD. **pörsü/pirsik/persi** < *prâse*

AD. **punak** < *pulak*

Sırpça Kökenli

şubara < *şûbara*

Sırp-Hırvatçanın Ağızları Kökenli

kuka I < *kl'ko*

Varyantlı Kelimeler

AD. **kobalak** < *kobak*

Şüpheli Olanlar

AD. **mutka** < *motka*

Belki Sırp-Hırvatça Kökenli

AD. **dırdalaç** < **drdljivac*

1.12.4. Diğer Slav Dilleri Kökenli

16. yüzyıl

Sırp-Hırvatça veya Slovence Kökenli

Duduşka/Duduşko < *Koruška, Koroško*

Sırp-Hırvatça veya Bulgarca Kökenli

O. **baştına** < *baština*

O. **bojik/bojuk** < *božik, božić*

grah/gırah < *grah*

17. yüzyıl

Lehçe Kökenli

O. **babka** < *babka*

şervatka < *serwatka*

Bulgarca veya Rusça Kökenli

toyağa/toyka/toraka/turaka < *tojága, toyaga*

Bulgarca veya Sırp-Hırvatça Kökenli

AD. **patga/patka** < *patka, patka*

19. yüzyıl

Lehçe Kökenli

Leh < *Lech/Lach*

Yunanca Üzerinden

AD. **bolka I** < *πολκα* < *polka*

Bulgarca veya Sırp-Hırvatça Kökenli

hıren < *hrên, hren*

istirenc < *streica, ştirkinja*

20. yüzyıl

Lehçe Kökenli

Bulgarca Üzerinden

AD. **gavanka** < *gavagno* < **cavaneus*

Fransızca Üzerinden

mereng < *méringue* < *marzynka*

Sırp-Hırvatça, Rusça Kökenli

AD. **boçke/bocga/boşka/buçka** < *bučka, bočka*

Makedonca Kökenli

babaçko < *babaçko*

AD. **katsiya/katsa** < *kaciya*

Ukraynaca, Sırp-Hırvatça veya Slovence
Kökenli

AD. **kopaç** < *kopaç, kopaça*

Bulgarca veya Rusça Kökenli

haraşo II/haroşa < *horoşo*

AD. **margul** < *morkón* veya *mórkov*

tombak I < *tumbak, stomah*

topor/topur/tupur < *topór*

tupo < *túpo, t'po*

Bulgarca veya Sırp-Hırvatça Kökenli

AD. **ayka/hayka** < *āyka/hāyka, hayka*

AD. **bara I** < *bara*

AD. **biredin/bilyedin/bir yedim/piretin** <
brekinya

RD. **bocur** < *bójur*

AD. **çokan** < *çokany*

AD. **kopana** < *kopana, kopanya*

AD. **mitil II** < *metil/mitil, metily*

yeftin < *yevtin, éftin*

Slovence Kökenli

AD. **ilim** < *lím*

Ukraynaca Kökenli

AD. **biyalitsa** < *bilítsya*

1.12.5. Slavca veya Başka Bir Dil Kökenli

14. yüzyıl

Bulgarca/Sırp-Hırvatça veya Arnavutça
Kökenli

İkilemeler (Şüpheli)

baş baş < *baş VI*

16. yüzyıl

Bulgarca veya Macarca Kökenli

O. **balvan** < *bálvány* veya *balvan*

19. yüzyıl

Slavca veya Macarca Kökenli

karası < *karasy, kárász*

Bulgarca veya Roma Dili Kökenli

AD. **cabar/cıbar** < *Capári/Zapári,*
zaparyam

20. yüzyıl

Slavca veya Rumence Kökenli

AD. **pat IV** < *pat*

Sırpça/Bulgarca ve Rumence Kökenli

urda < *úrdă, yrda*

Slavca ve Kürtçe Kökenli

AD. **baran I/beran** < *baran*, ikinci varyant
beran

Sırp-Hırvatça veya Türkçe Kökenli

AD. **eyef /eğev /evéf /eyef /eygef /iğef**
/iğeh/iyef < *eyegü* veya *igo/igve*

Rusça veya Türkçe Kökenli

AD. **hayla– II** < *hayla I* veya *hayat'*

Rusça veya Arnavutça Kökenli

AD. **lom III** < *lom* veya *llom*

Bulgarca veya Macarca Kökenli

AD. **kuçu kuçu I** < *kutya, kuçe*

Bulgarca/Sırp-Hırvatça veya Arnavutça
Kökenli

RD. **baş VI** < *baş*

1.13. TÜRKİ DİLLER KÖKENLİ ALINTILAR

14. yüzyıl

Çağataycadan

EO. **çezgin–/çizgin–/çegzin–** < *çizgin–*

AD. **dolun–/dulun–** < *tulun–*

EO. **epsem** < *äbsim*

er III < *er*

EO. **eyegü/eğegi/iğegi** < *eyegü*

EO. **güc/güç II** < *güc*

güreş I/AD. güleş II < *kürüş*

iri I < *ürig*

kaypan–/kaypın– < *kaypan–*

EO. **kayu/kayı** < *kayu*

koca I/kocca

Komancadan

dudak < *tōdağ*

EO. **kek IV**

Karaçaycadan

saz benizli < *saz, saz bes*

Kırgızcadan

sulu III < *sulu*

Türkmenceden

AD. **aylan**

14./15. yüzyıl

Çağataycadan

EO. **çuldu** < *çuldu*

EO. **eslem** < *eslem*

Tatarcadan

EO. **büdür–** < *böterü*

15. yüzyıl

Çağataycadan

O. **bozdoğan I** < *buzdurğan*

çay I < *çay*

AD. **çeğin/çiğin/çiyin**

AD. **çeyne–/çeğne–** < *çayna–*

AD. **değek/devek/tevek/tefek/tiyek** < *tikek*

düşün–/tüşün– < *tüşün–*

ırmak < *ırmağ*

kab kacak/gap gacak/kap kacak < *ğab
ğaçak*

kaltak I < *ğaltak*

kazak I < *ğazak*

keser < *käsür*

koç I < *ğoç*

ökçe < *ökçe*

Karaçaycadan

AD. **düden** < *dödän*

Kıpçakçadan

AD. **gücigen/gücügen/güçügen** < *köçgen* <
köçgün

16. yüzyıl

Çağataycadan

O. **demirkazık** < *temür kazıq*

AD. **dügelek /divlek /düğlek /düvele**
/dülek < *tükelek/dükülek/tüynek*

O. **ıklğ/ıklık** < *ıklğ*

kalpak < *kalpağ*

AD. **kerkin-/kerk-** < *kärkin*

kotas/kodus/BSTT hotoz < *qotas*

öykin-/öykün- I < *öykün-*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. **külek IV** < *küläk*

Osmanlıcadan

kuytu < *kuytu*

17. yüzyıl

Çağataycadan

ağramak < *arğamaq*

EO. **çapgın** < *çapğun/çapğın*

çarkab/çarbak < *çārқab*

O. **çet/çit** < *çet* < *çit/çit*

çocuk < *çoçuk*

AD. **çögür I** < *çögür*

çukur I < *çukur*

AD. **dölengeç/dülengeç** < *dülgenç*

AD. **geğrek/geyrek/gevrek II** < *kökrek*

incik < *incük*

işe- < *işe-*

O. **kebirge/kebürge** < *kevürge*

EO. **kolçak I** < *kolçaq*

AD. **kurumsak/gurumsak** < *qurumsaq*

kötek

AD. **ölet** < *ölet*

tiksin-/ tiskin-/ titsin-/ diskin-/ ditsin-
/dixsin- < *tiskin-/tizkin-*

Karaçaycadan

çelek II/çellek

AD. **cügen/cüğen** < *cügen* < *yüğün*

Tatarcadan

AD. **azbar** < *azbar*

AD. **coy-**

olan

ötrük II

Kırgızcadan

AD. **porsu- I** < *borsu-*

Azerbaycan Türkçesinden

kurguşum < *ğurğuşun*

Özbekçeden

oldaş

18. yüzyıl*Varyantlı Kelimeler*

EO. çenzin–

19. yüzyıl

Çağataycadan

Azak < *azaq*AD. kaçar < *kağcur***köstek II** < *köstek/köstik***kütük IV** < *kütük II*AD. öksü-/ökse-/önse-/öske-/özge- < *öksü-*

Karaçaycadan

oymak II

Tobol Diyalektinden

kımlan– < *kımlan-*

Yeni Uygurcadan

AD. alat II/aladı/alada < *aldıra-*

Komancadan

AD. dilmaç < *tölmaç*

Kırgızcadan

AD. ile– < *ilä–***20. yüzyıl**

Karaçaycadan

AD. açuv < *açuv* < *ācığ***ahuyul**AD. alaşa II < *alaşa*

AD. aşarık

avruv**aylanç****ayrukman**

AD. balavuz

AD. bav < *bav*AD. bavur < *bavur*

AD. bayrım

AD. bazık < *bazık***berme** < *berme*AD. bezgek < *bezgek*AD. bışlak < *bışlak***bilbo**

AD. calgavuç

AD. car < *car*AD. carlı < *carlı*AD. castav < *castav*AD. caş < *caş*AD. caşır < *caşır-*AD. cavçırak < *cavçırak*AD. cavrın < *caurun*AD. cay < *cay*AD. cayak < *cayak*AD. cayu/cayur < *cayu, cayur*AD. celavruk < *cel auruu*AD. cıla- < *cıla-*AD. cıyıl < *cıyıl-*AD. citi < *citi*AD. cürük < *cürük*

AD. **çabır** < *çabır*

çakıncık

AD. **çolpu** < *çolpu*

AD. **dupbur** < *t'uppur*

AD. **duvadak** < *duvadak*

AD. **eğeci** < *eğeci*

eğer III < *eğer*

AD. **emen** < *emen*

AD. **erin** < *eren*

ettemle

AD. **gircin** < *gircin*

AD. **ginci**

AD. **gönger** < *çönger*

AD. **har** < *har*

AD. **içegü/içeği** < *içegi* < *içegü*

AD. **ilipin** < *ilipin*

AD. **irk** < *irk*

okabörk

oñ II

oram

orun

uzluk II

Belki Karaçayca

AD. **gakki**

Karaçay-Balkarcadan

AD. **börü**

AD. **cabu** < *cabu*

AD. **çalka** < *çalkı*

AD. **çalman** < *çalman*

AD. **çomaça** < *çomaça*

AD. **duğum/dugun** < *dugum*

AD. **gara** < *gara*

şarka

şibzi

şındık

şingart/şinkart

Çağataycadan

AD. **baskak**

AD. **baybice** < *bay beçe*

biz II < *bigiz*

AD. **cır-/çır-**

AD. **çağa** < *çağa*

AD. **çap V** < *çap*

AD. **çapuk/çapık I** < *çapuk*

AD. **çaygara** < *çay I + gāra*

EO. **çerikçi** < *çerikçi*

AD. **çoğaş/çoğaç/çovaç/çoveş/çuvaş** <
çoğaş

EO. **çokmar** < *çağmar*

AD. **çögür II/çonur** < *çükür/çügür*

AD. **çögür III/çoyür**

enişte < *enişte*

AD. ***geğirik/gekrik/gekrek/geklik** <
käklik/käkrük

geniş < *giniş*

güreş-/güleş- < *kürüş*

ibik I < *übük*

AD. kaban II/gaban < *ķaban*

kabuk < *ķapuķ*

AD. kallenkuş/kallın-kuş < *ķarlaķaķ*

kaltak II

AD. karcı-/karca- < *ķarķı-*

kavak < *ķavaķ*

kazak II

AD. kevek /keveke /kefek /küfek /küfeke
/küfeki < *kevek*

AD. kolçak II < *kolçak I*

AD. kömek < *kömäk*

AD. köstek III < *köstek II*

köstek IV < *köstek II*

kuzgun < *ķuzġun*

kütük II < *kütük*

kütük III < *kütük II*

AD. ovcala-/övcele-/öğcele- < *avucla-* <
ağutla-

öğür- I < *ökür-/öğür-*

Kökeni Bilinmeyenler

dutgal/tutkal < *tutġar* < ??

Osmanlıcadan

Cezayir/Cezayer < *Ceza`ir-i Garb eyaleti*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. büdre- < *büdrä-, büdre-*

AD. dolandır- II < *dolandır-*

AD. gizlin/gizdin < *gizlin*

AD. harada/harda < *harada*

AD. haradan/hardan < *haradan*

AD. hemiden

AD. il < *il*

AD. karandaş < *karandaş*

AD. kaysefe/kasefe/gaysefe < *ġaysava*

AD. kellemanġay < *källämanġo*

kırdı kaçtı takımı

AD. kirkire/girgire < *kirkirä*

AD. kuldur < *ķuldur*

maşın < *maşın*

AD. puşt ol- < *puç ol-*

Kökeni Bilinmeyenler

AD. buta II < *buta* < ??

Gagavuzcadan

AD. çüven < *çüven*

RD. ġercik /ġecik /ġeġercik /ġencik
/ġerçik /ġeycik < *ġercik*

oban < *oban*

Yeni Uygurcadan

bös- < *bös-*

1.14. DİĞER DİLLERE AİT ALINTILAR

13. yüzyıl

Soğdca Kökenli

uçmak/ucmah/uçmag < *wštmg*

Eski Türkçeden Beri Olanlar

EO. **gey II** < *gey I*

Çince Kökenli (Eski Türkçeden Beri Olanlar)

sin < *sin* < *ts'in*

sinle/sınla < *sin*

sü/su V < *sü* < *shou*

Asurca Kökenli (Arapçadan)

Furat/BSTT Fırat < *al-urāt* < *Purātu*

14. yüzyıl

Sanskritçe Kökenli

Farsça Üzerinden

çakal I < *şağāl* < *şrigāla*

Arapça Üzerinden

brehmen/berhemen < *brahman*

Pehlevice Kökenli (Arapçadan)

AD. **baydak/baydah** < *baydaḡ* < *payādak*

Toharca Kökenli (Eski Türkçeden Beri Olanlar)

yarmak < *yarmak/yaratmaḡ* < *yarm*

İbranice Kökenli

Arapça Üzerinden

âsaf < *Asaf*

Farsça Üzerinden

O. **Cühud/Cuhud** < *Cuhūd* < *Yāhūdī*

Çince Kökenli (Farsçadan)

Çin < *Çīn* < *Çin*

Türkçe veya Çince Kökenli

bengü < *benḡū* veya Ramstedt'e göre *man* ve *ko*

15. yüzyıl

Cermence Kökenli (Slav Dillerinden)

EO. **knyez** /*knez* /*knaz* /*kniyez* < < **kuningas*

Hintçe Kökenli

Farsça Üzerinden

torba/torva/tobra/tura/tübre/töbre < *tōbra* < *tōbra*

Arapça Üzerinden

mendel/mendil I < *mandal*

Yunanca Üzerinden

karanfül/BSTT karanfil I < *καρνόφύλλον*

Sanskritçe Kökenli

Eski Türkçeden Beri Olanlar

burç II/buruç < *burç I*

Bir Hint Avrupa Dilinden Alınmış Olan Kelimeler

Eski Türkçeden Beri Olanlar

bal I < *bal*

alma/elma < *alma*

- Pehlevice Kökenli (Arapçadan)
- O. beydak < *baydaḡ* < *payādak*
- Soğdca Kökenli
- EO. kend/kent I < *knd*
- Eski Türkçeden Beri Olanlar*
- EO. gey I < *keḡ* < *k'dy*
- Sanskritçe Kökenli (Farsçadan)
- EO. cogi < *cōgī* < *yōgīn*
- İbranice Kökenli (Arapçadan)
- O. âdem III < *Adem I*
- O. adn < *'adn* < *Ūdhen*
- Cebraîl < *Cabrā'îl* < *Gabhriël*
- Cehennem < *cahannam* < *gēhinnōm*
- Fir'avn/Fir'avun < *Fir'awn* < *Par'ōh*
- İsrafil < *İsrāfîl*
- Süryanice Kökenli (Soğdçadan)
- borc/borç I < *purç* < *porç*
- Macarca Kökenli
- O. hintov < *hintó*
- türvin/turvin/turvîn/törvin < *törveny*
- Malayca Kökenli (Farsçadan)
- cöng/cünk/cüng < *cüng* < *cong*
- Birçok Görüş Sunulanlar
- kabban/kappan/kapan
- kilid III/kilit II
- mankur/mankır/mangır
16. yüzyıl
- Cermence Kökenli (Slav Dillerinden)
- EO. kenes < *knyaz* < **kuningas*
- Rumence Kökenli
- Bükreş < *Bucureşti*
- Sanskritçe Kökenli
- Yunanca Üzerinden*
- biber/büber < *πιπερι* < *pippali*
- Farsça Üzerinden*
- O. çetr/çetir < *çatr* < *çattra-*
- Arapça Üzerinden*
- O. fülül < *fulful* < *pippali*
- Hititçe Kökenli (Arapçadan)
- Haleb/Halep < *Ḥalab* < *Ḥalap*
- İbranice Kökenli (Arapçadan)
- Aşura < *'Āšūrā* < *'Āsōr*
- Asurca Kökenli (Arapçadan)
- kimnon/kimyon/karakimyon < *kaymmūn* < *κόμινον* < *kammōn* < *Kamunu*
- Macarca Kökenli
- O. Beç < *Bécs*
- O. biro/birov < *bírō*
- O. Eğri < *Éger*
- Estergon < *Esztergom*
- haydud/haydut < *hajdük, hajdü*
- koçi/koçu < *kocsi*
- Lutryan I/Luturyan < *luterán*

şayka < *sajka*

varoş < *város*

Gürcüce Kökenli (Ermeniceden)

AD. **part II** < *bard* < *parti*

Malayca Kökenli

O. **bedel III** < *veṭṭila*

Birçok Görüş Sunulanlar

AD. **bor I**

caba II

17. yüzyıl

Felemenkçe Kökenli (İtalyancadan)

filipot /filipota /flipot < *flibotto/filippotto*
< *flibot* < *vlieboot*

Rumence Kökenli

O. **bistiyar/vistiyar** < *vistierie*

dombaz/tombaz I < *dubäs*

Hintçe Kökenli

babakoru < *bābāgūrī*

Sanskritçe Kökenli (Farsçadan)

çadır < *çādar* < *çattra-*

O. **çit II/çit III** < *çit* < *çits* < *çitrá*

Kürtçe Kökenli

O. **bapir** < *bāpīr/bāw-i pīr*

carik/çarik < *çarik*

AD. **havar** < *hawar*

AD. **laken/lekan** < *lekan*

Belki Kürtçe Kökenli

AD. **kut II/kunt II** < *kund*

Bir İranî veya Hint Dilinden

kılabudan/klabudan/BSTT kılaptan < G.

Doerfer 1967 III, no. 1640'a göre.

Keltçe Kökenli (Arapçadan)

burnus < *burnus* < *βιρρος* < *birrus* < *birrus*

Arnavutça Kökenli

matara/matra < *matara*

İbranice Kökenli (Farsçadan)

Çıfut/Çıfit < *Cūhud/Cuhud*

Aramice Kökenli

Farsça Üzerinden

santur < *sentūr* < *σαλνῆριον* < *santir*

Arapçanın Ağızlarından

maşara II/maşala/maşalla/maşallama < *maşāra*

Asurca Kökenli (Macarcadan)

AD. **cağ III/cak** < *zsák* < *Sack* < *saccus* < *σακκος* < *şakku*

Çince Kökenli

mantı I < *mantóu*

nüşadir/nişadir/nışadır

Türkî Dillerden

luy < Doğu Tk. < *lung*

Macarca Kökenli

katana/kadana I < *katona*

muhanad < *moanad*

O. **papışta/papışta** < *papista*

soba II < *soba II*

şarampol/şarampav/şarampo < *sarampó*

Sırp-Hırvatça Üzerinden

AD. **koçaş/koçaç** < *koçiyaş* < *koçiş*

Gürcüce Kökenli

AD. **dombay /bombak /bombala /bomminek /bonbay/donbey** < *domba*

Birçok Görüş Sunulanlar

AD. **acar/acer/ecer**

AD. **hurcun/hucun**

AD. **kontoş/kontuş**

posat/pusat I

uskumru/iskumbri

İtalyanca, Bulgarca, Sırp-Hırvatça veya Macarca Kökenli

O. **bana II** < *bagno, banya, bányá*

18. yüzyıl

Rumence Kökenli (Yunancadan)

kokona/kokana < *kokóna* < *cocoña*

Roma Dili/Kıptice/Çingenece Kökenli

(Argo) **habazan /abazan /habezan /hapazan** < *habezánis*

Arnavutça Kökenli (Yunancadan)

O. **fermele/fermana/fermene** < *φέρμελη* < *fermelé*

İbranice Kökenli (Arapçadan)

O. **armun** < *arabūn* < *αραβων* < *arabun*

19. yüzyıl

Cermence Kökenli

İtalyanca ve İspanyolca Üzerinden

boğada/buğada < *bucata/bocata*

Rumence Kökenli

O. **gelate** < *gǎleátǎ*

kaşar/kaşer < *caşuri*

Hintçe Kökenli (Farsçadan)

billûr < *billûr* < *vaidûrya*

gezi II < *gazī* < *gazī*

Sanskritçe Kökenli (Farsçadan)

tatule/tatula/tatüle/daddula < *dātūra, tātūla* < *tatula*

Roma Dili/Kıptice/Çingenece Kökenli

baro II/baru II < *baro*

(Argo) **çay III** < *çay*

AD. **Gacar/Gacara** < *gaco*

gacı I < *gaci*

(Argo) **habe** < *habe*

(Argo) **keriz I/kiriz** < *keriz!*

(Argo) **mangiz** < *mangel, mangav*

Pehlevi Kökenli (Farsçadan)

Azerbaycan < *Ādarbaycan* < *Āturpātakān*

Arnavutça Kökenli

O. **besa I** < *besa*

(Argo) **kopil** < *kopil*

İbranice Kökenli (Arapçadan)

Adem I < *Ādam*

Asaf < *Āşaf* < *Āsāf*

Süryanice Kökenli (Fransızcadan)

arsenik < *arsenic* < *arsenicum* < *αρσενικον* < *zarnīkū*

Çince Kökenli

sır I < *ch'i*

Japonca Kökenli (Fransızcadan)

Japon < *Japon* < *cih-pen*

Macarca Kökenli

husar < *huszár*

nemeş < *némés*

pişbek < *püspök*

purç II < *bors*

soba I < *szoba*

Malayca Kökenli (Fransızcadan)

lori < *lori* < *nuri*

Türkçe veya (Rusçadan Alınan)

Macarca Kökenli

kurum I < *kurum* veya *skrum* < *korom*

Yerel Toplulukların Dili Kökenli

İtalyanca Üzerinden

çokolata/çukulata < *cioccolata* < *chocolate* < Meksika yerlilerinin dili olan Aztek'te *xocolatl*

sigara/cigara/çıgara < *cigarra* /*cigara* /*cigarro* < *cigarro* < Maya dili *yigar*

Yunanca Üzerinden

fanela/fanila/fanile < *φανέλλα* < *flanella* < *flannel* < Welsh *gwlan*

Fransızca Üzerinden

dang II/dank < *dengue* < bir Afrika dilinden

İspanyolca Üzerinden

kınakına/BSTT kinin < *quinaquina* < Keçuva dilinden

Birçok Görüş Sunulanlar

raf I/ıraf

telis/tehlis/tehliz/tiliz/talız

vişnap

Varyantlı Kelimeler

AD. **hurç/hurc**

20. yüzyıl

Norveççe Kökenli (Fransızcadan)

aysberg < *iceberg* < *isberg*

Felemenkçe Kökenli

Felemenk < *Vlāming*

Fransızca Üzerinden

edriye < *étrier* < *striepe*

ekran < *écran* < *scherm*

fay I < *faille* < *falie*

Rusça Üzerinden

AD. **beyincek** < *pidžak* < *pea jacket* < *pij-jakker*

AD. **dırap** < *trap* < *trap*

Gotça Kökenli

Fransızca Üzerinden

atak II < *attaque* < *attaccare*

espiyon/ispiyon < *espion* < *spione* < *espia*
< *paiha*

İtalyanca veya Fransızca Üzerinden

gardiyan/vardiyan < *guardián* veya
gardien < *wardya*

Cermence Kökenli

İtalyanca ve Ağızları Üzerinden

frenji/firengi III < *veringola* < *wrangel*

ıstamp < *stampa* < *stampón*

Fransızca Üzerinden

gar III < *gare*

garanti I < *garantie* < **wārya*

garnitür < *garniture*

Fransızca veya İtalyanca Üzerinden

ıskarpa < *escarpe* veya *scarpa* < *skarpó*

Portekizce Kökenli

komprador < *comprador*

Rumence Kökenli

RD. **çokoy/çokay** < *ciocoi*

RD. **çolan** < *ciolan*

duba < *dubäs*

AD. **gırmıçya/kırmıtça/kırmıçça/kırmıççı**
< *gǎrnița*

AD. **kotlan/kotlağan** < *cotlon*

mamaliga/mamalika < *māmāligā*

polak < *polog*

Yunanca Üzerinden

AD. **kaçola** < *κατσούλα* < *kciul*

Rumence veya Türkçe Kökenli

çanta < G. Doerfer 1967 III, no. 1053'e
göre *geantă/cantă*/; fakat kelime T.
Papahagi 1963 s. 350'ye göre < Tk.
çanta'dan

Provensal Dil Kökenli

martanya < *martegalo/martengalo*

Fransızca Üzerinden

flüt < *flute* < *fläut*

flütist < *flutiste* < *fläut*

Hintçe Kökenli

peçiç I < *paçisi*

kuka II/koka

İngilizce Üzerinden

nansuk < *nainsook* < *nainsuh*

Almanca Üzerinden

dumdum < *Dum–dum* < *dum–dum bullet*
< *demdeme*

Arapçanın Ağızlarından

bellur/billûr < *ballór* < *billaur* < *βηρολλος*
< *vaidurya*

Yunanca Üzerinden

(Argo) **karanfil II** < *karanfil I*

Roman Dili Üzerinden

(Argo) **lubun/lubunya/labunya II**

Sanskritçe Kökenli

Arî < *ārya*

Buda < *buddha*

guru < < *guru*

Farsça Üzerinden

çakal II < *çakal I*

gergedan < *kargadān* < *hadga–dhenu*

İngilizce Üzerinden

cangıl < *jungle* < *cangal* < *cangala*

Eski Türkçeden Beri Olanlar

burç I < *murç/burç* < *marica/marīca*

Sanskritçe veya Kürtçe Kökenli

çadıra < b. *çadır* veya *çadre*

Roma Dili/Kıptice/Çingenece Kökenli

AD. açko < *açhé té*

(Argo) ake II < *ake*

balama < *balamo*

(Argo) beçis < *beşipe*

(Argo) biyav < *biyav*

AD. cıbar < *Cabar* veya *şopar*

(Argo) çoraybe < *çoraibe*

(Argo) denyo < *deniló*

(Argo) dikiz < *dikés!*

AD. gacar/gacara < *Gacar/Gacara*

(Argo) gacı II < *gacı I*

(Argo) gaco I/gaca < *gaco*

AD. gaco II < *gaco I*

(Argo) geriz III/keriz II < *keriz I*

(Argo) kayarto

(Argo) keriz II < *keriz I*

(Argo) laçı < *laçh–ó*

(Argo) laço < *laçó*

(Argo) maço I < *maço*

(Argo) mariz II < *marav*

(Argo) mınca < *minc*

(Argo) nanay < *nanay*

(Argo) peniz < *peniz*

pete I/pata III < *pata*

(Argo) piyzan/piyzanter < Aktunç 1990 s. 230'a göre

(Argo) ramazan II/ramo < *romazoni*

soskiros

şarolo < *çavaro*

(Argo) şopar < *şopar*

takar < *thagar*

(Argo) zarbo < *zervo*

zıpır < *zapari, djapari*

Yunancanın Ağızları Üzerinden

AD. karavana IV < *καρβάνα* < *caravani*

Belki Roma Dili/Kıptice/Çingenece Kökenli

abaza < *abazan*

çaça III < *çaço manuş*

Pehlevince Kökenli

Arapça Üzerinden

AD. boydak < *baydak*

paytak II < *paytak I*

Yunanca Üzerinden

AD. **bambagiya** < *βαμβάκι* [*βαμβάκι*],
βαμβάκια *βαμβάκι* < *βαμβάκιον* <
bambaks < *pünbük*

Soğdca Kökenli

acun < *ācūn*

kent II < *kend/kent I*

Kürtçe Kökenli

AD. **adır/âdır** < *adır*

AD. **agri** < *agir, agri*

AD. **amnon** < *amnon*

AD. **aspor** < *aspor*

AD. **astor** < *astor*

AD. **aşvan** < *aşvan*

AD. **bargaç** < *berkūz*

AD. **barhık** < *berhik*

AD. **baruş/beroş** < *berüş*

AD. **bayam/boyam/payam** < *peyam*

AD. **belengaz** < *belengaz*

AD. **beş III** < *beş*

AD. **beşik II** < *beşik*

AD. **bızın** < *bızın*

AD. **bin II** < *bin*

AD. **birik III** < *pīrik*

AD. **buk II/büke** < *būk*

AD. **çağ IV/çağ IV/çah II/çağu** < *cāğ, çağ*

AD. **carık** < *carik/çarik*

AD. **cegen** < *cegen*

cello bello < *Cello* ve *Bello*

AD. **cedek** < *cedek*

AD. **cenik/cenük** < *cimik*

AD. **cinik** < *cinike*

AD. **çaleser** < *çal-a-sar*

AD. **çav II** < *çav*

AD. **çelen** < *çelenk/çelek*

AD. **çevkel** < *ç'evgöl*

AD. **çöpük** < **çopik*

AD. **çur** < *çur*

AD. **çü** < *çü*

AD. **dangü** < *dä'nü*

AD. **dare I** < *dar*

dengbej < *dengbej*

AD. **derpe** < *derpi/derpê*

(Argo) **dırav** < *dırav*

AD. **dırıç** < *dirij*

AD. ***dızbar/dızmır** < *dızvar/dijvar*

AD. **dilan** < *dīlān*

Dingo

(Argo) **faşo** < *faşo*

AD. **firek II** < *firik*

AD. **gazınç/kazınç** < *gazin*

AD. **gedek** < *gedek*

AD. **gelek I** < *helek*

- AD. ger IV < *gir*
- AD. gerik < *garik*
- AD. get < *ghed*
- AD. getgüt < *kort–kortí*
- AD. gez III < *ghéz*
- gezi III < *gezi, gizi*
- AD. gore/kora III < *gore*
- AD. gupik < *gupik*
- AD. gurçik < *gurçik*
- AD. gülan < *gulan*
- AD. gülgülü < *gulguli*
- hayır II/hayir/haylik < *hejir*
- AD. heştik < *hestu/hestö + -ik*
- AD. hırca/herce/hırcacık/hırçe < *hur*
- hışhışa < *hışhışe*
- AD. hıyrı < *hıri*
- AD. hort II < *hört*
- hudak I/hodah < *hudamk*
- AD. hullik/hölek < *holik*
- AD. hügül < *hungul*
- AD. ispi I < *ispi*
- AD. ispi II < *ispi*
- kak III < *kaḥ*
- AD. kane < *kanî*
- AD. karçin < *kāḥçīn/kārçīn*
- AD. kav VI < *kaw*
- AD. keh/key < *kew*
- AD. kendal/kendel < *kendal*
- AD. ker II < *kér*
- AD. ker III < *kär*
- AD. kerdi/kergi < *kerdi, kârdi*
- AD. kevel < *kewil/kavel/kavla/kaul/kyavil*
koéle
- AD. kever < *kuvar*
- AD. keveşe < *kavāşa*
- AD. kiveni /keyfeni /keyveni /köyveni
/keyvane/keyvene/keyfani/kiven/kevrâ
ni < *kebânî*
- kori < *kori*
- AD. kufik < *kūft*
- AD. lavik < *lavijk/lauk*
- AD. merc/merç < *merc*
- AD. mozik/mozuk < *muzik*
- nacır < *naçi*
- AD. oyma II < *oymä*
- AD. palank I < *palan*
- AD. palank II < *palank I*
- AD. parak II < *pereḥ/peleḥ*
- AD. postik < *postik*
- puş < *puş*
- sır IV < *sör*
- soranı < *sorani*
- şahta < *şehte*
- şapa < *şape*
- şarkada/şerkada < *şerkada*

sıra IV < *şire*

şipane < *şipane*

tuht < *toukht*

zağa < *zaga*

zerze/zırza/zerzede/zırzala < *zerze*

Deyimler

ya herru ya merru < *waro-marō*

Belki Kürtçe Kökenli Olan

AD. **cığız** < *cığız*

çeşit < *çışt*

AD. **bişek I** /bişsek/mişek < *biş-* veya *müşk*

Kökeni Bilinemesi de Kürtçeden Alınmış

AD. **kengi/kevgi/hengi** < *kängö/kängō* < ??

Zazaca Kökenli

AD. **asme** < *asme*

AD. **azman II/esmen** < *esmēn*

Bir İrani veya Hint Dili Kökenli

klap < *kılabudan*

Keltçe Kökenli

Fransızca Üzerinden

bek II < *bec*

Brötanya < *Bretagne* [*breton* < *britto*]

jant < *jante* < **cambita* < *cambō*

kloş < *cloche*

İtalyanca Üzerinden

liga I < *lega* < *leuca*

Arnavutça Kökenli

arık < *ar'ik* ?

AD. **barza/bâza** < *bardhë*

AD. **çuran** < *çuran*

dalman < *dallmë*

AD. **finiyer/fineri/finiyerli** < *finokëri*

(Argo) ıska I < *s'ka*

RD. **kolomoç** < *kallamboq*

kiriş III < *krishë*

maz II < *maz*

RD. **motra** < *môtër*

RD. **pika II** < *pika/pika*

(Argo) plaçka/pılaçka < *plaçka*

Belki Bulgarca veya Yunanca Üzerinden

AD. **çupa** < *çupa* veya *τσουπα* < *çúpë*

Yunanca Üzerinden

kokoreç /*kukureç* < *κοκορέτσι*
< *kokorec-i*

İbranice Kökenli

haham

havra < *habra* < *häbrā*

(Argo) haver II < *haver*

Arapça Üzerinden

âmin < *āmīn* < *āmēn*

aşure < *Aşura*

Azrail < *Azrā'il* < *Azar el*

(Argo) **israfil** < *İsrafil*

İkilemeler

AD. **cer cehennem**

Kökeninde Şahıs Adı Bulunanlar

adam < *Adem*

Arapça/Farsça veya Almanca Üzerinden

peleseng/pelesenk/pelesek < **balasān,**
Balsam < *balsamo* < *balsamum* <
βαλσαμον < *bāsām*

Akadca Kökenli

Arapça veya İtalyanca Üzerinden

Asya < *Asiyā* veya *Asia* < *Asia* < *Ασια* <
āsū

Arapça Üzerinden

Babil < *Bābil* < *Bābh'el* < *Bāb-ilu*

Süryanice Kökenli

Arapça Üzerinden

Deccal < *Daccāl* < *daccālū*

deccal/teccal < *Deccal*

Farsça Üzerinden

AD. **badbad** < *baḫbāḫ* < *baḫbāḫ* < *ṣabaḫbāḫ*

AD. **ceft/çeft** I/çelt/çevcuk/çevit/çevk
/çevüt < *caft* < *gawt*

Aramice Kökenli (Arapçadan)

O. **hanut** < *ḫānūt*

Çince Kökenli

baksı/bakşı < *bagşi*

çay II < *ça*

(Argo) **çay IV** < *çay II*

Fransızca Üzerinden

AD. **bafon** < *packfong*

fakfon/fağfon < *packfond*

Kürtçe Üzerinden

AD. **ça** < *ça* < *çā* < *ça*

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

ponje < *pongée* veya *pongee*

Tibetçe Kökenli

lama III < *blama*

Japonca Kökenli

geyşa/gayşa < *gişā*

ikebana < *ike* + *bana*

karate < *kara* ve *te*

tokyo < *tokyo*

Macarca Kökenli

O. **çayka** < *şayka*

gulaş < *gulyas*

AD. **kopay/kupay/kupuy** < *kopó*

Fransızca Üzerinden

çigan < *tzigane* < *czigány*

Bulgarca Üzerinden

salaş/salaç < *salaş* < *szállás* < *száll-*

Gürcüce Kökenli

AD. **açril**

AD. **aḫo**

AD. **alag** < *alagi*

AD. anslı/ansli < *ancli*

AD. arnat I < *arnati*

AD. arona/aruna < *arona*

asdam/astan < *asdam/astam*

AD. askil < *askili*

AD. barbal/borbal < *borbal*

AD. bepelā < *pepela*

AD. bibil I < *bibilo*

AD. biçi < *biçi*

AD. bitne < *p`it`na* < **pinta*

AD. bucula/buçula < *budşula*

AD. bude

AD. bunbul

AD. buzgi < *budzgi*

AD. cılga I < *cılğa*

AD. cicgar < *cişkari*

AD. cincar/zıncar < *dşandsiri*

AD. cinel < *jinel*

AD. ciya/ciyakela < *çiyakela*

AD. ciyan/çıyan < *çiani*

AD. çala III < *çala*

AD. çançala < *çançala*

AD. çapı < *tsiba*

AD. çelt < *çelti*

çiçgar < *çiçgar*

AD. çiçili < *tsitskni*

çintli/çintili < *çqintli*

AD. çip < *çipi*

AD. dana II < *dana*

AD. god < *kodi*

AD. horavel

AD. kerdiga /kerdige /kerdiğe /kerdiye
/kerdiyer < *kerdiğa*

AD. kerki II < *kerk-i*

AD. kertige < *kerdiga/kerdige*

AD. ket I < *keti*

AD. kevük < *kauği*

AD. kıkı < *qıqvi*

AD. kolopa/golop/golof < *kolopi*

kut V < *kudi*

AD. kuvar < *kwa*

AD. laş < *laş*

mapuzar

mezürgi

AD. mizik/vizik/vızzık < *bziği*

AD. motal < *motali*

AD. murt II < *murt-ali*

AD. napuzar < *napuzari*

AD. nayla < *nalia*

AD. nezürgi < *nazurgi*

papa III < *papa*

pert

sahreç

sipela

soçeçel

soko

sonat

tin III/ tingil < *tini*

toş < *toşi*

Ermenice Üzerinden

AD. **civil** < *çivil* < *çvili*

AD. **çemak/çımak** < *ts'mah* < *çmahe*

horom/AD. horum < *horom* < *xoromi*

Lazca Üzerinden

AD. **kukul** < *kukul* < *kukul*

Gürcüce veya Kürtçe Kökenli

zol < *zoli* veya *zol*

Belki Çerkezce Kökenli

AD. **çığ III/çiğ** < *şhüy*

Lazca Kökenli

AD. **Komofti** < *ko mofti*

Yunanca Üzerinden

AD. **grinzil** < *γριντζιλιν* < *gızil* < *ginzgil*

Balkan Dillerinden Alınanlar

RD. **pipi I/bibü/ebi/ibi/piyiy**

Aromunca Kökenli (Yunancadan)

(Argo) **mandepsi** < *μάντεψε* < *mändipsit*

Malayca Kökenli

Fransızca veya İngilizce Üzerinden

bambu/bambo < *bambou* veya *bamboo*

İngilizce Üzerinden

gong/gonk < *gong* < *gong*

Eskimo Dili Kökenli

parka

İngilizce Üzerinden

anorak < *anorak* < *anorâg*

Cava Dili Kökenli

Felemenkçe Üzerinden

batik < < *batik*

Almanca/Rusça veya Bir Balkan Dilinden

benzin

Yerel Toplumların Dili Kökenli

AD. **kaçe/kace** < Kafkas dillerinden

petunya/petonya < Tupi dili

Fransızca Üzerinden

akaju < *acajou* < Tupi dili

alpaka/alpak/elpek < *alpaca* < *alpaca* < Aymaraların dilinden

ananas < < *ananas* < Guarani'lerin dilinde *nana*

apaş I < *apache* < bir Kızılderili kabilesinden.

Eskimo < *Esquimaux* < Mikmak dili *eskamēge*

(Argo) **gogo I** < *cocaine* < Güney Amerika'nın bir dili

hamak < *hamac* < < Orta Amerika'nın bir dili

jaguar < *jaguar* < Brezilya yerlilerinin dilinden

kanguru < *kangourou* << Avustralya dilleri

kano < *canoë* <<< Güney Amerika'nın bir dili

kauçuk < *caoutchouc* << Güney Amerika'nın bir dili

kobay < *cobaye* < Tupi-Guarani dili

mokasen < *mocassin* << Algonquin *mockasi*

İtalyanca Üzerinden

AD. **câra** < *cığara*

İtalyanca Üzerinden Varyantlı

AD. **cüvere** < *cığara* < Maya Dili *yigar*

İngilizce Üzerinden

barbekü/(halk ağzı) **barbüke** < *barbecue* < Haiti adasındaki bir dil

Yunanca Üzerinden

AD. **celfin** < *σελκες* < Bir Asya dilinden

AD. **domat/toma/tomat/tomata/tomatça** < *τοματα* < *tomata* < *tomata* < Nahuatl dilinde *tomatl*

AD. **dombadiz** < *domates*

Portekizce Üzerinden

(Halk Ağzı) **karyoka** < *carioca* < Tupi dili

İtalyanca Üzerinden

çikolata < *çokolata*

Yunanca Üzerinden

domates/dometes < *τοματες*

Yeni Latince Üzerinden

alyandoz < *ailanthus* < Endonezya adalarından birinde konuşulan dilde *ay lanto*

aylandüs/aylandız < *ailanthus* < Endonezya adalarından birinde konuşulan dilde *ay lanto*

Bir Şeye Benzetilerek Oluşturulanlar

Hristo teğeli/Hiristo teyeli

kadıbaşı (otu)

Birçok Görüş Sunulanlar

AD. **belmuş/belmiş**

AD. **baran I/beran**

21. yüzyıl

Gotça Kökenli (Fransızcadan-Varyantlı)

ispiyon < *espiyon*

Birçok Görüş Sunulanlar

AD. **kopal/kobal/gobal**

Tarihsiz

Cermence Kökenli (İspanyolcadan)

blânko < *blanco* [*blanc*]

gayda < *gaita* << *gait*

Danca Kökenli (İngilizce veya Fransızcadan)

bank III < *banc* veya *bank* < *banke*

Bir İskandinav Dili Kökenli (Fransızcadan)

balast < *ballast*

Felemenkçe Kökenli (Fransızcadan)

etap < *étape* < *stapel*

İngilizce Üzerinden

doping < *doping* [*dope* < *doop*]

Belki Rumence Kökenli

longa

Kökeni Tartışmalı Olup İngilizce veya Almanca Üzerinden Alınmış Olanlar

flamingo < *flamingo* < *flamenco*

Provensal Dil Kökenli (İtalyancadan)

flavta < *flauto* < *flāut*

Hintçe Kökenli

İngilizce Üzerinden

bungalov < *bungalow* < *bangla*

dingi < *dinghy* < *dīngī*

Arapça Üzerinden

kâfur < *kāfūr* < *karpūrah*

Sanskritçe Kökenli

Fransızca Üzerinden

brahman < *brahmane*

Farsça Üzerinden

cengel < *cangal* < *cangal* < *cangala*

Seylanca Kökenli

beriberi < *beri*

Kürtçe Kökenli

AD. **beroj/berroj** < *beroj/berroj*

AD. **kift** < *kift/kift*

teptep < *teptep*

tevir I < *tiwir*

tıştır/tıştır < *tychtour*

tomik < *tomik*

topuz I < *t'opız*

tor II < *t'or*

tusk < *toukhs*

zava < *zawa*

Roma Dili/Kıptice/Çingenece Kökenli

(Argo) **habeci II** < *habe*

İbranice Kökenli

Almanca Üzerinden

balsam < *Balsam* < *balsamo* < *balsamum*
< *βαλσαμον* < *bāsām*

İngilizce Üzerinden

abaküs < *abacus* < *abacus* < *αβαξ*
< *ābhāk*

Akadca Kökenli (Arapçadan)

Dicle < *Dicla* < *Diglat*

Eski Mısır Dili Kökenli (Fransızcadan)

albatr < *albâtre* < *ala baster* <
αλαβαστρος < *a-la-Baste*

almanâk < *almanach* < *almanachus* <
αλεμενιχιακα'

alşimi < *alchimie* < *al-kimīyā* < *kemī/kīmī*

Süryanice Kökenli (Arapçadan)

Eylül/Eylül < *aylül* < *'ēlül*

Japonca Kökenli

harakiri < *harakiri*

Macarca Kökenli

Budun/Budin/Budim < *Buda*

O. Erdel < *Erdély*

katana/kadana II < *katana*

Gürcüce Kökenli

AD. **astam** < *astami*

AD. **çaç II** < *çaçi*

zank < *zanti*

Malezya Dili Kökenli

agar agar

Yerel Toplumların Dili Kökenli

atol < Bir Güney-Doğu Hindistan dili

bumerang < Avustralya yerlilerinin dili

Burma < Burmalıların dilinde *Mran-mâ*

çeçe < Bantu dili *tsetse*

Esperanto

Fransızca Üzerinden

badat < *patate* < *patata* < Taino

Kızılderilileri *batata*

Eti < *Hettites* << Etice *Hatti*

flânel < *flanelle* << Welsh *gwlanen*

Latince Üzerinden

Bask < *Vascones* < Baskça

İspanyolca Üzerinden

lama II < *lama* < Keçuva *llama*

İngilizce Üzerinden

rafya < *raffia* < Madagaskar'da konuşulan bir dilden

1.15. KÖKENİ BİLİNMEYEN ANCAK ALINTI OLDUĞU DÜŞÜNÜLENLER

15. yüzyıl

kulağuz/kulavuz/BSTT kılavuz

17. yüzyıl

bocurgat I/bucurgat

bulgur/burgul

çatra patra

19. yüzyıl

AD. **abra**

20. yüzyıl

belemir/melemir

(Argo) **bocurgat II**

AD. **cil/çil VI**

İkilemeler

bulgur bulgur < *bulgur*

Türkî Dillerden Girmiş Olanlar

alçı I

1.16. BİR DİLDEN GELMEYEN ALINTILAR

A. Ticari Marka Adı Kökenli Alıntılar

20. yüzyıl

adidas

bali**betebe****cemse****flit/filit****fludeks****(Argo) lassa****oralet****pingpong***Fransızca Üzerinden***eroïn****gramofon/gramafon****B. Yer Adları Kökenli Alıntılar****15. yüzyıl****ısfahan/isfahan****16. yüzyıl****Bosna****AD. haranı /arani /harana /harantı
/harama /hereni****karamusal I/Karamürsel/karamursal***Arapça Üzerinden***miknatis****17. yüzyıl****Aligorna/Alikorna****O. cemapur/çemapur****Livadye****malvaziya***İtalyanca Üzerinden***boyna/boyuna***Lingua Francadan***fes****18. yüzyıl***İtalyanca Üzerinden***kanarya I****19. yüzyıl****tarabuluz/trabulus***Fransızca Üzerinden***gaz I****grev****kazmir***İtalyanca Üzerinden***kolonya****20. yüzyıl****adisababa I****afgan****atlas II****(Halk Ağzı) belçika****bikini****bordo****çatana****AD. gehte****kalamazo defteri****kangal II****kerbelâ****AD. keşan/keşen**

kırkağaç

Kostariga

Kremis altını/Gremis altını

lahor/lahur/lahar/lâhûrî

AD. mervan/arzıman II

salaşpur

sura II

Belki Yer Adından

AD. anapa

Bulgarca, Çekçe, Almancadan

(Argo) **bamburuk**

Fransızca Üzerinden

andezit/andizit

bazalt

bluz/blûz

bohem

buji

AD. gaşmin

gravyer/gravyar

karakül/kelkül

lâpiska/lepiska

lezbiyen

mayonez

Kısaltmayla Oluşan

(Argo) **lezzo**

İngilizce Üzerinden

çarliston

bermuda/Bermuda şortu

Almanca Üzerinden

daniska

İspanyolca Üzerinden

havana

21. yüzyıl

misina

Tarihsiz

akala

madapolam

madras

Fransızca Üzerinden

arduvaz

boksit

dolomit

kalikot

kalseduan

İngilizce Üzerinden

habanera

kaşmir

C. Şahıs Adları Kökenli Alıntılar

16. yüzyıl

O. Boğdan

17. yüzyıl

İtalyanca Üzerinden

O. dukat

19. yüzyıl

Amerika/Amelika	(Argo) fahrettin kerim
Ayvansaray	Fransiken/Fransızken
O. barbut II	gülbahar II
bekri	gülsüm
<i>Kısaltmayla Oluşanlar</i>	(Argo) hamza
(Halk Ağzı) mecid/mecit	İskender II
<i>Fransızca Üzerinden</i>	jilet
manolya	kadillak
<i>İtalyanca Üzerinden</i>	kamelya
patista/batista/BSTT patiska	karun/(halk ağzı) harun
<u>20. yüzyıl</u>	makadam
AD. alafakı/alifaka	martin
(Argo) alyon	mavzer
Andromeda	mecidiye I
Atanaz	(Argo) memet
Ayvaz	(Argo) miki
ayvaz	montgomeri
barem	AD. moşe
begonvil	nagant
borani	nemrud/nemrut
cilet	nikotin
çorçil/çörçil I	pastörize
çorçil/çörçil II	reo
dizel I	Şarlo
(Argo) dizel II	şümür
emanuel	<i>Kökeninde Şahıs Adı Bulunanlar</i>
Emirgân/Mirgûn	O. Bismark pantolonu

Fransızca Üzerinden

AD. **cakar**

İkilemeler

Ali... Veli...

Fransızca Üzerinden

atlas III

giyotin

jakar

zorjet

karter

İngilizce Üzerinden

AD. **bervenik**

boykot

bugenvillea

dover

linç

mont

tomson

Yunanca Üzerinden

galvaniz/galveniz

AD. **kallemit**

İtalyanca Üzerinden

paparazzi

Fransızca ve Almanca Üzerinden

mazohist/mazoşist

Tarihsiz

Alâ'îye

Alanya

brovning

Gagauz/Gagavuz

galibarda

(Argo) **ront II**

Yunanca Üzerinden

Endürlük/Endirlik

Fransızca Üzerinden

begonya

drezin/direzin

gardenya

D. Kavim Adları Kökenli Alıntılar

15. yüzyıl

Arapça Üzerinden

O. **Efrenc**

20. yüzyıl

Latince Üzerinden

Bavyera

Tarihsiz

O. **Canik**

Fransızca Üzerinden

Anglikan

Anglosakson

2. BİRDEN FAZLA DİLE AİT UNSURLA OLUŞAN ALINTILAR

2.1. TÜM UNSURLARI ALINTI OLANLAR

2.1.1. Alıntı Kelime + Alıntı Kelime

14. yüzyıl

Arapça + Farsça

Farsça Üzerinden

akıbetendiş < 'ākibat-andīş

AD. RD. belkim < *belki*

Farsça + Arapça + Farsça

EO. her resme ki < *her + resm + ki I*

14./15. yüzyıl

Moğolca + Farsça

Farsça Üzerinden

cebhane/cephane < *caba-hāna*

Arapça + Farsça + Arapça

O. hasbihal I < *hasb + ı + hal*

15. yüzyıl

Arapça + Farsça

O. atebabus < 'ataba + būs

O. cevâbname < *cevab + name*

O. deva'ülmisk/devaimisk < *deva + misk*

O. fasihzeban < *faşih + zabān*

O. firakname < *firak + name*

O. galiyemuy < *galiya/galiye + müy*

O. garibdidar < *garib II + didar*

havzhane/havuzhane < *havz/havuz II + hane*

O. hurbeçe < *hur + baça*

O. ifritruy < 'ifrūt + -rüy

O. i'tizarname/i'tidarname < *i'tidār + nāme*

O. kamerruh < *kamer + ruḥ*

latif-nihad < *laṭif + nihād*

mahrem-i rāz < *mahrem + rāz*

O. maslahat-amiz < *maşlahat + āmiz*

mecnun-vār < *macnūn + vār*

O. mim-dehān/mim-dehen < *mim + dahān/dahan*

nahhas-hane < *nahhas + hane*

Farsça Üzerinden

anberbu/amberbuy < 'anbar-būy

O. anbermu/ambermūy < 'anbar-mūy

O. ba'd ez an < *ba'd az ān*

O. cefapişe < *cafā-pīşa*

O. dürdane < *dur-dāna*

O. dürefşan < *dur-afşān*

O. fariğdil < *fāriğ-dil*

O. hilâlebru < *hilāl-abrū*

O. kademgâh < *kağam-gāḥ*

Kelimesi Farsçadan

O. huriruy < *ḥūrī + rüy*

O. **muambermuy** < *mu'anbar* < *mu'anbar*
+ *mū/mūy*

Bağlaç Alanlar

O. **hassa ki/hasa ki** < *hassa* + *ki*

illâ ki/illâki < *illâ* + *ki*

madam ki < *mā* ve *dāma* + *ki*

Farsça Üzerinden

O. **belki I** < *bal-ki*

Farsça + *Arapça*

O. **avantab** < *avān* + *tab*´

her vakt < *her* + *vaḳt*

O. **hōşelhan** < *hōş* + *alhān*

O. **hub-suret** < *hūb* + *şūra*

O. **hubsünen** < *hūb* + *sünen/sunan*

O. **kemşefakat** < *kam* + *şafaḳa*

nevarus < *nev* + *arūs*

tez-nefes < *tēz* + *nefes*

Farsça Üzerinden

O. **badihava** < *bād-havā*

O. **bed'ahd** < *bad-ahd*

O. **bedsiret** < *bad-sīrat*

O. **desthat/destihat** < *dast-ḥaṭ*

O. **dübeyt** < *du-baytī*

O. **hastahatır** < *hasta-hāṭır*

O. **hōşnefes** < *hūş-nafas*

O. **hōşvakt** < *hōş-vaḳt*

O. **nev-hat** < *nau-ḥat*

Yunanca + *Farsça*

Birinci Kelimesi Arapçadan

O. **elmas-süm** < *almās* + *sum*

Hint-Avrupa + *Yunanca*

Birinci Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olan

EO. **bal-limun** < *bal* + *limun*

Arapça + *Farsça* + *Arapça*

O. **evvel-be-evvel** < *evvel II* + *be-* + *evvel II*

O. **gayrimezkûr** < *gayr* + *-i* + *mezkûr*

O. **harab u yebab** < *harab* + *u* + *yabāb*

O. **hatır-ı atır** < *hatır* + *ı* + *atır*

O. **ins u cin/AD. in cin/is cis** < *ins* + *u* + *cin*

masduka-i makâl < *maşdüḳa* + *maḳâl*

Farsça Üzerinden

O. **hall-ü-akd/hall-u-akd** < *hall u aḳd*

O. **ibni'am** < *ibn-i am*

16. yüzyıl

Arapça + *Farsça*

bezirhane < *bezir* + *hane*

evvel bahar/evel bahar < *evvel I* + *bahār I*

O. **ezrakfam** < *azraḳ* + *fām*

O. **fethname/fetihname** < *feth* + *name*

O. **halvetsara/halvetsera** < *halvet* + *sara*
/sera/saray

O. **işret-hâne** < *işret* + *hâne*

O. **itkname/itakname** < *itḳ* + *nāme*

O. kahbe–zen < *kahbe* + *zen*

kıraathane < *ķırā`at* + *hāne*

O. la`l-bün < *la`l* + *bun*

mahbubdost < *maḥbub* + *dost*

memerr-i nâs

riyâzet-pîşe < *riyāda* + *pîşa*

‘ulbe furûş < ‘*ulbe* + *fürüş*

Farsça Üzerinden

amelimanda/amelmande < ‘*amal–mānda*

O. devletpenah < *davlat–panāh*

darbhane/darphane < *darb–hāne*

O. diremharide < *diram–harīde*

O. hazırbaş < *ḥāzīr–bāş*

Farsça + Sanskritçe

Farsça Üzerinden

darifülfül < *dār–filfil* < *dār* + *filfil/fulful*

Farsça + Arapça

O. âbıneşât < *âb* + *naşât*

O. âlimenzilet < ‘*ālī* + *manzilat*

O. âlirütbet < ‘*ālī* + *rutbat*

O. ferhundefal < *ferhunde* + *fal*

O. gerdûniştihâr < *gerdûn* + *iştihar*

O. gerdunmenzilet < *gerdûn* + *menzilet*

O. giranmikdar < *girān* + *miḳdār*

O. hōştedbir < *ḥōş* + *tadbīr*

mir–i alem < (*e*)*mīr* + ‘*alem*

Farsça Üzerinden

O. abıneş’et < *âb-i naş`at*

O. asudehal < *âsūda–hāl*

O. azürdehatır < *âzarda–ḥāfir*

O. hastahal < *ḥasta–hāl*

O. kecfehm < *kac–fahm*

şah-mat < *şah-mat* < *şāh I* + *māta*

(Arapçadan Alınan) Latince + Arapça

O. istabl-i ‘āmire < *iştabl* < *stabulum* + *i* + ‘*āmire*

Yunanca + Farsça

baruthane < *barud/barut* + *hane*

İtalyanca + Arapça

levendmeşreb < *levend* + *meşreb*

Latince + Yunanca

İtalyanca Üzerinden

Barbaros < *Barbarossa* < *barba* + *rossa*

Arapça + Farsça + Arapça

O. evsâtınas < *awsūt* + *-i* + *nās*

O. gayribariz < *gayr* + *-i* + *bariz*

O. gayrima’ruf < *gayr* + *-i* + *ma’ruf*
/mâruf/maruf

O. gayrimevsuf < *gayr* + *-i* + *mevsuf*

O. gayrimüyesser < *gayr* + *-i* + *müyesser*

leyle-i zıfâf < *leyle* + *-i* + *zıfâf*

lisan-ı hal/lisani hal < *lisan II* + *ı* + *hal*

Farsça Üzerinden

hüsnühat < *husn-i ḥaṭṭ*

Arapça + Farsça + Farsça

O. halka der-gûş/halkadergûş < *halka* +
der + *gûş*

lâyık-ı haridar < *lâyık* + *ı* + *haridar*

şâhid-i bâzâr < *şâhid* + *i* + *bâzâr*

Farsça + Farsça + Arapça

O. har u hass < *har II* + *u* + *hass*

17. yüzyıl

Arapça + Farsça

safra küş < *şafırâ* + *küş*

Farsça + Farsça + Arapça

yedi tulâ < *yed* + *i* + *tulâ*

Arapça + Arapça ve Farsça

emrihak/emrihuda < *emr* + *Hak/Huda*

Latince + Farsça

Birinci Kelimesi Sırp-Hırvatçadan

O. dupla çoha < *dupla* < *duplo* < *duplus* +
çuha

Arapça + Arapça + Latince

İtalyancadan Giren Latince Kelime

O. esedî gurus < *asad* + *-î* + *gurus/kurus*

Arapça + Farsça + Yunanca

hayal-i fanus/hayal-i fener < *hayal* + *ı* +
fanus/fener

18. yüzyıl

Yunanca + Farsça

Birinci Kelimesi Arapçadan

O. defterhane < *defter* + *hane*

Farsça + Arapça (Farsça Üzerinden)

haneharab < *hâna-harâb*

19. yüzyıl

Arapça + Farsça

(Halk Ağzı) **kirahane** < *kira* + *hane*

kütüphane/kütübhone < *kutub* + *hâne*

rasathane < *raşad* + *hâne*

râsih-dem < *râsih* + *dem*

Farsça Üzerinden

anbereşan/ambereşan < *'anbar-afşân*

Bağlaç Alanlar

belki II < *belki I*

Farsça + Arapça

O. çifaide < *çi* + *fâyida*

nevusul < *nav/nau* + *usül*

Farsça Üzerinden

O. aşüftehatır < *âşufta hâtir*

İtalyanca + Farsça

postahâne < *posta* + *hâne*

Almanca + Farsça

Kelimesi İtalyancadan

birahane < *bira* + *hane*

Arapça + Ermenice

bamteli < *bam II* + *tel*

20. yüzyıl

Arapça + Farsça

Arab Üzeni < *Arab* + *Zangî*

asırdide < *asır* + *dīda*

ebkemçüş < *ebkem* + *çüş*

eblemçüş/eplemçüş < *ablām* + *çüş*

âlâ bâlâ < *a lā* + *bālā*

ameliyathane < *amalīyāt* + *hāne*

eczahane/eczane < *ecza* + *hane*

fakirhane < *fakir* + *hane*

filbahar/filbahrî < *fill* + *bahar*

gusülhane < *gusl/güsül* + *hane*

hamaköçek < *ham* + *köçek*

harcırah < *harc I* + *rāh*

(Konuşma dili) hava cıva II /havacıva

< *hava cıva* veya *hava III* + *cıva*

helâli hoş/hekâlihoş < *helâl/halal* + *hoş*

kademhane < *kadem* + *hane*

memşa–hane/memişane/memişane <

mamşā + *-hāne*

AD. nalbur II < *nalbur I*

sanayi-i lâfziye < *şinā 'i* + *lāf*

sultanî tembel < *sulṭānî* + *tenbel*

şehvet-âlûd < *şahva* + *âlûd*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. çulpalaz/çulpaz < *çul* + *pelâs*

sunta < *şun 'ı* + *taḥte*

Azerbaycan Türkçesinden

AD. filankes < *filankäs*

Varyantlı Kelimeler

RD. biçim III < *belkim*

elmende < *amelmande*

Farsça Üzerinden

kıblenemā /kıblaname /kıblenüma <

kıbla–namā

Bağlaç Alanlar

velev ki < *velev* + *ki*

Arapça + Yunanca

sultanî bezelye < *sulṭānî* + *beze'lye*

Arapça + Slavca

Kaynaşmayla Oluşanlar

RD. cimpir < *cin* ve *vampir*

Arapça + Fransızca

Kısaltmayla Oluşanlar

(Argo) kontak II < *kafadan kontak*

Arapça + Latince

Fransızca Üzerinden

karmen < *carmin* < *ķirmīs* + *minium*

Arapça + Moğolca

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. çeliba < *Çelebiğa*

Arapça + Ermenice

AD. hasavan < *has II* + *savan*

Arapça + Farsça + Farsça

evc-i bala < *evc/evic I* + *i* + *bala*

Farsça + Arapça

O. çinicebin/çincebin < *çīn* + *cebin III*

O. **dercengi evvel** < *der III + ceng + -i + evvel*

gülfatma < *gül I + hatmi*

AD. **hanharaf** < *haneharab*

her daim/herdayim < *her + dā'im/dāyim*

kemsurat < *kem + surat*

O. **mir-i kelâm/mirikelam** < *(e)mīr + kelâm*

nevresim I/nevres < *nev + resm/resim*

nevresim II < *nev + resm*

pür azamet < *pür + azâmet*

serderheva < *serdarhevā*

tündmeczaz Az. < *tünd + mizâc*

zar-aciz < *zâr + 'âciz*

Farsça Üzerinden

bahusus < *bâ huşûş*

O. **beddua** < *bad-du 'â*

eyvah < *ayvâh*

hoşsohbet < *hōş-şuḥbat*

Kaynaşmayla Oluşanlar

bedava < *badihava*

(Argo) **puşlavat** < belki *puşt + kavvad*

Şüpheli

çapaçul/çapoçul < *çaput* veya *paça*, son hece *çul* olabilir.

Farsça + Farsça + Arapça

ameden-i laklak < *âmadan + i + laḳlak*

hudayinabit/hüdainabit < *Hudâ + i + nābit*

Farsça Üzerinden

abihayat < *âb-ı ḥayât*

abuhava < *âb u hava*

şabbaheyr/şabbadanheyir/şappaheyr Az. < *şabbahayr* < *şab + be + ḥayr*

Farsça + İtalyanca

serdümen < *ser + timone*

Farsça + Ermenice

AD. **koza-lebbiyh** < *koza + lep^ç*

Farsça + Moğolca

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. **çalkatora/çalkatura** < *çârvâ-dâr + aḡa*

Farsça + Kürtçeden Giren Farsça

İkilemeler

AD. **halı halça** < *halı + haliçe*

Farsça + Yunanca veya Hepsî Yunanca

AD. **kör talaz/kör talas** < *kör + talas* veya *talaz* yahut da hepsi birden

Yunanca + Farsça

Birinci Kelimesi Fransızcadan

fotoğrafhane < *fotoğraf + hane*

Yunanca + İtalyanca

Yunanca Üzerinden

AD. **argosup** < *χαλκοσουπ χαλκοτζουκιν* < *khalkón + zucca*

Yunanca + Latince

Fransızca Üzerinden

monokl < *monocle*

Yunanca + Rusça veya Hepsî Ermenice

Kaynaşmayla Oluşanlar

(Argo) **dasnik** < *daskalos* + *svodnik* veya
dasnthink

İtalyanca + İngilizce

Kaynaşmayla Oluşanlar

(Halk Ağzı) **kornason** < *korna* + *klakson*

Latince + Yunanca

Fransızca Üzerinden

altimetre < *altimetre*

bütangaz < *bütan II* + *gaz*

klostrofob < *claustrophobe* < *claustrum* +
φόβος

asit fenik/asitfenik < *acide phénique* +
phénique < *φαινείν*

asit ürik/asitürük < *acide urique* ve *urique*
< *ουρική*

Latince + Fransızca

Birinci Kelimesi Fransızcadan

kel mâna < *quel/quelle* < *qualis* + *mâna*

Birinci Kelimesi İtalyancadan

Karışmayla Oluşanlar

grado II/girado < *grado I* + *kredi*

İngilizce + Fransızca

Kısaltmayla Oluşanlar

golf II < *golf* + *pantolon*

Fransızca + Farsça

Birinci Kelimesi İtalyancadan

AD. **bardelhana** < *bordello* < *bordel* +
hāna

Almanca + Bir Hint-Avrupa Dili

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. **firenk/firek** < *Frenk kilidi*

Fransızca + Latince

fotokopi < *foto* + *copia*

Latince + Arapça

Birinci Kelimesi İtalyancadan

AD. **hülüre muhtaç** < *flori* + *muhtaç*

Fransızca + İngilizce

İngilizce Üzerinden

krepşol < *crepe sole* < *crêpe* + *sole*

Kaynaşmayla Oluşanlar

eşortman < *eşofman* + *şort*

Ermenice + Yunanca (*İkilemeler*)

torun tomar < *torun* + *tomar*

Ermenice + Farsça

telkali < *tel II* + *kāri*

Moğolca + Farsça

(Argo) **cephane** < *cebhane/cephane*

Moğolca + İtalyanca

AD. **cimcik** /*cimcok* /*cimeuk* /*cincik*
/*cincik makarna* < *cimcik* + *makarna*

Azerbaycan Türkçesi + Farsça

AD. **ezel bahar** < *üzül* + *bahar I*

Kürtçe + Farsça

Kürtçe Üzerinden

AD. **ispitren/isbitiren/işbitiren** < *reng-spi*
< *ispi* ve *reng*

Yunancadan Alınan Slavca + Slavca

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. **canka** < *can eriği* + *-ka*

Arapça + Farsça + Arapça

gayriihtiyari < *gayr* + *-i* + *ihtiyari*

gayri müslim/gayrimüslim < *gayr* + *-i* +
müslim

harcîâlem < *harc II* + *ı* + *âlem*

ilmühaber/(halk ağzı) ilmaber < *ilm* + *u* +
haber

kelime-be-kelime < *kelime* + *be- I* +
kelime

mahrem-i esrar < *mahrem* + *i* + *esrar*

şabiemred < *şa 'b* + *i* + *amrad*

yed-i emîn/yeddimin < *yed* + *i* + *amîn*

Farsça Üzerinden

AD. **başire** < *bay 'u şarā*

Varyantlı Kelimeler

AD. **nur-nimet** < belki *nur-ı nimet*

Arapça + Arapça

sabaha sabah < *şabāh*

Arapça + Farsça + Arapça/Farsça

gıl u giş/gillügiş < *gill* + *u* + *gîş*

Varyantlı Kelimeler

AD. **gillingiş** < *gıl u giş/gillügiş*

Tarihsiz

Arapça + Farsça

ahdnâme/ahitname < '*ahd* + *nāma*

nalbur I < *na 'l* + *bur*

sefil serkâ < *sefil* + *ser-gerdān*

Farsça + Yunanca

miralay I < (*e*)*mîr* + *alay*

Kaynaşmayla Oluşanlar

çıramoz < *çıra* + *yakamoz*

Yunanca + Latince

fenol < *phénique* < *φαινειν* ve /*ol*/ < *oleum*

Fransızca Üzerinden

filarmanik < *philharmonique* < *φίλος* +
harmonic

İngilizce + Lehçe

İngilizce Üzerinden

bitnik < *beatnik* < *beat* + *nudnik*

2.1.2. Alıntı Kelime + Alıntı Ek

14. yüzyıl

Farsça + Arapça

külhanî < *külhan* + *-î*

15. yüzyıl

Arapça + Farsça

- O. ammezade < 'amma + -zāda
aşkbâz/O. ışkbaz < ışk + -bâz
EO. attaristan < 'aṭṭār + -istān
O. galiyasa/galiyesa < galiya/galiye + -sā
O. galiyedan < galiya/galiye + -dān
O. gavgaşur < gavga + -şōr/-şūr
O. hancerin < hancer + -īn
O. harabazar < harabe + -zār
herifan < herif I + -an
hokkabaz < hokka I + -bâz
O. ışkbaz/BSTT aşkbaz < ışk + -bâz
O. kaziyâne < kâzī + -āna
kur'anhân/kur'anhon < Kur'ān + ḥ'ān
melikzâde < melik + -zâde
O. mihnet-abad < mihnet + -ābād
mihnetzede < mihnet + -zede
O. nevhakūnan < nefḥa + -kūnān
rabbani < rabb + -ānī
Farsça Üzerinden
abherin < 'abharīn
O. âkılâne < 'âkılāna
O. âlemnüma < 'âlam-numā
O. ameldâr < 'amal-dār
O. anberîn/amberîn < 'anbarīn
O. atlaspuş < aṭlas-pūş
O. bezzazistan/bezazistan < bazzāzistān
O. cennetabad < Cannat-ābād
O. fadılân/fazılân < fāzilān
O. fitneengiz < fitna-angīz
O. gamgin < ğamgīn
O. gamgüsar < ğam-gusār
O. gamhor < ğam-ḥ'ār
O. gamnak < ğamnāk
O. gamzede < ğam-zada
gayri/gayrı I < ğayr + -i
O. haberdar < ḥabar-dār
O. hacetmend < ḥācat-mand
O. hakşinas' < ḥak-şinūs
O. haracgüzar/haraçgüzar < ḥarāc-güzār
haramzade I < ḥarām-zāda
O. hatakâr < ḥaṭā-kār
O. hatarnak < ḥaṭar-nāk
O. havadar II/hevadar < havā-dār
O. hazinedar < ḥazīna-dār
helâlzade/halalzade < ḥalāl-zāda
O. ḥışmnāk/ḥışminak veya ḥışımnak < *ḥışm-nāk
hidmetkâr/hizmetkâr < ḥidmat-kār
kımarbaz/BSTT kumarbaz < ḳimār-bāz
O. la'īn < la'īn < la'l + -īn
maldar < māl-dār
minnetdar < minnat-dār
O. masafgâh/musafgâh < maşāfgāh

nalband/naalband/naalband/BSTT

nalbant < *na 'l-band*

nediman < *nadīmān*

nukldân/nukuldan < *nuḳldān*

Kelimesi Farsçadan

O. huriveş < *ḥūrī + -vaş*

Farsça + Arapça

O. āzerī < *āzar + -ī*

O. divani < *divan I + -ī*

Farsça Üzerinden

O. asumani < *āsmānī*

O. cengî < *cangī*

ergavani/erguvani < *argavānī*

O. germiyet < *garmīyat*

O. hunî < *ḥūnī*

O. kânî < *kānī*

nayî < *nāyī*

Arapça Üzerinden

O. hanat < *ḥānāt*

Kelimesi Arapçadan

Farsî < *fars + -ī*

Yunanca + Farsça

Kelimesi Farsçadan

leğençe/leğançe/AD. lençe < *leğen + -çe*

Kelimesi Arapçadan

O. bundukçe < *bunduk + -çe*

Hintçe + Farsça

Kelimesi Yunancadan

karanfülzar < *karanfül + -zār*

Farsça Üzerinden

O. billûrin < *billūrīn < billūr + -īn*

(Arapçadan Alınan) Hintçe + Arapça

Farsça Üzerinden

O. kâfurî < *kāfurī < kâfur + -ī*

(Farsçadan Alınan) İbranice + Farsça

O. Cühudek < *Cühud + -ek*

(Arapçadan Alınan) Eski Mısır Dili +

Arapça

O. demenhurî < *Damanhūr < Timinhur + -î*

Almanca + Arapça

O. Frengî/Firengî < *Frenk + -î*

16. yüzyıl

Arapça + Farsça

Acemzade < *'Acam + -zāda*

O. arusane < *'arūs + -āna*

O. berşhar < *berş + -ḥ"ār*

O. celebkeş < *celeb/celep I + -keş*

O. cennetnişân < *cannat + -nişān*

O. cinannişan < *Cinan + -nişān*

O. devletnişan < *devlet I + -nişan*

O. desakirgüşâ < *desakir + -güşā*

O. ekâbirane < *ekâbir + -ane*

O. encümşümar < *encüm + -şumār*

O. gabavetnişan < *gabavet + -nişān*

O. hayalengiz < *hayal I* + *-angīz*

O. kafadar I < *kaḫa II* + *-dar*

O. kahvenuşan < *kahve* + *-nūş* + *-ān*

O. kedernak < *keder I* + *-nāk*

maslahatgūzar < *maşlahat* + *-gūzār*

mevacibhoran < *mevacib* + *-ḫ^wur/-ḫor* + *-ān*

O. müşkil-güşâ < *muşkil* + *-güşā*

O. riba-hor < *ribā* + *-ḫor*

rişvet-hor < *rişvet* + *-ḫor*

şamdan I < *şem* + *-dān*

'ulûfe-hor < *'ulûfe* + *-hor*

Farsça Üzerinden

EO. ahmedek < *Aḫmadak*

alemdar < *'alam-dār*

O. anberbar/amberbar < *'anbar-bār*

AD. arakçin /aracın /arahcın /arakçın
/erehcin /erakçin /raşkın < *'arak-çīn*

O. arakriz < *'arak-rīz*

O. bedihiyegūyan < *badīhīye-gūyān*

buhurdan < *baḫūrdān*

AD. deblek/deplek < *ṭablak*

O. devletmend < *davlatmand*

O. edebperver < *adab-parvarda*

O. fitnecu < *fitna-cū*

O. gaibane < *gā'ibāna*

O. garetgeran < *gāratgar* + *-ān*

O. hacletzede < *ḫacālat-zada*

O. haramhar/haramhor < *ḫarām-ḫ^wār*

kalbezen/BSTT kalpazan < *ḫalb-zan*

Arapça Üzerinden

sıbyan < *şibyān* < *şabī* + *-ān*

Farsça + Arapça

O. çubaniye < *çuban* + *-iye*

O. hubi < *ḫūb* + *-ī*

hurdevat/hurdavat < *ḫurda* + *-āt*

Farsça Üzerinden

O. bagat < *bāgāt*

Kökeni Bilinmeyen ancak Farsçadan Alınan Kelime

Kalenderî < *kalender* + *-î*

(Arapçadan Alınan) Yunanca + Farsça

Farsça Üzerinden

O. defterdar < *daftar-dār*

kimyager < *kīmyāgar*

(Farsçadan Alınan) Yunanca + Farsça

O. dirempaş/dirhempaş < *dirēm/dirhem* + *-pāş*

Yunanca + Arapça

O. Burusevi/Bürusevi < *Buruse* + *-vî*

O. ırgadiye < *ırgat/ırgad* + *-iye*

(Yunancadan Alınan) İtalyanca + Arapça

limonî < *limon* + *-î*

Almanca + Arapça

O. frengi/firengi I < Frengî/Firengî

Almanca + Farsça

*Farsça Üzerinden***O. Frengistan/Firengistan < Frangistân**

(Arapçadan Alınan) İbranice + Arapça

O. fir'avnîyet < fir'avn + -iyet

(Arapçadan Alınan) Latince + Arapça

O. kafesî < kafes + -î**kantariye I < kantar + -iye**

Moğolca + Farsça

*Farsça Üzerinden***O. ağayân < āgāyān**

Farsça + Arapça + Arapça

O. düzevkî < du/dū + zavk + -î**17. yüzyıl**

Arapça + Farsça

latifane < laṭīf + -āna**nârân < nâr + -ān***Kelimesi Farsçadan***O. işvebaz < işve + -bāz***Varyantlı Kelimeler***AD. dümbelek I/dümbek < deblek**

Farsça + Arapça

neftî II < neft + -î*Farsça Üzerinden***revânî < ravānî < ravān + -î**

Yunanca + Farsça

fortazen < forta + -zen

(Arapçadan Alınan) Yunanca + Farsça

*Farsça Üzerinden***kalemtraş/kalemtıraş < kalam-trāş < kalam + -trāş**

Almanca + Slavca

*Kelimesi Yunanca veya Slavcadan***kraliça/kraliçe < kral + -iça**

Çince + Farsça

*Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olan***sinbaz < sin + -baz**

Sanskritçe + Farsça

*Kelimesi Yunancadan***O. biberdan < biber < pippali + -dān**

Moğolca + Farsça

*İkilemeler***O. çöl çölistan < çöl ve çöl + -istan**

Moğolca + Arapça

*Arapça/Farsçadan***agavat < aḡawāt < aḡa + -at**

Arapça + Farsça + Arapça

*Farsça Üzerinden***anberbuyî/amberbuyî < anbar + būy + î****halkâri < ḡal-kārî****18. yüzyıl**

Arapça + Farsça

O. azeban < 'azab + -ān

cevşen-püş < *cevşen* + *-püş*

Farsça Üzerinden

cüzdân < *cuz-dân*

İtalyanca + Farsça

O. falyazen < *falya* + *-zen*

19. yüzyıl

Arapça + Farsça

acizane < *'āciz* + *-āna*

ahbabane < *ahbab* + *-āna*

O. ahmakane < *aḥmaḳ* + *-āna*

O. ahrârane < *aḥrâr* + *-āna*

asilzadegân < *aşîl* + *-zâda* + *-gan*

O. cevelângâh < *cevelân* + *-gâh*

evcara < *evc I* + *-ārā*

O. evkatnüma < *evkat* + *-numā*

O. fedakâri < *feda* + *-kâr* + *-î*

ferahfeza < *ferah I* + *-afzā*

O. hilâfgir < *hilâf* + *-gîr*

murabba-nişin < *murabba* + *-nişîn*

saadetmend < *sa'âdet* + *-mend*

Farsça Üzerinden

Arabistan < *'Arabistân*

aşkefza < *'işḳ-afzā*

cefakâr < *cafā-kâr*

ferahnak < *farahnāk*

O. herifane < *ḥarifana*

Kelimesi Farsçadan

O. felakettide < *felaket* + *-dîda*

Farsça + Arapça

Farsça Üzerinden Alınmıştır

aşikâren < *āşkâr* + *-en*

kemanî < *keman II* + *-î*

peşinat < *peşîn* + *-at*

sincabî < *sincâb* + *-î*

(Arapçadan Alınan) Yunanca + Arapça

eflâtunî < *eflâtun I* + *-î*

O. felsefiyet < *felsefe* + *-iyet*

Yunanca + Arapça

findıkî < *findık* + *-î*

Arapça Üzerinden

O. balgamî < *balgamî* < *balgam* + *-î*

İtalyanca + Farsça

levendane < *levend* + *-âne*

Arapça/Farsça + Farsça

Gâvuristan/Kâfiristan < *gâvur* ve *kâfir* + *-istan*

Lehçe + Farsça

Lehistan < *Leh* + *-istan*

İbranice + Arapça

cehennemî < *Cehennem* + *-Farsça Üzerinden Alınmıştır O*

İbranice + Farsça

Kelimesi Arapçadan

O. Ademzade < *Adem I* + *-zâda*

Hintçe + Arapça

Kelimesi Farsçadan

O. billûrî < *billûr* + *-î*

Latince + İspanyolca

İspanyolca Üzerinden

O. doblin II/toblin < *doblón* < *duplus* + *ón*

20. yüzyıl

Arapça + Farsça

O. akabgir < *'akîb* + *-gîr*

aleyhdar/aleyhtar < *'alayhi* + *-dâr*

âlicenabane < *'âlî* ve *canâb* + *-âna*

asilâne < *asîl* + *-âne*

asilzade/asilzade < *asil* + *-zâda*

aynı < *'ayn* + *-î*

azami < *a'zam* + *-î*

azimkâr < *azm/azim* + *-kâr*

bazı I < *ba'z* + *-î*

cazgır II < *cazgır I*

cazibedar < *cazibe* + *-dâr*

cerihadar < *ceriha* + *-dâr*

da'vetkâr/davetkâr < *da'vet* + *-kâr*

AD. demkeş II < *dem III* + *-kaş*

dümbelek II < *dümbelek I*

(Argo) dümbelek III < *dümbelek I*

emirber < *emr/emir* + *-bar*

O. enfiyekeş < *enfiye* + *-kaş*

O. esraralud < *esrar I* + *-âlûd*

esrârengiz < *esrar I* + *-angîz*

esrarkeş < *esrar II* + *kaş*

fedakâr < *feda* + *-kâr*

gariban < *garib I* + *-ân*

O. hadşinas < *hadd/had I* + *-şinâs*

hamiyetperver < *hamîyat* + *-parvar*

hamurkâr < *hamur* + *-kâr*

hasretzede < *hasret I* + *-zede*

O. hayatdar < *hayat I* + *-dâr*

O. hayfa ki < *hayf* + *-â*

O. hayretaver < *hayret II* + *-âver*

heveskâr < *heves* + *-kâr*

hicabaver < *hicab* + *-âvar*

hilebaz < *hile* + *-baz*

O. ıztırabâver < *ıztırab* + *-âvar*

O. ibni < *ibn* + *-î*

O. ibramkâr < *ibram* + *-kâr*

insaniyetperver < *insaniyet* + *-perver*

O. istikrahaver < *istikrâh* + *-âvar*

O. isyankâr < *isyan* + *-kâr*

kadrşinas/kadirşinas < *kadr* + *-şinas*

kafadar II < *kafadar I*

madem/madem ki < *mâ-dâm ki*

madenkeş < *maden* + *-keş*

makasdar/makastar < *makas* + *-dâr*

merasimperest < *merasim* + *-perest*

mutavaatkâr < *mutavaat* + *-kâr*

nakşbend < *naşş* + *-band*

nefretresan < *nafra* + *-rasân*

neşeaver < *neş'e* + *-āver*

râyihadâr < *râyiha* + *-dâr*

rikâbdâr < *rikâb* + *-dâr*

sandikkâr < *şanduq-kâr*

şeddâdî < *şeddâd* + *-î*

uzletgâh < *'uzletgâh*

Farsça Üzerinden

Acemistan < *'Acamistân*

adilâne < *'ādilāna*

alâkadar < *'alākadâr*

âmirane < *āmīrāna*

amiyane < *'āmiyāna*

anudane < *'anūdāna*

arusek < *'arūsak*

asgari < *aşgar-i*

âşıkane < *'āşikāna*

O. avamfirib/avamfirip < *'avām-farīb*

cazgır I < **şadgīr* < *şadd* + *-gīr*

cefakeş < *cafū-kaş*

AD. cindar/cinder < **cin-dār*

dindar < *dīn-dār*

O. duagû < *du'ā-gū*

fakirane < *faķīrāna*

O. fırsatcu < *furşat-cū*

gayretkeş < *gayratkaş*

gazelhan < *gazelh'ān*

AD. haramzada/haramzade II
< *haramzade*

AD. harfana < *harīfāna*

O. havaperest/hevaperest < *havā-parast*

hayalperest < *hayāl-parast*

kabristan < *ķabristān*

AD. kaladan < *ğalladā* < *ğalla* + *-dān*

O. kalbgâh/kalpgâh < *ķalb-gāh*

lâkaydî < *lākaydī*

Varyantlı Kelimeler

AD. delbek < *deblek*

AD. ferfene /elfene /erfane /erfene
/harfana /harfene /herfene < *herifane*

Kelimesi Farsçadan

AD. gayri/gayrı II < *gayri I*

Arapça + Yunanca

çulaki/çülâki/çulhaki < *çul* + *-aki*

AD. Hafızina < *hafız* + *-ina*

kasapiko < *kasap* + *-iko*

Fransızca Üzerinden

alkolik < *alcoholic*

Kelimesi İtalyancadan

karafaki < *karafa* + *-aki*

Arapça + Slavca

AD. Arabiko < *'Arab* + *-ko*

Arapça + Latince

(Argo) ibnetor < *ibne* + *-tor*

Farsça + Arapça

armudiye < *armudi* + *-iye*

ateşî < *ateş* + *-î*

darçini/tarçini < *darçın/tarçın* + *-i*

efsanevi < *efsane* + *-î*

hünkârî < *hünkâr* + *-î*

kesî < *kes I* + *-î*

kişmirî < *Kişmirî*

nohudî < *nohud* + *-î*

peşinen < *peşîn* + *-an/-en*

Farsça Üzerinden

derunî < *darûnî*

Farsça + Yunanca

pamukaki < *pamuk* + *-aki*

Farsça + Slavca

caniko < *can* + *-ka*

RD. **çinka** < *çini I* + *-ka*

hurmaşisa < *hurma* + *-itsa*

Farsça + Kürtçe

hurbo/hirbo < *hurpıt/hurpıtç* + *-o*

Kısaltmayla Oluşanlar

(Argo) **hemşo** < *hemşeri* + *-o*

Farsça + Arapça veya Hepsî Farsça

AD. **haşat** < *hāş* + *-āt* veya *hāşāk*

Yunanca + Arapça

filizî < *filiz I* + *-î*

papazi < *papaz* + *-î*

süngeriyeye < *sünger* + *iyeye*

Arapça Üzerinden

felsefî < *falsafî* < *falsafa* + *-î*

Kelimesi Arapçadan

esatirî < *esatir* + *-î*

O. **esirî** < *esir II* + *-î*

Kelimesi İtalyancadan

Avrupaî < *Europa* > *ευρωπη*

Kelimesi Fransızcadan

fizikî < *fizik II* + *-î*

Kısaltmayla Oluşanlar

eflâtun II < *eflâtunî*

Yunanca + Latince

Fransızca Üzerinden

anonima < *anonymat* < *anonyme* + *-atum*

Yunanca + Fransızca

Fransızca Üzerinden

dekar < *décare* < *δεκα* + *are*

Yunanca + Farsça

O. **lengerendaz** < *lenger I* + *-endaz*

Kelimesi Arapçadan

O. **kalemdar** < *kalem I* + *-dar*

Farsça Üzerinden

O. **kalemkâr** < *qalam-kâr*

Yunanca + Kürtçe

AD. **ferecik** < *ferec I* + *-ik*

Fransızca + Yunanca

Fransızca Üzerinden

eroınman < *héroïnomane* < *héroïne* + *μavia*

Fransızca + İtalyanca

cueto < *jeu* veya *jouet* + *-etto*

Fransızca Üzerinden

kamyonet < *camionnette* < *camion* + *-ette*

İtalyanca Üzerinden

kanaviçe < *canavaccio* < *canevas* + *- (a)ccio*

İtalyanca + Yunanca

Yunanca Üzerinden

AD. **kalçak** < *καλτσάκι* < *calza* + *-aki*

Kelimesi Yunancadan

AD. **limaki** < *λίμα* < *lima* + *-aki*

İtalyanca + Slavca

patroniçe < *patrón* + *-içe*

İtalyanca + Farsça/Arapça

ispençiyari/ispençiyariye < *ispençiyar* + *- i/-iye*

Latince + Fransızca

Kelimesi İtalyancadan

faşistik < *faşist* + *-ique*

faşizan < *faş* + *-isant*

Fransızca Üzerinden

büvet II < *buvette* < *bib-* + *-ette*

kalorifer < *calorifère* < *calor* + *-fere*

İngilizce + Latince

Fransızca Üzerinden

boksör < *boxeur* < *to box* + *-eur*

İngilizce + Fransızca

Fransızca Üzerinden

boykotaj < *boycottage* < *boycott* + *-age*

Sanskritçe + Fransızca

Fransızca Üzerinden

Budist < *bouddhiste* < *Buda* + *-iste*

Portekizce + Fransızca

Fransızca Üzerinden

fetişist < *fétichiste* < *feitiço* + *-iste*

Almanca + Arapça

frengi/firengi II < *Frengî/Firengî*

Latince + Arapça

Kelimesi Arapçadan

kantariye II < *kantar* + *-iye*

Latince + İtalyanca

İtalyanca Üzerinden

kamineto/(halk ağzı) kamanato
< *caminetto* < *camīnus* + *-etto*

Cermence + Fransızca

Fransızca Üzerinden

garaj I/garac < *garage* < *garer* + *-age*

(Argo) **garaj II** < *garaj I*

Ermenice + Farsça

Ermenice Üzerinden

AD. **çırban/cılban** < *çrban* < *çur* + *-bān*

Rusça + Farsça

(Halk Ağzı) **Bolşevistan** < *Bolşevik* + –
istan

Arnavutça + Slavca

RD. **çupçe** < *çupa* + –*çe*

Latince + Slavca veya Hepsî Rusça

imparatoriçe < *imperatritsa* veya
imparator + –*itsa*

Hititçe + Arapça

Arapça Üzerinden

AD. **halebi I** < *Haleb* + –*ī*

AD. **halebi II** < *Haleb* + –*ī*

Yunanca + Latince + Yunanca

ideolojik < *δέα* + –*logia* + *ικος*

İtalyanca + Yunanca veya Kürtçe
/Gürcüce /Farsça Kökenli

AD. **ferferek** /*felfelek* /*firferek* /*perpenek*

< **φαρφαράκι* < *farfalla* + –*aki* veya
p'yrp'yr'k, *pepeliki* veya *farparak*

21. yüzyıl

Arapça + Farsça

dehşetengiz < *dehşet I* + –*angīz*

halâskâr < *halâş* + –*kâr*

küfürbaz < *küfr* + –*bāz*

Farsça + Arapça + Farsça

O. **bitarafane** < *bitaraf* + –*āna*

Tarihsiz

Arapça + Farsça

O. **Arabane** < *Arab* + –*āna*

lûgatçe < *lugat* + –*çe*

maceraperest < *macera II* + –*perest*

Müsliman < *Muslim* + –*ān*

nalça < *na'l* + –*ça*

rakibân < *raķib* + –*ān*

Farsça Üzerinden

afetzedede < *āfat-zada*

O. **âlempenah** < *ālam-panāh*

O. **ârifâne I** < *ārifāna*

Ermenistan < *Armanistān*

Habeşistan < *Habaşistān*

havadar I < *havā-dār*

Farsça + Arapça

armudî < *armud* + –*ī*

O. **bahariye** < *bahar I* + –*iyē*

O. **gülâbî** /*güllâbî* /*güllâbici* < *güllâb*
/*güllâb* + –*î*

*Kökeni Bilinmeyen ancak Farsçadan Alınan
Kelime*

Kalenderiye < *kalender* + –*iyē*

Yunanca + Arapça

barudî < *barud* + –*î*

Yunanca + Latince

ideoloji < *īdēa* + –*logia*

Fransızca Üzerinden

fizyoloji < *physiologie* < *φύσις* + –*logia*

İtalyanca + Farsça

kasadar < *kasa I* + *-dār*

Latince + İtalyanca

Fransızca Üzerinden

kotlet < *côtelette* < *costa* + *ette*

Hititçe + Arapça

Arapça Üzerinden

Halebî < *Ḥalabî*

İtalyanca + Arapça

Arapça Üzerinden

O. Fransevî < *Faransawî* < *Fransa* + *wî*

Sanskritçe + Yunanca

Fransızca Üzerinden

Budizm < *bouddhisme* < *Buda* + *-ismós*

2.1.3. Alıntı Ek + Alıntı Kelime

14. yüzyıl

Farsça + Arapça

Farsça Üzerinden

AD. **becid/becit** < *ba-cid*

15. yüzyıl

Farsça + Arapça

O. **ber karar-ı sabık** < *bar* + *ḳarār* + *ṣābiḳ*

O. **biahd** < *bī-* + *'ahd*

O. **bibasar** < *bī-* + *'başar*

O. **bibereket** < *bī-* + *barakat*

O. **bimeded** < *bī-* + *madad*

O. **bimehabe** < *bī-* + *mahāba*

O. **bimelâlet** < *bī-* + *malâlat*

O. **bimelâmet** < *bī-* + *malâmat*

O. **bimucib** < *bī-* + *mūcib*

O. **bimunis** < *bī-* + *mu'nis/mūnis*

O. **binasib** < *bī-* + *naşīb*

O. **binazir** < *bī-* + *naẓīr*

O. **binedamet** < *bī-* + *nadāma*

O. **birahm** < *bī-* + *rahm*

O. **birahmet** < *bī-* + *rahmat*

O. **bisaadet** < *bī-* + *sa'ādat*

O. **bisabr** < *bī-* + *şabr*

O. **bisebeb** < *bī-* + *sabab*

O. **bişek II** < *bī-* + *şekk*

O. **bitakat** < *bī-* + *ṭāḳat*

O. **bita'rik** < *bī-* + *ta'rīk*

O. **bitehaşi** < *bī-* + *taḥāşī*

O. **bitereddüd** < *bī-* + *taraddud*

O. **bitevakkuf** < *bī-* + *tavaḳḳuf*

O. **biuyub** < *bī-* + *'uyūb*

bivefa < *bī-* + *vafā*

O. **bivezn** < *bī-* + *vazn*

O. **bizahmet** < *bī-* + *zahmet*

O. **bizeval** < *bī-* + *zavāl*

O. **dervakt** < *dar* + *vaḳt*

O. **hemhurfet** < *ham* + *ḥirfat*

O. **hemsirr/hemsir** < *ham* + *sirr/sir*

O. hemsöhbət < *ham* + *şöhbət*

naehl < *nā* + *ahl*

Farsça Üzerinden

O. begayət < *ba-ğāyat*

O. ber-aks < *bar* 'aks

O. berkarar < *bar-қarār*

O. berkemal < *bar-kamāl*

O. bideva < *bī-davā*

O. bidevlet < *bī-davlat*

O. biedeb < *bī-adab*

O. bihad < *bī-had*

O. bihasıl < *bī-ğāşıl*

O. bihaya < *bī-ğayā*

O. bihtiyar < *bī-iğtiyār*

O. bikıyas < *bī-kiyās*

O. binihayet < *bī-nihāyat*

derhal < *dar-ğāl*

O. hemmezheb < *ham-mazhab*

Farsça + Arapça + Farsça

Farsça Üzerinden

O. ber sebil-i < *bar sabīl-i*

16. yüzyıl

Farsça + Arapça

O. ber âdet < *ber* + *âdet*

O. ber-murad < *bar* + *murād*

O. bibasiret < *bī-* + *başiret*

O. bibedel < *bī-* + *bedel*

O. biirtiyab < *bī-* + *irtiyāb*

O. bimâna < *bī-* + *ma'nā*

O. bimeal < *bī-* + *ma'āl*

O. bimecal < *bī-* + *macāl*

O. bimezak < *bī-* + *mazāk*

O. bimezheb < *bī-* + *mazhab*

O. bimikdar < *bī-* + *miğdār*

O. bimüadil < *bī-* + *mu'ādil*

O. bimümasil < *bī-* + *mumāsıl*

O. biniza < *bī-* + *nizā'*

O. bişeref < *bī-* + *şaraf*

O. bitaharet < *bī-* + *tahārat*

O. bitemessük < *bī-* + *tamassuk*

O. biteşviş < *bī-* + *taşvīş*

O. bivech < *bī-* + *vach*

Farsça Üzerinden

O. basafa < *bā-şafā*

O. bigaraz < *bī-ğaraz*

O. bigaye < *bī-ğāya*

O. biintiha < *bī-intihā*

O. biıştibah < *bī-iştibāh*

O. bimürüvvet < *bī-murūvat*

O. biriya < *bī-riyā*

O. bitaksir < *bī-takşir*

Farsça + Arapça + Farsça

O. ber mucéb-i < *bar* + *mūceb* + *-i*

O. ber vech-i < *bar* + *vech* + *-i*

Farsça + Yunanca

Kelimesi Farsçadan

O. bidirhem < *bī-* + *dirham*

18. yüzyıl

Farsça + Arapça

Farsça Üzerinden

O. berkaide < *bar qā 'ida*

19. yüzyıl

Farsça + Arapça

O. bialâka < *bī-* + *'alâka*

O. biaman < *bī-* + *amān*

O. biesas < *bī-* + *asās*

O. bifasıla < *bī-* + *fāşıla*

O. bihareket < *bī-* + *ḥarakat*

O. bimaksad < *bī-* + *maḫşad*

O. bimüdafaa < *bī-* + *mudāfa 'a*

O. biruh < *bī-* + *rūḥ*

O. bişübhe < *bī-* + *şubha*

bitaraf < *bī-* + *ḫaraf*

O. bitecrübe < *bī-* + *tacriba*

O. bitekellüf < *bī-* + *takalluf*

O. bivukuf < *bī-* + *vuḫūf*

Farsça Üzerinden

berdevam < *bar davām*

bermutad < *bar mu 'tād*

O. berhayat < *bar hayāt*

20. yüzyıl

Farsça + Arapça

O. bertafsil < *bar + tafşıl*

biilâç < *bī-* + *'ilâc*

Der-ı Sa'adet/Dersaadet < *der II* + izafet
ve *saadet*

ezkaza < *az + kaza*

hemseviye < *hem + seviye*

Farsça Üzerinden

O. betahsis < *ba-tahşış*

AD. beyyar < *bī-* *'ār*

O. binur < *bī-nūr*

derakab/derakap < *dar 'aḫab*

der uhde/deruhte < *dar 'uhda*

Arapça + Farsça + Arapça

Arapça Üzerinden

O. alâbahtek < *'alā baḫtak*

Arapça + Arapça + Farsça + Arapça

O. bilâkaydüşart < *bilā-* + *ḫayd + u + şarḫ*

Yunanca + Latince

Fransızcadan Kısaltmayla Oluşanlar

homo < *homoseksüel* < *'omo-* + *sexualis*

Yunanca + İngilizce

İngilizce Üzerinden

antifriz < *antifreeze* < *anti* + *freeze*

Latince + Eski Almanca

Fransızca Üzerinden

grup/gurub < *groupe* < *co-* + *rēp*

Latince + Yunanca + Fransızca

Fransızca Üzerinden

bisiklet/pisiklet < *bicyclette* < *bi-* + *κυκλος*
+ *ette*

Tarihsiz

Yunanca + Latince

Fransızca Üzerinden

arşidük < *archiduc* < *arhi-* + *dux*

homoseksüel < *homosexuel* < *ὁμο-* +
sexualis

2.1.4. Bir Dilden Gelmeyen Unsur + Alıntı

15. yüzyıl

Yer Adı + Arapça

O. **caci** < *Çāç/Cāc* + *-ī*

Farsça Üzerinden

AD. **buhari/buğara/bahara** II/buharı <
buhārī < *Buhārā* + *-ī*

Şahıs Adı + Arapça

mezdekî < *Mazdak* + *-ī*

Kavim Adı + Arapça

EO. **Alânî** < *Alan* + *-ī*

16. yüzyıl

Şahıs Adı + Arapça

O. **bayrami** < *Bayramî*

O. **celâlî** < *Şeyh Celâl* + *-ī*

17. yüzyıl

Şahıs Adı + Arapça

Farsça Üzerinden

O. **darai/darayı** < *dārāyī* < *Dārā* + *ī*

Yer Adı + Arapça

O. **cebertî (at)** < *Cabart* + *ī*

O. **demevanî** < *Damāvand* + *ī*

Yer Adı + Arapça + Farsça

âbâdî kâğıt < Osman Ersoy'a göre
Hindistan'ın *Devletabad* şehri + *-î* +
kâğıt

18. yüzyıl

Şahıs Adı + Arapça

abbasi < *Ab-bâs* + *ī*

20. yüzyıl

Yer Adı + Latince

Fransızca Üzerinden

artezyen < *artésien* < *Artois* + *-ianus*

Yer Adı + Arapça

cavi < *Cava* + *-î*

Yer Adı + Yunanca

lahuraki < *Lahor* ?? + küçültme eki

Şahıs Adı + Yunanca

bakalit < *Hendrik Baekeland* + *λι'θος*

Şahıs Adı + Arapça

enverî/enveriye < *Enver Paşa* + *-î/-iye*

Şahıs Adı + Kürtçe

(Argo) **hanzo** < belki *hamza* + *-o*

Kavim Adı + Farsça

Çeçenistan < *Çeçen* + *-istan*

Tarihsiz

Şahıs Adı + Arapça

Bayramî < *Hacı Bayram* + *î*

Bayramiye < *Hacı Bayram* + *-iye*

Bektaşî < *Bektaşî* + *î*

Bektaşkiye < *Bektaşî* + *-iye*

2.1.5. Alıntı + Bir Dilden Gelmeyen

Unsur

16. yüzyıl

Farsça + Yer Adı

güherçile/gevherçile/göerçile/gögerçile < *guhar/gawhar* + *Şili*

20. yüzyıl

Fransızca + Şahıs Adı

böf Stroganoff < *boeuf* + *Stroganoff*

Arapça + Şahıs Adı

Hacı İvaz/Hacı Ayvaz/Hacivat < *hacı* ve *İvaz*

2.1.6. Birinci veya İkinci Unsuru Kesin Olmayanlar

16. yüzyıl

Hint-Avrupa Dili + Farsça/Arapça

Birinci Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olan

balmumu < *bal* + *mum*

20. yüzyıl

Ermenice + Farsça/Türkçe

Karışmayla Oluşanlar

çim III < *çemen* + *çimen*

Farsça/Moğolca + Arapça

hatune < *hatun* + *-e*

Farsça/Türkçe + Arapça

çimenî < *çimen* + *-î*

Arapça ve Farsça + Farsça

Farsça Üzerinden

Hindistan < *Hindistân*

Arapça ve Farsça + Arapça

hindi I < *Hindî*

Kürtçe + Arapça/Kürtçe

(Argo) **faşige** < *faşo* + müenneslik, *-ike*

Arapça + Türkçe/Farsça

sabah akşam < *şabāh* + *akşam*

sabahtan akşama < *şabāh* + *akşam* + *-tan...-a*

Arapça + Kürtçe/Yunanca /İtalyanca

(Argo) **haso** < *hass/has I* + *-o*

Yunanca/Farsça + Arapça

Arapçadan Giren Eski Yunanca Kelime

elmasiye < *elmas* veya *almāsī* + *-iye*

Arapça ve Farsça + Rusça

AD. **hindüşga** < *hindi* + *-uşka*

Tarihsiz

Arapça ve Farsça + Arapça

Arapça Üzerinden

Hindî < *Hindî* < *Hind* + *-î*

2.2. BİRİNCİ UNSURU TÜRKÇE OLANLAR

2.2.1. Türkçe + Alıntı

14. yüzyıl

Arapça Kelime Alanlar

güc belâ < *güc II* + *belâ*

Farsça Bağlaç Alanlar

sankim < *san-* + *ki*

14./15. yüzyıl

Farsça Ek Alanlar

Farsça Üzerinden

AD. **aşbaz** < *āşpaz* < *āş* + *-paz*

Arapça Kelime Alanlar

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. **dişehli/dişeyli** < *dişi* + *ehl(i)*

15. yüzyıl

Farsça Ek Alanlar

boğça/bohça/AD. poçça/poça/poğ < *boğ* + *-ça*

O. **kayışbaz** < *kayış* + *-baz*

Farsça Bağlaç Alanlar

sanki < *san-* + *ki*

Farsça Kelime Alanlar

AD. **alat samat/alad semet** < *alat* + *seme*

O. **kara tıraş** < *kara* + *traş*

satu bâzâr < *sat- I* + *bâzâr*

Arapça Ek Alanlar

Kıbcakî < *Kıbcak* + *-î*

Arapça Kelime Alanlar

O. **atlu ases/atlı hassas** < *ath* + *ases*

AD. **birsehel /birsel /bise II /biseden /biseel /biseğil /bisel /bissağal /bissal /bisseğel / bisseğil/bissel/ biziye/ bisseğel** < *bir* + *sahil*

İkilemeler

sağlık selâmet < *sağlık* + *selâmet*

Bağlaçla Bağlananlar

sağ u selâm < *sağ II selâm*

vergi ve ihsân < *vergi ihsân*

16. yüzyıl

Farsça Ek Alanlar

O. **çavuşan/çauşan** < *çavuş/çauş* + *-ân*

O. **dilbend II** < *dil III* + *-band*

emekdar/emektar < *emek* + *-dâr*

Farsça Üzerinden

O. **aşpez** < *āş-paz*

Farsça Bağlaç Alanlar

O. **bolaki/bolayki/bolaykim** < *bol-* + *-a* + *ki/kim*

Farsça Kelime Alanlar

EO. **ak-sade** < *ak* + *sâde*

arslanhane < *arслан* + *-hāna*

Farsça Ek Alanlar

beğzade/beyzade < *beğ/bey* + *-zāda*

ocakzade < *ocak* + *zade*

Arapça Ek Alanlar

bulgari I < *Bulgar* + *-ī*

16./17. yüzyıl

Farsça Kelime Alanlar

RD. **bipara** < *bir* + *para/pare*

17. yüzyıl

Arapça Ek Alanlar

O. **dağî** < *dağ* + *-î*

samanî < *saman* + *-î*

Arapça Kelime Alanlar

çalar saat < *çalar* + *saat*

iç avret/iç avreti < *iç II* + *avret*

Farsça Ek Alanlar

O. **deliyane** < *deli* + *-āna*

Farsça Kelime Alanlar

AD. **alvala/alavele** < *al* + *vāla*

O. **damgabaha** < *damga* + *baha*

AD. **kurdlingi /kurtlingi /kurd lengi**
/kurtdingili < *kurd II/kurt II* + *link*

Latince Ek Alanlar

Macarca Üzerinden

O. **Banat** < *Bánát* < *ban* + *-at*

Slavca Ek Alanlar

AD. **bike** < G. Doerfer 1965 II, no. 830'a
göre belki *bī* + *-ka*

Rusça Ek Alanlar veya Hepsî Rusça

AD. **çoçka/çoşka** < *çoçuk* ve *çoçka* belki
tsutska

18. yüzyıl

Farsça Kelime Alanlar

buzhane < *buz* + *hane*

Arapça Ek Alanlar

buğdayî < *buğday* + *-î*

Arapça Kelime Alanlar

basmakalıp < *basma* + *kalıp*

Kaynaşmayla Oluşanlar

ne asıl/nasıl < *ne* + *aşl*

19. yüzyıl

Farsça Ek Alanlar

ordugâh < *ordu* + *-gâh*

Farsça Bağlaç Alanlar

say ki < *say-* + *ki*

Farsça Kelime Alanlar

satı baha < *sat- I* + *behā*

Arapça Ek Alanlar

bayati/beyati < *Bayatî*

AD. **bulgarı** < *Bulgar* + *-ī*

O. **bulgari II** < *Bulgar* + *-ī*

variyet/varyet < *varlık* + *-iyyet*

Arapça Kelime Alanlar

AD. ak cinnü < *ak* + *cinli*, *cinni*

ne şekil < *ne* + *şakl*

Bağlaçla Bağlananlar

sağır ve samit < *sağır* ve *şāmit*

İtalyanca Kelime Alanlar

AD. karamanca II /garamanca
< *karamanca I* ama *kara* + *manca*

Yunancadan Giren İtalyanca Kelime

karamaç/maça I < *kara* + *μάτσα*
< *mazza*

Latince Kelime Alanlar

aksülümen < *ak* + *sülümen*

20. yüzyıl

Farsça Ek Alanlar

alım-kâr/alımker < *alım* + *-kâr*

AD. avgâh < *av* + *-gâh*

bayrakdar/bayraktar < *bayrak* + *-dâr*

O. beldar < *bel II* + *-dâr*

(Argo) bohça II < *boğça/bohça*

boruzen/borazan < *boru I* + *-zan*

Bulgaristan < *Bulgar* + *-istân*

çenebaz < *çene I* + *-baz*

dolanbaz < *dolan* + *-bâz*

düzenbaz < *düzen III* + *-bâz*

EO. erene < **erane* < *er I* + *-āna*

kardeşane/kardaşane < *karındaş/kardeş*
+ *-ane*

(Argo) kılbaz < *kıl* + *-bâz*

kişizade < *kişi* + *-zade*

sürmedan/sürmeden < *sürme* + *-dân*

verimkâr < *verim* + *-kâr*

yazıstan Az. < *yaz* + *-istân*

Farsça Bağlaç Alanlar

kaldı ki < *kaldı* + *ki I*

koy ki < *koy-* + *ki*

Farsça Kelime Alanlar

AD. akkerkes < *ak* + *kargas*

akmaral < *ak* + *marâl*

akpak < *ak I* ve labial mühmeli veya *pāk*;
yahut *ap*, ikizleşme ve *ak I*

AD. alabahar < *ala* + *bahār*

alpeştimal < *al* + *destmâl*

O. basmahane < *basma* + *hâne*

bir yekte < *bir* + *yak*

(Argo) bitirimhane < *bitirim* + *hane*

çalğihane < *çalgi* + *hane*

çakırpençe < *çakır II* + *pençe*

dal kese < *dal* + *kese*

delicoş < *deli* + *cuş-*

dip köşe < *dib II* + *köşe*

dökümhane < *döküm* + *hane*

ile beraber/–le beraber < *ile* + *beraber*

ilk peşin/ilkpeşin < *ilk II* + *peşin*

kirli sepet/kirli sepeti < *kirli* + *sepet*

kuşhane/kuşane/kuşgana/ğuşane/ğuşene/
güşene/ğuşgana < *kuş* + *hāna*

Şüpheli Olanlar

güş-zor < *güc/güç IV* + *zor*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. **geymene** < *geyim III* + *-hane*

(Argo) **kakanca** < *kak-* + *tabanca*

Farsça Üzerinden

AD. **aşhane** < *āş-hāna*

Varyantlı Kelimeler

AD. **gaşgana** < *kuşhane*

İkilemeler

AD. **evik çabuk** < *evik* + *çabuk*

gür gümrah/gürgümrah < *gür* + *gümrah*

Arapça/Farsça Kelime Alanlar

kan kırmızı < *kan I* + *kırmızı*

Türkçe + Yunanca/Türkçe

(Argo) **gelin alayı/gelin alıcılar** < *gelin* +
alay ve *alıcı*

Yunanca Kelime Alanlar

AD. **acıfiliz** < *acı I* + *filiz*

AD. **adilimit** < *ak dirmit*

AD. **akdirmit/ağdirmit/akdimlit** < *ak* +
**δριμιτης* < *δριμος*

alakesa/alakese/alankese < *ala* + *κισσα*

AD. **ballşıka** < *ballı* + *συκο/συκα*

AD. **büyük traz** < *büyük* + *τριαδιν*

RD. **dalfidan** < *dal I* + *fidan*

dip temel < *dib/dip II* + *temel*

AD. **karatamas** < *kara I* + *tamas*

kelebek oya < *kelebek* + *oya*

Kaynaşmayla Oluşanlar

hamfendi/(konuşma dili) **hanfendi**
< *hanım* + *efendi*

Yunanca Üzerinden

AD. **çalakop/çalkap** < *σαλουκοπους* <
tsalí < *çalı* ve *kóptō*

çinakop/çinekop < *τσινokoπος* < *çene* +
κοπτω

Yunanca Ek Alanlar

(Neolojizm) **altıgen** < *altı* + *γωνι'α*

(Argo) **gebeşaki** < *gebeş* + *-aki*

Arapça Ek Alanlar

altunî < *altın* + *-î*

angudi < *angud/ankut I* + *-i*

AD. **buludu/bulutı/bulutı** < *bulut* + *-î*

buluşat < *buluş* + *-ât*

O. **burunî** < *burun* + *-î*

çividî < *çivid/çivit* + *-î*

denizî < *deniz* + *-î*

AD. **deyişat/deyişet** < *deyiş* + *-ât*

gelirat < *gelir* + *-at*

(Halk Ağzı) **gelişat** < *geliş II* + *-ât*

gidişat < *gidiş* + *-ât*

gümüşi/gümüşi < *gümüş I* + *-î*

güvezî < *güvez* + *-î*

kurşunî < *kurşun* + *-î*

kurumî < *kurum II* + *-î*

kuzgunî/kuzgunî siyah < *kuzgun* + *-î*

ormaniye < *orman* + *-iye*

türkü < *türk* + *-î*

yeşilî < *yeşil* + *-î*

Arapça Kelime Alanlar

ak arap/ak esmer < *ak* ve *Arap/asmar*

AD. akbakla /ağbakla /ağpakla /akpakla
/alacabakla < *ak* + *bakla*

akfatma < *ak* + *faḫma*

AD. alfel < *al* + *fu'l*

(Konuşma dili) bir kerem < *bir kere*

bir tuhaf < *bir* + *tuhaf*

AD. cıkkadar/cıkkada < *acık* + *kadar*

çakırkeyf < *çakır I* + *keyf*

çalakalem < *çala* + *kalem*

AD. dar acele < *dar I* + *acele*

dörtnal/dörtnala < *dört* + *na'l/nal*

AD. el kınası/elkına < *el I* + *kına*

ilk evvel/ilkevvel < *ilk I* + *evvel II*

ilk iptida/ilk iptâ < *ilk I* + *ibtida*

kara cahil < *kara I* + *cahil*

karasevda < *kara I* + *sevda*

kurukafa I < *kuru I/II* + *kafa II*

kuru kafa II < *kurukafa I*

topyekûn < *top II* + *yekûn*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. beseğil < *bir sehil*

AD. bişe II < *bir* + *şey*

RD. buka < *bu* + *kadar*

AD. dişehleti < *dişi* + *ehl(i)* + *-eti*

AD. naha/nahal < *ne* + *hal*

necep < *ne* + *aceb*

İkilemeler

sağ salim < *sağ II* + *sâlim*

sov-züriyyât Az. < *soy* + *zürriyyet*

Slavca Ek Alanlar

anaçko/aneşko < *ana/(anne)* + *-ka*

kızko < *kız I* + *-ko*

AD. kuzika < *kuzu* + *-ka*

Türkçe + Rusça veya Hepsî Rusça

AD. çoşga < *çoşka* veya *tsutska*

İngilizce Ek Alanlar

(Neolojizm) çevirmen < *çevir-* + *-man*

(Neolojizm) düzeltmen < *düzel-* + *-men*

İtalyanca Kelime Alanlar

AD. aksaya < *ak* + *saja*

AD. ince-dalyan/ince-dalan < *ince I* +
dalyan II

sıravardiya < *sıra* + *guardia*

İtalyanca Ek Alanlar

(Argo) aşiramento/aşiremento < *aşır-* +
-mento

(Argo) **kaçiramento** < *kaçır-* + *-mento*

Kürtçe Ek Alanlar

(Argo) **eşco** < *eşc* + *-o*

(Argo) **kıro/kırro** < *kır* + *-o*

Fransızca Kelime Alanlar

kırık numara/kırık not/kırık not < *kırık I* + *numara/not*

Fransızca Ek Alanlar

(Argo) **dalaveraj** < *dalavera* + *-j*

Latince Ek Alanlar

Fransızca Üzerinden Giren Ek

(Argo) **aşırmasyon/aşırmasıyon** < *aşırma* + *-syon*

(Argo) **atmasıyon** < *atma* + *-syon*

(Argo) **uydurmasıyon** < *uydur-* + *-siyon/-syon*

Moğolca Kelime Alanlar

AD. **kaynağa** < *kayın II* + *ağa*

Moğolca Ek Alanlar

Çağatayca Üzerinden

O. **çapavul** < *çapavul*

Ermenice Kelime Alanlar

AD. **karamanca I/karamancar** < *kara* + *mancar*

Arapça ve Yunanca Ek Alanlar

kurumiyoz < *kurum* + *î* + *-oz*

Arapça ve İtalyanca Ek Alanlar

AD. **bulgarina** < *bulgar* + *ı* + *-ino*

(Farsçadan Alınan) Yunanca Kelime + Farsça Ek Alanlar

AD. **kırık leğençe** < *kırık I* ve *leğen* + *çe*

Tarihsiz

Farsça Ek Alanlar

amcazade < *amca* + *zāda*

borazan < *boruzen/borazan*

O. **kuşbaz** < *kuş* + *-bāz*

oyunbaz < *oyun* + *bāz*

Arapça Ek Alanlar

Bayatî/Beyatî < *Bayat II* + *-î*

O. **bölükât** < *bölük* + *-āt*

otlakiye < *otlak* + *-iyye*

Arapça Kelime Alanlar

Kaynaşmayla Oluşanlar

EO. **noht** < *ne* + *waht*

2.2.2. Türkçe + Alıntı + Türkçe

14. yüzyıl

Farsçayla Bağlananlar

sav u söz/ söz u sav < *sav* + *u* + *söz*

Türkçe İsim + Farsça İsim + Türkçe Ek

EO. **bir gezin** < *bir* ve *gez/kez* + *-in*

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Ek

uhtun/ohtın/ohtun/nohtun < *noht* + *-un*

15. yüzyıl

Türkçe İsim + Farsça İsim + Türkçe Ek

bir demden < *bir II + dem V + -den*

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Ek

EO. **ol esnada** < *ol + ešnā + -da*

16. yüzyıl

Farsçayla Bağlananlar

O. **kat-ender-kat** < *kat I + andar + kat I*

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Ek

ol hinde < *ol + hīn + -de*

17. yüzyıl

Farsçayla Bağlananlar

O. **çitaçit** < *çet/çit + ā + çet/çit*

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Ek

göz habsi/göz hapsi < *göz I + habs/hapis + -i*

Türkçe İsim + Arapça Ek + Türkçe Ek

variyetli < *variyet + -li*

18. yüzyıl

Farsçayla Bağlananlar

O. **dizbediz** < *diz I + be I + diz I*

19. yüzyıl

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Ek

göz hakkı < *göz I + hak I + -ı*

kendi havasında < *kendi + hava II*

Türkçe İsim + Farsça İsim + Türkçe Ek

kır serdarı I < *kır II + serdar + -ı*

su peruzası < *su I + pīrūze + -(s)ı*

20. yüzyıl

Farsçayla Bağlananlar

O. **çakaçak** < *çak + ā + çak*

AD. **getbeget/getmeget** < *get- + be I + get-*

günbegün/AD. gümmegün < *gün II + be I + gün II*

kat be-kat < *kat I + be I + kat I*

öz-be-öz < *öz + be + öz*

yer-be-yer/yer ve yer < *yer + be- + yer*

Kısaltmayla Oluşanlar

kat kat < *kat be-kat*

Şüpheli

çalaçakmak < *çal- + çakmak*

Türkçe İsim + Farsça İsim + Türkçe Ek

gelgeçen hanı < *gelgeçen + han + -ı*

göz aşinalığı < *göz I + aşına + -lık + -ı*

içinden pazarlıklı < *iç + pazar + lık + -lı*

AD. **kır serdarı II** < *kır serdarı I*

kül rengi/külrengi < *kül + renk + -i*

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Ek

AD. **alaşafakta** < *ala + şafak + -da*

dik âlâsı/dikâlâsı < *dik + âlâ + -sı*

(Argo) **gerzekleş** < *gerzek + -leş-*

(Argo) **geyik muhabbeti** < *geyik I + muhabbet + -i*

gözün elifi < *göz I + elif + -i*

kendi hesabıma/kendi nefsim < *kendi + hesab/nefs + -ma*

Kısaltmayla Oluşanlar

(Argo) **gerzek** < *geri zekâh*

İkilemeler

terli tertipli < *der-* + *-i* + *-li* + *terfîb* + *-li*

Deyimler

karınca kararınca/karınca kaderince
< *karınca* + *karar/kader* + *-cA*

Türkçe İsim + Fransızca İsim + Türkçe Ek

kuş lâstiği < *kuş I* + *lastik II* + *-i*

Türkçe İsim + Ermenice İsim + Türkçe Ek

AD. **diş hediği** < *diş* + *hedik* + *-i*

iki telli < *iki* + *tel* + *-li*

AD. **kaya kirtişî/kayakertişî** < *kaya* + *kertiş* + *-i*

Türkçe İsim + (Arapçadan Alınan) Yunanca İsim + Türkçe Ek

ilk kalemde < *ilk I* + *kalem I* + *-de*

Türkçe İsim + Moğolca İsim + Türkçe Ek

O. **kolağası** < *kol* + *aga* + *-sı*

Türkçe İsim + Farsça/Soğdca İsim + Türkçe Ek

ilk akşamdan < *ilk I* + *akşam* + *-dan*

Türkçe İsim + Farsça Ek + Türkçe Ek

bohçalama < *bohça* + *-lama*

geçimkârlık < *geçim II* + *-kâr* + *-lık*

iğnedanlık/iğnedenlik < *iğne* + *-dân* + *-lık*

sürmedanlık/sürmedenlik < *sürme* + *-dân* + *-lık*

yağdanlık < *yağ* + *-dân* + *-lık*

yağdarlık/yağdarlık < *yağ* + *-dâr* + *-lık*

Türkçe + Farsça + Türkçe Ek

sankileyin < *sanki* + *-leyin*

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Fiil

göz nuru dök- < *göz I* + *nur* + *dök-*

AD. **kül türab ol-** < *kül* + *türab* + *ol-*

Türkçe İsim + Farsça İsim + Türkçe Fiil

O. **elpençe dur-/elpençe divan dur-** < *el* + *pençe/divan* + *dur-*

usbahası ol-/üst bahası ol- < *us* + *bahâ* + *-sı* + *ol-*

Eski Türkçeden Beri Olan Farsça Kelime

gözdağı ver- < *göz I* + *dâğ* + *ver-*

Türkçe İsim + Farsça Ek + Türkçe Fiil

AD. **girimker ol-** < *gir-* + *-im* + *-kâr/-ker* + *ol-*

Türkçe İsim + (İtalyancadan Alınan) Latince İsim + Türkçe Fiil

göz banyosu yap- < *göz I* + *banyo* + *yap-*

Türkçe Fiil + Yunanca Ek + Türkçe Fiil

(Halk Ağzı) **bozaki ol-** < *boz-* + *-aki* + *ol-*

(Argo) **çakoz ol-** < *çak-* + *-oz* + *ol-*

Tarihsiz

Türkçe İsim + Arapça İsim + Türkçe Ek

göz kararı < *göz I* + *karar II* + *-ı*

ol ohtın/ol vaktın < *ol* + *vakt* + *-ı* + *-n*

Türkçe İsim + Farsça İsim + Türkçe Ek

İkilemeler

alla- pulla- < *al I* ve *-la* + *pul* + *-la*

2.3. İKİNCİ UNSURU TÜRKÇE OLANLAR

2.3.1. Alıntı + Yapım Eki

A. Arapça Kelimelerle Kurulanlar

14. yüzyıl

AD. barkı-/balkı- < *balk/bark* + *-ı*

sabahın < *şabāḥ* + *-ın*

teferrüclen- < *teferrüç* + *-len-*

tekyelen- < *tekiyye* + *-len-*

Yanlış Kayıt Olabilir

EO. *asla- < *aşl* + *-a-*

15. yüzyıl

O. acabla-/acapla-/acepla-/aceple- < ‘*acab II* + *-la-*

cevaplaş- < *cevap* + *-laş-*

dindaş/dindeş < *din III* + *-daş*

evvelki < *evvel II* + *-ki*

fitnelen- < *fitne I* + *-len-*

haberleş- < *habar/haber* + *-leş-*

hadsuz/BSTT hadsiz II < *had I* + *-sIz*

hakıla-/hakkıla < *ḥakk* + *-la-*

EO. hakla- I < *hakk/hak II* + *-la-*

haklaş- < *hakk/hak II* + *-laş-*

haksuz/haksız < *hakk/hak II* + *-sız*

halâslık < *halâs* + *-lık*

halkalu < *halka I* + *-lu*

halvetçe < *ḥalvet II* + *-ce*

EO. harclan- < *harc I* + *-lan-*

harçlık/harçlık < *harc I* + *-lık*

hayfın- < *hayf II* + *-sın-*

helâllaş- < *ḥalâl* + *-laş-*

hırsuz/BSTT hırsız < *ḥayr* + *-sız*

hüccetsüz < *hüccet* + *-süz*

hüsnlik/hüsünlik < *hüsn/hüsün* + *-lik*

ibralaş < *ibrā'* + *-laş-*

ilimsüz < *ilm* + *-süz*

insafsüzlik < *insaf* + *-süz* + *-lik*

kararlaş- < *karar III* + *-laş-*

kararlaştır-/BSTT kararlaştır- < *karar* + *laş-* + *-Dir-*

kelâmlaş- < *kelām* + *-laş-*

EO. layıkırak < *lâyık* + *-rak*

mizansuz < *mīzān* + *-suz*

mucibince/mucebince < *mūcib* + *-ince*

rahatlık < *rāḥa* + *-lık*

seferle- < *sefer* + *-le-*

sıfatlı/sıfatlu < *sıfat* + *-li*

sırdaş/sirdaş < *sirr* + *-daş*

sünnetle- I < *sünnet* + *-le-*

şakı- I < *şavķ* + *-t*-

şeksüz/şeksüzün < *şakk* + *-süz*

vaktda < *vakt* + *-da*

yaf'alıcı < *yaf'al* + *-ci*

zevklen-/zeklen- < *zevk* + *-len-*

Kelimesi Farsçadan

EO. kir'ci < *kirī* + *-ci*

Arapça + Farsçayla Kurulan Kelime

helalhorluk < *halāl* + *hōr* + *-lık*

O. garibşumarlu < *garib* + *şumār* + *-lu*

kur'anhânlık < *Qur'ân* + *h'wân* + *-lık*

Kelimesi Farsçadan

O. garibanece < *garībâne* + *-ce*

16. yüzyıl

O. Arablık < *Arab* + *-lık*

O. cüz'ice < *cüz'ī* + *-ce*

hakla- II < *hakla I*

EO. harcan- < *harca- I* + *-n-*

O. hayranlık/haramluk/haranluk < *hayran I* + *-lık*

küllice < *küllī II* + *-ce*

sabalan- < *şabā* + *-lan-*

sebeplen- < *sebeb* + *-len-*

şikayetçi < *şikaya* + *-çı*

şüpheli/şühelü/şüpfeli < *şubha* + *-li*

telezzüzlen- < *telezzüz* + *-len-*

temettü'len- < *temettu'* + *-len-*

zeytinli < *zeytūn* + *-li*

17. yüzyıl

AD. afatla- < *āfat* + *-la-*

beyazsı < *bayād* + *-sı*

O. fahırlan- < *fahr/fahur* + *-lan-*

rahatsız < *rāḥa* + *-sız*

sabırlı < *şabr* + *-lı*

sabırsızlık < *şabr* + *-sız* + *-lık*

selâmla- < *selâm* + *-la-*

telbîzlik/telbislik < *telbiz* < *talbase* < *talbîs* + *-lik*

terbiyesiz < *terbiye* + *-siz*

uryânla- < *uryan* + *-la-*

üsluplu < *üslüb* + *-lu*

veyllen Az. < *veyl* + *-len-*

yaf'alla-/yef'alle- < *yaf'al* + *-la-*

Kesin Olmayanlar

AD. kumsıla- /kumzula- < Meninski'ye göre *gammazla-*

18. yüzyıl

belâlı < *belâ I* + *-lı*

sabahleyin < *şabāḥ* + *-leyin*

19. yüzyıl

AD. bayatsı- < *bayat* + *-sı-*

garibsi/garipsi < *garib/garip I* + *-sı*

hicapsın- < *hicab* + *-sın-*

safalan-/sefâlan- < *şafâ* + *-lan-*

seyirci < *seyr* + *-ci*

sübyancı/sıbyancı < *şibyān* + *-cı*

tedarikle- < *tedārük* + *-le-*

teftişle- < *teftiṣ* + *-le-*

(Argo) temizle- < *temyīz* + *-le-*

temizlik < *temyīz* + *-lik*

tesadüfleyin < *teşādüf* + *-leyin*

tuhafçı < *tuhaf* + *-çı*

varışlı/varaşatlı/ arışatlı < *varişāt* + *-lı*

zaifi- < *za'if* + *-i-*

zavallı < *zevāl* + *-lı*

zeyinsiz/zehinsiz < *zihn* + *-siz*

Kelimesi Farsçadan

semelik/semelük < *seme* + *-lik*

Arapça + Farsçayla Kurulan Kelime

Kelimesi Farsçadan

O. harfendazlık < *ḥarf-andāz* + *-lık*

20. yüzyıl

AD. abaplan- < *aḥbāb* + *-lan-*

(Neolojizm) ahbapçıl < *aḥbāb* + *-cıl/-çıl*

ahfadiyelik < *ahfadiye* + *-lik*

ahretlik < *aḥret* + *-lik*

ailece/ailecek < *'ā'ila* + *-ce-* + *-k*

AD. amansız < *āmān* + *-sız*

aniden < *ani* + *-den*

Arapça < *Arab/Arap* + *-ca*

arlan- I < *'ār* + *-lan-*

arsız < *'ār* + *-sız*

âşıkdaş < *âşik* + *-daş*

attarcı < *attar II* + *-cı*

ayanlama < *ayan* + *-lama*

ayarla- < *ayar* + *-la-*

baklacık < *bakla* + *-cık*

AD. balkır/balkız < *balkı-*

AD. bayatsı < *bayat* + *-sı*

beyazcana < *beyaz I* + *-cana*

AD. butura- < *butur* + *-a-*

cedelleş-/cebelleş-/becelleş- < *cadal* + *-leş-*

cepçi < *ceb/cep* + *-çi*

ceple- < *ceb/cep* + *-le-*

AD. cerelik < *cara/cere* + *-lik*

AD. cinlen-/cinellen- < *cin* + *-len-*

çullama < *çul* + *-lama*

çullan- < *çul* + *-lan-*

(Argo) çulsuz < *çul* + *-suz*

defle- < *def'* + *-le-*

demlik I/AD. delmik < *dem III* + *-lik*

AD. elbetleyin < *elbet* + *-leyin*

esmercene < *esmer* + *-cene*

evvelkileyin < *evvel* + *-ki* + *-leyin*

feleksiz < *felek II* + *-siz*

fitille-/fitle- < *fitil III* + *-le-*

AD. galesiz II < *gaile* + *-siz*

garibse-/garipse- I < *garib/garip I* + *-se-*

- garibse-/garipse- II <garib/garip II + -se-
- gayarla-/kayarla- <giyār + -la-
- AD. gayrik/gayrik <gayri/gayrı II + -k
- gussadaş <gussa + -daş
- hadsiz I <had I + -sIz
- hafifle- <hafif + -le-
- hafifse- <hafif + -se-
- haldaş <hal II + -daş
- (Argo) hallen- II <hal II + -len-
- halleş- <hal II + -leş-
- AD. halli I <hal II + -li
- hallice <hal + -li + -ce
- halsiz <hal II + -siz
- AD. hamileci <hamile + -ci
- (Argo) harbici <harbi II + -ci
- (Argo) harca- II <harca- I
- harlı <harr + -lı
- AD. hasre- /hasire- /hasıra- <hasret + -a-
- hayırlı/hayırlısı/heyirlişi <hayr + -lı
- (Halk Ağzı) hayretli <hayret II + -li
- EO. hevesi- <heves + -i-
- hırsızlama/hırsızlamasına <hırsız + -lama/-lamasına
- hıyarcık <hıyar + -cık
- AD. hilelen- <hile + -len-
- itriyatçı <itriyāt + -çi
- AD. kabinnik <gābin + -lık
- kadehdaş <kadeh + -daş
- kalabalık <galaba/galebe I + -lık
- AD. kanevetçi <kanawāti + -çi
- RD. kaybel- <ğayb + -el-
- O. kazalı <kaza II + -lı
- AD. kefle- <kaff + -le-
- keyifsizlen-/AD. kefsizle- <keyif + siz + -len-/-le-
- kismetlen- <kismet I + -len-
- AD. kıtal- <kıt + -al-
- kıyasla- <kıyas + -la-
- AD. kişifle- <keşf/keşif + -le-
- küfürleş- <küfür + -leş-
- lânetleme <lânet I + -leme
- (Argo) lehimle- <lehim + -le-
- lokmaleş- <lokma I + -laş-
- mahalleli <mahalle + -li
- AD. makaslı <makas + -lı
- mallan- <māl + -lan-
- AD. malsın-/malımsı- <māl + -sın-
- maskalla-/mazgalla- <mişkala + -la-
- maşatlık <meşhed + -lık
- maviş <mavi + -ş
- AD. mennekçi/mennikçi <mennek + -çi
- mühimse- <mühim + -se- veya -imse
- müzevirle- <müzevvir + -le-
- AD. nalik <nal + -ik

nefelen-/nefhalan- < *naḥḥa* + *-len-*

AD. noksanırt- < *noksan* + *-r* + *-t*

AD. pahallık < *baḥīl* + *-lık*

AD. pahıllan- < *pahıl* + *-lan-*

sabahaca < *ṣabāḥ* + *-ca*

sabahı sabahla- < *ṣabāḥ*

sabahtan/savahdan < *ṣabāḥ* + *-dan*

sabırsız < *ṣabr* + *-sız*

sabırsızlan- < *ṣabr* + *-sız* + *-lan-*

şafakla- < *şafaḳ* + *-la-*

şafaklama < *şafak* + *-lama*

şafaklayın/şafakleyin < *şafaḳ* + *-leyin*

safralaş- < *safra I* + *-laş-*

sahiplen- < *sahib* + *-lan-*

semenli < *semen* + *-li*

sılacı < *sıla* + *-cı*

sikkele- < *sikke* + *-le*

süleymancık < *süleymān* + *-cık*

şartla- < *şarḥ* + *-la-*

şavkar- < *şavḳ* + *-ar-*

şavkart- < *şavḳ* + *-ar* + *-t-*

şavkı- < *şavḳ* + *-t-*

(Argo) şavulla- < *şāḳūl* + *-la-*

şavullama < *şāḳūl* + *-lama*

şölveli < *şu 'la* + *-li*

şüphelen-/şifelen- < *şubha* + *-lan-*

tandırılık < *tandır* + *-lık*

tekellüfle- < *tekellüf* + *-le-*

tembihle- /tembehle- /tenbehle-/ tenbihle-

< *tenbīh* + *-la-*

tenbihlen- < *tenbih* + *-len-*

terfiyeli < *terfī'* + *-li*

terkle- I < *terk* + *-le-*

terklet- < *terk* + *-let-*

teselleme < *tesellī* + *-leme*

tohmala-/töhmele- < *tohma* + *-la-*

turalat- < *tura II* + *-lat-*

umurlama- < *umur* + *-lama-*

umursama- < *umur* + *-sa-*

vükelâlık < *vükelā* + *-lık*

yeminli < *yemin* + *-li*

zarafatçı Az. < *zarāfet* + *-cı*

zarplı < *zarb* + *-lı*

(Argo) zartacı < *zarḥa* + *-cı*

zayıfcacık < *za 'ıf* + *-ca* + *-cık*

zılgıtla-/zırgıtla- < *zılgıt* + *-la-*

zibilli < *zibil* + *-li*

zibillik/zivillik < *zibil* + *-lik*

zohumlan- < *zaḳḳūm* + *-lan-*

Varyantlı Kelimeler

AD. diraathı < *dirayetli*

AD. karçlık < *harçlık*

mecelleş- < *cedelleş-*

Kelimesi Farsçadan

kiracı < *kira* + *-cı*

İkilemeler

illetli killetli < *illet I* ve mühmel *killet* + *-li*

Kelimesi Büzülmeye Oluşanlar

EO. AD. **netlü/netli/nitlü** < *niyet* + *-lü*

Arapçanın Ağzlarına Ait Kelimelerle
Kurulanlar

AD. **halısla-/halasla-** < *hālīš* + *-la-*

AD. **maacik/macik** < *mā' + -cik*

AD. **merdesiz** < *merd'a* + *-sız*

Arapça + Farsça Kelimelerle Kurulanlar

(Halk Ağzı) **belkileyim** < *belkileyin*, *belki*
+ *-leyin*

buhurdanlık < *buhurdan* + *-lık*

kahvedenlik < *kahve* + *-dan/-den* + *-lık*

saat hoşla- Az. < *sā'at* + *hoş* + *-la-*

şil-şikestelik < *şil* + *şikeste* + *-lik*

ümmetîlik < *ümmet* + *î* + *-lik*

Arapça + Çince + Farsçayla Kurulanlar

acemi çaydanlık < *acemi* + *çay* + *-dan* + *-lık*

Tarihsiz

fütursuz < *fütür* + *-suz*

harca- I < *harc I* + *-a-*

hurmetli/hürmetlice < *hurmet I* + *-li*

lazımlık < *lazım* + *-lık*

sayhalla- < *şaykal* + *-la-*

B. Farsça Kelimelerle Kurulanlar

13. yüzyıl

demlik II < *dem V* + *-lık*

O. **hocataş/hocadaş** < *hoca* + *-taş/-daş*

14. yüzyıl

EO. **bendeş** < *ben/bey III* + *-deş*

EO. **dengdeş** < *deng II* + *-deş*

ET. **gezin** < *gez* + *-in*

EO. **hubrah** < *hūb* + *-rağ*

EO. **huyunu hulan-/huyunu huylan-**
/hulan- < *hu/huy* + *-lan-*

kündel- < *künd* + *-el-*

şahla- < *şāh* + *-la-*

tezcek II/tezcük/tizcek < *tez* + *-cek*

tımarla- < *tīmār* + *-la-*

turuşluk < *turuş* + *-lık*

Farsça Üzerinden

pâdâş < *pā-dāş*

15. yüzyıl

arzula- < *ārzū* + *-la-*

avadanlık < *āvādān* + *-lık*

EO. **cüstele-** < *custa* + *-le-*

EO. **derdlen-/dertlen-** < *derd* + *-len-*

O. **efşancı** < *afşān* + *-cı*

gülse- < *gül I* + *-se-*

hişt-zenlik < *hişt-zen* + *-lik*

hoşca/hoşça I < *hōş/hoş* + *-ca*

hoşca/hoşca II < *hōş/hoş* + *-ca*

hoşlık/hoşluk < *hōş/hoş* + *-lık/-luk*

EO. hünücek < *hununuk* + *-cek*

kâhellen-/kehellen- < *kāhil/kāhel* + *-len-*

Kārevān serāci < *kārvānsarāy* + *-ci*

kevkebelü < *kavkabat* + *-lü*

sitayişle- < *sitāyış* + *-la-/-le-*

şahlan- < *šāh* + *-lan-*

tezrek/tizrek < *tēz* + *-rek*

yâranlık/yârenlik < *yārān* + *-lik*

zavadacuk < *zavade* + *-cuk*

Çağatay Türkçesinden Alınanlar

maslık/maslak III < *mastlık* < *mast* + *-lık*

Kelimesi Arapçadan Girenler

katarla- I < *katar I* + *-la-*

*(Eski Türkçeden Beri Olan) Bir İran Diline
Ait Kelimeyle Kurulanlar*

AD. esenle- < *esen* + *-le-*

esenleş- < *esen* + *-leş-*

yalavaçlık/yalvaçlık < *yalavaç* + *-lık*

*(Eski Türkçeden Beri Olan) Soğdca/Eski
Farsça Kelimeyle Kurulanlar*

aşşamın < *hşapan/hşap* + *-ın*

16. yüzyıl

O. çarhacı/çarkacı < *çarha* + *-ci*

küreci < *küre* + *-ci*

pamucuk/BSTT pamukçuk < *panbuk* + *-
çuk*

yâvegûluk < *yāvagū* + *-lık*

*(Eski Türkçeden Beri Olan) Soğdca/Eski
Farsça Kelimeyle Kurulanlar*

EO. aşşamla-/BSTT akşamla- < *hşapan*
/hşap + *-la-*

17. yüzyıl

böbürülen- < *babr* + *-lan-*

coşgun/coşkun < *coş-* + *-gun/-kun*

lağla- < *lāğ* + *-la-*

perdahtlı < *perdāht* + *-lı*

razdaş < *rāz* + *-daş*

tezlen-/tizlen- < *tīz* + *-len-*

Kelimesi Arapçadan

RD. (Edirne) fışarlan- < *fīşār-* < *afşārdan*
+ *-lan-*

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olan

EO. dağlağı < *dağla-* + *-gı*

Doğrudan Farsçadan Alınmış veya
Farsça Kelimeyle Kurulanlar

AD. köydaş/köydeş < *kūy-dāş* veya *köy* +
-deş

18. yüzyıl

AD. körlük < *kör I* + *-lük*

yârgârlık < *yārgār* + *-lık*

19. yüzyıl

becayış < *ba-cū* + *-ış*

AD. betel-/betelen- < *bet I* + *-el-*

çapraşık/çepreşik < *çapraş-* + *-k*

(Halk Ağzı) eğerleyim < eğer + -leyin

körleme /körlemeden /körlemecesine /körlemesine < kör I + -leme

parçalı < pârça + -lı

pazarcı < bāzār + -cı

şekerleme I < şakar + -leme

şirin-/şirini-/şirne- < şīrīn + -i

tumturaklı < tumturağ + -lı

yabancı < yaban + -cı

20. yüzyıl

AD. adasız/azaysız < adā + -sız

âmedci/ametçi < âmadan + -çi

AD. aynala- < ayna I + -la-

AD. aynalan- < ayna I + -lan-

AD. aynalı < ayna + -lı

(Argo) aynasız < ayna + -sız

AD. bacıcı/baççı < bac + -cı

AD. bağman/bağmançı < bağban + -çı

baharın < bahar I + -ın

(Halk Ağzı) bahçıvancı < bahçıvan + -cı

AD. bedle-/betle- < bed/bet + -le-

belle- II < bel IV + -la-/-le

AD. belle- III < belle I

AD. berehle- < ba-rāh/ba-rah + -le-

betellen- < mana itibariyle betel-, fakat şekil *beterlen-

O. beybence < pāy-band + -ce

AD. bezerlik < *bezer < bīzār + -lık

böbürlü < böbürlen- + -lı

çabucak < çabuk + -cak

çöpleme < çöp + -leme

AD. cekle-/ceklen- < jang + -len-

çaprastlama/çaprazlama < çaprast/çapraz + -lama

çapraşla- < çeprast + -la-

AD. çaputlama < çaput/çapıt + -lama

AD. çevicek < *çevik + -cik

(Mektepli Argosu) çuvalla- < çuval + -la-

(Halk Ağzı) çünküleyin < çünkü + -leyin

AD. dengel- < deng + -el-

AD. dengelt- < deng + -el- + -t-

destele- I < deste + -le-

AD. dölcek < döl II + -cek

ebrulu/ebruli < ebru II

ferahla-/ferahlan- < ferah III + -la-

AD. gileylen- < gile + -len-

AD. gileyli < gile + -lı

AD. hamancak < haman + -cak

AD. handasız/handuş? < hāndast + -sız

harmanla- I < harman I + -le-

harmanla- II < harman II + -la-

AD. hastırak < hasta + -rak

hemence/hemencek < hemen + -ce/-cek

hemencecik < hemen + -ce + -cik

AD. hemicik/hemicük/hemücük < *hemi* +
-cik

hiçimse- < *hiç I* + -inse-/-imse-

hiçlendir- < *hiçlen-* + -dir-

AD. horazcık/horasçık < *horaz* + -cik

AD. horsun- < *har/hor* + -sun-

hoşırak < *hōş* + -rak

hünerbazlık < *hünerbāz* + -lık

kelez < *kel* + -ez

kelleşmek < *kel I* + -leş-

kenarlık < *kenar I* + -lık

(Halk Ağzı) keşkileyin/keşkileyim < *kâşki*
/keşki + -leyin

AD. körel- < *kör I, II* + -el-

körelti < *kör* + -el- + -tı

AD. köycek < *köy* + -ce/-cek

köylen-/köyleş- < *köy* + -len-/-leş-

köylü < *köy* + -lü

AD. köylük < *köy* + -lük

lâfla-/lâflan- < *lâf* + -la/-lan-

AD. lağlan-/lalan- < *lâğ* + -lan-

(Argo) lapış/lapuş < *lab* + -oş

(Halk Ağzı) meğerleyim < *meğer III* + -
leyin/-leyim

AD. mestçe/mescek < *mest I* + -ce/-cek

AD. naçızlan- < *nā-çīz* + -lan-

namazlağı/namazlağ/namazlak < *namaz*
+ -lağı

AD. nevcik < *nava* + -k

pahacı < *pahā/behā* + -cı

pahalı < *bahā/behā* + -lı

(Neolojizm) pahasın- < *pahā/behā* + -sın-

pâkla- < *pāk* + -la-

palanla- < *palan* + -la-

parpıcı < *parpı* + -cı

parpılat-/parpılat- < *parpı* + -lat-

pazarlık I < *bāzār* + -lık

pazarlık II < *pazarlık I*

AD. perşembelik < *pençşenbe* + -lik

pembiş < *pembe* + -iş

pençeleş- < *pençe I* + -leş-

(Argo) perçinle- < *perçin* + -le-

perdahla- < *perdah* + -la-

pesle- < *pes I* + -le-

peşincecik < *peşīn* + -cecik

O. peştemallık < *peştamal* + -lık

pilavcı < *pilav* + -cı

pinekle- < *pineke* + -le-

sepetlik < *seped* + -lik

sepilenmiş/sipelenmiş < *sepi* + -le- + -miş

serhoşla- < *sarhoş* + -la-

sertel-/serdel- < *serd* + -al-

şahbazlık < *şāhbāz* + -lık

şayetleyin < *şāyed* + -leyin

şimşirli < *şemşīr* + -li

şirinlik I < *şīrīn* + *-lik*

şivesiz < *şīva* + *-sız*

tenhal- < *tenhā* + *-al-*

tenheld- < *tenhā* + *-al-* + *-t-*

tez canlı < *tēz cān* + *-lı*

tezce I < *tēz* + *-ce*

tezik- < *tēz* + *-ik-*

teziktir- < *tez* + *-ik-* + *-tir-*

tezle- < *tēz* + *-le-*

tiritlen- < *tirit* + *-len-*

viranla- < *vīrān* + *-la-*

yabancıla- < *yabancı* + *-la-*

yabancılık < *yabancı* + *-lık*

yabansı- < *yābān* + *-sı*

yaftala- < *yafta* + *-la-*

yahnilik < *yaḥnī* + *-lik*

yavalık < *yāva* + *-lık*

zadelik < *zāde* + *-lik*

zenginle- < *zengin* + *-le-*

zenginlen- < *zengin* + *-len-*

zorlan- < *zor* + *-lan-*

zorlu < *zor* + *-lu*

Farsça Üzerinden

AD. bağdaş II < *pādāš*

Varyantlı Kelimeler

betele- < *betel-*

AD. çapçak II < *çabucak*

(Halk Ağzı) çünküleyim < *çünküleyin*

AD. fenli < *fendli*

(Halk Ağzı) köşlü < *köşk* + *-lü*

İkilemeler

çifter çifter < *çift II* + *-er*

çirkefsi çirkefsi < *çirk-āb* + *-sı*

(Halk Ağzı) etele- betele- < esas unsuru

bed. İkinci kelime belki **bedle-*

Kelimesi Arapçadan

O. fişarlık < *fişār-* < *afşārdan* + *-lik*

kasarla- II/gasarla/kastarla- < *kasar I* + *-la-*

katarla- II < *katar I* + *-la-*

Kelimesi Belki Farsça

(Argo) küflü < *küf I* + *-li*

nerimli < *nerm* + *-li*

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olanlar

AD. ısmarlaş- < *ısmarla-* + *-ş-*

Farsçadan Tercüme Kelimeyle Kurulanlar

*bu kadaracık < *bu kadar* + *-cık*

kül yuttur- < *kül yut-* + *-tir-*

mirasyedi < *miras ye-* + *-di*

Soğdca/Eski Farsça Kelimeyle Kurulanlar

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olanlar

akşamleyin < *akşam* + *-layın/-leyin*

RD. akşamlık < *akşam* + *-lık*

Tarihsiz

AD. bahasın- < *baha* + *-sın-*

hiçlen- < *hiç I* + *-len-*

tezcek I < *tēz* + *-cek*

tezcegin < *tezcek II* + *-in*

tıraşla- < *terāş* + *-la-*

zencirci < *zencīr* + *-ci*

İkilemeler

nazın nazın < *naz* + *-n*

C. Yunanca Kelimelerle Kurulanlar

15. yüzyıl

AD. bazlamaç < *baz III* + *-maç*

16. yüzyıl

limanlık < *liman* + *-lık*

17. yüzyıl

O. diyakça < *diyak* + *-ca*

omuzluk < *ωμος* + *-luk*

sınırdas/sınurdaş < *sınır* + *-daş*

19. yüzyıl

temelli < *temel* + *-li*

20. yüzyıl

AD. bazlama/pazlama < *baz III* + *-lama*

AD. çanışla- < *tzannis-* + *-la-*

dalazlan-/talazlan- < *dalaz* + *-lan-*

AD. efelen- < *efe* + *-len-*

AD. fındıklama < *funduk* + *-lama*

AD. fındıklı < *fındık* + *-lı*

(Argo) fırçala- < *fırça* + *-la-*

AD. fiydır- < *fiy-* + *-dır-*

AD. fille-/felle- < *fili* + *-le-*

(Argo) folluk < *fol I* + *-luk*

AD. frezlenmiş < *firez* + *-len-* + *-miş*

AD. godazlan- < *godaz* + *-lan-*

AD. herekle- < *herek I* + *-le-*

AD. ingilli < *ingil* + *-li*

(Argo) kafteci/gaftici < *kafte* + *-ci*

AD. (Çocuk dili) kakaç I < *kaka I* + *-ç*

kandilli < *kandil I* + *-li*

AD. karkuzlan- < *καρπώνω* + *-lan-*

AD. koçıralık < *koçıra* + *-lık*

manozluk < *μανός* + *-luk*

AD. marullan- I < *marul* + *-lan-*

marullan- II < *marullan-* I

oyala- I < *oya* + *-la-*

pasoslan- < *patasso* + *-lan-*

AD. patile- < *πατω* + *-le-*

perdaçi < *πετρα* + *-çi*

(Argo) portakallı II < *portakal I* + *-lı*

purluk < *pur* + *-luk*

salozlan- < *saloz* + *-lan-*

tirşele- < *tirşe II* + *-le-*

yakamozlan- < *yakamoz* + *-lan-*

Kelimesi Farsçadan

AD. lengerli < *lenger II* + *-li*

Varyanlı Kelimeler

kitli < *kilitli*

21. yüzyıl

portakallı I < *portakal I* + *-lı*

Tarihsiz

(Argo) **kaftile-/gaftile-** < *kafte* + *-le-*

D. İtalyanca Kelimelerle Kurulanlar

18. yüzyıl

tulumbacı < *tulumba* + *-cı*

19. yüzyıl

kumandaş < *kuman[ya]* + *-daş*

20. yüzyıl

(Halk Ağzı) **Alamanyalı** < *Alamannia/Alamagna* + *-lı*

(Argo) **makarnacı** < *makarna* + *-cı*

(Argo) **mortla-** < *morto* + *-la-*

postala- I < *posta* + *-la*

rampala < *rampa II* + *la*

sondacı < *sonda* + *-cı*

tokalaş- < *toka II* + *-laş-*

vardiyacı < *vardiya* + *-cı*

voltala- < *volta II* + *-la-*

İtalyanca + Farsça Kelimeyle Kurulanlar

gazetedanlık < *gazete* + *-dan* + *-lık*

Tarihsiz

(Argo) **beluce** < *bello* + *-ce*

sigortala- < *sigorta* + *-la/-le-*

E. Kelimedeki Unsurlardan Biri Türkçe Biri Alıntı Olanlar

15. yüzyıl

Arapça + Türkçeyle Kurulan Kelime

kabûl etmezlen- < *kabul* + *et-* + *-mezlen*

18. yüzyıl

Farsça + Türkçeyle Kurulan Kelime

hergüncü < *her* + *gün* + *-ci*

F. Birinci Unsurun Kökeni Kesin Olmayanlar

16. yüzyıl

Arapça veya Türkçe Kelimeyle Kurulanlar

EO. **ahilen-** < *aḥi/aḥi II* veya *aḥi III/aḥi* + *-len-*

19. yüzyıl

İtalyanca veya Yunanca Kelimeyle Kurulanlar

florcin/filorcin/flürcün < *frongillo* veya *florya II* + *-cin/-çin*

20. yüzyıl

Ermenice ve(ya) Kürtçe Kelimelerle Kurulanlar

berci < *ber III* + *-ci*

AD. **pardıla-** < *pardı* + *-la-*

Yunanca veya Türkçe Kelimelerle Kurulanlar

değnekçi < *değnek/değnek* + *-çi*

omuzdaş < *omuz* + *-daş*

Yunanca veya Ermenice Kelimelerle Kurulanlar

lığla- < *lığ* + *-la-*

AD. **lığlama** < *lığla-* + *-ma*

İspanyolca veya Portekizce Kelimelerle Kurulanlar

pontarcı < *pontar* + *-cı*

Farsça veya Moğolca Kelimelerle Kurulanlar

kadıncana < *kadın* + *-cana*

Sırp-Hırvatça, Bulgarca Kelimelerle Kurulanlar

RD. **iştiple-** < *ştipyā, ştipati* + *-le-*

yeftinle- < *yeftin* + *-la-*

Arapça, Farsça Kelimelerle Kurulanlar

ahla- < *ah* + *-la-*

Ermenice veya Arapça Kelimelerle Kurulanlar

(Argo) **arakla-** < *arakel*; M.L. Wagner 1943 s. 8'e göre '*arağ*

Ermenice, Kürtçe ve Azerbaycan Türkçesine ait Kelimelerle Kurulanlar

(Argo) **partalla-** < *partal II* + *-la-*

Kürtçe veya Farsça Kelimelerle Kurulanlar

AD. **azaylı** < *azayi; āzādī* + *-lı*

Moğolca veya Ermenice Kelimelerle Kurulanlar

AD. **carcı** < *car/çar II* + *-cı*

Latince veya Farsça Kelimelerle Kurulanlar

Kelime ya Rumenceden Alınmış Latince Kökenli ya da Kürtçeden Alınmış Farsça Kökenli

AD. **keşlik** < *keş II* + *-lik*

G. Birinci Unsuru Dil Olmayanlar

20. yüzyıl

Yer Adlarıyla Kurulanlar

(Argo) **Hasanpaşalı** < *Hasanpaşa* + *-lı*

(Argo) **Keşanlı** < *Keşan* + *-lı*

Şahıs Adlarıyla Kurulanlar

(Halk Ağzı) **hüsniyelen-** < *Hüsniye* + *-len-*

(Argo) **şabanlaş-** < *Şaban* + *-laş-*

şabanlaştır < *Şaban* + *-laş-* + *-tır-*

Şahıs Adlarıyla Kurulanlar

Fransızca Üzerinden Alınan İspanyolca Kelime

donkişotluk < *Don Quichotte* < *Don Quichote* + *-lik*

H. Diğer Dillerle Oluşanlar

14. yüzyıl

Çince Kelimeyle Kurulanlar

Eski Türkçeden Beri Olanlar

suyurga-/soyurga- < *tsoyurka-* < *tzu* + -
irga-

14./15. yüzyıl

Macarca Kelimeyle Kurulanlar

Kelimesi Türkçe veya Rusçadan

kurumsu < *kurum I* + -*su*

15. yüzyıl

Eski Türkçeden Beri Olan Moğolca
Kelimeyle Kurulanlar

dalaş- < *dala-* + -*ş*

Bir İran Diline Ait Kelimeyle Kurulanlar

bayramlaş- < *bayram* + -*laş-*

16. yüzyıl

Moğolca Kelimelerle Kurulanlar

ağalan- < *āḡā* + -*lan-*

EO. **dümük-** < *dümü-* + -(i)*k-*

Ermenice Kelimelerle Kurulanlar

şenlik I < *şen* + -*lik*

İbranice Kelimelerle Kurulanlar

Kelimesi Arapçadan

O. **âdemlen-** < *âdem III* + -*lan-*

(Farsça Üzerinden) Moğolca Kelimeyle
veya Hepsî Türkçe

AD. **çerçi** < *çarçī* < *cārçī* veya *çert* + -*çi*

17. yüzyıl

Moğolca Kelimelerle Kurulanlar

AD. **böge-/büge-** < *bög* + -*a/-e-*

kantarma I/ kantırma /gantarma
/gantama < *kantar-* + -*ma*

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olan

dalat- < *dala-* + -*t-*

Ermenice Kelimelerle Kurulanlar

havlu II < *hav* + -*lu*

tırkazla- < *tirkaz* + -*la-*

Slavca Kelimelerle Kurulanlar

pravce < *prav* + -*ce*

19. yüzyıl

Latince Kelimelerle Kurulanlar

Kelimesi Arapçadan

kantarlı < *kantar* + -*lı*

Slavca Kelimelerle Kurulanlar

postallı < *postal* + -*lı*

Çince Kelimelerle Kurulanlar

sırlan- < *sır I* + -*lan-*

Ermenice Kelimelerle Kurulanlar

AD. **çillen-** < *cil* + -*len-*

(Argo) **hapazla-** < *hapaz III* + -*la-*

Fransızca Kelimelerle Kurulanlar

Kelimesi Yunancadan

(Halk Ağzı) **modistracı** < *modistra* + -*cı*

Moğolca Kelimelerle Kurulanlar

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. **kolluk III** < *karakol* + -*luk*

20. yüzyıl

Fransızca Kelimelerle Kurulanlar

akordeonumsu/akordiyonumsu <

accordéon + *-umsu*

bonjurlaş- < *bonjour* + *-laş-*

(Argo) **fularcı** < *fulâr* + *-cı*

pilili/pileli < *pli* + *-li*

pötikareli < *petit-carré* + *-li*

puanlı < *puan I* + *-lı*

telgrafla- < *telgraf* + *-la-*

(Argo) **torpilli** < *torpil* + *-li*

Emin Olunmayanlar

(Okul Argosu) **kopiş** < *copie* + *-iş*

Kısaltmayla Oluşanlar

(Argo) **lesboş** < *lesbiyen* + *-oş*

Moğolca Kelimelerle Kurulanlar

bacanak < *baca* + *-nak*

AD. **böğet/büğet/büvet** < *böge-/büge-* + *-t*

çimdik < *çimdi-* + *-k*

olcala- < *olca* + *-la-*

Varyantlı Kelimeler

AD. **çindik/çindik** < *çindik*

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olan

AD. **dalagan** < *dalağan* + *-gan/-ğan*

AD. **dalaş** < *dala-* ve *-ş* + *-ş*

EO. **dalaşgan** < *dala-* + *-ş* + *-gan*

Varyantlı Kelimeler

AD. **çitmik** < *çimdik*

Moğolca Kelimeyle veya Hepsini Türkçe

AD. **çerçici** < *çerçi* + *-ci*

Ermenice Kelimelerle Kurulanlar

AD. **çangirtla-** < *cangart'* < *çankart* + *-la-*

(Argo) **egavla-** < *ega* + *-la-*

hohucuk < *hoh* veya *hoḥon* + *-cuk*

kedilen- < *kedi* + *-len-*

mesesle- < *meses* + *-le-*

AD. **mıcırık** < *mıdır* + *-ık*

AD. **papıhla-** < *p'ap'uk* + *-la-*

şenel- < *şen* + *-el-*

şenelt- < *şen* + *-el-* + *-t-*

şifle- < *şif* + *-la-/le-*

şiflen- < *şif* + *-len-*

Belki Ermenice Kökenli

AD. **hıdıkle-** < *htil* + *-le-*

Latince Kelimelerle Kurulanlar

Kelimesi Arapçadan

damalı < *dama II* + *-lı*

AD. **kantarla-** < *kantar* + *-la-*

Kelimesi Yunancadan

(Argo) **fiyangolu** < *fiyonga* < *fiocco*
< *focus* + *-lu*

İbranice Kelimelerle Kurulanlar

Kelimesi Arapçadan

adamcıl < *adam I* + *-cıl*

- Roma Dili/ Kıptice /Çingenece
Kelimelerle Kurulanlar
- dikizle-** < *dikiz* + *-la-*
- marizle** < *mariz* + *-le-*
- (Roma Dilinden Alınan) Hintçe
Kelimelerle Kurulanlar
- Kelimesi Kısaltmayla Oluşanlar*
- (Argo) **labuş** < *labunya* + *-uş*
- Almanca Kelimelerle Kurulanlar
- sementle-** < *sement* + *-le-*
- tonmaysterlik** < *Tonmeister* + *-lik*
- Kelimesi Fransızcadan*
- grimsi** < *gri* + *-msi*
- grimtrak** < *gri* + *-mtrak*
- Kelimesi İtalyancadan*
- AD. **alamançık** < *alamanno* < *Alaman* + *-cık*
- Rumence Kelimelerle Kurulanlar
- kaşarlan-** < *kaşar/kaşer* + *-lan-*
- Slavca Kelimelerle Kurulanlar
- polakça** < *polyak* + *-ça*
- Rusça Kelimelerle Kurulanlar
- AD. **puttuğ** < *pud* + *-luk*
- Sırp-Hırvatça Kelimelerle Kurulanlar
- Kelimesi Bulgarcadan*
- AD. **bırkala-** < *birka* < *brkati, brka* + *-la-*
- Gürcüce Kelimelerle Kurulanlar
- AD. **murçu** < *murt II* + *-cu*
- Belki Arnavutça Kelimelerle Kurulanlar
- (Argo) **ıskala-** < *ıska* + *-la-*
- İngilizce Kelimelerle Kurulanlar
- (Argo) **futbolcu** < *futbol* + *-cı*
- (Argo) **gazla-** < *gaz III* + *-la-*
- (Argo) **pankçı** < *punk* + *-çı*
- şeltoksla-** < *shelltox* + *-la-*
- şutla-** < *şut* + *-la-*
- trolcü** < *trol* + *-cü*
- trolla-** < *trol* + *-la-*
- Çince Kelimelerle Kurulanlar
- AD. **çaysa-** < *çay II* + *-sa-*
- Kürtçe Kelimelerle Kurulanlar
- AD. **dıravacı** < *direv* + *-cı*
- AD. **kamçala-/kamçakla-**
- Kökeni Hakkından Birden Çok Görüş
Olan Kelimelerle Kurulanlar
- acarcana** < *'acar* + *-cana*
- İbranice + Arapça Kelimeyle Kurulanlar
- adamakıllı** < *adam* + *akıl* + *-II*
- Çince + Farsça Kelimeyle Kurulanlar
- çaydan/çaydanlık** < *çay* + *-dan* + *-lık*
- Bir İran Diline Ait Kelimeyle Kurulanlar
- bakraç** < *bakır* + *-aç*
- Alıntı Olduğu Düşünülen Kelimelerle
Kurulanlar
- AD. **bulgurcuk/bulgurcak/bulgurçak** < *bulgur* + *-cuk*

Çağatayca (!!)

EO. ayaklık < *aygağ* + *-lık*

Tarihsiz

Ermenice Kelimelerle Kurulanlar

AD. ahpunla-/alkınla- < *ahbın* + *-la-*

lapacı < *lapa I* + *-cı*

Danca Kelimelerle Kurulanlar

Danca < *Dane* + *-ca*

Lehçe Kelimelerle Kurulanlar

Lehçe < *Leh* + *-ce*

Bulgarca Kelimelerle Kurulanlar

tırsalan- < *t'rsam*, *t'rskam* + *-lan-*

2.3.2. Alıntı + Çekim Eki

15. yüzyıl

Farsça Kelimelerle Kurulanlar

O. hışler < *hīş* + *-ler*

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

hakikatde < *hakikat I* + *-de*

hâlinde < *hal II* + *-n* + *-de*

Arapça ve Farsça Kelimelerle Kurulanlar

mahdumzadem < *mahdūm I* + *-zāde* + *-m*

16. yüzyıl

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

O. haletüttahrirde < *hālatu t-tahrīr* + *-de*

sahibi/sabisi/sabı/sahabı/sahabısı < *sahib*
/sahip + *-(s)i*

17. yüzyıl

Moğolca Kelimelerle Kurulanlar

AD. dalda/dulda < *dald* veya *dal II* + *-DA*

Arapça + Farsça (+Türkçe)

lifan narı < *lifān* + *nār* + *-ı*

Kaynaşmayla Oluşanlar

kahve rengi/kahverengi < *kahve* + *renk* + *-i*

19. yüzyıl

Farsça Kelimelerle Kurulanlar

canım < *can* + *-(ı)m*

tezece < *tūze* + *-ce*

yektahta/yektahtadan < *yak tahī'* + datif
ya da ablatif

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

halde < *hal II* + *-de*

indinde < *inda* + *-de*

Şahıs Adı + Arapçayla Kurulanlar

Lokman ruhu < *Lokman* + *rūh* + *-u*

Arapça + Arapça (+Türkçe)

tesbih lavhası < *tesbīh levha* + *-sı*

cimdal hocası < *cimdal hoca* + *-sı*

20. yüzyıl

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

aksine < *'aks* + *-i-* + *-e*

amanın/amanındı < *aman II* + *-n/-ndı*

hakçası < *hakk/hak III* + *-ça* + *-sı*

hesabı < *hesab* + *-i*

hesabına < *hesab* + iyelik ve yönelme

hilafına < *hilâf* + iyelik ve yönelme

inadına I < *inad/inat*

inadına II < *inad/inat I*

lehinde < *lahû* + *-de*

lehine < *lahû* + *-e*

(Halk Ağzı) **merhabayın/marabayn** < *merhaba* + çoğul emir eki

sabaha < *şabāḥ* + *-a*

sabahı < *şabāḥ* + *-ı*

sabahısı/sabağısı/ Az. sabbağısın < *şabāḥ* + *-ı* + *-sı*

sahiden < *şahīḥ* + *-den*

şakşukalar < *şakşaka* + *-lar*

telaşeden < *telaşe* + *-den*

teveccühünüz < *teveccüh* + *-ünüz*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

bahara < *bahar I* + *-a*

bendeniz < *bende* + *-niz*

desturun < *destur II* + *-ın*

ferdası < *ferda* + *-sı*

AD. **hemi** < *hem* + *-(s)i*

AD. **hemisi** < *hem* + *-i* + *-sı*

hepden/hepten < *hep* + *-dan*

hepisi/hepsi < *hep* + *-i* + *-sı*

hiçten < *hiç I* + *-den*

nezdinde < *nazd* + *-i* + *n* + *-de*

AD. **paçadan** < *pāçe* + *-dan*

yekten < *yak* + *-den*

Varyantlı Kelimeler

AD. **epten** < *hepten*

İkilemeler

hepsi hepsi < *hepsi*

Eski Türkçeden Beri Olan Eski Farsça/Soğdca Kelime

akşama < *akşam* + *-a*

Farsça ve Bir Hint-Avrupa Diline Ait Kelime

AD. **gülüm balım/gülüm-balım** < *gül I* ve *bal I* + *-m*

Arapça/Türkçe ve Farsça Kelimeyle Kurulanlar

elinin körü/ellinin körü/AD. ölünkörü I/öllüyünkörü I/ölüyün körü < *ölünün gûr* + *-u* veya *ehlinin gûr* + *-u*

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

hususiyet âlemi < *hususiyet* + *alem* + *-i*

lillah aşkına < *lillāh* + *aşk* + iyelik ve yönelme eki

Arapça + Farsçayla Kurulan Kelime

sabah namazı < *şabāḥ* + *nemāz* + *-ı*

temcid pilavı < *temcīd* + *pelāv* + *-ı*

(Yunancadan Alınan) İtalyanca + (Belki) Farsçayla Kurulan Kelime

limon küfü < *limon II* + *küf I* + *-ü*

İtalyanca + Yunancayla Kurulan Kelime

silyon feneri < *signál* + *φανάρι* + *-i*

İtalyanca + Arapçayla Kurulan Kelime

Kısaltmayla Oluşanlar

amerikan < *Amerikan bezi*

Farsça + Arapçayla Kurulan Kelimeler

hiç derecesinde < *hiç* + *derece* + *-si* + *-de*

hiçinci derecede < *hiç* + *-inci* ve *derece* + *-de*

Farsça + Arapça + Farsça + Farsçayla Kurulan Kelime

O. her hal ü kârda/her halükârda < *her* + *hal II* + *u* + *kâr* + *-da*

Yunanca + Farsçayla Kurulan Kelimeler

AD. **dırma çorbası** < *τριμμα* + *çorba* + *-sı*

AD. **pilas tahtası** < *πλαθω* + *tahta* + *-sı*

Yunancayla Kurulan Kelimeler

efendim < *efendi* + *-m*

Kısaltmayla Oluşanlar

(Konuşma dili) **efem!** < *efendi* + *-m*

Arapça + Yunancayla Kurulan Kelime

(Argo) **lahmacun pidesi** < *lahmacun* + *pide* + *-si*

Fransızca + Arapçayla Kurulan Kelime

saks mavisi < *saxe* + *mavi* + *-si*

Fransızca + Ses Taklidi Kelime

Pekinuva köpeği < *pékinoi* + *köpek* + *-i*

Ermenice + Slavcayla Kurulan Kelime

tontonikom < *tonton* + *-ko* + *-m*

2.3.3. Alıntı + Yapım Eki + Çekim Eki

19. yüzyıl

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

yabancı < *yaban* + *-cı* + *-sı*

20. yüzyıl

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

habersizden < *haber* + *-siz* + *-den*

(Halk Ağzı) **mahsuscuktan /mahsusdan** /maksus < *mahsus II* + *-cuk* + *-dan*

kararlamadan < *karar II* + *-la-* + *-mA* + *-dAn*

kararlamaya/kararlamasına < *karar II* + *-la-* + *-mA* + *-(y)A*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

cancağızım < *can* + *-cağız* + *-(i)m*

Yunanca Kelimeyle Kurulanlar

(Halk Ağzı) **efendicağızım/efendicazım** < *efendi* + *-cağız* + *-(i)m*

2.3.4. Alıntı + Fiil

A. Arapça Kelimelerle Kurulanlar

13./14. yüzyıl

terk ur- < *terk* + *ur-*

14. yüzyıl

derc et-/dercet- < *derc* + *et-*

saf(lar) bağla- < *saf II* + *bağla-*

tohma ol- < *tohma* + *ol-*

Kelimesi Farsçadan

O. kedd/ked kıl- < *kadd* + *kıl-*

14./15. yüzyıl

Farsçayla Bağlanan

O. haşr u neşr ol- < *haşr* + *u* + *neşr* + *ol-*

15. yüzyıl

ahdet- < *'ahd* + *et-*

O. arza kıl- < *'arđa* + *kıl-*

O. âzim ol- < *'âzim* + *ol-*

O. baliğ ol- < *bâliğ* + *ol-*

AD. bedel et- < *bağl* + *et-*

devr et-/devret- < *devr/devir II* + *et-*

O. emr et-/emret- < *emr I* + *et-*

O. faiz ol- < *fâ'iz* + *ol-*

O. fek et- < *fakk* + *et-*

O. fevt et- < *fawt* + *et-*

O. fevt ol- < *fawt* + *ol-*

O. gavş u galaba et-/gavş galebe eyle- < *ğawş* + *galaba/galebe* + *et-/eyle-*

gıbta et-/gıpta et- < *gıbta* + *et-*

O. haris ol- < *harîş* + *ol-*

O. hark ol- < *harķ* + *ol-*

O. hasr et-/hasret- < *haşr* + *et-*

O. haşr ol- < *haşr* + *ol-*

hatır sor- < *hatır I* + *sor-*

hayal ol-/hayale dön- < *hayal* + *ol-/dön-*

helâl et-/halal et- < *helâl/halal* + *et-*

O. hisar et-/hisar kıl- < *hişār* + *et-/kıl-*

ıgmaz eyle- < *ğamz* + *eyle-*

O. ibtihal et- < *ibtihāl* + *et-*

icra et- < *icrā' I* + *et-*

iğmaz et- < *iğmāz* + *et-*

iskân et- < *iskān* + *et-*

O. istikamet tut- < *istikāma* + *dut-/tut-*

kabul et- < *ķabūl* + *et-*

O. kani ol- I < *kani II* + *ol-*

kay et- < *ķay'* + *et-*

O. kuful et- < *ķufūl* + *et-*

O. lahm et- < *lahm* + *et-*

malik ol- < *mālik* + *ol-*

O. mas'uk ol- < *maş'ūk* + *ol-*

mât eyle- < *māt* + *eyle-*

mefhum et- < *mafhūm* + *et-*

men et-/menet- < *man'* + *et-*

O. muhayyer ol- < *muḥayyar* + *ol-*

mukabele et- < *muķābala* + *et-*

O. mukarrer et- < *muķarrar* + *et-*

O. mukmah ey- < *muķmah* + **ey-*

O. musâfât et- < *muşāfāt* + *et-*

O. musırr ol-/musır ol- < *muşırr* + *ol-*

muvafakat et- < *muwāfakat* + *et-*

- muztarib ol-/mustarip ol- < *muẓtarib* + *ol-*
- muztar ol- < *muḏṭar* + *ol-*
- O. mübeddel ol- < *mubaddal* + *ol-*
- O. müdâvât et- < *mudâwât* + *et-*
- O. müessir düş- < *mu'attir* + *düş-*
- O. müfhem ol- < *mufham* + *ol-*
- O. müfid düş- < *muftid* + *düş-*
- mühtedi ol- < *muhtadî* + *ol-*
- mülevves et- < *mulawwaṭ* + *et-*
- mültezim ol- < *multazim* + *ol-*
- O. münbasit ol- < *munbasit* + *ol-*
- O. müncezib ol- < *muncaḏib* + *ol-*
- münhezim ol- < *munhazim* + *ol-*
- müra'at et-
- O. mürafaat et- < *murāfa'a* + *et-*
- O. müsahhar et- < *musahḥar* + *et-*
- O. müsahhar ol- < *musahḥar* + *ol-*
- O. müstağni düş- < *müstağnî* + *düş-*
- müstahakk ol-/müstahak ol- < *mustahakk* + *ol-*
- müstahkem et- < *mustahkam* + *et-*
- O. müstahlas et- < *mustahlaṣ* + *et-*
- O. müstemirr ol-/müstemir ol- < *mustamirr* + *ol-*
- O. müstemsik ol- < *mustamsik* + *ol-*
- O. müstenis ol- < *musta'nis* + *ol-*
- O. müstevlî ol- < *mustawlî* + *ol-*
- müşerref ol- < *muşarraf* + *ol-*
- O. müştail ol- < *mušta'il* + *ol-*
- O. müteaccib ol-/müteaccib kal- < *muta'accib* + *ol-/kal-*
- O. müteahir düş-/müteahir ol- < *muta'āḥir* + *düş-/ol-*
- müteferrik ol- < *mutafarriḳ* + *ol-*
- mütegayyir ol- < *mutağayyir* + *ol-*
- mütehayyir kal-/mütehayyir ol- < *mutaḥayyir* + *kal-/ol-*
- O. mütemeshir ol- < *mutamashir* + *ol-*
- O. mütemetti ol- < *mutamatti'* + *ol-*
- O. müterakim ol- < *mutarākim* + *ol-*
- müteveccih ol- < *mutawaccih* + *ol-*
- mütevellid ol- < *mutawallid* + *ol-*
- O. müttehem et- < *muttahaḡ* + *et-*
- O. müvasat et- < *müwāsāt* + *et-*
- müyesser ol- < *muyassar* + *ol-*
- naara ur-/na'ara vur- < *na'ra* + *ur-/vur-*
- nakz et-/nakzet- < *naḳz* + *et-*
- nara at-/na'ra ur-/na'ra vur- < *na'ra* + *at-/ur-/vur-*
- O. nasb et-/nasbet-/nasb eyle- < *naşb* + *et-/eyle-*
- nedem et- < *nadam* + *et-*
- nisar et-/eyle- < *nişār* + *et-/eyle-*
- sabah ol- < *şabāḥ* + *ol-*
- sabır et-/sabret-/sebr ele- < *şabr* + *et-*

sadaka et- < *şadağa* + *et-*

saf çek- < *saf II* + *çek-*

saf(lar) düz- < *saf II* + *düz-*

saf saf ol- < *saf II* + *ol-*

saf sı- < *saf II* + *sı-*

safa(sını) sür-/safalar sür- < *şafā* + *sür-*

tecribe et- < *tecribe* + *et-*

tekye ur- < *tekye* + *ur-*

‘ukûbet eyle- < *‘ukûbet* + *eyle-*

üns tut- < *üns* + *tut-*

Kelimesi Farsçadan

O. isar et- < *īşār* < *īşār* + *et-*

EO. lett ur- /let ur- < *lat* < *latt* + *ur-*

musahabet et- < *muşāḥabat* < *muşābaḥa*
+ *et-*

mülâzemet et- < < *mulâzama* + *et-*

Farsça Usullü Sıfatla Oluşanlar

O. kadidşekl ol- < *kadīd* + *şekl* + *ol-*

Arapça + Farsçayla

Kelimesi Farsçadan

O. hayrbad et- < *ḥayr bād* + *et-*

Farsçayla Bağlananlar

ibra-i ekmeh et- < *ibra* + *i* + *ekmeh* + *et-*

16. yüzyıl

O. bezl et- < *baḏl* + *et-*

deveran et- < *dawarān* + *et-*

O. ekl et- /eklet- < *ekl* + *et-*

O. fait ol- < *fā’it* + *ol-*

O. faysal bul- < *fayşal* + *bul-*

gana ver- < *gana* + *ver-*

O. gıllzet et- < *ğilza* + *et-*

hakket- II < *ḥakk* + *et-*

O. hall olun- /hal olun- < *hall/hal* + *olun-*

iktiza et- < *iktizā* + *et-*

O. iltisam et- < *iltitām* + *et-*

intikal et- I < *intikāl* + *et-*

O. irha-ı inan et- < *irḥā* + *inān* + *et-*

O. istifa et- < *istifā* + *et-*

isti’fa et- /istifā et- I < *isti’fā* + *et-*

O. istilaf et- < *istilāf* + *et-*

O. istinca et- < *istincā* + *et-*

O. istitar et- < *istitār* + *et-*

O. i’tiyad et- /itiyad et- < *i’tiyād* + *et-*

O. ka’il/kayil ol- < *kā’il* + *ol-*

lâhik et- < *lāḥik* + *et-*

O. mağlata ver- < *mağlaṭa* + *ver-*

safa gel- < *şafā* + *gel-*

Kelimesi Farsçadan

O. celâ-yı vatan et- < *calā-yi vaṭan* <
calā + *ani-l-waṭan* + *et-*

Arapça + Farsçayla

O. gayetencam ol- < *gayet I* + *encam* + *ol-*

lokmahah ol- < *loḳma I* + *ḥwāh* + *ol-*

17. yüzyıl

safa et- < *şafā* + *et-*

veda et- < *vedā* + *et-*

18. yüzyıl

O. icar et- < *īcār* + *et-*

Kelimesi Farsçadan

feragat et-/feragat gel- < *feragat* + *et-*

19. yüzyıl

afvet-/affet- < *afw* + *et-*

cebret- < *cebr* + *et-*

cezb et-/cezbet- < *caḏb* + *et-*

delk et-/delket- < *dalk* + *et-*

O. derk et-/derket- < */drk/* + *et-*

O. gamzet- < *ḡamz* + *et-*

leffet- < *laff* + *et-*

müncer ol- < *muncarr* + *ol-*

nevazil ol- < *nawāzil* + *ol-*

safra çıkar- < *saḫra I* + *çıkār-*

sahip ol- < *sahib* + *ol-*

sara tut- < *şar* + *a*

sebili tahliye et- < *taḫliye-i sebīl* + *et-*

sehv geç- < *sehv* + *geç-*

sifrag ele- < *istifrāḡ* + *ele-*

sulh ol-/sulf ol- < *şulḫ* + *ol-*

sünnet et-/edil-/ettir- < *sünnet* + *et-*

tebdil gez- < *tebdil* + *gez-*

tebrik et- < *tebrīk* + *et-*

tedbir tök- Az. < *tedbīr* + *tök-*

teftih gel- < *teftīḫ* + *gel-*

teftiş ver- < *teftīş* + *ver-*

tekmil ver- < *tekmil* + *ver-*

tellal çağır- < *tellal* + *çaḡır-*

temena(hı) bas- < *temennā* + *bas-*

tervih et- < *tervih* + *et-*

teşekkür et-/eyle- < *teşekkür* + *et-*

teşrif getir- < *teşrif* + *getir-*

tevkir et- < *tevkīr* + *et-*

Arapça + Farsçayla

O. hissemend ol- < *hisse* + *-mand* + *ol-*

Farsçayla Bağlanan

O. esir-ı firaş/esirfiraş ol- < *esir* + *i* + *firāş* + *ol-*

20. yüzyıl

addet- < *add* + *et-*

akset- < *aks* + *et-*

(Argo) arazi ol- < *arazi* + *ol-*

aşk et-/aşket- < *aşk* + *et-*

AD. avket- < *awḫ* + *et-*

AD. dalab et- < *taleb* + *et-*

AD. deman et- < *damān* + *et-*

devr al-/devral- < *devr/devir II* + *al-*

AD. dıraf et-/tıraf et- < *ḫarriḫ* + *et-*

O. gaşy et-/gaşyet- < *ḡaşy* + *et-*

(Argo) hacamat et- < *hacamat* + *et-*

hakket- I < *hakk II* + *et-*

hal hamur/halhamur/hallihamur (ol-) <
hall ve *hamr* + *ol-*

hal hatır sor- < *hal* ve *hatır* + *sor-*

(Halk Ağzı) hasbi geç-/hasbi gel- < *hasbi*
 + *geç-/gel-*

hasır ol- < *hasır/hasır* + *ol-*

haşır neşir ol-/haşır neşir ol- < *haşır u*
neşir ol-

AD. hatır ko- < *hatır* + *ko-*

AD. hayf al- < *hayf* + *al-*

heba et- < *habā* + *et-*

AD. helhele çağır-/helhele çek- < *halhala*
 + *çağır-/çek-*

(Halk Ağzı) hunnak ol-/hünnak ol- <
hunāk + *ol-*

AD. ıstıfil ol-/ıstıfil ol-/ısdifil ol-/istifil
 ol- < *i'tilāf??* + *ol-*

ibda et- < *ibdā'* + *et-*

ifrit kesil-/ifrit ol- < *ifrit I* + *kesil-/ol-*

ihbar et- < *iḥbār* + *et-*

O. ihrak bi n-nār et- < *iḥrāk* + *bi, n* + *nār*
 + *et-*

iltica et- < *ilticā'* + *et-*

istiskal et- < *istişkāl* + *et-*

O. istişfa et- < *istişfā'* + *et-*

işrap et- < *işrāb* + *et-*

kahr et-/kahret- I < *kahr* + *et-*

kahr et-/kahret- II < *kahr* + *et-*

kahr ol-/kahrol- II < *kahr* + *ol-*

kalbet- < *kalb* + *-et-*

kaybet- I < *kayıb* + *et-*

kaybet- II/gayb et- < *kaybet- I*

lâm elif çevir-/lâm elif çiz- < *lâm* ve *elif*
 harfleri ve *çevir-/çiz-*

mütevâtir (ol-) < *mutawātir* + *ol-*

AD. pahal git- < *pahal* + *git-*

sabah açıl-/savah açıl- < *şabāḥ* + *açıl-*

sabah al- < *şabāḥ* + *al-*

sabâla kalk- < *şabāḥ* + *kalk-*

sabır göster- < *şabr* + *göster-*

sadra şifa ver- < *şadr* + *şifū'* + *ver-*

safra bastır- < *saфра I* + *bastır-*

sahra et- < *şahrā'* + *et-*

sahra yap- < *şahrā'* + *yap-*

saltanat sür- < *saltanat* + *sür-*

selef dağıt- < *selef* + *dağıt-*

seyran sek- < *seyrān* + *sek-*

süfrag ele- Az. < *istifrāğ* + *ele-*

şeref-zuhûr et- < *şeref, zuhûr* + *et-*

tellal bağır- < *tellal* + *bağır-*

temin et- < *te'mīn* + *et-*

teşrik-i mesai et- < *teşrīk* + *mesā'ī* + *et-*

urusgat ver- Az. < *ruhşat* + *ver-*

velezzalin ohu- Az. < *ve lezzāllīn* + *oku-*

vukuat çıkar(t)- < *vuķū'at* + *çıkır-*

zılgıt çal- < *zilgıt* + *çal-*

*Varyantlı Kelimeler*AD. gomsile- < *gamz + eyle-/et-*AD. iret et- < *reddet-*(Halk Ağzı) mefat et- < *vefat + et-**Kısaltmayla Oluşan*afra sat- < *afra tafra + sat-**İkilemeyle Oluşan*mayıl mayıl bak- < *melül II + bak-**İkinci Varyantı Türkçeleştirilmiş Olan*AD. avket-/avkala- < *'awķ + et-/ 'awķ + -ala*

Arapça + Farsçayla

O. kademzen ol- < *kadem + -zan + ol-*safa hoş et- < *şafā + hōş + et-***Tarihsiz**kahr ol-/kahrol- I < *kahr + -ol*kani ol- II < *kani ol- I*

Arapça + Farsçayla

O. garkab ol- < *gark I + āb + ol-*

B. Farsça Kelimelerle Kurulanlar

14. yüzyılküdü düş- < *küt I + düş-*tumar et-/tumar eyle/tîmâr et-/tîmâr eyle- < *tîmâr + et-*zâr u zâr ağla- < *zâra-zâr + ağla-***15. yüzyıl**O. bedgüman ol- < *bad-gumân + ol-*O. bedid ol- < *ba-dîd + ol-*O. behem ol- < *ba-ham + ol-*O. behremend et- < *bahramand + et-*EO. derkâr ol- < *der, kâr + ol-*O. fûrudaşt et- < *fîrû dâşt + et-*O. geşt et- < *gaşt + et- II*O. giriz et- < *gurtz + et-*O. hemsahun ol- < *hem + sahun + ol-*kâr et- < *kâr II + et-*O. küşad et- < *guşād + et-*nabedid ol- < *nā-be-dîd + ol-*namaz kıl- < *namāz + kıl-*naseza ol- < *nā-sezā + ol-*peyda ol- < *peydā + ol-*pîş edin- < *pîş + edin-*şiş ol- < *şeş + ol-*vaz gel- < *vāz + gel-*vaz getir- < *vāz + geçir-*

Farsça + Arapçayla

*Kelimesi Farsçadan*O. bikayd ol- < *bî-ķayd + ol-***16. yüzyıl**O. abad ol- < *ābād + ol-*EO. abeşan et- < *āb + afşāndan + et-*O. berhem gel- < *bar-ham + gel-*O. çihregüster ol- < *çihra + -gustar + ol-*

O. çihresay ol- < *çihra* + *-sāy* + *ol-*

O. der-bağal kıl- < *dar* + *bağal* + *kıl-*

O. düta et- < *du-tā* + *et-*

O. keştinişin ol- < *keştî* + *nişîn* + *ol-*

küşad ver- < *guşād* + *ver-*

piyâde ol- < *piyâde* + *ol-*

Farsça + Arapçayla

O. bermezid eyle- < *bar* + *mazîd* + *eyle-*

17. yüzyıl

vaz geç- < *vāz* + *geç-*

19. yüzyıl

O. arzukey ol- < *ārzū* + *keş* + *ol-*

O. faidement ol-/faydement ol- < *fā'idamand* + *ol-*

(Halk Ağzı) güzar et- < *guzār* + *et-*

hurd u haş ol-/hurdahaş ol- < *hurd, u, hāş* + *ol-*

Farsça + Arapçayla

berhava et- < *bar* + *hava* + *et-*

O. bicevab kal- < *bī-* + *cevāb* + *kal-*

O. derhatır et- < *der III* + *hatır* + *et-*

zaraman ağlat- < *zār* + *amān* + *ağlat-*

20. yüzyıl

O. aksendaz ol- < *'aqs-andāz* + *ol-*

AD. bang et- < *bāng* + *et-*

AD. bayist ol- < *bāyist* + *ol-*

(Halk Ağzı) ciğergâh ol- < *cigar-gāh* + *ol-*

(Konuşma Dili) çakiçak et- < *çak-ā-çak* + *et-*

çark et- < *çarh/çark* + *et-*

O. derdest et- < *dar dast* + *et-*

EO. eşkerit- < *eşkere* + *êt-*

AD. girava ver- < *girau* + *ver-*

hüner at- < *hüner* + *at-*. Belki tercümedir.

AD. kandiş at-/gandiş at-/kandiş at- < *handiş* + *at-*

AD. korbakar ol- < belki *kōr u kar* + *ol-*

pertâv et-/pertev et- < *pertāb, pertāv* + *et-*

rasla-/rastla-/rast gel- II < *rast* + *gel-*

saz çal- < *saz I* + *çal-*

sert yap- < *serd* + *yap-*

İkilemeyle Oluşan

zarı zarı ağla- < *zārī* + *ağla-*

Pekiştirilmiş Farsça Kelime

AD. ipras gel- < *rast* + *gel-*

paramparça et- < *parça* + kuvvetlendirici
öntakı + *et-*

Farsça + Arapçayla

dercep et- < *der III* + *cep* + *et-*

Tarihsiz

rah-peymâ ol- < *rāh* + *paymā* + *ol-*

C. Yunanca Kelimelerle Kurulanlar

20. yüzyıl

AD. aboşimas ol- < *αποχειμαζω;
αποχομιζω + ol-

(Argo) akuz et-/akoz et-/akozla- <
ακουσε + et-

AD. antrigoz eyle- < αντικρυαζο + eyle-

AD. findos et- < βινητιω, βιντω + et-

AD. hahalis ol- < χαχαλεβο + ol-

(Argo) havyar kes- < havyar + kes-

(Argo) kleftiz et- < κλέφτω + et-

(Argo) kiraso et-/kiras et- < κέρασα + et-

(Argo) kopsikefali et- < κόψε κεφάλι + et-

AD. kozangel koy- < κοτζαγκέλειν + koy-

(Halk Ağzı) nevre dön- < νευρα + dön-

pasa vur- < pasa I + vur-

(Argo) piyastos ol- < πιαστος + ol-

şazma et- < χιασμα + et-

tırpan at- < turpan + at-

(Argo) zula et- < ζούλα + et-

Kelimesi Fransızcadan

ipnotize et-/hipnotize et- < hypnotiser +
et-

Kelimesi İtalyancadan

(Halk Ağzı) cura et- < ciro et-

Yunancanın Ağzlarına Ait Kelime

AD. angros et- < γαγκρωνω + et-

AD. cincilis ol- < τσιντσινιζω + ol-

AD. futsanis et- < φουτσανιζω + et-

AD. kanzilis et- < καντζι ve χλεπιζω + et-

AD. kuçiris eyle-/kuçura dur- <
κουτσιρω + eyle-/dur-

AD. kulis et- < κουλιζω + et-

D. İtalyanca Kelimelerle Kurulanlar

19. yüzyıl

(Argo) abosa et- II < abosa et- I

isa et- < issa! + et-

raporto yap- < rapporto + yap-

(Argo) toka et- < toccare + et-

20. yüzyıl

abosa et- I < abozza! + et-

bati et- < bati! + et-

brasya/birasya et- < braccia! + et-

fika göster- < fica + göster-

(Kumarbaz Argosu) gargı et- < Aktunç'a
göre carga; kastedilen belki carica! +
et-

ispasa et- < spassare + et-

isporka (et-) < sporca + et-

karga tulumba et-/kargatulumba et-
< carica ve tromba + et-

kaska et- < casca! + et-

lustra et-/lostra et- < lustrare + et-

neta et- < neta + et-

(Argo) pasaparola ol- < pasaparola + ol-

(Argo) pati çak-/pata çak-/patayı çak- <
patta + çak-

prasya et-/pırsasya et-/birasya et- <
braccia! + *et-*

rebükon ol- < *Rubikone* + *ol-*

siye et- < *scia* + *et-*

susta dur-/salta dur-/sulta dur- < *sosta* +
dur-

tempo tut- < *tempo* + *tut-*

tumba et- < *tumba* + *et-*

Belki İtalyancanın Sardo Diyalekti

(Argo) *abula et-* < *appoggiare* + *et-*

Kelimesi Yunancadan

façuna et- < *φασίνα* < **fascina* + *et-*

Tarihsiz

salvo et- < *salvo* + *et-*

Kelimesi Yunancadan

(Avcıların dili) *amaka et-* < *αμα'κα* < *a*
maca/a macca + *et-*

E. Kelimedeki Unsurlarından Biri
 Türkçe Olanlar

14. yüzyıl

Farsça ve Türkçeyle Oluşan Kelime

tezlik kıl-/tizlik kıl- < *tīz* + *-lik-* + *kıl-*

15. yüzyıl

Arapça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

Hak emrine var- < *Hak* + *emr* + *var-*

EO. *hakkına ko-/hakına ko-* < *hakk/hak*
 + *ko-*

halden dön-/halden hale gel-/halden hale
gir-/halden git- < *hal II* + *-den* + *dön-*
/gel-/git-

hâlinde ol- < *hal II* + *-n, -de* + *ol-*

hâline gel- < *hal II* + *-n, -e* + *gel-*

hâline git-/ hâlinde var- < *hal II* + *-n, -e*
 + *git-/var-*

hatırı kal- < *hatır* + *kal-*

Farsça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

O. *garkaya düş-* < *ğarkā* + *-(y)a* + *düş-*

EO. *güstahlıcak ét-* < *güstāh* + *lık, -cak* +
et-

O. *hanedağallık et-* < *hane, dağal* + *-lık* +
et-

şazluk et- < *şāz* + *-lık* + *et-*

zencire çekil- < *zencīr* + *çekil-*

16. yüzyıl

Arapça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

sabaha çıkma- < *şabāh* + *-a çıkma-*

Farsça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

O. *leclâklık kıl-* < *lajlāj* + *-lık* + *kıl-*

17. yüzyıl

Arapça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

saati kur- < *sâ'at* + *kur-*

18. yüzyıl

Farsça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

zeneye çık- < *zene* + *çık-*

19. yüzyıl

Arapça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

tedbiri şaş- < *tebdīr* + *şaş-*

sabırlık ver- < *şabr* + *-lık* + *ver-*

tenfüse get- < *teneffūs* + *git-*

vesikaya bin- < *veşika* + *bin-*

Farsça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

perdeyi sıyr- < *perde* + *sıyr-*

tefe koy-/defe koy- < *def* + *koy-*

Deyim

günahı kadar sevme- < *günah* + *kadar* ve
sevme-

20. yüzyıl

Arapça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

feleğini şaş-/feleğini şaşır- < *felek* + *şaş-*
/şaşır-

garibine git- < *garib II* + *git-*

(Halk Ağzı) habibi şaş- < *habib* + *şaş-*

(Halk Ağzı) habibini şaşır- < *habib* +
şaşır-

hakkı geç- < *hakk/hak II* + *geç-*

hakkını ver- < *hakk/hak II* + *ver-*

hakkını ye- < *hakk/hak II* + *ye-*

hatırı sayıl- < *hatır III* + *sayıl-*

nazzareye al-/nezzareye çek- < *nazzāra* +
al-/çek-

sabahı et- < *şabāḥ* + *et-*

sabahtan ol-/savahtan ol-/zabahtan ol- <
şabāḥ + *ol-*

safrası kabar- < *saфра I* + *kabar-*

sahiye dinle- < *şahīḥ* + *-e* + *dinle-*

sekteye uğra- < *sekte* + *uğra-*

sıygaya çek- < *şīga* + *çek-*

sınıfa kal- < *şınf* + *kal-*

sıtkı sıyrıl- < *şıdk* + *sıyrıl-*

tebdili şaş-/tepdili şaş- < *tebdil* + *şaş-*

tedariksiz bulun- < *tedarik* + *-siz* +
bulun-

tehlikeyi sav- < *tehlake* + *sav-*

tekbiri şaş- < *tekbiri şaş-* < *tebdīr* + *şaş-*

gayretullaha dokun- < *ğayratu llāh* +
dokun-

Farsça ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

aşinalık et- < *aşina I* + *-lık* + *et-*

AD. aşnalık/aşlanık/aşmalık et- <
aşinalık et-

günahını verme- < *günah* + *verme-*

pergelleri aç- < *pergār/pergāl* + *kaç-*

şaha kalk- < *şah II* + *-a* + *kalk-*

Cümle Kuruluşunda Olanlar

(Halk Ağzı) gazel yaprağı gibi titre- <
hazan yaprağı

tereciye tere sat- < *tere* + *sat-*

har vurup harman savur- < ses taklidi +
vur- + *harman* + *savur-*

Yunanca ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

küfelik ol- < *küfe I* + *-lik* + *ol-*

papaza git- < *papas I* + *git-*

İtalyanca ve Türkçeyle Oluşan Kelimeler

(Argo) **mortuyu çek-/mortayı çek-** < *morto* + *çek-*

F. Birinci Unsurun Kökeni Kesin Olmayanlar

15. yüzyıl

Arapça veya Farsçayla Kurulan Kelime

EO./AD. **kef geç-** < *kef* + *geç-*

20. yüzyıl

Arapça veya Farsçayla Kurulan Kelime

Pekiştirmeye Oluşmuş Olanlar

musmum et- < kuvvetlendirici öntakı + *mum et-*

İtalyanca veya Farsçayla Kurulan Kelime

Yunanca Üzerinden Giren İtalyanca Kelime

AD. **paçaroz ol-** < *paçares* + *ol-*

G. Birinci Unsuru Dil Olmayanlar

20. yüzyıl

Şahıs Adıyla Kurulan Kelime

(Argo) **klark çek-/klark geç-** < *Clark Gable* + *çek-/geç-*

Kelimesi İngilizceden

AD. **linç ol-** < *linç* + *ol-*

Ticari Marka Adıyla Kurulan Kelime

(Şoför Argosu) **ford at-/fort at- II**

H. Diğer Dillerle Oluşanlar

20. yüzyıl

Fransızcayla Kurulanlar

deforme et- < *déformé* + *et-*

entegre ol- < *intégré* + *ol-*

AD. **fule yap-** < *foulé* + *yap-*

(Mektepli Argosu) **kaput git-** < *kaput IV* + *git-*

(Argo) **lötrefil yap-** < *le trèfle* + *yap-*

lüt çek- < *lutte* + *çek-*

pili bit- < *pile* + *bit-*

santra yap- < *centre* + *yap-*

selektör yap- < *sélecteur* + *yap-*

telefone et- < *téléphone* + *et-*

telgraf vur-/telgraf vur- < *telgraf* + *vur-*

tur at- < *tour* + *at-*

Kelimesi Yunancadan

tentene ör- < *δαντελλα* < *dentelle* + *ör-*

Kürtçeyle Kurulanlar

AD. **azne et-** < *azna* + *et-*

(Çocuk dili) **çüç et-** < *çîçî* < ? + *et-*

AD. **fiko çek-/fike çek-** < *fik/fik* + *çek-*

AD. **puta ver-** < *put/puti* + *ver-*

Roma Dili /Kıptice /Çingeneceyle
Kurulanlar

dikiz geç- < *dikiz* + *geç-*

(Argo) **naş et-/naşla-** < *naşél* + *et-/la-*

Ermeniceyle Kurulanlar

AD. **çanguş et-/çanguşla-** < *cangel* + *et-*

AD. **giç et-** < *gic/gidz* + *et-*

AD. **govof et-** < *gogow* + *et-*

AD. **herekeş et-** < *harakas* + *et-*

AD. **kakan et-** < *kakan* + *et-*

AD. **laglaguş/legleguş** < *lag lag-uş/lak
laket* + *et-*

lepirt ol- < *lpirdz lpirt lpirt* + *ol-*

AD. **loğdur/loğdut** < *loğ* + *dur-/dut-*

ornuş et- < *örn* + *et-*

oroc et- < *oroç* + *et-*

Kelimesi Farsçadan

AD. **ander kal-/andır kal-** < *andarz* <
handarz, anderhi, andêr < *an* ve *têr* +
kal-

İngilizceyle Kurulanlar

pas ver- < *to pass* + *ver-*

sörf yap- < *surf* + *yap-*

(Argo) **velospit ol-** < *full speed* + *ol-*

Arnavutçayla Kurulanlar

loç ol- < *lloç* + *ol-*

Moğolcayla Kurulanlar

AD. **ğaröllüç çek-** < *karagul* + *çek-*

Sırp-Hırvatçayla Kurulanlar

EO. **bicene ol-** < *becene* + *ol-*

Tarihsiz

Kürtçeyle Kurulanlar

teşen al- < *tehenek* + *al-*

Moğolcayla Kurulanlar

küren çat- < *kürân* + *çat-*

2.3.5. Alıntı + Edat

15. yüzyıl

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

EO. **hakkile/hakile** < *hakk/hak I* + *ile*

O. **hususiyetle** < *hususiyet* + *ile*

sebebiyle/sebebile/sebebilen < *sebep* + *ile*

Kısaltmayla Oluşanlar

gayet II < belki *gayet ile/gayetle*

• Öbek Yapıda Olanlar

sabaha dek < *şabāh* + *dek*

sabaha değin < *şabāh* + *değin*

zerre deñlü < *zerre* + *deñlü*

Eski Türkçeden Beri Olan Soğdca
Kelimelerle Kurulanlar

EO. **gey ise/geyise** < *gey II* + *ise*

16. yüzyıl

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

O. **defaat ile/defaatla** < *dafa üt* + *ile*

O. **haysiyetiyle** < *hayfiya* + *ile*

Arapça + Türkçe/Farsçayla Kurulanlar

- Öbek Yapıda Olanlar

sabahtan akşama dek < *şabāḥ* + *akşam* +
+ *dek*

19. yüzyıl

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

vasitasile < *vāsīṭa* + *ile*

20. yüzyıl

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

i'tibariyle/itibariyle < *i'tibar* + *ile* veya
tercüme

meğerse II/meğersem < *meğr* + *ise*

usuletle < *uṣūl* + *ile*

- Öbek Yapıda Olanlar

sabah beri < *şabāḥ* + *beri*

sabaha kadar < *şabāḥ* + *kadar*

sabaha karşı < *şabāḥ* + *karşı*

sabahdan beri < *şabāḥ* + *-dan beri*

zerre kadar < *zerre* + *kadar*

Arapça + Türkçe/Farsçayla Kurulanlar

sabahtan akşama kadar < *şabāḥ* + *akşam*
+ *kadar*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

AD. hepedek < *hep* + *-e* + *dek*

Yer Adıyla Kurulanlar

Hud dağı gibi/hüd dağı gibi/hüt dağı
gibi/hütta gibi/höt dağı gibi/öddağı
gibi < *Hūd* + *dağı* ve *gibi*

Arapça + Türkçe + Farsçayla Kurulanlar

AD. **halbuki ise** /halbuki isim
/halbukisem/halbukiysen/halbuksam/
halbuysam < *halbuki* ve *ise*

Macarcadan Giren Almanca Kelimeyle
Kurulanlar

filinta gibi/filinta/filinte gibi II < *filinta I*
+ *gibi*

2.3.6. Alıntı + İsim

13. yüzyıl

Çince Kelimeyle Kurulanlar

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olanlar

su eri < *sü* + *er*

14. yüzyıl

Çince Kelimeyle Kurulanlar

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olanlar

subaşı I/subacha/subaşa < *sü* + *başı*

15. yüzyıl

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

darağacı < *dâr I* + *ağaç*

her bir < *her* + *bir*

EO. **her nice** < *her* + *nice*

hiç degül/BSTT hiç değil < *hiç I* + *degül*

zehresi yok < *zehre* + *yok*

Farsça Sentaks

EO. **her kanca**

Arapça Kelimelerle Kurulanlar

Kısaltmayla Oluşanlar

O. hayal II < *hayal* + *oyunu*

16. yüzyıl

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

O. havai top < *havai I* + *top*

Yer Adıyla Kurulanlar

O. fariskûrî alaca < *Fariskûr* + *alaca*

17. yüzyıl

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

Kaynaşmayla Oluşanlar

kahve altı/kahvaltı/AD. gayfaltı < *kahve*
ve *altı*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

O. Ciğerdelen < *ciğer* + *delen*

O. der oğlanı/ter oğlan < *der/ter II* +
oğlan

ter oğlanı/ter oğlanı < *der/ter II* + *oğlan*

Yunanca Kelimeyle Kurulanlar

şiriş yel/şeriş yeli < *ξίρσιος* + *yel*

18. yüzyıl

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

hacıyatmaz < *hacı* + *yatmaz*

Kelimesi Farsçadan

abes yere < *abes* + *yere*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

perdesi sıyrık < *perde* + *sıyrık*

19. yüzyıl

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

sultan otu < *sulṭān* + *otu*

sülüs yazı < *sūls* + *yazı*

tıfl delikanlı < *tiḥl* + *delikanlı*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

AD. paça günü < *pāçe* + *günü*

serd serd söz < *serd* + *söz*

teneşir kaçkını < *tenşūr* + *kaçkın*

zağara kürk < *zagara* + *kürk*

zemin kat < *zemīn* + *kat*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. çitme < *çit* + *tekme*

(Fransızcadan Alınan) Yunanca
Kelimeyle Kurulanlar

gaz yağı/gazyacağı < *gaz II* + *yağ*

İtalyanca Kelimeyle Kurulanlar

tomba yatak < *tombo* + *yatak*

Arapça/Gürcüce Kelimeyle Kurulanlar

tarhan otu < *ṭarḥūn*, *tarhuni* + *otu*

20. yüzyıl

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

Abbâs yolcu < *‘Abbās* + *yolcu*

acemi oğlanı < *acemi* + *oğlanı*

AD. arabaşı < *Arab* + *aş*

O. ayıd ağacı/ayıt ağacı < *‘īd* + *ağacı*

evvel-eski < *evvel II* + *eski I*

AD. hacı ana/hacana < *hacı* + *ana*

(Argo) hak deliği < *hakk/hak II* + *delik*

Hak getire/hakgetire < *Hak* + *getir-*

(Argo) **hak yolu** < *hakk/hak II* + *yol*

hamam kızdı < *hamam* + *kız-I*

hasır eskisi I < *hasir/hasır* + *eski II*

hazır şimdi < *hazır I* + *şimdi*

(Konuşma dili) **herifçioğlu** < *herif* + *-çi* + *oğlu*

ilâç için (yok) < *ilâc II* + *için yok*

kükürt deve < *kükürt* + *deve*

musalla taşı < *muşallan* + *taşı*

papağan ağzı < *papağan* + *ağzı*

saat köstek < *sâ'at* + *köstek*

sabah biri gün Az. < *şabāḥ* + *biri gün*

sabah gece/sabahı gece Az. < *şabāḥ* + *gece*

sabahı gün Az. < *şabāḥ* + *gün*

sabah demeden < *şabāḥ* + *demedem*

sabahın eri < *şabāḥ* + *er* + *-i*

sabahın köründe < *şabāḥ* + *köründe*

sabah karanlığı < *şabāḥ* + *karanlığı*

seherisi gün Az. < *seher* + *gün*

sûr borusu < *şûr* + *borusu*

vezir parmağı < *vezîr* + *parmak*

Kelimesi Farsçadan

fitir ekmek < *fetir* + *ekmek*

Kısaltmayla Oluşanlar

Allasen < *Allahu seversen*

(Argo) **çaylak II** < *acemi çaylak*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. **acabola/acabula** < *'acab* + *ola*

Deyimler

lâmı cimi yok < *lâm* + *cîm* + *yok*

teşbihde hata olmaz < *teşbîh* + *hata* + *olmaz*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

ameden-i çaylak < *âmadan* + *çaylak*

AD. **ciğerdeldi** < *ciğer* + *deldi*

danaburnu < *dana I* + *burnu*

dübeş < *du* + *beş*

gül kurusu/gülkurusu < *gül I* + *kuru*

AD. **hemi de** < *hemi* + *de*

hepi topu < *hep* + *top* ve sahiplik ekleri

hiç yokdan/hiç yoktan < *hiç I* + *yoktan*

AD. **kekil bastı** < *kekil* + *bastı*

kemanbaş < *keman II* + *baş*

kem göz < *kem* + *göz*

kem söz < *kem* + *söz*

kepçe dili < *kebçe I* + *dil III*

kepçe kulak/kepçe kulaklı < *kebçe I* + *kulak*

körebe < *kör I* + *ebe III*

AD. **köygöçerten/köygöçüren** < *köy* + *göçerten/göçüren*

külhanbey < *külhan* + *bey*

parça pürçük/parçapürçük < *parça* + *pürçük*

teyeli üstünde < *tigal* + *üstünde*

tezbasan < *tēz* + *basan*

tez-gec Az. < *tēz* + *geç*

tezpişen/tezpişti < *tēz* + *piş-*

yâren otu < *yārān* + *otu*

yek başına < *yek* + *başına*

Arapçadan Giren Farsça Kelime

fildişi < *fil* + *diş*

Kaynaşmayla Oluşanlar

(Halk Ağzı) **cizgarı** < *cadı-karı/cazu-karı*

AD. **çiftelik/çiftelek** < *çifte* + *ellik*

Soğdca/Eski Farsça Kelime

AD. **akşam-otu/akşam-oturu** < *akşam* ve *otur-* + *-u*

Bağlaçlar

ya da < *yā* + *da*

Yunanca Kelimeyle Kurulanlar

AD. **dandiligaç kuşu** < *dandan guşi* + *gaç*

don ağacı < *εντονιον* + *ağacı*

filizkıran < *filiz* + *kıran*

fulya bahçı < *φωλιά*

AD. **kindıl parmak** < *κόνδυλος* + *parmak*

Küfüz Adası < *korfos/küfüz* + *ada*

pala-bıyık < *pala I* + *bıyık*

(Argo) **pırasa bıyıklı** < *prasa I* + *bıyıklı*

semer taşı < *semer* + *taşı*

sigla yağı < *sıgla* + *yağ*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. **çilkim** < *cıngıl* + *salkım*

İtalyanca Kelimeyle Kurulanlar

kancabaş < *kanca II* + *baş*

leva demir < *levare* + *demir*

izbarço bağı < *sbalzo* + *bağı*

leş bağı < *laşo* + *bağı*

margarita bağı < *margarita* + *bağı*

mürsele bağı < *morsello* + *bağı*

vira (demir) < *vira* + *demir*

Kelimesi Yunancadan

limon kabuğu < *limon II* + *kabuk*

Latince Kelimeyle Kurulanlar

Kelimesi Yunancadan

bortkapu < *porta* + *kapı*

Kelimesi İtalyancadan

depozito gemisi/kayığı < *deposito* < *dēpōsitum* + *gemi/kayıık*

Sanskritçe Kelimeyle Kurulanlar

Birinci Kelimesi Farsçadan

çakaleriği < *çakal I* + *erik*

Almanca Kelimeyle Kurulanlar

saksı dibi < *saksı* + *dibi*

torpido gözü < *Torpedo* + *gözü*

Fransızca Kelimeyle Kurulanlar

parke taşı < *parquet* + *taşı*

tramvay oyunu < *tramway* + *oyunu*

Kelimesi Başka Bir Dilden Alınan

paket taşı < *parquet* + *taşı*

Rusça Kelimeyle Kurulanlar

pahal yolu < *pàhary* + *yolu*

Çince Kelimeyle Kurulanlar

soyurkal

Kelimesi Eski Türkçeden Beri Olanlar

subay < *sü* + *bay*

Ermenice Kelimeyle Kurulanlar

AD. **çirişsiki** < *çiriş I* + *sik*

AD. **lör/lor otu** < *lör* + *ot*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. **gatneraç** < *gatneri* + *aş*

Moğolca Kelimeyle Kurulanlar

ağabey < *ağa* + *bey*

Eski Türkçeden Beri Olan Moğolca Kelime

AD. **daladiken** < *dala-* + *diken*

Arapça + Farsça Kelimeyle Kurulanlar

Hüsnü kuruntu/hüsnükuruntu < *hüsn* + *i*
+ *kuruntu*

Kaynaşmayla Oluşanlar

dümbürdüdük /dümbedüdük < *dümbelek*
ve *düdük*

Arapça/Farsçadan Alınan Yunanca
Kelimeyle Kurulanlar

kulunc otu < *kulunc* + *otu*

Arapça + Şahıs Adıyla Kurulanlar

Deyimler

Ali Cengiz oyunu < *âl-i Cengiz* + *oyunu*

Şahıs Adıyla Kurulanlar

duglas bıyıkları < *Douglas Fairbanks* +
bıyık

Farsça/Moğolcayla Kurulanlar

AD. **kadındüğmesi** < *kadın* + *düğmesi*

Arapça + Türkçe + Farsçayla Kurulanlar

Kısaltmayla Oluşanlar

AD. **ismarladık** < *Allaha ismarladık*

Farsça + Arapçayla Kurulanlar

nahak yere < *nā* + *hakk* + *yere*

Deyimler

günahı vebali söyleyenin/AD. günahı
obalı söylüyenin < *günah, vebali/obalı,*
söyle-

Tarihsiz

İbranice Kelimeyle Kurulanlar

Kelimesi Arapçadan

adamkökü/adamotu < *adam* + *kök/ot*

Arapça Kelimeyle Kurulanlar

havadan sudan (konuş-) < *hava II* + *su* +
konus-

Deyimler

acemi çaylak < *acemi* + *çaylak III*

Farsça Kelimeyle Kurulanlar

lâf ebesi < *laf* + *ebe*

serdengeçti < *ser* + *-den geçti*

Yunanca Kelimeyle Kurulanlar

avzita balığı < *αφριτος*

Kaynaşmayla Oluşanlar

AD. **layıncak** < *λαίτζω* + *salıncak*

Şahıs Adıyla Kurulanlar

östaki borusu < *Bartolommeo Eustachio* + *borusu*

2.4. BİRİNCİ VEYA İKİNCİ UNSURUNUN KÖKENİ BİLİNMEYENLER

13. yüzyıl

İkinci Unsuru Farsça Olan

İkilemeler

çayır çemen/cayır çimen < *çayır* + *çaman*

15. yüzyıl

İkinci Unsuru Farsça Olan

O. **dal tac** < *dal III* + *tac*

İkinci Unsuru Arapça Olan

O. **dal satur** < *dal III* + *sāṭūr*

17. yüzyıl

Birinci Unsuru Yunanca Olan

ipsomisko < *ψωμί* + ??

Birinci Unsuru Farsça Olan

O. **humayunî boğası** /**boğasi-i humayunî**
/humayin–hasa/humayin < *humayūnī*
+ *boğası*

AD. **körşebek/körsebek** < *kör I* + *şebek*

İkinci Unsuru Farsça Olan

O. **dal kir/dalkir** < *dal III* + *kîr*

kavarazen < *kavara* + *-zan*

İkinci Unsuru Arapça Olan

dal hançer/dalhançer ol- < *dal III* + *hançer*

O. **dalzeker** < *dal III* + *ḍakar*

18. yüzyıl

İkinci Unsuru Yer Adı Olan

O. **dalfes** < *dal III* + *fes*

19. yüzyıl

Birinci Unsuru Arapça Olan

havai fişek < *havai I* + *fişek*

İkinci Unsuru Arapça Olan

kürdi < ? *Kürd* + *-î*

İkinci Kelimesi Farsçadan

ahududu < ?? + *dut*

İkinci Unsuru Farsça Olan

Kürdistan < *Kürd* + *-istan*

20. yüzyıl

Birinci Unsuru Farsça Olan

AD. **döleke** < *döl II* + ??

hünkâr beğendi < *hünkâr* + *beğen-*

AD. **kelen** < *kel* + ??

AD. **keleş II** < *kel* + ??

AD. **keçelinak (kuşu)** < *kaçal* + *‘aynak*

**kör kösdü / kösnü / köstü / körkösnü /
körköstü/gössü/gössü/göstü** < *kör I* +
kösnü

Birinci Unsuru Arapça Olan

AD. **arakı/arağı** < *arak* + ??

(Argo) **hıyarlof** < *hıyar* + ??

(Argo) **hıyarto** < *hıyar III* + ??

AD. **iptil** < *iptida II* + ??

kasımpatı < *kasım patı*

AD. **meşaleme** < *meş'ale* + ??

*İkinci Unsuru Farsça Olma İhtimali
Olanlar*

(Halk Ağzı) **ervahi** < *ervah* + -i

Birinci Unsuru Yunanca Olan

Barzova/Barzovası < *Σπαρζα* ve *ova*

istafilina < *σταφόλια* + ??

İstanbulin < *İstanbul* + ??

Birinci Unsuru Fransızca Olan

kaşmerdikoz I < *cachmire* + ??

(Argo) **kaşmerdikoz II** < *kaşmerdikoz I*

madamango/madamanko < *madama* + ??

Birinci Unsuru Ermenice Olan

AD. **çirmar** < *çur* + ??

Birinci Unsuru Gürcüce Olan

AD. **haran** < *har-* + ??

Birinci Unsuru İngilizce Olan

(Argo) **conkikirik** < *John* ve *kikirik*

İkinci Unsuru Farsça Olan

ala hey/ala ala hey < *ala* + *hay*

behey < *be II* + *hey*

boçov şorba < ?? + *çorba*

AD. **boranhane** < *boran I* + *hane*

daltakke < *dal III* + *takke*

eren peren/erem perem < *eren* +
parān/parrān

O. **halecanaver** < *halecan* + -*āver*

salakane < *salak II* + -*āna*

İkinci Unsuru Arapça Olan

AD. **gezyarma/gezyazma/gezyaz** < *gez* +
ya 'mūr

İkinci Unsuru Yunanca Olan

AD. **bilobo** < *büllü* + -*obo*

AD. **ha bire/habire** < *ha* + *bre II*

Birinci Unsur Üzerine Görüşlerin Olduğu

(Argo) **kıtipiyos/kıtipiyoz** < *κί ατος; κατώ*
+ *ποιός*

İkinci Unsuru Latince Olan

Son Unsuru Fransızcadan

(Argo) **afsiyon** < -*tion*

şakamatik < *şaka* + *matik*

İkinci Unsuru İtalyanca Olan

açavele II < ?? + *vela*

İkinci Unsuru Slavca Olan

AD. **boduçka** < *bodur* + -*ka*

Birinci Unsuru Cermence Olan

Fransızca Üzerinden

garnizon < *garnison*

Tarihsiz

İkinci Unsuru Farsça Olan

Başkırdistan/Başkurdistan < *Başkırd* + –
istān

2.5. DİĞER

A. Çocuk Dili + Alıntı

16. yüzyıl

Farsça Ek Alanlar

babayane/babayani < *baba* + *-āna*

19. yüzyıl

Farsça Ek Alanlar

O. **dedegân** < *dede I* + *-(g)ān*

20. yüzyıl

Farsça Kelime Alanlar

babacan < *baba* + *cān*

AD. **baba incir** < *baba* + *incir*

Farsça/Arapça Kelime Alanlar

babahindi < *baba* + *hindi*

Yunanca Ek Alanlar

AD. **babiko** < *baba* + *-iko*

Slavca Ek Alanlar

ciciko < *cici* + *-ko*

B. Alıntı + Çocuk Dili

Arapça Kelime

ahubaba < *ahı III* + *baba*

hacı baba/hacıbaba < *hacı* + *baba*

Moğolca Kelime

AD. **ağababa** < *ağa* + *baba*

Farsça/Moğolca Kelime

Kaynaşmayla Oluşanlar

(Halk Ağzı) **kadinne** < *kadın* + *nine*

C. Alıntı + Türkçe + Alıntı

15. yüzyıl

Arapça + Türkçe + Farsça

hal budur ki/hal bu hal ki/BSTT hal bu

ki/halbuki < *hal II* + *bu* + *ki*

20. yüzyıl

Farsça + Türkçe + Farsça

İkilemeler

hiç mi hiç

Arapça + Türkçe + Arapça

zarlık bez < *zar I* + *bez*

D. Ses Taklidi Kelime + Alıntı

15. yüzyıl

Farsça Kelime Alanlar

huyikünan < *huy* + *kunān*

17. yüzyıl

Arapça Ek Alanlar

***çirtavi** < *cart/cart curt* veya *cirt-* + *-avi*

Farsçayla Bağlananlar

AD. **hapahap I** < *hap* + *-a-* *hap*

19. yüzyıl

Arapça Ek Alanlar

O. **dırdıriyat** < *dırdır* + *-iyat*

20. yüzyıl

Farsçayla Bağlananlar

AD. **hapahap II/hapehap** < *hapahap I*

Kürtçe Kelime Alanlar

AD. **hayhavar** < *hay* + *havar*

E. Kuvvetlendirici Unsur + Alıntı

15. yüzyıl

Arapça Kelimeyle

kan hayran < *kan III* + *hayran*

16. yüzyıl

Farsça Kelimeyle

O. **kan bengī** < *kan III* + *beng* + *-ī*

kan mest < *kan III* + *mest*

kan muğ < *kan III* + *muğ*

F. Kısaltma + Alıntı

20. yüzyıl

Farsça Kelime

pet şişe < *PET* + *şişe*

G. Pekiştirmeler

14. yüzyıl

Farsça Kelimelerle

düpdürüst

17. yüzyıl

Arapça Kelimelerle

haphazır

18. yüzyıl

Farsça Kelimelerle

O. **çamçarşu**

19. yüzyıl

Arapça Kelimelerle

upuryan

Farsça Kelimelerle

testenha

20. yüzyıl

Arapça Kelimelerle

bambasit

bemberrak

bembeyaz

busbudala

cemcenabet

AD. **femferah**

AD. **helhelbette**

AD. **ıpirât**

ipihtiyar

AD. **ipirat**

raprahat

sersefil/sermesefil

sıpsıska

zapzayıf

Farsça Kelimelerle

apaşıkâr

apaşıkâre

AD. besberaber

bemberbat

besbeter

çarçabuk

çipçirkin

AD. depedenk

AD. ıpiras

kemkepaze

musmundar

pampak

perimperişan/perliperişan/permeperişan/
perperişan/pesperişan

perliperişan

permeperişan

perperişan/perimperişan/permeperişan/p
erliperişan/pesperişan

pespembe/pembe pembe

pesperişan

şipşirin

teptenha

Varyantlı Kelimeler

beşbeter

AD. epeşkere

Farsça ve Arapça Kelimeyle

besbedava

Arapça ve Farsça Kelimeyle

kapkahverengi

Belki Farsça Çeviri Kelimeyle

kepkesin

Farsça ve Türkçeden Oluşan Kelimelerle

capcanlı

AD. hephepsi /hep–hepsi

yapyabancı

Ermenice Kelimelerle

cımcılız

cıpcılız

AD. hırhışır/hılhışır

pılıpırtı/pılı–pırtı

şepşen

Moğolca Kelimelerle

sepserin

Tarihsiz

Arapça Kelimelerle

AD. beşil beşarat

Arapça veya Farsça Kökenli

Kökeninde Sanskritçe

kıpkırmızı

3. ÇEVİRİYLE OLUŞAN ALINTILAR

3.1. Tam Çeviri

A. Fransızcadan

19. yüzyıl

cezrî < *radical*

demiryol/demiryolu/timür yolu < *chemin de fer*

Alt Maddeler

O. düyun-ı umumiye < *dettes publiques*

Arapça Kökenli

bademcik < *amygdale* < *amygdalae* < *lawzatān*

20. yüzyıl

emrivaki < belki *fait accompli*

Alt Maddeler

ekmeğine yağ sür- < belki *mettre du beurre sur le pain*

fikr-i sabit < *idée fixe*

gaz boyaması < belki *gaze colorée*

gece mavisi < *bleu de nuit*

fildişi kule < *tour d'ivoire*

pay al- < *prendre part*

Tarihsiz

Latince Kökenli

(Neolojizm) geçişli < *transitif* < *verbum transitivum*

B. Arapçadan

15. yüzyıl

Hak yoluna < *ft sabīli llāhi*

20. yüzyıl

ayakyolu < *ayak* krş. *kademhane* < *ḳadam*

EO. bitrüm < *münteha*

(Neolojizm) gün oğlu/günoğlu < *evlād-ı zamān* veya ona mümasil eski bir kelimeden

hak oyun üç(dür)

Alt Maddeler

parmakla gösterilen < *muşārun bi l-banān*

Belki Çeviri

kesin < *ḳat'î*

Latince Kökenli

Alt Maddeler

akrep burcu < Ar. < *Scorpio*

C. Farsçadan

15. yüzyıl

dün ü gün/dün gün/dünün günün < *şab u rûz*

gözden düş- < *az çaşm uftādan*

güneşi balçıkla tut-/güneşi çamurla siva-/güneşi balçıkla siva- < *āftāb ba-gil andūdan*

16. yüzyıl

gün olur ki/gün olur < *rûz bāşad (ki)*

Alt Maddeler

arpa arpa < *cav cav*

20. yüzyıl

AD. başgel– < *sar āmadan*

AD. dilbağı

iplicik < *riştak*

ne II < *çi*

Tarihsiz

ne III < menfilik edatı

Alt Maddeler

ölü toprağı < *hāk-i murde*

D. Yunancadan

17. yüzyıl

Alt Maddeler

doğuz balığı/domuz balığı <
γουρουνοψαρο < γουροvi

20. yüzyıl

ayıbalağı < *αρκοπαλλακον*

Çeşme < *Krēnē*

Alt Maddeler

dil balığı < *γλωσσα*

Tarihsiz

Ayvalık < *Κυδωνια < Κυδωνιαi*

O. Bucak < *Ónglos*

Alt Maddeler

köpek balığı < *σκυλόψαρο*

E. Diğer Dillerden

15. yüzyıl

İtalyancadan

EO. bağacuk < *testuggine*

17. yüzyıl

Fransızca veya Yunancadan

Karadeniz < *la Mer Noire* veya *Póntos*
Mélas

20. yüzyıl

Fransızca veya Almandan

artalan < *arrière-plan* veya *Hintergrund*

Fransızca veya İngilizceden

hava at– < *se donner/prendre de grands*
airs ya da *put on airs*

karşı II < *anti*

Alt Maddeler

kaz adımı < *goose–step* veya *pas d’oie*

Arapça veya Latince

Alt Maddeler

Büyük Ayı < *Dubb Akbar* ya da *Ursa*
Maior

İngilizce Kökenli

AD. karadul < *black widow*

karga yuvası < *crow’s–nest*

(Konuşma dili) köşeyi dön– < *to turn the*
corner

Alt Maddeler

kuş bakışı/kuşbakışı < belki *bird’s–eye*
view

Fransızca Üzerinden

bal ayı < *lune de miel* < *honeymoon*

Latince ve Yunancadan

İngilizce Üzerinden

(Neolojizm) **benmerkezci** < *egocentric*
[*ego* ve *centrum*]

İngilizce veya Almandan

camyünü < *glass wool* veya *Glaswolle*

Almandan

***fevkal'arz** < belki *überirdisch*

Almanca veya Rusçadan

3.2. Yarı Çeviri

A. Farsçadan

14. yüzyıl

EO. **dak III** yalnız *dak dut-/tut-* < *dağ giriftan*

O. **figar eyle-** < *figār kardan*

EO. **hakkına** < *ba-haqq-ı*

EO. **hakkınca/hakınca** < *ba-haqq/ba-hağ*

Meryem orucu < *rūze-i Maryam*

15. yüzyıl

ağaz et- < *āğāz kardan*

baş hoş et- < *ser hōş*

O. **berdar et-** < *bar dār kardan*

O. **biaram ol-** < *bī-ārām būdan*

bukadar/bu kadar < *īn-ğadar*

O. **canbeleb ol-** < *cān ba-lab rasīdan*

O. **derhast et-** < *dar-h'āstan*

kazayağı I < belki *Gänsefuß* veya *gusinaya lapa*

İtalyancadan

kazayağı II < *patta d'oca*

Osmanlı Türkçesinden

denizaltı < O. *tahtelbahir*

Tarihsiz

Latineden

Alt Maddeler

O. **fasid daire** < *circulus vitiosus*

O. **derhem ol-** < *dar-ham būdan*

O. **deryafet et-** < *dar-yāftan*

O. **erzani buyur-/erzani kıl-** < *arzānī farmūdan/arzānī kardan*

O. **feramuş et-** < *farāmūş dādan*

O. **güm et-/güm eyle-** < *gum kardan*

gümān ilet-/ilt- < *gumān bordan*

hakkında < *hakkına*

hakkından gel-

ham et- < *hām kardan*

her ne < *her çī*

O. **hiç bab ile** < *ba-hiç bāb*

O. **ka-dem-rence buyur-/et-/eyle-** < *ğadam-ranca kardan*

kemend at- < *kamand andāhtan*

mukayyed ol- < *muḳayyad şudan*

musallat ol- < *musalliṭ şudan*

özrhâhlik/özürhâhliklar eyle- < 'uzr-
ḥ"āhī namūdan

O. perdaht et-/perdahat et- < *perdāhtan*

perhiz et- < *perhīz kardan*

O. pervaz et-/pervaz ur- < *pervāz kerdn*

O. piş dut- < *pīş giriften*

uluzade < *buzurgāde*

Alt Maddeler

EO. âheng et-/eyle- < *āhang kardan*

O. lâbe êt- < *lāba kardan*

özür dile- < 'özürhâhlik

Arapça Kökeni

ikrah et- < *ikrāh kardan* < *kariha*

Arapça ve Farsça Kökenli

Farsçadan

O. hutur et- < *ḥuṭūr kardan*

16. yüzyıl

O. abad et- < *ābād kardan*

anide < *dar ānī*

O. deranbar et- < *dar anbār/dar ambār kardan*

O. habt et- < *ḥabaṭa*

(Konuşma Dili) hora geçür-/hora geçir- < *ḥ"ur + geçir-*; belki tercüme

O. güm ol- < *gum şudan*

Alt Maddeler

bertaraf et- < *bar-ṭaraf kardan*

17. yüzyıl

açıkmeşrep < *kuşāda-maşrab*

eldüven/eldiven < *dastuvān* [*dast* + *-bān/-vān*]

AD. evşan et- < *afşāndan*

gözümün nuru < *nūr-i çaşm*

hal dili < *lisān-ı hāl*

19. yüzyıl

O. âmed-şüd et- < *āmad-şud kardan*

O. deraguş et- < *dar āğūş kardan*

ne fa'ide/ne fayda < *çi fā'ida*

20. yüzyıl

(Neolojizm) besteci < *bestekâr*

bukadarı < *bukadar*

O. caygir ol- < *cāygīr şudan*

duçar ol- < *dū-çār kardan*

işgüzar I < *kār-guzār*

işgüzar II < *işgüzar I*

kanrevan içinde

Varyantlı

AD. buka < *īn-ḳadar*

Alt Maddeler

miras ye- < *mīrās-ḥ"ur şudan*

Halk Etimolojisi ve Çeviri

kül yut- < *göl ḥ"urdan*

Belki Farsçadan

komandar/kumandar I < Belki
farmāndār

Arapça Kökeni

Farsça Üzerinden

arız ol – < ‘*arīḍ şudan* < ‘*arīḍ*

Tarihsiz

Şüpheli

sıtlaklık < *şeltāğ zeden*

B. Arapçadan

17. yüzyıl

ol ecilden < ‘*an acli hādū*

20. yüzyıl

Berat (gecesi) < *Laylū l-Barā`a*

Alt Maddeler

fil hastalığı < *dā`u l-fīl*

Belki Arapçanın Ağızlarından

laplap hamuru < *lablūb eş-şekkar*

C. Fransızcadan

19. yüzyıl

angaje et– < *engager*

20. yüzyıl

akompanye et–/akkompanye et– <
accompagner

armonize et– < *harmoniser*

Baltık Denizi < [*la mer*] *Baltique*

dezenfekte et– < *désinfecter*

dikte et– < *dicter*

(Neolojizm) **Ege (denizi)** < *la mer Égée*

empoze et– < *imposer*

fikse et– < *fixer*

file et– < *filer*

formüle et– < *formuler*

gezdirik < *touristique*

karikatürize et– < *caricaturiser*

monte et– < *monter*

Alt Maddeler

anonim şirket < *société anonyme*

formunda ol– < *être bien en forme*

Latince Kökenli

elimine et– < *éliminer* < *ēlimināre*

enjekte et– < *injecter* [*in-iicere*]

İbranice Kökenli

adem-elması < *pomme d’Adam* < *pomum*

Adami < *tappwāh ha- ādām*

Arapça Kökenli

deşifre et– < *déchiffrer* [< *cifra* < *şifr*]

Tarihsiz

diskalifiye et– < *disqualifier*

kuşe kâğıdı < [*papier*] *couché*

Alt Maddeler

brüksel lahanası < *choux de Bruxelles*

Latince Kökenli

afişe et– < *afficher* < *affigere*

D. Diğer Dillerden

19. yüzyıl

Bulgarcadan

Eski Zağra < *Stara Zagora*

İtalyancadan

Alt Maddeler

korte et-/korte yap-/korta et- < *far la corte*

20. yüzyıl

Yunancadan

endi: endi gün < *αντιμερα* < *αντι + ημερα*

maresle-/marusla-/marala- < *μαραίνομαι*

Nevşehir < *Νεαπολις*

(Argo) **polim, polim yap-** < *κανω τον πολον*

İngilizceden

hobi odası < *hobby room*

işkolik < *workoholic*

kod adı < *code name*

Rusçadan

şahmayı balığ Az. < *şemaya rıba*

İtalyancanın Venedik Diyalektinden

kaloma II (et-) < *calomar*

Osmanlıcadan

elde et- < O. *der-dest et-*

Kürtçeden

AD. **gazın et-** < *gazin kirin*

Ermeniceden

AD. **hınç et-** < *hncel*

3.3. Serbest Çeviri

14. yüzyıl

Arapçadan

Alt Maddeler

baş üstüne! < ‘*alā r-ra`si wa-l-`ayni*

17. yüzyıl

Almancadan

kahve behası < *Trinckgelt*

19. yüzyıl

Fransızcadan

Yunanca Kökenli

Alp dağları < *Alpes I* < *Αλπεις*

20. yüzyıl

Fransızcadan

Alt Maddeler

çita gibi < *grande perche*

3.4. Anlam Kopyası

14. yüzyıl

Farsçadan

EO. **başa baş II** < *sar-ā-sar*

17. yüzyıl

Farsçadan

bir hoş < *bī-hūş*

19. yüzyıl

Fransızcadan

çapkın < *coureur*

kuyruk II < *queue*

Alt Maddeler

ıhtopot/ıhtapot/BSTT ahtapot < *polype*

20. yüzyıl

Yunancadan

çekici I < *σφυραίνα* < *sphyrion*

İtalyancadan

karanfil III < *paranchino*

Tarihsiz

Fransızcadan

hemşire II < *soeur*

Farsçadan

EO. kim II < *ki*

Latineden

Alt Maddeler

leğen < *pelvis* veya başka bir dilden

4. HALK ETİMOLOJİSİYLE OLUŞAN ALINTILAR

14. yüzyıl

O. ebter II < Ar. *abtar*

15. yüzyıl

el-kısa/elkıssa < Fa. *al-kişşa* [Ar. harfitarif ve *kişşa*]

16. yüzyıl

atlu karaca/atlu karınca < Tk. *atlı* ve İt. *carrozza*

Bahşılar < Yun. *οι Παζοι, Παζος*

O. bastarda/başarda < İt. *bastarda* < *bastardo*

cilkava/çilkava/çilkafa < Bulg. *cilkava* < Rum. < Sl. **vilk-avā*

Dobrevenedik/Dobrevnik/Dobrovenedik < Sl. *dubrov. dobre/dobro* ve *Venedik*

eleğim sağma /algım salgım
II/eleğimsağma / emirsema /
eneğimsağmal < Ar. *alâim-i semā*

17. yüzyıl

gümgüm < Yun. *gügüm/güğüüm*

namlı/namlu/namtı/nantı/namni/mantı

III/ lamlık/lamlı/lamli < Yun. *λαμνι*

18. yüzyıl

biniş II < belki İt. *pelliccia*

kıranta I < İt. *quaranta*

19. yüzyıl

balyemez < İt. *palla e mezzo* veya Yun. *μπαλαρμας* < İt. (Venedik) *bala ramada*

dinkabak/dingabak/tiğabak < Ar. *cinhāb*

konişmento/konşimento/konuşmento < İt. *conoscimento*

20. yüzyıl

akbaba I < Ar. *uqāb*

asaletden < Ar. *asaleten*

AD. balsıra < Ar. *basıra*

başarat < Ar. *basiret*

biti kara < Fr. *points carrés*

O. çarköşe/AD. çark köşe < Fa. *çār-gūşa*

(Halk dili) **çimendifer** < Fr. *chemin de fer*

dedekilici < Bulg. *tegliç* veya Yun. *κατακλειδι*

demirbaş < belki Fa. *hāzīr-bāş*

demirkırat < Fr. *demokrat*

dılacan/dalacan < Fa. *dīl-āzār*, Tk. *dalağan* tesirinde

dilazar II/dil azar < Fa. *dīlazar I*

dilbaz II < Fa. *dīl-bāz I* fakat Tk. *dīl III* + Fa. *-baz*

efkâr II < Fa. *efgâr/evgâr* veya Ar. *efkâr I*

eğrimboz < Yun. *γροπος*

fişdilik < Yun. (Karadeniz) *φοσκυλλίδιν* < EYun. **φοσκυλλίδιον*

(Halk ağzı) **gardolap** < Fr. *gardırob*

kamçor < Mo. *ķubçūr*

kandurut < *kan* ve *durut-* (Fr. *tentürdiyot*)

köntük < Ch. Symeonidis 1973 s. 180 no. 91'e göre Yun. *κοντός*

muhla/mihla/mihla/muhlama/mihlama

I/mıkla/mihli/bıkla < Ar. (Suriye) *mıķıl* ve *muķla*

sütliman < Yun. *σοτολιμίωνας*

tahtaboş/tahtapoş/tahtabaş/tahta başı /tahtalı < Fa. *tahtapoş*

Muhtemelen

cebcebe < Fa. *cīr u caba* < Mo. *cēr cebä*

Kısmi Halk Etimolojisi

gangren/kangren/kangiren < Fr. *gangrène* < *jangraena* < EYun. *γάγγραινα*. İkinci varyantın baş harfinde Tk. *kan* kelimesinin tesiri var.

makararula/makararule/makararole < İt. (Venedik) *paranco di rollé*, fakat *parano* yerine aynı manadaki *makara* *Halk Etimoloji/Benzetmeyle Oluşanlar*

Yavru bey < *Yavroubé* < Afrika kabile adı *Yoruba*

Öğretilmiş Halk Etimolojisi

(Neolojizm) **dışkı** < Yun. *fışkı* kelimesinin ilk hecesinin yerine Tk. *dış*

EO. ***birike** < doğrusu *birke* olmalı < Ar. *birka*

Doğrudan Yunancadan Alınmış veya Türkçe + Yunancadan Oluşmuş

(Argo) **kaparoz** < *kapáros* veya *kapar* + *-os/-oz*

21. yüzyıl

kanyak < Fr. *cognac* < Fransa'daki *Cognac* şehrinin adından.

5. ÖRNEKSEMELERLE OLUŞAN ALINTILAR

13. yüzyıl

Bir İran Dili Kökenli Kelimedden Yanlış
Ayırmayla Oluşanlar

EO. **bayraş-** < *bayram*

14. yüzyıl

Farsça Kelimelere Benzetilerek
Kurulanlar

AD. **danişman/denişmen** < *danişmend*
[Tk. *daniş-* tesiriyle]

15. yüzyıl

Farsça Kelimelere Benzetilerek
Kurulanlar

erdost < *zendost*

Farsçadan Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

EO. **gez II** < *hargiz*

16. yüzyıl

Farsça Kelimelere Benzetilerek
Kurulanlar

evcimen/evcimend < *ercümend*

O. **kaçan ki /kaçan kim** < *vaqtā ki*

İtalyancanın Ağızlarından

piyade II < *piata*

Kürtçe Kelimelere Benzetilerek
Kurulanlar

AD. **dızman/dizman** < *dijmin*

Farsça Çeviri Kelimedden Yanlış Ayırma

(Konuşma Dili) **hora geç-** < *hora geçir-*

Arapça + Türkçe Kelimedden Yanlış
Ayırma

hırlu/hırlı < *hursuz/hırsız*

17. yüzyıl

Farsça Kelimelere Benzetilerek
Kurulanlar

AD. **fıfış** < belki *kişmiş*

yelpâze/yelpeze < *bādbēzen* kelimesinden
esinlenilerek *yel* + *bezan* ya da ET.
yelpigüç

18. yüzyıl

Arapça ve Farsça

/b/ ile Başlayan Ön Takıların Yerini Alan

O. **bir III**

19. yüzyıl

Farsçadan Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

çapraş-/çepreş- < *çapraz* kelimesinin
sonundaki /z/ yerine, /ş/ konarak husule
gelmiş yeni bir fiil.

20. yüzyıl

Arapça Kelimelere Benzetilerek
Kurulanlar

(Neolojizm) **boyut** < *bu'd*

(Neolojizm) **erat** < *neferat*

(Halk Ağzı) **önemiyet** < *ehemmiyet*

Fransızca Kelimelere Benzetilerek
Kurulanlar

(Neolojizm) **dural** < *durable*

(Neolojizm) **duruk II** < belki *durer*

Farsça Kelimelere Benzetilerek Kurulanlar

düman < *duman. dükân, güman, günah* gibi kelimelere benzetilerek

gözde < Fa. *güzide* ve Tk. *gözde ol-* tabirinin tesiri

Latince Kelimelere Benzetilerek Kurulanlar

Fransızcadan Alınan Latince Kelimelerin Tesiri

düzeltilmen < *düzeltilmen*; herhâlde *centilmen* kelimesinin tesirinden

Yunanca + Türkçe Kelimeden Yanlış Ayırma

(Neolojizm) **egemen** < *egemenlik. ηγεμον* veya *ηγουμενος* [hēgúmenos] kelimesinden ilham alınarak

İngilizce veya Almanca Kelimelere Benzetilerek Kurulanlar

dipnot < *footnote* veya *Fußnote*

Farsça ve Kökeni Bilinmeyen Bir Kelimeye Benzetilerek Kurulanlar

AD. **kelaynak (kuşu)** < *keçelinak (kuşu)*

Türkçe + Farsça Örnek Alınmasıyla Kurulanlar

yıldızlama < *yıldız + nāme*

Yunanca Kelimenin Fiil Olarak Kullanılması

oya- < *oya I*

Fransızcadan Alınan Yunanca Kelimeye Benzetilerek Kurulanlar

(Neolojizm) **diyelek** < *dialekt*

Arapçadan Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

ehil I < *ehli* veya *ehliyet*

AD. **enkas/engas** < *ankastan/angastan*

Farsçadan Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

ezber II < *ezber I*

Bulgarcadan Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

AD. **çukalat-** < *çukam* < *çuk*

Fransızcadan Yanlış Ayırma ve Örneksemeyle Oluşanlar

(Halk Ağzı) **portetik** < *portatif*

Ermenice veya Arapçadan Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

(Argo) **arak III** < *arakla-*

İtalyanca + Türkçeden Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

AD. **çap- II** < *çapala-*

Tarihsiz

Almancadan Yanlış Ayırmayla Oluşanlar

gang < *Ganggestein*

6. UYDURMALARLA OLUŞAN ALINTILAR

16. yüzyıl

bakire < Ar. *bikr*

O. ***bat pazarı** < Ar. *bā'it* + *pazarı*

Çerakise < Ar. usulüne göre dört kök harfli isimlerin çoğulu

O. **defatir** < Yun. *defter*, Ar. çoğul.

eşribat < çoğul Ar. *eşribe* + çoğul ek

mukallak < ya Ar. *muḳallaḳ* ya da Ar. gramer usulüne göre kurulmuş bir Tk. kök üzerine icat edilmiş

17. yüzyıl

O. **epşet** < Fa. *puşt* + Ar.

kevahile < Fa. *kehle*

küt–a–küt < ?? *kilt* + Fa. *a* + ?? *kilt*

19. yüzyıl

ahize < Ar. *aḥḏ*

akaret < Ar. *'aḳār* veya *'aḳārāt*

ceriha/cerha < Ar. /*crḥ*/

hurdecu < Fa. *hurda* + Fa. *-cū*

hususî < Ar. *husus* + *-î*

(Argo) **kartaloş/kartaloz/kartoloz** < *kart I* ?? + Yun. *-oz*

kemalet < Ar. *kemalât*

(Argo) **zartoloz** < *zart* + Yun. *-aloz*

Şüpheli

O. **fecia** < /*fc'*/

Uydurma ve Anlam Kopyası

haile < Ar. *hail*, Fr. *tragédie*

20. yüzyıl

âbide I < *ebediyet* < Ar. *âbida*

akamet < Ar. *'aḳm*

(Halk Ağzı) **asabat** < Ar. *asab* + *-at*

avene < Ar. *'awn*

ayriyeten/ayrıdan/ayrıyeten < Ar. *ariyeten*, fakat Tk. *ayrı* kelimesinin tesiriyle mana değişimine uğrayarak.

(Şaka sözü) **babatomi** < Yun. *anatomi*

bakir < Ar. *bikr*

bayındır– < Fa. *bayındır*

bedî < Ar. *bedia* + Ar. *-î*

cadaloz/cadolos < Fa. *cadu* + Yun. *-aloz*

cebellebe < Ar. *ceb/cep*

cebellezi et– < Ar. *ceb/cep* + *et-*

O. **çepakin** < Tk. *çapkin* kelimesinin Ar. grameri usulüne göre çoğulu

AD. **çolpaz/çolbaz** < belki Fa. *çolpa/çulpa*

dertop et– < Fa. *der III* + *top* + *et-*

dibuhu ol– (şaka sözü) < Tk. *dib* + Ar. + *ol-*

diyaridon < *Pyramidon*

elcep et– < *el I* + *ceb/cep* + *et-*

ehemmiyet < Ar. *ehem* + Ar. *-iyet*

feci < Ar. /fc' /

fesede < Ar. *fāsīd*

fingirnoz

gudubet II/gudübet/kudubet < Ar.
gudubet I

hailevî < Ar. *hail*

harika < Ar. /hrk'/

hasır eskisi II/hasır eskileri < *hazretleri*

matruş < Fa. *traş*

memhur (şaka sözü) < Fa. *mühür*

(Argo) sinkef/sinkaf

Uydurma ve Anlam Kopyası

(Neolojizm) devrim II < Tk. *devir-* ya da
Ar. *dawr*

Uydurma veya Örneksime

(Argo) ferle- < Ar. *farra* ya da Alm. *fertik*

Deyim

alıkların/alıkların baş kesen/alıkların baş
koparan < belki Fa. *'ālī-ķırān* ve *ķiran*
uydurularak + Tk. *baş ķiran /kesen*
/koparan

Tarihsiz

dolan II < Fr. *dolélite* < EYun. *δολερος*

gudubet I < Ar. *ğadab*

heragil < Fa. *hergele*

7. GERİ DÖNEN ALINTILAR

15. yüzyıl

Farsçadan

EO. *gezlik/kezlik* < *gizlik/gizlik* < *gez/kez*

Han I/Ghan < *hān* < *hağan*

16. yüzyıl

Moğolcadan

ulus < *ulus* < *ulus*

20. yüzyıl

Yunancadan

buzuki < *μποζουκι* < *bozuk*

duziko < *ντουζικο* [*düz* + *-iko*]

lapaz/lapa IV < *λαπάς* < *lapa*

AD. *meneksi* < *μενεξελος* < *menekşe I*

AD. *pusta/pusto* < *πουστης* < *puşt*

İtalyancanın Cenova Diyalektinden

çifuta/çifita < *çifutti* < *çifut/çifit*

Ermeniceden

AD. *hab II/hap I* < *hab* < *kab/kap*

AD. *hap* < *hap I*

AD. *hap III* < *hap I*

(Argo) *hap IV* < *hap I*

Belki Ermenicesi Türkçeden Alınmış

AD. *hıra II* < *hıra*

Rusçadan, Ukraynacadan

AD. *cugun/cukun/çüven* < *çugun*

Rusçadan

ısdan < *ştanıy* < *iç don*

AD. **istikân/iskaten/isteken** < *stakan*
< *tostağan*

Kürtçeden

AD. **dol II** < *dol* < *döl I*

Yunanca ve Ağızlarından

AD. **gancoz** < *κάντζα* < *kanca*
kelimesinden *καντζούρης*

8. KONULARINA GÖRE ALINTILAR

8.1. Ağaç-Çiçek-Bitki-

Ot

Almanca Kökenli

girgina

setliç

Arapça Kökenli

abaytaran/baytaran

abdülleziz/abtülleziz/

habbülleziz

abdüsselam

abdüsselâtin

abher

alef/alaf

alefe

anberbaris/amberbaris

anem

anzarut/enzerut

ar'ar

arnat II

as III

asfur/AD. aspur

/hasbir /haspir

aynabakar

bakkam/bakam

bakla

batbat/batbit/batbat

otu/patpat otu

belesir

bellût

bersim

besbase

bezir

buhurumeryem/buhur

u Meryem

cisir

dalye

damarhindi

debre

demirhindi

devha

ebidük

emleç

eşcar

gar I

garib/garip III

gasul

habbülhan

habbüsselâtin

hamıza

harbak

hardal/hardal otu

harıp ağacı

harmut I

harnup/harnıp/harnub

/harup

hartlap I/hartlak

hasbir

haşgiş

haşhaş

haşiş

hayıt

hayzeran/hazeran/hez

aren/hezaran

hıltan

hınna/BSTT kına

hıtmî/hatmi/RD.

hıtmı

hünnab/hünnap

ınnab/innap/hünnap

ıtır

irahan/irihan

kakule I

kasnı

kettan/ketân/BSTT

keten

kurkaş

küsküt

leylâk

mahleb

maş II

mentir

misk-i Rûmî

muğaylân/mugaylân

mühliye

nane

nebat/nebât-ı Mışrî

reyhan/reyhalaya

safran

sisam

susam I

şakakul

şakayik

şakşakı

II

/şakşakalillo/şıkık

şetil/şitil/çetil/çitil

şıfa

zahter

zakkum

zanzalak/zamzalak/ze nzalak zivan	<u>Bulgarca veya Sırp- Hırvatça Kökenli</u> bocur	küşne/güşne/kuşne livik/liviş nivik/nevik ozor
<u>Arapça veya Farsça Kökenli</u> kerefiz/BSTT kereviz teyrek	<u>Diğer</u> akaju petunya/petonya kınakına/BSTT kinin rafya	pancar pazık/bezik II/pezik pışat yeğinç
<u>Asurca Kökenli</u> kimnon/kimyon/kara kimyon	aylandüs/aylandız	<u>Ermenicenin Dialektleri Kökenli</u> kırza koringön/korunga
<u>Belki Almanca veya Rusça Kökenli</u> kazayağı I	<u>Eski Hintçe Kökenli</u> karanfül/BSTT karanfil I	<u>Farsça Kökenli</u> aşkın II/aşşun/aşhun azat I babıneç/babunç/babu nec/baybunuç babune badam badıramba benefşe/AD. benevşe bid birincasif cüllenar/cülinnar çavşır/çaşur/çaşır/çağ şır çedene/çedeme/çetene I /çetine /çetele I çeşmek çınar çıra çimşir dağdağan/dardağan darun/daun II/dav II dıraht
<u>Belki Almanca veya Türkçe Kökenli</u> baldıran	<u>Ermenice Kökenli</u> âkırkarhâ anık I/anuk beduk boki con çemen I çomağ egerti eğinç eğrica	
<u>Belki Farsça Kökenli</u> narpuz/narbız/narpız		
<u>Belki İtalyanca Kökenli</u> marsama/barsamba/b arsama/marsıma/vars ama		
<u>Belki Yunanca Kökenli</u> ihlamur/filamur/ohla mur	evelik/avelik/evelek/ efelik/efelek/everek gagaç/kakaç III gocuk II gorunga heçik hezertere hırhıdilik hunk kağ külül/gülül/gülür/kül ür I/kürül	
<u>Benzetme</u> kadıbaşı		
<u>Bilinmeyen</u> azvay		
<u>Bulgarca Kökenli</u> belerze dıraga gaber/gobar/kobar meliki/melki/merki		

enar	nardin	orkide
ergavan/erguvan	nergis	palmiye
gazal II/gazel I	nesteren/nestren	sedir ağacı
giyah	neyşeker	<u>Gürcüce Kökenli</u>
gonçe I/BSTT	nilüfer I/kulfar/kulfal	anslı/ansli
gonca/konca I	raziyane/rezene/rezde	bitne
gül I	ne	buzgi
gülef	servi I /selvi /selv /	cincar/zıncar
gülibrişim	sevli	çemak/çımak
har II	sümbül/sünbül	kukul
hırı/hıra III/hire	süsen	sipela
çiçeği/hiri	şalgam	soko
hıyarşembe/hıyarşem	şırlan/şırlagan/şırlığa	<u>İbranice Kökenli</u>
be	n/şırlıgun/şırlık	balsam
ilezik	tere	peleseng/pelesenk/pe
ipar	zerengade/zerrin	lesek
ispatan/ıstapan	kadeh	<u>İngilizce Kökenli</u>
ispenet	zeyrek/zerek/zeprık/z	ararot
jiyan	eylek/zeğerek	<u>İtalyanca Kökenli</u>
kekik I	<u>Farsça veya Türkçe</u>	arnika
kenger/çenger/ganga	<u>Kökenli</u>	balsama
l/gengel II /genger	boy IV	çinerarya/çineralya
/ginger/henger/kenke	çemen II	fulya I
r/kengir/kengel	yemşen/yemişen/ye	giraboğlu/gilappa/gir
kişnic/kişniş	mişgen/yemişken	abolu/gireboğlu/gireb
kozak II/kozalak	<u>Fransızca Kökenli</u>	oli/girenoğlu/kilebolu
küzbere	belladon	ıskorçına/ıskurçune
lâle I	brezil	lavanda/lavanta
mazı/mazu I	buket	lâvantın/lâvandin
melengiç/melengeç/	glayöl	saparna
menengiş I	liken	veranika
/menengiç/meneviş	maki	<u>İtalyanca veya Fransızca</u>
II /merengiç /beneviş	mimoza	<u>Kökenli</u>
meşe II	müge	ortanca II
mürdümek/mürdük	okalıptüs	<u>Kürtçe Kökenli</u>

cegen	/akçılıbaba/babacan	aster
dare I	II/babaçça/babaşça	ayrelli
topuz I	papra	ayvadana/ayvadene/a
<u>Latince Kökenli</u>	pelin (otu)	natana
andilya	yorgine	azalya/azelya
cenistre	<u>Süryanice Kökenli</u>	babır/papır I
centiyan/censiyan	badbad	baristariyon
centiyane/cantiyane/k	<u>Şahıs Adı</u>	bartinya otu
antiyane	begonvil	beladan/piladan
engelika	begonya	bırnar/bordınar
fujer/füjer	bugenvillea	biberiye
gazya	dalya II	biberiza
hedera	frezya	biladan/piladan
kolakas/göleğez/guk	gardenya	borza/boraza
uğaz/kolakasya/kolo	gülsüm	ceran I/caran
kas/kulkās	kamelya	curum
şalba/şabla/çalba	manolya	çukur II/çuhur
zatır	<u>Ukraynaca Kökenli</u>	çurumba
<u>Moğolca Kökenli</u>	biyalitsa	defne/tefne II
iğde	<u>Yer adı</u>	dikse
<u>Sanskritçe Kökenli</u>	atlas II	efek/efek otu/efenk
burç II/buruç	<u>Yunanca Kökenli</u>	efil
tatule/tatula/tatüle/da	abanoz I	eğre I/eyre
ddula	açalya/açelya	eleniyun
<u>Sırp-Hırvatça Kökenli</u>	ağırotu/eğir II	enderek/enderez/endi
dubak	akantiyun	re/endirek/endirez/en
kefe I	akunduz	dürtüz
<u>Slavca Kökenli</u>	alahta	erez/irez
akbaba II /akbaş	ambeliza	ferasiyun
/akbaşlık	anason	fesliğen /fesleğen /
/akbabatçaya	anemon	feslikân
/akbabaçça	anis	fırfiyun/ferbiyon otu
/akbubacca	antrahna/anderhana	fıçiko
/akçıbaba	apalak II	fidan
	aristolohya	fide

fiğ/fiy	kozeftera	püren/pren/piren
filiskin/pülüskün	kumara	radike/radika
filiz I	labada/ilibada/ılabada	sınavlez
firten	labaza/lapaza I	simfit
fitrek/fitirek	ladin	şizfun
fotanak	lamsan/namzam/nam	tehnel/tefne/tenhel/ta
funda I	zan	hnal/teynel/tehnel
fuska II	lâtır/iletir	çalısı/tenhel çalısı/
gebere/gebere	levanta	nehtel /defne
gelemağrı	ligorisa	tilye
gilemaç	likans	tirfil /tilfil /tırfil/
helyotrop	maneftera	trefil/dirfil/filfil
hemil	mantar I	türmüs
hiren	maranda II	vurdnar/vordinar
hindiba/hindibağ	marul/marol II	yılan balı
hondrili	meleden	yulaf/yılaf/ulaf
ifteri	melissa/melisa	zimilas
iledanaz/ıladanaz II	mersin	<u>Yunancanın Diyalakti</u>
ilificce/ilibitce	murt I (ağacı)/mut	<u>Kökenli</u>
isirin/isilin	oksiyakanta	bartun
isterek	ökse I/ögse/ökse otu	fiçyo
istriç	ölemez/ölmez/hölem	haşofila
kabbar	ez/hölmez	izmilanka
kaktüs	palamut I/ balamut	mamula
kantarion/kantaron/k	/balamaud	pısar
antoron	/palamid/melemet	<u>Yunanca veya Ermenice</u>
kapari	pandır	<u>Kökenli</u>
katran ağacı	papadiya I/papadya	bubik/bobilik/bubulik
kerdeme/kerdime/gerdi	pelit/pölüt/pilit/pelid	/bübik/bübülük/bülüb
me/gedime	II	ük/bünbülük/mumbul
kestere	pentafilion/pentafil/p	uk /münbülük
kırna	endafil	kanaçi
kilamaç/gilamaç	peygan	moloşa/moloş/malaşa
kokina/kokino	pırnar/pırnal/piynar/p	<u>Yunanca veya Farsça</u>
komar	iner	köknar

kuknâr/küknâr	sultan otu	köygöçerten/köygöçü
küknar/küyner/kükne	<u>Arapça + Bilinmeyen</u>	ren
r/koynara	kasımpatı	yâren otu
<u>Yunanca veya Kürtçe</u>	<u>Arapça veya Gürcüce +</u>	<u>Farsça veya Moğolca +</u>
zugal/ zuval/ zoval/	<u>Türkçe</u>	<u>Türkçe</u>
zoğal/ zuhal/ zaval/	tarhan otu	kadındüğmesi
çokal II/ zegur	<u>Arapça + Farsça</u>	<u>İbranice + Türkçe</u>
<u>Türkî Diller Kökenli</u>	filbahar/filbahârî	adamkökü/adamotu
emen	<u>Ermenice + Türkçe</u>	<u>Moğolca + Türkçe</u>
çögür II/çonur	çirişsiki	dalagan
çögür III/çoyür	lör/lor otu	daladiken
kavak	<u>Farsça + Arapça</u>	<u>Türkçe + Yunanca</u>
kütük III	gülfatma	acıfiliz
<u>Arapça + Türkçe</u>	har u hass	<u>Yunanca + Türkçe</u>
ayıd ağacı/ayıt ağacı	<u>Farsça + Türkçe</u>	kulunc otu
baklacık	çöpleme	

8.2. Anatomi

Arapça Kökenli

a'râk	gabgab/gapgap	hırtık/hırtık
adale/adele	hadd/had IV	part I
ağşiye	hadeka	pöç/pöçü/pöçük/poç/
ahşa	hançere	puç
akab	hulkum	<u>Ermenicenin Dialekti</u>
benan	husye	kocik/gocik I /goççik
bızır	kâ'b/kâb	/gocuk III
cebhe I	kalb I/kalp I	<u>Yunanca Kökenli</u>
cebin III	nasiye	amnion
cild/cilt I	rie	basilik
darp I	<u>Bulgarca veya Rusça</u>	bronş
dimağ	tombak I	çimidi
dübür	<u>Ermenice Kökenli</u>	diyafram
em'a	buç I	gurgura
ev'iyeye	çilik II	iris
ferc/ferç	cimre	iskelet I

kaçat	duş	<u>Latince Kökenli</u>
kayfâl	gerden I	anüs
kokal	gûş	kornea
lapara	işkenbe/işkembe	leğen
masarika	kelle I	<u>Lazca Kökenli</u>
menisküs/menüsküs	pâ/pây II	gırinzil
miti	<u>Fransızca Kökenli</u>	<u>Slavca Kökenli</u>
muni	prostat	mekis/meke III
<u>Farsça Kökenli</u>	<u>Gürcüce Kökenli</u>	<u>Yunanca veya Türkçe</u>
ciğer I	çip	omuz
çenge	laş	<u>Farsça + Türkçe</u>
dehan/dehen	<u>İbranice Kökenli</u>	sepetlik
dendan	adem-elması	<u>Şahıs Adı + Türkçe</u>
didar	<u>Kürtçe Kökenli</u>	östaki borusu
dide/dize	gurçik	

8.3. Antropoloji

Yunanca Kökenli

dolikosefal

8.4. Arkeoloji

Yunanca Kökenli

akropol

agora

8.5. Askerlik-Savaş-

Silah

Almanca Kökenli

alabarda

arkebüz

badron

filinta I

Arapça Kökenli

amiral

Bundukiye

cevşen

ecnad

ferik IV

fırka I

gaddare I /gaddariye

/gaddari

hancer/BSTT hançer

harb/harp II

kayid

mızrak

silâh/silih

Çince Kökenli

sü/su V

Farsça Kökenli

âhenpuş

andah/andağ

çığşana/çihşana

dar u gir/darugir	bazuka/bazoka	pistola/pistol/piştov/p
darbuzan/zarbuzan	bunker	iştav
debbus	dretnot/diretnot/diret	prankı/prangı
deşne	navıt	suldat
dümdar/dümdar	gambot	<u>Latince Kökenli</u>
endaht I	kordit	batarya I
gülle I	löver/lover II/lüver	batrik
gürz	roket	deppoy/debboy
hayltaş	<u>İspanyolca Kökenli</u>	destroyer
hişt II/hişt II	komando III	füze I
humbara/BSTT	gomandos/komandos	galyon I/kalyon
kumbara II	<u>İtalyanca Kökenli</u>	galyota/kaliyota
huz/huze	abloko/abluka	parabellum/barebellom
leşker/leşger	bomba I	<u>Macarca Kökenli</u>
nize/nize	ceneral	husar
tüfek/tüfenk	dalyan II	katana/kadana II
<u>Fransızca Kökenli</u>	darda	muhanad
apolet/apulet	fırkata/furkata	<u>Moğolca Kökenli</u>
arş III	fırkatin/firkateyn	cebe
çurçal	filo	çandavul
galon	foko/foga I	koşun
general	hartuç	cıda/cida
gıra/gra	kolevrina/kolumborn	öpçin
karabina	o/kulumbir I	<u>Moğolca veya Türkçe</u>
marş I	/kulumbur I	kütüval
mitralyet	/kolunburna	<u>Rusça Kökenli</u>
mitralyöz	/kulunburna	bilemot
obüs I/obus I	komanda/kumanda I	bolgonik
soltad/soldat/soltat	komandan/kumandan	<u>Sırp-Hırvatça Kökenli</u>
şarapnel/şarapnal	komandu II/kumando	kostaniça/kostaniçe
şarjör/carcur	II/kumandaII	<u>Şahıs Adı</u>
torpil	levend III/levent III	bervenik
<u>Hintçe Kökenli</u>	misket II	brovning
dumdum	moşkat	martin
<u>İngilizce Kökenli</u>		mavzer

nagant	<u>Arapça + Türkçe</u>	<u>Moğolca + Farsça</u>
tomson	havai top	cebhane/cephane
<u>Yunanca Kökenli</u>	<u>Cermence + Bilinmeyen</u>	<u>Türkçe + Moğolca +</u>
alay/halay	garnizon	<u>Türkçe</u>
balistik	<u>Çince + Türkçe</u>	kolağası
falanj I	su eri	<u>Türkçe + Arapça</u>
folya/finye/fulya/fun	subaşı I /subacha	erat
ya/fünya/fünye/ huni	/subaşa	<u>Türkçe + Farsça</u>
funduk II	subay	borazan
harbe	<u>Farsça + Türkçe</u>	boruzen/borazan
işbata/ismağa	çarhacı/çarkacı	<u>Türkçe + Moğolca</u>
kadırga I	çark et-	çapavul
mancınık/mancılık/m	<u>Farsça + Arapça</u>	<u>Yunanca + Türkçe</u>
encenik/mencelik	mir-i alem	omuzdaş
<u>Türki Diller Kökenli</u>	<u>Farsça + Yunanca</u>	<u>Yunanca + Farsça</u>
çerikçi	miralay I	bundukçe

8.6. Astronomi

Arapça Kökenli

benat-ı na'ş
burc I
cedi
Cevza
Delv
Hamel
hut
kavs
Merih
müşteri II

sünbüle

Eski Yunanca Kökenli

galaksi
horoskop
kozmos

Farsça Kökenli

kehkeşan
Keyvan
Nahid
pervin

Latince Kökenli

akrep burcu

Rusça Kökenli

kolaçka I /kovaçka
/kuluçka II

Şahıs Adı

Andromeda

8.7. Avcılık

İtalyanca Kökenli

curnata

8.8. Ayakkabıcılık

İtalyanca veya Fransızca

maskarata/maskaret

8.9. BaharatBelki Farsça Kökenli

fişfiş

Farsça Kökenli

darçın/tarçın

İtalyanca Kökenli

kanela

Macarca Kökenli

purç II

Sanskritçe Kökenli

burç I

fülfül

Belki Yunanca Kökenli

avzita

8.10. BalıkçılıkArapça Kökenli

mazgala

sükür

Bilinmeyen

iskorçila

İngilizce Kökenli

trol

İtalyanca Kökenli

parakete/paraketa/par

agadi/paragat

volta II/olta II/holta

II

İtalyanca Kökenli(Venedik)

çapari

saka IV

İtalyanca veya Slavca

kuka IV

Rusça Kökenli

kukan

Yer adı

misina

Yunanca Kökenli

ablatya/abulaty

anamutrata

barabat I

çarpag

darp II

difana

fanya

filoz/filyoz

foroz

gam gam /gangala

/gangava /kankava

gıdal/gidal/gudal/güd

el/kotalı/kudal

ıgırp/ırıp II

ipsarya

katavaşya

kefaloma

kemenk

kepbastı

kilindar

koloridy/kulurit

molozma

panel

paner

podima/podime/bödü

me/hoduma/hödüme

tonaz

tufana

voli

Yunanca veya Ermenice

gedal

Farsça + Yunanca

çıramoz

Yunanca + Türkçe

manozluk

şazma et-

8.11. Bankacılık

Fransızca Kökenli

alony
aval II
kont III

İtalyanca Kökenli

ciranta
Latince Kökenli
efektif

Yer adı

kalamazo defteri

8.12. BaytarlıkArapça Kökenli

hirab
humra

8.13. Bilim DalıArapça Kökenli

hendese

Fransızca Kökenli

matematik/matamatik
psikoloji
sosyoloji

Yunanca Kökenli

arkeoloji

bakteriyoloji

biyoloji

botanik

demografi

deontoloji

dermatoloji

etimoloji

felsefe

filoloji

ikonografi

jeoloji

kimya

Yunanca + Latince

fizyoloji

8.14. Bitkilerde**Hastalık**Arapça Kökenli

balsıra/basra/basıra

II/masıra/pasra

Farsça Kökenli

zenk

İngilizce Kökenli

mildyu/mildiyu

Yunanca Kökenli

filoksera/floksera

/fulusgara

kevze

malopa

8.15. BiyolojiArapça Kökenli

cenin

fasile

Yunanca Kökenli

ambriyon

bakteri

biosfer

biyolojik

Latince Kökenli

atavik

atavizm

fossil

8.16. CoğrafyaArapça Kökenli

berzah I

bankiz

arşipel

Farsça Kökenli

dere

erozyon

Aydos

Fransızca Kökenli

alize

Norveççe Kökenli

aysberg

delta

Yunanca Kökenli**8.17. Dans**Arapça Kökenli

raks

İtalyanca Kökenli

halay

Belki Rumence

longa

bale

horos I/ horon /horan

Fransızca Kökenli

bayon

Kürtçe Kökenli

/horo/BSTT hora

kankan

dilan

horuz

kotyon/kotiyon

Latince Kökenli

Kritiko

İspanyolca Kökenli

çaça IV/çaçaça

Rusça Kökenli

mastika II

flamenko

diringi

Arapça + Yunanca

kadril

kazaska

kasapiko

komparsita

Yer adı

çarliston

Türkçe + Ermenice +

mambo

habanera

Türkçe

iki telli

Yunanca Kökenli**8.18. Denizcilik**Arapça Kökenli

akaba I

ıstoko

Diğer

avarya

Belki İtalyanca Kökenli

kano

celbe

iremize

martanya

cerim

Belki Yunanca Kökenliİngilizce veya Felemenkçe

fülk

lifti

KökenliAlmanca Kökenli

alaborina

Cermence Kökenli

frenği/firengi III

felika/feliga

feluka/filika/fuluka

Farsça Kökenli

camadan II

keştî

Felemenkçe Kökenli

filipot/filipota/flipot

Fransızca Kökenli

fors III

gondol

kruvazör

mancana II

muş I

paterisa/pateriça/patrisa

salapurya

şat

Hintçe Kökenli

dingi

İngilizce Kökenli

bot II

brik/birik I

dok IV

donki

feribot

istimbot

istoper

kotra II

starbot

İskandinav Dili Kökenli

balast

İspanyolca Kökenli

ariva

avizo

barkalonga

civadra/civata

planketa/plakenta

şalupa

İtalyanca Kökenli

abáşo

abrile

açavele I

aganta

alabanda

alamarga

alaportekiz

alarga

alavand

alavanta

amora/amura

apiko

argan II

arya II

avanta I

avara III

baderna

bakalarya

balançına/balansine

balkarmata

balkon II

bando II

bangaçça

barbarişka

barça I/parça II

bardona/bradone

barka

barkobestiya

basta I

bastarda/baştarda

batikula

bite/pide

boça/poca

boğata

bomba III/bumba

bombarda/mumbarda

bomborisa/bombires

bonaça/bonazza

bonata/panat/paneta

bonovardiya

borda I

borda II

borineta/burinata

borno/perno

braça/prasya

braçiyol/paraçol/pıra

çol/pıraçol

braga/bıraga

branda/buranda

brigantin

burancine/porincine

burtun I

burtun II

cırgına

cornal

çapa II

çıma/cıma/çıma

çıpa I/çıpa

çıpo/çıpa/çıpa

dıraveçe

diriçça/dirisa/dirise

dizbarko

faça I

fırışka

filandra/filandıra

filâri/flâri

filasa

fisket

folkon/pilakon

forkatela	kapitana/kapudana	kulumbur II
forma I	kaporta I/kaport	lama I
friška/firiška	karaka	lamba II
fundo/funda IV	karanfil III	lampasa/lambasa/lam
gabya	karavana I	besa
galerya/kalarya	karavela/karavele I	lancon/lancun
giz	karavele II	landa
golet	karlenga/karlinga	largo I
gomena/gomine/gom	karlo/karula	lâsta
ene/gonine	karokola	lâta I
gomeneta	karta II/kerte I	lâvra I
gorceta	kartel I	lavra II/lağora
grande/grandi	kasa II	lenkoreta
griva/giriva	kasavele/kasevele	lentiya
ırmık I	kastanyola	lev/AD. leva
ıskarça	kaşkaval III	leva leva!
ıştaca/ıstanca/ıstanca	kavaleta/kaveleta	leva/lâva
imbat/imbad	kavilya/kaveyle/kava	levanti
iskaça	lya/kavale/gavila	levend I/levent I
iskalera	kazayağı II	lostromo
iskampaviya/işkampa	kerteriz	maçuna/macuna
viya	kilya	manavela/manivela/
iskandil	komando I/kumando I	manela/manile
iskarso I	komanya/kumanya	mangasa
iskopamar	kompas/kumpas I	manifesto
iskota	/kompos	mantikapan
ispralya	kordenela/kordelena	mantilya
istanca	kordon II/kurdun	manyat
istinga I	koriça II /kuriça	marsapet/marsepet/m
istiralyata	/kurica	arsipet
istromaça/usturmaça	koverta/göğerte/BST	martika/martuka/mart
izbiro	T güverte	iko
kalastra	köke/göge	metafyon
kalçete	kropi/krupi	muço/miço I
kana III	kuçeta/koçeta	nostromo

palanga I/palanka I	tirinketa/trinkete	destemura
palaserte	trata	doblin I
palastrupa/pala	yisa/yısa	filador/flador
üstrupa/palasturpa	<u>İtalyanca (Cenova)</u>	flâma/filâma/filema
palavra III	çapa III	flok/filok/filoka
parapet/parampet	mapa	flokun
parela/parele/parile/p	mavuç	fogo/foga II
arle	<u>İtalyanca (Venedik)</u>	fonda/funda I
pasa V	alborata	fora
pasaparola	algarina/algarna	fora roba
patakulye/batikula	armadora/armadura	fora tente
patalya II /batalya	Aydos	fora vele
/patalye	babafingo	fraşkon/fıraşkon
patenta II/patente	balya II	gadebos
pink/bink	banka II /manka	gargari
pipre	/manga	gındazo
pirina	barko	gırcala
poca III/poça	basadora	gradin
polaka/pulaka/pulika	baston II/boston	gurceta/gurcata
ponent	bastondiflok	iskancavardiya
pontal/puntal	bergende/pergende	ispadola
posta II	bilaca/palaça	ispagula/ispavli
prasya/pırasya/braça/	bokaponto	ispalet
brasya	borina/burina	isparmaça
pratika/pıratika	borlota/burluta	istif
pund I/punt I	bosa	istifador
pusola/pusula/pusla	bragot	işklavon
radansa	brakil/birakil	kabasorta
rampa I	burgata/burgada	kaçarula
randa	civarina/civarna	kaloma I/kaluma
ribaça/ribaçsa	conta II/cunta I	kamara II
rigavo	cunda	kamartin
ruba	çamariva/çımariva	kanarya II
skota/skuta/iskota	çırçıl	kanca II
tiramola	dambuço/dambıço	kandelisa/kandilisa

kapon	lombar/lûmbar	roda/ruda
kapudan/BSTT kaptan	lomboz/lombaz/lumboz	usturpa/ustrupa/istrupa
karamusal II	maçula	<u>İtalyanca veya Fransızca</u>
kargacunda	makararula/makararu	aşoz
kargafundo/gargafunda	le/makararole	<u>İtalyanca veya İngilizce</u>
kargapunta	mancana I	filet
karidiya	manga II	<u>Latince Kökenli</u>
karkador	manişka	alabora/alabura/albura
kasa III	maniza!/maniça!	alesta/aleste
kavanca/kavanço I	manti I/mantı II	anele
koladire/kuladıra/gova	mantizelo	antena
dire/goadıra/gilâdora	mayna I	arma III
kolona IV	metafora/matafora	armador
kontra I/kuntra	mola	armatör
kontrakontrin	mornel/murnel	bafur
kontrapapafingo/kontra	muda/moda I	falso II
babafingo	palador	fonda/funda II
kontreta/kontrata/kuntr	palangarole/palangar	iskele I
ata yelkeni	ule	kasara
kordelesas/kordaliça/kor	palaşkerma	kayna
dilisa/kurtelaca	paraçera/paracera/pa	kolona I
kordeliçin/kurtelaçin	raçire/paçıra/paçera	kolona III
korza II	/pıraçıra/paçelâ	latin yelkeni
korza III/kurza/kurus	pastika/bastika	nasade
II/kuruz	pata II	<u>Macarca Kökenli</u>
kunya/gönye II	patron/patron	çayka
kuzina/kuzine	pena	şayka
lânsa	pik	<u>Malayca Kökenli</u>
larmo/lermo	pinel	cöng/cünk/cüng
laşka I/laşka II	piryol	<u>Rumence Kökenli</u>
lega	prova II/pruva/purva	duba
liga II	pupa	<u>Sırp-Hırvatça Kökenli</u>
ligadora/ligadura	rampa II	ısplâta
limbo/limba	reylı/rılı	ıspilata
loça	rişvet II/rüşvet II	<u>Slavca Kökenli</u>

çernik/ AD. çırnık	istilyoz/istalyoz	şıra/şıra
ladya	kalafat/kalfat I	tirandil/tirhandil/tıran
<u>Türkçe (Cenova)</u>	karavi	dil/trandil
çifuta/çifita	karina/karine I	yeke/yekeke/yeyke
<u>Yer adı</u>	kemere	<u>Yunanca veya İtalyanca</u>
boyna/boyuna	kilindire	ıgırpar/ıgribar
çatana	kopsa/kopse	<u>Bilinmeyen</u>
karamusal I /	köfteruz/kofteruz	bocurgat I/bucurgat
Karamürsel	köpiya/kubeye	<u>İtalyanca (Venedik) +</u>
/karamursal	küpeşte I	<u>Türkçe</u>
<u>Yunanca Kökenli</u>	liman/iliman/limon	leş bağı
apazlama/hapazlama	I/limona I	margarita bağı
argalya	londra II/lundra	<u>İtalyanca + Türkçe</u>
armoda/armuda	longoz/löngüz/longaz	abosa et– I
armoza/armuz	lundra	batı et–
batiskaf	mağuna/mavuna/mav	brasya/birasya et–
bılar	na/mauna I	façuna et–
bocurum	mandar/mantar III	isa et–
bodoslama	mastori/masturi	ispasa et–
çebeş/şebeş	matiz/matiz I	kancabaş
çekeleve	meneksila/meleksila/	kaska et–
felenk/falak/felek/fil	melekse II/melekşe	lustra et–/lostra et–
enk/pelek/pelenk	papas IV/paspas	mürsele bağı
fener I	perama/pereme/pele	neta et–
gondola/kondola	me/bereme	<u>Yunanca + Türkçe</u>
halat I	piros	don ağacı
hinar	primeçe/pürmeçe/pur	omuzluk
iskaparma	maça/permeçe	
iskarmoz II	sandal II	
isparçına	skafi	

8.19. Denizcilik ve

Coğrafya

Danca Kökenli

bank III

8.20. Dilbilim

Arapça Kökenli

cümle III

edat

ef'al II

esma II

fail I

fi'l/fiil II

harf

ism/isim

nahv/nahiv

Yunanca Kökenli

diftong

fonem

gramer

Latince Kökenli

aglutinasyon

akuzatif/aküzatif

datif

8.21. Dokumacılık

Arapça Kökenli

defe/tefe

Ermenice Kökenli

henk I

gecere/keçere

Farsça Kökenli

direz/direzin/direzi

Yunancanın Dialektleri

kirkit/girgit/kilkit

8.22. Eczacılık

Arapça Kökenli

deva

ecza II/ezza

edviye

habb/hap II

ilâc/ilâç

Yunanca Kökenli

draje

merhem/melhem

Farsça Kökenli

çeşmezen

daru I

İtalyanca Kökenli

belladonna

büvanda

Latince Kökenli

ampul I

kordiyal

misruditus

Şahıs Adı

dover

Arapça + Farsça

deva'ülmisk/devaimisk

8.23. Elektrikçilik

Fransızca Kökenli

bobin

kofra II

komütatör

8.24. Felsefe

Yunanca Kökenli

ampirik

antitez

feylesuf/feylezof

filozof

Fransızca Kökenli

egzistansiyalizm

egzistensiyalist

estetik II

8.25. FizikArapça Kökenli

anilmerkez

dafia

Yunanca Kökenli

akromatik

akustik II

anod/anot

beta

dinamik II

elektron

enerji

Fransızca Kökenli

amper

8.26. GiyimArapça Kökenli

alat I/halat III

antari/anteri/enteri/B

STT entari

arakıye I

arakıye II

bedle

beledî

bezle II

bisat

burka

cellâyi

cilbab

cübbe/cüppe

dalyasan/taylasan

deyre/dayra/değre

disar

dürrâa

ehram I

elbise

esvab/espab/esvap

habere/habara

hırkat/BSTT hırka

hil'at/hilat

ihram

imame I

jüpon

kaba III

kaban I

kapkap/habbak

kınâ

kıyafet

kisvet II/kisbet/kispet

libade/yibate/ilibade/i

libada II

libas

lisam

maşlah

melefe

merkûb/merkup/merkop

mest II

nalın

nikab/nikap

pusat II

rida

sakangur

setre pontur/ setre

pantol

seyyar

yemenî II

zar I/ızar/izar

zubun/zıbın/zibin

Arapça (Mısır)

gebre I/gepre

Arapça (Suriye)

kefiye/kefye

maharma

Arapça veya Ermenice

meyzer/mezer

Arnavutça Kökenli

dalman

fermele/fermana/fer

mene

Almanca Kökenli

eşarp

fötr/fotör/fotür

Belki İspanyolca veyaŞahıs adı

çaça V

Belki İtalyanca Kökenli

biniş II

lorta

Belki Latince Kökenli

aba II/haba/hapa	came	paçıla
<u>Belki Yunanca Kökenli</u>	çader/çadir	palas I/palaz I/pelas I
hırtı	çamaşır	pelengine/pelenk
<u>Bulgarca Kökenli</u>	çapula/capula/çabula/	peşkir
çepik I	çapıla/çapla	peşmine
<u>Diğer</u>	çargat	peştemal/peştanbal/p
anorak	çember III	eştimal
batik	çorab/çorap	pirâhen
burnus	damen	postin
mokasen	dastar/destar	şal
parka	destarçe	şalvar
fanela/fanila/fanile	destmal/destimal	tuman/tumman/tom
<u>Türkçe (Rusçadan)</u>	dülbend/tülbent/tülbe	man/tumançah/tuvan
ısdan	nd/tülbet	/toman/tümen/toban/
<u>Ermenice Kökenli</u>	gaddere II	tıman
asar III	giriban	<u>Farsça veya Türkçe</u>
harik II	give	çakşur/çahşır/çağşır
hedik II	haftan	<u>Fransızca Kökenli</u>
hılık/hiltik	kaftan	abiye
kökneç/kognoc´	kellepuş/kelepuş	astrakan/astragan
kürtük I/kürdek	kemer II	baldon/baldun II
leçek/liçek/neçek	keviş	bere II
marmaş	kurde	boneta
nezkeb/nezgeb	kûse destâr	bonjur
poşi/poşu/poçu/puçı	kutahane/kötane II	bot I
<u>Farsça Kökenli</u>	/kötene II	caket/ceket
barcın	külâh I	döpiyes
becek	kürde I	eşofman
çazer/çazir	kürte/kürde III	fulâr
astar I	lâci	galoş/galaş/kaloş
bala II/vala	muze	gante/gant
batgan	nasinc	jaketatay/jaket atay
begter/bekter	nimten I/nimtene	/caketatay /ceketatay
behreman I	pâbûc/pâbûç/papuş/b	kanadiyen/kanadyen
camadan I/camedan II	abiç/babuş II	kaput III

kasket	kravat/gravat	marinar/mariner/mari
kaşorse	<u>İngilizce Kökenli</u>	nel/marnel
kaşpusiyer	blazer	pantolon/pantolon/pa
korsa/korse	blucin/blujin	ntolon/pantol/pantul/
korsaj	ismokin	pantur
kot II	kep II	peçe II
külot/kilot	kombinezon	salta/saltamarka
lizöz	makferlan	tiranti
mayo	süveter/süeter/sveter	üniforma
melon şapka	tişört	üşküf/isküf
palto	<u>İspanyolca Kökenli</u>	<u>İtalyanca Kökenli</u>
panti II/pantı	bolero	<u>(Venedik)</u>
papyon/papiyon	espadril	iğris
pardösü/pardesü	<u>İtalyanca Kökenli</u>	urba/uruba
patdastragan	çaketa	<u>İtalyanca veya Fransızca</u>
paten	iskabel	manto
pelerin/perelin	iskarpın	<u>İtalyanca veya Latince</u>
potin/botin/fotin	isparel	kukula/kukul/gugula/
robdöşambr	kalçın/karçın/karçın	gugulli/gügüle/gügül
sabo	II/ galçın /garçın	e/keküle
sandalet	kapela	<u>Japonca Kökenli</u>
soket	kapot I/kaput I	tokyo
şarpa	kapüşon/kapışon	<u>Kürtçe Kökenli</u>
şinil	karevle/kalevle/kalev	carik/çarik
şoson	re/kanevra/galivle/ga	cenik/cenük
şoşet	lifle	derpe
vatman palto	kasketa	gore/kora III
vualet	kazak III	kevel
<u>Fransızca veya İngilizce</u>	kazake /kazaki /kaze	kufik
frak	ke / kazeki / gazeke	oyma II
<u>Gürcüce Kökenli</u>	/gazeki	<u>Latince Kökenli</u>
çaç II	kukuleta/kukulete	apartuna
<u>Felemenkçe Kökenli</u>	kulete	arjante
beyincek	lâta II	barata/berete
<u>Kavim Adı</u>		bornoz

empermeabl	<u>Şahıs Adı</u>	menevrek
etol	avniye	patik I
fekel	çorçil/çörçil I	saho/sako/sakko
fiyango/piyango	mont	sendel
girap	montgomeri	skafandar/skafada/isk
kalik/çelük/galik II	<u>Yer Adı</u>	afandar
/gelik /karik	bermuda/Bermuda	sürtüke
/kelek/kelik	şortu	takunya/takunye
kaşkol	bikini	<u>Yunancanın Diyalektleri</u>
kostüm	bluz/blüz	potisiya
şapka I	fes	<u>Yunanca veya İtalyanca</u>
<u>Lehçe Kökenli</u>	gaz I	kamisela/kamsele/ga
bolka I	keşan/keşen	mzele/gemsele
<u>Polonyaca, Farsça,</u>	lahor/lahur/lahar/lâhûrî	kondura/BSTkundura
<u>Macarca Kökenli</u>	sura II	pandufila/pantufila/pa
kontoş/kontuş	<u>Yunanca Kökenli</u>	ntüf
<u>Roma Dili Kökenli</u>	andi	<u>Türkî Diller Kökenli</u>
karavana IV	barbariça	çabır
<u>Rumence Kökenli</u>	benevrek/benervek/m	<u>Almanca + Türkçe</u>
kaçola	enevrek/penevrenk	saksı dibi
<u>Rusça Kökenli</u>	ferec I	<u>Arapça + Türkçe</u>
çulki/çolke/çölgü/çölke	ferrace/ferace/ferce	nalik
/çörkü II /çilki /çirki	filal	tandırılık
/çülki/çülkü	filar/filer	<u>Arapça + Farsça</u>
sabuk	foduma	çulpalaz/çulpaz
<u>Sırpça Kökenli</u>	futa/fita II	<u>Bilinmeyen + Farsça</u>
şubara	harbala/harbalı elbise	daltakke
<u>Sırp-Hırvatça Kökenli</u>	iskafandar/skafandar	<u>Farsça + Türkçe</u>
kabin/gabin II	kalafat IV	paçadan
<u>Slavca Kökenli</u>	kāsi	<u>İtalyanca + Yunanca</u>
cılıkava/çılıkava/çilkafa	kavadi	kalçak
gocuk I/kocuk	küstüm/küstü/küsdü/	<u>Türkçe + Farsça</u>
kapaniça/kapaniçe/ka	küşüm/kustu	alvala/alavele
baniça	malluta	<u>Türkçe + İtalyanca</u>
postal I	mapes	aksaya

Yunanca + Bilinmeyen

İstanbulin

8.27. GökselArapça Kökenli

asife

balk

bedr/bedir

cevvî

Eref

garbi II

hamazevi

küsûf

necm

rad

ruud

sam II

sehabe

semâ II

tufan

Türkî Diller Kökenli

külek IV

Ermenice Kökenli

antin

barhar/barhal

gargut/gırgat

harav/haraf

hov

korkut

pük

Farsça Kökenli

afitab

ahter

berf

ebr

gerdun

girdibad/girdibat

mah

necm-i gîsû-dâr

rûzigâr II /rezger

/BSTT rûzgâr /ürüzger

/örüzgâr I / örüzger I /

ölüzgâr /ölüzger

İtalyanca Kökenli

karadin

tulumba I

İtalyanca (Venedik)

fortuna/furtuna/ fırtına

mayistra/mayestra/may

stro/maestro

provezza/porevençe/pir

evençe/porvença/porev

ença/pirevença/porava

nsa

Kürtçe Kökenli

sır IV

şahta

şapa

Latince Kökenli

dramudana/dıramudana

nebula

Moğolca Kökenli

borağan/boran/buran

ergene

Yunanca Kökenli

asir I

dalaz II/talaz

galaz

gugus

halaz/halaçı

kedavet/gedavet

keşişleme

lodos

poyras/foryaz/boryaz/b

oyraz/poryaz/poyraz

şuluk/şuruk

talaz/talalık/talaza/tala

zlık/tanazlık/kör talas

Yunancanın Diyalektleri

aspita

guğuçi

iro I

Yunanca veya Moğolca

bora I

Farsça + Yunanca veyaYunanca

kör talaz/kör talas

Yunanca + Türkçe

filizkıran

8.28. Havacılık

Yunanca Kökenli

cayro

8.29. Hayvan

Almanca Kökenli

bizon

brak

Arapça Kökenli

abeş/afeş/eveş

ağnam

akke/ake

akreb I/akrep

akurkaa

albatros

andelip

anga

Anka

ankebut

bahri

bakar II

batt

bazrakı

bedevi II/bidevi

behime

bezzeke

cardın/cardon/cartın/

circan/cirman

cemel

cenib

cerad

cevamis

cırboa/cırboğa

decac

devab

dud II/dude

düldül I

dürrac/turaç

ebabil

ef'i

fare

ferre

feres

firah

ganem

gazal I

Hamel

hanazir

haşerat

hecin

hevdeş

hevir

heyve

hınzır

hınzire I

himar

hizebr

kebeş

kelâğ

kelb/kelp

kımıl/gımıl

kumrı/BSTT kumru

kuttu/kuta

küheylân/köheylân

kümeyt

lâklâk

leylek

melah II

mercan

merkeb I

merkeb II/merkep

namus III

nemle

papağan

râhile

rimke

sırsır I

süne

Arapça veya Farsça

şakrak II

Arapça veya Yunanca

birzevn

Arnavutça Kökenli

barza/bâza

çuran

maz II

Belki Almanca Kökenli

gollanza

Belki Farsça Kökenli

vaşak

Belki Kürtçe Kökenli

kut II/kunt II

Belki Portekizce Kökenli

flamingo	açar III/açal	tırtıl/tertil/tırtar/tırtır
<u>Bilinmeyen</u>	açmegu/açmegun/aç	<u>Farsça Kökenli</u>
geder	meru	ahu I
<u>Bilinmeyen veya</u>	aklecüt	arvana/avrana/arfana
<u>Ermenice</u>	arçak	balaban
kurik I /kuriyh /kurik	avanak	bargir
/kırık VI /kirik I	badi I/badı/badik II	baz IV
/kırık/kürrük/kürük	bızıgi	bebr
<u>Bulgarca Kökenli</u>	bocu/boçuk	bere IV
ağense	dığa/dığı/tığa	beygir
bestra	dıza/tıza/tize	bûm
gavran II	diz III	buzine
goska	gork	bülbül
gugute	helez/hıliv	camus/camuş/ camız
gusak	helort	canavar
guşter/guştiri/kuşdiri	hilez	cülâh
pale/pali I	hoduk/hotik	cura III/cöre/cüre III
patar/patır I/patir	hopal	cüce I/cücü/cücen
payak	kallik	çapar III
yarka/yarga	keci	çarpa/çarva
<u>Bulgarca veya Sırp-</u>	kertoç/kertiç	çeharpa
<u>Hırvatça</u>	koçik/gocik II/gocuk III	çerme
patga/patka	kol III/kollo	dana I
<u>Çince Kökenli</u>	kolik/golek/goldik/k	ded/dez
luy	olo/koluk/kölük	dele
<u>Diğer</u>	madak/medek	demkeş I
kanguru	manuk/manık/manik	dirazgûş
celfin	meri II	divek I
jaguar	mıçık/mucuk	divik
alpaka/alpak/elpek	<u>Ermenicenin Diyalektleri</u>	dudu I
kaçe/kace	kertiş/kertişkene	esb
lama II	korit/korıt/korut/körüt	ester
pipi I /bibü /ebi /ibi	/körüt	fahte
/piyiy	koşat	fattike
<u>Ermenice Kökenli</u>	<u>Ermenice veya Rusça</u>	

ferik	I/feriç/filik	kömüş	vizon
III/firik	III /perik	ley	<u>Gürcüce Kökenli</u>
/verik		maymun	bepelā
fil		meymun II	ciya/ciyakela
gav I		mişne/meşne	ciyan/çıyan
gezende/ AD. gezenti		mumar	çapı
gûr I		mürg	çiçili
gusale		mürgabi	dombay/bombak/bo
gürbe		neheng	mbala/bomminek/bo
güre I/küre I		pelenk/pelek I/peleng	nbay/donbey
gürg		pervâne	mizik/vizik/vızzık
har I		peşeng/beşenk/peşenk	<u>İngilizce Kökenli</u>
hargûş		pil I	bobi
herak III/herik		rahvar/revâr/rahvan	buldog/buldok
hezardestan		rûbâh	karadul
hırs II		sincap	mink
horus/BSTT horoz III		şahin-şongar	Pomeranya finosu
hūk		tula I/tola/tale	<u>İranî Diller Kökenli</u>
hüdüdük		yabanı	bars/pars
hüma		yabı Az.	<u>İspanyolca Kökenli</u>
ispir I/ispiri		yelese/yelemse	merinos
kacele/gacele		yelve/yelvi/yebre/yelfe	<u>İtalyanca Kökenli</u>
kakum		zağ II	bakaça
kambaş		zakca	bakaçunya
kebg		zeli	fanta
kebûter		<u>Fransızca Kökenli</u>	fino III
kehle		bekas	garavola
kel II		ıhtopot/ıhtapot/BSTT	kalinis
kene I		ahtapot	kanuta
kerkes/kelkekez/kelk		kaniş	legorn/legorin/ligorin
enez II		leopar	martı/marti/mart
/kelkerez/kerkencik/		levrak	kuşu
kerkenek/kerkenes/k		medüz	masti/mastı
erkenez		parazit I	<u>İtalyanca (Venedik)</u>
kiri I/kırı/kürü/hüre		penguen	bandel/bandela

bekasa	alaşa	maçka/macka
<u>İtalyanca veya Fransızca</u>	argali	maş I
bakasya/kakasa	begecin	persi/persik
<u>Kavim Adı</u>	beserek/besirek/besre	<u>Slavca ve Kürtçe</u>
macar II	k/peserek	baran I/beran
<u>Kürtçe Kökenli</u>	bödene	<u>Yer adı</u>
astor	ceran II/ceren	afgan
barhık	ceyran/ceylân	cebertî
bızın	küran/küren	kanarya I
gedek	maral/meral	kangal II
gerik	torumtay	mervan/arzıman II
ker III	<u>Rusça Kökenli</u>	<u>Yeni Latince Kökenli</u>
mozik/mozuk	dikar	goril
şıra IV	gıravgavga	gorila
tıştır/tiştır	pupka	<u>Yunanca Kökenli</u>
tusk	zoyka	alatya
<u>Kürtçe veya Ermenice</u>	<u>Sanskritçe Kökenli</u>	ambelebulya
kutik/kutuk/kuduk II	çakal I	anavula
/kuçık /kudik /kodik	gergedan	anofel
II/kıdık II/guduk	<u>Sırp-Hırvatça Kökenli</u>	antilop
II/gudik/gudi II/gıdık	bubaçka	aşinos/aşinoz
IV	gacak/gıcık V	babiş/babuş
moz/moza	mizara	babi
<u>Latince Kökenli</u>	pörsü/pirsik/persi	bağurya/bağurya
bakalyaro	punak	balada/bolada/bulada
bardo	<u>Slavca Kökenli</u>	/pulada
boa/bova	belâ II/bele II	balak III/malak
ermin	çavka/cavka/çavga/ça	bardi
sakr	fka	barsam/barsan
<u>Macarca Kökenli</u>	çula	bavurya/pavurya
katana/kadana I	konik	bedaliza/bedelize
kopay/kupay/kupuy	kotak	bedenos/bednus/bidnus
<u>Malayca Kökenli</u>	kuçka I/kuci	budan
lori	kukubayka	bukalemun
<u>Moğolca Kökenli</u>	maçi	bulara

buli/billi/bülü/puli	godaz	marya I
cangalaz	gogarina/gogorina	melis/meliz
cicika	golohdiba	midya/midye I
civatoz	gukgumak kuşu	orhudo
çağanos/çağanoz	güğül/gügül/güvül/kü	papa II/bapya
çamuha/çumua	fül/kühül	parduş
çekiç I	hipopotam	pilic I/piliç I /pilinç
çıkla II	ıskataron	/bülüç
daktilos	ıstakoz	pillak
dandan guşi	ilbiz I/elbiz	pilo
/dandaniça	ilbiz II	pina II/pine II/pines
dinozor/dinazor	isketi II/iskete	pöntügöz
dirgona/dirvana I	iskorpit II	salyangoz
/tırгона	ispinoz	spurgut
diştir II	istridiya/istiridya/istir	sülen/sülümen
dragana I	idiye	sülina
dragana II	kadirne	torahel/torakvel/tora
durdur/turturu	kafkara	kel/durfil/dorfil/dora
ekinokok	kameleon	hili
ezve	karavida	zağana/zaganus/zaana
filoronya	kavro	<u>Yunanca Diyalektleri</u>
fiskene	kofeyli	absimisa
fiyo	koklangoz /congalaz	angona/ankana/ankon
florya/filorya	/gortlangoz /kaflez	a/lankona
Foça	/kahliç /kehlis	aşivada/aşvades
fok	/koklagaz /koklis	bunburiya
frilya	/kortlangoz	çirona /çirona
furnas/furno	kongaz	çihrit
galo	konop	farfatara
gembi	korda/kurus/BSTT	guduktera/gudukdena
genevit/genevirt/enge	koşnil	işkebir
virt	kuknus	kodaz I/kodaş I
gıdık III/gedek II	kukumav/gugukmavuk	/kottaz I
/dığı II/gıdı II	lankona/langona	kohlidi/huhulita
/gidek/gidik	/languna	kosifa

nasaka	hacı baba/hacıbaba	akmaral
rahna/rağna/arahna	<u>Arapça + Türkçe</u>	<u>Türkçe + Yunanca</u>
<u>Yunanca (Karadeniz)</u>	süleymancık	alakesa/alakese/alankese
bumbur/bunbur	<u>Arapça ve Farsça +</u>	<u>Yunanca + Türkçe</u>
iskolek	<u>Arapça</u>	dandiligaç kuşu
kambos/gambo	hindi I	<u>Yunanca veya İtalyanca +</u>
kamsimitra/kansimitra	<u>Arapça ve Farsça + Rusça</u>	<u>Türkçe</u>
karot/karut/görüt	hindüşga	florcin/filorcin/flürcün
kokoviça	<u>Bilinmeyen + Arapça</u>	
kolebessa	gezyarma/gezyazma/	8.29.1. Balık
peçiçe/peçeçe	gezyaz	<u>Bulgarca</u>
<u>Diğer</u>	<u>Farsça + Arapça</u>	som II
puhu/puhaç/buhaç	hünkârî	<u>Farsça Kökenli</u>
<u>Yunanca veya Bulgarca</u>	<u>Farsça + Bilinmeyen</u>	derviş III
kurka	keçelinak	mahi
<u>Yunanca veya Ermenice</u>	kelaynak	<u>İtalyanca Kökenli</u>
lordu/lordi	kör kösdü /kösnü	barbon/barbun
<u>Yunanca veya İtalyanca</u>	/köstü/körkösnü/körk	barbunya I
dodili/dudili	östü/gössü/gössü/gös	barlam
<u>Yunanca veya Slavca</u>	tü	buranca
kuku I	<u>Farsça + Türkçe</u>	izbrilyoz/izbriliyoz
<u>Yunanca veya Türkçe</u>	danaburnu	kalamar
malak I	<u>Fransızca + Ses Taklidi</u>	merlanos
<u>Türkî Diller Kökenli</u>	Pekinuva köpeği	peçota
börü	<u>İtalyanca + Yunanca veya</u>	salamon
castav	<u>Kürtçe /Gürcüce/Farsça</u>	sarpa
çakıncık	ferferek/felfelek/firfe	torina/turina
duvadak	rek/perpenek	papalina
irk	<u>Türkçe + Arapça</u>	<u>Latince Kökenli</u>
kaban II/gaban	kuru kafa II	labros
kallenkuş/kallın-kuş	<u>Türkçe + Ermenice</u>	<u>Roma Dili Kökenli</u>
kuzgun	kaya	gaco II
<u>Almanca + Türkçe</u>	kirtişi/kayakertişi	<u>Rusça Kökenli</u>
alamançık	<u>Türkçe + Farsça</u>	sudak
<u>Arapça + Çocuk dili</u>	akkerkes	şahmayı balığ Az.

<u>Slavca Kökenli</u>	gastros	lapa III/laba II
çuka I	gliyanoz	lapina
<u>Slavca veya Macarca</u>	glosa	levrek
<u>Kökenli</u>	gopes/gupes	lihnos
karası	govit/kohit	lipari/liperi
<u>Yunanca Kökenli</u>	hani II	lipsos/lipsoz/lispos
*gobene	hanos	lofar/lüfer
afala	havyar	lopa
afarna	horozbine	malaş
akya	ıglanuz	mavroşkil/maorişkil
aterina	irina/rina	melonas
avropsaro	iskarmoz I	mersin
balena I/balina	iskatarya	mezit/mezgit
çaça I	iskender	mingri/miğri
çaço	isparğos	moruna/muruna/morina
çıtari I	ispari/isparya	orfos/orfoz
çihle	isparos/ispari	orkinos/orkinoz
çılar/çalar	istavrit/iştarid/ıstaride	öksürüç
çipura/çupra	istrongilo	paços I/paçoz I
çiroz I	işkine	palamut II
darık/taraklık	izmarit I	perki
delfin	kadırga II	piçuta
dil balığı	kalinos	psi
diplarya	karides	platerina
doğuz balığı/domuz	karkaryas	sinarit/sinagrit/sinavrit
balığı	kefal	sübye I/sipiya/sipiye
dragonya/trahonya/tır	kibrin	telfin
akona	kikla	tırpana/tırpane
enevrek	koçozina	tifrin
fangri	kofana/köfene	tirhos
fiçıda/fiçita	kolyos/kolyoz	tiriça
frisa	köpek balığı	tirsi
fulya balığı	kukuvaya	tun II/tün
gani III	kupes	vatoz/vato
garoz/garas	lagos/lahos/lâkoz/logos	vlahos

yıllarya/yılar balığı	uskumru/iskumbri
/ılarya	<u>Türkçe + İtalyanca</u>
zargana	karamanca II
<u>Yunanca'nın Dialektleri</u>	/garamanca
hamsi	<u>Türkçe + Yunanca</u>
<u>Yunanca veya İtalyanca</u>	çinakop/çinekop
sardalya/serdilye/serdel	<u>Yunanca + Türkçe</u>
<u>Yunanca, Latince veya</u>	avzita balığı
<u>İtalyanca</u>	fulya balığı

8.30. Hayvancılık

Arapça Kökenli

alık

yavaşa/yavaşı/yavaşı/

bargaç

Farsça Kökenli

yaveşi

Kürtçe veya Ermenice

ahır I/ağır I/ahur

Kürtçe Kökenli

ber III/bere V/beri

8.31. Hayvanlarda

Hastalık

Bulgarca Kökenli

gılısa

hınam

Türkî Diller Kökenli

Bulgarca veya Sırp-

Kürtçe Kökenli

kellemangay

Hırvatça

hışhışa

Farsça + Türkçe

mitil II

Moğolca Kökenli

tezce I

Farsça Kökenli

sakağı

8.32. Hububat

Arapça Kökenli

ades

ğilal

Bilinmeyen

asıl IV

hınta

bulgur/burgul

cülcül/cücüldarı

zahra/zahre/zâra/zat

Ermenice Kökenli

erüz/erz

zahre

darikan/dargan

ferik III/firik III/filik

Arapça (Suriye)

kalmast

gallât

kasıl/gasıl/hasıl

kirik

galle

Belki Slavca Kökenli

zavar

gallevat

kukuruz I/kokoroz II

Farsça Kökenli

*cer	çaç	feslek
ambar	I/çeç/ceç/çeş/tec/teç	fışan
birinc/pirinç I	II/seç/keç II	hinnas I
cev I	<u>Farsça veya Kürtçe</u>	ıza
çavdar	den	ıbran/ırbam
çeltük/çeltik	<u>Gürcüce Kökenli</u>	kuduna/guduna
erzen	god	malağma/malama I
gendime/kendime	kerdiga/kerdige/kerd	öze
gendüm	iğe/kerdiye/kerdiyer	rokobul
kelle II	<u>Kürtçe Kökenli</u>	şifan/şifan
küncüt/göncü/güncü/	dangü	termiye/tirmiş
künci/künce/küncü/k	<u>Latince Kökenli</u>	<u>Yunanca (Karadeniz)</u>
üncid	tırağıs	fink I/finik
mercüme/mercimek	<u>Slavca Kökenli</u>	kutuna/guduna/kutuni
nohud I/nohut I	koloz I	<u>Arapça + Farsça</u>
pirinc I/pirinç I	<u>Yunanca Kökenli</u>	kaladan
sütül	dimenit	
<u>Farsça veya Ermenice</u>	evram	

8.33. Hukuk

Arapça Kökenli

ariyet	fail II
amelen bilvücut	fasl/fasıl II
bey/beyi	gıbbettahkik
beyyine	hacz/haciz
cerh	hibe
cümletülmülk	hukuk
cünha	<u>Yunanca Kökenli</u>
emare	kanun I

Fransızca Kökenli

kontrgaranti

İtalyanca Kökenli

baratarya

Macarca Kökenli

biro/birov

8.34. İnşaat

Arapça Kökenli

imaret I

betonarme

basta IV

Fransızca Kökenli

betoniyer

beton

avanproje/avan proje

Latince Kökenli

izolasyon

Yunanca Kökenli

andavat
dargilli

8.35. JeolojiAlmanca Kökenli

kuvars

breş

andezit/andizit

Yunanca Kökenli

eosen

fay II

bazalt

krater

Latince Kökenli

boksit

bitüm

Fransızca KökenliYer adı**8.36. Kimya**Almanca Kökenli

bizmut

bronz

Hintçe Kökenli

çinko II

cıva

billûr

kobalt

kezzap

İngilizce KökenliArapça Kökenli

kireç

florin

alkali

pirinc II/pirinç II

Latince Kökenli

avza

pulad/pulat/bolat/fulad

alüminyum/aluminyum

fulâd

Fransızca Kökenli

antimon

kalayı/kalay I

amalgam

asetik

kibrit I

amino asit

asetilen

kükürt/kükürd

benmari

aseton

rasas

biyokimya

asid/asit

şap I

briket II

bikarbonat

Çince Kökenli

etilen

bütan II

bafon

flüor

element

fakfon/fağfon

karbonat

gravite

Eski Mısırca Kökenli

karni

karbondioksit

alşimi

kloroform

karpit

Farsça Kökenli

krom

süblüme

birinc/pirinç II

nikel

Yunanca Kökenli

bolat

ofort

amonyak

boraks

oksijen

azot

baryum	iyot	<u>Yunanca + Latince</u>
baz II	kalsiyum	fenol
brom	<u>Farsça + Yer Adı</u>	
fosfor I	güherçile/gevherçile/	
galaktoz/kalaktoz	göerçile/gögerçile	

8.37. Matbaacılık

Almanca Kökenli

katrat

bold

espas

Fransızca Kökenli

anterlin

İtalyanca Kökenli

gale

forma IV

kale IV

antet

Latince Kökenli

kamburu

kolon

İngilizce Kökenli

Yunanca Kökenli

8.38. Matematik

Arapça Kökenli

âhâd

mustatil

piramit

aşerat

müselles I

Yunanca Kökenli

cezir II/cezir II

rakam

diyagonal

cümle II

Fransızca Kökenli

elips

darb II/darp II /zarb

koni

geometri

/zarp

koordinat

8.39. Meslek

Almanca Kökenli

grafiker

amele

bezzaz

komornih

âmil I

celeb/celep I

laborant

araca

cellâbe

şivester

ayan III

cerrah

Arapça Kökenli

azap/azzap

dellâk/dellek/tellak/te

çımara/çumara

bedel II

lek II

akkâm

benna

dibagat/debagat

aktar I

benne

dragman/diregümen

allâf/allef

bezez

edib/edip

gafir	müddei	pandar/padar/pandor/ pandur
gassale	müddeyüm	
gavvas	müderris	<u>Ermenice Kökenli</u>
habbaz	müezzin	hodak I /hadak
haccam	müfti/müftü	/hodaḥ/ḥodoḥ
haffaf	mühendis	<u>Farsça Kökenli</u>
haffar	mükâri /BSTT	çopan
hâkim II	mekkâre	abkeş
hakîm III	mürebbiye I	acabrûdî/acebrûdî/ac
hallac/hallaç	müsevid/müsevvit	ebrûzî
hambal/hembal	müşir	ahenger
hassa tabib	müzeyyin	amedî
hatib/hatip I	nahhas	ayinedar
hattat	nakkad	bacdar
ihtisab	nakkaş/nakaş	badefürüş
kabzımal	natır	bağban/bağman/bağ
kaimmakam/kaymakam I	nâyib/nâ'ib/ BSTT	mançı/bağuban/bağv
kalek/kaley/galek/gelek II	naip	an/bağvant
kassab/kasap	neccam	bahçıvan
kassas/kasas	neccar	bazirgân/bazergân
kâtib/kâtip	rakkas	besteci
kattâ`	rakkase	canbaz/cambaz I
kavaf	sâis/seis	canbaz/cambaz II
kavas	saka I	culfa/çulfa
kayme II	sarraf	culha/cülḥa
ketebe II	şahna/şahne	çalpatur
lebban	şorta	çaşnigir/çeşnigir
maşita/mişâta	tecir I	çilingir/çilinger
mimar	tellal	çoban/şaban II
muallim	zaptiye	çuban
muhasib/muhasip	zenaat	çuhadar
muhtar/mıhdar	<u>Bulgarca Kökenli</u>	debir
muhzır	dragamon	defterî
musavvir	ofçar	derban
mutrib		

deştban/deştivan/deşt	baterist	kamariyera
iman/deştimal	dansöz	konsolos/konsoloz
dideban	diplomat	lustur
dihkan	direktris	ministro
dürger/dülger	gardifren	modista
emiri ahur/imrahor	garson	palyaço/pallâço/paly
firistade	hemşire II	anço/AD. pallemço
gezir	komedyen	parima/parime
gızır	konsül	perukar
giveduz/gyveduz	kurye	sulünez
gizir/kizir	modistra	vardiyan
hanende	operatör	<u>İtalyanca (Venedik)</u>
harbende/harmanda/h	pil III	kamarot
armandal	pilot	marangun/marankon
irençper	polis I/pulis I	marankoz/BSTT
kârevânî	polis II/pulis II	marangoz
kârkün	pratisyen	<u>İtalyanca ve Fransızca</u>
kefşger/köşker	rejisör	komisar/kumisar/ku
mirav/merav/imral/i	şantöz	msar/BSTT komiser
mrav/imrul	şeftren	<u>Kürtçe Kökenli</u>
mir-şikâr	terapist	aşvan
mutaf	<u>Diğer Dillerden</u>	hudak I/hodah
nanfruş	gardiyân/vardiyan	<u>Latince Kökenli</u>
neyzen	<u>İngilizce Kökenli</u>	ajan I
rahdar	badigard	aktör
rencber/rençper	barmen	aktris
rengrez	belboy	artizan
savran	belkaptan	avukat
sazandar Az.	hostes	berber
soydayar Az.	kameraman	dedektif
terzi/derzi	psikiatrist	direksiyon I
<u>Fransızca Kökenli</u>	spiker/sipiker	direktör/ drektör
akordeonist	<u>İtalyanca Kökenli</u>	doktor I
artist	ispeçiyar/ispençiyar/s	doktor/doktor II
ataşe	peçar/ispiçer	/dohtur

editör	tonmaysterlik	murçu
eksper	<u>Arapça + Türkçe</u>	<u>İngilizce + Türkçe</u>
enspektör	ıtriyatçı	trolcü
komi II	kanevetçi	<u>İtalyanca + Farsça</u>
<u>Moğolca Kökenli</u>	<u>Arapça + Farsça</u>	kasadar
bavurçi	ameldâr	<u>İtalyanca + Türkçe</u>
daruga	hokkabaz	sondacı
elçi	nakşbend	tulumbacı
nöker	nalband/naalband/na	<u>Kürtçe veya Ermenice +</u>
<u>Roma Dili Kökenli</u>	alband/BSTT	<u>Türkçe</u>
ramazan II/ramo	nalbant	berci
zarbo	nalbur I	<u>Moğolca + Türkçe veya</u>
<u>Rumence Kökenli</u>	‘ulbe furûş	<u>Türkçe</u>
bistiyar/vistiyar	<u>Ermenice + Farsça</u>	çerçi
<u>Slavca Kökenli</u>	çırban/cılban	çerçici
palapaç	<u>Farsça + Türkçe</u>	<u>Moğolca veya Ermenice +</u>
<u>Yunanca Kökenli</u>	âmedci/ametçi	<u>Türkçe</u>
akrobat	bacıcı/baççı	carcı
antropolog	bağman/bağmançı	<u>Türkçe + Farsça</u>
astrolog	bahçıvancı	aşbaz
astronom	der oğlanı/ter oğlan	aşpez
astronot	efşancı	dilbend II
bakteriyolog	hişt-zenlik	kuşbaz
baytar/paytar	küreci	<u>Türkçe + İngilizce</u>
biyolog	parpıcı	çevirmen
biyolojist	pazarcı	düzeltilmen
dırağat/dırat/dıraat	ter oğlan/ter oğlanı	düzeltilmen
elbir	zencirci	<u>Yunanca + Türkçe</u>
ırgat/ırgad I	<u>Farsça + Arapça</u>	değnekçi
jeolog	gülâbî/güllâbî/güllâbici	perdaçi
komi I /kömi /gömi	nayî	<u>Yunanca + Farsça</u>
/kümi	<u>Fransızca + Türkçe</u>	defterdar
tahtakoz	modistracı	kimyager
<u>Almanca + Türkçe</u>	<u>Gürcüce + Türkçe</u>	

8.40. Mevsim-Gün-Ay

Arapça Kökenli

âb II	azine	filvaris/filüvaris
ahad II/ahet	adar	kalendas
arbe	adın	Mayıs I/Mayos

cemaziyül'âhir/cema

adna/ayna/eyne

Slavca Kökenli

ziyel'âhir

bahar I

yedil

cemaziyül'evvel/cem

bazar I

Süryanice Kökenli

aziyel'evvel

çahaşenbih

Eylül/Eylül

cum'a/cuma

çarşamba

Yunanca Kökenli

Cumadel'ahire

düşembe

ayorit

Cumadel'ulâ

hazan

baraskün

evahir

nevbahar I

başkün

evail/evayil

Nevruz

gireği/gire/girevü/gir

evasıt

pazar II

ey/gireyi

hamis

pençsembih

hıstıyanar

isneyn/isnahan

perşembe/peşembe

ıstavrit/ıstavrut

Muharrem

ruz I

Mart/Mard

rebi

Kürtçe Kökenli

sitevris/suturis

rebiülevvel

annon

yanar/yanariz/yanaros

temmuz/tomus/tamus

gülen

yuliyos/yulyos

zemheri/zemhari/zehm

Latince Kökenli

Yunanca (Karadeniz)

eri/zemherir/zehmer

abril/abrel/abrul/avril

kalander/galandar

Ermenice Kökenli

/avrul

Arapça + Farsça

erek

ağustos

evvel bahar/evel

gulan /gülây /Gülay

ahterios

bahar

/gılay

dekembris/dekevris

Türkçe + Farsça

Farsça Kökenli

fevveris

alabahar

8.41. Meyve-Sebze

Almanca Kökenli

frambuaz
kompür/honpur/hump
ur/kümpür/gupür/BS
TT kumpir

Arapça Kökenli

anbere
basal II
battih

bıttih
bolut/palıt
butum/buttum
cemiz

ceviz/ceviz	<u>Arapça veya Yunanca</u>	enguz
cımcime	fısğa	gogof/gogo II
culban/cılban I	karnabit I	hag
/cilban/çulbant	<u>Arnavutça Kökenli</u>	hışık
cümeyz	kiriş III	közügüç
çelebi II	kolomoç	leştek
dut/tut	<u>Belki Hint-Avrupa Dili</u>	lolik I/lalik II/lülük I
ebucehil	alma/elma	lovlaz/lolaz/loğlaz/lo
fevakih	<u>Belki Yer Adı</u>	ylaz/levlez/levaz/ley
fıkı	anapa	vaz/akleyvaz/bevlez/
ful	<u>Bilinmeyen</u>	dövdes
hambeles/hambelez	çir II/çır/çiri	madamak/madımak
has III	ıznavla/iznavla	mamuk/mamık
havc/hevc/havıc/havi	<u>Bulgarca</u>	mare
ç/BSTT havuç I	gulya/gurya	mormani
hıyar I	kakalaşka	mumuk
iccas	yatka	<u>Farsça Kökenli</u>
kartof / gartof /	<u>Bulgarca veya Rusça</u>	âbî II
kartol / kardoş /	margul	albalı I
kaltur /koltor	<u>Bulgarca veya Sırp-</u>	albhara
keme II	<u>Hırvatça</u>	alo II
kübbad	biredin/bilyedin/bir	aluça/alça/alluca
levz	yedim/piretin	armud/armut
levzurimte	grah/gırah	ayva I
mevz/mûz	hıren	badem I
mığal/mağıl/mağal	<u>Diğer</u>	badem II
rutabî	ananas	badıncan/badılcıncan/ba
rümman	domat/toma/tomat/to	dlican/patlıcan
zeytin/zevтин/zetin/ze	mata/tomatça	balcan
ytün	domates/dometes	berge/berke
<u>Arapça (Suriye)</u>	dombadiz	büste
lüffan/lüfan/lifan	<u>Ermenice Kökenli</u>	çağala/çağla
<u>Arapça veya Farsça</u>	cancor/cancur	çelem
bamya/bamye	çamiç/çemiç I/çemiş I	çukundur/çuhundur/ç
kaysı/kayısı	çiriş I	ükündür

emrud/emruz	zavga/zavuz/zavzı/za	ispanak/BSTT
encir/incir	vzu/zavzalık	ispanak I
engur	<u>Farsça veya Kürtçe</u>	kestane I/kestene
gezer/gesir	pirpirim/perper/parp	kokas/kokaz
hurma/furma	ar/perpin/pürpürüm	<u>Sanskritçe Kökenli</u>
hülü	<u>Fransızca Kökenli</u>	biber/büber
ırasada	brüksel lahanası	<u>Slavca Kökenli</u>
ışkın/ısgın	mandarina/mandaline	caneriği/can eriği
isfinac	<u>Gürcüce Kökenli</u>	gönbe II
kal/kel III	askil	kapına
karpuz	<u>İngilizce Kökenli</u>	<u>Yer adı</u>
kayganacuk	faynapıl	gehte
kelek II	greypfrut/grepfrut/gr	kırkağaç
kelem	eyfurt	<u>Yunanca Kökenli</u>
kişmiş	satsuma	acur/acır/acir/ecir
kora I	<u>İspanyolca Kökenli</u>	ahlad/ahlat/aklap/alfa
koz II	çikita	t/alhat/halfat
lobiya/lobiye/lübye/l	<u>İtalyanca Kökenli</u>	alantin
abiye/lobya	bamador/banadura	alguş/alkuş
meviz	barbunya II	ameskene/amesken/e
nar I/enar	bezelya/bezelye/bezene	mesken
narenc/narinc/narenc	limon II	amofta/amohta
sîbi	pastinay	angur
pazı I	pikola	angurya
piste	<u>İtalyanca veya Türkçe</u>	araka/raka
sirkan/sirken	bergamat/bergamot/b	arapiko
şeftali I/şeftalu/şefteli	ergamut	arigan
şengar/şenger	<u>Kürtçe Kökenli</u>	aşendos
töhmekân/töhmeken/	bayam/boyam/payam	avat II/vat
tokmakan/tühmeken/	hayır II/hayir/haylik	badinos II/badinoz
töymeken/tomekân/t	karçin	batos II
ohmegen	tevir I	bidak/bidek
turp	<u>Latince Kökenli</u>	çekişte
turunca	fasulya/fasulye	damaskene
		dırağan/dırağana

dimnid/dimlit/dilmit	kiren I/giren II	kanzi
dimrit	künar/küner/koynara	maranzul
dirmir/tirmir	lahana	pirişil
eğren/eğir III/eğran	lastarya	<u>Yunancanın Diyalekti</u>
II/ergen	mağdanos/maydanoz	<u>veya Ermenice</u>
II/eyir/eyren/giran	/mâdenis/merdinoz/b	kakali
II/giren I/güren/kiren	ahdeniz/bahtenis/bah	<u>Yunanca veya Bulgarca</u>
enginar I	teniz/behteniz/	vişne
ergamuni	mâdeniz /merdinoz	<u>Yunanca veya Farsça</u>
fındık I	/BSTT maydanoz	kelam
foskulak	mana	<u>Yunanca veya İtalyanca</u>
funduk I/fındık III	mile II	mora I
fustuk/fıstık	muşmula I	<u>Türkî Diller Kökenli</u>
gartkun	ölagaz/öleğez/kolakas	düğelek/divlek/düğle
goginap	patata	k/düvele /dülek
göğër/göver	patates	şibzi
güğüç/güvüç	pisko	<u>Arapça + Yunanca</u>
hamukera/hamuçara	portakal I/portokal	sultanî bezelye
ıskala II	prasa I/ pırasa /pırsa	<u>Bilinmeyen + Arapça</u>
/iskelen/iskilen	/pıransa	ahududu
iliske	razaku/razdaki/râziki	<u>Çocuk dili + Farsça</u>
iskardiyun	sıra	baba incir
istafilya/iştafilya	şamama/şama/şemma	<u>Farsça + Sanskritçe</u>
istefdiye	m/şemmamet	darifülfül
kafkarıt	şıka	<u>Kürtçe + Farsça</u>
kalembes	tamas/tamuş/temas/to	ispitren/isbitiren/işbit
karide	mas	iren
kıska/kıhsa/ıska II	zagota/zaguda	<u>Sanskritçe + Türkçe</u>
/isga/fıska III /tıska	<u>Yunancanın Diyalektleri</u>	çakaleriği
/sıska	ballıka	<u>Türkçe + Bulgarca</u>
kidoni	çırya	canka
kikirik I	fıkoku/fukuku/fukoku	<u>Türkçe + Arapça</u>
kiraz/çerez/çiraz/ker	fiske III	akbakla/ağbakla/ağpakl
ez/kirez/gilas/gilaz/k	ganzi	a/akpakla/alacabakla
irez	hamofta	<u>Türkçe + Ermenice</u>

karamanca I
/karamancar

Türkçe + Yunanca
adilimit

8.42. Mimari

Yunanca Kökenli

karyatid

Fransızca Kökenli

baldaken

Farsça Kökenli

kemer I

ark II

Latince Kökenli

İtalyanca Kökenli

friz

8.43. Mineraloji

Almanca Kökenli

feldispat

Latince Kökenli

dolomit

Yunanca Kökenli

dolan II

kalker

kalseduan

Yer adı

8.44. Muhasebe

Fransızca Kökenli

bordro

8.45. Müzik

Almanca Kökenli

akordeon

deffaf

nakkare

arp/harp

devr/devir III

rebab/rebap

fifre

edvar

rehavi

Arapça Kökenli

dehul

evc/eviç II

şarkı I

acem III

fasl/fasıl I

Arapça veya Latince

anka I

hava IV/ava III

buk I

avvad

hicaz

Farsça Kökenli

bam II

ırak II

davlbaz/daulbaz/davu

basit II

kanun II

l baz

daire III/dayra

kanunî

arabân

dare II/dariye

lahn/lahin

arabana

davul

makam III

aşiran

def I/tef

maval I

berbat II

muganni/muganniy

berbatnevaz

beste	maya IV	banda I/bando I
bestekâr	musikar	basso/baso
bestenigâr	nay/BSTT ney II	batuta
buselik	peşrev I/peşref I	bombardon
büzürg II/büzrük	rast II	bombort
cura I/cora/cüre I	saz I	bukina
cümbüş II	selmek	çello
çağana	<u>Fransızca Kökenli</u>	çembalo/çimbalo
çağanak	bas II	düetto/düeto
çalpara	bateri	filavta
çargâh	klavsen/kılavisen	fortissimo
çarpara/çarpare	kompozitör	haltura
çarta	konser	kılarnet/klarinet/
çember IV	kontrbas/kontrobass	klarnet
çeng I/çenk	marş III	konçerto
çengî	org	kreşendo
çeşta/çeşte	partisyon	kuintet
dambıra	potpuri/potböri	largetto
dambur	saksafon/saksifon	laterna I/latarna
darbuka	sitara	lavta I/lauta
davlanbaz	viyolonsel/viyolonsello	legato
dembelek	<u>İngilizce Kökenli</u>	lento I
dilgüşa	bebop	mandolin/mandalin
dügâh	bongo	nota
dühül	caz I	opera
düyek	cazbant	orquestra
gerdaniye	combo	peneta/panata
girift II	fokstrot	piyano
giriftzen	kalipso	trampet/trampeta/tra
keman II	<u>İtalyanca Kökenli</u>	mpete/tranpete/turam
kemançe/kemençe	acitato	pet/torompete
kemane I	adacyo	tremolo
kos I/kûs	allegretto	viyola
kös I	andante	<u>İtalyanca veya Fransızca</u>
kûçek/köçek II	andantino	armonika/armonik

kırnata /kıranta II /gırn	flavta	dumban
ata /kirenete /krenete	flüt	erganun
<u>Kürtçe Kökenli</u>	flütist	gam II
lavik	santur	gitar/gitara
<u>Latince Kökenli</u>	<u>Rusça Kökenli</u>	kitara
aççelerando	argan I	lir
akord/akort/akorda	balalayka	<u>Arapça + Farsça</u>
allegro	<u>Şahıs Adı</u>	aşkefza
alto	barbut II	deblek/deplek
animato	<u>Ticari Marka</u>	dümbelek I/dümbek
bemol	gramofon/gramafon	evcara
diminuendo	<u>Türkçe Kökenli</u>	ferahfeza
enstrüman	buzuki	ferahnak
fagot	<u>Yer adı</u>	<u>Bilinmeyen + Arapça</u>
falso I	ısfahan/isfahan	kürdi
final	<u>Yunanca Kökenli</u>	<u>Farsça + Arapça</u>
ıskala I	albon	kemanî
kanto	argano	<u>Fransızca + Türkçe</u>
largo II	arganun	akompanye et-
<u>Macarca Kökenli</u>	armoni	/akkoppanye et-
çigan	arya I	<u>Türkçe + Arapça +</u>
<u>Malayca Kökenli</u>	atonal	<u>İtalyanca</u>
gong/gonk	bancu/banço	bulgarina
<u>Moğolca Kökenli</u>	bandura	<u>Türkçe + Arapça</u>
gehürge	bariton	bayati/beyati
<u>Diğer</u>	dangiyo	bulgarı
boğada/buğada	diyapazon	bulgari II
gayda	diyaz	türkü

8.46. Patoloji

Arapça Kökenli

dumur

Yunanca Kökenli

atrofi

8.47. PolitikaArapça Kökenli

fırka II
 intihab II/intihap
 ittifak I
 mebus II
 siyasa

Yunanca Kökenli

bürokrat

Fransızca Kökenli

agreman

antant
 ataşemiliter
 bürokrasi
 bürokratik
 goşist
 koalisyon

parti IV

Fransızca veya İngilizce

blok II

İtalyanca Kökenli

kampanya
 parlamento II
 politika

Latince Kökenli

duayen
 ekselans

Şahıs Adı

boykot

8.48. RenklerArapça Kökenli

ahmer
 ahreç
 ‘annâbi
 asfer
 beyaz I
 cevizi
 duhanî
 elvan I
 fazzî/fazî
 innabî
 kırbız
 leylâkî
 müverred/mürevved
 şarabî

Almanca Kökenli

gri

Ermenice Kökenli

belek IV

Farsça Kökenli

cengâri
 fâm

firuze
 fustukî/fistikî
 gül pembe/gülpembe
 hakî/haki renk
 lâceverd/BSTT
 lacivert
 pelengi–renğ
 pembe I/penbe I
 pembe II/AD. pempe
 tirşe I

Farsça veya Gürcüce

tetri/tetile/tetir/tetre/t
 etire/tetere

Fransızca Kökenli

bej
 fûme I

gece mavisi
 maron

siklâmen

İngilizce Kökenli

macenta/magenta

İtalyanca Kökenli

parangun
 prusya

Kürtçe Kökenli

çur
 ispi I

Latince Kökenli

grana

Sanskritçe Kökenli

kırmızı

Şahıs Adı

galibarda

Yer adı

bordo

Yunanca Kökenli

fırfırî

Arapça + Farsça + Arapça

anberbuyî/amberbuyî

Arapça + Farsça

kahve rengi
 /kahverengi

Farsça + Arapça

ateşî
darçini/tarçini
ergavani/erguvani
neftî II
nohudî
sincabî

Farsça + Türkçe

fildişi
gül kurusu/gülkurusu

Farsça veya Türkçe +Arapça

çimenî

Fransızca + Arapça

saks mavisi

İtalyanca + Farsça

limon küfü

İtalyanca + Arapça

limonî

Türkçe + Arapça

altunî
angudi
buğdayî
çividî
gümüşî/gümüşü
güvezi
kurşunî
kuzgunî/kuzgunî
samani
yeşilî

Türkçe + Farsça

kuzgunî/kuzgunî siyah

Türkçe + Farsça + Türkçe

kül rengi/külrengi

Yunanca + Arapça

barudi
eflâtun II
eflâtunî
findıkî
filizî

8.49. Ruh BilimiArapça Kökenli

akliye

kleptomani/kıloptomani

behavyorizm

Yunanca Kökenli

afazi
eros
estetik I
isteri/histeri
kleptoman

klostrofobi
klostrofobik
nevrotik
nevroz
panik
paranoya

Latince Kökenli

anksiyete
depresyon
ego
kompleks

Fransızca Kökenli

anguaz
depresif

psikoz
şizoid

Şahıs Adı

mazohist/mazoşist

Latince + Yunanca

klostrofob

İngilizce Kökenli**8.50. Spor**Arapça Kökenli

averaj/avaraj
cirit
kale II

Almanca Kökenli

eskrim

Farsça Kökenli

kemane II
kepçe III
künde II

Felemenkçe Kökenli

doping

etap

Fransızca Kökenli

abandone

antrenman

antrenör

bar II

barfiks

bilya/bilez/bilye

degaj

degajman

depar

deplasman

diskalifiye

diskalifiye et-

kle I

kroşe II

kulvar

olimpiyad/olimpiyat

pota II

şike

vole

Diğer

atak II

İngilizce Kökenli

avut/avt/aut

badminton

basket I

basket II

basket III

basketbol

bek I

beysbol/beyzbol

boks

faul/favul

for

forvert/forvet

frikik/firikik I

futbol

gol

golf I

golkip

haf II

hafbek

haftaym/haftayım I

handikap I

kort I

maç II

pas II

raket

ralli

raund

rekor

set II

Latince Kökenli

çelenç

dabıl

defans I

dömifinal

fınış

Yunanca Kökenli

atlet

atletik

cimlastik

dekatlon

disk

gedeleç/kedeleç

halter

jimnastik/cimnastik

pırpıt

tırpan II

İngilizce + Latince

boksör

8.51. Şahıs AdlarıArapça Kökenli

Ahfeş/Ahfaş

Ahmed

Bali

Bayezid

Burak

Fatih

Fatma

Furkan

Hızır

İsa/İsî

Kasim/Kasım

Leyli/Leylâ

Osmân/ Otmân

sülman

Ermenice Kökenli

Agop

Farsça Kökenli

Cemşit

Emrah/Emre

Gülbahar I

Husrev

İsi	<u>Moğolca Kökenli</u>	Calinos
<u>İbranice Kökenli</u>	Çağatay	Eflâton
Adem I	<u>Yunanca Kökenli</u>	Fisagor
Asaf	Afrodit	Hippokrat
Cebrail	Arşimet	İskender I
<u>Kürtçe Kökenli</u>	Aşil	
Dingo	Bukrat	

8.52. Tarım-Tarla

Arapça Kökenli

beyar	/kalıç/kalınc/kaloç/ka
caral/çaral/çaran	luç/kolç
cerib	gem II/kem II/kam II
devlip/değlip/delip/d	gem III
ellip/davlip/devlit	gerendi/gerinti/keren
feddan	di/kerenti
fellâh	gugar/kukar/kukarı/k
harbi II	ukaçi/gogar
hırızma II	hargin
telbiz I/telbis/darbız	harol

Arapça (Suriye)

arkula	/herik
felhan/ferhan II	hoban/hopan
/velhan /velhen	hop IV
/velkan/velken	kahniç

Ermenice Kökenli

berd II	keganç
çap II	kehne/kehni
çil V	kort II/gordu/gort
çükür/cükür/çöğür	korz
IV/çökür II /sakur	kotan/köten/kötan/ku
egan	tan
galıç/geliç II /halıç	manger
/halıç II /haloç	maşara I

Ermenicenin Diyalakti

kulbik

Ermenicenin Diyalakti

veya Kürtçe

külbe II/kürbe

Ermenice veya Türkçe

tapan/tabandan/daban II

/tapanlama

Diğer

maşara II /maşala

/maşalla /maşallama

Farsça Kökenli

avar I

bel IV/mel

çek II

kişt

şene

Gürcüce Kökenli

arnat I

mapuzar

napuzar

İtalyanca Kökenli

çapa I

rekolte

Kürtçe veya Ermenice

hozan/hızan/kozan

Latince Kökenli

çökür I	evlek I	nadas/nadaz
gırbal	fidın	örük
kumul/gumul/kümül/ gümül I /gümbül	fidit	perese I
<u>Rusça Kökenli</u>	fidya/fitye	pırasıt/prasıt/pırasıt/p
lok	firez	iresit
tiringala	gırat/garat	şinik/çinik
<u>Slavca Kökenli</u>	gırziya	tırpan I/turpan
borana/barana/borhan	gıvız	yedecek/yedavla/yed
a/buranya	gırifteri/gıriftiri	egıla
kosa I/gosa	gırizme/kırizme/kıriz	<u>Yunancanın Diyalekti</u>
puluğ/puluh/BSTT	ma/kırızma	lagmeder
pulluk	golastar/golaskar/gol	<u>Yunanca veya Ermenice</u>
<u>Ukraynaca, Sırp-Hırvatça,</u>	ester/koladire II	aros/araos/haros
<u>Slovence</u>	göbre	<u>Türkî Diller Kökenli</u>
kopaç	gübre	çalka
<u>Yunanca Kökenli</u>	herak I	<u>Ermenice + Türkçe</u>
akamat	hırızma III	ahpunla-/alkınla-
arakop	hohtar/hoyder	<u>Ermenice + Bilinmeyen</u>
çunkur	iskelit/ısgelt/ıskeliç/ıs	çirmar
diğren/dikren/diren/d	kelt	<u>Yunanca + Türkçe</u>
irgen/dirkan/diyren	keleme/gelembe/gele	frezlenmiş
dikel	miye	<u>Yunanca + Kürtçe</u>
düğen/düven I/döven	kopali	ferecik
endeme	meğel/meyel/mehel/ mekel	

8.53. Terzilik

Almanca Kökenli

fresko

klapa

Arapça Kökenli

akmişe

atlas I

bağdadî

debabic

gazil/gazıl/kazil/kazıl

harir /AD. herir/heril

hasa II /hasa /hase
/hesa

kasab

katife/BSTT kadife

kumaş II

kutnu/kutni/kutmu/gu

tmu/gutnu/guyni

küreyş/küreyşî

makas I

sevayî/sevai/süvai

sof/suf

Benzetme

Hristo teğeli/Hiristo	büst II	payet
teyeli	dival	pazen
<u>Çince Kökenli</u>	ekose	penye
ponje	emprime	pike I
<u>Diğer</u>	farbala/ferbelâ	pili/pile/pli
demenhurî	fason	poplin
klap	fasone	puan I/puvan I
kloş	filâfil	satén
flânel	fildekos/fildakos/fird	sire
<u>Ermenice Kökenli</u>	ekos/firdekoz	süet
şib	fisto	sürfile
şif I	floş	şanel
<u>Farsça Kökenli</u>	gipur	şifon
âbyârî	gron	tergal/tergel
çitari II/çitari	japone	<u>Hintçe Kökenli</u>
çuha/çuka/ AD. coğa,	jerse/jarse	gezi II
cufa, çuha	kanava	nansuk
diba/diyba/zîba	kapitone	<u>İngilizce Kökenli</u>
ebrişim/ebrişüm/ibriş	krep	carse
im	krepdamur	dibet
hare I	krepdöşin	divitin
kemha	krepjorjet	dok III
kirpas/kirpes	krizet	overlok/overluk
şitari	kruvaze	<u>İspanyolca Kökenli</u>
zencep I/zencef	kup II	gabardin
zencep II /zincef	kupür/gupür I	<u>İtalyanca Kökenli</u>
/zencef/sicef	lame	balena II
<u>Felemenkçe Kökenli</u>	luy/lui	brokar
fay I	maksi	fiston/fistan
<u>Fransızca Kökenli</u>	moher/muher	iskaki
ajur	muare	istofa
balen	muflon	londrina
birit	opal	lustrin/lüstrin
biti kara	organtin	raşa/raşe
biye	otoman	riga

sadakor	karakül/kelkül	<u>Fransızca + İtalyanca</u>
saya IV	kaşmir	kanaviçe
<u>Latince Kökenli</u>	kazmir	<u>Fransızca + Türkçe</u>
apre	Livadye	pötikareli
damasko	madapolam	puanlı
etamin/etemin	madras	<u>Fransızca + Bilinmeyen</u>
iskarlat/iskaralt/iskerlet	<u>Yunanca Kökenli</u>	kaşmerdikoz I
ispala	canfes	<u>Latince + Arapça</u>
<u>Sanskritçe Kökenli</u>	dimi/timi	kafesî
çit II/çit III	dulup/tulup/tülüp/zulup	<u>Latince + Farsça</u>
<u>Sırp-Hırvatça Kökenli</u>	ifadi	dupla çoha
baska	mantin	<u>Şahıs Adı + Arapça</u>
<u>Şahıs Adı</u>	<u>Yunancanın Diyalekti</u>	Bayrami
gorjet	feretiko/forotiko	darai/darayı
patista/batista/patiska	<u>Yunanca veya İtalyanca</u>	<u>Yunanca + Türkçe</u>
<u>Yer adı</u>	ığrız	fındıklı
gaşmin	<u>Arapça + Yunanca</u>	<u>Yunanca + Arapça</u>
kalikot	çulaki/çülâki/çulhaki	papazi

8.54. Tıp

Almanca Kökenli

aspirin
grip/grib
lokal anestezi

Arapça Kökenli

afar
amel II
araz
asabiye
asilbend/aselbend
ateh
atıbbā/etibba
ayniye
bademcik
basur

bevliye
cerrahiye
cüzam/cüzzam
daun/davun
dık II/dik
emraz
fil hastalığı
haraza I
hariciye
hasba/haspa I
havale III/havala
hırak
humma
illet I

iltihâp
ishal
istiska
istiskan
kabız
merem
müsekkin
rîm I
satlıcan/saplıcan/setel
cem
verem
Arapça (Mısır)
mübarek II
Arapça veya Farsça

yerekân	ortopedi	basil
<u>Arapça veya Yunanca</u>	otoskop	debil
birsam/bersam	ödem	dispanser
karnabit II	pansuman	duodenum
<u>Belki Yunanca Kökenli</u>	piyore	enfarktüs
mucur I	plasenta	enflüanza
<u>Bilinmeyen</u>	radysokopi	ensülin
kengi/kevgi/hengi	siyatik	entramüsküler
<u>Diğer</u>	stetoskop	fistil/fisgil
dang II/dank	tentirdiyot	forseps
<u>Ermenice Kökenli</u>	tüberkül	guatr
açkah/açkav	varis	guj
çıbık II	<u>Gürcüce Kökenli</u>	guşa/goşe
<u>Ermenicenin Diyalekti</u>	kıkı	gut
koydnuk	<u>İngilizce Kökenli</u>	kadavra
<u>Farsça Kökenli</u>	çekap	kanser I
cuvarış	oftalmoskop	kavern
dolab V	vertigo	kuartana/ AD.
ger II	<u>İtalyanca Kökenli</u>	kartana II
iplicik	malarya	pafulu
kûtah–nazar	punta	panukula/panukla
sürk	tifo/tifos	<u>Rusça Kökenli</u>
şirpençe	<u>İtalyanca (Diyalektleri)</u>	iskorbüt/iskorpit I
<u>Fransızca Kökenli</u>	bisturi	<u>Seylanca Kökenli</u>
antikor	<u>Latince Kökenli</u>	beriberi
bronşit	abse/apse	<u>Slavca Kökenli</u>
eklampsi	adrenalin	korç
ensüfisyans	akse	<u>Yunanca Kökenli</u>
farenjit/faranjit	akupunktur	adenit
hipotansiyon	akut	akne
hormon	albino	akromegali
kriz II	albümin	alerji
kürtaj	ampütasyon	alerjik
lârenjit	apandisit/ apandist	amboli
menenjit	atel	amnezi

anamnez	dizanteri	<u>Yunanca (Karadeniz)</u>
anemi	egzema/ekzama	koço
anestezi	emina	koğusa
anfizem	emoroid/emoroit	<u>Türkî Diller Kökenli</u>
anjın	eter	bezgek
ankiloz	flebit/filibit	celavruk
ansefalit	fokye	<u>Arapça + Türkçe</u>
anterit	gangren/kangren/kan	hıyarcık
antibiyotik	giren	<u>Almanca + Arapça</u>
antidot	gastrit	frenği/firengi II
antiseptik	goguca	<u>Farsça + Türkçe</u>
arter	gonokok	çaputlama
artrit	gonore	horazcık/horasçık
aseptik	hepatit	pamucuk/pamukçuk
astım	kıst	<u>Latince + Yunanca</u>
astigmatizm	kolera	asit fenik/asitfenik
astma	koma	asit ürik/asitürik
balgam	kuça/kaça	<u>Türkçe + Farsça</u>
blefarit	kulunç/kolunç/kulinç	alpeştemal
difteri	lepra	
diyabet	pıhtı	
diyare	sekiros	

8.55. Ticaret

Arapça Kökenli

dara/tara

maliyet

rıbh

Diğer

blânko

garanti I

Farsça Kökenli

maye

Fransızca Kökenli

eşantiyon I

İngilizce Kökenli

cif

İspanyolca Kökenli

istalya/istarya

İtalyanca Kökenli

avisto

bono

fatura

intereso

kompanya/kumpanya I

konişmento/konşime

nto/konuşmento

porto franko

İtalyanca (Cenova)

iskarso II

İtalyanca veya Fransızca

akont

Latince Kökenli

akreditif

arbitraj

bilanço	grosa	ciro
brüt	<u>Yunanca Kökenli</u>	fire/fira
firma I	borsa	

8.56. Toponimi

Akadca Kökenli

Asya

Babil

Almanca veya Fransızca

kadrat

Arapça Kökenli

Arafat

Bağdad

Beyennehreyin

Bilâdülcebel

Bundukiye

Cebelitarık/Cebeltarık

Dımışk

Diyarbekr/Diyarbekir

el-Cezire

Erzurum

Garbiye

hicaz

Horasan

Irak

Kahire

Kartaca/Kartacına

Kudüs/Kuds II

Lahsa

Mağrib/Mağrip

Mısır/Mısır

Belki Yunanca Kökenli

Isparta

Bilinmeyen

Çuka

Bulgarca Kökenli

Bulgarya

Eski Zağra

Çince Kökenli

Çin

Diğer

Brötanya

Burma

Canık

Ermenice Kökenli

Antep

Arabgir/Arapkir

Ayntab

Farsça Kökenli

Bedahşan

Bülücistan

Efganistan/Afganistan

Fars

Gürcistan/Gürcüstan

Hersek

İsfahan

Kişmir

Fransızca Kökenli

Bizans

Brüksel

Ege

Lâhey

Manş

Marsilya

Hititçe Kökenli

Haleb/Halep

İtalyanca Kökenli

Alamanya

Avlonya/Avlona

Bohemya

Brezilya

Ceneviz/Cinviz/Cinibiz

Cenevre

Danimarka

Estonya

Finlandiya

Firentin

França/Fransa

İngiltera/İngiltere

İskoçya

İtalya

Laponya

Kökeninde Bulgarca

Baltımanı

Latince Kökenli

Adriatik/Adriyatik

Afrika

Arjantin

Avstriya/ BSTT

Avusturya

Avustralya

Balat

Barla

Bavyera	Aligorna/Alikorna	Balyabadra
Belçika	<u>Yunanca Kökenli</u>	Bandırma
Endelüs/Endelis/End ülüs	Abolyont	Bartın
Engürüs/Ungruz/Üng ürüs	Abya	Bayburd/Bayburt
faksimile	Ağlasun	Bergama
Floransa	Ağras	Biga
Galya	Aksaray	Bigadiç
Gemerek	Amasra	Birgi
Kostantaniye/Kostantin	Amasya	Bodrum
<u>Macarca Kökenli</u>	Anaboli	Bolaman/Boleman
Beç	Anadol	Bolu
Budun/Budin/Budim	Anadolu	Bolvadin
Eğri	Anamur	Bor
Erdel	Ankara	Bornova
Estergon	Antakya	Bucak
<u>Pehlevince Kökenli</u>	Antalya	Burdur
Azerbaycan	Arapsun	Burgas
<u>Rumence Kökenli</u>	Arpaz	Bursa
Bükreş	Arsa	Burüse
<u>Rusça Kökenli</u>	Arsuz	Çankırı
Abhazya	Asın	Çeşme
<u>Slavca Kökenli</u>	Atina	Çiçilya
Belgrad	Atlantik	Çorlu
<u>Slavca ve Yer Adı</u>	Ayasoluk	Dalama
Dobrenedik/Dobre vnik/Dobrovenedik	Ayastefanos	Dalmaçya
<u>Şahıs Adı</u>	Aydın	Davala
Alâ'îye	Aynabahtı	Davas/Tavas
Alanya	Aynaroz/Aynoros/Ay neroz	Demre
Amerika/Amelika	Ayvalık	Devrek
Ayvansaray	Bafa	Dimetoka
Emirgân/Mirgûn	Bafra	Durağan
<u>Yer adı</u>	Bahşılar	Düzce
	Bakırköy	Edremit
	Balıkesir	Edrene/Edrine/Edirne
		Efes

Efsus	Iğrıboz/Iğrıboz/Ağrıboz	Cezayir/Cezayer
Eftele	İnebolu	<u>Açıklama yok + Farsça</u>
Eğridir/Eğirdir	İskenderun	Başkırdistan/Başkurd
Endürlük/Endirlik	İslambol	istan
Enez/İnos	İstanbul	Kürdistan
Engüre	İzmid/İzmit/Iznikmid	<u>Almanca + Farsça</u>
Engürü	İzmir	Frengistan/Firengistan
Erces/Erciyes/Erciyez	İznebol	<u>Arapça + Farsça</u>
Erdek	İznik	Acemistan
Ereğli	Kafkasya	Arabistan
Erkilet	Kângırı	Ermenistan
Ermenek/Ermenak	Kütahya	Habeşistan
Ernes/Ernez	Ladik	<u>Arapça ve Farsça + Farsça</u>
Evropa/Avropa/Avrupa	Lâpseki	Gâvuristan/Kâfiristan
EyNEGöl/İNEGöl	Laranda/Larenda/Lar	Hindistan
Fenike	ende	<u>Farsça + Arapça</u>
Filiba	Latakya	Der-ı Sa'adet
Filistin	Lefkoşe/Levķōşe/Lef	/Dersaadet
Finike	koşa	<u>Kavim adı + Farsça</u>
Foça	Malatya	Çeçenistan
Galata	Maraş	<u>Lehçe + Farsça</u>
Gebze	Misis	Lehistan
Gediz	Mora II	<u>Rusça + Farsça</u>
Gelibolu	Nevşehir	Bolşevistan
Gerede	Niğde	<u>Türkçe + Farsça</u>
Geyve	Niksar	Bulgaristan
Giresun	Payas	<u>Yunanca + Türkçe</u>
Golos	Pendik	Kürfüz Adası
Gödena	Rize	<u>Yunanca + Bilinmeyen</u>
Gölde	tırabuzen/tarabuzen	Barzova/Barzovası
Hereke	<u>Osmanlıca Kökenli</u>	

8.57. Uçak

Latince Kökenli

apron

8.58. Yiyecek-İçecek

Almanca Kökenli

bira

hamburger

Arapça Kökenli

acve

alkol

anzarot/anzorat

arak II

asel

aside/heside

at'ime

bahar II

baharat

bön II

cübñ/cübün

dakik II

dibs

fatir

fetir/fedil/fetele/fetil

I/fitil V /patıl /pıtıl

fuka

gen III

gıza/gıda

gurabiye/kurabiye I

halva/helva

hamr

hardaliye

harire

haside

herise

kâhi

kahve /AD. kayfe

/gayfe

kaliye

kalye/galye/galle II

/kalle III

kataif/kadaif/kadayıf

I/kadayıf I

kebâb/kebap

kubbe II

kudama/kudayma/cu

dayma/budayma

kurs I

kursu II

kuskus

kut III

künefe/könefe

lahmacun

latilokum/lâti lokum

lokma II

lokum I

mekel

müceddere

mücvet

müselle II

namet

nevale

nokul

nukl/nukul

rah II

rahatülhulkum

rakı

ribab

rukak

şarap/şarab/şerab

şerbet

teberük

tüffahiyye

zeyt/zeyit/zeyt

yağı/zeytün yağı

Arapça (Mısır)

neyde/nân-ı neyde

Arapça (Suriye)

akide II

belben/belbel

bostana

hapise

haşıl/haşıl/hoşul

şiveydz

Arapça veya Ermenice

çaman

Arapça veya Arapça

(Suriye)

muhla/mıhla/mihla/

muhlama/mıhlama

I/mıkla/mıhlı/bıkla

Arnavutça Kökenli

kokoreç/kukureç

Bilinmeyen

çılıbır II/çilbur

Bulgarca Kökenli

pambıl

Bulgarca, Rumence,

Macarca, Türkçe

belmuş/belmiş

Çince Kökenli

ça

çay II

mantı I

Ermenice Kökenli

abur	biryan/pıryan	laḥṣa
cad/cadi/catti/cadu	bumbar/bombar/mum	lavaş
carmak/carmakcur	bar/pumbarı	lebâbû/leblebi I
cumur/çumur	büryan/biran	levzine/nevzine
çortutu/çortu	colaf	lor
çuru/cir II/curu	cuzab	mâmûmiyye
galacoğ	çeres/çerez I	mayrâ
*gatnabur	çorba/şora II	mey
gilik/kilik	eba	meze II
goştik/goşdik	engübin	nan
haçanpur	erişte/erüşte/rişte	nardeng/nardenk/nar
hedik I/hedek	gayganah/gayganak	dek
kındık	gerden II/gerdan	nohudap
korkot/korkota/karkot	tatlısı	palûde/palûze/palızza
külük	gevzine	/pelize
lapa I	gezengevi/gezen II	pekmez/bekmez
lepsi	/gezengi/gezo	pelte II
malez	girde/kirde	peşmâne
nezik II/nezih	gülâc/güllâc/kulaç II	peynir/penir/pendir
orcik	gülbeşeker/gülbeşekker	pilav I
paçuk	hoşab	piyâz I
pağarç/pağaç	hoşaf	reçel/riçâl
pastikan/pestikaan/p	işkene/işgene	samsa/senbûse
eskutan/pastukan	kalacoş/galecoş	sirke II
perküten /peskütan	kaygana/gaygana/kay	sirkengebin/sirkence
/pesküten /pestükan	ağına	bin
/pestüken /pestikan	kek I	şıra I/şire
/peşgidan /peşkütan	kere I/kere yağı	şile II Az.
sokarıç/sograç	/BSTT tereyağı	teleme/deleme
şiv I	keşkef	tirit/tirid
<u>Diğer</u>	keşkül II	torak II
çikolata	köfte I	tovga/tovka/toyga/toğka
çokolata/çukulata	kumbar	yahni
garnitür	küke	<u>Farsça veya Türkçe</u>
<u>Farsça Kökenli</u>	külüçe I/AD. külçe I	boza

Fransızca Kökenli

benediktin
 beze III
 çiklet/ciklet/çıklet/jik
 let
 fondan
 galeta/galata
 gato
 gazoz I
 gofret
 kuantro
 likör
 mente
 milföy
 omlet
 profitrol
 supengle
 şampanya
 şatobiryen/şatobrian

Gürcüce Kökenli

civil
 çintli/çintili
 kerki II
 papa III

Hint-Avrupa Dili Kökenli

bal I

İbranice Kökenli

aşure

İngilizce Kökenli

anarat I
 biftek
 bol II
 cinfiz
 cips
 kek II/keyk

koka kola/kokakola

kraker

tekila

İspanyolca Kökenli

ançuvez/ançuyez/anç

üez

İtalyanca Kökenli

frencille/firançile/fra

ncala

kampet/kampet

şekeri

kapuçina/kapuçino/ka

pçona

kaşkaval I

komposto

krema

limonata/limonada

makarna/magarina/ba

harna

paçamora

pandispanya

pasta

pastık/pastuk/bastık

patile

pizza

poğaç/boça II

/boğaç/pahaç

salata

salça

spagetti

İtalyanca (Venedik)

manca

pirzola

Kökeninde Almanca

çuhrut

Kürtçe Kökenli

teptep

Kürtçe veya Ermenice

keledoş/kelecoş/gelecoş

Latince Kökenli

bahaç

batonsale

bibil II

bisküvi/püsküvüt

cin II

ekler

fava/pava

genfit

hardumiya

jambon

kapuska/kopuska

karamel/karamela

kavata II

palaçinka

Latince veya Farsça

keş II/keşk I

Lehçe Kökenli

mereng

Macarca Kökenli

gulaş

Rumence Kökenli

kaşar/kaşer

mamaliga/mamalika

Rumence, Sırpça,Bulgarca

urda

Rusça Kökenli

borç II

malöz/maluz/maloz II

sulp

supa I

<u>Sırp-Hırvatça Kökenli</u>	koliva /kolva /kölle /	<u>Yunanca veya Farsça</u>
çeşt	gölbe /gölle /golle	köfter
<u>Slavca Kökenli</u>	kulik/kuluk I	tarhana/tarana
aluşga/haluşga/haluşka	kumandarya	<u>Türkî Diller Kökenli</u>
kaşa	külümbe/kölümbe	bışlak
kolaç/kulaç I	külür II/kölür	gırcın
piva	lalanga	kaysefe/kasefe/gaysefe
<u>Şahıs Adı</u>	langer	<u>Arapça + Türkçe</u>
borani	likorinoz	arabaşı
İskender II	lison/lisun	çullama
<u>Ticari Marka</u>	malay/malak III	fıtır ekmek
oralet	mastika I /mastaka	vezir parmağı
<u>Türkçe Kökenli</u>	/musteka/mastiki	<u>Arapça + Bilinmeyen</u>
duziko	minci	arakı/arağı
<u>Yer adı</u>	mizitra	<u>Arapça + Farsça</u>
gravyer/gravyar	pestil I/pestel	temcid pilavı
kanyak	pırna/pırne	<u>Bilinmeyen + Farsça</u>
Kostariga	pilaki I/pulaki I	boçov şorba
malvaziya	simit/simidirik/sümüt	<u>Ermenice + Türkçe</u>
mayonez	somata	gatneraç
<u>Yunanca Kökenli</u>	somun I	<u>Farsça + Slavca</u>
absent/apsent	turta	hurmaşisa
basta III/bastan	<u>Yunancanın Diyalektleri</u>	<u>Farsça + Arapça</u>
çami	çerçelli	revânî
kanape II	hostu	<u>Farsça + Bilinmeyen</u>
apeki	ilingür/ilingir	hünkâr beğendi
bacına	köftü/köfte II	<u>Farsça + Türkçe</u>
baksımat/beksumat/p	<u>Yunanca (Karadeniz)</u>	tezpişen/tezpişti
eksimet	morti	<u>Fransızca + Şahıs Adı</u>
baz III	pepeçura	böf Stroganoff
bunduk	<u>Yunanca veya Arnavutça</u>	<u>Hititçe + Arapça</u>
cırıkta/çirahta	pita/pide/pite	halebi II
göce/gocu/göcü/göçe	<u>Yunanca Kökenli veya</u>	<u>Latince + İtalyanca</u>
/güce	<u>Bulgarca + Arapça</u>	kotlet
istipis	vişnap	

Latince veya Farsça +Türkçe

keşlik

Moğolca + İtalyanca

cimcik/cimcok/cimc

uk/cincik/cincik

makarna

Türkçe + Arapça

ak cinnü

akfatma

Yunanca + Farsça

dırma çorbası

Yunanca + Türkçe

bazlama/pazlama

bazlamaç

Yunanca + Arapça

süngeriyeye

Yunanca + Bilinmeyen

ipsomisko

istafilina

Yunanca veya Farsça +Arapça

elmasiye

Ek 2: ORJİNALLİK RAPORU

 <p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU</p>
<p>HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA</p> <p style="text-align: right;">Tarih: 13/01/2023</p> <p>Tez Başlığı : Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'nde Alıntı Sözcükler</p> <p>Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 544 sayfalık kısmına ilişkin, 13/01/2023 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 4'tür.</p> <p>Uygulanan filtrelemeler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç 2- ☐ Kaynakça hariç 3- ☐ Alıntılar hariç 4- ☒ Alıntılar dâhil 5- ☐ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç <p>Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygılarımla arz ederim.</p> <p style="text-align: right;">Tarih ve İmza 13.01.2023</p> <p>Adı Soyadı: Gizem Kılıç Öğrenci No: N20137701 Anabilim Dalı: Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Programı: Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları</p>
<p><u>DANIŞMAN ONAYI</u></p> <p>UYGUNDUR.</p> <p>_____ Prof. Dr. Nurettin Demir</p>

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
MASTER'S THESIS ORIGINALITY REPORT**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
MODERN TURKIC LANGUAGES AND LITERATURES DEPARTMENT**

Date: 13/01/2023

Thesis Title : Loan Words in the Historical and Etymological Turkish Dictionary

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on 13/01/2023 for the total of 544 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 4 %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Quotes included
5. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

Date and Signature
13.01.2023

Name Surname: Gizem Kılıç
Student No: N20137701
Department: Modern Turkic Languages and Literatures
Program: Modern Turkic Languages and Literatures

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

Prof. Dr. Nurettin Demir

Ek 3: ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KOMİSYON MUAFİYETİ FORMU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ÇAĞDAŞ TÜRK LEHÇELERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA	
Tarih: 29/11/2022	
Tez Başlığı: <i>Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'nde Ahntı Sözcükler</i>	
Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, mülakat, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. 	
Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulları ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kurul/Komisyon'dan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Tarih ve İmza 29/11/2022	
Adı Soyadı: Gizem Kılıç	_____
Öğrenci No: N20137701	_____
Anabilim Dalı: Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları	_____
Programı: Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları	_____
Statüsü: ☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Bütünleşik Doktora	_____
<u>DANISMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u>	
Uygun	
_____ Prof. Dr. Nurettin Demir	
Detaylı Bilgi: http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr	
Telefon: 0-312-2976860	Faks: 0-3122992147
E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr	

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ETHICS COMMISSION FORM FOR THESIS**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
MODERN TURKIC LANGUAGES AND LITERATURE DEPARTMENT**

Date: 29/11/2022

Thesis Title: Loan Words in the *Historical and Etymological Turkish Dictionary*

My thesis work related to the title above:

1. Does not perform experimentation on animals or people.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not based on observational and descriptive research (survey, interview, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board/Commission for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

Date and Signature 29/11/2022

Name Surname: Gizem Kılıç
Student No: N20137701
Department: Modern Turkic Languages and Literatures
Program: Modern Turkic Languages and Literatures
Status: MA Ph.D. Combined MA/ Ph.D.

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

Approved

Prof. Dr. Nurettin Demir

